REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

MINISTERUL DE INTERNE

ARHIVA

FOND INFORMATIV

Dosar Nr. 40001 **Vol. Nr.** 30

Privind CUPRINZÎND MATERIALE (COPII) ÎN LEGĂTURĂ CU COMPLOTUL ORGANIZAT DE IULIU MANIU ION MIHALACHE (FUGA DE LA TĂMĂDĂU)

Data 13 XII 1979

1

ROMÂNIA

Dosarul Nr. ______ Vol. Nr. 30

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

ANUL 194__

DOSARUL

relativ la Ancheta Tămădău

Observațiuni:

M. O., Imprimeria Națională

Nr. volumului următor: ______

00001 00901

2

Vict POGONEANU

copie vezi vol. 5, f 2-3.

~~00002~~

~~00903~~

3

D E C E A R A T I E

Subsemnatul Consilier de Legaţiune VICTOR RADULESCU POGONEANU, recunosc că am rugat pe prietenul meu OCTAVIAN NEAMTU să-mi păstreze pentru câteva zile o valiză cuprinzând materialul negocierilor purtate pentru pregătirea actului dela 23 August 1944 între opoziţia unită- mai întâi Blocul Naţional Democrat - apoi - pedeoparte şi puterile aliate pe dealtă parte. Am făcut aceasta - cred că acum vreo doi ani - spre a prezerva acest material pe care nu voiam să-l pierd în ipoteza unei percheziţii.

Intradevăr era vorba de un material aparţinându-mi în deplină proprietate şi pe care aveam intenţiunea de a-l utiliza într'o publicaţie personală .M'am decis totuş, în cele din urmă deşi cu mare părere de rău şi numai după multe ezitări - să-l distrug.

Subliniez că Dl. NEAMTU nu a văzut - şi nici nu putea să vadă material în chestiune(valiza, pe cât îmi amintesc, era încuiată) şi că în prealabil îl avizasem categoric că nu e vorba de nimic compromiţător.

Menţionez deasemenea că am fost determinat să iau aceste precauţiuni de svonurile ce-mi parveniseră că, cu prilejul percheziţiilor, se ridică până şi obiecte şi valori personale) se citeau cazuri concrete) ne având putinţa să verific aceste svonuri am preferat să-mi pun în siguranţă nu numai aceste documente, dar şi obiecte personale(îmbrăcăminte, rufărie, etc) pe care le-am depus în două valize la Ministerul Afacerilor Străine unde se află şi astăzi.

Diverse publicaţiuni - memorii oficiale mai vechi sau lucrări privitoare la unele probleme sau fapte a căror discuţiuni nu este permisă astăzi se află în camera mea din Parcul Jianu str. B. Nr. 30(prin bibliotecă şi în casa de fier.

9 August 1947

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu

copie vezi vol. 5. f 4 8 00003 4

00903

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU, născut la 21 Septembrie 1910 în București, din părinți Ioan și Elena de profesiune Consilier de Legațiune, căsătorit cu Cecilia Sorescu, serviciul militar satisfăcut în Reg. 13 Artilerie Constanța, cu ultim domiciliu în București str. rhitect Blank 19 A, fiind întrebat declar următoarele:

Intrebarea I. Cu ce oameni politici aveți legături în țară și ce activitate politică internă ați avut?

Cunosc mulți oameni politici români, din diferite partide atât din opoziție cât și din cele ce iau parte la guvern. Intre alții pe D-nii IULIU MANIU, ION MIHALACHE, PENESCU, LEUCUTIA, TITEL PETRESCU, DINU BRATIANU, BEBE BRATIANU, și alții

N'am avut nici o activitate politică internă.

Am vizitat pe Dl. Maniu până în vara 1946 de câteva ori iar pe dl. Mihalache odată sau de 2 ori în acelaș an. Motivul vizitelor mele de Dl. MANIU era interesul pe care îl prezenta pentru mine o personalitate care a avut un rol important în istoria contemporană a țării. In cursul acestor vizite am discutat despre evenimentele internaționale la ordinea zilei și despre perspectivele României în conjunctura internațională.

La aceste vizite asistau câte odată și alte persoane ca D-nii NICULESCU BUZESTI, LEUCUTIA și alți.

La Dl. MIHALACHE am fost spre a expune la rugămintea D-sale problema statutului politico-juridic al Dunării.

Intrebarea II Ce știți despre activitatea dusă de români din străinătate?

Stiu că o serie de români aflați în străinătate și anume D-nii GAFENCU, TILEA, CRETEANU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU și alți duc o activitate de propagandă pentru ideile lor în privința intereselor României așa cum le concep ei.

Am văzut - arătate fiindu-mi de Dl. NICULESCU BUZESTI - memoriul GAFENCU prezentat conferinței de pace.

Intrebarea III. Dacă ați dat reprezentanților unei puteri străine indicați sau dacă ați discutat cu aceștia sau cu cineva din țară despre lucrările proectate la Porțile de Fier

-/-

Afirm categoric că n'am dat nici unui reprezentant al vre'unei puteri străine şi nici nu am discutat niciodată cu vreunul din aceştia indicaţi cu privire la lucrurile proectate la Porţile de Fier.

Chestiunea specială a lucrărilor proectate la Porţile de Fier, am discutat-o numai în treacăt, în cadrul Comisiei Păcii precum şi cu D-nii MIRONESCU şi C-DOR AURELIAN PAUNESCU. Cu. Dl. Mironescu am discutat în general diferite chestiuni în legătură cu Dunărea atunci când, după plecarea mea din Ministerul Afacerilor Străine D-sa m'a vizitat acasă de 2 -3 ori.

Intrebarea IV. Ce material aţi scos din Minister în cele 5 valize de cifru?

Când au fost scoase valizele, de cine, unde au fost duse şi unde au fost răspândite, ce cuprindeau ele şi când au fost înapoiate?

Ca material documentar am avut la mine acasă pe deoparte arhiva referitoare la negocierele diplomatice în vederea actului dela 23 August 1944, pe de altă parte hârtii referitoare la alte două probleme ce mă angajez să studiez în cadrul lucrărilor comisiei pentru pace, din care făcea parte (cauza română din 1940 şi chestiunea Dunării(Dl. FILOTTI, preşedintele comisiei pentru pace ştia că lucrez la chestiunile sus amintite şi insista chiar să termin redactarea lor.

Materialul din a doua categorie îl scosesem din Minister în diferite rânduri, în parte chiar după plecarea mea din Minister în 5 valize de cifru. Aceste valize au fost scoase, la ordinul meu, de către un om de serviciu sub supravegherea Dlui ROIU, fără nici o disimulare. Valizele au fost duse la mine acasă unde am început a le clasa în vederea studiilor sus amintite. Fiind prevenit la un moment dat, de Dl. Niculescu Buzeşti că ar urma să mi se facă o percheziţie şi de teamă de a nu se pierde acest material, am pus la adăpost pentru câtva timp materialul în legătură cu 23 August la prietenii mei D-nii Neamţu şi Iliescu şi în casa unchiului meu, iar restul l-am restituit Ministerului. In cele din urmă m'am decis să distrug prin ardere la mine acasă materialul relativ la 23 August.

-/-

Intrebarea V. Când l-aţi văzut pe ŞERBAN VOINEA în ultimul timp şi ce s'a discutat?

Pe Dl. Şerban Voinea l-am văzut ultima oară cu prilejul vizitei sale în ţară (cred că după Paşte 1947) când m'a invitat la prânz la Clubul Naţiunilor Unite. Mi-a spus că a văzut în Elveţia pe D-nii BUZESTI şi VISOIANU şi mi-a împărtăşit intenţiunea de a ajunge la o transacţie în procesul CRETEANU.

Intrebarea VI. Ce activitate aţi avut în legătură cu Conferinţa Pacii?

In afară de activitatea mea în cadrul comisiei pentru pace, am fost invitat, în vara anului 1946, unde se aflau vreo 40 de membri ai partidului naţional-ţărănesc, convocat precum mi-am dat seama, în vederea discutării problemelor interesând tratatul de pace al României.

Discuţia s'a purtat exclusiv asupra chestiunei Transilvaniei. Textele se desbăteau erau dacă să se accepte un schimb de populaţie româno-ungară - cu sau fără cesiuni teritoriale aferente - sau dacă să se revendice Transilvania în hotarele înainte de dictatul dela Viena. Menţionez că între cei care au luat parte la această consfătuire erau D-nii: MANIU, MIHALACHE, GHITA POPP, BUZESTI, VISOIANU, PENESCU şi alţi.

In cursal conversaţiei am luat şi cu cuvântul spre a preciza interpretarea favorabilă României care trebuia dată claurei restrictive cu privire la Transilvania din convenţia de armistiţiu.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

ss. VICTOR RADULESCU
POGONEANU

Bucureşti 12 August 1947

copie vezi vol. 5. f. 9–12.

00006

00906

7

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU consilier de Legaţiune, domiciliat în Bucureşti str. Arhitect Blank Nr. 19 A, născut în Bucureşti la 21 Septembrie 1910 din părinţi Ioan şi Elena Sergent T.R. la întrebările ce mi se pun declar:

1. Cunosc diferiţi oameni politici, oameni din diferite partide atât din opoziţie cât şi din cele ce iau parte la guvern, între alţii pe D-nii: MANIU I., ION MIHALACHE, PENESCU LEUCUTIA, TITEL PETRESCU, DINU BRATIANU, ROMNICEANU, BEBE BRATIANU şi alţii.

Am vizitat pe Dl. MANIU până în vara anului 1946 de câteva ori, iar pe Dl. MIHALACHE odată sau de două ori în acelaş an.

Scopul vizitelor mele la Dl. Maniu era interesul pe care îl prezenta pentru mine o personalitate care a avut un rol important în istoria contemporană a ţării. In cursul acestor vizite am discutat asupra evenimentelor internaţionale la ordinea zilei asupra perspectivelor României în conjunctura internaţională.

La aceste vizite asistau câte odată şi alte persoane ca D-nii NICULESCU BUZESTI, LEUCUTIA, etc.

La Dl. MIHALACHE, am fost spre a expune la rugămintea D-sale statutul politico-juridic al Dunării.

După plecarea mea din Ministerul Afacerilor Străine am fost vizitat acasă, de două sau de trei ori de către Dl. MIRONESCU, fost funcţionar al meu şi referent în chestiunea Dunării, cu care am discutat problema în legătură cu această chestiune.

Chestiunea specială a proectelor de lucrări la Porţile de Fier n'am discutat-o cu D-nii MIRONESCU şi Dl. Dr. AURELIAN PAUNESCU, delegat supleant şi înrudit cu mine.

Ca material documentar am avut la mine acasă pe deoparte arhiva referitoare la negocierile diplomatice în vederea actului dela 23 August 1944, pe de altă parte hârtii referitoare la alte două probleme ce mă angajasem să studiez în cadrul lucrărilor comisiei pentru pace, din care făceam parte. Acest din urmă material îl scosesem din Minister în diferite rânduri spre a-l plasa şi utiliza în vederea studiilor sus amintite. La un moment dat, fiind prevenit de

domnul NICULESCU BUZESTI că ar urma să mi se facă o perche-ziție şi de teamă de a nu se pierde acest material,am pus la adăpost pentru câtva timp materialul în legătură cu 23 August la prietenii mei D-nii NEAMTU şi ILIESCU,iar restul l-am restituit Ministerului.

In cele din urmă m'am decis să distrug prin ardere la mine acasă,materialul relativ la 23 August.

Parte din materialul acesta este drept că l-am scos chiar după plecarea mea din Minister,Dealtfel Dl.FILOTTI preşedintele comisiei pentru pace ştia că lucrez la chestiunile sus amintite şi înainte chiar ca să termin redactarea lor.

Pe Dl.SERBAN VOINEA,ministrul României la Berna l-am văzut la ultima sa vizită în ţară/cred că după Paşte/când m'a invitat la dejun.Mi-a spus că a văzut în Elveţia pe D-nii BUZESTI şi VUSOIANU şi mi-a expus intenţiunea sa de a ajunge la o tranzacţie în procesul CRETEANU.

In vara 1946,am fost invitat la Dl.MIHAIL POPOVICI,unde se aflau vreo 40 de membri ai partidului naţional ţărănesc convocaţi,precum mi-am dat seama în vederea discutării problemelor interesând tratatul de pace al României.

Discţia s'a purtat exclusiv asupra chestiunei Transilvaniei.Textele în desbateri erau două să se accepte un schimb de populaţie româno-maghiară cu sau fără cesiuni teritoriale aferate sau date sau dacă ni se revindece Transilvania în hotarele dinainte de dictatul dela Viena.Aceasta din urmă teză a prevelat şi reuniunea a lua sfârşit.Menţionez că între cei care au luat parte la această consfătuire era Dl.MANIU,ION MIHALACHE,GHITA POP,VISOIANU,BUZESTI,PENESCU,şi alţi.La această consfătuire am luat şi eu cuvântul spre a preciza interpretarea favorabilă României,cum trebuia dată clauzei restrictive cu privire la Transilvania din convenţia de armistiţiu.

Aceasta declaraţie o susţin şi o semnez.

ss.VICTOR RADULESCU
POGONEANU

12 August 1947

DECLARATIE

La intrebare ce mi se pune declar că, in calitatea ce am avut de vice, presadinte al Consilului de Administrati al agentiei Rador, primeam buletinul rezervat al acestei agenti, care mi se trimitea de două ori pe zi prin curierul institutiei.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

15 August 1947.-

Intrebat fiind asupra părerilor ce asi fi exprimat in legătură cu ziarul " La Roumanie Independente" care apare la Paris . ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ din care am văzut intâmplător ,mai de mult vre'O două numere, declar că am considerat in totdeauna că necunoscuti care redactează imi par cu totul neseriosi , dat fiind tonul si tendinta cu totul inadmisibilă fată de interesele pe care pretinde să le apere si că in consecintă nu cred că merită nici-o atentiune deosebită.

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

15 August 1947.-

copie vezi vol. 5. f 15,16 ~~00009~~ 00009

10

DECLARATIE

Cerându-mi ca să apreciez calitătile si abtitudinile dlor CAMIL DEMETRESCU si FLORIN ROIU care mi-au fos sub ordine la Ministerul Afacerilor Străine notez următoarele :

I.- Dl CAMIL DEMETRESCU este un functionar de o absolută corectitudine si ne lipsit de constinciozitate desi de o fire cam fantezistă cu unele capiricii si nu de o exactitate exemplară. În calitatea ce a avut de director adjunct al cifrului a avut atributiuni mai mult gospodăresti / supraveghere si control/ si de disciplină/ chestiuni personale ce apar in mod firesc intr'o administratie.

Inainte de 23 August 1944 a fost unul din cei care au cifrat corespondenta cu aliati/ mijloacele dela Stocholm si Cairo/.-

II.- Dl FLORIN ROIU este un functionar pe cât de onest pe atât de constincios si stiu că si alti sefi ai săi / ca de exemplu Dl FILOTI/ au fost multumiti de dânsul, din nefericire nu cred că s'a putut forma indeajun pentru carieră mai ales sub raportul redactării, deoarece in afară de cifru nu a fost utilizat de cât pentru lucrări de secretariat.-/ Sef de cabinet al Ministrului sau Secretar la biroul păcii /.-

Amândoi sânt, pe cât stiu, foarte simpatizati atât intre colegi in genere cât si in lume.-

/ ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

15 August 1947.-

copie vezi vol. 5. f 17 – 19.

DECLARATIE

La intrebarea ce mi se pune cu privire la ~~la~~ evacuarea in străinătate, in primăvara 1944 a unei părti din arhiva Ministerului Afacerilor Străine declar următoarele:

In prevenirea unor bombardamente aeriene, sau convocat la Minister una sau două conferinte, la care pe lângă Directorii de servici si sefi de arhivă, am luat parte si eu.-

S'a decis atunci ca dosarele mai importante in legătură cu politica externă a tării să fie evacuate in Elvetia si in Turcia.- Dificultăti de transport au făcut ca prima solutie să nu poată fi realizată, astfel incât expedierea acestor dosare s'a făcut, prin curier, in Turcia.-

Nu cunosc in amănunte ce dosare s'au expediat dar o evidentă trebuie neapărat să existe, atât la Minister cât si la Ankara, unde legatia noastră trebuie să fie in posesiunea proceselor verbale de predare respective/ atât pentru luare in primirea initială cât si in legătură cu schimbarea titularului Legatiei/.

Cu exceptia a câtorva dosare / mi se pare in legătură cu cererile de repatriere din Basarabia, in 1940, de care a fost nevoie când s'a stabilit, in aplicarea armistitului, statutul persoanelor născute in Basarabia si domiciliate in România/ cred că materialul se află si astăzi la Ankara.

/ss/ VICTOR RADULESCU
POGONEANU

15 August 1947.-

P.S. In consfătuirile sus amintite au luat parte intre alti Dnii DAVIDESCU si LECCA, secretar general, Dnii NICULESCU BUZESTI, pe atunci director in Minister, directorul politici, economic, administrativ, sefi arhivelor etc.

La Ankara era ministru Dl ALEXANDRU CRETEANU.-

15 August 1947.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

Materialul dela Snagov privind Ministerul Afacerilor Străine dela Cabinetul Mareşalului ANTONESCU şi al lui MIHAI ANTONESCU a fost preluat după 23 August 1944 de acest departement prin Dl CAMIL DEMETRESCU şi Dl MIRCEA VASILIU şi în cea mai mare parte predate directiunilor.

O mai mică parte care provenea din fosta arhivă a Regelui Carol II, a fost păstrată la Directiunea Cabinetului, de unde am luat-o eu însumi acasă în vederea unei lucrări ce-mi luasem sarcina să redactez în cadrul comisiei păcii.-

Acest material l-am restituit la Minister, unde se află şi astăzi.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

15 August 1947.-

II

copie vezi vol. 5. f. 292

00012 00912

13

D E C L A R A T I E

Subsemnatul recunosc că intrbat fiind ce corespondentă am primit dela Dl. Niculescu Buzesti după plecarea Dsale in străinătate, am inceput prin a declara, că nu am primit dela dânsul decât o scrisoare in primăvara acestui an, scrisoare redactată in limba franceză si trimisă prin poştă si pe care am distrus-o. Ulterior infăţisându-se documentele şi scrisorile din caseta ce depusesem in păstrare la Dl. N.N. Popescu, am recunoscut că ele imi aparţine. Adevărul este că toate aceste scrisori pe care eu le-am vizat si care se află la dosar mi-au fost trimise in conditiunile arătate intr'o declaratie separată.-

26 August 1947.-

/ss/ Victor Rădulescu Pogoneanu.-

II

copie vezi vol. 5. f 22–23.

00013

00913

14

D E C L A R A T I E

Caseta ce am încredinţat spre păstrare Dlui N.N.Popescu se afla în prealabil la mine acasă. De acolo am transportat-o la prietenul meu Dorin Iliescu, unde l-am rugat pe N.Popescu să treacă să o ia spre a mi-o păstra câtva timp - nici eu nu ştiam câtă vreme, rămânând să decidă aceasta în funcţie de împrejurări.

Intrucât uitasem să pun în casetă o parte din scrisori, iam dat ulterior chèia casetei Dlui N.Popescu, rugându-l să-mi aducă plicul lipit dinăuntru; după ce l-am complectat şi lipit la loc, i-am restituit plicul spre a-l pune la loc. D-sa mi-a restituit la rândul său chèia.

O ultimă dată i-am încredinţat din nou cheia spre a-mi scoate patru monede de aur din plicurile cu valori ce aveam în casetă şi care-mi erau necesare în vederea unei plăţi pentru reparaţii la casa mamei mele ce închiriasem în Parcul Jianu. Aceste monezi l-am rugat pe dl.N.Popescu să le dea d-lui Dorin Iliescu, care în calitate de avocat se ocupa - în lipsa avocatului meu Pop din Bucureşti - de chestiunile mele de afaceri. Cheia mi-a restituit-o deasemenea dl.Popescu imediat.

Caseta s'a aflat în posesiunea Dlui N.Popescu vreo două săptămâni, cred. D-sa n'a cunoscut niciodată natura sau cuprinsul documentelor ce conţinea.

ss.Victor Constantinescu Pooneanu.

26 August 1947.

copie vezi vol. 5 f/ 2490014

D E C L A R A T I E

După 6 Martie 1945 am primit şi am transmis diferite scrisori prietenilor mei din străinătate care apar în scrisorile vizate de mine şi aflate la dosar.

Aceste scrisori precum şi materialul arătat în ele ca şi restul materialului documantar aflat în caseta mea depusă la Dl.N.N.Popescu le-am primit prin d-nii Berry şi Hulick precum şi general Schuyler.

Aceşti domni nu cunoşteau conţinutul corespondenţei ce transportau, însă erau în genere desigur informaţi despre personalitatea emitenţilor şi adresanţilor.

==

Stiu că dl. Grigore Niculescu Buzeşti a primit din partea celor trei şefi ai partidelor de opoziţie un mandat scris, redactat în termeni generali şi autorizându-l a reprezenta vederile domniilor lor în străinătate.

Dl.Gr.N.Buzeşti a transmis prin mine un raport identic celor trei şefi ai opoziţiei, precum şi una sau două (cred mai degrabă că numai una) scrisori personale adresate Dlui Maniu. Nu ştiu dacă a mai transmis asemenea corespondenţă şi pe altă cale, însă aş crede că nu.

Plecând din ţară, atât dl.Vişoianu cât şi dl. Buzeşti au mers întâi, pe câte am aflat, în zona occidentală a Germaniei şi apoi în Elveţia.

Faptele materiale rezultând din scrisorile vizate şi referitoare la mine corespund realităţii.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

26 August 1947.

16

copie vezi vol. 5, f 26-32

00015

~~00915~~

D E C L A R A T I E

In legătură cu scrisorile primite de mine din străinătate, dau următoarele lămuriri :

1). 25 Octomvrie 1946, dela Brutus Coste.

G.G. = Grigore Gafencu.

" Afacerea Dianu " este conflictul intervenit între dl.Gafencu şi dl.N.Dianu în legătură cu publicarea de către acesta din urmă, împotriva părerii celorlalţi din grupul dela Paris, a unei broşuri despre "Chestiunea Basarabiei". Conflictul acesta, determinat de imputările făcute d-lui Dianu de către dl.Gafencu, a luat forma penibilă a unei provocări în duel din partea celui dintâi.

Dl.preşedinte: dl.Iuliu Maniu.

Procesele verbale relative la chestiunea Dianu-Gafencu, dacă nu se află printre hârtiile din caseta mea, au fost desigur distruse de mine, chestiunea neavând în fond nici o importanţă deosebită întrucât ara o chestiune de ordin personal.

B.B. = Burton Berry, prin care am primit plicuril cu memoriile Gafencu.

Nu cunosc exacta compunere a aşa zisei "echipe". Cred că au fost dnii Gafencu, Cretzianu, Coste, etc.

Alexandru = al Cretzeanu.

V.V. = Tilea.

"Afacerea Nicolae": e vorba de iniţiativa luată, cred, prin 1944, de către prinţul Niculae, de a grupa pe românii din Elveţia şi la care dl.Gafencu fusese bănuit - pe nedrept, pe cât se pare - că aderase.

Renne = Dna Hiott, soţia defunctului N.N.Hiot.

Mircea = Cred că dl.Mircea Grigorescu fost colab rator al dlui Gafencu la ziarul Timpul.

Ginel = Gr.N.Buzeşti.

./.

 00016 00916

17

Nu ştiu la ce "amici" se referă în finalul scrisorii dl.Coste. Cred că trebue să fi făcut aluzie sau la Dl.Berry sau, poate mai degrabă, la dl.Ciuntu (Edmond).

2). 16.XI.1946, dela Gr.N.Buzeşti.

Nu-mi dau seama de unde a fost scrisă această epistolă.

Scrisoarea la care face aluzie este desigur mandatul primit de a reprezenta pe cei trei şefi ai partidelor de opoziţie.

3). 20.XI.1946, dela Radu Plesia.

Ciurel = Emil Ciurea.

Cocuţa = Dra Mănescu fostă funcţionară la Legaţiunea Paris.

Mica Parascivescu, fostă funcţionară la Legaţiunea Lisabona.

Gigi = G.Anastasiu.

4). 17.IX.1946, dela fratele meu.

Emil = E.Lăzărescu.) prie-
Bubi = Octavian Neamţu. (teni
Tigrul = O.Cabiş.) perso
Dorin şi Ileana = Avocat Iliescu şi soţia. (nali.

5). Februarie 1947 (?), dela Gr.N.Buzeşti.

Nu-mi amintesc care era anume ocazia şi cine anume a adus această scrisoare. Cred că am primit-o prin dl.Hulig.

Raportul menţionat era destinat şi a fost transmis celor trei (nu "tăi") şefi de partide de opoziţie.

V. = Vişoianu
I.= Ioana Bujoiu

) se aflau în germania pe (câte am aflat ulterior.) Cred că dl.Buzeşti trebue să-mi fi scris o altă scrisoare anterioară, pe care însă n'am primit-o şi la care se referă desigur în continuare unele chestiuni din scrisoarea aceasta.

./.

" Chestiunea mă încurcă" - pe dl.Buzeşti, în legătură cu plecarea sa mai departe, în America.

6). 3. IV. 1947, dela Gr.N.Buzeşti.

Dumitru = dl.I.Maniu

Nu ştiu despre ce documente are Dlui Titel Petrescu e vorba, cred însă că trebue să fie memorii sau scrisori în legătură cu situaţia partidului d-sale.

7). 20.V.1947, dela Gr.N.Buzesti.

Despre chestiunea mandatului, vezi mai sus.

E vorba desigur de eventuala constituire a unui comitet al românilor din străinătate.

C.D. = Citta Davilla.

" Cei în drept " = cei trei şefi ai opoziţiei.

Dl.Leucuţia primise o scrisoare dela dl.N.Dianu care-l ruga să-i comunice dlui Maniu diferite chestiuni personale în legătură cu alţi români din străinătate cu care dl.Dianu se află în conflict. Spre a-l modera pe dl.Dianu, dl.Buzeşti avea nevoie să fie autorizat de cel căruia acesta îi scrisese (Leucuţia) - de a face uz (faţă de Dianu) de cunoştinţa ce avea (Buzeşti) despre această scrisoare.

8). 15.III.1947, dela fratele meu.

Vivi = nepoata mea, studentă în Elveţia.

Buncky = fiica defunctei Ecaterina N.Buzeşti.

Grig.= dl.Gr.Gafencu.

E vorba dex scrisori de familie, copia e făcută însă greşit şi uneori ininteligibil.

9). 16.III.1947, dela Gh.Anastasiu.

Nu-mi amintesc precis prin cine scrisesem dlui Buzeşti - în orice caz tot prin dnii Hulick sau Berry, cred.

10). 16.III.1947, dela G. Anastasiu.

Scrisorile au venit prin vreunul din dnii sus-citaţi.

Am trimis un fel de istoric al chestiunei proce-

./.

sului Cretzianu, după ce l-am consultat şi pe dl.Ottulescu, care însă nu a voit să dea un aviz propriu zis.

11). 17.V.1947, dela G.Anastasiu.

Scrisorile au fost trimise prin vreunul din dnii suscitaţi.

Am trimis pentru Radu Plesia materialul adunat de dl.Gr.N.Buzeşti în vederea unui studiu asupra situaţiei economice a României şi care rămăsese în păstrarea mea.

Chestiunea de care scrisesem în ultima dată era aceea a sănătăţii Dlui Vişoianu.

Gas. B. = Gaston Boeuve (Serban Voinea).

Ciurea = E.Ciurea, secretar de legaţie în disponibilitate.

12). 20.V.1947, dela C.Vişoianu.

Această scrisoare, cam incoherentă, exprimă tocmai starea de presiune nervoasă a dlui Vişoianu.

" Scrisoarea de neîncredere " este o scrisoare de preţuire trimisă de dl.Maniu dlui Gafencu.

Nicuşoara = sora dlui Vişoianu.
Florica = dna Brătescu Voineşti.
} "Prudenţa" recomandată este expresia aceleiaşi stări de nervi ş a unei îngrijorări cu nimic justificată.

13). 21.V.1947, dela G.Anastasiu.

"Curierul" e întrebuinţat aci în sensul de transport de scrisori (e vorba de celelalte scrisori dela aceiaşi dată, aflate la dosar).

Persoana care l-a adus trebue să fie tot unul din dnii susamintiţi; acelaş răspuns cu privire la scrisorile mele din 8 şi 15 Mai.

" Geamantanul" cu hârtii era de fapt o mică valiză cuprinzând unul din exemplarele mele cu materialul relativ la actul dela 23 August 1944 (pe celelalte exemplare le-am distrus, vezi declaraţia respectivă). El a fost transmis pe aceiaşi cale ca mai sus.

./.

14). 21.V.1947, dela fratele meu.

"Atitudinea luată de voi" - referinţe la atitudinea Dlui Gr.N.Buzeşti şi a mea faţă de chestiunile de ordin personal.

"Textul investit cu mai multe semnături" nu l-am primit. Trebue să fie vorba de un proces verbal al întrunirii despre care se face menţiune şi într'o scrisoare a Dlui Buzeşti.

"Cele trei scrisori" au fost trimise, în semn de preţuire, de către dl.Maniu dlor Gafencu, Vişoianu şi cretzianu.

Nic = N.Caramfil.

Burlacul vânător = C.Vişoianu.

Nepotul plecat în America = V.V.Pella.

B. = Gr.N.Buzeşti.

Tribulaţiile lui Camil = Aluzie la perchiziţia ce avusese loc la dl.Camil Demetrescu.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

26.VIII.1947.

II

copie vezi vol. 5. f. 34-37.

00020

00920

21

D E C L A R A T I E

Aşa precum am declarat anterior, cu dl. Octavian Neamţu sunt prieten din Facultate şi am menţinut tot timpul cu dânsul relaţiuni amicale.

Nu ştiu ca dl. Neamţu să fi avut preocupări de ordin politic şi nici relaţiunile mele cu dânsul nu au avut niciodată un asemenea caracter, nici înainte, nici după 23 August 1944.

Am rugat uneori pe dl. Neamţu să-mi facă unele servicii de natură personală (să-mi împrumute maşina pentru unele curse, să mă găzduiască în mod provizoriu la întoarcerea mea din postul dela Berlin, etc.

In cadrul acestor servicii se plasează şi depozitarea pentru scurt timp a valizei cu documente referitoare la actul dela 23 August şi despre care am făcut o declaraţie deosebită.

Deşi bun prieten cu dl. Neamţu nu am fost prea des la dânsul acasă, întâlnirile noastre fiind prilejuite mai ales de mese comune.

Nu-mi amintesc să fi întâlnit vreodată la dl. Neamţu acasă pe d-nii Camil Demetrescu, Ionel Stârcea şi Radu Buzeşti.

Stăruind să-mi reamintesc, îmi dau seama că am putut întâlni pe dnii Stârcea şi Radu Buzeşti într'o seară din toamna 1946 la dl. Octavian Neamţu. Dânşii manifestându-şi dorinţa să mă vadă, le-am spus că mă duc să iau masa la dl. Neamţu şi că pot veni şi dânşi acolo. D-lor au venit şi am discutat cred despre plecarea din ţară a Dlui Gr. N. Buzeşti în legătură cu zvonurile persistente care apăruseră că acesta ar fi plecat în străinătate. Nici unul din noi nu avea informaţii precise. Eu ştiam că dl. Gr. N. Buzeşti dorea să plece în Elveţia, unde soţia sa se afla pe moarte şi cunoşteam demersurile ce întreprinsese în acest sens pe lângă dl.

./.

Bodnăraş, totuşi am fost surprins că a plecat în mod brusc şi fără să-mi fi spus nimic. Nu cunosc condiţiunile plecării dlui Buzeşti, presupun însă, întemeindu-mă pe o întrevedere ce ştiu că a avut D-sa cu dl. Matei Cantacuzino, că a plecat cu un avion.

Dl. Neamţu nu a asistat la conversaţia mea cu dl. Stârcea şi Radu Buzeşti.

Nu-mi este cu putinţă să-mi amintesc că ar fi asistat şi dl. Camil Demetrescu.

Chestiuni de natură comercială am discutat cu dl Stârcea în legătură cu o eventuală preluare de către mine a reprezentării intereselor întreprinderilor sale în Bucureşti. Inceputurile acestor discuţii se plasează în vacanţa de Crăciun 1946 pe care am petrecut-o la domeniul din Banat al Dlui Stârcea. Deşi am renunţat la proectul iniţial, am făcut, în primăvara 1947, unele demersuri amicale şi neremunerate spre a sprijini o cerere de împrumut a Soc. Siab, cu care prilej am solicitat şi concursul Dlui Radu Buzeşti şi al Dlui Octavian Neamţu. Alte discuţiuni de această natură nu am mai avut nici cu dl. Stârcea, nici cu dl. Radu Buzeşti. Cu dl. Camil Demetrescu nu am avut nici odată discuţiuni cu caracter comercial.

Cetindu-mi-se declaraţia Dlui Octavian Neamţu referitoare la vizita ce i-am făcut, cu care prilej m'am întâlnit la dânsul cu dnii Stârcea, Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti, declar că nu înţeleg să o contest, deşi nu-mi reamintesc ca lucrurile să se fi petrecut exact astfel.

Cetindu-mi-se şi declaraţia actualei mele soţii referitoare la aceiaşi chestiune, declar deasemenea că nu înţeleg să o contest.

Tin să subliniez că în toată această chestiune nu poate fi vorba din partea mea de vreo încercare de a ascunde sau denatura adevărul, ci pur şi simplu de o deficienţă de memorie.

Imi reamintesc că dl. Neamţu mi-a comunicat îngrijorările sale rezultate din faptul că a fost vizitat de cineva dela circumscripţie după vizita ce-i făcusem

./.

şi despre care e vorba mai sus. Eu l-am ironizat şi n'am dat importanţă acestui lucru.

Cetindu-mi-se declaraţia dlui Neamţu referitoare la o a doua vizită ce ~~i-aşi~~ fi făcut împreună cu aceleaşi persoane în zilele următoare, declar deasemeni că nu-mi pot reaminti nimic în această privinţă şi că mi-e teamă ca dl.Neamţu să nu confunde împrejurările în chestiune. Tin să subliniez deasemeni că onestitatea dlui Neamţu nu poate fi pusă la îndoială astfel că declaraţia sa asupra celei de a doua vizite nu s'ar putea explica decât printr'o confuzie.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

27.VIII.1947.

copie vezi vol. 5. f 38-40. 00023 00923 24

D E C L A R A T I E

In continuarea şi regizarea declaraţiunii mele anterioare în legătură cu intervederea ce a avut loc în casa Dlui Octavian Neamţu, cu dnii Ion Stârcea şi Radu Buzeşti, declar următoarele :

Mi este acum clar în minte că o asemenea întrevedere a avut într'adevăr loc. Nu-mi amintesc de loc să fi urmat şi o a doua, deşi pe de altă parte nu înţeleg nici un moment să pun la îndoială buna credinţă a Dlui Neamţu care poate cel mult fi victima unei confuziuni a memoriei d-sale.

In ce mă priveşte, deficienţa memoriei mele pentru perioada în toamna 1946 se explică prin faptul că în acel timp s'au ~~în~~ petrecut în viaţa mea o serie întreagă de evenimente turburătoare (nevoia în care m'am aflat de a părăsi casa pe care a trebuit s'o închiriez, şubrezirea sănătăţii mamei mele şi a moralului său din această pricină, necesitatea de a-mi găsi o locuinţă provizorie, proiectul - realizat tot atunci - de a mă căsători, propriile griji ale celei ce avea să devină soţia mea - ea însăşi rămasă atunci fără domiciliu etc.)

Deaceea, fiind gata de a face toate eforturile de memorie, cred că aş ajunge mai uşor şi mai rapid să reconstitui faptele în chestiune dacă m'aşi putea ajuta confruntându-mi amintirile cu acelea - desigur mai precise - ale celorlalţi prieteni în cauză. Aceasta cu atât mai mult cu cât este vorba de oameni în a căror onestitate am o perfectă încredere.

In ce priveşte importanţa convorbirei - sau convorbirilor - în chestiune, era fără îndoială vorba de plecarea din ţară a dlui Gr. Niculescu Buzeşti şi de consecinţele ei. Silindu-mă să-mi aduc aminte cât mai exact ce s'a discutat, cred că pot afirma că am luat în consi-

./.

derare ce aveam să răspundem la întrebările ce începuseră deja să ni se pună din diferite părţi în această privinţă, hotărînd să spunem, ceeace era şi adevărat, că nu ştim nimic, deşi fireşte făceam şi noi toate ipotezele posibile. Cred deasemenea că am mai discutat şi cum vom putea intra în legătură cu Dl.Gr.N.Buzeşti în aşa fel încât să putem fi în corespondenţă cât mai regulată cu dânsul, atât spre a fi informaţi despre situaţia internaţională prin dânsul cât şi spre a-l ţine şi noi la curent cu evenimentele din ţară, când viaţa politică internă luase forma unei lupte din ce în ce mai vii.

Victor Rădulescu - Pogoneanu.

27 August 1947.

I copie vezi vol. 5, f 41-45, 00025 00025 26

DECLARATIE
==========================

Am adunat material pentru moţiunea cauzei D-lui ALEXANDRU CRETZIANU,constând din copii de pe actele interesând această chestiune din dosarul întocmit de mine la Direcţiunea Cabinetului din Ministerul Afacerilor Străine pe timpul când conduceam această Direcţiune,copii ce păstrasem la mine,texte de legi,de sentinţe din Monitorul Oficial şi unele consultaţiuni juridice.-

Intre acestea din urmă,o consultaţie a defunctului MIHAI ANTONIADE şi un text redactat de mine în urma consultării D-lui E. Ottulescu care a refuzat să dea un aviz scris pentru motivul că D-sa,care fusese preşedintele Consiliului Juridic al Ministerului Afacerilor Străine,nu dorea să ia atitudine într'un proces împotriva acestui Departament.-

Tot acest material a fost transmis prin căile arătate în declaraţiunile mele anterioare,ca folosite obişnuit pentru comunicările mele în străinătate.-

Este adevărat că am aprobat refuzul de restituirea a fondului de şase milioane de fr.elv.pus la dispoziţia D-lui Al.Cretzianu atâta vreme cât condiţiunile morale indispensabile nu erau oferite acestuia.-Inţeleg prin condiţiuni morale satisfacţiunea care cred că trebue acordată D-lui Cretzianu după acuzaţiunile şi condamnarea în lipsă al căror obiect a fost D-sa.-

Nu ştiu dacă şi cu mine s'au cheltuit şi angajat din acest fond,însă presupun că asemenea cheltueli s'au putut face în cadrul acţiunei desfăşurate din România din străinătate.-

Rămânerea în străinătate a diplomaţilor români rechemaţi de către Dl.Tătărescu în condiţiunile menţionate într'o altă declaraţie a mea corespundea vederilor mele.- Această ~~xxxxxxxx~~ atitudine a mea este cunoscută celor în cauză, ca rezultând implicit din contactul corespondenţei mele cu ei.

./.

Nu am transmis şi nu am primit niciodată corespondenţă din străinătate prin Dl.Porter dela Misiunea Britanică.

Deasemenea nu pot afirma a fi uzat de bunele oficii în acest sens ale D-lui Melbourne dela misiunea americană;- D-sa a putut însă avea cunoştinţă de serviciul amical ce-mi făceau în această privinţă colegii mei.-

---

Materialul referitor la actul dela 23 August 1944 cari se află în posesiunea mea l-am trimis în parte în străinătate,iar în parte l-am distrus.- Acest material continuă însă de sigur să se afle şi la legaţiunile noastre prin care s'au purtat negocierile în chestiune.-El nu a fost deci depozitat la misiunea americană.-

---

Nu am avut nici un fel de material conţinând piese certificate de un magistrat militar în legătură cu incidentele din Piaţa Palatului dela 8 Noembrie 1945.-

---

Nu am afirmat niciodată că D-nii Cretzianu şi Gafencu ar constitui un Comitet de rezistenţă în străinătate spre a determina o intervenţie a Puterilor Occidentale pentru răsturnarea regimului din ţară.-

---

Pentru transmiterea corespondenţei către Dl.Maniu în rarele ocaziuni când aceasta a fost necesar am folosit bunele oficii ale D-lor Camil Demetrescu sau Radu Buzeşti, fără să-mi pot reaminti,prin care anume şi ce anume corespondenţă.-

---

Dl.Roiu nu mi-a transmis niciodată texte confidenţiale sau telegrame cifrate după ieşirea mea din ~~xxxxxxxxxx~~ Ministerul Afacerilor Străine.-

---

./.

 00027 0099 28

Substanţa corespondenţei mele în străinătate constituia o trecere în revistă a ultimelor evenimente interne fără însă a lua caracterul formal al unui buletin de ştiri.-

---

Nu am comunicat niciodată D-lui Maniu, cu excepţia vreunor tăeturi din ziare străine pe care le primeam dela prietenii mei din străinătate, nici un fel de material care ar putea fi considerat confidenţial şi provenind dela Ministerul Afacerilor Străine.-

---

Nu numai că nu am preconizat dar nici nu am întrevăzut vre-odată ca posibilă o intervenţie armată străină pentru schimbarea regimului din ţară.-

---

Niciodată Dl. Oprişan nu mi-a transmis textul vre-unei comunicări cifrate.-

---

Relaţiile mele cu Dl. Coposu au fost foarte sunare, întru cât nu l-am văzut decât foarte rar, iar de un an încoace deloc în împrejurări care nu aveau nici o importanţă politică. Odată totuşi D-sa mi-a adus textul unui interview acordat, dacă nu mă'nşel, postului de radio B.B.C. de către Dl. Maniu, înainte încă de difuzarea acestui text, cerându-mi părerea.-

ss/. Victor RADULESCU-POGONEANU

28.VIII.1947

29

00028 00928

copie vezi vol. 5/46 - 49.

DECLARATIE

In cursul lunei Iunie 1947, dacă nu mă'nşel am fost invitat de către Dl. Gh. Popescu Oradea să întâlnesc acasă la dânsul, în Str. Barbu Delavrancea, pe Dl. Stelea care ca şi Dl. Popescu-Oradea, este un apropiat al D-lui Tillea.-

După oarecari ezitări, căci această întrevedere nu mă interesa cu nimic, am acceptat această invitaţiune.-

Dl. Stelea, pe care-l cunoscusem până atunci, a început prin a-mi exprima nemulţumirea D-sale faţă de faptul că Dl. Maniu, pe care-l vizitase în scopul, am impresia de a ameliora poziţia D-lui Tillea faţă de D-sa, îi comunicase că persoana din străinătate care are în cea mai mare măsură încordarea sa este Dl. Cornel Bianu ale cărui raporturi personale cu Dl. Tillea nu sunt dintre cele mai bune şi despre care apropiaţii acestuia din urmă nu au o prea înaltă părere.- M'am mărginit să exprim opinia că această chestiune nu mi se pare a avea o importanţă deosebită.-

Apoi Dl. Stelea a început a-mi vorbi despre " un moment britanic " în politica internaţională, având aerul de a crede că un asemenea moment ar putea influenţa şi situaţia României.-

Faţă de replica mea, oarecum vehementă, că Marea Britanie este azi o simplă putere satelită şi că, de altfel, o iniţiativă ~~xxxix~~ oarecare a ei cu privire la România mi se pare cu totul exclusă mai ales în conjunctura internaţională, urmând conferinţei dela Moscova, convenţia s'a încheiat aci.-

A doua sau a treia zi, Dl. Popescu Oradea m'a vizitat acasă spunându-mi că prin replica mea rezumată mai sus, l-am împiedicat pe Dl. Stelea să-şi desvolte expunerea ce plănuia să-mi facă şi care urma să se refere la o eventuală formaţiune, -Tillea Gafencu care ar ajunge să ia locul actualului guvern român în baza unui acord între Marile Puteri, acord acord ce ar fi realizat în urma unei iniţiative britanice.-

.//.

Dl.POPESCU ORADEA a adăugat că DISTELEA ar fi vrut să cunoască sentimentul pritenilor D-lui Gr.N.BUZESTI,cu privire la aceasta chestiune .

Am declarat D-lui POPESCU ORADEA că socotesc întreaga chestiune ca neserioasă şi că dealtfel ,Dl.TILLEA,n'are decât să ceară direct părerea D-lui Gr.N.BUZESTI.Am adăugat că în ce mă priveşte rămân ferm hotărât să nu mă amestec în chestiuni de asemenea natură.

Scrisorile ce am transmis am primit prin membrii citaţi în alte declaratiuni ai ai misiunei americane le-am remis sau mi s'au remis cu prilejul contactelor personale ce aveam în special cu Dl.HULICK.

Scrisorile pe care în două sau trei rânduri,le-am primit dela Dl.MANIU spre a le transmite D-lui Gr.BUZESTI în străinătate mi-au fost remise,cred,prin Dl.RADU BUZESTI ,păstrându-le până când aveam un prilej de a le expedea.

In cursul lunei Maiu 1947,spunându-mi Dl.RADU BUZESTI că Dl.VERGOTTI pleacă în Italia şi poate Elveţia şi întrebându-mă dacă vreau să-i încredintez vre'o scrisoare pentru fratele meu,Dl.Gr.N.BUZESTI,am răspuns negativ dat fiind că Dl.VERGOTTI face parte din personalul Palatului.I-am dat însă D-lui RADU BUZESTI,spre a-i fi remisă D-lui MARGOTTI ,nişte ochelari şi o scrisoare pentru Dl.SERBAN VOINEA pe care îl rugat să mi-i repare

Dl.RADU BUZESTI mi-a comunicat că D-sa avea intenţia să-i scrie fratelui său despre diverse chestiuni familiare prin Dl. VERGOTTI.

ss/Victor Rădulescu Pogóneanu

30 August 1947.

copie vezi vol. 5. f 50-52,

D E C L A R A T I E

In legătură cu plecarea din ţară a Dlui Ing. NICULESCU BUZESTI ştiu că D-Sa luase hotărârea de a ajunge în străinătat prin orice mijloce din cauza agravării stării sănătăţii soţiei sale ce fusese operată şi se afla în Elveţia.- Hotărârea a luat o mai mare consistenţă către sfârşitul lunei August şi începutul lunei Sptemvrie 1946. - La 14 Septemvrei 1946, venind dela Predeal, Dl.Gr. N. Buzeşti m'a luat cu maşina sa dela Sinaia, unde mă aflam, şi m'a adus la Bucureşti.- Prietenii noştri comuni au venit să-l vadă şi să-l încurajeze pe Dl.Gr.N. Buzeşti.-

Cu acest prilej fratele său şi cu mine am încercat să prevenim o prăbuşire morală de care ne temeam faţă de perspectivele triste ale sănătăţii soţiei sale, să-l convingem pe Dl. Gr.N.Buzeşti să-şi continue în străinătate activitatea politică în care s'a angajat.-

In interval, Dl.Gr. N. Buzeşti, mi-a spus că, în cursul unei întrevederi cu Dl. Iuliu Maniu, acest s'a aratat dispus a-i da, împreună cu ceilalţi doi şefi ai opoziţiei, un mandat de a-i reprezenta în străinătate.- In acelaş timp, Dl. Gr. N. Buzeşti m'a informat în linii generale, despre noile tratative ce purta cu unii agenţi americani care urmăreau crearea unui serviciu de informaţii în România şi dela care D-Sa urmărea să obţină un sprijin pentru campania electorală a partidului naţional ţărănesc.- Aceste tratative fuseseră consemnate în două texte în limba engleză pe care Dl.Gr.N.Buzeşti mi le încredinţase în mod provizoriu spre păstrare înainte de plecarea sa. Aceste sunt desigur textele despre care Dl. Radu Buzeşti plecând însă în mod întâmplător, textele în chestiune au rămas la mine.-

Nu ştiu unde se poate afla primul exemplar bătut la maşină al acestor texte.-

In ce priveşte mandatul primit de Dl.Gr.N.Buzeşti din partea celor trei şefi ai opoziţiei, el a fost redactat de mine după indicaţiunile scrise lăsate de D-Sa în urma înțele-

gerii cu Dl.Maniu.-

Domeniul meu de aczivitate în legătură cu chestiunea care face obiectul anchettei se poate defini caîmbrăţişând ansamblul raporturilor cu grupul Românilor din străinătate, deci contactul meu cu partidele de opoziţie nu a avut un caracter organic, eu nefiind înregimentat în nici o formaţiune politică.-

Cât despre întrevederea mea cu Dnii Radu Buzeşti, Ion Stârcea şi Camil Demetrescu la locuinţa Dlui Oct. Nemţu, precizez că, graţiei decl raţiei date de Dl.Radu,Buzeşti, îmi pot acuma reaminti că ea a avut loc la iniţiativa mea, cu scopul de a-i pune la curent cu trat tivele Dlui Gr. N. Buzeşti aşa cum le cunoşteam şi cum am arătat-o mai sus şi cu chestiunea mandatului primit de acesta din partea şefilor organizaţiei.-

/ss/ Victor Rădulescu Pogoneanu

3o.VIII.1947

Precizez că din convenţia ce am avut cu Dl.Gr.N.Buzeşti cu privire la discuţiunile sale cu agenţii americani ne amintiţi am rămas cu impresia că aceştia se bazau pe ideea unui eventual conflict internaţional în cadrul căruia reflectau la organizaţia ce propuneau.-

/ss/ Victor R. Pogoneanu

3o August 1947

33

~~00032~~

00032

copie vezi vol. 5. f 53-57.

D E C L A R A T I E

In legătură cu constituirea grupului de acţiune al Românilor din străinătate şi ca urmare la declaraţiunile mele anterioare, pot aduce următoarele precizări suplimentare:

Plecând din Turcia la începutul verii 1946, Dl. Al. Cretzeanu s'a oprit mai întâi, în drum spre Statele Unite (unde obţinuse viza de şedere), în Elveţia.- Aci s'a întrunit cu Dl. Gr. Gafencu, cu care luase în acelaş timp dar oarecum necoordonat iniţiativa de a grupa, în vederea unei acţiuni de propagandă politică, pe oamenii poliţiei şi pe foştii diplomaţi români aflaţi în străinătate.-ideia era dealtminteri în aer, aşa cum am arătat-o în altă declaraţiune.-

Intrunirea a avut loc la Geneva, la Dl. Gr. Gafencu acasă nu mă înşel.- Au aderat, în persoană sau prin corespondenţă, la această iniţiativă, Dnii N. Caranfil, Cornel Bianu, Răutu Paul, Petrescu Comnen, V.V. Tillea, August Popa etc.- Aceste adeziuni s'au produs în parte după consfătuirea dela Geneva.-

In această consfăturie s'a decis constituirea grupului luându-se la o parte orice chestiune de prioritate personală sau şefie formală - şi s'au fixat în linii generale obiectivele urmărite astfel cum le-am descris într'o declaraţie anterioară.- S'a hotărât în special întocmirea unui memoriu care a şi fost apoi prezentat conferinţei de pace dela Paris şi pentru redactarea căruia Dl. Cretzeanu a putut pune la dispoziţia, în ce priveşte sectorul economic şi situaţiunea politică a Ţării, materialul pe care-l primise dela Dl. Gr. N. Buzeşti, în special memoriul întocmit de acesta şi predat, în numele partidului naţional ţărănesc Dlui Ethridge, cu prilejul misiunei ce acesta avusese în România, în toamna precedentă, precum şi unele date pe care D-Sa le obţinuse din aceiaşi sursă (Dl. Gr. N. Buzeşti) în complectarea acestui memoriu.-

Ulterior şi anume după publicarea textului proectului de pace cu România, un al doilea memoriu a fost întocmit sub conducerea Dlui Gafencu şi înaintat deasemenea conferinţei dela

Paris.- La aceiaşi epocă se situează şi incidentul creiat prin iniţiativa personală a Dlui Dianu de difuza un memoriu cu privire la chestiunea Basarabiei.-

Continuându-şi, după ce suferise o operaţie în Elveţia, drumul spre Statele Unite, Dl.Al.Cretzianu s'a oprit şi la Londra, unde împreună cu Dl.V.V.Tillea a avut o serie de intrevederi cu diferiţi oameni politici britanici, în special miniştri şi parlamentari laburişti.- Aci e locul să amintesc dacă nu mă înşel în primăvara 1946 Dl.Gr. Gafencu făcuse şi D-Sa o vizită la Londra unde văzuse între alţii şi pe Dnii Churchill şi Eden, precum şi mai multe personalităţi din partidul laburist, cu care fusese pus în legătură tot de către Dl.V.V. Tillea.- Ca şi Dl. Gafencu, Dl. Cretzianu a rămas cu impresiunea netă că Marea Britanie se intereseaza în modul cel mai viu de Europa răsăriteană, deci şi de România, că exclude din politica sa orice ideie de împărţire a Europei în zone de influenţă şi că este dimpotrivă decisă să urmărească politică de echilibru şi de prezenţă pe întreg continentul european, şi că sprijină fără discriminare instaurarea unei democraţii liberale în toate ţarile eliberate prin înfrângerea Germaniei naţionale-socialiste.-

Cât despre efectul acţiunei inteeprinse de grupul Gafencu în cadrul - sau mai bine zis, în marginea conferinţei dela Paris ştiu că, graţie relaţiilor personale excelente de care dispuneau membrii acestui grup, activitatea lor a fost privită cu simpatie în cercurile occidentale, dar că rezultatele practice scontate nu au putut fi obţinute decât în slabă măsură în care tezele susţinute în memoriile susamintite coincideau cu interesul unora sau altora dintre puterile occidentale care au putut astfel să le facă în parte acceptate de către Conferinţă.-

Dl.Al. Cretzianu a plecat în acest timp în Statele Unite, unde ştiu că pe lângă contactele personale ce a căutat să ia cu diferiţi factori politici, reprezentaţi ai presei şi funcţionari ai Departamentului de Stat, s'a străduit cu succes - să concilieze pe Românii mai importanţi aflaţi acolo şi între care la un moment dat se iscase o polemică,(între domnii FREDERIC NANU şi CITTA DAVILA) în legătură cu metodele de urmat în acţiunea ce avea să fie desfăşurată din colo de ocean (polemică în care apăreau şi unele chestiuni de ordin pe sonal).

Deasemenea Dl.Cretzianu a scris o carete despre Politica Balcanică între cele două războaie mondiale, pe care ştim că urma să o publice şi urmărea să obţină o catedră de istorie diplo-

matică la una din universitățile americane.- In fine Dl. Cretzianu s'a manifestat și prin câteva scrisori sau articole publicate în diverse ziare și reviste americane cu privire la chestiunile interesând România.-

De partea sa, Dl. Gafencu a publicat mai multe articole și interwiew-uri, cu privire la chestiuni asemănătoare, în presa europeană, în special elvețiană.-

In interval a sosit în străinătate mai întâi Dl. General Rădescu, care s'a fixat pe cât știu la Lisabona și despre a cărui activitate nu cunosc decât două fapte: Circulara prin care se desolidariza de acțiunea ziarului " La Roumanie Independente" care apare la Paris și care încercase să vorbească în numele Dlui G-ral Rădescu și declarațiunile făcute în legătură mai ales cu chestiunea aderării României la inițiativa franco-britanică bazată pe planul Marshall.-

In urmă au apărut între Românii din străinătate și Dnii C.Vișoianu și Gr.Niculescu Buzești.- Despre activitatea de până acum a acestuia din urmă, în afară de cele consemnate într'o altă declarațiune anterioară a mea și din ceiace reese din corespondența mea aflată la dosarul anchetei, nu știu decât că D-Sa a acordat de curând unei agenții americane un interwiew prin care protestează împotriva condițiunilor politice din România și face apel la puterile anglo-saxone în vederea modificării acestor condițiuni potrivit declarațiunilor și angajamentelor lor anterioare.

(ss) Victor Rădulescu - Pogoneanu

1 Septembrie 1947.

P.S. Adaug că , pe cât știu, Dl. Al. Cretzianu a luat parte la conferința de presă ținută după constituirea în Statele Unite a Blocului Agrar Sud-Est-European, deși D-Sa nu a aderat formal la acest bloc.-

(ss). Victor Rădulescu-pogoneanu

II

copie vezi vol. 5. f 58–62, 00035 00035 36

D E C L A R A T I E
=========================

In legătură cu constituirea grupului de acţiune al Românilor din străinătate şi ca urmare la declaraţiunile mele anterioare, pot aduce următoarele precizări suplimentare :

Plecând din Turcia la începutul verii 1946, Dl. Al. Cretzeanu s'a oprit mai întâiu, în drum spre Statele Unite (unde obţinuse viza de şedere), în Elveţia.- Aci s'a întrunit cu Dl. Gr. Gafencu, cu care lucra în acelaş timp dar oarecum necoordonat iniţiativa de a grupa, în vederea unei acţiuni de propagandă politică, pe oamenii poliţiei şi pe foştii diplomaţi români aflaţi în străinătate.- Ideia era de altminteri în aer, aşa cum am arătat-o în altă declaraţiune.-

Intrunirea a avut loc la Geneva, la Dl. Gr. Gafencu acasă dacă nu mă'nşel.- Am adresat, în persoană ~~xxxxx~~ sau prin corespondenţă, la această iniţiativă, D-nii N. Caranfil, Cornel Bianu, Răutu Paul, Petrescu Comnen, V. V. Tillea, Augustin Popa etc.- Aceste adeziuni s'au produs în parte după consfătuirea dela Geneva.-

In această consfătuire s'a decis constituirea grupului lăsându-se la o parte ori ce chestiune prioritate persoanală sau şefie formală - şi s'au fixat în linii generale obiectivele urmărite astfel cum le-am decis într'o declaraţiune anterioară.- S'a hotărât în special întocmirea unui memoriu care a şi fost apoi prezentat Conferinţei de Pace dela Paris şi pentru redactarea căruia Dl. Cretzeanu a putut pune la dispoziţia, în ce priveşte sectorul economic şi situaţiunea poltică a Ţării, materialul pe care-l primim dela Dl. Gr. N. Buzeşti, în special memoriul întocmit de acesta şi predat, în numele partidului naţional-ţărănesc D-lui Ethridge, cu prilejul misiunei ce acesta avusese în România în toamna precedentă, precum şi unele date pe care D-sa le obţinuse din aceiaşi sursă (Dl. Gr. N. Buzeşti) în complectarea acestui memoriu.-

./.

Ulterior şi numai după publicarea textului proectului de tratat de pace cu România,care al doilea memoriu a fost întocmit sub conducerea D-lui Gafencu şi înaintat deasemenea Conferinţei dela Paris.-La aceiaşi epocă se situează şi incidentul creiat prin iniţiativa personală a D-lui N.Dianu de a disuza un memoriu cu privire la chestiunea Basarabiei.-

Continuându-şi,după ce suferise o operaţie în Elveţia,drumul spre Statele Unite,Dl.Al.Cretzeanu s'a oprit şi la Londra,unde împreună cu Dl.V.V.Tillea a avut o serie de întrevederi cu diferiţi oameni politici britanici,în special miniştri şi parlamentari laburişti.-Aci e locul să amintesc, dacă nu mă'nşel în primăvara 1946 Dl.Gr.Gafencu făcuse şi D-sa o vizită la Londra unde văzusem între alţii şi pe D-nii Churchill şi Eden,precum şi mai multe personalităţi din partidul laburist,cu care fusese pus în legătură tot de Dl.V.V. Tillea.-Ca şi Dl.Gafencu,Dl.Cretzeanu a rămas cu impresiunea netă că Marea Britanie se interesează în modul cel mai viu de Europa răsăriteană,deci şi de România,că exclude din politica sa orice ideie de împărţirea Europei în zona de influenţă şi că este dimpotrivă decisă să urmărească o politică de echilibru şi de prezenţă pe întreg continentul european,şi că sprijină fără discriminare instaurarea unei democraţii liberale în toate ţările eliberate prin înfrângerea Germaniei naţional-socialiste.-

Cât despre efectul acţiunei intreprinse de grupul Gafencu în cadrul - sau mai bine zis,în marginea Conferinţei dela Paris,ştiu că,graţie relaţiilor personale excelente de care dispuneau membrii acestui grup,activitatea lor a fost privită cu simpatie în cercurile occidentale,dar că rezultatele practice scontate nu au putut fi obţinute decât în slaba măsură în care tezele susţinute în memoriile susamintite coincideau cu interesul unora sau altora dintre partidele occidentale care au putut astfel să le facă în parte acceptate de către Conferinţă.-

Dl.Al.Cretzeanu a plecat în acestvtimp în Statele Unite,unde ştim că pe lângă contactele personale ce a căutat să ia cu diferiţi factori politici,reprezentanţi ai presei şi funcţionari ai Departamentului de Stat,s'a străduit cu succes - să concilieze pe Românii mai importanţi aflaţi acolo şi

.//.

între care,la un moment dat se iscase o polemică,(între domnii FREDERIC NANU şi CITTA DAVILLA) in legătură cu metonedele de urmat in actiunea ce avea să fie desfăşurată dincolo de ocean (polemică în care apăreau şi unele chestiuni de ordin personal)

De asemenea Dl.Cretzeanu a scris o carte despre Politica Balcanică între cele două războaie mondiale,pe care ştim că urma să o publice şi urmărea să obţină o catedră de istorie diplomatică la vre-una din universităţile americane.- In fine,Dl.Cretzeanu s'a manifestat şi prin câteva scrisori sau articole publicate în diverse ziare şi reviste americane cu privire la chestiunile interesând România.-

Din partea sa,Dl.Gafencu a publicat mai multe articole şi interwiew-uri,cu privire la chestiuni asemănătoare,în presa europeană,în special elveţiană.-

In interval a sosit în străinătate mai întâi Dl.General Rădescu,care s'a fixat pe cât ştiu la Lisabona şi despre a cărui activitate nu cunosc decât două fapte : Circulara prin care se desolidariza de acţiunea ziarului " La Roumanie Indepedence" care apare la Paris şi care încercase să vorbească în numele D-lui G-ral Rădescu şi declaraţiunile făcute în legătură mai ales cu chestiunea aderării României la iniţiativa franco-britanică bazată pe planul Marshall.-

In urmă au apărut între Românii din străinătate şi D-nii C.Vişoianu şi Gr.Niculescu Buzeşti.- Despre activitatea de până acum a acestuia din urmă,în afară de cele consemnate într'o altă declaraţiune anterioară a mea şi deceeace reese din corespondenţa mea aflată la dosarul anchetei,nu ştiu decât că D-sa a acordat de curând unei agenţii americane un interwiew prin care protestează împotriva condiţiunilor politice din România şi face apel la puterile anglo-saxone în vederea modificării acestor condiţiuni potrivit declaraţiunilor şi angajamentelor lor anterioare.-

1 Septembrie 1947.-

ss/.Victor Rădulescu-Pogoneanu

P.S. Adaug că,pe cât ştiu,Dl.Al.Cretzeanu aluat parte la Conferinţa de presă ţinută după constituirea în Statele Unite a Blocului Agrar Sud-Est-European, deşi D-sa nu a aderat formal la acest Bloc.-

1 Septembrie 1947 ss/.Victor Rădulescu-Pogoneanu

00038

39

00938

copie vezi vol. 5. f 58-62,

D E C L A R A T I E

In legătură cu evenimentele care au declarat şi au caracterizat criza politică română deschisă în August 1945, declar următoarele:

In ziua, cred, de 20 August 1945, am fost chemat la telefon de către defunctul BARBUL STIRBEY care mi-a spus că sosise dela Braşov unde se afla în vilegiatură şi care m'a rugat să vin să-l văd la locuinţa sa din Calea Victoriei.-

Ajungând acolo, am aflat dela dânsul că fusese vizitat foarte devreme în acea dimineaţă, la Braşov, de către un ofiţer sau funcţionar dacă nu mă înşel englez, care l-a rugat să vină de îndată la Bucureşti, fără însă a-i da vreo explicaţie în privinţa acestei invitaţiuni.-

Sosit în Bucureşti, BARBUL STIRBEY a primit vizita cred, a şefului provizoriu al Misiunei Americane, Dl. Melbourne, care l-a informat despre cuprinsul notei ce înaintase, din partea guvernului său M.S. Regelui şi Guvernului Român şi a cărei substanţă avea însărcinarea de a comunica şi reprezentanţilor celor patru partide ce fuseseră unite la 23 August 1944, în Blocul Naţional Democrat şi în cadrul Guvernului General Sănătescu.-

Ca şi BARBUL STIRBEY, am avut impresia că, potrivit aprecierii Guvernului American, persoana sa era luată în considerare ca eventual şef al unui nou guvern român ce s'ar fi constituit pe o bază politică mai largă, adică de felul celei oferite în trecut de Blocul Naţional Democrat.-

A doua zi au venit, pe rând Dl. GRIGORE NICULESCU BUZESTI (care fusese adus de mine dela Predeal, unde se afla şi unde BARBUL STIRBEY mă rugase să mă duc spre a-l informa), Dl. IULIU MANIU, Dl. DINU BRATIANU şi, şi mai târziu, Dl. TITEL PETRESCU, care au discutat împreună cu Prinţul Stirbey şi în prezenţa şi pe alocuirea, cu participarea mea, chestiunea deschisă de demersul american, stabilind totodată o linie

.//.

de conduită similară pentru partidele Naţional Tărănesc, Liberal şi Social Democrat, Sensul acestei atitudini comune era de a se recomanda M.S.Regelui în numele fiecăruia dintre partidele politice sus menţionata, înlocuirea guvernului în funcţiune, printr'o formaţiune de mai largă colaborare şi anume pe baza asemănătoare acelora pe care se constituiseră guvernele anterioare datei de 6 Martie 1945. Acordul acesta s'a realizat fără niic o dificultate.-

După plecarea şefilor de partide, a sosit Dl.Melbourn însoţit de Dl. Hulick care a insistat asupra hotărârii guvernului sau de aobţine soluţiuneacă preconiza, cu condiţiunea ca factorii politici interni să-şi aducă fireşte contribuţiunea ce le revenea în rezolvarea în acest sens a crizei de guvern ce se aşteaptă.-

Cred că tot dela Dl.MELBOURNEE, am aflat şi de un demers englez similar, făcut numai pe lângă M.S.Regele.-

In zilele următoare, după audienţele celor trei şefi de partide sus amintiţi, a Dlui PATRASCANU şi a Dlui GROZA la M.S.Regele, am aflat (dacă nu mă înşel în una din vizitele făcute lui BARBU STIRBEY, de Dl. IOANITIU, secretarul particular al M.S.Regelui, vizită la care nu-mi amintesc să fi asistat) de impasul în care se ajunsese precum şi de demersul făcu de M.S.Regele pe lângă cele trei mari puteri aliate cu scopul de a se găsi, cu ajutorul acestora o ieşire din impasul astfel creeat.-

Mi-amintesc că una sau două consfătuiriau mai avut loc la Palatul Stirbey cu participarea lui Barbu Stirbey, a Dlui GRIGORE NICULESCU BUZESTI, a Dlui IULIU MANIU, a Dlui TITEL PETRESCU şi a mea, discutându-se evenimentele şi hotărându-se persistarea îna atitudinea luată de cele trei partide amintite. In acelaşi sens cred a-mi aminti că am avut o intrevedere cu D DINU BRATIANU, acasă la D-Sa,- Deasemenea, am mai venit odată sau de două ori, singur, sosind tot dela Predeal Dl. SERBAN VOINEA, care îmi amintesc că preconiza, faţă de Dl. GRIGORE NICULESCU BUZESTI şi de mine, un guvern prezidat de un social democrat şi anume de Dl.TITEL PETRESCU.-

In fine, a mai vizitat din nou pe BARBU STIRBEY şi Dl. MELBOURNEE, care a stăruit din nou asupra hotărârii guvernului american de a rămâne consecvent în politica ce adoptase faţă de România şi care şi-a exprimat convingerea că se va oţine

până la urmă soluţiunea dela care guvernul său nu înţelege să se abată. Dl. MELBOURNEE, era şi de astă dată însoţit de Dl. HULICK.-

Dacă nu mă înşel, tot în aceste zile a fost spre a-l vedea pe BARBUL STIRBEY şi Dl. MARJORIBANCKS dela Misiunea Britanică. Este posibil că dela D-Sa să fi aflat despre demersul Britanic pe lângă M.S.Regele!-

Cred deasemenea a-mi reaminti că BARBUL STIRBEY a informat despre evenimentele în curs şi pe Generalul Rădescu fostul Prim Ministru, cu care mi se pare că era înrudit.-

De atunci şi până la conferinţa dela Moscova, din Decembrie 1945, nu ştiu să mai survenit nimic deosebit, în afară de una sau două întrevederi ce am avut cu Domnii MELLBOURNEE şi HULICK pe deoparte şi MAJORYBANKS pe de altă parte. In vreme ce acesta din urmă se arăta mai rezervat, cei din tâi manifestau acei şi încredere în rezolvarea finală a crisei constituţionale şi în fermitatea atitudinei în această privinţă a guvernului american.-

După comunicatul dela Moscova, care a constituit o surpriză neplăcută pentru partidele de opoziţie, mi-amintesc că am vizitat împreună cu Dl. GRIGORE NICULESCU BUZESTI pe Dl. MANIU. D-Sa era foarte decepţionat şi tot atât de sceptic în privinţa realizării obiectivelor fixate, cu privire la România, de către Conferinţa dela Moscova ca şi în privinţa garanţiilor pe care le invocaseră faţă de D-Sa, Dl. Harimann şi SIR ARICHIBALD CLARK KERR. Dl. GR'NICULESCU BUZESTI a dat atunci Dlui MANIU sfatul de a accepta recomandările Conferinţei dela Moscova şi evenimentele au urmat cursul cunoscut.-

(ss) Victor R.Pogoneanu

1 Septemvrie 1947.

42

II

00041

copie vezi vol. 5. f 63-67.

00041

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE

Procedându-se la confruntarea invinuiţilor Victor Rădulescu,Pogoneanu şi Florin Roiu,azi 2 Septemvrie 1947, rezultatul este următorul:

1.-Florin Roiu declară:din discuţiile avute cu Pogoneanu,am aflat că sosirea lui Creţeanu,la Berna in 1946-inaintea conferinţei dela Paris-avea drept scop ca acesta cu Gafencu să-şi unească şi să-şi coordoneze activitatea,constituind nucleul de conducere al rezistenţii din streinătate.

Victor Rădulescu,Pogoneanu declară;afirmaţiunile dlui Roiu corespund adevărului.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

Comisar Sef, ss.Rădescu

ss.Florin Roiu

2. Florin Roiu,mai declară;Imi amintesc cu preciziune că ~~x~~ in anul 1945,când Creţeanu se afla incă la Ankara că Pogoneanu mi-a comunicat că a scris acestuia, arătându-i lista persoanelor din streinătate pe care poate conta,in organizarea rezistenţei pe ţări.Aceste persoane erau;Costa,Anastasiu,Ciurea,Dumitru Popescu, Titu Pogoneanu,Djuvara,Duca,Sandu Glujka.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară;este adevărat. Nu imi pot insă aminti dacă am scris şi despre Djuvaca şi Duca.

Comisar Sef, ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

ss.Florin Roiu

3. Florin Roiu mai declară:La rugămintea Dlui Pogoneanu am furnizat acestuia dela dl avocat Petre Vişoianu din Contenciosul Ministerului Afacerilor Externe un Monitor Oficial,necesar susţinerii cauzei Dlui Creţeanu in faţa instanţelor elveţiene in procesul fondului rezitenţei.Deasemenea am luat in aceiaş scop dela Dl Otulescu

ss.Victor RădulescuPogoneanu

Comisar Sef, ss.Rădescu

ss.Florin Roiu

o consultaţie scrisă dar nesemnată,pe care am predat-o Dlui Pogoneanu.Cu acest prilej am vîzut in dosarul ce dl Pogoneanu constituia pentru a fi trimis instreinătate Dlui Crţeţeanu şi o consultaţie a Dlui Gruia.Dl Pogoneanu recunoaşte exactitatea celor de mai sus.

Comisar Sef
ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu
ss.Florin Roiu

4. Florin Roiu mai declară:Toate documentele strânse de dl Pogoneanu in folosul Dlui Crţeţeanu au fost trimise de dl Pogoneanu in streinătate prin Misiunea Americană şi anume prin Berry,Melbourne şi Hulick.Imi reamintesc că chiar subsemnatul am adus lui Melbourne un plic destinat lui Crţeţeanu.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară:Este exact mai adaug că am mai transmis in streinătate corespondenţă cu un domn Melbourne şi incă intr'o altă imprejurare.

Comisar Sef,
ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu
ss.Florin Roiu

5. Florin Roiu declară:In primăvara anului 1946, dl Camil Demetrescu i-a adus din partea dlui Victor Rădulescu Pogoneanu,mai multe dosare,pe care i le-a predat in localul Ministerului Af.Streine.Intre aceste dosare era unul de culoare roşie,care se referea la evenimentele petrecute in Piaţa Palatului la data de 8 Noemvrie 1945.Dosarul i-a fost predat cu menţiunea să fie dat in păstrare dlui Oprişan Emil.Si-a dat seama că dosarul nu aparţine de Ministerul de Externe.Işi aminteşte că ar fi văzut deschizând dosarul,o rezoluţie a Dlui Ministru Fillotti.

Emil Oprişan,confruntat deasemenea in această chestiunea cu Florin Roiu şi Victor Rădulescu Pogoneanu, confirmă că a primit acest dosar şi că deţinându-l câtva timp,s'a jenat de această deţinere şi l'a repredat dlui Roiu Florin,considerând că nu aparţine M.A.S.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară:Deşi nu-şi aminteşte de acest dosar,nu contestă declaraţiile Dlor Roiu şi Oprişan,intrucât ii consideră pe amândoi oneşti şi de bună credinţă.

Comisar Sef,
ss.Rădescu

ss.E.Oprişan

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

ss.Roiu

 00043 44

6. Florin Roiu declară: In toamna anului 1946 ~~xxx~~ Camil Demetrescu, vizitându-l la M.A.S., i-a comunicat că Grigore Niculescu Buzeşti şi Ghişoianu Constantin au părăsit, de două, trei zile ţara, cu un avion militar american fără cunoştinţa Misiunei Politice Americane.

S'a reamintit să păstreze toată discreţia.

Ducându-se a doua zi, la Casa Stirbei, unde locuia Dl Pogoneanu, i-a comunicat acestuia integral ceiace aflase dela Camil Demetrescu. Victor Rădulescu Pogoneanu, confirându-i faptul cu cuvintele; "Da, au plecat astfel: I-a recomandat deasemenea să păstreze toată discreţia".

Victor Rădulescu Pogoneanu declară că i-a confirmat faptul, neamintindu-şi exact formularea.

Comisar Şef,
ss. Rădescu.

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu
ss. Florin Roiu

2 Septemvrie 1947.

II

45

~~000044~~

copie vezi vol. 5. f 71, 72.

D E C L A R A T I E

După cum am arătat într'o declarație anterioară, activitatea mea în legătură cu acțiunea desfășurată de grupul Românilor din străinătate a avut un caracter technic și oarecum personal, fiind bazată pe legăturile și afinitățile ce mă unea cu mulți dintre membrii acestui grup.-

In măsura însă în care, în cadrul acestei activități, am putut menține contactul între Românii din străinătate și șefii partidelor de opoziție și în deosebi Dl. Iuliu Maniu, desigur că rolul meu implică - în limitele domeniului meu de preocupări și a posibilităților mele de acțiune - o solidaritate cu persoana D-lui Maniu, solidaritate pe care nu înțeleg să o repudiez.-

Intemeiată pe înțelegerea ce se stabilise în chip firesc între Dl. Iuliu Maniu și mine - dată fiind atât comunitatea noastră de vederi în privința principiilor politicei noastre externe cât și colaborarea mea cu D-sa în pregătirea actului de la 23 August 1944, această solidaritate rezultă de altminteri din corespondența mea aflată la dosarul anchetei.- Ea se explică prin faptul că autoritatea D-lui Maniu era aceea care dădea sens însăși acțiunei la care participam.-

Această acțiune avea, în spiritul meu ca și - sunt convins - al celor mai mulți dintre prietenii mei din străinătate, un caracter național iar nu unul de partid.-

ss/. Victor Rădulescu-Pogoneanu

6 Septembrie 1947

11

46

00045

copie vezi vol. 5. f 73, 74.

DECLARATIE

Deşi precum am mai arătat, rolul meu în legătură cu acţiunea Românilor din străinătate, nu era încadrat formal în activitatea partidelor de opoziţie, el s'a extins totuşi la unele manifestări ale acestora.- Astfel, a fost participarea mea la consfătuirile menţionate în declaraţia ce am dat cu privire la criza politică deschisă în August 1945 şi la întrunirea din vara 1946 dela Dl. Mihai Popovici în legătură cu problemele tratatului nostru de pace /chestiunea Transilvaniei/, precum şi convorbirile mele cu Dl. Mihalache despre chestiunea Dunării.- De asemenea, de sigur că nu era fără legătură cu activitatea partidului de opoziţie nici corespondenţa mea cu prietenii mei din străinătate, inclusiv şi mai ales comunicările către şi dela Dl. Iuliu Maniu.-

In cadrul activităţii mele nu am avut relaţiuni de caracter politic cu nici unul din conducătorii partidului naţional-ţărănesc în afară de Dl. Iuliu Maniu şi Dl. Gr. N. Buzeşti.- Aceasta întrucât, nefiind încadrat în acest partid, nu înţelegeam subordonez ierarhiei sale ca să discut direct cu personalităţile având un cuvânt hotărâtor precum şi întru cât doream să evit orice indiscreţiuni eventuale.-

ss/. Victor Rădulescu-Pogoneanu

6.IX.1947

II

copie vezi vol. 5, f 68-70.

47

~~00046~~

D E C L A R A T I E

I. Nu am primit nici odată şi nici nu am transmis corespondenţă dela şi pentru prietenii mei din străinătate prin persoane având funcţiuni la Palat sau făcând parte din anturajul Curţii, deoarece am considerat că trebue evitat orice amestec nedelicat în această privinţă a unor ~~pxx~~ asemenea persoane.

II. Cu câteva zile înainte de arestarea mea am primit vizita prietenului meu dl. Ioan Mocsoni-Stârcea, care venise însoţit de dl. Bălăceanu (acesta îl transporta cu maşina lui). Dl. Bălăceanu caşi dl. Roiu, care a sosit în interval, nu au asistat la conversaţia mea cu dl. Stârcea. Nu-mi reamintesc dacă a fost de faţă şi dl. Radu Niculescu Buzeşti. Dl. Stârcea mi-a comunicat că primise o scrisoare dela soţia sa din Elveţia, prin care aceasta exprima vederi destul de pesimiste cu privire la posibilitatea unor schimbări în situaţiunea politică din România. Intr'un post scriptum dl. Grigore Niculescu Buzeşti se declara în principiu de acord cu aceste vederi, rezervându-şi însă opinia definitivă. Dl. Stârcea se arăta preocupat de această chestiune mai ales în legătură cu proectele sale de desvoltare a afacerilor şi întreprinderilor sale economice Pesimismul dnei Stârcea era întemeiat pe ideia că un acord între Marile Puteri nu este de prevăzut pentru un viitor foarte apropiat şi că în consecinţă o modificare a condiţiunilor politice din România nu apare probabilă ca efect al unui asemenea acord.

III. Am cunoştinţă despre o scrisoare a dlui Grigore Niculescu Buzeşti sosită în a doua jumătate a lunei Iulie şi prin care D-sa relua examinarea chestiunii eventualei aderări la blocul agrarian danubian constituit de dl. Macek în America. In urmarea scrisorii sale precedente cu privire la această chestiune, dl. Grigore Niculesc

./.

Buzeşti stăruia de astă dată mai mult asupra argumentelor în favoarea unei aderări, menţionând însă de ce avea şi argumentele contrarii. Fără a mai insista asupra concluziunilor din scrisoarea sa precedentă, adică fără a mai repeta recomandarea unei abţineri, dl.Grigore Niculescu Buzeşti nu trăgea o concluzie clară.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

4 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5 f 75, 76,

~~00048~~ 49

D E C L A R A T I E

In primăvara acestui an, fiind informat prin diferiţi prieteni; din străinătate despre anumite fricţiuni personale intervenite între unii dintre ei, am redactat trei scrisori adresate Domnilor GAFENCU, VISOIANU şi AL. CRETZEANU şi le-am transmis D-lui IULIU MANIU, rugându-l să le semneze, ceeace D-sa a şi făcut. Aceste scrisori exprimau celor sus amintiţi satisfacţia D-lui MANIU faţă de activitatea lor de propagandă în străinătate. Ele au fost apoi trimise de mine în străinătate pe căile obişnuite.

ss/Victor R. Pogoneanu

7-, IX - 1947

II.

50

~~00049~~

D E C L A R A T I E

Intrebat fiind asupra orientării şi activităţilor mele din trecut, declar următoarele :

Incă din vremea studiilor mele universitare (la Facultăţile de Drept şi de Filozofie şi Litere din Bucureşti) am fost preocupat de problemele de politică externă, către care am fost îndrumat şi de educaţia primită în familia mea, familie de profesori în care chestiunile de cultură în genere şi de istorie în special erau totdeauna pe primul plan. In plus, tatăl meu, profesor universitar Ioan Rădulescu Pogoneanu, avusese din tinereţe - deşi elev şi prieten al Conservatorului - Junimist Titu Maiorescu - convingeri socialiste, ceeace a dat dela început educaţiei ce am primit un caracter mai larg. Condiţiunile în care părinţii şi întreaga mea familie s'au ridicat - prin muncă onestă şi înafară de orice oportunităţi politice - m'au ajutat deasemenea să mă formez într'o disciplină de independenţă de spirit şi de caracter, cu excluderea oricăror sentimente partizane.

Foarte curând după intrarea mea în Universitate, am început să lucrez în cadrul Grupării Universitare pentru Societatea Naţiunilor, prezidată de profesorii D.Gusti şi T.Vianu. Opţinând mai întâi o bursă prin concurs spre a fi trimis la nişte cursuri de vară la Geneva, devenind apoi secretarul general al Grupării sus amintite, am ajuns să organizez activităţile acesteia, atât în ţară (bibliotecă, conferinţe care urmăreau informarea şi educarea studenţimei în chestiunile de politică internaţională) cât şi în străinătate (congrese şi conferinţe internaţionale - la Geneva, Bratislava, Viena) în cursul anilor 1929 - 1932.

./.

In acest interval, activitățile mele cași convingerile ce manifestam m'au adus în oarecare conflicte cu cercurile conducătoare "de dreapta" ale studențimei.

În anul 1934 am intrat prin concurs, ca șef de promoție (promoția zisă N.Titulescu) în Ministerul Afacerilor Străine, ca atașat de Legațiune. In această calitate, după ce mi-am făcut stagiul în diferitele servicii ale acestui departament, am fost repartizat mai întâi la cabinetul dlui Savel Rădulescu, pe atunci subsecretar de Stat, apoi la direcțiunea politică, unde între anii 1935 - 1938 am ocupat funcțiunile de referent și în urmă de șef al secțiunilor Balcanică, Europa centrală și Presă. Tot în acest timp am luat parte la diferite conferințe ale micei înțelegeri și ale înțelegerii balcanice. La sfârșitul anului 1937 am fost transferat - la cererea ministrului Comnen, care nu mă cunoștea dar auzise de mine - la Legația noastră din Berlin, unde am rămas până în primăvara 1940. Ideile mele fiind ostile regimului național socialist și cu atât mai mult aventurii fatale în care acesta împingea lumea, am profitat de ocazia transferării ultimului meu șef dela Berlin, Radu Crutzescu - cu care aveam aceleași păreri și de care eram legat și printr'o prietenie personală - spre a-mi cere rechemarea în țară (Iunie 1940). Am fost atunci din nou repartizat Direcțiunei politice, cu însărcinarea de a conduce mai întâi Secțiunea orientală, apoi o secțiune de studii și documentare nou creiată la propunerea mea. In acest interval, cred că e cazul să relev două manifestări ale mele : un memoriu - pe care, spre a-i da o mai mare autoritate, l-am supus semnăturii directorului politic de pe acea vreme, dl.Iurașcu - și prin care preconizam, în preajma integrării noastre în tabăra germană, o orientare realistă și hotărîtă sprijinită pe o înțelegere cu Uniunea Sovietică; și un referat prin care luam pozițiune împotriva intrării în țară, anunțată de Legația germană, a unor formații naziste în uniformă, destinate să ocupe porturile noastre Dunărene în scopul mărturisit de a organiza evacuarea germanilor din Basarabia. Aceste documente se află în arhivele

./.

Ministerului Afacerilor Străine.

Sănătatea mea înrăutăţindu-se (eram bolnav de mai multă vreme), am fost supus unei operaţiuni (1940) practicate de către prof.Bagdazar, am plecat apoi pentru vreo două luni în Elveţia (1941), m'am dus în fine la Stokholm (1941) unde am fost din nou operat, în două rânduri, de către prof.Olivekrona. In intervalxx, şi spre a-mi putea căuta de sănătate, am fost numit în post la Stokholm (1942). De aci, graţie înţelegerii conducătorilor administrativi ai Ministerului Afacerilor Străine,- d-nii Davidescu, Lecca şi Buzeşti, care obţinuseră şi numirea mea în acel post - am plecat la Paris, spre a-mi căuta mai departe de sănătate ; în acelaş scop m'am dus şi în Elveţia şi în Portugalia.

Cu acest prilej (vara 1942) m'am întâlnic - la Vichy şi la Geneva şi Berna - cu dl.Niculescu Buzeşti aflat el însuşi în concediu de sănătate, reluând astfel o discuţiune mai veche - dintre dânsul, dl Ioan Mocioni-Stârcea şi mine - asupra mijloacelor de a se determina o ieşire a României din aventura nenorocită în care fusese tîrîtă şi o revenire a ei în tabăra firească indicată de politica ei tradiţională.

Am căzut atunci de acord că singura soluţie practică era de a se căuta, sub egida M.S.Regelui, un contact diplomatic cu aliaţii - şi anume cu toate cele trei principale puteri - cu care urmau să fie stabilite condiţiunile în care se putea întreprinde acţiunea la care reflectam.

Prin intermediul dlui Stârcea (care fusese numit secretar al M.S.Regelui), dl. Buzeşti ajunsese să fie prezentat Suveranului şi întâlnise la Majestatea Sa idei şi dispoziţiuni absolut conforme cu interesele reale aleţării.

Am decis deci să începem a organiza o reţea diplomatică restrânsă, alcătuită din prieteni şi colegi de toată încrederea: dl.Coste la Lisabona, dl.Anastasiu (şi, mai târziu, şi fratele meu) la Berna, dl.Duca la Stokholm (în locul meu, care voiam să mă întorc în ţară)

./.

la care s'au adăugat apoi dnii Creţzianu şi Dimitrie Popescu la Ankara.

Am relatat în altă declaraţiune, în linii generale, feliul cum au decurs negocierile ce aveau să ducă la actul dela 23 August 1944 şi la Armistiţiu cu principalele trei puteri aliate.

Imi rămâne numai să subliniez cele două idei directoare ale iniţiativei noastre :

1). Determinarea de a trata fără discriminare cu toţi trei marii aliaţi

2). Necesitatea de a se realiza acţiunea propusă cu girul şi în jurul persoanei Suveranului.

Cea dintâi ideie era firească pentru oricine avea atât perspectiva istorică - geografică, cât şi simţul elementar al realităţilor politice internaţionale. In plus, conştienţi de tradiţiile politicei noastre externe şi crescuţi la şcoala lui Niculae Titulescu, necesitatea unor raporturi de strânsă prietenie şi colaborare cu Uniunea Sovietică ne apărea cu atât mai natural.

A doua ideie pornea dela constatea, pe de o parte a unei stări de fapt: aceea că, spre a fi mobilizată în vederea acţiunei noastre fără disenţiuni posibile, atât armata cât şi opinia publică trebuia să aibă garanţia legală; pe de altă parte dela un deziderat: acela de a nu lăsa ca această iniţiativă să poată fi mai târziu monoplizată în scopuri politice partizane.

Evident, legătura dintre M.S.Regele şi partidele politice din opoziţie (unite apoi în Blocul Naţional Democratic) nu a întârziat să se facă, atât direct, cât şi prin intermediul mai ales al dlui Niculescu Buzeşti începând, pe cât ştiu, din vara sau toamna 1943. Negocierile, începute atât la Stokholm cât şi la Cairo în numele Suveranului, au continuat apoi sub egida Sa, chiar atunci când ele au fost preluate de factorii politici de partid. Asupra aspectului politic intern nu sunt însă cel mai în măsură să dau detalii, dat fiind că nu am luat o parte directă decât la activitatea diplomatică propriu zisă.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

25.VIII.1947.

~~P.S. I.~~ Girul M.S.Regelui pentru acţiunea ce plănuiam era necesar, fireşte, şi pentruca diplomaţii

./.

colegii noştri pe care-i solicitam să adere la reţeaua ce constituiam, să accepte aceasta.

II. Comunicările între dl.Buzeşti şi mine pe de o parte şi diplomaţii în legătură cu noi pe de altă parte se făceau prin curier şi prin cifru.

III. Colaboratorii din Minister ai dlui Buzeşti şi ai mei în transmiterea comunicărilor susmenţionate erau d-nii Camil Demetrescu, Ciurea şi E.Lăzărescu.

IV. Dl.Maniu fiind cel mai activ în legătură cu aliaţii (d-sa avea şi un post de radio emisiune propriu), d-sa era considerat de către aceştia ca şeful opoziţiei.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

25.VIII.1946.

55

copie vezi vol. 5 f 79-84

II

D E C L A R A T I E

1). Intrebare. In legătură cu scrisoarea primită de dl.Ioan Mocsoni Stârcea dela soţia sa din Elveţia, vă amintiţi ca destinatarul să fi menţionat, de faţă cu Dvs. şi cu dl.inginer Radu Niculescu Buzeşti, existenţa unei note ataşată scrisorii ?

Răspuns. Nu. I-mi amintesc că, după câte mi-a relatat dl.Stârcea (căci scrisoarea n'am văzut-o), la textul doamnei Stârcea erau adăogate câteva cuvinte din partea dlui Grigore Niculescu Buzeşti.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă ca această scrisoare sau nota alăturată ei să fi cuprins o înştiinţare provenind dela o a treia persoană (nici dela dl.Grigore Niculescu Buzeşti, nici dela soţia dlui Stârcea), înştiinţare semnată cu litera B ?

Răspuns. Nu-mi pot aminti absolut nimic în această privinţă.

Intrebare. A-ţi cunoscut un membru al Misiunii americane cu numele de Bill Hamilton ?

Răspuns. Este posibil să-l fi cunoscut fără a-i fi reţinut numele exact.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă ca dl.Gr.Nic.Buzeşti să fi avut legături cu Bill Hamilton ?

Răspuns. Am avut cunoştinţă de faptul că dl. Gr.N.Buzeşti purtase unele conversaţiuni cu nişte agenţi americani, fără a cunoaşte exact numele lor.

Intrebare. Ce înţelegeţi prin a nu cunoaşte exact numele lor ?

Răspuns. La acea epocă nefiind interesat de numele persoanelor cu care discutase dl.Gr.N.Buzeşti şi limitându-mă a lua cunoştinţă de faptul acestor conversaţii nu am dat atenţie numelor agenţilor în chestiune.

./.

M.C.

Intrebare. A-ţi cunoscut vreun membru al Misiuni americane cu numele de Tom Hall ?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent cu privire la Hamilton .

Intrebare. Cunoaşteţi legăturile dintre Tom Hall şi dl.Gr.N.Buzeşti ?

Răspuns. Nu, dar presupun că Hall va fi fost unul din cei cu care dl.Gr.N.Buzeşti a purtat discuţiunile susmenţionate.

==============

2). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti trimisă din străinătate şi prin care susţinea necesitatea alăturării partidului naţional ţărănesc Maniu la pactul partidelor agrariene din Sud Estul Europei iniţiat ~~xx~~ în U.S.A. de Macek ?

Răspuns. Am luat cunoştinţă despre o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti prin care acesta revenea asupra acestei chestiuni insistând asupra argumentelor în favoarea aderării, menţionând şi argumentele potrivnice şi netrăgând o concluziune precisă.

==============

3). Intrebare. Aţi luat legătura cu dl.Iuliu Maniu vreodată pentru a-l determina să adopte o atitudine conciliantă faţă de dl.V.V.Tilea, având în vedere activitatea desfăşurată de acesta în străinătate ?

Răspuns. Da, am transmis dlui Maniu părerea mea că, faţă de relaţiunile personale de care dispune dl.Till în Anglia, obiecţiunile faţă de Dsa ar trebui trecute cu vederea.

Intrebare. De ce natură erau aceste obiecţiuni ?

Răspuns. De ordin personal, în legătură cu atitudinea din trecut a dlui Tillea faţă de dl.Maniu şi de potica D-sale faţă de fostul Rege Carol al II-lea.

Intrebare. Ce rezultat a avut această intervenţie pe lângă dl.Maniu ?

Răspuns. N'a avut rezultatul pe care îl doream

./.

în sensul ca dl.Tillea să primească o încurajare spre a-şi desfăşura activitatea la Londra cu mai multă autoritate. Situaţiunea a rămas deci acea obţinută în trecut de dl.Gr.N.Buzeşti şi anume de a nu se ridica o exclusivă împotriva participării dlui Tillea la acţiunea grupului românilor din străinătate.

==============

4). Intrebare. Aţi transmis în Aprilie 1946 un plic dlui Hulick dela Misiunea alericană şi care urma să ajungă prin dl.Berry în mâinile dlui Alexandru Cretzianu la Ankara ?

Răspuns. Este foarte posibil, dar nu pot să-mi amintesc precis.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă de faptul că plicul cuprindea o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti şi o scrisoare personală a Dvs.pentru dl.Cretzianu, o scrisoare din partea familiei Stirbey şi o scrisoare a dlui Maniu adresate tot dlui Cretzianu ?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent.

==============

5). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de o scrisoare a dlui Iuliu Maniu adresată dlui Cretzianu, scrisoare ce cuprindea : o analiză a situaţiei politice interne, mulţumiri pentru activitatea depusă de dl.Cretzianu, îndemnul de a organiza "Forţele" din apus şi din America pentru a duce lupta ca şi cei din ţară, precizând că este necesară înmănuncherea acestor forţe precum şi asigurarea dlui Maniu că Dsa contează pe patriotismul dlui Cretzianu fiind sigur că va duce la bun sfârşit misiunea sa care este "de mare importanţă pentru noi" ?

Răspuns. Da, dar nu exact în aceşti termeni şi în această formă.

Intrebare. Puteţi specifica termenii şi forma ?

Răspuns. Da, în linii generale. Dl.Maniu începând prin a exprima dlui Cretzianu mulţumirile D-sale faţă de colaborarea în pregătirea actului dela 23 August 1944

./.

îl ruga să asume susţinerea intereselor ţării în sensul vederilor ce aveau în comun şi încheia arătându-şi încrederea în patriotismul şi capacitatea dlui Cretzianu.

Intrebare. Vă amintiţi împrejurările şi calea pe care a fost expediată această scrisoare ?

Răspuns. Nu cu preciziune, dar cred că în condiţiunile şi cu prilejul indicate într'o întrebare anterioară (la pct.4).

===============

6). Intrebare. Aţi primit prin Septemvrie 1946 o adeziune (sau două) adresate de dnii Gafencu, V.V.Tilles Brutus Coste etc. dlui Maniu ?

Răspuns. Da, dar nu era vorba de o adeziune ci de o scrisoare omagială, din a cărei sens se desprindea şi simpatia pentru acţiunea politică a dlui Maniu. Pe cât mi-amintesc, o scrisoare asemănătoare (dacă nu chiar cu un text identic) a fost adresată şi dlui Dinu Brătianu.

===============

7). Intrebare. Aţi trimis vreodată pe dl.Camil Demetrescu pentru a ridica dela dl.Penescu vreun material al partidului naţional ţărănesc ?

Răspuns. Am rugat, în primăvara acestui an pe dl.Camil Demetrescu să ceară dlui Penescu textul reportului acestuia despre activitatea partidului naţional ţărănesc în legătură cu pregătirea şi realizarea actului dela 23 August 1944. Acest raport mi-era necesar spre a-l remite dlui Melbourne care mă rugase să-i complectez şi verific documentarea asupra acestui capitol din lucrarea ce Dsa pregăteşte despre "România ca satelit al Germaniei".

===============

8). Intrebare. Aţi fost vizitat pe la sfârşitul lunei Iulie - începutul lunei August a.c. de dl.Costache Popa ?

Răspuns. Da, dl.Costache Popa fiind un vechiu prieten al meu.

Intrebare. Ce v'a adus la cunoştinţă dl.Popa cu această ocazie ?

Răspuns. In cursul unei convorsaţiuni amicale

./.

şi alternativă lipsită de importanţă, dl.Costache Popa mi-a spus că se aflase în vacanţă la munte în acelaş loc (mi se pare Sebeş) cu dl.Ionel Pop care era neliniştit faţă de ştirile relative la eventuala D-sale arestare.

Intrebare. V'a adus la cunoştinţă dl.Costache Popa modul în care s'ar fi produs încercarea de fugă dela Tămădău ?

Răspuns. Nu.

Intrebare. V'a adus la cunoştinţă dl.Popa răspunsurile pe care le-ar fi dat dl.Maniu cu ocazia anchetei privind cazul de mai sus ?

Răspuns. Dl.Popa mi-a spus că, după câte ar fi auzit, dl.Maniu ar fi declarat că rugase pe dl.Mihalache să plece în străinătate spre a constitui o contra-pondere propagandei maghiare.

===============

9). Intrebare. Ce cunoştinţă aveţi despre legăturile dintre dnii Roiu şi Porter dela Misiunea angleză?

Răspuns: Stiu că sunt în relaţiuni colegiale şi amicale.

Intrebare. Altceva mai cunoaşteţi despre aceste relaţii ?

Răspuns. Nu.

================

10). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de vreun mesagiu adus din străinătate de dl.Emil Oprişan cu ocazia înapoierii sale dela Conferinţa dela Paris ?

Răspuns. Nu. Cred ammi aminti că dl.Oprişan mi-a vorbit despre argumentele ce auzise la Paris în fa- ~~xxxx~~ voarea rolului conducător al Dlui Gafencu.

Intrebare. Dela cine provenea acest mesagiu şi cui îi era adresat.?

Răspuns. Repet că nu era vorba de un mesagiu (sau cel puţin eu nu am înţeles astfel), nu pot deci preciza dela cine emana. Argumentele erau desigur destinate a ajunge la cunoştinţa şi a dlui Maniu.

./.

11). <u>Intrebare</u>. La epoca la care aţi primit în păstrare documentele englezeşti dela dl.Gr.N.Buzeşti, cunoştinţele Dvs.de limba engleză erau suficiente spre a înţelege acele texte ?

<u>Răspuns</u>. Nu.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Septemvrie 1947.

61

copie vezi vol. 5. f 91 – 93. 00060

D E C L A R A T I E

Asupra tratativelor duse de Dl.Gr.N.Buzeşti cu Maiorul T.Hall şi Locotenentul Hamilton declar următoarele:

Către mijlocul lunei Septembrie 1946 Dl.Ioan Mocionyi-Stârcea mi-a comunicat că cei doi ofiţeri americani ar dori să mă cunoască pe mine ca şi pe Dl.Gr.N.Buzeşti.-

I-am cunoscut mai întâi pe cei doi ofiţeri în casa Colonelului Seitz pe care l-am cunoscut tot atunci cu prilejul unei invitaţii ce-mi adresase acesta din urmă.-

In dimineaţa de 18 Septembrie 1946 i-am întâlnit din nou pe D-nii Hall şi Hamilton împreună cu D-nii Gr.N. Buzeşti şi I.N. Stârcea la locuinţa acestuia din urmă din Str-Sofia,12,în timp ce sora sa D-na Colonel Florescu lipsea din Bucureşti.-

Convorbirea a decurs în general potrivit consemnării din documentul în limba engleză ce se află vizat de mine la dosar şi care a fost redactat după notele stenografice ale D-nei Ioana Bujoiu,care a fost deasemeni de faţă.-

Pot preciza că iniţiativa tratativelor şi a propunerilor de organizare a unei reţele subterane a aparţinut agenţilor americani desemnaţi în minută prin litera R.

Convorbirea a început printr'o expunere a celor doi ofiţeri americani care au arătat că Lt.Hamilton se înapoiase tocmai din concediu dela Washington şi că cercurile competente din U.S.A. au luat în considerare situaţia din România.- Aceste cercuri însă arătau o oarecare surprindere faţă de pasivitatea opoziţiei române precizând că nu se putea aştepta o intervenţie eficace din partea Statelor Unite în chestiunea schimbării regimului din România atâta timp cât o tensiune vizibilă nu apărea în viaţa noastră internă.-

Pentru a justifica această intervenţie, cei doi ofiţeri preconizau organizarea unei acţiuni în condiţiunile arătate în minuta susamintită.-

Ca urmare a acestor discuţiuni Dl.G.N.Buzeşti a

E.F. ..//..

făgăduit, la cererea expresă a interlocutorilor noştri, să prezinte un memoriu conţinând contra propuneri concrete.-

Stiu că a avut loc şi o a doua reuniune în zilele următoare, la Palatul Stirbey la care Dl.Buzeşti a prezentat memoriul făgăduit.- La această reuniune nu am fost de faţă.- Mi s'a spus ulterior că memoriul prezentat de Dl.Buzeşti nu a convenit agenţilor americani şi că el a fost modificat în forma în care se găseşte la dosar în limba engleză, sub titlul "Memorandum" şi dataţi 30 Septembrie 1946.-

Alte detalii asupra acestei de a doua conversaţii nu cunosc.- Stiu doar că se lua în considerare crearea unor comitete atât în ţară cât şi în străinătate in eventualitatea acceptării planului.- Comitetul din străinătate ar fi urmat să cuprindă între alţii pe D-nii Gr.Buzeşti, C.Vişoianu şi Al. Cretzianu.- In ţară ar fi urmat să se constitue un comitet restrâns din care aşi fi făcut parte şi eu împreună cu Dl.Gr. N.Buzeşti, dacă s'ar fi decis să nu plece în străinătate - un comitet lărgit cuprinzând şi pe reprezentanţii partidelor de opoziţie şi a cărui legătură cu comitetul restrâns ar fi fost asigurată prin persoana unuia din membrii acestuia din urmă, şi un eventual comitet militar în privinţa căruia nu s'au discutat însă numele participanţilor.-

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu

11 Septembrie 1947.

63

copie vezi vol. 5. f 88–90.

~~00062~~

D E C L A R A T I E

I.- In ce priveşte scrisoarea primită de dl. Stârcea dela soţia sa din Elveţia în cursul lunei August mi-amintesc că D-sa mi-a vorbit despre ştirea ce primise cu acest prilej în legătură cu prezenţa în Elveţia a Lt.Bill Hamilton, ale cărui păreri asupra situaţie politice actuale erau asemănătoare celor exprimate de Dna Stârcea.

==============

II.- In ce priveşte plecarea din ţară a dlor Grigore Niculescu Buzeşti şi C.Vişoianu ştiu că dânşii au plecat pe rând, în condiţiuni asemănătoare, cu câte un avion american şi graţie mijlocirei maiorului Hall şi Lt.Hamilton. Plecarea Dlui Vişoianu s'a produs în locul meu, care condiţionasem propria mea plecare de aceea prealabilă a D-sale şi care de altminteri aveam intenţiunea de a nu părăsi ţara.

Pe de altă parte, este exact că sugerasem Dlui Roiu să plece şi dânsul în străinătate spre a îndeplini funcţiunea de secretar al dlor Gr.N.Buzeşti şi C.Vişoianu, al căror şef de cabinet fusese pe vremea ministeriatelor lor respective. Dl Roiu nu a acceptat însă sugestia mea.

=============

III.- Inainte de plecarea la conferinţa dela Paris a dlui Emil Oprişan, i-am recomandat, cu titlu amical, să caute a întâlni acolo pe diferiţi prieteni şi foşti colegi din grupul românilor din străinătate, expunându-i în acelaş timp, pentru eventualitatea că le-ar putea comunica acestora din urmă, vederile mele asupra chestiunilor atunci la ordinea zilei.

./.

IV.- Rugat fiind de dl.Ion Mihalache să-i fa[c] o expunere, în cursul verii 1946, asupra chestiunii s[ta]tutului politico-juridic al Dunărei, l-am vizitat oda[tă] sau de două ori, la D-sa acasă, dându-i în acelaş tim[p] spre consultare o lucrare asupra acestei chestiuni.Cr[ed] că i-am remis această lucrare atunci când l-am vizita[t] la D-sa acasă.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 94-95.

65

~~00064~~

D E C L A R A T I E

In afară de întrevederea ce am avut cu Maiorul Hall şi Lt.Hamilton la domiciliul Dlui I.M.Stârcea - întrevedere relatată, într'o declaraţie deosebită -, i-am văzut pe cei doi ofiţeri americani în două rânduri, la locuinţa din Parcul Jianu a Lt.Hamilton.-

Prima oară i-am vizitat spre a-i convinge să asigure plecarea din Ţară a Dlui C.Vişoianu. Am obţinut acest lucru condiţionând propria mea plecare - pe care cei doi ofiţeri americani o socoteau necesară - de plecarea prealabilă a D-lui Vişoianu.

A doua oară am fost rugat de dânşii să le dau o scrisoare prin care să se constate că activitatea lor a fost utilă şi că nici o indiscreţiune în legătură cu ea nu a fost comisă din partea mea sau a prietenilor mei. O asemenea indiscreţiune se produse-se într'adevăr în mod întâmplător, pe cât am aflat, în cercurile misiunei americane, iar Maiorul Hall şi Lt.Hamilton fuseseră imediat rechemaţi (ei au plecat o zi sau două după această ultimă intrevedere cu mine). Amândoi şi în special Lt. Hamilton erau extrem de deprimaţi.-

Le-am dat scrisoarea ce-mi cereau şi prin care stabileam mai întâiu că sprijinul ce întâlnisem la dânşii în asigurarea plecării din Ţară a Dlor Gr.N.Buzeşti şi C.Vişoianu ne fusese extrem de preţios şi apoi că nici o indiscreţiune nu fusese comisă în privinţa lor de către mine sau prietenii mei.-

ss.Victor Rădulescu-Pogoneanu

17.Septembrie 1947.

E.F.

66

copie vezi vol. 5 f 96, 97.

00065

D E C L A R A T I E

Stiu că, în epoca tratativelor cu Maiorul HALL şi Lt. HAMILTON, Dl. Gr. N. BUZESTI a vizitat în câteva rânduri pe Dl. IULIU MANIU. D-sa părăsea în acest scop Palatul Stirbey, unde mă aflam şi eu, în jurul orei şease după amiază.

ss/Victor Rădulescu
Pogoneanu.

17.IX.1947

67

~~00066~~

copie vezi vol. 5. f 98, 99.

D E C L A R A T I E

Potrivit mandatului încredinţat de către Dl. IULIU MANIU, D-lui GR. NICULESCU BUZESTI şi care a fost redactat de mine, Dl. BUZEŞTI este însărcinat a reprezenta în străinătate vederile D-lui MANIU şi autorizat a se pronunţa în numele acestuia în cazul când consultarea sa directă s'ar arăta imposibilă.-

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu.

29-IX-1947.

E.F.

copii vezi vol. 5. f 103–107.

DECLARATIE

Cerându-mi-se să precizez cele ce susţin despre activitatea desfăşurată de grupul românilor din străinătate, declar următoarele :

Cea dintâi manifestare organizată a acestui grup a fost acţiunea de prezentare şi susţinere a celor două memorii prin Gafencu la Conferinţa de Pace de la Paris.

Gruparea foştilor diplomaţi şi oameni politici români din străinătate s'a produs prin solidarizarea lor spontană, ce a fost însă organizată prin acţiunea Dlor Al.Crutzeanu (care înainte de plecarea sa din Turcia fusese pus în curent cu vederile opoziţiei printr'o scrisoare a dlui Maniu) şi Gr.Gafencu.

Cea dintâi luare de contact s'a produs la Geneva, (acasă la dl.Gafencu) când s'a decis să se păstreze colaborării un caracter neformal, neindicându-se nici un şef şi când s'au luat măsurile pregătitoare redactării primului memoriu Gafencu.

Invitaţiile de adeziune la acţiunea propusă au fost fixate de dnii Gafencu şi Crutzeanu. In legătură cu aceasta , observ că, în scrisoarea ce adresase Dlui Crutzeanu, dl.Maniu menţionase necesitatea de a se realiza solidaritatea tuturor patrioţilor români din străinătate, prin colaborarea organizată a personalităţilor de frunte dintre aceştia.

Printre cei care au aderat în persoană s'au înscris la această acţiune erau dnii Tillea, Caramfil, Cornel Bianu, Răut (Paris),Comnen, Augustin Popa şi ulterior Citta Davilla.

In elaborarea memoriului Nr.I s'a luat ca bază, între altele, memoriul remis dlui Etheridge de către dl. Gr.N.Buzeşti precum şi alt material documentar trimis dlui

./.

M.C.

Al.Crutzeanu tot de către Dl Gr.Niculescu Buzeşti, încă înainte de plecarea celui dintâiu în Turcia.

Ulterior a fost întocmit un al doilea memoriu cuprinzând o analiză critică a clauzelor proiectului de tratat de pace cu România.

In acest interval dl.Crutzeanu, în drum spre Statele Unite, s'a oprit pentru scurt timp la Londra, unde fusese precedat, în primăvara anului 1946, de către dl.Gafencu. Amândoi au văzut acolo o serie de personalităţi politice angleze la care au constatat un interes viu pentru chestiunile relative la Sud Estul European. Intre alţii mi-amintesc că dl.Gafencu a întâlnit pe dnii Churchill şi Eden.

După conferinţa dela Paris, dl.Gafencu s'a înapoiat în Elveţia unde a continuat să colaboreze la diverse ziare, în special Journal de Genève şi Gazette de Lausanne. Această activitate a d-sale este de altminteri cunoscută. In plus, după cum rezultă din scrisorile primite de mine şi aflate la dosarul anchetei, dl Gafencu a luat parte la consfătuirea din primăvara 1947 de la Geneva şi la care au mai fost de faţă dnii Gr.Buzeşti, Vişoianu, Davilla etc. Cu acest prilej s'a hotărît şi publicarea unui buletin juridic de informaţii despre România.

Sosit în Statele Unite, dl.Al.Crutzeanu a pregătit o carte despre "Politica balcanică între cele două războaie mondiale", a căutat să cunoască personalităţile politice de frunte şi în special senatori, deputaţi şi funcţionari ai Departamentului de Stat, precum şi personalităţi. Din activitatea d-sale, ştiu că, la epoca retifi-cării tratatului de pace cu România de către Senatul american, d-sa fusese invitat să facă o depoziţie în faţa Comisiei de politică externă. In această depoziţie ştiu că dl.Crutzeanu avea intenţiunea de a face o expunere asupra chestiunilor interesând România potrivit vederilor sale, fără a se pronunţa încă asupra chestiunei ratificării. Drpoziţia nu a mai putut avea loc, dat fiind că dl.Crutzeanu nu era cetăţean american. In afară de aceasta dl.Crutzeanu a publicat câteva articole şi scrisori în

./.

ziare şi reviste americane, în special de polemică cu dl.Belea. De asemenea, dl Crutzeanu, fără a se socoti calificat că adera la acţiunea Blocului agrar Danubian constituit în Statele Unite, a luat însă parte la conferinţa de presă convocată de iniţiatorii acestui Bloc.

In ce-l priveşte pe dl.Vişoianu, dl.Gr.N.Buzeşti şi eu însumi ne gândisem la dânsul ca şi la dl.Al.Crutzeanu ca eventuali înlocuitori pentru cazul că dl.Gr.N.Buzeşti nu şi-ar fi putut continua activitatea ce-şi propunea să desfăşoare în străinătate.

De asemenea, potrivit celor discutate de către dl.Gr.N.Buzeşti cu dnii Hall şi Hamilton, dnii Vişoianu şi al Crutzeanu ar fi urmat să facă parte din comitetul proiectat pentru străinătate ca având conducerea acţiunei respective prevăzută în memorandum ca acţiune de rezistenţă.

Intre scopurile urmărite de acţiunea românilor din străinătate este de sigur şi răsturnarea regimului intern din România în vederea înlocuirii lui cu un guvern asemănător celor dinainte de 6 Martie 1945, folosindu-se de posibilităţile oferite de conjunctura internaţională.

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Octomvrie 1947.

101

71

17.8.47 00070

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU declar că văzând pe Dl. MELBOURNE in toamna trecută ,Dsa mi-a povestit că domnul TATARESCU,,cerând in cursul Conferintei de Pace dela Paris o audientă Domnului BYRNES,secretarul de stat american acesta l-a anuntat că-l va primi pentru 5 minute. Dl TATARASCU ar fi stat totusi in audientă timp de o oră,incercând să demonstreze Dlui BYRNES că Dsa face o politică de necesitate,desi sentimentele dsale sunt cu totul altele.Dl BYRNES ar fi declarat apoi anturajului său că,dacă n'ar fi stiut inainte cine este domnul TATARASCU si care este trecutul său ar fi fost ispitit să-l creadă sincer.Dl MELBOURNE insusi nu avea aerul să acorde multă stimă personală domnului TATARASCU.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

14 August 1947.-

100

72

~~00071~~

Declaraţie

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu declar că, văzând pe dl Melbourne în toamna trecută, dsa mi-a povestit că dl Tătărescu, cerând în cursul Conferinţei de Pace de la Paris o audienţă dlui Byrnes, Secretarul de Stat american, acesta l-a anunţat că-l va primi pentru cinci minute. Dl Tătărescu ar fi stat totuşi în audienţă timp de vreo oră, încercând să demonstreze dlui Byrnes că dsa face o politică de necesitate, dar sentimentele dsale sunt cu totul altele. Dl Byrnes ar fi declarat apoi anturajului său că, dacă n'ar fi ştiut dinainte cine este dl Tătărescu şi care este trecutul său, ar fi fost ispitit să-l creadă sincer. Dl Melbourne însuşi nu avea aerul să acorde multă stimă personală dlui Tătărescu.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

14.VIII.1947

99

73

24.8.77 ~~00072~~

DECLARATIE

La intrebările ce mi se pune ,subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU răspund următoarele;

I.- In legătura cu initiativa Dlui TATARASCU in toamna 1945,de ase institui o regentă am aflat pe cât îmi amintesc dela defunctul BARBU STYRBEY si dela Dl NICULESCU BUZESTI că Dsa. ar fi făcut sugestiuni in acest sens fostei Reginei Elisabeta a Greciei/ si se pare prin mijlocirea Dlui SCANARI/ precum si/ nu stiu dacă direct sau indirect/ primului presedinte al Curtii de Casatie si patriarhului. Din aceias sursă mi s'a spu că reprezentantii partidului comunist au fost aceia care sau opus acestei initiative.-

14 August 1947.- /ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

II.- In legătura cu misiunea ce ar fi fost incredintată de Dl TATARASCU Dnei MARTA BIBESCU la plecarea acesteia din teră mi-a spus cred, defuncta Dna ECATERINA N. BUZESTI/care mi se pare că o aflase dintr'o scrisoare sau convorbire telefonică cu sora sa Dna ELIZA BOXSHALL,locuind pe vremea aceea in străinătate/ că dNa BIBESCU ar fi avut de transmis fostului Rege Carol II un mesagiu de fidelitate din partea Dlui TATARASCU.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

14 August 1947.-

98

~~00073~~

Declarație

La întrebările ce mi se pune, subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, răspund următoarele:

I În legătură cu inițiativa dlui Tătărescu, în toamna 1945, de a se institui o regență, am aflat – pe cât mi-amintesc de la defunctul Barbu Știrbey și de la dl Niculescu-Buzești – că dsa ar fi făcut sugestiuni în acest sens fostei Regine Elisabeta a Greciei (care mi se pare prin amploiatul dlui Scanavi) precum și (nu știu dacă direct sau indirect) Primului-Președinte al Curții de Casație și Patriarhului. Din aceeași sursă mi s'a spus că reprezentanții partidului Comunist au fost aceia care s'au opus acestei inițiative.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

14.VIII.1947

II În legătură cu misiunea ce ar fi fost încredințată de dl Tătărescu dnei Martha Bibescu, la plecarea acesteia din Țară, mi-a spus, cred, defuncta dnă Ecaterina N. Buzești (care mi se pare că o aflase dintr'o scrisoare sau convorbire telefonică cu sora sa, dna Eliza Boashall, locuind pe vremea aceea în străinătate) că dna Bibescu ar fi avut de transmis fostului Rege Carol II un mesagiu de fidelitate din partea dlui Tătărescu.

14.VIII.1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

97

75

~~000074~~

19.8.47

D E C L A R A T I E

Spre a-mi putea da părerea asupra personalului Ministerului Afacerilor Străine,ar fi necesar să primesc o insărcinare oficială in acest scop si care ar putea fi lărgită la problema celei mai bune organizării a acestui departament.- In aceste conditiuni si având la dispozitie in caz de nevoie,datele si informatiunile de amănunt, cred că as putea face o lucrare utilă care ar avea si avantajul de a fiintemeiată pe o experientă personală si pe lucrări anterioare.- Nu-mi-ar fi insă posibil să mă angajez a face aprecieri fără răspundere asupra a [illegible] persoane,ori care ar fi privirile mele despre ele,cu riscul de a apăre ca un simplu delator sau agent informator. Dinpotrivă as putea insă face parte dintr'o comisie sau un organism onorific care s'ar ocupa cu asemenea chestiuni.

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

14 August 1947.-

8/6

Spre a-mi putea da părerea asupra personalului Ministerului Afacerilor Străine, ar fi necesar să primesc o însărcinare oficială – în acest sens și care ar putea fi lărgită la problema celei mai bune organizări a acestui Departament. În aceste condițiuni și având la dispoziție, în caz de nevoie, datele și informațiunile de amănunt, cred că aș putea face o lucrare utilă și care ar avea și avantajul de a fi întemeiată pe o experiență personală și pe lucrări anterioare. Nu mi-ar fi însă posibil să mă angajez a face aprecieri fără răspundere asupra a diverse persoane, ori care ar fi părerile mele despre ele, cu riscul de a apărea ca un simplu delator sau agent informator. Dimpotrivă, aș putea însă face parte dintr-o comisie sau un organism oficial care s-ar ocupa cu asemenea chestiuni.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

17. VIII. 1947

98

77

~~000076~~
17.8.77

D E C L A R A T I E

Spre a se procura documentele Tătărăscu - Kilinger-Fabricius, cred că cea mai practică soluţie ar fi - întrucât eu nu a-şi putea accepta să fiu reintegrat în cariera diplomatică atâta vreme cât ea este condusă de Dl. Tătărăscu - ca eu să fiu însărcinat oficial, din partea Guvernului de a-mi relua studiile ce începusem a pregăti pe vremea când făceam parte din Comisia pentru Pace din Ministerul Af. Străine. Titlul lucrării în care s'ar încadra zisele documente ar rămâne de stabilit, deasemenea modalitatea prin care a-şi primi această însărcinare / bine înţeles, neremunerată/. Spre a-mi relua documentele ce strânsesem şi care astăzi se află la Ministerul Af. Străine, eu trebue cred să recurg la vre'unul din colegii mei din carieră care ar putea avea acces uşor la materialul meu şi l-ar putea identifica. In acest scop ar fi încă necesar ca pe deoparte eu să mă aflu - ca şi ceilalţi colegi sau prieteni din aceiaşi situaţie - scos de sub orice suspiciune şi în libertate, iar pe dealtă parte ca acei la ale căror bune oficii a-şi recurge să primească din loc autorizat garanţia că nu este vorba de o acţiune nepermisă sau care le-ar putea atrage neplăceri.

ss/Victor Rădulescu
Pogoneanu

14 August 1947.

Spre a se procura documentele Tătărescu-Killinger-Tobescu cred că cea mai practică soluție ar fi — întrucât eu nu aș putea accepta să fiu reintegrat în cariera diplomatică atâta vreme cât ea este condusă de dl Tătărescu — ca eu să fiu însărcinat oficial, din partea guvernului, de a-mi relua studiile ce începusem a pregăti pe vremea când făceam parte din Comisia pentru Pace din Ministerul Afacerilor Străine. Titlul lucrării în care s'ar încadra aceste documente ar rămânea de stabilit, de asemenea modalitatea prin care aș primi această însărcinare (bine-voitoare, neremunerată). Spre a-mi relua documentele ce strânsesem și care astăzi se află la Ministerul Afacerilor Străine, ar trebui cred să recurg la vreunul din colegii mei din casă care ar putea avea acces ușor la materialul meu și l-ar putea identifica. În acest scop ar fi însă necesar ca pe de o parte eu să mă aflu — ca și ceilalți colegi sau prieteni din aceeași situație — scos de sub orice suspiciune și în libertate, iar pe de altă parte ca acei la ale căror bune oficii aș recurge să primească — din loc autorizat garanții că nu este vorba de o acțiune nepermisă care le-ar putea atrage neplăceri.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

17-VIII-1947

93 79

14.8.71 ~~000~~78

D E C L A R A T I E

La intrebarile ce mi se pun, subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU, declar urmatoarele:

1/. Despre documentele TATARASCU -KILINGER - FABRICIUS, etc, cred, destul de multe persoane, fie dintre cei care au luat cunostintă de ele in cursul ~~functiunilor~~ functiunilor din Ministerul Af. Străine /ca domnii: GR. N. BUZESTI, ALEXANDRU CRETZEANU şi eu asemenea/, fie dintre cei care le-au cunoscut in calitătii oficiale, ~~dex~~ membrii ai Guvernului de pildă, ca Dl. MANIU. Acesta din urmă mai amintesc că a pomenit documentele in chestiune in cursul unor declaraţiuni publice la care Dl. Tătărăscu a răspuns - jucând pe un echivoc formal printr'un interviu acordat in Sept. sau Oct. 1944, ziarului "Semnalul".

2/. Aceste documente există la Ministerul Af. Străin între hârtiile pe care le adunasem /in vederea unei lucrări ce-mi luasem sarcina să redactez în cadrul Comisiei pentru Pace din care făceam parte/ şi pe care le-am restituit la un moment dat după ce fusesem pus în cadrul disponibil. Nu stiu locul exact unde ele se află azi depuse, dar sunt convins că ele ar putea fi uşor găsite. Presupun că ele s'ar putea afla fie la Directiunea Politică, fie la Biroul Păcii, fie la Directiunea Cabinetului si Cifrului.

ss/Victor Rădulescu Pogonea[nu]

14 August 1947.

92 80 ~~000079~~

Declarație

La solicitarea ce mi se face, subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu declar următoarele:

I Despre documentele Tătărescu-Killinger-Fabricius știu, cred, destul de multe persoane, fie dintre cei care au luat cunoștință de ele în cursul funcțiunilor lor din Ministerul Afacerilor Străine (ca Dnii Gr. N. Bușești, Alexandru Cretzianu și eu însumi), fie dintre cei care le-au cunoscut în calitate oficială, de membri ai guvernului de până, ca Dl Maniu. Acesta din urmă mi-amintesc că a pomenit documentele în chestiune în cursul unor declarațiuni publice, la care Dl Tătărescu a răspuns apelând pe un echivoc formal - pentru un armistițiu acordat în Septembrie sau Octombrie 1944 guvernului Sănătescu.

II Aceste documente existau la Ministerul Afacerilor Străine între hârtiile pe care le adunasem (în vederea unei lucrări asupra căreia lucrasem [illegible] și redactasem în cadrul Comisiunii pentru Pace din care făceam parte) și pe care le-am restituit la un moment dat după ce fusesem pus în cadrul disponibil. Nu știu locul exact unde ele se află depuse, dar sunt convins că ele ar putea fi ușor regăsite. Presupun că ele s'ar putea afla fie la Direcțiunea Politică, fie la Biroul Păcii, fie la Direcțiunea Cabinetului și Cifrului.

14. VIII. 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

III/120

81

25.8.1980

DECLARAȚIE

Intrebat fiind asupra orientării şi activităţilor mele din trecut, declar următoarele :

Incă din vremea studiilor mele universitare (la Facultăţile de Drept şi de Filozofie şi Litere din Bucureşti) am fost preocupat de problemele de politică externă, către care am fost îndrumat şi de educaţia primită în familia mea, familie de profesori în care chestiunile de cultură în genere şi de istorie în special erau totdeauna pe primul plan. In plus, tatăl meu, profesor universitar Ioan Rădulescu Pogoneanu, avusese din tinereţe - deşi elev şi prieten al Conservatorului - Junimist Titu Maiorescu - convingeri socialiste, ceeace a dat dela început educaţiei ce am primit un caracter mai larg. Condiţiunile în care părinţii şi întreaga mea familie s'au ridicat - prin muncă onestă şi înafară de orice oportunităţi politice - m'au ajutat deasemenea să mă formez într'o disciplină de independenţă de spirit şi de caracter, cu excluderea oricăror sentimente partizane.

Foarte curând după intrarea mea în Universitate, am început să lucrez în cadrul Grupării Universitare pentru Societatea Naţiunilor, prezidată de profesorii D.Gusti şi T.Vianu. Opţinând mai întâi o bursă prin concurs spre a fi trimis la nişte cursuri de vară la Geneva, devenind apoi secretarul general al Grupării sus amintite, am ajuns să organizez activităţile acesteia, atât în ţară (bibliotecă, conferinţe care urmăreau informarea şi educarea studenţimei în chestiunile de politică internaţională) cât şi în străinătate (congrese şi conferinţe internaţionale - la Geneva, Bratislava, Viena) în cursul anilor 1929 - 1932.

./.

119 00081 82

In acest interval, activitățile mele cași convingerile ce manifestam m'au adus în oarecare conflicte cu cercurile conducătoare "de dreapta" ale studențimei.

In anul 1934 am intrat prin concurs, ca șef de promoție (promoția zisă N.Titulescu) în Ministerul Afacerilor Străine, ca atașat de Legațiune. In această calitate, după ce mi-am făcut stagiul în diferitele servicii ale acestui departament, am fost repartizat mai întâi la cabinetul dlui Savel Rădulescu, pe atunci subsecretar de Stat, apoi la direcțiunea politică, unde între anii 1935 - 1938 am ocupat funcțiunile de referent și în urmă de șef al secțiunilor Balcanică, Europa centrală și Presă. Tot în acest timp am luat parte la diferite conferințe ale micei înțelegeri și ale înțelegerii balcanice. La sfârșitul anului 1937 am fost transferat - la cererea ministrului Comnen, care nu mă cunoștea dar auzise de mine - la Legația noastră din Berlin, unde am rămas până în primăvara 1940. Ideile mele fiind ostile regimului național socialist și cu atât mai mult aventurii fatale în care acesta împingea lumea, am profitat de ocazia transferării ultimului meu șef dela Berlin, Radu Crutzescu - cu care aveam aceleași păreri și de care eram legat și printr'o prietenie personală - spre a-mi cere rechemarea în țară (Iunie 1940). Am fost atunci din nou repartizat Direcțiunei politice, cu însărcinarea de a conduce mai întâi Secțiunea orientală, apoi o secțiune de studii și documentare nou creiată la propunerea mea. In acest interval, cred că e cazul să relev două manifestări ale mele : un memoriu - pe care, spre a-i da o mai mare autoritate, l-am supus semnăturii directorului politic de pe acea vreme, dl.Iurașcu - și prin care preconizam, în preajma integrării noastre în tabăra germană, o orientare realistă și hotărîtă sprijinită pe o înțelegere cu Uniunea Sovietică; și un referat prin care luam pozițiune împotriva intrării în țară, anunțată de Legația germană, a unor formații naziste în uniformă, destinate să ocupe porturile noastre Dunărene în scopul mărturisit de a organiza evacuarea germanilor din Basarabia. Aceste documente se află în arhivele

./.

Ministerului Afacerilor Străine.

Sănătatea mea înrăutăţindu-se (eram bolnav de mai multă vreme), am fost supus unei operaţiuni (1940) practicate de către prof.Bagdasar, am plecat apoi pentru vreo două luni în Elveţia (1941), m'am dus în fine la Stokholm (1941) unde am fost din nou operat, în două rânduri, de către prof.Olivekrona. In intervalxx, şi spre a-mi putea căuta de sănătate, am fost numit în post la Stokholm (1942). De aci, graţie înţelegerii conducătorilor administrativi ai Ministerului Afacerilor Străine,- d-nii Davidescu, Lecca şi Buzeşti, care obţinuseră şi numirea mea în acel post - am plecat la Paris, spre a-mi căuta mai departe de sănătate ; în acelaş scop m'am dus şi în Elveţia şi în Portugalia.

Cu acest prilej (vara 1942) m'am întâlnic - la Vichy şi la Geneva şi Berna - cu dl.Niculescu Buzeşti aflat el însuşi în concediu de sănătate, reluând astfel o discuţiune mai veche - dintre dânsul, dl Ioan Mocioni-Stârcea şi mine - asupra mijloacelor de a se determina o ieşire a României din aventura nenorocită în care fusese tîrîtă şi o revenire a ei în tabăra firească indicată de politica ei tradiţională.

Am căzut atunci de acord că singura soluţie practică era de a se căuta, sub egida M.S.Regelui, un contact diplomatic cu aliaţii - şi anume cu toate cele trei principale puteri - cu care urma să fie stabilite condiţiunile în care se putea întreprinde acţiunea la care reflectam.

Prin intermediul dlui Stârcea (care fusese numit secretar al M.S.Regelui), dl. Buzeşti ajunsese să fie prezentat Suveranului şi întâlnise la Majestatea Sa idei şi dispoziţiuni absolut conforme cu interesele reale aleţării.

Am decis deci să începem a organiza o reţea diplomatică restrânsă, alcătuită din prieteni şi colegi de toată încrederea: dl.Coste la Lisabona, dl.Anastasiu (şi, mai târziu, şi fratele meu) la Berna, dl.Duca la Stokholm (în locul meu, care voiam să mă întorc în ţară)

./.

la care s'au adăugat apoi dnii Creţzianu şi Dimitrie Popescu la Ankara.

Am relatat în altă declaraţiune, în linii generale, felul cum au decurs negocierile ce aveau să ducă la actul dela 23 August 1944 şi la Armistiţiu cu principalele trei puteri aliate.

Imi rămâne numai să subliniez cele două idei directoare ale iniţiativei noastre :

1). Determinarea de a trata fără discriminare cu toţi trei marii aliaţi

2). Necesitatea de a se realiza acţiunea propusă cu girul şi în jurul persoanei Suveranului.

Cea dintâi ideie era firească pentru oricine avea atât perspectiva istorică - geografică, cât şi simţul elementar al realităţilor politice internaţionale. In plus, conştienţi de tradiţiile politicei noastre externe şi crescuţi la şcoala lui Niculae Titulescu, necesitatea unor raporturi de strânsă prietenie şi colaborare cu Uniunea Sovietică ne apărea cu atât mai natural.

A doua ideie pornea dela constatarea, pe de o parte a unei stări de fapt: aceea că, spre a fi mobilizată în vederea acţiunei noastre fără disenţiuni posibile, atât armata cât şi opinia publică trebuia să aibă garanţia legală; pe de altă parte dela un deziderat: acela de a nu lăsa ca această iniţiativă să poată fi mai târziu monoplizată în scopuri politice partizane.

Evident, legătura dintre M.S.Regele şi partidele politice din opoziţie (unite apoi în Blocul Naţional Democratic) nu a întârziat să se facă, atât direct, cât şi prin intermediul mai ales al dlui Niculescu Buzeşti începând, pe cât ştiu, din vara sau toamna 1943. Negocierile, începute atât la Stokholm cât şi la Cairo în numele Suveranului, au continuat apoi sub egida Sa, chiar atunci când ele au fost preluate de factorii politici de partid. Asupra aspectului politic intern nu sunt însă cel mai în măsură să dau detalii, dat fiind că nu am luat o parte directă decât la activitatea diplomatică propriu zisă.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

25.VIII.1947.

P.S. 1. Girul M.S.Regelui pentru acţiunea ce plănuiam era necesar, fireşte, şi pentruca diplomaţii

./.

colegii noştri pe care-i solicitam să adere la reţeaua ce constituiam, să accepte aceasta.

II. Comunicările între dl.Buzeşti şi mine pe de o parte şi diplomaţii în legătură cu noi pe de altă parte se făceau prin curier şi prin cifru.

III. Colaboratorii din Minister ai dlui Buzeşti şi ai mei în transmiterea comunicărilor susmenţionate erau d-nii Camil Demetrescu, Ciurea şi E.Lăzărescu.

IV. Dl.Maniu fiind cel mai activ în legătură cu aliaţii (d-sa avea şi un post de radio emisiune propriu), d-sa era considerat de către aceştia ca şeful opoziţiei.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

25.VIII.1946.

Declarație

Întrebat fiind asupra orientării și activităților mele din trecut, declar următoarele:

Încă din vremea studiilor mele universitare (la Facultățile de Drept și de Filosofie și Litere din București) am fost preocupat de problemele de politică externă, către care am fost îndemnat și de educația primită în familia mea, familie de profesori în care chestiunile de cultură în genere și de istorie în special erau totdeauna pe primul plan. În plus, Tatăl meu, Profesorul Universitar Ioan Rădulescu-Pogoneanu, aderase din tinerețe - deși elev și prieten al conservatorului-junimist Titu Maiorescu - ideii socialiste, ceea ce a dat de la început educației ce am primit un caracter mai larg. Condițiunile în care părinții și întreaga mea familie m-au educat - prin muncă onestă și la adăpost de orice oportunitate politică - m-au ajutat de asemenea să mă formez într-o disciplină de independență de spirit și de caracter, cu excluderea oricăror sentimente partizane.

Foarte curând după intrarea mea în Universitate, am început să lucrez în cadrul Grupării universitare pentru Societatea Națiunilor, prezidată de Profesorii D. Gusti și T. Vianu. Obținând mai târziu o bursă prin concurs spre a fi trimis la cursurile de vară la Geneva, devenind apoi Secretarul General al Grupării menționate, am ajuns să organizez activitățile acesteia, atât în Țară (conferințe care urmăreau informarea și educarea studențimii în chestiunile de politică internațională) cât și în străinătate (congrese și conferințe internaționale - la Geneva, Bratislava, Viena) în anii 1929-1932.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

În acest interval, activitățile mele ca și convingerile ce manifestam m'au adus în oarecare conflicte cu cercurile conducătoare „de dreapta" ale studențimii.

În anul 1934 am intrat prin concurs, ca șef de promoție (promoția prof. N. Titulescu) în Ministerul Afacerilor Străine, ca atașat de legațiune. În această calitate, după ce mi-am făcut stagiul în diferitele servicii ale acestui Departament, am fost repartizat mai întâi la Cabinetul D-lui Savel Rădulescu pe atunci Subsecretar de Stat, apoi la Direcțiunea Politică, unde între anii 1935-1938 am ocupat funcțiunile de referent și în urmă de șef al secțiunilor Balcanică, Europa Centrală și Presă. Tot în acest timp am luat parte la diferite Conferințe ale Micii Înțelegeri și ale Înțelegerii Balcanice. La sfârșitul anului 1937 am fost transferat - la cererea Ministrului Comnen, care mă cunoștea din anii de muncă - la Legația noastră din Berlin, unde am rămas până în primăvara 1940. Ideile mele fiind ostile regimului național-socialist și cu atât mai mult aventurii fatale în care era împinsă lumea, am profitat de ocazia transferării ultimului meu șef de la Berlin, Radu Crutzescu - cu care aveam [illegible] prieteni și de care eram legat și printr'o prietenie personală - spre a-mi cere rechemarea în Țară (primăvara 1940). Am fost atunci din nou repartizat Direcțiunii Politice, cu însărcinarea de a conduce mai întâi Secțiunea Orientală, apoi o secțiune de studii și documentare nou creată la propunerea mea. În acest interval, cred că e cazul să relev două manifestări ale mele: un memoriu - ~~cerere~~ pe care, spre a-i da o mai mare autoritate, l-am supus semnăturii Directorului Politic de pe acea vreme, Dl Jurescu - și prin care preconizam, ca ~~[illegible]~~ [illegible]

Victor Rădulescu-Pogoneanu

87 3

~~00086~~

integrării noastre în tabăra germană, o orientare realistă și hotărîtă sprijinită pe o înțelegere cu Uniunea Sovietică; și un raport prin care luam poziție împotriva intrării în Țară, anunțată de legația germană, a unor formații naziste în uniformă, destinate să ocupe porturile noastre dunărene în scopul mărturisit de a organiza evacuarea germanilor din Basarabia. Aceste documente se află în arhivele Ministerului Afacerilor Străine.

Sănătatea mea zdruncinându-se (eram bolnav de mai multă vreme), am fost supus unei operațiuni (1940) delica-te de către Profesorul Bagdasar; am plecat apoi pentru vreo două luni în Elveția (1941), m'am dus în fine la Stockholm (1941) unde am fost din nou operat, în două rânduri, de către Prof. Olivecrona. În sfârșit, și spre a-mi putea căuta de sănătate, am fost numit în post la Stockholm (1944). De aci, grație înțelegerii conducătorilor administrativi ai Ministerului Afacerilor Străine — Dnii Davidescu, Lecca și Buzești, care obținuseră și mutarea mea în acel post — am plecat la Paris, spre a-mi căuta mai departe de sănătate. În același timp m'am dus și în Elveția și în Portugalia.

Cu acest prilej (vara 1942), m'am întâlnit — la Vichy și la Geneva și Berna — cu Dl Niculescu-Buzești, aflat el însuși în concediu de sănătate, reluând astfel o discuțiune mai veche — dintre dânsul, Dl Ioan Mocioni-Stârcea și mine — asupra mijloacelor de a se determina o ieșire a României din aventura nenorocită în care fusese târâtă și o trecere a ei în tabăra firească indicată de politica ei tradițională.

Am căzut atunci de acord că singura soluție practică era de a se căuta, sub egida M. S. Regelui, un contact diplomatic cu aliații — și anume cu toate cele trei principale puteri în care urma să fie

[illegible]

stabilite condițiunile în care se putea întreprinde acțiunea la care reflectam.

Prin intermediul Dlui Stârcea (care era pe acel moment secretar al M. S. Regelui), Dl Buzești expunea să fi propus Suveranului și stabilesc la Majestatea Sa idei și dispozițiuni absolut conforme cu interesele reale ale Țării.

Am decis deci să începem a organiza o rețea diplomatică restrânsă, alcătuită din prieteni și colegi de toată încrederea: Dl Costa la Lisabona, Dl Anastasiu (și, mai târziu, și fratele meu) la Berna, Dl Duca la Stockholm (în locul meu, care trebuia să mă întorc în Țară), la care s'au adăugat apoi Dnii Cretzianu și Dimitrie Popescu la Ankara.

Am relatat în altă declarațiune, în liniile generale, felul cum au decurs negocierile ce aveau să ducă la actul de la 23 August 1944 și la armistițiul cu principalele trei puteri aliate.

Țin numai să subliniez cele două idei directoare ale activității noastre:

1. determinarea de a trata fără discriminare cu toți trei marii aliați.

2. necesitatea de a se realiza acțiunea propusă cu girul și în jurul persoanei Suveranului.

Cu aceste idei ne-am format pentru că ori cine avea atât perspectiva istorico-geografică, cât și simțul elementar al realităților politice internaționale. În plus, conștienți de tradițiile politicii noastre externe și crescuți la școala lui Nicolae Titulescu, necesitatea [illegible] —

113

~~00087~~ 88

unor raporturi de strânsă prietenie și colaborare cu Uniunea Sovietică ne apărea cu atât mai naturală.

A doua idee pornea de la constatarea, pe de o parte, a unei stări de fapt: acea că, spre a fi mobilizate în vederea acțiunii noastre fără discuțiuni posibile, atât armata cât și opinia publică trebuia să aibă garanția regală; pe de altă parte de la un deziderat: acela de a nu lăsa ca această inițiativă să poată fi mai târziu monopolizată în scopuri politice partizane.

Evident, legătura dintre M. S. Regele și partidele politice de opoziție (unite apoi în Blocul Național Democratic) nu a întârziat să se facă, atât direct, cât și prin intermediul meu și al d-lui Niculescu-Buzești. Negocierile, începute, precum se știe, încă din toamna 1943, începute atât la Stockholm cât și la Cairo de membrii Guvernului, au continuat apoi mult după ea, chiar atunci când ele au fost preluate de factorii politici de partid. Asupra aspectului politic acum nu sunt eu cel mai în măsură să dau detalii, dat fiind că nu am luat parte directă decât la activitatea diplomatică propriu-zisă.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

25. VIII. 1947

P. S. I Sprijinul M. S. Regelui pentru acțiunea ce plănuiam era necesar, firește, și pentru ca diplomații - colegii noștri pe care-i solicitam să adere la acțiunea ce construiam, să accepte aceasta.

II Comunicările între d-nul Buzești și mine pe de o parte și diplomații în legătură cu noi pe de altă parte se făceau prin curier și prin cifru.

III Colaboratorii din Minister ai d-lui Buzești și ai mei în transmiterea comunicărilor menționate ~~erau~~ d-nii Gaspard Dumitrescu, Cesianu și E. Lăzărescu.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

IV Dl Mann fiind cel mai activ în legătură cu aliații (de aceea și un post de radio-emisiune propriu), era considerat de către aceștia ca șeful grupului.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

25. VIII. 1947

112

16.8.71

89

00088

D E C L A R A T I E

La intrebarea ce mi se pune in legătură cu evoluţia negocierilor diplomatice in vederea realizări actului dela 23 August 1944, declar următoarele :

Initiativa acestei negocieri a fost lûată in numele M.S. Regelui, prin insărcinarea trânsimisă de Dl. NICULESCU BUZESTI, Consulului Legatiei noastre din Stockholm, Duca, de a intra in contact cu reprezentanţii aliaţilor in vederea trimiteri unor emisari atât la Comisia Europeană ce fusese xxxxxx creată recent la Londra, cât şi la Moscova.-

Negocierile care la inceput păreau promiţătoare, au suferit la ùn moment dat o pauză, pe care o socotesc datorită iluziei ce-şi făcuse loc in mintea aliatilor şi am impresia in special in acea a Americanilor că negocierile ar putea avea rezultate mai bune şi mai rapide dacă ele ar fi purtate cu Guvernul Antonescu.-

O pauză asemănătoare a intervenit şi în negocierile care incepuseră apoi la Cairo / unde emisari Barbu Stirbey şi Vişoianu care plecaseră tot cu misiunea de a ajunge la Comisia Europeană dela Londra, fuseseră indrumaţi şi opriţi/ Această a doua paûză, care a coincis cu aşteptarea răspunsului la planul din 2o Mai 1944 supus aliaţilor din Blocul Naţional Democrat, a fost cred determinată pe de o parte şi in special de afirmaţiunile făcute de anglo-americanilor, la Istambul de către emasri Maresalului Antonescu / colonelul Teodorescu ,profesorul Giurescu şi un oarecare Tizan.-in semnă că toată amata română e solidară cu regimul, că opozitia e neputincioasă şi că trupele germane de front şi din interior sunt mult mài numeroase decât erau in realitate.- pe de altă parte şi in oarecare măsură şi din inţiativa luată de Dl. Tătărăscu in numele unui asa zise Coaliţe nationale democratice, in realitate ne existentă şi care a putut deasemenea provoca o confuziune cu privire la capacitatea opozitiei

./.

de a realiza scopul propriu.-

In ce priveste dispozitiunile ale regimului Antonescu de a realiza eşirea României din tabăra germană, ele au apărut ca tot timpul nefiind serioase.- Această a şi determinat pe Dl. Niculescu Buzesti in ajunul lui 21 August, ca fiind consultat de Mihai Antonescu asupra soluţiei ce trebuia găsită situaţiei disperate a Tării, să recomande realizarea imediată de către guvern a actiunei propuse pe cedarea de către aceasta a locului către opozitie, cu obligatia pentru guvern de a lua in prealabilitate măsurile militare pregătitoare.-

/ss/ Victor Rădulescu Pogoneanu

16. VIII. 1947.-

110

91

Declarație

La întrebarea ce mi se pune în legătură cu evoluția negocierilor diplomatice în vederea realizării actului de la 23 August 1944, declar următoarele:

Inițiativa acestor negocieri a fost luată, în numele M. S. Regelui, prin încredințarea transmisă de Dl Niculescu-Buzești Consilierului Legației noastre din Stockholm, Dl Duca, de a intra în contact cu reprezentanții aliaților în vederea trimiterii unor emisari atât la Comisia Europeană ce funcționa atunci la Londra, cât și la Moscova.

Negocierile, care la început păreau promițătoare, au suferit la un moment dat o pauză, pe care o socotesc datorată impresiei ce își făcea loc în mintea aliaților [illegible] în special în acea a Americanilor — că negocierile ar putea avea rezultate mai bune și mai rapide dacă ele ar fi purtate cu guvernul Antonescu.

O pauză asemănătoare a intervenit și în negocierile care începuseră apoi la Cairo (unde emisarii Barbu Știrbey și Vișoianu, care plecaseră tot cu misiunea de a ajunge la Comisia Europeană de la Londra, fuseseră încadrați și opriți). Această a doua pauză, care a coincis cu așteptarea răspunsului la planul din 20 Iunie 1944 expus aliaților de Blocul Național Democratic, a fost cred determinată pe de o parte și în special de aprovizionările făcute anglo-americanilor, la Istanbul,

de către emisarii Mareșalului Antonescu (Colonelul Teodorescu, Profesorul Grecescu și un oarecare Tozan) în sensul că toată armata română e solidară cu regimul, că opoziția e neputincioasă și că trupele germane de front și din interior sunt mult mai numeroase decât erau în realitate; — pe de altă parte și în oarecare măsură, și de inițiativa luată de dl Tătărescu în sensul unei așa-zise coaliții național-democratice, în realitate inexistentă și care a putut de asemenea provoca o confuziune cu privire la capacitatea opoziției de a realiza scopul propus.

În ce privește dispozițiunile reale ale regimului Antonescu de a realiza el ieșirea României din tabăra germană, ele au apărut tot timpul ca fiind oscilante. Aceasta a și determinat pe dl Niculescu Buzești, în ajunul lui 23 August, ca, fiind consultat de Mihai Antonescu asupra soluției ce trebuia găsită situației desperate a Țării, să recomande, pe realizarea imediată a ~~[illegible]~~ acțiunii proprii de către guvern, pe cedarea de către acesta a cârmei către opoziție, cu obligația pentru guvern de a lua în bloc totale măsurile militare preparatorii.

16-VIII-1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

192

92

29.VIII.47

00091

1.

Gruparea foştilor diplomaţi şi apoi a oamenilor politici români aflaţi în străinătate în vederea unei acţiuni politice de propagandă pentru interesele Ţării aşa cum le concepeau ei nu s'a produs ca rezultat al unui plan iniţial organic şi coordonat.- Ea a fost dimpotrivă provocată de unele cauze ce pot fi considerate întâmplătoare, a căror importanţă nu trebuia însă subestimată, cu atât mai mult cu cât ele au continuat şi continuă să determine atât evoluţia mişcării în chestiune cât şi perspectivele ei eventuale.-

Intr'adevăr ceeace a declanşat la început această mişcare a fost politica personală practicată în Ministerul Afacerilor Străine de către Dl. Tătărescu dela instalarea D-sale în fruntea acestui Departament.- Această politică s'a manifestat prin vexarea şi eliminarea din cariera diplomatică a foarte multe dintre elementele aci recunoscute ca fiind cele mai capabile şi adesea strălucite şi în special a aproape tuturor celor care luaseră în vre-un fel parte la acţiunea de pregătire diplomatică a actului dela 23 August 1944.- Astfel, în administraţia centrală cât şi în străinătate, au fost retrogradaţi fără nici o justificare şi de cele mai multe ori înlăturaţi din funcţiuni şi din carieră - în dispreţul atât al legalităţii cât şi al echităţii - tocmai acei cari, în mod normal, ar fi trebuit să fie cei dintâi utilizaţi în susţinerea politicei externe a Ţării.-

Nu este lipsit de însemnătate faptul că elementele din străinătate - care în mod obişnuit s'ar fi înapoiat în Ţară dacă ar fi fost rechemat în condiţiuni normale - asistaseră în prealabil la eliminarea colegilor şi prietenilor lor din administraţia centrală şi fuseseră astfel determinaţi să tragă concluzia că, odată înapoiaţi în patrie, nu şi-ar fi putut afla rostul firesc, fiind dimpotrivă constrânşi să rămână inactivi şi fără perspectiva de a-şi crea o altă situaţiune.- Această concluzie nu a putut fi decât întărită atât prin selecţionarea practicată în eliminarea şi prin care se vedea că era vorba de o persecuţiune sistematică cât şi prin formele cu totul arbitrare în carese producea această eliminare/punerii în cadrul disponibil - dealtfel ilegale precedând însăşi rechemările, nerespectarea termenelor legale, etc./.-

./.

191 93

00092

Ar fi fost fără îndoială ~~ăx~~ - interesant ~~s~~ stabilit care au fost motivele politicei în această privinţă.- Desigur că zelul neofitului - al unui neofit în repetată recidivă - ca şi unele interese de ordin financiar - în legătură cu încercarea de a se trece fondul diplomatic încredinţat de către Dl.Vişoianu D-lui Al.Cretzeanu în mâinile D-lui Franasovici - şi au avut partea lor între aceste motive.- Este însă mai mult decât posibil că la acestea s'a adăogat pe deoparte dorinţa de a se crea o desbinare din care Dl.Tătărescu sconta un profit pentru politica D-sale personală şi pentru consolidarea situaţiunei D-sale, pe de altă parte tendinţa de a-şi putea acoperi mai bine o politică de duplicitate a cărei expresie se poate regăsi în convorbirea Tătărescu-Byrnes din timpul Conferinţei dela Paris / vezi nota mea despre cazul Tătărescu/ sa în recentul memoriu răspândit de către actualul Vice Preşedinte al Consiliului.- Numai astfel se poate explica de ce, în momentul Conferinţei dela Paris, nu s'a iniţiat nici o încercar de a se realiza o apropiere între delegaţia oficială şi grupul condus de Dl.Gafencu, apropiere care sunt convins că ar fi fost posibilă şi care ar fi putut duce, dacă s'ar fi realizat la o colaborare de un indiscutabil folos pentru Ţară.- Dimpotrivă, propaganda deslănţuită de sigur după indicaţiunile ~~prxx~~ furnizate de Dl.Tătărescu împotriva grupului Gafencu fără să mai fi avut alt scop decât acela de a face posibilă şi de a camufla propria duplicitate a Ministrul Afacerilor Străine.-

Care erau într'adevăr ideile directoare iniţiale car animau pe românii grupaţi în grupul D-lui Gafencu şi care justifică afirmaţiunile mele de mai sus ? Sunt, cred, printre cei mai în măsură să le cunosc, nu numai fiindcă am avut cu unii dintre ei schimburi de vederi, prin corespondenţă, în această privinţă, dar şi fiindcă de cei mai mulţi dintre dânşii sunt legat printr'o prietenie personală şi prin afinitărţi spirituale care îmi permit să cunosc foarte bine felul lor de a gândi şi evoluţia atitudinei lor.- Această mentalitate comună a fost dealtfel chiagul care i-a unit - iar, nu, cum s'ar putea crede, un plan prealabil conceput şi organizat.-

Punctul de plecare al raţionamentului care a stat la baza acţiunei Românilor din străinătate a fost ideea că, în conjunctura internaţională dela sfârşitul războiului, interesele românilor trebuiau susţinute în egală măsură pe lângă toate Marile Puteri care aveau şi au a determina soarta Ţării Increderea Uniunii Sovietice fusese câştigată de către Guvern

./.

român într'o măsură care s'a vădit prin sprijinul necondiţionat primit din partea delegaţiei sovietice la Conferinţa dela Paris: felul cum s'a rezolvat chestiunea Transilvaniei constitue exemplul caracteristic în această privinţă.- Puterile occidentale - şi mă refer de sigur în primul rând la cele două Mari Puteri anglo-saxone - atât din pricina neînţelegerilor lor cu guvernul român,cât şi ca urmare a divergenţelor ce le separau şi le separă încă de Uniunea Sovietică,manifestau dispoziţiuni mult mai puţin favorabile României.- Aceste dispoziţiuni şi-au găsit o limită în chestiunile esenţiale în care sprijinul Uniunii Sovietice ne-a putut fi acordat fără nici o restricţiune.- Dar ele s'au putut concretiza în alte domenii,unde Uniunea Sovietică nu ne putea susţine decât prin simpatia ce arăta cauzei noastre. de la problema reparaţiilor pretinse de către Puterile Occidentale până la chestiuni de principiu şi a căror justificare în fapt şi în drept nu poate fi constatată / cobeligeranţa ,data admisă pentru alăturarea României la tabăra Naţiunilor Unite,etc interesele României au avut de suferit tocmai din pricina dispoziţiunilor neamicale susamintite ale Puterilor Occidentale.- Apărea deci necesar ca aceste dispoziţiuni să poată fi mofificate,nu numai în vederea soluţiunilor ce avea să adopte Conferinţa dela Paris, dar şi în vederea reglementării complexului general în probleme a căror reglementare printr'un compromis între punctele de vedere desvoltate ale tuturor Marilor Puteri va cuprinde şi ~~punctele~~ punctele interesând România în cadrul stabilirii definitive a păcii europene.- Un asemenea compromis este,pentru oricine judecă în mod competent şi sănătos evoluţia raporturilor internaţionale,soluţionarea finală certă a actualelor disensiuni dintre Marile Puteri,dintre care nici una nu-şi poate permite şi nu are interesul de a reflecta la posibilitatea unui conflict.- Intr'un asemenea compromis însă,în care pe deoparte chestiunile interesând România nu reprezintă decât unul dintre multele detalii ale complexului de probleme ce-şi aşteaptă reglementarea,este firesc să ne aşteptăm ca nici una dintre Marile Puteri să nu-şi poată impune integral punctul de vedere,mai ales în acele probleme care,în perspectiva generală a unei Mari ,reprezintă în mod necesar domenii secundare şi deci incompatibile de a suporta concesiuni eventuale.- In această situaţiune,România ar risca fără îndoială să-şi vadă periclitate anumite interese care,neputând fi susţinute fără rezervă de către o Mare Putere prietenă - Uniunea Sovietică - s'ar lovi de dispoziţiunile neamicale ale altor Mari Puteri - aşa cum s'a şi întâmplat la Conferinţa dela Paris în cazurile

citate mai sus spre exemplu.- Aci îşi găsea deci locul acţiunea neoficială a românilor din străinătate a căror sarcină era să câştige bunăvoinţa şi încrederea Puterilor Occidentale pentru Ţară spre a o adăoga la aceia deja câştigată de către Guvernul Român, a Uniunii Sovietice.- Evident, o asemenea încercare ar fi fost dela început condamnată la insucces, ba chiar primejdioasă, dacă ar fi luat ea însăşi un caracter inamical faţă de Uniunea Sovietică, al cărui cuvânt este şi va rămâne fără îndoială hotărâtor în privinţa României.- Dovadă că aceasta a fost dela început regulat adaptată de către grupul Gafencu o face atitudinea lor în chestiunea Basarbiei, atitudine pusă în lumină de incidentul N.Dianu.- Intr'adevăr, conflictul care a luat forma personală vehementă - dintre acesta şi grupul Gafencu a fost determinat tocmai de hotărârea fermă adoptată de toţi românii din străinătate cu excepţia D-lui Dianu / spre a nu vorbi de tinerii necunoscuţi şi iresponsabili dela ziarul " La Roumanie Independent "/de a nu pune nici un moment în discuţie chestiunea Basarabiei, a cărei rezolvare fusese adusă încă de Convenţiunea de Armistiţiu.- Aici se poate găsi şi o indicaţie precisă în sensul că o apropiere de delegaţia oficială şi chiar o colaborare al cărui punct de plecare ar fi fost însăşi Conferinţa dela Paris, ar fi fost posibilă - dacă s'ar fi încercat realizarea şi printr'o iniţiativă concepută într'un spirit larg şi care ar fi revenit Şefului delegaţiei române, Vice Preşedinte al Consiliului şi Ministru al Afacerilor Străine.-

In loc de aceasta am asistat la accentuarea unei desbinări care, la Conferinţa de la Paris, nu a permis atingerea rezultatelor scontate atunci când, s'ar fi realizat o colaborare, el ar fi putut fi chair depăşit, -şi care avea să se agraveze ulterior până la un punct care risca să modifice însăşi ideile directoare iniţiale.-

Elementele care au contribuit să determine această evoluţie au fost diverse.- A fost mai intim, precum am pomenit mai sus, atitudinea ostilă adoptată în baza directivelor D-lui Tătărescu şi propaganda în consecinţă împotriva personalităţilor puse astfel în cauză, propagandă atingând însăşi onorabilitatea şi patriotismul lor - însuşiri care, după părerea mea, nu pot fi contestate ori care ar fi erorile care li s'ar imputa acestor personalităţi.- A fost apoi adăogându-se ca o foarte mare gravitate la acestea cursul imprimat tot potrivit directivelor D-lui Tătărescu chestiunea fondului administrat

188 00095 36

de către Dl.M.Cretzeanu ceeace departe de a face posibilă o rezolvare satisfăcătoare a acelei chestiuni,n'a făcut decât să o aducă într'un impas şi să învenineze în acelaş timp în mod hotărâtor raporturile dintre guvern şi grupul românilor din străinătate / vezi în această privinţă şi nota mea asupra cazului Tătărescu ; chestiunea ra putea fi altfel desvoltată într'o notă specială,mai ales că aflarea unei soluţiuni rămâne încă,sunt convins,posibilă./.- A fost în fine agravarea situaţie politice intime din ţară,deformată poate în oarecare măsură şi de optica particulară a unor oameni ale căror complete şi exact deformată de asemenea,în altă măsură,şi de tensiunea internaţională la un moment dat în creştere.-

In aceste condiţiuni ceeace la început era numai un paralelism - limitat la anumite chestiuni interesând România cu unele din vederile partidelor de opoziţie,a ajuns să se desvolte până la o oarecare solidaritate între concepţiunile acestora şi acţiunea Românilor din străinătate.- In felul acesta acţiunea lor a ajuns să se opună în mod mai caracterizat regimului guvernând Tara.- In acelaşi timp reclamaţiunile particulare ale opoziţiei au ajuns să fie îmbrăţişate de Românii din străinătate,a căror acţiune s'a îndepărtat implicit în oarecare măsură de la caracterul ei iniţial.- Momentul determinant în această privinţă poate fi considerat acela în care Dl.Gr.Niculescu-Buzeşti apare în străinătate mandatului personal ce are de a reprezenta vederile celor trei şefi ai opoziţiei.- Dr.Gr. Niculescu Buzeşti deţin astfel o poziţiune determinantă pentru viitoarea evoluţie a atitudinei şi a acţiunei grupului Românilor din străinătate - într'un sens sau într'altul.- Chestiunea rămâne după părerea mea,deschisă,de a se şti dacă printr'o iniţiativă curajoasă,comportând abnegaţia de o parte,lărgime de vederi de altă parte şi dorinţa de a servi mai presus de orice interesele esenţiale ale Tării,- o soluţiune pozitivă nu ar putea fi găsită spre a se înlătura spărtura actuală şi spre a ne crea în acelaş timp o bază nouă şi sănătoasă pentru desvoltarea vieţii noastre politice interne ca şi pentru ameliorarea poziţiunei noastre internaţionale şi a condiţiunilor programului nostru economic.- Deciziunea în această privinţă revine desigur Guvernului Tării.- De partea cealaltă,Dl.Gr.Niculescu Buzeşti,prin autoritatea sa între Românii din străinătate ca şi prin influenţa sa asupra ~~condiţiunilor~~ conducătorilor opoziţiei în Tară,ar fi desigur cel mai - dacă nu răspunsul - calificat să contribue la determinarea unei asemenea evoluţii

./.

eventuale.- Dar aceasta este fără îndoială o chestiune care depăşeşte cu mult cadrul unei anchete judiciare.-

II.

Care a fost rolul meu în această chestiune a acţiunii Românilor din străinătate ? A fost un rol technic caracterizat prin corespondenţa cu aceia dintre ei cu care am legături personale mai strânse.- Această corespondenţă comportă un schimb de informaţiuni de obiceiu de interes general - asupra situaţiei din Ţară din partea mea, asupra evenimentelor internaţionale din partea prietenilor mei.- La aceasta se adăogau, din când în când, vre-o chestiune de ordin mai particular - cum ar fi de exemplu, aceia a procesului Cretzeanu, în care am trimis o serie de documente /menţionate într'o altă declaraţiune a mea/ în sprijinul D-lui Al.Cretzianu şi în care la rândul meu primisem informaţiuni despre cursul procesului din Elveţia.- S'a mai întâmplat deasemenea să transmit material documentar fie cu privire la actul dela 23 August 1944, fie cu privire la situaţia economică a Ţării /vezi declaraţiunile mele respective /.- In fine, dar mai rar /de fapt cred că numai în vre-o două sau trei rânduri/ am transmis unele rapoarte sau scrisori destinate sau emanând dela şefii partidelor de opoziţie.- Toate acestea reies de altminteri cu destul precizîune din dosarul corespondenţei mele ca şi din declaraţiunea specială ce am dat spre a lămuri amănuntele acestei corespondenţe.-

Tin să precizez - spre a defini dar nicidecum spre a repudia poziţiunea şi răspunderile mele - că înţelegând să rămân tot timpul independent de orice formaţiune politică şi de orice spirit partizan, nu am conceput niciodată rolul meu ca instigându-se în activitatea proprie vre-unuia dintre partidele politice şi că dacă serviciile întâmplătoare ce au putu face în această privinţă nu am cerut nici un moment natura unei funcţiuni politice de partid şi nici un caracter sistematic sau organizat.-

Mai sunt deasemenea dator să subliniez că răspunderea activităţii mele în acest domeniu îmi revine în întregime şi că nici unul dintre prietenii mei nu a avut nici un rol care să atingă asupra lui vre-o parte a acestei răspunderi.-

29 August 1947 ss/.V.Rădulescu Pogoneanu

I

Gruparea foştilor diplomaţi şi apoi a oamenilor politici români aflaţi în străinătate în vederea unei acţiuni politice de propagandă pentru interesele Ţării aşa cum le concepeau ei nu s'a produs ca rezultat al unui plan iniţial organic şi coordonat. Ea a fost dimpotrivă provocată de unele cauze ce pot fi considerate întâmplătoare, a căror importanţă nu trebue însă subestimată, cu atât mai mult cu cât ele au continuat şi continuă să determine atât evoluţia emigraţiei în chestiune cât şi perspectivele ei eventuale.

Între aceştia, ceea ce a ~~[illegible]~~ declanşat la început această mişcare a fost politica personală practicată în Ministerul Afacerilor Străine de către D. Tătărescu de la instalarea Sa în fruntea acestui departament. Această politică s'a manifestat prin vexarea şi eliminarea din cariera diplomatică a foarte multe dintre elementele ei cele mai capabile, necompromise înainte, şi adesea strălucite şi în special a acelora tuturor celor care luaseră în mare parte la acţiunea de pregătire diplomatică a actului de la 23 August 1944. Astfel, în administraţia centrală cât şi în străinătate, au fost retrogradaţi fără nici o justificare şi de cele mai multe ori eliminaţi din funcţiuni şi din carieră — în dispreţul atât al legalităţii cât şi al echităţii — tocmai acei care, în mod normal, ar fi trebuit să fie cei dintâi utilizaţi în susţinerea politicii externe a Ţării.

Nu este lipsit de însemnătate faptul că elementele din străinătate — care în mod obişnuit s'ar fi înapoiat în Ţară dacă ar fi fost menţinute în condiţiuni normale — asistând în prealabil la eliminarea colegilor şi prietenilor lor din administraţia centrală şi fiind astfel determinaţi să tragă concluzia că, odată înapoiaţi în patrie, nu şi-ar fi putut afla rostul firesc, fiind dimpotrivă constrânşi să rămână inactivi şi fără perspectiva de a-şi crea o altă situaţiune. Această concluzie nu a putut fi decât întărită atât prin selecţiunea practicată în eliminare şi prin aceea care ~~[illegible]~~ avea caracterul de o persecuţiune sistematică, cât şi prin formele cu totul arbitrare în care se producea această eliminare în cadrul dispoziţiei — de altfel ilegale — procedând uneori îndemânatic (omisiuni, nerespectarea termenelor legale, etc.).

[illegible]

Ar fi fost indicat interesant de stabilit care au fost motivele politicii d-lui Tătărescu în această privință. Desigur că zelul neofitului – al unui neofit în repetată recidivă – ca și unele interese de ordin financiar – în legătură cu încercarea de a se trece fondul diplomatic, încredințat de către d-l Vișoianu d-lui Al. Cretzianu în mâinile d-lui Franasovici – și-au avut partea lor ~~importantă~~ între aceste motive. Este însă mai mult decât probabil că la acestea s'a adăogat pe de-o parte dorința de a se crea o deosebire din care d-l Tătărescu socotea să aibă profit pentru politica d-sale personală și pentru consolidarea situațiunii d-sale, pe de altă parte tendința de a-și putea acoperi mai bine o politică de duplicitate a cărei expresie se poate găsi în convorbirea Tătărescu–Bevin din timpul Conferinței de la Paris (vezi nota mea despre cazul Tătărescu) sau în recentul memoriu răspândit de către actualul Vice Președinte al Consiliului. Numai astfel se poate explica de ce, în momentul Conferinței de la Paris, nu s'a inițiat nici o încercare de a se realiza o apropiere între delegația oficială și grupul condus de d-l Gafencu, apropiere care sunt convins că ar fi fost posibilă și care ar fi ~~adus~~ ~~incontestabil~~ purtătoare, dacă s'ar fi realizat, a o colaborare de un incontestabil folos pentru Țară. Dimpotrivă, propaganda desfășurată desigur după indicațiunile primite de d-l Tătărescu împotriva grupului Gafencu pare să nu fi avut alt scop decât acela de a face posibilă și de a camufla propria duplicitate a Ministrului Afacerilor Străine.

Care erau într'adevăr ideile directoare inițiale care animau pe Românii grupați în jurul d-lui Gafencu și care justifică afirmațiunile mele de mai sus? Sunt, cred, printre cei mai în măsură să le cunosc, nu numai fiindcă am avut cu unii dintre ei schimburi de vederi, prin corespondență, în această privință, dar și fiindcă de cei mai mulți dintre dânșii sunt legat printr'o prietenie personală și prin afinități spirituale care mi-au permis să cunosc foarte bine felul lor de a gândi și evoluția atitudinii lor. Această mentalitate comună a fost de altminteri cheagul care i-a unit – iar nu, cum s'ar putea crede, un plan prealabil conceput și organizat.

Punctul de plecare al raționamentului care a stat la baza acțiunii Românilor din străinătate a fost ideea că, în conjunctura internațională de la sfârșitul războiului, interesele României trebuiau susținute în egală măsură pe lângă toate Marile Puteri care aveau și au a determina soarta Țării. Încrederea Uniunii Sovietice putea câștigată de către guvernul român într'o măsură care s'a văzut prin sprijinul necondiționat primit din partea delegației sovietice la Conferința de la Paris: felul cum s'a rezolvat chestiunea Transilvaniei

V. Popescu

constituie numai exemplul cel mai caracteristic în această privință. Puterile occidentale – și mă refer de sigur în primul rând la cele două mari Puteri anglo-saxone – atât din pricina neînțelegerilor lor cu guvernul român, cât și ca urmare a divergențelor ce le separau și le separă încă de Uniunea Sovietică, manifestau dispozițiuni mult mai puțin favorabile României. Aceste dispozițiuni și-au găsit o limită în chestiunile esențiale în care sprijinul Uniunii Sovietice n-a putut fi acordat fără nici o restricțiune. Dar ele s'au putut concretiza în alte domenii, unde Uniunea Sovietică nu se putea menține decât pe simpatia ce arăta cauzei noastre: de la problema reparațiilor pretinse de către Puterile occidentale până la chestiunea de principiu și a cărei justificare în fapt și în drept nu poate fi contestată (cobeligeranța), toate adusă pentru alăturarea României la tabăra Națiunilor Unite, etc., interesele României au avut de suferit tocmai din pricina dispozițiunilor neamicale manifestate ale Puterilor occidentale. Apărea deci necesar ca aceste dispozițiuni să poată fi modificate, nu numai în vederea soluționărilor ce avea să adopte Conferința de la Paris, dar și în vederea reglementării complexului general de probleme, a cărui reglementare printr'un compromis între punctele de vedere deosebite ale tuturor marilor Puteri va cuprinde și chestiunile interesând România în cadrul stabilirii definitive a păcii europene. Un asemenea compromis este, pentru ori cine judecă în mod competent și sănătos evoluția raporturilor internaționale, soluționarea practic-certă a actualelor dissensiuni dintre Marile Puteri, dintre care nici una nu-și poate permite și nu are interesul de a reflecta la posibilitatea unui conflict. Într'un asemenea compromis însă, în care pe de-o parte chestiunile interesând România nu reprezintă decât unul dintre multele detalii ale complexului de probleme ce-și așteaptă reglementarea, este firesc să ne așteptăm ca nici una dintre Marile Puteri să nu-și poată impune integral punctul de vedere, mai ales în acele probleme care, în perspectiva generală a unei Mari Puteri, reprezintă în mod necesar domenii secundare și deci susceptibile de a suporta concesiuni eventuale. În această

V. Po[illegible]

situațiune, România ar rămâne fără îndoială să-și vadă periclitate anumite interese care, neputând fi susținute prin sprijinul din partea a o Mari Puteri prietene – Uniunea Sovietică – s'ar ~~[illegible]~~ lovi de dispozițiunile inamicale ale altor Mari Puteri – așa cum s'a și întâmplat la Conferința de la Paris în cazurile citate mai sus spre exemplu. Aci își găsea deci locul acțiunea neoficială a Românilor din străinătate, a cărei rațiune era să câștige bunăvoința și încrederea Puterilor occidentale pentru Țară spre a o adăuga la aceea, deja câștigată de către guvernul român, a Uniunii Sovietice. Evident, o asemenea încercare ar fi fost de la început condamnată la neizbândă sau chiar primejdioasă, dacă ar fi luat în mod necesar un caracter inamical față de Uniunea Sovietică, al cărei cuvânt este și va rămâne fără îndoială hotărîtor în privința României. Dovada că aceasta a fost de la început regula adoptată de către grupul Gafencu o prea atitudinea lor în chestiunea Basarabiei, atitudine pusă în lumină de incidentul N. Dianu. Între altele, conflictul – care a luat forme personale vehemente – dintre acesta și grupul Gafencu a fost determinat tocmai de hotărîrea fermă adoptată de toți Românii din străinătate cu excepția d-lui Dianu (spre a nu vorbi de tinerii inconștienți și iresponsabili de la ziarul „La Roumanie Indépendante") de a nu pune nici un moment în discuție chestiunea Basarabiei, a cărei soluție părea adusă deja de Convențiunea de armistițiu. Aci s'ar putea găsi și o indicație precisă în sensul că o apropiere de delegația oficială și chiar o colaborare al cărei punct de plecare ar fi fost tocmai Conferința de la Paris, ar fi fost posibilă – dacă s'ar fi încercat realizarea ei printr'o inițiativă corespunzătoare într'un spirit larg și care ar fi revenit șefului delegației române, Vice-Președintele Consiliului și Ministrul al Afacerilor Străine.

În loc de aceasta, am asistat la accentuarea unei

V. Pojoreanu

desbinări care, la Conferința de la Paris, nu a ~~permis~~ atingerea rezultatelor scontate atunci când, dacă s'ar fi ~~putut~~ realizat o colaborare, ele ar fi putut fi chiar depășite — și care avea să se agraveze ulterior până la un punct care risca să modifice înseși ideile directoare inițiale.

Elementele care au contribuit să determine această evoluție au fost diverse. A fost mai întâi, precum am pomenit mai sus, atitudinea ostilă adoptată în baza directivelor dlui Tătărescu și propaganda în consecință împotriva personalităților puse astfel în cauză, propagandă atingând uneori onorabilitatea și patriotismul lor — lucruri care, după părerea mea, nu le pot fi contestate ori care ar fi erorile care li s'ar imputa acestor personalități. A fost apoi — ~~și~~ adăogându-se cu o parte mai accentuată la aceasta — cursul imprimat tot potrivit directivelor dlui Tătărescu chestiunei fondului administrat de către dl. M. Cretzianu, ceea ce departe de a face posibilă o rezolvare ~~pozitivă~~ satisfăcătoare a acestei chestiuni, n'a făcut decât să o aducă într'un impas și să envenimeze în același timp în mod hotărâtor raporturile dintre guvern și grupul Românilor din străinătate (vezi în această privință și nota mea asupra cazului Tătărescu; chestiunea ar putea fi de altfel desvoltată într'o notă specială), mai ales că aflarea unei soluțiuni rămâne încă, [illegible], posibilă). A fost în fine agravarea situației politice interne din Țară, deformată poate în oarecare măsură și de optica particulară a unor oameni ale căror informațiuni nu mai erau — și nu mai puteau fi — totdeauna complete și exacte, deformate de asemenea, în altă măsură, și de tensiunea internațională la un moment dat în creștere.

În aceste condițiuni, ceea ce la început era numai un paralelism — limitat la anumite chestiuni interesând România — cu unele din vederile partidelor de opoziție, a ajuns să se desvolte până la o oarecare solidaritate între concepțiunile acestora și acțiunea Românilor din străinătate. În felul acesta, acțiunea lor a ajuns să se opună în mod mai caracterizat regimului guvernând Țara. În același timp, reclamațiunile particulare ale opoziției au ajuns să fie îmbrățișate de Românii din străinătate, a căror acțiune

V. Popescu

6/

s'a îndepărtat simplicit [în ceea ce mă privește] de la caracterul ei inițial. Momentul determinant în această privință poate fi considerat acela în care Dl Gr. Niculescu-Buzești apare în străinătate în posesiunea mandatului personal ce are de a reprezenta vederile celor trei șefi ai opoziției. Dl Gr. Niculescu-Buzești deține astfel o poziție determinantă pentru viitoarea evoluție a atitudinii și a acțiunii grupului Românilor din străinătate – într'un sens sau într'altul. Chestiunea rămâne, după părerea mea, deschisă, de a se ști dacă, printr'o inițiativă angajantă, comportând atingerea de o parte, ~~[illegible]~~ lărgime de vederi și de ~~altă~~ parte și grija de a scoate mai presus de orice interesele esențiale ale Țării, – o soluționare pozitivă nu ar putea fi găsită spre a se înlătura impasul actual și spre a se crea în același timp o bază armonioasă pentru dezvoltarea vieții noastre politice externe ca și pentru ameliorarea poziției noastre internaționale și a condițiunilor prezentului nostru economic. Decizia în această privință ține de sfera guvernului Țării. De partea cealaltă, Dl Gr. Niculescu-Buzești, prin autoritatea sa între Românii din străinătate ca și prin influența sa asupra conducătorilor opoziției în Țară va fi desigur cel mai – dacă nu singurul – calificat să [anticipeze la] determinarea [unei] asemenea soluții eventuale. Dar aceasta este fără îndoială o chestiune care depășește cu mult cadrul unei anchete judiciare.

II

Care a fost rolul meu în această chestiune a [activității] Românilor din străinătate? A fost un rol tehnic, [consultativ] ~~[illegible]~~ prin corespondența cu cei dintre ei cu care am legături personale mai strânse. Această corespondență comporta un schimb de informațiuni de ordin de caracter general – asupra situației din Țară din partea mea, asupra evenimentelor internaționale din partea corespondenților mei. – La acestea se adăogau, din când în când, și o chestiune de ordin mai particular – cum ar fi, de exemplu, acea a procesului Gafencu, în care am trimis o serie de documente (menționate într'o altă declarațiune a mea) în sprijinul

V. Papacostea

legaţii Alex. Cretzianu şi în care le cereau mai amănunte informaţiuni despre mersul procesului din Elveţia. S-a mai întâmplat de asemenea să transmit material documentar fie cu privire la actul de la 23 August 1944, fie cu privire la situaţia economică a Ţării (v. declaraţiunile mele respective). În fine, dar mai rar (de fapt cred că numai în una-două sau trei rânduri), am transmis unele rapoarte mai vechi destinate sau emanând de la ~~[illegible]~~ [illegible]. Toate acestea reies de altminteri cu ~~preciziune~~ detalii din dosarul corespondenţei mele, ca şi din declaraţiunea specială ce am dat spre a lămuri ~~[illegible]~~ amănuntele acestei corespondenţe.

Ţin să precizez – spre a ~~preciza~~ defini [illegible] spre a reda poziţiunea şi răspunderile mele – că, înţelegând să rămân tot timpul independent de orice formaţiune politică şi de orice spirit partizan, nu am conceput niciodată rolul meu ca integrându-se în activitatea ~~parti spre~~ proprie vre-unuia dintre partidele politice şi că deşi serviciile întâmplătoare ce am putut face în această ~~[illegible]~~ privinţă nu au avut nici un moment ~~[illegible]~~ natura unei funcţiuni politice de partid şi nici un caracter sistematic sau organizat.

Mă simt de asemenea dator să subliniez că răspunderea activităţii mele în acest domeniu îmi revine în întregime şi că nici unul dintre prietenii mei personali nu a avut vre-un rol care să atragă asupra lui vre-o parte a acestei răspunderi.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

29.VIII.1947

102

00101

18.12.47.

CNSAS

DECLARATIE

In legătură cu conversaţiunile dintre Dl.Gr.N.Buzeşti şi Maiorul Hall şi Lt.Hamilton,conversaţiuni la care în parte am asistat şi eu precizez următoarele :

1/. Iniţiativa întâlnirii,a alegeri persoanelor participante ca şi a temei conversaţiunilor a aparţinut celor doi ofiţeri americani.- Aceştia nu s'au arătat în măsură,cu toate insistenţele,să lămurească în numele cui vorbeau,să prezinte un mandat şi să definească limitele acestuia.- Pe de altă parte,stăruinţa lor ca membrii misiunii politice ca şi ai celei militare americane din România să nu fie cu nici un preţ puşi în curent cu discuţiunile şi activitatea lor era de natură a întări rezervele cu care au considerat dela început întreaga chestiune (rezerve contestabile prin declaraţiunile celorlalţi participanţi la aceste discuţiuni).- Adaog că aceste rezerve mi-au fost întărite şi atunci când,în cursul unei conversaţiuni ce am avut la acea epocă,cu Dl.Melbourne,acesta la întrebarea mea dacă socoteşte probabil un conflict între Marile Puteri,mi-a negat cu energie ori ce asemenea posibilităţi.- In fine deprimarea externă în care se aflau Maiorul Hall şi Hamilton după rechemarea lor bruscă,deprimare ce am putut constata cu prilejul ultimei noastre întrevederi,ca şi însăşi faptul că au simţit nevoia să-mi ceară o scrisoare ca un fel de certificat din parte-mi mi-au dat net impresiunea că dânşii îşi depăşiseră cu mult instrucţiunile şi împuternicirile.- O confirmare a acestor rezerve am găsit-o cu atât mai mult în faptul că, după cum rezultă de altminteri şi din pasagiul relativ la această chestiune dintr'o scrisoare - aflată la dosarul anchetei - ce mi-a adresat în primăvara 1947 Dl.Gr.N.Buzeşti propunerile D-sale n'au primit nici un răspuns iar discuţiunile au rămas-cel puţin până la acea dată şi pe cât sunt informat -fără nici un rezultat concret.-

2/. Fără a avea o cunoştinţă directă asupra chestiunei dacă Dl. Iuliu Maniu era la curent cu discuţiunile D-lui Gr.N.Buzeşti cu Maiorul Hall şi Lt.Hamilton,consider totuşi că D-sa va fi fost informat despre aceste conversaţiuni.- Intr'adevăr,faptul că Dl.Gr.N.Buzeşti în referire la autoritatea D-lui Maniu în cursul discuţiunilor cu cei doi ofiţeri americani,împrejurarea că la acea epocă Dl.Gr.N.Buzeşti l-a vizitat în câteva rânduri pe Dl.Maniu,în fine obţinerea de către Dl.Gr.N.Buzeşti,concomitent cu discuţiu-

.//.

103

00102

nile ce purta, a mandatului semnat de Dl.Maniu ca şi circumstanţele relatate în declaraţiunile respective ale D-lor Radu N.Buzeşti şi I.Mocioni Stârcea - constitue pentru mine elementele determinante ale opiniunei ce afirm.-

18 Septembrie 1947

ss/.Victor Rădulescu-Pogoneanu

Declarație

În legătură cu conversațiunile dintre Dl Gr. N. Buzești și Maiorul Hall și Lt. Hamilton, conversațiuni la care în parte am asistat și eu, precizez următoarele:

1. Inițiativa întâlnirii, a alegerii persoanelor participante ca și a temei conversațiunilor a aparținut celor doi ofițeri americani. Aceștia nu s'au arătat în nimeni, în toate întâlnirile, să lămurească în numele cui vorbeau, să prezinte un mandat și să definească limitele acestuia. Pe de altă parte, stăruința lor ca membrii misiunii politice ca și ai celei militare americane din România – să nu fie în nici un punct puși în curent cu discuțiunile și activitatea lor era de natură a întări rezervele cu care am considerat de la început întreaga chestiune (rezerve controlabile prin declarațiunile celorlalți participanți la aceste discuțiuni). Adaug că aceste rezerve mi-au fost întărite și atunci când, în cursul unei conversațiuni ce am avut, la acea epocă, cu Dl Melbourne, acesta, la întrebarea mea dacă socotește probabil un conflict între Marile Puteri, mi-a negat cu energie orice asemenea posibilitate. În fine, deprimarea extremă în care se aflau Maiorul Hall și Lt. Hamilton după rechemarea lor bruscă, deprimare ce am putut constata cu prilejul ultimei noastre întrevederi ca și faptul ~~[illegible]~~ ce au simțit nevoia să-mi ceară o scrisoare ~~ca~~ un fel de certificat din partea-mi – mi-au dat net impresiunea că dorinți

V. [illegible]

îşi depăşiseră cu mult instrucţiunile şi împuternicirile.
O confirmare a acestei reserve am găsit-o cu atât mai mult în faptul că, după cum rezultă de altminteri şi din pasagiul relativ la această chestiune dintr'o scrisoare – aflată la dosarul anchetei – ce mi-a adresat în primăvara 1947 dl Gr. N. Buzeşti, propunerile dsale n'au primit nici un răspuns iar discuţiunile au rămas – cel puţin până la acea dată şi pe cât sunt eu informat – fără nici un rezultat concret.

2. Fără a avea o cunoştinţă directă asupra chestiunii dacă dl Iuliu Maniu era la curent cu discuţiunile dlui Gr. N. Buzeşti cu Maiorul Hall şi Lt. Hamilton, consider totuşi că dsa va fi fost informat despre aceste conversaţiuni. Intr'adevăr, faptul că dl Gr. N. Buzeşti se referise la autoritatea dlui Maniu în cursul discuţiunilor cu cei doi ofiţeri americani, care presupune că la acea epocă dl Gr. N. Buzeşti l-a vizitat în câteva rânduri pe dl Maniu, în fine obţinerea de către dl Gr. N. Buzeşti, concomitent cu discuţiunile ce purta, a mandatului semnat de dl Maniu ca şi circumstanţele relatate în declaraţiunile respective ale dlor Radu N. Buzeşti şi I. Mocioni-Stârcea – constitue pentru mine elementele determinante ale ~~[illegible]~~ opiniunei ce afirm.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

18. IX. 1947

35

19 - VIII - 1947 105

Găsită in caseta predată
de mine.

ss/ N.N.Popescu.

09104

DRAGA PICHI,

Profit de aceasta ocazie pentru a-ţi scrie câteva rânduri: îmi pare foarte rău că n'am stiut mai devreme de aceasta ocazie căci a-şi putut profita pentru a vă trimite şi raportul ce-mi ceri asupra situaţiei după eşecul Conferinţei dela Moscova şi în lumina unei politici americane care astfel cum a fost pronunţată după aceasta conferinţă, îl voi face însă şi-l voi expedia printr'o viitoare scrisoare, deocamdată mă mărginesc să-ţi spun că ne trebue încă răbdare. Politica americană de organizare în Occident şi în special în Germania în care nu în lipsa unei soluţiuni de verificare economică în Germania în care un oarecare timp, întâi pentru a stabili în mod concret - căci deocamdată nu este decât o intenţie sau tendinţă - pentru a fi pus în aplicare. Americanii speră ca prin aceasta politică să determine pe ruşi să ajungă la un aranjament general acceptabil căci ei î-şi vor da în cele din urmă seama că au mai mult de câştigat făcând-o şi că nu ar avea decât de piersut nefăcând-o. Părerea mea este că ei se înşală. Mai întâi pentrucă-şi fac iluzii asupra posibilităţii de a organiza Germania Economiceşte in Occident, în aşa fel să obţină rezultate satisfăcătoare care să constitue o atracţie pentru ruşi. - separată de zona sa complimentară firească care este Europa Orientală şi Germania Orientală nu văd cum industria din Germani Orientală s'ar putea ridica la un nivel suficient care să rezolve problemele actuale şi să o scoată din dezordinea şi hausul în care se sbate, şi în care este exact ceeace vor ruşii. In al doilea rând chiar dacă ar reuşi într'o oarecare măsură, nu cred că trebue să ne facem prea mare speranţă în forţa de convingere pe care aceasta reuşită îndoelnică ar avea-o faţă de ruşi.- Căci este evident că aceştia urmăresc în permanenţă sco-

./.

puri politice pe care nu le-ar schimba niciodată în contra unor avantajii economice.-

Oricum trăsătura dominantă a situatiei mi se pare determinativă oamenilor de a nu mai accepta compromisul de până acum. Dacă aceasta decizie se menţine ei vor face mai întâi experienţa politică "deorganizare separată" prin care speră să ajungă la un rezultat. Dacă însă - cum cred - scopul nu ar fi atins în acest mod atunci vor fi curând silit să se convingă că este indispensabil să se recurgă la mijloace mai directe de presiune.-

Suntem în orice caz în plină criză. Ni se pare că aceasta criză nu va fi scurtă. E greu să i se prevadă de peacum durata. Dar că este criză nu poate fi nici o indoială, după cum este îndoelnică aceasta criză este foarte gravă.-

Am avut la Geneva mai multe discutiuni cu prietenii noştrii pe care împrejurările îi fixaseră să se în Elvetia in acelaşi timp. S'au terminat cu bine însă din nefericire mersul lor au fost şi câteva aspecte neplăcute, DAVILIA voia să mă facă să iau angajamentul solemn şi definitiv încă de peacum, că dacă împrejurările vor face necesar constituirea unui comitet şi dacă în sânul acestui comitet s'ar manifesta divergenţe declarăm cu toţii că ne supunem părerii manjorităţii fără nici o rezervă. Am răspuns că ni se pare prematur să discutăm acum formarea unui comitet, că ni se pare încă şi mai prematur şi chiar descurajant să discutăm posibilitatea că nu ne-am putea înţelege - deoarece eram convins că atâta vreme cât suntem cu toţii animaţi de dragostea de ţară ne vom putea înţelege. Dar că dacă sunt pus ~~sur~~ au pied du mür pentru a mă pronunţa asupra unei ipoteze în cazul altei ipoteze maximum ce credeam a putea face să ne angajam cu toţii să face toate eforturile pentru a ne pune de acord şi a evita spectacolul desbinării. Dacă însă din nefericire aceasta nu ar fi posibil ceiace repetam nu poate crede că s'ar putea întâmpla - atunci regretam foarte mult că trebue să declar că mă voi putea angaja dinainte să accept părerea majorităţii oricare ar fi aceasta părere. Căci aceasta ar fi însemnat

./.

33

că acest comitet - care în fond s'ar reclama pentru a-şi da posibilitatea necesară de faptul că reprezintă opozitia democratică se supstitue de iure acestei opoziţii,iar eu in virtutea mandatului pe care îl am să comfirm legitimitatea deplină acestei supstituiri.

Dacă deci Comitetul ar lua deciziuni care nu ar corespuhde puctului de vedere al partidelor şi deci al opiniei publice am ajunge la situaţia parodoxală că el ar vorbi în numele opiniei publice,dar în contra ei.

Nici conştiinţa mea şi nici mandatul pe care îl am nu-mi permit de a accepta dinainte si in mod definitiv o asemenea eventuală posibilitate.Am repetat din nou că aveam convingerea absolută şi că nu se va ajunge niciodată acolo şi că dacă am fost nevoiţi să fac o asemenea declaraţie a fost numai datorită faptului că am fost pus în întârziere să mă pronunţ asupra unei ipoteze ca ipoteza şi numai după ce sancţiunile mi s'au adresat de a mă pronunţa au fost menţionate cu toate afirmaţiunile mele că nu vedem nicio necesitate şi nici o oportunitate de a se discuta acum această chestiune.-

După cum vezi uzajul ce fac de mandatul pe care îl am este mai mult decât moderat.Acest mandat mi-ar fi dat într'adevăr dreptul ca în caz de divergenţă să cer tuturor să se alieze la punctul meu de vedere fiind dat că acest punct de vedere este implicit şi a celor ce m'au autorizat - tocmai în vederea acestei eventualităţi "66" lor deciziuni în numele lor.Nu am făcut-o căci am dorit şi doresc să menajez susceptibilităţile altora şi posibilităţile de colaborare şi de unitate în acţiune- Nu mă pot împiedica de a repeta ce uzaj ar fi făcut DAVILLA cu G.dacă ar fi avut un mandat în felul ce am eu.Pretenţiile manifestate de G. în întrunirea de astăvară cu ALEXANDRU ,cât si cele ale lui D.,în plecarea cunoscută cu MANU en disent très loug à ce Sujet.

./.

32

In orice caz in rezumat nu m'am opus deviziei de principiu de a se forma un comitet dacă imprejurările ar impune-o ,pentru a nu lasa vre'o impresie că ar exista neincrederea fată de unii dintre cei de fată.Am făcut insă rezervele de mai sus;altfel în toate chestiunile concrete ce am discutat ne-am inteles cum nu se poate mai bine.Nu au lipsit dealtfel de a remarca că mi se pare nerezonabil când s'a dovedit că ne intelegeam asa de bine să ridicăm ipiteze cari ar putea face să se prevadă că m putem intelege si de a creea astfel in mod inutil chestiuni spinoase de natură a lăsa unele umbre intre noi.Desigur că doctorul DAVILLA nu ar fi fost de fată,nici nu s'ar fi discutat aceasta chestiune.Cu o viitoare ocazie iti voi scrie in detalii cele ce am discutat si făcut pentru a putea informa pe cei in drept.-

Vin acum la scrisorile cele trei ce ai trimis recent unora din prietenii noştrii.Nu am desigur nici un fel de obiectiune impotriva lor.Nu a-şi putea avea obiectii decât dacă mandatul ce am mi s'ar retrage sau dacă s'ar da altuia unul identic ceeace ar echivala cu retragerea sau cel putin cu injumătătirea celui ce am.Desigur vă dacă se va dovedi că nu merit acest mandat nu pot avea nici o pretenţie ca el să fie mentinut.Atâta vreme insă cât aceasta dovadă nu este făcută nu a-si putea accepta nici o diminuare,care ar fi cu atât mai putin meritată cu cât eu nu am cerut niciodată un mandat atât de intins. In orice caz declar incăodată că voi uza de acest mandat cu mai mult decât moderatiune,căutând in totdeauna să elimin chestiunile personale.Gândeste-te din nou cum ar fi uzat de el un G.,sau un D.,şi cred că veţi fi convinsi că atitudinea mea este mai mult decât rezonabilă.Am convenit să declarăm cu totii că intelegem să ne considerăm absolut egali.-

In chestiunea BIANU nu pot dezaproba decât aprecierile lui despre ALEXANDRU.Sunt desigur mai mult decât condamnabile si când voi merge la Paris voi căuta să-l aduc la ratiune.Evident nu voi spune că cunosc scrisoarea căci nu cred că este bine să mă trădez fată de el,de o scrisoare pe care nu pot presupune că o cunoaşte. Voi aupca insă altfel chetiunea. Pentru a nu invenina lucrurile nu cred că este bine să trimiţi această scrisoarea lui

./.

ALEXANDRU. Ii voi scrie si lui LEUCUȚIA. Nu cred însă că este bine să pronunțăm impotriva lui. Dacă am plecat dela ideia să strângem rândurile si să colaborăm cu toti aci in străinătate,nu văd de ce am aplica acest principu unora iar altora nu. Desbinările sunt in general nefolositoare si aduc eficacitate si asa destul de redusă a actiunei noastre. In orice caz nu am inteles nicodată să mă"desolidarizez" de tine in această chestiune. Esti desigur liber să spui ce vrei,cui vrei si te rog să crezi că nu a-şi dezaproba nici nu aşi avea dreptul să o fac orice a-i face. Nici cel putin nu am inteles să-ţi sugerez ca, spunându-ţi părerea ta să mentionez că eu nu sunt de acord cu ea. Am inteles pur si simplu să mă iubesti si in numele meu,până când nu mă documentez mai exact.Acum stiind cum stau lucrurile,te autoriz să spui că condamn foarte sever aprecierile la adresa lui ALEXANDRU si că voi căuta - nu din simpatie pentru BIANU - dar in interesul de a evita desbinările si isbucnirea unor atacuri publice intre voi - să aranjezi lucrurile. In orice caz dacă PUFFI mă autoriză să spun că am văzut scrisoarea, sau cel putin că mi-a scris pentru a-mi semnala că există neintelegeri intre BIANU si ALEXANDRU,mi-ar fi mai usor să o fac. Trebuie insă să stiu precis dacă sunt autorizat să spun acest lucru inainte de a merge la Paris. Oricum,sti tot asa de bine ca si mine că DUMITRU are unele sentimente pentru BIANU. Justificate sau nu,nu cred că este bine să le jicnim prea tare In politică unele compromisuri sunt inevitabile.

Tot in scopul de a evita atacurile dintre români din străinătate voi,vedea ce se poate face cu " LA ROUMANIE INDEPENDANTE" dacă am putea-o aduce pe calea cea bună nu ar fi rău. Sper că in curând să primesti stiri mai ample cu detali despre - activitatea noastră aci unde nu am stat degeaba. Te imbrătisez

BUMEL

P.S. Radu poate să-zi dea detali despre sănătatea mea si alete chestiuni pe care nu le mai repet.-

Zürich 2o Mai 1947.-

In orice caz in rezumat nu m'am opus deciziei de principiu de a se forma un comitet dacă impresurările ar impune-o ,pentru a nu lesa vre'o impresie că ar exista neincrederea față de unii dintre cei de față.Am făcut insă rezervele de mai sus;altfel în toate chestiunile concrete ce am discutat ne-am inteles cum nu se poate mai bine.Nu au lipsit dealtfel de a remarca că mi se par nerezonabil când s'a dovedit că ne intelegeam asa de bin să ridicăm ipiteze cari ar putea face să se prevadă că m putem intelege si de a creea astfel in mod inutil ches tiuni spinoase de natură a lăsa unele umbre intre noi.Desigur că doctorul DAVILLA nu ar fi fost de fată,nici nu s'ar fi discutat această chestiune.Cu o viitoare ocazie iti voi scrie in detalii cele ce am discutat si făcut pentru a putea informa pe cei in drept.-

Vinx acum la scrisorile cele trei ce ai trimis recent unora din prietenii noştrii.Nu am desigur nici un fl de obiectiune impotriva lor.Nu a-şi putea avea obiectii decât dacă mandatul ce am mi s'ar retrage sau dacă s'ar da altuia unul identic ceeace ar echivala cu retragrea sau cel putin cu injumătătirea celui ce am.Desigur vă dacă se va dovedi că nu merit acest mandat nu pot ave nici o pretenție ca el să fie mentinut.Atâta vreme insă cât această dovadă nu este făcută nu a-si putea accepta nici o diminuare,care ar fi cu atât mai putin meritată cu cât eu nu am cerut niciodată un mandat atât de intins In orice caz declar incăodată că voi uza de acest mandat cu mai mult decât moderatiune,căutând in totdeauna să el min chestiunile personale.Gândeste-te din nou cum ar fi uzat de el un G.,sau un D.,şi cred că veți fi convinsi că atitudinea mea este mai mult decât rezonabilă.Am convenit să declarăm cu totii că intelegemxx să ne considerăm absolut egali.-

In chestiunea BIANU nu pot dezaproba decât aprecierile lui despre ALEXANDRU.Sunt desigur mai mult decât condemnabile si când voi merge la Paris voi căuta să-l aduc la ratiune.Evident nu voi spune că cunosc scrisoare căci nu cred că este bine să mă trădez fată de el,de o scrisoare pe care nu pot presupune că o cunoaşte. Voi aupca insă altfel chetiunea. Pentru a nu invenina lucrurile nu cred că este bine să trimiţi această scrisoarea lu

./.

00110 111

29

ALEXANDRU. Ii voi scrie si lui LEUCUTIA. Nu cred însă că este bine să pronuntăm impotriva lui. Dacă am plecat dela ideia să strângem rândurile si să colaborăm cu toti aci in străinătate,nu văd de ce am aplica acest principu unora iar altora nu. Desbinările sunt in general nefolositoare si aduc eficacitate si asa destul de redusă a actiunei noastre. In orice caz nu am inteles nicodată să mă"desolidarizez" de tine in această chestiune. Esti desigur liber să spui ce vrei,cui vrei si te rog să crezi că nu a-şi dezaproba nici nu aşi avea dreptul să o fac orice a-i face. Nici cel putin nu am inteles să-ţi sugerez ce, spunându-ţi părerea ta să mentionez că eu nu sunt de acord cu ea. Am inteles pur si simplu să mă iubesti si in numele meu,până când nu mă documentez mai exact.Acum stiind cum stau lucrurile,te autoriz să spui că condamn foarte sever aprecierile la adresa lui ALEXANDRU si că voi căuta - nu din simpatie pentru BIANU - dar in interesul de a evita desbinările si isbucnirea unor atacuri publice intre voi - să aranjezi lucrurile. In orice caz dacă PUFFI mă autoriză să spun că am văzut scrisoarea, sau cel putin că mi-a scris pentru a-mi semnala că există neintelegeri intre BIANU si ALEXANDRU,mi-ar fi mai usor să o fac. Trebuie insă să stiu precis dacă sunt autorizat să spun acest lucru inainte de a merge la Paris. Oricum,sti tot asa de bine ca si mine că DUMITRU are unele sentimente pentru BIANU. Justificate sau nu,nu cred că este bine să le jicnim prea tare In politică unele compromisuri sunt inevitabile.

Tot in scopul de a evita atacurile dintre români din străinătate voi,vedea ce se poate face cu " LA ROUMANIE INDEPENDANTE" dacă am putea-o aduce pe calea cea bună nu ar fi rău. Sper că in curând să primesti stiri mai ample cu detali despre - activitatea noastră aci unde nu am stat degeaba. Te imbrătisez

BUNEL

P.S. Radu poate să-zi dea detali despre sănătatea mea si alete chestiuni pe care nu le mai repet.-

Zürich 2o Mai 1947.-

112

28

21 Mai 1947

19 - VIII - 1947
găsită în caseta predată
de mine.
ss/N.N.Popescu.

DRAGA PICHI,

Adaug şi eu câteva cuvinte la paginile numeroase pe cari le primeşti prin curierul de faţă.Am primit ultimele tale două scrisori la un interval de o săptămână una de alta.Materialul pentru proces nu a sosit la timp,dar nicin ici nu la-m fi putut folosi la 17 Aprilie,dat fiind felul în care am evaluat atunci lucrurile.Consultaţia O.este excelentă.A ta deasemenei.Iţi precizez - mai mult din pedanterie - ce sumă nu se află sub sechestru penal "ci blocată" de Curtea până la pronunţarea ,Lucrurile sau petrecut aşa: PUNGASOVICI,a pus sechestru, pe care ALEX.l-a atacat la Curtea Federală.-

In timpul când Curtea Federală examina opoziţia lui ALEX.,(care a durat cam trei luni) adversarii simţindu-şi pozitia slabă,au introdus o actiune civilă de revindecare a sumei,cerând totodată blocarea ei.Tribunalul Berna,având în vedere importanţa litigiului admis blocarea până la pronunţarea asupra acţiunei însăşi(Intre timp Curtea Federală a admis opozitiei lui ALEX.ridicând sechestru).

Azi suma este aşa dar blocată la Curtea de Apel.In ziua in care se va pronunţa asupra actiunei civile (prin acceptarea sau respingerea exceptiilor de incopetenţă invocate de noi) implicit va avea să se pronunţe şi asupra blocării .

Iţi multumesc pentru materialul ducumentar trimis.Am şi expediat lui RADU cei erau destinate.

Suntem mereu cu gândul la voi.Ne este foarte teamă şi nu ştim cum să vă recomand mai insistent să fiţi prudenţi şi să nu vă expuneţi inutil.Vom

./.

avea incă luni grele de trecut - mai ales până în toamnă. Eu personal sunt optimist; dar plin de grije din pricina voastră. Te rog să nu neglijezi nici o ocazie spre a ne scrie, chiar dacă nu primesti imediat un răspuns.-

Alăturând un articol plin de curaj al lui ALEX. intr'una din revistele cele mai cu autoritate de peste apă. Lucrează admirabil şi şi-a câştigat opozitie mare prin seriozitatea, competenţa si farmecul lui. Sunt comvins că prezenta lui VIVI si a lui BUZEL acolo, va avea repercursiuni sensibile pentru noi. (Vivi e mult mai bine de ve'o săptămână şi nu trebue să-ţi faci sânge rău dacă il vezi protestând! Acum incasez eu în locul tău, dar mă bucur să-l văd reluându-şi încet, încet forma din trecut.

Te imbrăţişez cu aceiaşi verbe şi afectuasă prietenie.

P.S. Am primit geamantanul cu hârtii inclusiv scrisoarea în chestiune.

114

6
26

21 Mai 1947

00113

DRAGA PICHI,

Cât de bine-mi pare că am o ocazie de a-ţi scrie. Am primit scrisiarea ta adresată dela Paris., precum şi ultima aci. Mă bucur că constat că, cu toate unele nepotriviri creeate de distanţă, informaţii de a doua mână, aşa neînţelegem mai bine ca niciodată.-

Tiu să-ţi spun deci că am şi am avut exact punctul de vedere pe care îl expui tu în scrisoarea din 15 IV. Te rog să crezi că-mi dau perfect seama de poziţia excepţională pe care o are Buzel. Deastfel, am avut avantajul de al cunoaşte ceva mai bine şi ai urmări judecata extraordinar de lucidă. Afară de asta în principiu, nu pot eu avea o altă atitudine, decât cea luată de voi. Eu când sper să nu-ţi mai faci griji inutile.-

Singura deosebire pe care mi-o impune faptul că mă găsesc în afară, e de a vă informa de cele ce voi nu puteţi vedea direct, pentru ca voi să aveţi toate elementele de judecată. Am impresia că asupra acestui punct m'ai înţeles. Nu ştiu însă de unde ai cules impresia că unii dintre noi ar avea tendinţa de a forma o curte sau bisericută. Măcar dacă-l cunoşti pe Brutus, îi putea să-şi dea seama că nu poate fi vorba de aşa ceva.-

Dar evident că rolul celui care incearcă să evite frictiunile eingrat: Incă să fi greşit interpretat din amândouă părţile. Ai făcut si tu deatâtea ori experienţa asta ca să şti ce importanţă au ....

In acelasi timp a-şi dori să fi mai circumspect cu ştirile pe care le primeşti din dreapta şi stânga şi mai ales să fi mai puţin prăpăstios. Dacă n'ar fi decât exemplul fantanzmăgoric cu vânătorile de lei ale lui DINI. Sunt şi aşa destule motive de griji, ca să nu mai adăugăm si noi altele.-

In general armonia aci a făcut progrese. Î-mi închipui că veţi primi textul inedit cu mai multe semnături.-

./.

115

00114

După întâlnirea de acum vre'o două săptămâni, Partea practică e hotărârea de a scoate un memoriu economic şi un Buletin Trimestrial, rămânându-ne în colo starea grea. Intâlnirea n'a fost lipsită de unele momente agitate provocate atât de şocul scrisoarei de investitură şi de unele manifestări de rigiditate şi temperament. Toate, insă s'au liniştit şi s'au terminat într'o admosferă de înfrăţire generală. Nemulţumiţii au rămas totuşi cei mai puţini interesanţi Viorică şi Cita. Imediat după asta au venit cele trei scrisori care au adus la nemulţumirile celor din urmă (plus Nicuă şi pentru că nu ne face nici o mentiune de ei. In cel priveşte pe autorul de cărţi este de fapt oarecum cel mai dispus să intre in ideile lui B., cu care a colaborat în timpul din urmă cât se poate de restrâns desigur insă că susceptibilitatealui se mai zgândăreşte din când în când. Astfel mi-a spus că scrisoarea nu a fost atât pentru a-i mulţumi pentru ce a făcut, că pentru a i se indica o subordonare. Desigur că pilula e greu de înghiţit pentru toţi aceşti oameni mai în vârstă care au idei că şi ei au făcut ceva în timpul din urmă. Deocamdată, am acceptat formal principiul egalităţii în străinătate . In un fondul conştiinţei ne dă însă lupta între siguranţa că dispoziţiile celor din ţară sunt categorice şi dorinţa de a evita subordonarea. Aceasta ca să ştii cum stau lucrurile. Adaug că şi Brutus s'a simţit primit dintr'o neintelegere cu totul inutilă, dar a primit apoi reparaţii totale şi mai mult decât elegante.-

Părerea mea, despre toată acestea ei că trebue ţinut seama de factorul omenesc. Pe dealtă parte cred că este inutil să arunci pe unii oameni de cealaltă parte. Judecările pur etice sau clasificaţiile interne sunt foarte importante, dar străinii nu pot intra în asemenea amănunte (pentru ei) şi nu trebue, odată ce s'a acceptat colaborarea unor oameni să se dea spectacolul diversiunilor sau rezervelor afişate în afară de canaliile patente şi perseverente şi de nulităţi fiecare trebue folosit cu maximum de randament.-

Comportarea faţă de fiecare dinafară dela caz la caz faţă de unii, e mai bine să mentii contactul in deapropiere

./.

pentru a controbalansa alte eventuale influente decât să-i tragi cu răceală sau bobârnace.-

In ce priveste pe burlacul vânător e mult mai bine decât la început.Desigur că informaţiile tale de energie le.am cam inervat.Dar nu trebue să ei in serios reactiile lui.Aci intre prieteni isi revine din deprimarea acumulată la domiciliul intermediar şi chiar somaţiunile tale au în cele din urmă un efect tonic.

Nepotul nostru a plecat in America pentru conferinţe si consultagii juridice în vederea unor viitoare codificări internaţionale .Sunt convins că acolo îi va veni mintea la cap.-

Am fost foarte impresionat de tribulaţiile lui CAMILUŞ asigură-l de toată afectiunea mea.Fii prudent.

Te sărut cu mult dor ,precum şi pe Sisi si Anica

117

dștruge scrisoarea.

20 Mai 1947

~~116~~

23

19 - VIII - 1947
Găsită în caseta predată de mine.
ss/.N.N.Popescu

DRAGA PICHI,

Am primit o scrisoare dela dumneata,aducându-mi vești despre dumneata și mi-a făcut ca totdeauna mare plăcere.-

A-și vrea însă să-ți spun cu sinceritate câteva lucruri:orice scrisoare primesc dela dumneata cel puțin o dată expresiunea,**intersigența** absolută. "mereu ai acest punct de vedere care nu corespunde deloc realității.Nici situația țării noastre.Nici situațiunea noastră,nici situațiunea internațională nu îngăduie astfel de pozițiuni. Ea nu este destinată decât să facă,în mod zadarnic,victime peste victime.

A-ți angajat o mulțime de băeți buni să rămână în străinătate,Vei vedea peste doi ani ce situațiune nenorocită vor avea.Si poate atunci ve-i reflecta cu tristețe la intrasigența absolută.Boala noastră,a bietei noastre țări e grea și va fi foarte lungă.Eu sunt foarte,foarte îngrijorat de situațiunea internațională și în cadrul ei, de aceea a țării noastre.-

Lumea occidentală este dezorientată,neputincioasă și plină de iluzii.O singură voință fermă și temeinică și dispunând de orice mijloace.Se afirmă astăzi,aceea a Rusiei Sovietice.Tare mi-e frică să nu ne aflăm în fața unei lungi perioade de dominațiune rusească în Europa,cu toate prelungirile ce le poate avea.

Apoi,a-ți trimis o scrisoare D-lui GAFENCU lipsită de orice tact,în loc să-l încurajeje l-a umplut de nemulțumire și chiar de indignare.El o numește " o scrisoare de neîncredere". Si în adevăr ce nevoe a-ți avut să-i dați iar în cap cu faptul că singurul împuternicit al opoziției este BUZEL.-

Deja acesta situațiune făcuse printre cei mai în vârstă multă vâlvă.Dece să-i amintești încă odată ?

./.

22

118

00117

Stiţi bine că G.ca si ceilalţi,sunt susceptibili şi ori vrei să lucrezi cu ei aşa cum sunt si atunci trebue să-i incurajezi şi să le dai câte o satisfacti ori nu-ţi plac ei sau felul in care lucrează şi atunci lasă-i în pace. Deja G.este foarte grijuliu şi nu superă pe nimeni,să nu atace Guvernul,etc.Deaceea nu se ocupă decât de (problema Europei),şi-a făcut insă o situaţie foarte bună si e bine să fie utilizat.-

Atunci nu căutaţi să-l versaţi.E păcat că,cu inteligenţa si ostilitatea dumnitale,nu vrei să fi mai rezonabil şi mai pe pământ.-

Iţi spun incăodată vei vedea mai târziu cât suferim şi vom suferi pe urma acestei "intrasigenţa absolută" a dumnitale.-

Spunei te rog lui TITEL că voi face tot ce voi putea.-

Vezi te rog ca Micişoara D.Floria să fie foarte prutente şi voi deasemene .-

Dumnezeu să vă ajute,Dumnezeu să ne ajute şi să ajute pe biata noastră ţară.

Cu afectuasă prietenie pentru dumneata si ceilalţi prieteni al dumnitale

Vici.

57
21

119

17 Mai
19 - VIII-1947 118
Găsită in caseta predată
de mine.
ss/ N.N.Popescu.

DRAGA PICHI,

Iţi scriu in greabă câteva cuvinte spre a-ţi multumi pentru scrisorile tale din 14 Aprilie si 12 Mai, sosite respectiv la 8 si 15 Mai,.Mii de multumiri pentru materialul bogat si interesant primit (cel destinat lui RADU ia şi parvenit) deasemeni suntem recunoscători pentru consultaţie lui O.Excelenţă.ALEXANDRU a fost încântat de ea,- Ginel e la Zürich de două zile, spre a fi observat,după tratamentul cel nou.Profesorul Rohr ia spus că-i foarte multumit de rezultate.Vivi a rămas aci deja mai bine faţă de ce era acum o lună.Nu-ţi face grije (?) în chestiunea de care mi-ai scris în ultima ta scrisoare,.Cunoaştem situaţia dela Ginel.Deastfel,acum eu sunt celul de bătae.Dar nu mă emoţionez chiar de fel - Sper că în curând să-l revedem în forma dinainte ; e o chestie de timp - deşi răbdare.In privinţa lui Gas.B.,am vrut numai să fii prevenit că are obiceiul să facă uz de conversaţiile particulare - tocmai spre a sti cum să-i vorbeşti - Suntem cu toţii extrem de ingrijoraţi de cele ce se petrec pe la noi .Deaceea te rog să nu perzi nici o ocazie spre a ne da veşti despre voi.- Titu este bine acum e în oraş cu Ciurea.Vivi deasemeni e bine,cuminte,frumoasă şi silitoare.Sper că am o ocazie în curând spre a-ţi scrie mai mult.-

Te îmbrăţişez cu veche,afectuasă şi devotată prietenie.-

120

20

19.VIII.1947
Găsită în caseta predată
de mine.
ss.N.N-Popescu

0119

Dragă Picki,

Te rog foarte mult să remiţi lui Dumitru scrisoarea alăturată nu cred că-i va fi prea greu să descifreze caligrafia mea. Te rog pe tine, pe Camil sau pe Radu să o descifraţi înainte şi după repetiţia necesară să mergeţi să i-o citiţi.

In momentul de a închide curierul primesc prin Vivi documentele pentru Londra a lui Titel Petrescu. O voiu trimite imediat la destinaţie. Te rog să-l asiguri că atunci când voiu trece prin Anglia, voiu face şi eu tot posibilul pentru a susţine teza partidului socialist potrivit încrederei cu care m'a onorat.

Te sărut,
ss. Bunel

31 Aprilie, 1

121

19

Berna 16 Martie 1947

19.VIII - 194
Găsită în casa prdată de mine.
ss/ N.N.Popescu.

120

DRAGA PIGHI,

Am primit scrisoarea ta şi-ţi voi răspunde mai pe îndelete după ce o voi avea din nou la mine: Am expediat-o lui BUZEL spre a lua cunoştinţă de ea. La Sam Remo, unde este de două săptămâni (mai cald, mai ieftin şi mai bine ca ac i. Cu diferenţa de pensiune pe 15 zile, îi iese un rând de haine negre si niste cămăşi".-

Am primit scrisoarea ce iai trimis lui BUZEL. Atât el, cât şi ALEX. şi eu suntem in totul de acord cu tine, în ceeace priveste tranzactia.

Acum, am mai multe rugăminţi:

1/. I-mi trebue până la 11-12 Aprilie, monitoriu Oficial sau altul document confirmând oficial, că jud. presedinte Radu Vernescu, după ce a făcut opinie separată a fost nevoit să demisioneze.

2/.-Până la aceeaşi dată, mi-ar fi trebuit o notă sau art. din care să rezulte că Tabrea lucrează la Presedintia Consiliului si că nu figurează în completele de judecată ale Curtii de Apel din Bucuresti.

3/. Copie după sedinta de Condamnare a lui XENIE, în procesul ce ia făcut B.N.R. (căutaţi prin cineva dela Bancă detaliile)

4/.- O notă <u>critică</u> serioasă a sentinţei noastre de condamnare (Veniamin sau Emil Ottulescu). Eu am făcut deja una, dar nu posed cunoştinţe de procedură suficiente spre a mă lansa prea mult.-(in paranteză consulatiile lui Rozental si Xenie sunt foarte slabe dar nu trebue vorbit insă, pentrucă n'au fost depuse până acum.)

./.

122

18

Din altă ordine de idee:

Intre 7 si 12 Aprilie se vor tine la Cairo a 36-a Conferintă interparlamentară prin interventia lui V.V.P. (??) a fost poftită şi " adunarea" constituantă română, care a şi desemnat doi delegati permanenţi.Mosadov si V.Luca.Biroul Uniunei este la Geneva 6,R.Constantin. Secretar General: Liopred Boissier.-

Vom face protestele cuvenite,(aci: BUZEL si probabil GRIGORE) am scris lui ALEXANDRU,voi scrie si la Londra.Comform sugestiei lui BUZEL,vom invoca numai acordurile Yalta si Moscova si declaraţiile Anglo-Americane asupra alegerilor - spre a da un caracter de obiectivitate desăvârşită,protestului.-

Dar cred că şi opoziţia trebue să intervină direct atât aci,cât şi la Cairo.E un prilej minunat de a răspunde pe tapez chestiunea.-

Numai ~~fără~~ pentru tine şi Dumitru,i-am vorbit la telefon la Paris,cu RADESCU.E bine să avem grije de el.Pleacă peste patru zile la Brutus,unde va rămâne mai mult.Cei de aci i-au refuzat viza; cei dela Brutus i-au dat-o,dar cer stăruitor discreţie .-

La 1 Mai vei veni la Genva : 3 Avenue Bertrant telefon 5.76.28.Titus şi Vivi sunt foarte bine (Vivi e mai frumoasă în dar şi foarte serioasă) te îmbrăţişez cu toată afectiunea .-

(Rupe scrisoarea)

~~35~~

17

123

P.S. Scrisoarea asta e o mostră de caligrafie "reyulds". Nu eşti de părere să-i trimit alt stilo mai bun ?

Geneva 15 Martie 1947

~~00122~~

19.VIII.1947

Găsită în caseta predată de mine.

ss.N.N.Popescu

Dragă Picki,

Stirile pe cari le avem unii despre alţii sunt, din nefericire foarte puţine şi eu mă resimt în desosebi, de acest lucru. In ce mă priveşte, ţin să-ţi spun că am luat hotărârea de a nu scrie cu poşta sau telegrafia şi telefon, pentru a nu vă aduce vouă cine ştie ce neplăceri. Pe de altă parte, puţine persoane vor sau sunt în stare, să treacă scrisori. Aşa se face că adaugându-se şi lipsa mea pe timp de o lună în Italia, de abia acum îţi pot scrie pentru a-ţi spune mai pe larg toată bucuria mea pentru fericitul pas al căsătoriei tale. Din scrisoarea ta şi din ale Aniei, cât şi din multe descrieri entuziaste -plus unica fotografie- văd că Sisi este o soţie plină de farmec, graţie, vioiciune şi "stilul" ei sunt întocmai ceeace îmi închipuiam că vei căuta tu şi vei găsi în cele din urmă. Afecţiunea pe care o are pentru tine, chiar cu nota comică de gelozie- nu cu totul lipsită de îndreptăţire- mi-a făcut-o îndată dragă mie şi lui Vivi. Fotografia ei o plimbăm pe rând pentru a o arăta cunoscuţilor smulgând exclamaţii admirative, descrierea nunţii şi a recepţiei am tot recitit-o pentru a ne da iluzia că am fost şi noi de faţă. Acum, în urmă, am văzut o scrisoare trimisă de Sisi, din care am văzut cu bucurie ce bine ţi-a priit luna de miere la ţară. M'a amuzat aerul posesiv şi informat pe lângă afecţiunea cu care Sisi vorbeşte de "soţul meu" Ce păcat că va mai trece vreme până când să fim cu toţii împreună (După ultimile semne, poate că norocul se mai apropie.) Sper că Sisi a primit ciocolata trimisă prin Bunny. De abia acum câteva zile am putut să vă trimit şi altele, pe cari sper să le primiţi.

In ce mă priveşte, o duc bine cu sănătatea Am terminat în condiţii bune tratamentul pe care îl urmam. Duc mai departe o viaţă în care evit oboselile excesive. Te-aş ruga să nu-ţi mai faci griji de prisos, pricinuite de poveşti ridicole. Jeepul cu care umblam la Paris nu este

./.

16

al meu. Sgomotul şi aerul săltăreţ al acestei dihănii, au putut impresiona persoane nefamiliarizate cu aşa ceva cari nu au avut altceva mai bun de făcut decât să-ţi spună că circul cu o viteză care-mi pune viaţa în primejdie. De altfel, la Paris avem altceva de făcut decât spartul volanului. Sper că eşti oarecum la curent cu treburile de acolo. Trecerea lui Alex. pe aici a avut un efect galvanizant, iar ideea lui cu memoriul a fost minunată. Adaugându-se talentul lui Grig. şi dinamismul şi spiritul de organizare al lui Brutus s'a putut forma o echipă admirabilă care a dat maximum de randament. Rezultatele concrete nu au fost extraordinare şi nici nu putea fi, în împrejurările date. Tezele susţinute şi-au făcut însă drum şi au strâns o mulţime de legături foarte utile. Se pare că semnătura pusă la cel de al doilea caet, a indispus. Să şti că a fost pusă după lungi consfătuiri şi ezitări, pentru a scoate manifestarea din anonimat, fără a ţărâ descoperit pe nimeni dinăuntru. Incolo, cred că şti ce s'a mai petrecut. Temerile pe cari le exprimam eu vara trecută n'au fost cu totul neîntemeiate. Din Octombrie şi până în ultimile zile n'a sosit încă un răspuns la rapoartele şi scrisorile trimise asupra conferinţei, ceeace a rănit anumite legitime susceptibilităţi. Asta a creeat un climat propice unor discordanţe care n'au făcut bine nimănui, dar care sper că se vor atenua în curând.

Revenind la cele personale, cred că şti că am părăsit casa din Berna, prea scumpă pentru mine şi m'am mutat într'o periferie la Geneva (7 Arenna Weles). In Ianuarie m'am dus cu Vivi la San Remo - viaţă mai eftină, reconstituirea garderobei Am fost cu toţii căci foarte afectaţi de pierderea bătrânei, cât de puţin am cunoscut-o, am fost cucerit de blândeţea şi tinereţea ei sufletească. Vorbea adesea, cu multă căldură de tine. Aici îmi continui activitatea şi în jurul presei - uneori remuneratoare (afară de artă, cred că şti ce posed eu) că nu trebue să-ţi faci grijă pentru mine. Gigi se poartă cu mine ca un frate. Nu ştiu dacă mai pot trimite cu acest prilej şi alte scrisori. Te rog însă să o săruţi pe mama din partea mea şi să-i spui că mereu mă gândesc la dânsa. Mă mângâe gândul să este printre aşa de buni prieteni. Sărutări Aninei. (Să meargă scrisoarea cu subiect principal Vivi) Scrie-mi te rog exact ce obiecte şi cărţi ai primit. Godospan (?) îmi spune că ţi-a dat tot, dar tu îmi dai îmi dai cărţi trimise pentru el.

Te sărut,

Titu

125

15

00124

19.VIII.1947
Găsită în caseta predată
de mine.
ss.N.N.Popescu

Dragă Picki,

Am foarte puţină vreme pentru a scrie această scrisoare,- Am lipsit timp de o lună în Italia şi la întoarcere am aflat că în scurtă vreme vom avea o ocazie. Am avut de făcut foarte multe lucruri în acest interval de timp destul de scurt, între altele rapoartele ce veţi primi în acelaş timp cu prezenta scrisoare şi pe care te rog să ei măsuri să fie distribuită alor tăi. Te rog să explici la fiecare în parte devotamentul meu şi să le explici că cele trei luni de tăcere dela sosirea mea în Elveţia sunt atribuite faptului că am fost prea sdrobit pentru a desfăşura vreo activitate oarecare.Sunt însă cuprins de cea mai mare descurajare, dar cu preţul unor mari eforturi am reuşit totuşi să mă pot domina într'o oarecare măsură, astfel încât să pot desvolta o activitate oarecare, care să vă facă să merit încrederea ce mi s'a acordat.-

Trec deci direct la unele obiective despre care doresc să vă informez:

1. H. şi H. dupe cum ştiţi au plecat din ţară. Acasă la ei nu li s'a putut da de urmă. Au dispărut complect din circulaţie. Nu mai ştiu deci absolut nimic despre ce s'a întâmplat cu propunerile mele. Stiu cu preciziune, că au fost transmise unele treburi. Nu a intervenit însă vreun răspuns, deoarece în aceste împrejurări am fost lipsiţi de unele posibilităţi ce ni se promiseseră, ceeace explică tăcerea sa prelungită, căci nu am avut până acum nicio ocaziune de a vă spune aceste lucruri. Desigur că la plecarea mea acolo, voiu relua chestiunea şi voiu vedea ce este de făcut.

2. Dacă citeşti raportul meu cu atenţiune, îţi vei da seama că este puţin probabil că în împrejurările actuale chestiunea să îi preocupe. Ea ar putea desigur deveni actuală următoarele ipoteze: insuccesul conferinţei; succesul conferinţei urmat de rezultatul aşteptat ceeace ar deschide perspective unor schimbări la voi, eventuale noui consultări populare cari însă nu sunt deocamdată de prevăzut. ./.

Aceasta este tot ce știu și tot ce vă pot spune Nu voiu lipsi de a vă pune la curent dacă se ivește ceva nou. Te rog ca la rândul tău să informezi pe amicul la care ți-ai petrecut luna de miere și pe care îl știu foarte nerăbdător și nemulțumit de lipsa de știri. Dar ce pot face? Puteți în orice caz cônta pe mine, că odată ajuns acolo, voiu face încercări energice de a relua chestiunea și de a vedea în sfârșit la ce ne putem aștepta. Am impresiunea însă că totul depinde de desvoltarea situației după cum ți-am arătat mai sus. Aci în orice caz, nu am de unde ajuta chestiunea.-

V și I sunt încă unde știți. Elvețienii fac dificultăți din cauza modului stângaciu în care G.G. fără a fi rugat de voi și crezând că face bine, le-a pus chestiunea vizei. I-a dat dela început un caracter politic ceeace a ridicat suspiciunile imbecililor și fronsarzilor de elvețieni. Cei în zona cărora se găsesc, au rugat pe G. să intervină pentru viză crezând că el dispune de relații intime aici. El s'a dus imediat și a spus de cine era trimis. Această imprudență a compromis toată chestiunea.- N'avea decât să spună că intervine cu titlu pur personal ca prieten. Dar după cum știi îi este imposibil de a se reține de a-și da importanță. In orice caz, prinzând complicațiile eu am cerut insistent să nu se facă absolut nimic și să aranjez chestiunea după sosirea mea în Elveția. Din nefericire, demersul se puse cu câteva zile înainte de sosirea mea. De atunci sunt trei luni și jumătate și continuăm să așteptăm rezultatul. Din fericire o viza pe ea atunci deja rezolvată. Căci dacă G.G m'ar fi inclus și pe mine în demersul lui nu aș mai fi sosit aci niciodată. Dacă eram lăsat rezolvam singur chestiunea așa cum am cerut, ei ar fi fost de mult aci. Căci am mijloace să intervin la cei mici prin birouri unde chestiunile se rezolvau pe cale pur administrativă

așa nu fac persoanele pătrunse de o idee exagerată despre importanța lor.-

In orice caz, chestiunea ~~vă~~ mă încurcă cât se poate de mult. Sunt blocat aci în Elveția căci nu vreau să plec mai departe abandonându-i pe ei. Sunt obligat sa să-i aștept pentru a se putea continua călătoria. Poate de acum în câteva zile nu se rezolvă chestiunea, atunci vom încerca să-i ducem în Italia și ne vom întâlni acolo. V. suferă foarte mult de izolare și nervii lui sunt într'o stare îngrijorătoa

Este cuprins

Este cuprins pentru motive pe cari îmi este cu neputinţă să le pricep şi pe cari dealtfel nici nu prea este în măsură să le formulez destul de clar, de o adevărată furie tranzacţională. Mi se pare că propunerea nu are nici un sens dar ea ar fi o scrimă inexcuzabilă în imprejurările actuale.- Dealtfel ne-ar compromite şi poziţiunea morală. M'am confirmat din nefericire în convingerea mea că cu toate splendidele lui calităţi intelectuale este om slab cu care în vremuri grele nu se poate face mare lucru. Ar trebui să-l supraveghiez incontinu ca să nu facă cine ştie ce greşit. Cred că ar fi fost formal în starea morală în care mă găsesc. Te asigur că de a mă ocupa de propriul meu moral de a învinge criza grea prin care trec este destul de grea pentruca misiunea de a mă ocupa şi de altul, care dealtfel nu are nici un motiv legitim să fie în starea în care se găseşte, să nu mă apese intr'un mod aproape insuportabil.

Nu pricep prea bine ce am de pus la punct în ce priveşte pe Dianu. L'am văzut o singură dată, el a venit la mine şi nu am a mă plânge de atitudinea lui. Mi-a declarat în mod solemn că în străinătate se va abţine dela orice critică publică împotriva lui G. pentru a nu oferi spectacolul desbinării. Pe câte ştiu, aici şi-a ţinut angajamentul. Să-l iubească nu pot să-i cer, mai ales că nici eu nu pot să-l iubesc. Sti foarte bine că am consimţit să intru în relaţii cu el, cu toate agissement-urile lui împotriva mea - numai din consideraţii utilitare. Este vorba pur şi simplu de a căsătorie de interes, în fond împărtăşesc părerea lui Dianu despre "proprietarii cauzei noastre" Este însă bineînţeles că mă voiu feri să o exprim. Ar trebui să ştiu mai precis în ce constăi "intrigăriile" lui Dianu despre care îmi vorbeşti în scrisoarea ta. Comentariile lui la care face aluzie Camil, despre scrisoarea ce o posed şi care"nu pune chestiunea şefiei" nu fac decât să reflecteze interpretarea pe care eu însumi i-am dat-o despre această scrisoare în scopul de a menaja susceptibilitățile unora şi în special ale lui G. şi de a nu compromite astfel posibilităţile de colaborare. In orice caz, în lipsa unor informaţiuni mai precise nu înţeleg să mă asociez la nicio punere la punct ce ai face faţă de Dumitra şi ţin ca acest lucru să fie destul de clar.

Titu lucrează foarte bine şi în această privinţă sunt mai mult decât mulţumit de el. Ti-aş ascunde însă intregul adevăr dacă nu ţi-aş spune că îmi displace rolul ./.

exagerat pe care şi l-a asumat în suita lui G. Aceeaş reflexiune despre Brutus care pe deasupra mi se pare prea deschis la toate pretenţiunile şi înclinat a le difuza. Sper că aceste lucruri nu te vor afecta prea mult. Dar eu consider că prima condiţie a unei adevărate prietenii este o desăvârşită sinceritate. Dealtfel sunt lucruri de puţină importanţă pe lângă multele lucruri bune ce se pot spune despre amândoi.

Te rog transmite toată afecţiunea mea soţiei tale.-

Te îmbrăţişez

Buzel.

P.S. In ultimul moment aflu că s'a obţinut viza pentru V. Dacă elveţienii nu-şi retrag cuvântul sper să fie aici în câteva zile. Nu am putut încă obţine pentru I. Voiu continua eforturile, dar mi se pare mai greu acum decât dacă nu ar fi fost sezizaţi cei mari. In orice caz, dacă întâmpin prea multe greutăţi, o voiu duce în Italia.-

A29

Titu, care a fost în cursul serii locatar al odăii lui Vladi m'a chemat eri seară la telefon dela Geneva. Din nefericire nu eram acasă. Este tot mai activ şi prolific.

11

20 Noembrie 1946

Paris 174 Rue de l'Université

128

19.VIII.1947
Găsită în caseta predată de mine.
ss. N.N.Popescu

Dragă Picki,

Deşi eu nu ţi-am mai dat semn de viaţă de foarte multă vreme, am fost tot timpul în curent cu toate faptele cari te privesc. Ultima veste şi cea mai importantp: căsătoria ta recentă, m'a umplut de bucurie. Ileana şi cu mine vă trimitem cele mai vii felicitări şi sperăm că fără întârziere vom avea fericirea să ne revedem cu toţii. Ileana este fără răbdare spre a cunoaşte pe tânăra doamnă Pogoneanu.

Veşti despre activitatea noastră în general, cred că nu este nevoe să-ţi dăm. In ceeace priveşte însă viaţa noastră de toate zilele, îţi vom spune numai că suntem în aşteptarea soartei, instalaţi într'un mic apartament unde Ileana se agită ca u bună gospodină şi Vladi face pe marele şcolar (este deja în clasa II-a.(lo-me)

In acelaş timp cu această scrisoare vă trimitem o serie de "coupures-e" din diferitele ziare de aci şi pe cari în clipa de faţă de pregăteşte cu sârguinţă Ciurel, Cocuţa şi cu Mica Paraschivescu. Cuprinde ziarele apărute dupe 20 Octombrie -data ultimei trimiteri.

In momentul plăcărei lui Brutus de aci, am luat însărcinarea de a face un studiu mari complect, mai detailat decât ceeace s'a putut face până acum - asupra penetracţiei sovietice în economia română. Până în prezent din nefericire nu am putut avea o documentare destul de complectă asupra aceste acaparări ce tinde să devie totală.

Brutus spune că vei putea, fără îndoială, să obţii aceste informaţiuni ce te rog să trimiţi, fie aci, fie lui Brutus, fie lui Gigi, dupe ocaziile ce vei avea.

Dupe felul cum am văzut până acum problema întrucât apapararea se face pe trei căi diferite, ne-ar trebui informaţii în aceste capitole şi anume :

./.

I. Sovromuri

a/ Penetracţia şi acoperirea în industria petrolului.

b/ Penetracţia şi acoperirea în industria lemnului

c/ " " " " " metalurgică

d/ " " " " diverse alte industrii, şantiere, etc.

e/ Penetracţia şi acapararea în organismele bancare.

f/ Penetracţia şi acapararea în organizaţiile de transport.

II. Bunuri germane

a/ Ce reprezintă bunurile germane în Ecou.Rom.

b/ Felul cum au interpretat ruşii deciziunea de a li se transfera bunurile germane (transferul numai al activului, etc.)

III. Utilizarea "lei"-lor (monedă) obţinuţi pentru întreţinerea trupelor sovietice. — Cam ce sumă reprezintă şi cum au fost utilizate.

Te las dragă Picki şi încă odată, cele mai sincere urări de bine.

ss. Radu

~~48~~
9

131

~~00130~~

Dragul meu Picky,

Am aflat aici vestea căsătoriei tale. Este inutil să-ţi spun cât m'a făcut de fericit această veste. Cum ţi-am spus şi la Bucureşti am fost totdeauna de părere că un sentiment sincer triumfă împotriva tuturor greutăţilor şi văd cu bucurie sinceră a unui adevărat prieten că a triumfat ezitărilor tale.Cred încă,deasemenea că nu există greşeală mai mare ce poate fi comisă împotriva cuiva, decât a încerca să înăbuş un asemenea sentiment. Sunt fericit că tu nu ai făcut-o. Vă doresc la amândoi toată fericirea ce se poate avea pe acest pământ,toată fericirea pe care eu însu-mi am avut-o şi care este acum atât de crud ameninţată.-

După un an şi jumătate de aşteptare, se apropie acum momentul în care voi putea însfârşit să merg în Elveţia să întâlnesc pe Ecaterina. In ce stare o voi găsi numai Dumnezeu ştie,căci e multă vreme de când sunt fără veşti dela ea şi faptul că nici tu nici Radu nu miaţi dat veşti despre ea,nu prevestelte nimic bun.- Imi este greu să-ţi descriu lovitura pe care a reprezentat-oaceastă aşteptare pentru mine. Cred acum însfârşit că voi putea merge în întâmpinarea destinului meu. Voi avea puterea de a îl suporta ?

Am aflat că sunt al patrulea pe lista national ţărănistă la Bucuresti. Cum ştii fusesem înţeleşi să fiu al doilea. Desigur că îmi sau foarte bine seama de faptul că fiind absent,era greu să trec înaintea celorlalţi.- Dar,de altă parte,de vreme ce eu sunt plecat,nu mai aveam nici-o pretenţie să figurez pe listă. S'ar fi putut satisface cu locul meu pe altcineva.-

Am fost anunţat că scrisoarea celor trei a sosit. Nu am văzut-o incă,deoarece nu îmi va fi dată decât în momentul plecării. Te rog să le mulţumeşti tuturor pentru încrederea pe care mi-au arătat-i şi pe care voi incerca cât mai mult să o merit consacrând acestei sarcini toată energia de care voi fi capabil în acest tragic

moment al vieţii mele.-

Tensiunea şi depresiunea care mă domină îmi fac foarte greu să-ţi scriu o scrisoare mai lungă.

Termin deci cu această scrisoare, rugându-te să-i scuzi forma şi dezordinea gândurilor. Te îmbrăţişez cu dragoste şi te rog să-i îmbrăţişezi pe toţi ceilalţi

Buzel,

16 Noembrie 1946.-

433

45/2

Paris, la 25 Octombrie 1946

00132

19.VIII.1947

Găsită în caseta predată de mine.
ss.N.N.Popescu

Dragă Picki,

Inainte de a pleca la Geneva, G.G.m'a rugat să-ţi trimit copii depe procesele verbale încheiate în "afacerea Dianu" de care cred că aţi auzit deja. G.G.s'a gândit întâi să le trimită chiar dlui.Preşedinte.A renunţat până în cele din urmă spre a nu răpi din vremea preţioasă a dlui. I.M.- A socotit totuşi necesar ca aceste hârtii să fie transmise în ţară şi anume ţie - spre a fi la îndemână în cazul în care chestiunea ar fi ridicată din altă parte. Rămâne deci la aprecierea ta când şi cum să le foloseşti.

Mă apucasem să-ţi scriu un lung dar destăinuit răvaş prin dl.B.B.- Cu toate că n'am izbutit să-l isprăvesc, am ajuns prea târziu la gară, unde urma să-i predau scrisoarea. Dl.B. a petrecut aici mai puţin de două zile şi asta tocmai când lucram zi şi noaptea al doilea memoriu. L-am văzut totuşi o jumătate ceas în tovărăşia lui G.G.-

Sper că "observation sur le p.de troité avec la R." v'a parvenit deja. I s'a dat drumul pe mai multe căi şi astfel este de presupus că a ajuns în mâinile voastre A avut o foarte bună primire, atât în cercurile oficiale cât şi în presă (cea americană şi cea elveţiană) Am convingerea că acţiunea noastră a fost de folos. Rezultatele practice nu vor fi fiind strălucite; s'au marcat totuşi câteva puncte şi s'a făcut cunoscut în cercuri largi adevărul.

Echipa băeţilor noştrii a lucrat fără oprire timp de trei luni. Laude se cuvin tuturora, dar ţin să reneg în special munca lui Titu _ a cărui contribuţie la cele două memorii a fost remarcabilă.

./.

In primul este scris "aperçu-el" despre Transilvania şi a colaborat la Dunăre; în al doilea, a redactat partea teritorială şi militară. Hârtiile sunt aproape exclusiv isprava lui. Am fost tare nemulţumit de cele trei luni cât am fost împreună. La capătul lor suntem cam frânţi de osteneală, dar răsplătiţi de conştiinţa participării la o muncă folositoare.

Simt o mare nemulţumire văzând că ostenelile mele, zeci de scrisori dela Lisabona de a aduce laolaltă pe G.G., Alexandru şi au dus la rezultatul dorit. Sunt fără îndoială cei mai capabili şi indicaţi pentru misiunea de a da în afară ecoul luptei de acasă.

G.G. a fost admirabil aici. A văzut sute de oameni: delegaţi, gazetari, politicieni. A pledat, a scris, a vorbit şi s'a făcut peste tot măcar ascultat dacă nu urmat Tu şi cu Buzel, care ştiţi cât este de greu şi dobândeşte o leafă de autoritate peste graniţă, trebue să stăruiţi pe lângă cei deprinşi mai mult cu lupta de acasă; faceţi-i să înţeleagă că G.G. este mai mult decât necesar; nu trebue descurajat prin nimic. Anumite rezerve şi prudenţă de limbaj nu trebuesc răstălmăcite; în majoritatea cazurilor am fost necesare tocmai spre a obţine un efect. Tactica nu poate fi determinată în amănunte acasă.

Tin să rog în special, pe Buzel să nu mai ia în seamă toate intrigile ce s'au făcut prin 1944. Am avut ocazia să văd dosarele complecte ale afacerilor "Nicolae" şi "Franasovici" şi m'am putut convinge că G.G. a avut o atitudine ireproşabilă. Posed, în acest sens, chiar probe scrise. G.G. a avut impresia că Buzel i-a făcut atmosferă ostilă la Renée şi la Mircea. Era foarte mâhnit astă vară, Am izbutit să-l conving că nu trebue să dea atenţie tuturor vorbelor cari i-au ajuns la ureche. Socotesc chiar că activitatea dela Paris ar fi un excelent prilej pentruca Ginel să reia raporturile cu G.G.- Ar trebui să-i scrie şi ar trebui să inspiraţi o vorbă bună (de apreciere) şi din altă parte. Câteva cuvinte dela Minea l-ar menţine în stare de spirit combativă în care l-am văzut aci.

Adaog că şi xxi şi-a dovedit activitatea la Londra. Cunoaşte lumea şi are acces la personalităţile de frunte. Din nefericire, Cornel B. a rămas un provincial timorat fără legături şi fără activitate.

./.

Si acum, două vorbe despre afacerea Dianu. La începutul lui Septembrie a găsit cu cale să trimită conform cu scrisoarea un memoriu despre Beni (lucrarea lui Radu C., plus extrase din niște hârtii inedite a lui Nicolae Titulescu - folosite fără autorizarea dnei. Titulescu căreia i le-a furat) - pusă într'o copertă aidoma alei noastre, cu acelaş titlu şi cu o introducere în care se spune că este o complectare a volumului nostru. A fost veştejit de toată lumea şi în special de G.G.- Dat fiind că a raportat probabil, celor de acasă eroismul său, este bine ca documentele cari stabilesc adevărul să se găsească acasă.

Dianu s'a dovedit încă odată un aflător în treabă şi un încurcă lume, pe măsura prostiei şi încăpţânărei sale cunoscute.

+

Spune alor mei că suntem bine. Tanţi a fost cu mine două luni. A plecat zilele trecute la Lisabona. Eu mă întoc acolo peste 5 zile, vom lichida totul până în preajma Crăciunului, după care o voiu porni, fie spre Alexandru fie spre Dumitru.

Dela unii amici cari te vor vedea, vei afla mai multe! Eu sunt nevoit să închei căci a sosit ora remiterii plicurilor. Îmi poţi scrie la Lisabona prin B.B. (i-am dat indicaţiile necesare) Vă voiu trimite de acolo rapoarte mai complecte despre situaţie. Sunt tot mai încrezător că vom eşi la liman mai repede decât ne aşteptam.

Toate celor alor tăi. Te îmbrăţişez frăţeşte.

ss. Brutus

~~110~~ 136

4

~~00135~~

19.VIII.1947
Găsită în casetă predată de mine.
ss.N.N.Popescu

17 Septembrie 1946

Dragă Picki,

Am primit cu oarecare întârziere scrisoarea ta din August. Mă bucură că ţi-au sosit medicamentele şi sticlele de ochelari. Cărţile nu au putut pleca atunci dar asta nu am ştiut-o decât în momentul când pleca scrisoarea. Sper deci să-ţi sosească încetul cu încetul.

In ultima vreme am auzit mai multă lume vorbind despre tine cu multă dragoste şi admiraţie. Am aflat astfel şi episoade mai îndepărtate, depe vremea direcţiei cabinetului sau a trecerei pela Rador. In toate m'am bucurat să te recunosc acelaş om tare şi calm şi după cum spunea cineva, unul dintre ultimii optimişti.- Pe de altă parte, greutăţile de tot felul începând cu cele ale vieţii materiale m'au îngrijorat mult. Te rog deci să nu mai trimiţi alte sume, căci eu o scot la capăt şi singur. La cele ce m'ai întrebat, ţin să-ţi spun că am pus în practică planurile mele de activitate profesională în publicistică. Articolele pe cari le scri, precum şi colaborarea la o enciclopedie, îmi sunt retribuite binişor. Am vorbit cu prietenul şi colegul lui Bontea că o asemenea activitate ar putea fi de folos şi multor prieteni din ţară care ar avea timp de scris. (pentru enciclopedie de ex)

I-am rugat pe el să vadă ce ar putea să mai procure în direcţia asta şi te rog să i dai tot sprijinul.

In privinţa sănătăţii, totul bine. Nu am întrerupt îngrijirea pe care o şti şi care nu mă stânjeneşte. In ce priveşte organizarea vieţii, va trebui să părăsesc apartamentul în care am stat în ultimii doi ani. Mă voiu muta poate împreună cu Mitică.

Despre ce se mai întânplă de aici vei afla destule. Tin să subliniez că între noi a domnit tot timpul o desăvârşită armonie şi o râvnă neobosită. Gândul la voi şi la greutăţile vieţii voatre, ne dă mult curaj, iar pe de altă parte, întâmpinăm destulă înţelegere. Dar mai avem o cale lungă.

./.

Sper că vei găsi timp şi prilej să mai scrii câte ceva. Eu te îmbrăţişez cu mult dor şi te sărut

T.

13 Octombrie

N'am vrut să-ţi trimit telegramă de ziua ta ca să nu -ţi creez complicaţii. Dar am închinat împreună cu Brutus şi cu Cinel urându-ţi din tot sufletul numai bine şi izbândirea tuturor dorinţelor şi nădejdiilor tale şi ale noastre . Cu mulţi prieteni am vorbit nenumărate ori despre tine şi cu toţii ne-am întrebat când vei putea să mergi să-ţi faci tratamentul recomandat de CLOVIS VICENT. Cred că ar trebui să iei o hotărâre în acest sens.

Despre străduinţele noastre vei afla şi din dările de seamă trimise pe altă cale (trebue să primiţi patru plicuri mari) Succesul moral destul de însemnat nu s'a putut traduce în fapte dată fiind hotărârea celor mari de a nu admite schimbări la cele stabilute de ei.

Salutări lui Cinel, Emil.Bibi, Tigrul, B. . . . şi Ileana. Te sărut cu drag

T.

Dragă Picki cum Titu se află la noi când îţi scrie, adaug şi eu în grabă câteva cuvinte ca să te asigur de prietenia mea fără umbre şi să insişti să faci totul ca să pleci în America. Sunt concinsă că numai acolo ai putea face un tratament cu succes deplin. Altfel, tot cum şti.

Scriene şi nouă când poţi.

Cu tot dragul

Tanţi

1/138

Marți, 16 Octombrie 1945

19.VIII.1947 0137
Găsită în caseta predată de mine.
ss.N.N.Popescu

Iubite Bugel,

Imi pare grozav de rău să aflu că ești bolnav de zonă, dar sper că nu este nimic serios și că vei fi în curând restabilit (chestiunea "zonelor" te-a contagiat-Regretabil)

Nu am primit încă lămuririle pe cari Gigi îmi spusese că mi le va expedia telegrafic. Sper să vă pot da toate detaliile când va pleca Istin (probabil peste vreo 8 zile)

In schimb, am primit o nouă telegramă dela Guță ca urmare la acea de acum o săptămână, prin care îmi afirma să virez fondul pe numele lui Suschard. . De data aceasta, îmi spune: "Vă invit a răspunde în 48 ore de executarea dispozițiunei ce urmează să dați pentru virarea sumei în chip neregulat a fost depusă pe numele Ivonte"

După cum ști, nu am dat, dela 6 Martie încoace, nici o urmare și nici un răspuns telegramelor ce mi le-a adresat Guță. Sentimentul meu este de a face la fel și acum. A răspunde, înseamnă că îi recunosc dreptul de a da dispozițiuni reprezentanților României în străinătate. Aș putea desigur să-i răspund pe adresa lui din str. Polonă rugându-l să-mi răspundă în ce calitate îmi adresează asemenea instrucțiuni. Credeți că este util să o fac ? Dacă da, vă rog să-mi trimiteți o telegramă cu conținut oarecare semnată de Janne. Părerea mea este de preferabil a nu răspunde deloc. Presupun că Guță vrea să intenteze o acțiune penală împotriva lui Gigi și a mea și este inutil a-i furniza piese pentru dosar.

Ce este foarte important însă, este chestiunea procedurei la Berna.-

Din câte îmi spune un coleg elvețian specializat în chestiuni de drept, trebue să fi intervenit o sentință a unui tribunal român și pe baza acestei sentințe Irichard ar fi obținut blocajul.

./.

1.

139

00138

După părerea lui, lipsa posibilităţii de a neápăra în ţară trebue obţinut ca guvernul elveţian să nu-i dea concursul pentru executarea unei eventuale sentinţe din ţară, prin care aş fi condamnat să vărs banii statului român. Am intervenit prin Legaţiunea Elveţiei de aci şi voiu scrie şi lui de Wech şi lui Shucki (şeful diviziunei politice) Ar fi bine să li se trimită vorbă şi dela noi. (Elin a scris în această privinţă lui Barbu)

Dacă a şi intervenit o sentinţă în ţară, observ că ~~am nu~~ am fost citat.

S'a făcut probabil o vastă porcărie în cel mai strict secret. S'ar putea ~~ozre~~ împiedica ca procesul asupra fondului în ţară să se judece în aceleaşi condiţiuni de clandestinitate? Cred că, în orice caz, li s'ar putea face doar dificultăţim în procedură, fiind dat că nu mă pot cita în regulă aşa curând.-

Sper să-ţi pot da mai multe lămuriri şi că între timp vei fi putut să-mi spui ce s'a întâmplat la noi.

Cu mult drag, Alexandru

Primesc o scrisoare dela Paris dela fosta mea soţie care îmi confirmă ceeace credeam aci, anume că BIANU a trecut în câmpul opus.

Alexandru

19

140

00139

SCHITA CAZULUI TATARASCU

"Adaptarea" - cum îi place D-lui T. să numească versatilitatea si absenta de orice scrupule, pare a fi atât norma D-sale de viată cât si caracteristica intregei sale cariere politice.-

Intr'adevăr, incă dela inceputul acestei cariere, Dl.T., se face remarcat prin publicarea unei brosuri in care, aderând la faimosul strigăt dela sfârsitul primul războiu mondial: "Răspunderile"!, reclamă trimiterea in judecată a lui ION BRATIANU /de controlat/ ceiace nu-l impiedică intr'un nimic, câţiva ani mai târziu, de a deveni, odată cu nedespărtitul său prieten Dl. FRANASOVICI, membru in Guvernul aceluiasi IONEL BRATIANU.

Tânăr Subsecretar de Stat insărcinat cu ordinea publică, Dl.T., i-si indreaptă activitatea in două directiuni pricinpale: Fondurile secrete -care par ai fi oferit, in decursul timpului o solidă bază financiară -si "pericolul roşu", de care intelege să-şi facă o necontestată trambulină politică. Evenimentele dela Tatar-Bunar, in care nu s'a lămurit nici azi partea elementului provocator se produce la timp pentru a permite D-lui T., să intoneze primul său mare discurs, impregnat de o fanatică duritate si de tot atâta imprevizíune si imprudentă politică si răspândit apoi intre copertele rosii cele mai sugestive /eventuale citate/.

Dar era nevoe de mai mult spre a consolida definitiv reputatia si autoritatea politică a D-lui T-. Deaceia izbucnesc, la celălalt capăt al tării, tulburările antisemite dela Oradea, in care provocarea isi rea deasemenea rolul si care servesc să echilibreze jocul complicat si totusi atât de simplu al D-lui T.-

Din aceasta parte insă nu era vorba de o adevărată primejdie care trebuia eliminată fără crutare -si de o miscare de entuziasm tineresc care trebuia numai ingrădit si - mai ales- intelept călăuzit/ cu ajutorul desigur, si al fondurilor din O.P.

./.

18 141 00140

Rezultatele acestei intelepte politici,nu sau lăsat mult asteptate : După Prefectul MANCIU,Seful D-sale politic,primul Ministru DUCA era doborât de gloantele protejatilor D-lui T-Nicimin aceasta privintă toate imprejurările care au făcut din Dl.T.,necesarul neasteptat al lui DUCA nu sau lămurit in că: defunctul INCULET si Dl.FRANASOVICI sunt cei care ar fi fost poate in măsură să aducă o contributie utilă la ceiace a insemnat introducerea asasinatului ca metodă politică in România.-

Din nou insă,balanta politică a D-lui T.,trebuia echilibrată.Si procesele comunistilor indeplinesc aceasta functiune /eventuale precizări/ impreună cu o atitudine gată de Rusia Sovietică al cărei caracter temerar nu era in trecut decât de abaterea dela politica noastră externă traditională pe care o reluase şi o purta in asentimentul unanim al tării NICOLAE TITULESCU.-

Măsura in care politica deosebită a primului ministru ~~de Afaceri Streine,era inspirată de [illegible]~~,contracarând pe cea a Ministrului de Afaceri Streine,era inspirată de aceleaşi calcule politice interne intemeiate pe sperietoarea comunistă reese cum nu se poate mai clar dintr'o serie de telegrame /al căror test autograf există la Ministerul Af.Străine/,pe care Dl.T.,le expedia la Geneva lui NICOLAE TITULESCU, provocând replica fermă,chiar violentă a acestuia.-

Partida TATARASCU-TITULESCU nu era -numai putea fi- egală,decând cel dintâiu găsise cel mai preţios punct de sprijin al carierei sale de până atunci,devenind in acelasi timp inspiratorul şi instrumentul servil al regimului personal al Regelui Carol II.-

Rezultatul dinainte dâstigat al acestei lupte nu intârzie: E debarcarea lui NICOLAE TITULESCU din Guvern,printr'o scamatorie care îşi va găsi pereche in 1945,când Dl.T.,~~xxxxx~~ mai întâiu intr'o serie de interviev-uri,apoi intr'o scrişoare de răspuns la o alta a Domnilor SAVEL RADULESCU si CONSTANTIN VISOIANU,prieteni si discipoli ai lui NICOLAE TITULESCU -nu şovăe a se arăta ca fiind cel mai fidel interpret al politicei acestuia,pe care o sabotau şi o ruinau! /eventuale citate din numerele respective din "Drapelul"/.

-/-

Alegerile din Decembrie 1937. pun capăt guvernării de patru ani celebrate prin sonora cadentă a lui "Da sau Nu". Nici aici, istoria nu a fixat incă rolul D-lui T., in elaborare formulei surprinză a Guvernului GOGA. Dl.T., pleacă Ambasador la Paris, dar cu intentiunea fermă de a se inapoia in viata politică internă, după instaurarea dictaturii Regale in Februarie 1938. O scrisoare autografă a D-sale /în posesiunea D-lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI/, adresată D-lui ERNEST URDAREANU, seful camarilei dela Palat, inregistrează la timp meritele si aspiratiunile D-lui T., in legătură cu lovitura de Stat.-

Nu trebuia dealtfel să mai treacă mult timp până când un al doilea asasinat, acela al Primului Ministru ARMAND CALINESCU, să servească din nou cariera politică a D-lui T.

Redevenit Prim Ministru, de astădată însă nu ca uzurpator al conducerii Partidului Liberal, ci ca reprezentant al Frontului Totalitar zis al Renasterii National, Dl.T., e pus în fata unor răspunderi mai grave încă decât acelea in care se complăcuse până atunci a se juca. Războiul izbucnise in Europa si era in ajun de a cuprinde intreaga lume neutră. România se afla in preajma ceasurilor cele mai grele din istoria ei. Dl.T., găseste astfel prilejul nu numai de a-şi accentua politica absurdă de provocare a Rusiei Sovietice si nu numai de a intări, prin formula partidului zis al Natiunii, sistemul totalitar al guvernării sale /care in plus descoperea definitiv pe Suveran/, dar si de a se arunca, în pofida traditiilor si intereselor ţării, in bratele Germaniei national socialiste. Lesându-se intr'adevăr amăgit de o manevră germană al cărei instrument avea să fie, alături de Ministrul Reichului dela Bucuresti, Fabrizius, colegul acestuia dela Bratislava -de fapt Reichs protectorul Slovaciei satelite- si viitorul Gauleiter al României, Kilinger, -Dl.T., se grăbeste să ofere Berlinului colaborarea economică si politică deplină a tării- adică petrolul, grânele, comunicatiile si spatiul strategic indispensabil pătrunderii Germaniei in intregul Sud-Est European.-

Momit printr'o garantie a integritătii teritoriului Român - de indată inlocuită prin "sfatul" de a ne intelege cu vecinii si in special cu ungurii cu pretul hotarelor /citate din notele schimbate/ apărate până atunci cu o altă formulă

./.

sonoră: "Nici o brazdă!", Dl.T.,avea să se afle mai intâi in fata reactiunii Rusiei Sovietice,manifestată la 26 Iunie 1940, dar previzibilă încă mai demult.Replica D-lui T.,este o broşură - "Basarabia" - al cărei continut aruncă o lumină ciudată si semnificativă asupra orientării politice externe de mai târziua a D-sale / citate din brosură/ ,fiind in acelasi timp o bună ocazie pentru preamărirea odată mai mult a Regelui Carol II.-

Părăsind cârma Tării pe care o adusese la prăpastie, Dl.T.,rămâne alături de Regele Carol II,in Consiliul de Coroană, unde stenograma oficială /aflată la Ministerul Af.Străine/ inregistrează votul D-sale categoric pentru acceptarea dictatului dela Viena.-

După abdicarea silită a Regelui Carol II,cu care impărtea răspunderea in dezastru tării,Dl.T.,nu este turburat de nici o remuscare: Elaborând un lung memoriu răspândit in străinătate de prietenul său Dl.FRANASOVICI /erou al "Rezistentei" române pe Riviera si in Elvetia consumator - din patriotism - al fondurilor foste Ambasade din Paris si subventionat pe deasupra de Vicepresedintele de Consiliu MIHAI ANTONESCU / vezi scrisoarea Ministrului PELLA,aflată in posesiunea D-lui NICULESCU BUZESTI/ /,Dl.T.,pretindea să apere interesele tării justificându-si politica D-sale - care le compromisese până la prăbusire. In aceleasi timp insă Dl.T.,amintindu-şi de sigur de bunele servicii aduse Germaniei î-şi menaja raporturile personale cu Maresalul Antonescu /vezi scrisoarea D-sale către acesta,aflate in posesiunea D-lui NICULESCU BUZESTI/ si se afişa,alături de Guvernul noii dictaturi la serbările dela Chisinău / vezi fotografia publicată in "Dreptatea"/ unde nu presimtea incă,desigur, noua si apropiata D-sale x "adaptare".

Stalingradul este abea momentul in care Dl.T.,isi dă seama că mizase pe tabloul ce avea să piardă.Incercarea neizbuctită a D-sale de a se apropia de partidele de opozitie - care incepuseră mai demult negocierile cu principalii trei aliaţi - nu-l descurajază.O nouă scamatorie - de astădată pe scena internatională - si Dl.FRANASOVICI prezintă pe prietenul său ca vorbind in numele unei "coaliţii democratice"- care avea meritul de a ascunde trecutul totalitar al D-lui T.,-dar căreia îi lipseau doar - partenerii /vezi scrisoarea din Iulie 1945 a D-lui NICULESCU BUZESTI către Dl.T./ Oferta,transmisă la Moscova,pri

./.

meste un răspuns politicos in acel si timp ce doamna Kolontay se informa pe lângă opozitia reală - unită in Blocul National Democratic - despre adevărata pozitie si valoare politică a D-lui T. O mică intârziere - datorită lui M.ANTONESCU in transmiterea acestui răspuns către Dl.T.,îi este suficientă acestora spre a transforma o initiativă tardivă / blocu incheease deja cu minus negocierile sale si impusese aliatilor,la 2o Iunie 1944,planul imediat de actiune in vederea esirii României din tabăra Germaniei si a alăturării ei la natiunile unite/,comportând in plus si riscurile unei duble negocieri, - intr'o şansă unică de a se realiza,gratie D.sale un armistiţiu mai rapid si mai bun al cărui singur defect era că nici măcar nu fusese luat in discutie.-

Falsa,montată intâiu prin svonuri,apoi prin informatii senzationale strecurate in gazete /Semnalul,Fapta/ isi găseste plina expresie in discursul program din 2 Iulie 1945.

Dar istoria a inregistrat adevărul si veridictul ei nu poate fi escamotat /vezi scrisorile adresate in Iulie 1945, de către Domnii NICULESCU BUZESTI si VICTOR POGONEANU precum si declaratiile in aceiasi chestiune a D-lui I.MANIU/.

Acelasi discurs din Iulie 1945,dă cheea noui politici a D-lui T.: Este tot cea veche - "adaptării" ,a cărei expresie in domeniul politicei externe o şi dăduseră cele trei versiuni necesare ale declaratiunilor D-sale către presă,după intrarea sa in guvern la 6 Martie 1945.De astădată adaptarea ea insă,de câteori e posibil,forma mai suptilă a duplicităţii: Dela conversatia cu secretarul de Stat American, Byrns,la Paris după care acesta din urmă a declarat că,dacă n'ar fi fost prevenit asupra personagiului,ar fi riscat să creadă in sinceritatea protestărilor lui de fidelitate,până la recentul,memoriu ,linia Dlui T nu se desminte: este singura dsale consecventă. Campania partizană de svonuri interne,indiscretiile voite in presa străine trbuie să contribue la piestestalul in curs de constructie al Dlui T.: Triplul salvator al burgheziei,al monarhiei / pentru care propunea,in toamna 1945 constituirea regentei,in timp ce doamna MARTHA BIBESCU trasmitea noi mesagii ale Dlui T fostului Regele Carol II-lea/ si al tării resistentul camuflat cu o incomparabilă abilitate câstigătorul de mâine al luptei si frământărilor politice interbe,-pe care isi i-a liberatea de a le judeca din nou in vreme ce continuă a participa la răspunderea guvernării si dublează primul memoriu de note diplomatice remise in numele guvernului"si redactate intr'un sens exact opus frazei

proprii prezentate in numele partidului Dsale si inconjurate cu svonul discret răspândit,că ar avea asentimentul autorităților sovietice.-

Materialele reale ale constructiei piedestalului sunt diverse: Afacerile partizanilor- stânjeniti e drept,după căderea administratiei BEJAN- " aptinerile" la vot in parlament,politica fondurilor recente de astă dată la Ministerul Afacerilor Străine unde preluase dela predecesorul său circa 18.000.000 de franci elvetieni,dintre care vreo trei in casa Ministerului si care se pare că s'au epuizat. indoctrinarea unor personagi din jurul Curtii,politica de favoruri personale compensată cu actele de slugărnicire in propriu său departament pregătirea unor "reziztenti" eventual de toată increderea care,cu banii adunati pe spinarea tării / cazurile M.SOLACOLU,SERGIU DIMITRIU/ să se poată alătura la nevoie Dlui FRANASOVICI,ofertele- e drept, respins- către Dnii Al CRETEANU / din care voia , in primăvara 1945 să facă un adevărat subsecretar de stat cu sediul la Ankara"/ CAFENCU si TILEA / in intentiunile cu privire la cel dintâiul comunicate Dlui VICTOR POGONEANU,sondajiile fată de ceilalti doi practicate prin Dl FRANASOVICI.-

Există,fireste,si contra timpul: astfel procesul Al. CRETEANU,care ar fi fost fără indoială evitat dacă domnul T nu i.ar fi cerut să remită fondul cei fusese incredintat de predecestorul Dsale nu statului,ci domnului FRANASOVICI si dacă printr' condamnare pripită in tară si printr'o campanie jignitoare in străinătate/ in care s'au distins Domnii FRANASOVICI,V.V. STANCIU,-debitori,din intâmplare ai unei legatiuni din BERNA/ nu ar fi rupt cu nesocotintă toate puntiile fără a putea sconta nici un beneficiu ci din potrivă,numai complivatiuni suplimentare. Ar fi deasemenea de discutat ce serviciu a adus Dl T atât statului cât si carierei noastre diplomatice prin retrogradările si eliminările a unui mare număr de elemente dintre cele mai strălucite si ale căror convingeri de stânga se traduseseră in fapt prin concurdul ce dăduseră in pregătirea actului dela 23 August 1944, de care este adevărat că D-l Tatarascu fusese cu totul străin.- Anarhia ,conruptia morală si inactivitatea ce domnesc azi in genere in M.A.S. sunt cu atât mai semnificative din acest punct de vedere.

Ori cum ar fi domnul T isi continuă,calea sinuoasă .

Spre ce tel ? Tara,pe care a inpins-o in prăpastie in 1940,are dreptul si datoria să-si pună astăzi această intrebare"

"

./.

" Reexaminarea situatiei" reclamată de domnul TATARASCU poate incepe cu politica Dsale.-

13 August 1947.-

Documentele citate in această notă le voi prezenta la cerere in măsura in care e vorba de documente aflătoare in tară,iar acelea aflate in posesiunea Dlui NICULESCU BUZESTI sunt convins că Dsa mi le va transmite de indată ce ii voi cere acest lucru printr'o scrisoare personală care ar urma să-i fie remisă personal.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

12

147

~~00146~~

SCHITA CAZULUI TATARASCU

"Adaptarea" - cum îi place D-lui T.să numească bersatilitatea si absenta de orice scrupule,pare a fi atât norma D-sale de viată cât si caracteristica intregei sale cariere politice.-

Intr'adevăr,incă dela inceputul acestei cariere,Dl.T., se face remarcat prin publicarea unei brosuri in care,aderând la faimosul strigăt dela sfârsitul primul războiu mondial: "Răspunderile"!,reclamă trimiterea in judecată a lui ION BRATIANU /de controlat/ ceiace nu-l impiedică intr'un nimic,câţiva ani mai târziu,de a deveni,odată cu nedespărtitul său prieten Dl. FRANASOVICI,membru in Guvernul aceluiasi IONEL BRATIANU.

Tânăr Subsecretar de Stat insărcinat cu ordinea publică, Dl.T.,i-si indreaptă activitatea in două directiuni pricinpale: Fondurile secrete -care par ai fi oferit,in decursul timpului o solidă bază financiară -si "pericolul roşu",de care intelege să-şi facă o necontestată trambulină politică.Evenimentele dela Tatar-Bunar,in care nu s'a lămurit nici azi partea elementului provocator se produce la timp pentru a permite D-lui T.,să intoneze primul său mare discurs,impregnat de o fanatică duritate si de tot atâta imperviziune si imprudentă politică si răspândit apoi intre copertele rosii cele mai sugestive /eventuale citate/.

Dar era nevoe de mai mult spre a consolida devinitiv reputatia si autoritatea politică a D-lui T-. Deaceia izbugnesc, la celălalt capăt al tării,tulburările antisemite dela Oradea, in care provocarea isi rea deasemenea rolul si care servesc să echilibreze jocul complicat si totusi atât de simplu al D-lui T.-

Din aceasta parte insă nu era vorba de o adevărată primejdie care trebuia eliminată fără crutare -si de o miscare de entuziasm tineresc care trebuia numai ingrădit si - mai ales intelept călăuzit/ cu ajutorul desigur,si al fondurilor din O.P.

./.

Rezultatele acestei intelepte politici,nu sau [illegible]at mult asteptate : După Prefectul MANCIU,Seful D-sale politic,primul Ministru DUCA era doborât de gloantele protejatilor D-lui T- Nicimin aceasta privintă toate imprejurările care au făcut din Dl.T.,decesul neasteptat al lui DUCA nu sau lămurit in că: defunctul INCULET si Dl.FRANASOVICI sunt cei care ar fi fost poate in măsură să aducă o contributie utilă la ceiace a insemnat introducerea asasinatului ca metodă politică in România.-

Din nou insă,balanta politică a D-lui T.,trebuia echilibrată.Si procesele comunistilor indeplinesc aceasta functiune /eventuale precizări/ impreună cu o atitudine gață de Rusia Sovietică al cărei caracter temerar nu era in trecut decât de abaterea dela politica noastră externă traditională pe care o reluase şi o purta in asentimentul unanim al tării NICOLAE TITULESCU.-

Măsura in care politica deosebită a primului ministru ~~daxafaerixStrainexerxinspiratăxdaxaceiaşixcalcuxix~~,contracarând pe cea a Ministrului de Afaceri Streine,era inspirată de aceleaşi calcule politice interne intemeiate pe sperietoarea comunistă reese cum nu se poate mai clar dintr'o serie de telegrame /al căror test autograf există la Ministerul Af.Străine/,pe care Dl.T.,le expedia la Geneva lui NICOLAE TITULESCU, provocând replica fermă,chiar violentă a acestuia.-

Partida TATARASCU-TITULESCU nu era -numai putea fi- egală,decând cel dintâiu găsise cel mai preţios punct de sprijin al carierei sale de până atunci,devenind in acelasi timp inspiratorul şi instrumentul servil al regimului personal al Regelui Carol II.-

Rezultatul dinainte dâstigat al acestei lupte nu intârzie: E debarcarea lui NICOLAE TITULESCU din Guvern,printr'o sc[illegible]matorie care îşi va găsi pereche in 1945,când Dl.T.,~~xxxxx~~ mai întâiu intr'o serie de interviev-uri,apoi intr'o scrisoare de răspuns la o alta a Domnilor SAVEL RADULESCU si CONSTANTIN VISOIANU,prieteni si discipoli ai lui NICOLAE TITULESCU -nu şovăe a se arăta ca fiind cel mai fidel interpret al politicei acestuia,pe care o sabotau şi o ruinau! /eventuale citate din numerele respective din "Drapelul"/.

-/-

Alegerile din Decembrie 1937. pun capăt guvernării de patru ani celebrate prin sonora cadentă a lui "Da sau Nu". Nici aici,istoria nu a fixat încă rolul D-lui T.,in elaborarea formulei surprinză a Guvernului GOGA.Dl.T.,pleacă Ambasador la Paris,dar cu intentiunea fermă de a se inapoia in viata politică internă,după instaurarea dictaturii Regale in Februarie 1938.O scrisoare autografă a D-sale /în posesiunea D-lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI/,adresată D-lui ERNEST URDAREANU,seful camarilei dela Palat,inregistrează la timp meritele si aspiratiunile D-lui T.,in legătură cu lovitura de Stat.-

Nu trebuia dealtfel să mai treacă mult timp până când un al doilea asasinat,acela al Primului Ministru ARMAND CALINESCU,să servească din nou cariera politică a D-lui T.

Redevenit Prim Ministru,de astădată insă nu ca ~~EX-EMPERIOR~~ uzurpator al conducerii Partidului Liberal,ci ca reprezentant al Frontului Totalitar zis al Renasterii National, Dl.T.,e pus în fata unor răspunderi mai grave încă decât acelea în care se complăcuse până atunci a se juca.Războiul izbucnise in Europa si era in ajun de a cuprinde intreaga lume neutră.România se afla in preajma ceasurilor cele mai grele din istoria ei.Dl.T.,găseste astfel prilejul nu numai de a-şi accentua politica absurdă de provocare a Rusiei Sovietice si nu numai de a intări,prin formula partidului zis al Natiunii,sistemul totalitar al guvernării sale /care in plus descoperea definitiv pe Suveran/,dar si de a se arunca,în pofida traditiilor si intereselor ţării,in bratele Germaniei national socialiste.Lesându-se intr'adevăr amăgit de o manevră germană al cărei instrument avea să fie ,alături de Ministrul Reichului dela Bucuresti,Fabrizius,colegul acestuia dela Bratislava -de fapt Reichs ~~protektor~~ protectorul Slovaciei satelite- si viitorul Gauleiter al României,Kilinger, -Dl.T.,se grăbeste să ofere Berlinului colaborarea economică si politică deplină a tării- adică petrolul,grânele ,comunicatiile si spatiul strategic indispensabil pătrunderii Germaniei in intregul Sud-Est European.-

Momit printr'o garantie a integritătii teritoriului Român - de indată inlocuită prin "sfatul" de a ne intelege cu vecinii si in special cu ungurii cu pretul hotarelor /citate din notele schimbate/ apărate până atunci cu o altă formulă

./.

sonoră: "Nici o brazdă!", Dl.T.,avea să se afle mai întâi in fata reactiunii Rusiei Sovietice,manifestată la 26 Iunie 1940, dar previzibilă încă mai demult.Replica D-lui T.,este o broşură - "Basarabia" - al cărei continut aruncă o lumină ciudată si semnificativă asupra orientării politice externe de mai târziua a D-sale /citate din brosură/ ,fiind in acelasi timp o bună ocazie pentru preamărirea odată mai mult a Regelui Carol II.-

Părăsind cârma Tării pe care o adusese la prăpastie, Dl.T.,rămâne alături de Regele Carol II,in Consiliul de Coroană, unde stenograma oficială /aflată la Ministerul Af.Străine/ inregistrează votul D-sale categoric pentru acceptarea dictatului dela Viena.-

După abdicarea silită a Regelui Carol II,cu care impărtea răspunderea in dezastru tării,Dl.T.,nu este turburat de nici o remuscare: Elaborând un lung memoriu răspândit in străinătate de prietenul său Dl.FRANASOVICI /erou al "Rezistentei" rămâne pe Riviera si in Elvetia consumator - din patriotism - al fondurilor foste Ambasade din Paris si subventionat pe deasupra de Vicepresedintele de Consiliu MIHAI ANTONESCU / vezi scrisoarea Ministrului PELLA,aflată in posesiunea D-lui NICULESCU BUZESTI/ /,Dl.T.,pretindea să apere interesele tării justificându-si politica D-sale - care le compromisese până la prăbusire. In aceleasi timp insă Dl.T.,amintindu-şi de sigur de bunele servicii aduse Germaniei î-şi menaja raporturile personale cu Maresalul Antonesuu /vezi scrisoarea D-sale către acesta,aflate in posesiunea D-lui NICULESCU BUZESTI/ si se afişa,alături de Guvernul noii dictaturi la serbările dela Chisinău / vezi fotografia publicată in "Dreptatea"/ unde nu presimtea incă,desigur, noua si apropiata D-sale i "adaptare".

Stalingradul este abea momentul in care Dl.T.,isi dă seama că mizase pe tabloul ce avea să piardă.Incercarea neizbuctită a D-sale de a se apropia de partidele de opozitie - care incepuseră mai demult negocierile cu principalii trei aliaţi - nu-l descurajază.O nouă scamatorie - de astădată pe scena internatională - si Dl.FRANASOVICI prezintă pe prietenul său ca vorbind in numele unei "coaliţii democratice"- care avea meritul de a ascunde trecutul totalitar al D-lui T.,-dar căreia îi lipseau doar - partenerii /vezi scrisoarea din Iulie 1945 a D-lui NICULESCU BUZESTI către Dl.T./ Oferta,transmisă la Moscova,pri

./.

meste un răspuns politicos in acel si timp ce doamna Kolontay se informa pe lângă opozitia reală - unită in Blocul National Democratic - despre adevărata pozitie si valoare politică a D-lui T. O mică intârziere - datorită lui M.ANTONESCU in transmiterea acestui răspuns către Dl.T., îi este suficientă acestora spre a transforma o initiativă tardivă / blocu incheease deja cu minus negocierile sale si impusese aliatilor, la 2o Iunie 1944, planul imediat de actiune in vederea esirii României din tabăra Germaniei si a alăturării ei la natiunile unite/, comportând in plus si riscurile unei duble negocieri, - intr'o şansă unică de a se realiza, gratie D.sale un armistiţiu mai rapid si mai bun al cărui singur defect era că nici măcar nu fusese luat in discutie.-

Falsa, montată intâiu prin svonuri, apoi prin informatii senzationale strecurate in gazete /Semnalul, Fapta/ isi găseste plina expresie in discursul program din 2 Iulie 1945.

Dar istoria a inregistrat adevărul si veridictul ei nu poate fi escamotat /vezi scrisorile adresate in Iulie 1945, de către Domnii NICULESCU BUZESTI si VICTOR POGONEANU precum si declaratiile in aceiasi chestiune a D-lui I.MANIU/.

Acelasi discurs din Iulie 1945, dă cheea noui politici a D-lui T.: Este tot cea veche - "adaptării", a cărei expresie in domeniul politicei externe o şi dăduseră cele trei versiuni necesare ale declaratiunilor D-sale către presă, după intrarea sa in guvern la 6 Martie 1945. De astădată adaptarea ea insă, de câteori e posibil, forma mai suptilă a duplicitătii: Dela conversatia cu secretarul de Stat American, Byrns, la Paris după care acesta din urmă a declarat că, dacă n'ar fi fost prevenit asupra personagiului, ar fi riscat să creadă in sinceritatea protestărilor lui de fidelitate, până la recentul, memoriu, linia Dlui T nu se desminte: este singura dsale consecventă. Campania partizană de svonuri interne, indiscretiile voite in presa străine trbuie să contribue la piestetalul in curs de constructie al Dlui T.: Triplul salvator al burgheziei, al monarhiei / pentru care propunea, in toamna 1945 constituirea regentei, in timp ce doamna MARTHA BIBESCU trasmitea noi mesagii ale Dlui T fostului Regele Carol II-lea/ si al tării resistentul camuflat cu o incomparabilă abilitate câstigătorul de mâine al luptei si frământărilor politice interbe, -pe care isi i-a liberatea de a le judeca din nou in vreme ce continuă a participa la răspunderea guvernării si dublează primul memoriu de note diplomatice remise in numele guvernului"si redactate intr'un sens exact opus frazei

proprii prezentate in numele partidului Dsale si inconjurate cu svonul discret răspândit, că ar avea asentimentul autoritărilor sovietice.- ~~151~~

XXXXXXXX

Materialele reale ale constructiei piedestalului sunt diverse: Afacerile partizanilor- stânjeniti e drept, după căderea administratiei BEJAN, " aptinerile" la vot in parlament, politica fondurilor recente de astă dată la Ministerul Afacerilor Străine unde preluase dela predecesorul său circa 18.000.000 de franci elvetieni, dintre care vreo trei in casa Ministerului si care se pare că s'au epuizat. XXXXXXXXXXXXXX indoctrinarea unor personagi din jurul Curtii, politica de favoruri personale compensată cu actele de slugărnicire in propriu său departament pregătirea unor "reziztenti" eventual de toată increderea care, cu banii adunati pe spinarea tării / cazurile M.SOLACOLU, SERGIU DIMITRIU/ să se poată alătura la nevoie Dlui FRANASOVICI, ofertele- e drept, respins- către Dnii Al CRETEANU / din care voia , in primăvara 1945 să facă un adevărat subsecretar de stat cu sediul la Ankara"/ CAFENCU si TILEA / in intentiunile cu privire la cel dintâiul comunicate Dlui VICTOR POGONEANU, sondajiile fată de ceilalti doi practicate prin Dl FRANASOVICI.-

Există, fireste, si contra timpul: astfel procesul Al. CRETEANU, care ar fi fost fără indoială evitat dacă domnul T nu i.ar fi cerut să remită fondul cei fusese incredintat de predecestorul Dsale nu statului, ci domnului FRANASOVICI si dacă printr' condamnare pripită in tară si printr'o campanie jignitoare in străinătate/ in care s'au distins Domnii FRANASOVICI, V.V. STANCIU, -debitori, din intâmplare ai unei legatiuni din BERNA/ nu ar fi rupt cu nesocotintă toate puntiile fără a putea sconta nici un beneficiu ci din potrivă, numai complivatiuni suplimentare. Ar fi deasemenea de discutat ce serviciu a adus Dl T atât statului cât si carierei noastre diplomatice prin retrogradările si eliminările a unui mare număr de elemente dintre cele mai strălucite si ale căror convingeri de stânga se traduseseră in fapt prin concurdul ce dăduseră in pregătirea actului dela 23 August 1944, de care este adevărat că D-l Tatarascu fusese cu totul străin.- Anarhia , conruptia morală si inactivitatea ce domnesc azi in genere in M.A.S. sunt cu atât mai semnificative din acest punct de vedere.

Ori cum ar fi domnul T isi continuă, calea sinuoasă .

Spre ce tel ? Tara, pe care a inpins-o in prăpastie in 1940, are dreptul si datoria să-si pună astăzi această intrebare"

XXXXX " ./.

" Reexaminarea situatiei" reclamată de domnul TATARASCU poate incepe cu politica Dsale.-

13 August 1947.-

Documentele citate in această notă le voi prezenta la cerere in măsura in care e vorba de documente aflătoare in tară, iar acelea aflate in posesiunea Dlui NICULESCU BUZESTI sunt convins că Dsa mi le va transmite de indată ce ii voi cere acest lucru printr'o scrisoare personală care ar urma să-i fie remisă personal.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

Schiță a cazului Tătărescu

„Adaptarea" – cum îi place Dlui T. să numească versatilitatea și absența de orice scrupule pare a fi atât norma dsale de viață cât și caracteristica întregei sale cariere politice.

Într'adevăr, încă de la începutul acestei cariere, dl T. se face remarcat prin publicarea unei broșuri în care, aderând la faimosul strigăt de la sfârșitul primului războiu mondial: „Răspunderile"!, reclamă trimiterea în judecată (de controlat) a lui Ionel Brătianu – ceea ce nu-l împiedică întru nimic, câțiva ani mai târziu, de a deveni, odată cu nedespărțitul său prieten dl/Franasovici, membru în guvernul aceluiași Ionel Brătianu.

Tânăr subsecretar de Stat însărcinat cu ordinea publică, dl T. își îndreaptă activitatea în două direcțiuni principale: fondurile secrete – care par a-i fi oferit, în decursul timpului, o solidă bază financiară – și „pericolul roșu", din care înțelege să-și facă o necontestată trambulină ~~[illegible]~~ politică. Evenimentele de la Tatar-Bunar, în care nu s'a lămurit nici azi partea elementului provocator, se produc la timp pentru

a permite dlui T. să intoneze primul său mare discurs, impregnat de o fanatică duritate — şi de tot atâta imprecisiune şi imprudenţă politică — şi răspândit apoi între copertele roşii cele mai sugestive (eventuale citate).

Dar era nevoie de mai mult spre a consolida definitiv reputaţia şi autoritatea politică a dlui T. De aceea izbucnesc, la celălalt capăt al Ţării, turburările antisemite de la Oradea, în care provocarea îşi are de asemenea rolul şi care servesc să echilibreze jocul complicat — şi totuşi atât de simplu — al dlui T.

Din această parte reiesă nu era vorba de o adevărată primejdie care trebuia eliminată fără cruţare — ci de o mişcare de entuziasm tineresc care trebuia numai îngrădit şi — mai ales — înţelept călăuzit (cu ajutorul, de sigur, şi al fondurilor de O. P.). Rezultatele acestei înţelepte politici nu s'au lăsat mult aşteptate: după profesorul Manoilescu, şeful oficial politic, Primul Ministru Duca, era doborît de gloanţele partizanilor dlui T. Nici în această privinţă toate împrejurările care au făcut din dl T. succesorul neaşteptat al lui Duca nu s'au lămurit încă:

defunctul Inculetz și dl Franasovici sunt cu ar fi fost poate în măsură să aducă o contribuție utilă la ceea ce a însemnat introducerea asasinatului ca metodă politică în România.

Din nou însă, balanța politică a dlui T. trebuia echilibrată. Și prousele comuniștilor îndeplinesc această funcțiune (eventuale precizări) împreună cu o atitudine față de Rusia sovietică al cărei caracter temerar nu era întrecut decât de abaterea de la politica noastră externă tradițională pe care o reluase și o pusese în asentimentul unanim al Țării Nicolae Titulescu. Măsura în care politica deconcertată a Primului Ministru, contracarând pe aceea a Ministrului de Afaceri Străine, era inspirată de aceleași calcule politice interne întemeiate pe speculațiunea comunistă reiese cum nu se poate mai clar dintr'o serie de telegrame (al căror text autograf există la Ministerul Afacerilor Străine) pe care dl T. le expedia la Geneva lui Nicolae Titulescu, provocând replica fermă, chiar violentă, a acestuia.

Partida Tătărescu-Titulescu nu era - nu mai putea fi - egală, de când cel dintâiu găsise cel mai prețios punct de sprijin al carierei sale de până atunci, devenind în acelaș timp inspiratorul și instrumentul servil al regimului personal al Regelui Carol II.

{Tit.-Tat.
{Tit.-Lit.

Rezultatul deocamdată câștigat al acestei lupte mi-storice: e debarcarea lui Nicolae Titulescu din guvern, printr'o scamatorie care își va găsi pereche în 1945, când dl T., mai întâi într'o serie de interview-uri, apoi într'o scrisoare de răspuns la o alta a dlor Savel Rădulescu și Constantin Vișoianu — prieteni și discipoli ai lui Nicolae Titulescu — nu șovăie a se arăta ca fiind cel mai fidel interpret al politicii acestuia, pe care o sabotase și o minase! (eventuale citate din numerele respective din „Drapelul")

Alegerile din Decembrie 1937 pun capăt guvernării de patru ani celebrate prin sonora cadență a lui „Da sau Nu". Nici aci, istoria nu-i fixat încă rolul dlui T. în elaborarea formulei-surpriză a guvernului Goga. Dl T. pleacă Ambasador la Paris, dar cu intențiunea fermă de a se reapoia în viața politică internă, după instaurarea dictaturii regale în Februarie 1938. O scrisoare autografă a dsale (în posesiunea dlui Gr. Niculescu-Buzești) adresată dlui Ernest Urdăreanu, șeful camarilei de la Palat, înregistrează la timp meritele și aspirațiunile dlui T. în legătură cu lovitura de Stat.

Nu trebuia de altfel să mai treacă mult timp până când un al doilea asasinat, acela al Primului Ministru Armand Călinescu, să servească din nou cariera politică a dlui T.

Ridevenit Prim-Ministru, de astă-dată nu ca uzurpator al conducerii partidului liberal, ci ca reprezentant al Frontului totalitar/ist al Renașterii Naționale, dl T. e pus în fața unor răspunderi mai grave/încă decât acelea cu care se complăcuse până atunci a se juca. Războiul izbucnise în Europa și era în ajun de a cuprinde întreaga lume. Neutră, România se afla în preajma ceasurilor celor mai grele din istoria ei. Dl T. găsește astfel prilejul nu numai de a-și accentua politica absurdă de provocare a Rusiei sovietice și nu numai de a sluji, prin formula Partidului zis al Națiunii, sistemul totalitar al guvernării sale (care de plin descoperea despotic pe Suveran), dar și de a se arunca, în pofida tradițiilor și intereselor Țării, în brațele Germaniei național-socialiste. Lăsându-se astfel adevărat amăgit de o manevră germană al cărei instrument avea să fie, alături de Ministrul Reichului de la București, Fabricius, colegul acestuia de la Bratislava — de fapt Reichsprotektorul Slovaciei-satelite — și viitorul Gauleiter al României, Killinger, — dl T. se grăbește să ofere Berlinului colaborarea economică și politică deplină a Țării — adică petrolul, grânele, comunicațiile și spațiul strategic ~~[illegible]~~ indispensabil pătrunderii germane în întregul Sud-Est european

Menit pentru o garanție a integrității teritoriului român - de îndată înlocuită prin „sfatul" de a se înțelege cu vecinii și în special cu Ungaria (pactul hotarelor (citate din notele schimbate) apărate până atunci cu o altă formulă sonoră: „nici o brazdă!"), dl T. avea să se afle mai repede în fața reacțiunii Rusiei sovietice, manifestată la 26 Iunie 1940 dar previzibilă încă mai de mult. Replica dlui T. este o broșură - „Basarabia" al cării conținut aruncă o lumină (semnificativă ciudată și) asupra orientării politice (externe) de mai târziu a dsale (citate din broșură), fiind în același timp o bună ocazie pentru preamărirea, odată mai mult, a Regelui Carol II.

{Comun. Cons. de Min. Decl. Tăt. 4.VII.1940}

Părăsind cârma Țării pe care o adusese la prăpastie, dl T. rămâne alături de Regele Carol II în Consiliul de Coroană unde stenograma oficială (aflată la Ministerul Afacerilor Străine) înregistrează votul dsale categoric pentru acceptarea dictatului de la Viena.

După abdicarea silită a Regelui Carol II, cu care împarte răspunderea în dezastrul Țării, dl T. nu este turburat de nici o remușcare: elaborând un lung memoriu răspândit în străinătate de prietenul său dl Franasovici (erou al „rezistenței" române pe Riviera și în Elveția comanditor - din patriotism - al fondurilor fostei Ambasade din Paris și subvenționat pe deasupra de Vice-Președintele de Consiliu Mihai Antonescu [vezi scrisoarea Ministrului Cella, aflată în posesiunea dlui Niculescu-Buzești]), dl T. pretinde că apere interesele

Țării justificându-și politica D-sale – care compromisese până la prăbușire. În același timp însă dl T., amintindu-și de sigur de bunele servicii aduse Germaniei, își menaja raporturile personale cu Mareșalul Antonescu (vezi scrisoarea D-sale către acesta, aflată în posesiunea dlui Niculescu-Buzești) și se afișa, alături de guvernul noii dictaturi la serbările de la Chișinău (v. fotografia publicată în presă) – unde nu prezența sa, de sigur, nona și apropiata D-sale „adaptare".

Stalingradul este abia momentul în care dl T. își dă seama că mizase pe tabloul ce avea să piardă. Încercarea neizbutită a D-sale de a se apropia de partidele de opoziție – care începuseră mai de mult negocierile cu principalii trei aliați – nu-l descurajează. O nouă scamatorie – de astă-dată pe scena internațională – și dl Tătărescu prezintă pe prietenul său (ca vorbind) în numele unei „Coaliții democratice" care avea meritul de a ascunde trecutul totalitar al dlui T. – dar căreia îi lipseau doar – partenerii (vezi scrisoarea din iulie 1945 a dlui Niculescu-Buzești către dl T.). Oferta, transmisă la Moscova, primește un răspuns politicos, în același timp cu dna Kollontay se informa pe lângă opoziția reală – unită în Blocul Național Democratic – despre adevărata poziție și valoare politică a dlui T. O mică întârziere – datorată lui M. Antonescu – în transmiterea acestui răspuns către dl T. și este suficientă acestuia spre a transforma o inițiativă

tardivă (Blocul încheiase deja cu mult negocierile
sale și expusese aliaților, la 20 Iunie 1944, planul
menit de acțiune în vederea scoaterii României din
tabăra ~~[illegible]~~ germană și a alăturării ei la
Națiunile Unite) comportând în plus și riscurile
unei duble negocieri, - este o șansă unică
de a se realiza, grație d-sale, un armistițiu
mai rapid și mai bun, al cărui singur defect
era că nici măcar nu fusese luat în discuție.
Farsa, montată întâiu prin zvonuri, apoi
prin informații „senzaționale" strecurate în
gazete (Semnalul, Fapta) și găsește plena
expresie în discursul-program din 2 Iulie 1945.
Dar istoria a înregistrat adevărul și verdictul ei
nu poate fi escamotat (vezi scrisorile adresate în
Iulie 1945 de către d-nii Niculescu-Buzești și Victor
Pogoneanu, precum și declarațiile în aceeași
chestiune ale d-lui I. Maniu).

Același discurs din Iulie 1945 dă cheia noii
politici a d-lui T.: este tot cea veche – „adap-
tarea", a cărei expresie în domeniul politicii
externe o (și) dăduseră cele trei versiuni succesive ale
declarațiunilor d-sale către presă, după intrarea
sa în guvern, la 6 Martie 1945. De atunci încoace,
adaptarea ia însă, de câte ori e posibil, forma
mai subtilă a duplicității: de la conversația
cu Secretarul de Stat american Byrnes, la Paris
(după care acesta din urmă a declarat că, dacă n'ar fi
fost prevenit asupra personagiului, ar fi riscat
să creadă în sinceritatea protestărilor lui de

fidelitate), până la recentul „memoriu" linia d-lui T. nu se desminte: este singura dovadă de consecvenţă. Campania (de zvonuri) partizană, indiscreţiile interne scrise în presa străină trebuie să contribue la piedestalul în curs de construcţie al d-lui T.: triplul salvator al burgheziei, al monarhiei (pentru care propunea, în toamna 1945 restabilirea regenţei*) şi al ţării, rezistentul camuflat cu o incomparabilă abilitate, câştigătorul de mâine al luptei şi frământărilor politice interne – pe care şi-a luat libertatea de a le privi de sus în vreme ce continuă a participa la răspunderea guvernării şi dublează faimosul memoriu de note diplomatice, remise „în numele guvernului" şi redactate într'un sens exact opus propriei propuneri prezentate în numele partidului liberal şi incorporate în zvonul, discret răspândit, că ar avea asentimentul autorităţilor sovietice.

Materialele reale ale construcţiei piedestalului sunt diverse: afacerile partizanilor – stânjeniţi, e drept, după căderea administraţiei Bejan –, „abţinerile" la vot în Parlament, politica fondurilor secrete – de astă dată la Ministerul Afacerilor Străine, unde preluase de la predecesorul său circa 18 milioane de franci elveţieni, dintre care vreo trei în casa Ministerului şi care se pare că s'au epuizat –, îndoctrinarea unor personagii din jurul Curţii, politica de favoruri personale compensată cu actele de slugărnicie în propriul său Departament, pregătirea unor

*) …timp cu dna Martha Bibescu ~~transmiterea~~ mesajele d-lui T. fostului Rege Carol II

v. [illegible]

000157

158

„reportați" (eventuali de toată [illegible] care, cu banii adunați pe spinarea Țării (exemple M. Solacolu, Sergiu Dumitrescu) să se poată alătura la acțiunea dlui Franasovici, oferindu-i drept, exemplu — cazul dlui Al. Cretzianu (de care zice, în primăvara 1945, că face „un adevărat interceptor de Stat în sediul la Ankara"), Gafencu și Tillea (intervenționiști cu [illegible] la cel dintâi comunicate dlui Victor Pogoneanu; [illegible] față de ceilalți doi predicatori prin dl Franasovici).

Zestre, pușcă, și contra-timpuri: astfel procesul Al. Cretzianu, care ar fi fost fără îndoială evitat dacă dl T. nu i-ar fi cerut să restituie fondul ce-i fusese încredințat de predecesorul său, dl [illegible] — nu Statului, ci dlui Franasovici și dacă, pentru o condamnare prescrisă în Țară și pentru o campanie păgubitoare în străinătate (la care s'au distins dnii Franasovici, V.V. Stanciu — debitori, din întâmplare, ai casei Legațiunii din Berna —) nu ar fi rupt cu nesocotință toate punțile fără a putea scoate nici un beneficiu, ci dimpotrivă, numai complicațiuni suplimentare. Ar fi de asemenea de demult ce servicii a adus dl T. atât Statului cât și carierei noastre diplomatice prin retrogradările și eliminările a unui mare număr de elemente dintre cele mai strălucite și ale căror convingeri de stânga se trădaseră în fapt prin concursul ce dăduseră în pregătirea actului de la 23 August 1944, de care este adevărat că dl Tătărescu fusese cu totul străin. Anarhia, corupția morală și inactivitatea ce domnesc azi în genere în Ministerul Afacerilor Străine sunt cu

atât mai semnificativă din acest punct de vedere.

Şi cum ar fi, dl T. îşi continuă calea sinuoasă. Spre ce ţel? Ţara, pe care a împins-o în prăpastie în 1940, are dreptul şi datoria să-şi pună azi această întrebare. „Reexaminarea situaţiei" reclamată de dl Tătărescu poate începe cu politica Dsale.

13. VIII. 1947

Documentele citate în această notă le voi preda la cerere în măsura în care e vorba de documente aflătoare în Ţară, iar acelea aflate în posesiunea d-lui Mihalache. [illegible] sunt convins că dsa mi le va transmite de îndată ce îi voi cere acest lucru printr-o scrisoare personală care ar urma să-i fie remisă personal.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

160

~~00159~~

Radu BUZESTI

copie xerox vol. 5. f 116 – 119.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI declar in continuare cele ce urmează :

La intrebarea ce sti despre plecarea fratelui dumitale in străinătate ?

Ideia plecări in străinătate a fost determinată de starea din ce in ce mai gravă a sănătăti sotiei sale. Ca urmare a acestui fapt fratele meu s'a decis să ceară vizele necesare pentru a părăsi tara in bună regulă. La cererea de a i se acorda viza de esire a optinut promisiuni că se vor face toate demersurile necesare pentru ca viza să fie acordată. Aceasta intâmplat către sfârsitul lunei Iulie / după cât imi amintesc/.

După formularea cereri de viză fratele meu a plecat la Predeal unde a rămas până la sfârsitul lunei August sau inceputul lunei Septembrie. Acolo ii transmiteam pe măsura sosiri lor toate informatiile ce primeam in Bucuresti, pe cale telegrafică dela Viena apoi dela Berna, cu privire la evolutia sănătăţi cumnatei mele. Pentru o vreme stirile au fost linistitoare dar un moment dat continutul lor s'a agravat subit ceace a determinat pe fratele meu să vină subit in Bucuresti cu hotărârea de a acelera posibilitatea de plecare. Văzându-l am avut impresia că sub efectul stirilor ingrijorătoare primite, va părăsi tara cu orice risc in cazul când nu va putea obtine vizele normale. Aceastä impresie mi-a fost comfirmată ma târziu când fratele meu mi-a declarat această determinare si spunându-mi totodată că atât pentru mări şansa de a obtine viza oficială cât si in ipoteza cealaltă pentru amări sanşa de a putea pleca in mod clandestin socotea necesar că pentru câtva timp să se retragă in vălul lumei si depe arena publică.

In acest sens i-a vorbit si Dlui MANIU atunci când l-a pus in cunostintă de intentia de a părăsi tara din cauza esclusivă a stării sănătătii sotiei sale .-

Asupra mijloacelor prin care a părăsit tara nu am informatiuni ci numai bănuieli intru cât fratele meu s'a ferit a mă pune in curent cu pregătirile sale pentru a nu mi

./.

neajunsuri in cazul unei eventuale anchete asupra plecării sale. Pe dealtă parte la plecare sa pe care, după indiciile destul de neprecise de care dispun o situez in luna Noembrie nu eram in Capitală pentru a avea posibilitatea de a ma vedea pe fratele meu si de acunoste vre'un fele oarecare sudul intentiilor si pregătirilor sale . Pe fratele meu l-a vizitat pentru ultima data in ultimele zile ale lunei Septembrie când eu am plecat la Resita in interes de serviciu. La inapoierea după aprximativ o săptămână am fost informat că fratele meu părăsise locuinta ducându-se la gara pentru a lua trenul cu destinatia Drăgăsani. Am considerat că aceste reprezintă punerea in practică a intentiei de a se retrage din văzul lumei / după cum am arătat mai sus/ deatunci nu am mai putut vedea pe fratele meu. Concomitent cu primele stiri venite din Berna după incetarea din viată a cumnatei mele / 5 Decembrie/ am aflat că fratele meu era acolo.

Bănuiala mea care se intemeiază si pe faptul că după toate aparentele plecarea fratelui meu a fost simultană cu acea a Dlui VISOIANU, este că sa s'a produs pe calea aerului intrucât căile terestre erau cu prea putin sigure pentru ca să poate fi folosite simultan de doi fosti ministri de externe fără aptitudini sportive.-

<u>Intrebare</u>: Ce mă determină să ~~ptzz~~ cred că plecarea s'a produs in luna Noembrie.?

Faptul că până in ultimul moment se punea incă problema dacă partidul national tărănesc va participa sau nu in alegeri si credinta mea că in cazul când s'au examinat această problemă Dl MANIU nu ar fi luat o hotărâre fără a consulta pe fratele meu in această chestiune .Aceasta mă determină să cred că fratele meu nu a plecat inainte de a expirat termenul in care se mai putea lua hotărâri cu privire la participarea in alegeri.

Care sunt motivele care mă să cred că Dl MANIU nu ar fi luat o hotărâre in această privintă fără să consulte pe fratele meu ?

In primul rând faptul că reprezentarea in alegeri ar fi avut un aspect de politică externă domeniul in care fratele meu avea un cuvânt insemnat in partid si că ~~si~~ in al doilea rând faptul că fratele meu, in credinta mea, se bucura de o incredere mare din partea Dlui MANIU.-

Cum cred că după plecarea fratelui meu s'a tinut legătură intre el si domnul Maniu in chestiunile privind politica externă

Nu am posibilitatea să răspund asupra naturei legăturilor ce au putut exista intre Dl MANIU si fratele meu privind politica externă. Nu pot răspunde decât pentru faptele mele propri.-

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin si o semnez.

/ss/ Radu Niculescu BUZESTI

17.VIII.947

copie vezi vol. 5. f 120-123. 00163

D E C L A R A T I E

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI născut in Buzău la 23/II 1911/ părinitt Constantin si Valeria/ având serviciul militar satisfăcut la divizionul I Tunuri de Munte necăsătorit, domiciliat in strada Sf. Constantin nr. 24 Bucuresti si nesuferind in trecut de nici-o condamnare declar următoarele :

La intrebarea pusă asupra relatiilor mele xxxxx si cunoasterea ce o am asupra Dlui FLORIN ROIU :

L-am cunoscut pentru prima dată la Ministerul de externe la sfârsitul anului 1944, când mă duceam să iau dela Minister pe fratele meu pe atunci titularul ministerului.- Spre a dejuna in oras. Dl ROIU era seful cabinetului Ministrului ulterior la mai intâlnit in casa fratelui meu si in casa prietenului meu RADULESCU POGONEANU.

O cunoastere adâncă a persoanei nu am findcă relatiile mele cu xxxxx Dsa au fost in totdeauna superficiale. Atât xxxx cât pot judeca după infăţisare si din opiniile exprimate de oameni care l-au cunoscut in relatiile de serviciu si de prietenie, consider că este un om corect si de caracter.-

Din cât am putut observa Dl ROIU s'a bucurat de increderea fratelui meu GRIGORE NICULESCU BUZESTI.

Din fatul că Dl ROIU a continuat să frecventeze pe Dl POGONEANU duă acesta din urmă incepuse xxxx a fi oarecum ocolit de fosti săi colegi si colaboratori, deduc că Dl ROIU se simtea legat de sentiment de prietenie de Dl Pogoneanu.-

Asupra Dlui POGONEANU .

L-am cunoscut tot la Ministerul de Externe intr'una din imprejurările când il insoteam acolo pe fratele meu.- Mai târziu l-am văzut foarte des in cursul anului 1946, in casa fratelui meu până la plecarea acestuia din tară, apoi in propria casă a Dlui POGONEANU.

Opinia mea asupra persoanei Dlui POGONEANU este excelentă. Sub toate raporturile cu exceptia sănătăti. Deasemenea pot să afirm că nu am auzit pe nimeni din cei care au avut raporturi mai apropiate cu Dsa exprimând opinixx defavorabil

Pe colonelul BOXONELL l-am cunoscut in cursul anului 1946 cu prilejul vizitei pe care a făcut-o in tară pe când era incă fratele meu in tară.

L-am văzut de două ori câte 15-3o de minute la sosire si inainte de plecare fiindcă locuiam in aceias casă.

La intrebarea dacă am cunoscut pe Dnii BURTON BERY HULICH răspund Nu., răspund că fratele meu a fost la un moment dat in ingrijirea unui doctor american al cărui nume mi se pare a fi fost acesta. Dacă amintirea mea este exactă am văzut odatp.pe acest domn când a trecut prin camera in care mă aflam spre a se duce intr'o cameră vecină spre a consulta pe fratele meu.-

Colonelul SCHYLER răspund Nu.-

In casa Dlui POGONEANU unde de câteva ori am gosit si pe Dl ROIU au avut loc discutii asupra subiectelor celor mai vanate.-

<u>Intrebare:</u> Dacă in discutiile avute la Dl POGONEANU imi amintesc că s'a discutat existenta unei imputerniciri date de fratele meu Dl MANIU,/de fată fiind si Dl ROIU./

Nu imi amintesc să fi fost vorba de vre'o inputernicire formal.In cursul discutiilor am emis opinia că prin prezenta dă in străinătate si prin pozitia pe care o avea atât in partid cât si in fata Dlui MANIU personal fratele meu putea in fapt să fie considerat sau imputernicit al partidului cu atât mai mult cu cât el era chiar deputat ales pe comitetul P.N.T.-

Referitor la grupul agrarian initiat de MACEK despre care am luat cunostintă mai de mult in cursul anului 1946 din presă , declară că văzând personal de Dl MANIU spre a-i cere opinia asupra acesteu pribleme Dsa mi-a spus că partidul national tărănesc nu se poate asocia la initiativa DLUI MACEK din cauză că acesta ar duce la inrăutătirea relatiilor cu U.R.S?S. si că pozita P.N.T. fiind o pozitie legală nu s'ar putea asocia cu partidele agrariene din alte tări in care aceste partide sunt in ilegalitate.-

Aceasta imi este declaratia pe care o dau si o semnez

/ss/ Radu Niculescu Buzesti.-

17 August 1947.-

copie vezi vol. 5. f 124-127.

00165

D E C L A R A T I E

/ Continuare /

Intrebare Dacă cunosc că Dl POGONEANU ar fi discutat cu Dl MIHALACHE o lucrare privitoare la Dunăre.-

RASPUNS Incidental in cursul unei discutii prietenesti avute cu POGONEANU in care eu exprimasem opinia că problemele ce se pun unui partid politic ar trebuie să fie studiate mai tehnic si să nu fie lăsate in stadiul de formule generale sau lozinci Dl POGONEANU mi-a arătat cât de greu este să poti defini si incadra tehnic termeni unei prbleme oricare ar fi ea atât timp cât nu există un mănunchi cari să poată prezenta elementelor conducătoare ale partidului problemele gata studiate si cu concluzi clare pentru ca pe baza acestora să se poată realiza in mod democratic unitatea de vederi in sferele conducătoare ale partidului. In genere oamenii animati de cele mai bune intenti - spunea Domnul POGONEANU- ar nevoie să fie ajutati pentru a se familiariza cu problemele ce se pun. Pentru sustinerea texei sale mi-a exemplu Domnului MIHALACHE care a avut nevoie să studieze in mos amănuntit două teze in chestiunea dunării spre a-si putea forma o opinie Dacă fiecare membru al conducerii ar necisita atâtea studii pentru fiecare problemă ar rezulta o pierdere de timp foarte desavantajoasă pentru un partid politic.- Neajunsul nu poate fi evitat de cât prin concursul expertiilor care sunt in măsură să redea clar termenisi concluzile unei probleme.-

Prin cel de mai sus inteleg să spun că au rămas ~~xxxxxxxxxxx~~ cu impresia ci Dl POGONEANU pusese la dispozitia Dlui MIHALACHE unele studii in legătură cu chestiunea Dunării.-

Intrebare Dacă am transmis prin Domnul COPOSU mesagii Domnului MANIU / provenite din străinătate/

Raspuns Am predat Domnului COPOSU continutul mesagiului mentionat in declaratia de azi dimineată sub

./.

00166

nr. 2 . Mesagiul continea cele deja arătate. Precizez că se . xxxxxxx cuprindeau tăieturi din gazete xxxxx in care figurau articole de CREEANU,GAFENCU si MATEESCU.

Am credinta că si Domnul COPOSU va fi citit aceste mesaj.-

Intrebare Dacă despre cele două mesagi transmise Domnului MANIU era in cunostintă si Domnul LEUCUTIA?

Rapuns Domnul LEUCUTIA stia de inmânarea mesajulu xxxxxxx din partea fratelui meu dar continutul mesajului nu-l cunoastea dela mine. Fiind prezent in aceiasi casă am discutat cu Dl LEUCUTIA arătându-i că am primit ,stiu despre sănătatea fratelui meu subiect asupra căruia Dl LEUCUTIA era foarte interesant. Totodată i-am spus că am adus si pentru Dl MANIU ceva dela fratele meu.-

Intrebare De unde deduceti că corespondenta care sosea din străinătate venea prin misiunea britanică.-

Raspuns Ceace mă face să presupun că mesagiile din străinătate veneau prin canalul misiunii străine britanic sunt două fapte.-

- o convorbire pe care fratele meu a avut -o de multă vreme cu Dl BOSHALL.-

- faptul că din străinătate singurele persoane cari pot aduce in mod necontrolat corespondentă sunt misiunile străine.-

Din convorbirea avută de fratele meu cu Dl BOXSHALL care s'a desfăsurat pe un ton de amărăciune réciprocă a rezultat că Dl BOXSHALL se simte legat de noastră in virtutea timpului indelungat petrecut aci si a legăturilor de rudenie si prietenie pe care le are dar că totusi nu poate face nimic pentru a ajuta pe cei care apăsarea unei situatii neasteptate survenită in xxx tara noastră decât cel mult să ajute cu o legătură intre persoanele care se aflău atunci afară si cei din tară să fie mentinută. Aceasta pentru să se poată păstra o posibilitate de informații.

De aci vine credinta mea că scrisorile soseau in tară prin mijloace pe care Dl.BOXSHALL le putea folosi si cari nu pot fi altele după părerea mea decât acelea ale Misiunii Britanice.

ss/Niculescu Buzesti

18 -8-1947.

copie vezi vol. 5. f 128-136

000167

DECLARATIE

Subsemnatul Ing.RADU NICULESCU BUZESTI,declar in continuare:

INTREBARE: Ce rol a avut in transmiterea corespondentei către Partidele de opozitie si grupul celor aflate in străinătate.-?

RASPUNS : Am transmis D-lui MANIU mesagii primite din partea frateluo meu după cum voi arăta mai jos.In sens invers nu am putut transmite decât impresiile ce am putut culege in cursul câtorva convorbiri ce am avut cu şeful P.N.T.

?esagiile cu continut politic primite de mine spre a fi transmise au fost in număr de două:

1/. Un mesaj cumprizând o scrisoare personală a fratelui meu adresată mie prin care imi răspundea la scrisoarea de condoleanţă ce-i trimisesem după moartea soţiei sale. In aceasta scrisoare fratele meu isi exprima profunda sa deprimare in urma incetării din viaţă a soţiei sale şi işi exprima îndoiala asupra posibilităţii sale de a mai exercita vre'o acţiune politică pentru un timp nedeterminat.Mă ruga să explic prietenilor săi starea sa de spirit şi să-i fac să fie intelegători.-

In acelasi mesaj se găsea o serie de tăeturi din gazetele elvetiene,franceze,angleze,si americane,acestea din urmă însoţite de o notă din partea domnului CRETEANU cu privire la acţiunea comună a agrarienilor şi la anumite aspecte cari ar fi scoase la iveală de EKHARD seful din U.S.A.,al Agrarienilor Unguri (mai inainte de sosirea in U.S. A.,a lui FERENTZ NAGY) EKHARD,ar fi avut pretentia ca în paralel cu actiunea agrariană să se discute un statut de autonomie pentru Ardeal.Am prezentat D-lui MANIU aceste hârtii cu exceptia scrisorii adresate mie de fratele meu din care am impărtăşit Dlui MANIU numai partea privitoare la starea de spirit a fratelui meu si la imposibilitatea momentană in care se găseşte de a întreprinde ceva.-

Am adăugat că fratele meu avea nevoe de o ingrijire medicală foarte atentă din cauză că sufere de leucemie şi că va urma intr'un sanatoriu la Zurich o cură (fapt care rezul

./.

tă din scrisoarea fratelui meu)

Dl.MANIU mi-a exprimat simpatie pentru mâhnirea fratelui meu si speranța pentru insănătoşirea sa fizică.Totodată mi-a arptat amărăciunea sa pentru faptul că activitatea grupului dinafară este prea redusă,judecată după eşecul pe care il vea in presă si forurile importante din străinătate. Domnisa ar fi dorit in special să aibă opinia amănuntită a fratelui meu aszpra felului în care sunt văzute lucrările dinafară.In privința chestiunii agrariene si a problemei ridicate în mod tangentiar de EKARD,opinia D-lui MANIU era:

- Că actiunea agrariană nu ar fi pe placul vecinei U.R.S.S.,care ar înrăutăți mult situatia politică în România.

- Că nu era paralelismul între pozitia agrarienilor din alte țări si pozitia P.N.T.,deoarece acesta din urmă era un partid cu existență legală ceiace nu era cazul cu partidul MACEK.-

- Că in privinta aspiratiilor unguresti la un statut de autonomie pentru Ardeal trebuia refuzată dela inceput orice încercare de discuție pe aceasta temă.Această compoziție P.N.T.,este de nezdruncinat.Programul P.N.T.,indică in mod clar punctul de vedere al partidului in aceasta chestiune.-Acelaşi program cuprinde ideea descentralizării administrative aşa cum începuse să fie aplicată în 1929.

Dl.MANIU mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu dar că nu are mijlocul de a face să se trasmită scrisoarea prin persoane de absolută încredere.M'a intrebat dacă a-şi putea face eu acest serviciu,sau dacă a-şi putea să indic o persoană potrivită.-I-am spus că nu sunt absolut deloc in măsură să fac aceasta şi nici nu ştiu dacă in viitor se va prezenta vre'o ocazie,fiind dat că nu am in nici un fel relații cu persoane care circulă peste fronetieră.-Am rugat pe Dl. MANIU să aibă gata scrisoarea pe care D-sa ar intenționa să o scrie rămânând ca eu să fie înmânată deci persoanei şi ocazia s'ar prezenta.D-sa mi-a spus că atâta timp cât nu poate aprecia garanțiile de seriozitate ale persoanei căreia ar urma să li se încredinteze mesagiul nu poate face acest lucru.-

I-mi ingădue totusi ca eu să exprim părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută si să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza,dacă ni s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre'un mesaj.

./.

Cele de mai sus se petreceau in luna Aprilie către inceput (poate chiar in Martie) .

2.- Al doilea si ultimul mesaj ce ne-a parvenit către sfârsitul lunei Aprilie s'au inceputul lunei Mai cuprindea.-

- O scrisoare ~~afk~~ a fratelui meu către Dl.MANIU,prin care-i anunţa hotărârea sa de a încerca să reea in afară firul ce fusese rupt prin zdrunciunarea morală suferită în urma mortii soţiei sale.-

- Un memoriu prin care rezuma felul in care vedea el evoluţia politicii internaţionale in raport cu consecinţele pe care aceasta evolutie le vor avea pentru ţara noastră precum si pentru linia de conduită a P.N.T.-

- Deasemenea tăeturi din tipăriturile ce apar în străinătate.-

Impresia produsă de acest al doilea mesaj nu am putut-o cunoaşte decât mai târziu deoarece memoriul nu a fost citit de Dl.MANIU în prezenţa mea spre a-mi putea da seama de felul în care este primit.-

Când către sfârsitul lunei Mai am văzut din nou pe Dl.MANIU,am avut impresia că D-sa consideră că evenimentele au depăşit imprejurările in care memoriul fusese scris şi că pentru partidele din opoziţie situaţia devenea din ce în ce mai grav în urmă incordării relaţiilor dintre Marile Puteri drept consecinţe a formulării doctrinei TRUMAN.Aceasta impresie era confirmată de arestările masive ce incepuse a fi operate în toată ţara printre membrii partidului N.T.-Acestea erau primele indicii in sensul că partidul urma să fie scos din legalitate,Dl.MANIU,era dornic să afle din partea celor dinafară dacă există şansa ca o astfel de gravă eventualitate să fie evitată.- Deasemenea D-sa dorea ca să fie cât mai mult cunoscute opiniei publice mondiale arestările ce se produceau în ţară.-

Nu am mai primit insă nici un fel de mesaj dinafară şi nici nu am fost in măsură să comunic că un astfel de mesaj este foarte aşteptat.Aci inceteazä rolul meu in a face legătura intre fratele meu si Dl.MANIU.Am mai văzut pe Dl.MANIU in cursul lunei Iunie,venisem pentru a mă informa dacă demersurile făcute in vederea eliberării membrilor de partid inscrişi aveau vre'o şansă de a determina o solutie favorabilă.- Am plecat cu impresia că nu numai că nu se va produce o destindere dar chiar că se aşteaptă o extindere a arestărilor la forurui mai inalte ale partidului.-

./.

00170

Rolul meu astfel cum este arătat mai sus este o consecintă naturală a faptului că sunt pe deoparte frate cu fostul ministru de externe şi pedealtă parte membru al partidului N. T.

In discutie contrarie adică din tară in străinătate am trimis fratelui meu un singur mesaj din partea D-lui MANIU si anume cel arătat sub punctul de mai sus.

Fără continut politic am primit două scrisori dela fratele meu si am transmis două.In ambele cazuri era vorba numai de schimburi de informatii cu privire la starea sănătăţii,starea morală supă incetarea din viaţă a soţiei sale şi mersul curent al lucrurilor de fiecare zi,deasemenea am cerut si am primit instructiuni cu privire executarea dreptului de procurist al fratelui meu in administrarea bunurilor sale.-

INTREBARE : Prin cine ai primit si transmis mesajiile de mai sus:?

RASPUNS : Primul mesaj l-am primit printr'o persoană a cărui identitate imi rămâne până azi necunoscută.Când mă intorceam dela birou acasă pe drumul meu obişnuit s'a apropiat de mine o persoană care mi s'a dresat cu cuvântul "Buzel". Am rămas surprins dar nu peste măsură întrucât mi se mai intâmplase să fiu confundat cu fratele meu (Buzel este numele pe care cei apropiati si foarte prieteni îl dau fratelui meu). Am spus persoanei in chestiune că face o confuzie intre mine şi fratele meu.Mi-a răspuns că nu face deloc confunzie si că nici n'ar putea să o facă deoarece stie că fratele meu este plecat in străinătate şi că are chiar un mesaj din partea fratelui meu.I-am cerut să mi-l dea imediat (fratele meu are un scris foarte caracteristic ce nu poate fi confundat şi a-şi fi văzut imediat fără să citesc mesajiul dacă era dela fratele meu într'adevăr sau in caz contrariu dacă era numai o cursă) Trebue să mărturisesc că modul misterios in care eram apropiat de persoana in chestiune mă emotiona fiindcă bănuiam că in cazul când mesajul era intr'adevăr dela fratele meu el conţinea lucruri secrete,în caz contrariu insemna că sunt obiectul unei suspiciuni foarte serioase,in ambele cazuri situaţia era pentru mine plină de riscuri.-

La cererea mea de a.mi inmâna mesajul persoana a inceput să devină la rândul ei bănuitoare.Mi-a cerut să-i dovedesc in mod absolut cert identitatea mea.Am arătat hărtiile mele de identitate.ia-m dat amănunte descuptive cu privire la fratele meu,.La un monent dat persoana in chestiune m'a intrebat cine

./.

e LIPSTIK.I-am spus că acesta este numele sub care era indicat in faza pregătirii loviturii dela 23 August fratele meu.In felul acesta niciunul din noi doi nu am mai avut temeri si persoana in chestiune mi-a inmânat mesajul.L-am intrebat unde si cum il pot găsi pentru a-i incredinta un eventual răspuns.Mi.a spus că nu-mi poate satisface nici un fel de cerere care ar tinde la identificarea persoanei sale sau a locului unde poate fi găsit.A adăugat că nu am nici un interes să aflu nimic in aceasta privintă,dar că trebue să am răbdare fiindcă dacă mai survine vre un mesaj,fie el fie o persoană pe care o voi recunoaşte ca si pe el î-mi va face cunoscut prin telefon un loc de intâlnire cu câteva ore inainte de momentul intâlnirii in aşa fel incât voi avea timpul să pregătesc la rândul meu cele ce a-şi avea intenţia să transmit fratelui meu.-

La aproximativ o lună după aceasta intâlnire am primit un rades vous pentru ora 14 pe strada N.Iorga.Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj dinafară si am trimis primul meu mesaj in sens contrar.Timpul scurt intre momentul intâlnirii si cel al fixării intâlnirii nu mi-a permis să iau contact cu nimeni pentru a aduna un material important de care ar fi dispus eventual partidul N.T.,spre al trimite fratelui meu.-

A trebuit să mă limitez la relaţări de impresii ce căpătasem in intrevederea cu Dl.MANIU căutând să folosesc cât mai exact cuvintele şi expresia întrebuinţată chiar de Dl.MANIU.-

Persoana cu care m'am intâlnit era aceiasi atât a doua cât si primaoară.Era un bărbat.-

INTREBARE: Pe ce cale presupui că aceste mesajii ajungeau în ţară?

Credinţa mea este că mesajiile din Elvetia s'au America luau drumul Londrei de unde soseau in tară,prin intermediul misiunii Britanice.-

Aceasta imi este declaratie pe care o sustin si semnez.

ss/Ing.Niculescu Buzesti

18 August 1947.

copie vezi vol. 5. f 137 - 139. 00172

D E C L A R A T I E

(Continuare)

Descrierea persoanei prin care primeam mesagii.-

Bărbat vârsta aproximativ 3o ani, talia mijlocie / mai de grabă mic/ părul negru, pieptănat cu cărare. Nasul putin cam mare, ascutit si cu vârful putin frânt in sus- figură nu prea expresivă sau caracteristică.

După pronuntie român fără accent străin.

Dacă inaintea acestei intâlniri Dl MANIU sau altcineva din conducerea partidului, m'a prevenit despre o asemenea intâlnire ?

Raspuns : Nu. Nimeni

Cari sunt motivele pentru care cred că am fost ales pentru a mi se incredinta mesagiile destinate Dlui MANIU ?

1.- Faptul că in aceste mesagii se cuprindeau si scrisori ce-mi erau adresate.

2.- Faptul că eram accesibil cu mai putin risc de cât Dl. MANIU personal sau persoanele din jurul Dsale care erau presupuse a fi in permanentă observatie.-

3.- Poate in ce priveste pe fratele meu si dorinta de a-mi prilejui un contact mai direct cu seful partidului al cărui membru eram.

Intrebare Cine credeti că lua cunostintă de informatiile pe care le primea Dl MANIU ?

Raspuns Credinta mea bazată pe impresiuni si situati logice din punct de vedere al organizatiei de partid, dar neverificate din punct de vedere practic deoarece nu am avut contacte cu persoane in chestiune, este că lua cunostintă, l-a informatiile in posesia Dlui MANIU.-

- Dl. MIHLACHE in virtutea pozitiei sale permanentă de fost presedinte al partidului,

- Secretariatul partidului.-

Intrebare Dacă in calitatea mea de membru de partid care se bucura de increderea din partea sefului de

./.

partid am asistat la vre'o sedintă in cadrul căreia se prelucra materialul in posesia partidului sau se trăgeau concluzi si se elaborau directive pentru organizatie.

Raspuns Nu la niciun fel de sedintă.

Intrbare Dacă dl COPOSU cunoaste informatiile in posesia Dlui MANIU.-

Raspuns cunoscând situatie Dlui COPOSU in raport cu Dl MANIU consider logic ca Dsa să cunoască informatiile in chestiune.

Intrebare Ce mijloace materiale credeti că îi stau la dispozitie fratelui meu pentru desfăsurarea activitătii sale ?

Raspuns Mijloace propri foarte modeste.

Intrebare In ce constau aceste mijloace propri ?

Raspuns Nu stiu cu precizie . Apreciez la circa lo până la 12 mii de franci elvetieni. De altfel intimă din scrisorile adresate mie imi spunea că va trebuie să ducă o viata mai mult decât modestă in străinătate.Dacă imi amintesc bine,cred mai posedă incă ~~xxx~~ 2.000-2.500 dolari blocati in timpul războiului / si rămasi blocati până acum/ intr'un cont la o bancă dun U.S. A. ~~xxxx~~

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin si semnez.-

/ss/ Ing. NICULESCU BUZESTI.-

19 AUGUST 1947.-

N

00174

copie vezi vol. 5. f 140–180

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzeşti Radu (Str. Sft. Constantin 24 domiciliu) în continuare declar cele ce urmează în legătură cu întrebările ce mi se pun:

Plecarea fratelui meu din ţară a fost determinată de agravarea stării soţiei sale. Faptul că plecarea pe cale normală nu a fost posibilă ci a trebuit să recurgă la mijloace clandestine a prilejuit fratelui meu anumite contacte de natură politică după cum se va vedea mai jos.

Redau lucrurile aşa cum au survenit în ordine cronologică urmând ca apoi să arăt în ansamblu şi măsura în care au avut posibilitatea de a cunoaşte faptele cum cred că se leagă diversele aspecte fragmentare ale chestiunii care s'a desfăşurat câte odată în prezenţa mea. Sfârşitul lunii August a adus ştiri îngrijorătoare asupra evoluţiei maladiei soţiei sale. Ca urmare a acestor ştiri fratele meu a revenit dela Predeal într'o stare de adâncă deprimare. Pierduse orice nădejde a putea părăsi ţara pe cale normală deoarece cererea de viză nu primise nici după aproape două luni nici o soluţie. Din primul moment al sosirii au venit acasă la dânsul şi prietenii săi cei mai apropiaţi: Pogoneanu (cu care de altfel mi se pare că a venit împreună dela Sinaia) apoi Ionel Styrcea şi, cred, Camil Demetrescu. Cu toţii ne-am străduit să găsim cuvinte potrivite pentru a-l linişti. Cel care a ştiut să-i vorbească în modul cel mai potrivit situaţiei a fost Ionel Styrcea cu care fratele meu a stat în tête a tête timp de aproape o oră în timp ce noi stăteam tăcuţi în salonul vecin din care urmăream prin uşa deschisă tabloul impresionant din camera de alături. Eu eram foarte îngrijorat de starea morală a fratelui meu deoarece îl mai văzusem într'un astfel de moment de criză atunci când

./.

primele ştiri primite după operaţie dela Viena fratele meu tăinuise că boala era fără leac. Am exprimat faţă de prietenii mei acolo de faţă că în primul rând trebue neapărat ca fratele meu să ajungă lângă soţia sa şi în al doilea rând e necesar să fie angrenat într'o activitate de natură a-l putea interesa din momentul în care primul şoc va fi trecut; după părerea mea această activitate nu putea fi decât cea politică.

Târziu spre seară fratele meu s'a mai liniştit şi fără a fi nevoie de o sugestie din partea noastră a exprimat singur hotărîrea de a părăsi ţara cu orice risc. Profitând de acest prilej am sugerat că în cazul când soarta ar voi să piardă pe soţie să nu-i rămână altceva de făcut decât să-şi facă o datorie din a continua să lucreze cât mai intens în politică pe linia urmată până atunci şi care îi era atât de dragă şi Catherinei (soţia sa). Fratele meu a fost impresionat de această remarcă şi mi-a răspuns că îşi dă seama că am dreptate dar că nu crede că va putea pentru o lungă perioadă de timp să se întrebuinţeze în acest scop care în momentul acela îi apărea fără mare importanţă. Discuţia s'a oprit aci. Ziua următoare a fost mai calmă. Nu au venit ştiri dela Berna. In cursul dimineţii cred că a stat tot timpul acasă (eu cred pentrucă întotdeauna în cursul dimineţii eram ocupat la birou . După amiază a lipsit. Nu pot şti unde a fost. Au mai venit Pogoneanu şi Camil pentru a-l vedea câteva minute.

In zilele următoare a sosit o nouă telegramă dela Berna care îngăduia din nou oarecari speranţe. Aceasta l-a înviorat într'o măsură oarecare pe fratele meu. Intr'una din aceste zile a sosit acasă la dânsul domnul Maniu cu care a avut o întrevedere. Din conţinutul acestei întrevederi nu cunosc din spusele fratelui meu decât că îi comunicase domnului Maniu hotărîrea sa de a părăsi ţara explicându-i totodată că din punct de vedere politic această hotărîre nu corespundea ~~xxx~~vederilor şi previziunilor sale şi că nu ar fi luat-o dacă nu ar fi intervenit nefericitul eveniment de ordin familiar.

./.

De alte întrevederi în afară de două sau trei vizite ale dlui Vişoianu nu-mi amintesc în această perioadă care se desfăşoară în luna Septemvrie. Nu aş putea spune că vizitele dlui Vişoianu aveau un conţinut politic. Dl Vişoianu era un prieten al casei şi un prieten personal al fratelui meu. Venea să se intereseze de starea Catherinei, şi apoi discuţia decurgea asupra subiectelor celor mai variate. La una din aceste întrevederi la care eram şi eu de faţă am rămas cu impresia că şi dl. Vişoianu se gândeşte să părăsească ţara din cauză că prevedea că se vor exercita asupra d-sale presiuni greu de suportat, în legătură cu fondul de care el dispusese pe vremea când era ministru de externe.

De întrevederi pe care fratele meu le-ar fi avut în afară de casa proprie în această vreme (până la plecarea lui) nu am cunoştinţă. Cred însă, că trebue să fi avut astfel de întrevederi şi întemeiez această părere pe faptul că întâlnirile care au avut loc în casa sa în care locuiam şi eu nu ar fi fost suficiente pentru a putea pune la punct plecarea sa.

Un fapt important petrecut în jurul date de 15 Septemvrie a fost vizita la oră târzie la Casa Styrbei a două persoane vorbind limba engleză cari au avut o convorbire de aproximativ 2 - 3 ore cu fratele meu. Două zile după aceia fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Styrbei cu Dna Ioana Bujoiu. Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză. Doamna Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu probabil pentru a prezenta textul dictat. Nu am cunoscut niciodată textul dictat. Anumite fapte petrecute mai târziu combinate între ele mi-au dat posibilitatea să creez o ipoteză asupra celor petrecute în jurul plecării fratelui meu. Dela acesta din urmă nu am cerut niciodată explicaţii deoarece îl cunoşteam destul de bine pentru a şti când această cerere ar fi fost satisfăcută şi când nu.

./.

Pe de altă parte atât el cât şi eu erau preocupaţi de situaţia în care mă voi găsi eu după plecarea sa. Eram de acord că este bine să fiu cât mai puţin angrenat în desfăşurările premergătoare plecării. Spre regretul meu trebue să declar că fratele meu - deşi avea o excelentă idee asupra capacităţii mele intelectuale şi caracterul meu - mă considera neexperimentat în raporturile cu oamenii. El avea o vastă experienţă în această materie din care învăţam valoarea discuţiei mai ales în politică. Deaceea nu mi-a încredinţat nici odată secrete pe cari le cunoştea decât atunci când erau consumate.

Pentru acest motiv pentru a putea da o imagine asupra celor petrecute sunt obligat să o reconstitui din fragmente.

In a doua jumătate a lunii Septemvrie îmi amintesc că plecarea fratelui meu începusă să pară nesigură. Aveam impresia din ceeace lăsa să cadă în conversaţiile pe care le avea aproape zilnic cu mine şi cu intimii lui pe cari i-am numit mai sus că fratele meu se îndoeşte de posibilitatea găsirii unui mijloc de plecare prezentând garanţii de seriozitate.

In jurul datei de 25 Septemvrie după ce fratele meu avusese o nouă întrevedere cu domnul Vişoianu în casa Styrbei, fratele meu mi-a arătat că nu ştie ce hotărîre trebue să ia. Mi-a cerut sfatul dar aveam impresia că doreşte numai confirmarea unei hotărîri luate. I se prezentaseră două ipoteze de plecare ambele prin avioane româneşti. Intr'una era vorba de un avion care s'ar afla pe un aerodrom lângă Caransebeş; avionul fusese accidentat reparat şi în stare de a-şi lua sborul. O altă ipoteză era că un avion reparat ce fusese probat la Braşov şi trebuia să se prezinte la aerodromul de bază să efectueze o operaţie în genul celei proectate mai târziu la Tămădău. Ambele ipoteze îi fuseseră prezentate de un pilot care venise împreună cu dl. Vişoianu. Examinaseră împreună ipotezele şi deşi operaţia părea posibilă eu am sfătuit pe fratele meu să nu facă uz de aceste ocazii. Nu vedeam riscuri la luarea sborului ci mai degrabă la survolarea

./.

teritoriilor străine . Fratele meu mi-a mărturisit că era de aceeaşi părere şi dorea numai să-l confirm în părerea sa.

In zilele următoare l'am văzut din nou în îndoială. La sfârşitul lunii Septemvrie (cred că în ultima zi a lunii) trebuia să plec la Reşiţa în interes de serviciu. Plecarea fiind de dimineaţă în zori mi-am luat rămas bun dela fratele meu. Acesta m-a reţinut pentru o convorbire care m-a emoţionat profund.

Mi-a spus că hotărîrea de plecare e luată şi mijloacele puse la punct. Nu crede că va mai avea prilejul să mă revadă. Ar fi avut multe lucruri să-mi spună dar lucrurile s'au desfăşurat pentru el atât de repede în ajunul plecării încât nu a avut timp să se gândească şi la momentul despărţirii de mine.

Regretă plecarea fiindcă îşi dă seama că rămâne în urma lui un gol care nu va putea fi împlinit. Crede în posibilitatea unui angajament politic suportabil pentru toată lumea şi în stabilirea căruia ar fi putut juca un rol util. Alegerile sunt un eveniment politic care ar putea încă avea o înrâurire favorabilă pentru poziţia partidelor de opoziţie dacă s'ar reuşi să se concentreze într'o măsură mai mare opinia mondială asupra acestui eveniment. In ultimele zile a dus tratative importante de al căror conţinut voi afla în măsura necesară la momentul potrivit. Cu plecarea lui prietenii săi vor rămâne într'o oarecare măsură desorientaţi şi într'o oarecare măsură mai liberi în ce priveşte iniţiativa. Aceasta ar putea duce la grave erori. Imi recomandă să ţin contactul,prietenesc cu ei şi să le transmit recomandarea sa expresă ca orice caz important de natură politică s'ar prezenta să se obţină de a face orice gest atât timp cât nu vor fi în posesia unei dări de seamă din partea lui asupra felului în care se văd lucrurile din străinătate. Imi recomandă ca în lipsa lui să sesizez şi să folosesc în modul cel mai judicios cu putinţă ocazia care-mi revine în mod natural de a veni în numele său în contact cu domnul Iuliu Maniu. Deasemenea să nu neglijez a-mi crea

./.

relaţii de prietenie cu ceilalţi membri ai partidului pe cari voi avea astfel ocazia să-i întâlnesc, ~~xxx~~ fiindcă în politică relaţiile personale contează de multe ori mai mult decât însuşirile personale. Mi-a mai spus că după plecarea lui voi găsi în safe o scrisoare din care voi afla cele ce eventual ar mai afla să-mi spună, precum şi indicaţia mijlocului prin care voi putea să-i transmit cele ce voi avea să-i comunic din parte-mi. A adăugat că este în aşteptarea unei scrisori din partea dlui Iuliu Maniu la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie care-i va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate. Acest mesaj nu-l va obţine personal fiindcă nu vrea să posede asupra sa documente şi nici nu crede că ar fi bine să mai apară la dl.Maniu înainte de plecare. De îndată ce voi obţine mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putinţă pe calea ce mi-o va indica. M'a rugat să îmbrăţişez pe prietenii săi şi să ~~xxxxxxxxx~~ insist ca Pogoneanu să plece din ţară pentru a se duce să-şi îngrijească sănătatea în străinătate. După câteva cuvinte relative la părinţii noştri ne-a îmbrăţişat şi ne-am despărţit.

Am plecat la Reşiţa de unde am revenit după cca 7 - 8 zile. La înapoiere fratele meu nu mai era acasă. Pentru servitori era plecat la Drăgăşani. Am deschis safe-ul şi am găsit o scrisoare care nu conţinea nimic care să intereseze cercetările de faţă şi o notiţă cu indicarea adresei la care trebuia să mă prezint când voi avea ceva să-i transmit. Imediat după întoarcerea mea am fost la Pogoneanu căruia i-am dat ştirea plecării. Pogoneanu a spus că-i pare rău de faptul că fratele meu nu i-a arătat atâta încredere încât să-l ţină în curent cu data şi mijlocul plecării. Aflând că m'am întosr dela Reşiţa a venit la mine şi Camil Demetrescu spre a-mă sonda asupra misterului dispariţiei fratelui meu. I-am spus că a plecat în străinătate. De fapt nu aveam certitudinea plecării, mai exista şi posibilitatea ca să fie retras undeva în aşteptarea plecării.

./.

Am transmis dlui Pogoneanu ultimele recomandări ale fratelui meu după care dl.Pogoneanu a emis ideea că este util să ne adunăm într'un loc mai retras pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de aceste recomandări şi să ne lămurească asupra celor ce aveau de făcut în viitor.

Adunarea a avut loc la prietenul Dlui Pogoneanu, dl Octavian Neamţu. Au participat dl.Pogoneanu, Ion Styrca Camil Demetrescu şi eu. Dl.Neamţu nu a fost de faţă la discuţia subiectului pentru care ne întâlnisem.

La această întâlnire eu am spus cari au fost recomandările de ultim moment ale fratelui meu:

abţinere dela orice fel de activitate

limitarea strictă la relaţii personale

abţinerea mai ales dela orice iniţiativă atâta timp cât fratele meu nu ne va fi comunicat nimic din străinătate.

Dl.Pogoneanu a dat câteva indicaţii cari lămureau întrucâtva pentru mine rostul recomandărilor fratelui meu.

D-sa a arătat că fratele meu a dus negocieri importante cu cercuri americane şi că atâta timp cât concluziile acestor negocieri precum şi felul în care lucrările apar fratelui meu văzute din străinătate, nu sunt clarificate cel mai bun lucru pentru fiecare din noi mai ales având în vedere suspiciunile la care vom fi expuşi după cunoaşterea plecării fratelui meu, este să ne întoarcem fiecare la viaţa privată, profesională şi familiară. In orice caz pentru a nu ne mări şansa de a suporta neplăceri să nu ne mai întrunim. Concluzia aceasta a fost acceptată de toţi rămânând ca singurul gest de făcut, să aşteptăm comunicările fratelui meu, să fie obţinerea acelei scrisori din partea şefilor de partid, menţionată mai sus.

Am obţinut personal această scrisoare şi am transmis-o tot personal (după ce am adus-o la cunoştinţa d-lui Pogoneanu) la adresa indicată de fratele meu: Pc.Jianu Str.X Nr. (îmi scapă dar pot indica locul pe teren). Prezentându-mă acolo şi dându-mi numele am fost întâmpinat

de un tânăr care şi-a declinat numele Iohn Hall (Cpt.) Am spus că am un mesaj pentru fratele meu şi am întrebat dacă el este persoana căruia trebue s-o predau. Mi-a răspuns că da. Am întrebat dacă fratele meu e bine şi mi-a răspuns că da. Mai erau de faţă încă trei persoane: tineri în uniformă. Am scris câteva rânduri fratelui meu şi le-am predat împreună cu mesajul Dlui Cpt.Hall I. Ne-am despărţir după ce în prealabil am stabilit un mijloc foarte simplu de a mă înştiinţa când va fi cazul să viu să iau ştiri despre fratele meu.

Aceasta este ceeace ştiu despre rolul fratelui meu până la consumarea plecării sale.

Eu am mai rămas câteva zile în Bucureşti în care timp m'am ocupat numai de chestiunile profesionale, după care am plecat la Reşiţa pentru a fi pe teren cu prilejul alegerilor în cari figuram candidat pe lista P.N.T. în judeţul Caraş.

In ce priveşte împrejurările în cari am obţinut scrisoarea cu semnătura domnului Maniu precizez următoarele:

Textul mesajului a fost compus de dl.Pogoneanu în baza indicaţiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu domnul preşedinte Maniu. Domnul Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită. Textul scrisorii din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia dlui Maniu în chestiunile interesând politica ţării. In temeiul acestui fapt, roagă pe fratele meu să grupeze pe Românii din străinătate untr'un mănunchi care să colaboreze armonios; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a dlui Maniu, să indice care ar fi această opinie. (exercitând astfel un fel de arbitraj în caz de divergenţe).

Pe textul mai sus rezumat domnul C.Brătianu a adăogat "De acord cu domnul Maniu" şi a semnat; iar dl. Titel Petrescu a adăogat că roagă pe Dl.Buzeşti să ia con-

./.

tact cu personalitățile mișcării socialiste din străinătate și să le lămurească asupra stărilor de lucruri din țara noastră în special în ce privește poziția partidului social-democrat independent. Aceste două ultime semnături au fost obținute de dl.Camil Demetrescu.

Obținerea acestui mesaj și transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octomvrie 1946.

Textul mesajului a fost redactat de Pogoneanu în prezența mea în casa fratelui meu după plecarea acestuia. Textul a fost scris la mașină de Pogoneanu în persoană (dar nu în prezența mea). Lucrul se petrecea seara. A doua zi am mers personal la dl.Maniu care se găsea suferind în casa dlui Serdici. Acolo am obținut semnătura fără a fi prezent nimeni din anturajul dlui Maniu. Am predat apoi mesajul dlui Camil Demetrescu care după ce a obținut semnăturile dlui Brătianu și Titel Petrescu mi-a restituit mesajul acasă la mine. In ce privește identificarea persoanelor cu cari fratele meu a avut legături înainte de plecare precizez că din cunoștințele pe cari le-am făcut personal în casa din Str.X și din conversațiile ulterioare cu Pogoneanu am putut găsi că aceste persoane erau: John Hall, Bill Hamilton și Tom Hall. Dintre cari ultimii doi apar a fi cei cari sunt designați sub inițialele H & H într'una din scrisorile fratelui meu.

După terminarea alegerilor m'am dus la Bulci pentru a răspunde la o veche invitație a prietenului meu Ionel Masonyi Styrcea, spre a mă recrea și destinde după deprimarea ce-mi cauzase felul în care se terminaseră alegerile, precum și pentru a discuta cu gazda chestiuni tehnice în legătură cu exploatările sale (moara etc.) de care am făcut mențiune în declarațiile mele anterioare. Sederea mea acolo s'a prelungit în urma faptului sosirii oarecum neașteptate a dlui Pogoneanu de curând căsătorit cu Dra Cecilia Sorescu. Sederea noastră la Bulci a avut exclusiv caracterul unei recreații care pentru mine a fost de mai scurtă durată deoarece a trebuit să mă reîntorc la serviciul meu din București. Am revenit în Capitală câteva zile înaintea Crăciunului 1946.

./.

După înapoierea în Capitală mi-am reluat activitatea profesională cu un sentiment de relativă uşurare datorit faptului că eram descărcat de preocuparea alegerilor şi liber să mă întorc la exerciţiul meseriei care mi-a fost aproape întotdeauna un prilej de satisfacţie morală.

Trecând sărbătorile am aşteptat să primesc un semn în ce priveşte soarta fratelui meu în străinătate' Fusese convenit ca J.Hall să-mi semnaleze prin telefon când va fi cazul să viu să-l văd. Nu am primit nici un semn de acest fel astfel încât la înapoierea dlui Pogoneanu dela Bulci nu eram încă în posesia nici unei comunicări. La câteva zile dela sosirea Dlui Pogoneanu am putut avea prima ştire venită pe calea Ministerului de Externe. Era vorba de o comunicare din partea ministrului dela Berna prin care relata că la înmormântarea cumnatei mele a văzut pe fratele meu. Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie. Cam în aceiaşi perioadă am fost la casa din Str.X spre a vedea ce e cu dl.Hall nu l'am găsit. Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare. L-am căutat din nou la termenul indicat şi din nou nu l'am găsit. Revenind peste o săptămână l'am găsit pe J.Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se găseau două scrisori cu date mult diferite: una a fratelui meu datată din Noemvrie alta a dlui Vişoianu datată cred din Ianuarie. Ambele adresate dlui Pogoneanu; deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale. Cpt.Hall întrebat fiind de mine dacă ştie unde sunt Hamilton şi Hall mi-a spud că sunt plecaţi din ţară, probabil definitiv, şi că în străinătate nu i-a revăzut. L-am întrebat dacă ar mai putea în aceste condiţii face să-i parvină fratelui meu vre-un mesaj. Mi-a răspuns că nu i l'ar putea preda direct dar îl va lăsa la Viena într'un loc din care va fi îndrumat mai departe. M'am interesat dacă s'au transportat bagajele fratelui meu care fuseseră lăsate în grija Cpt. Hall. Am fost asigurat că s'au transmis.

Am dus dlui Pogoneanu corespondenţa care nu cuprindea nimic important în afară de indicaţia că speră să ajungă la Berna în foarte scurt timp şi că nu mai avea

./.

ştiri dela noi dela plecare. In scrisoarea foarte scurtă a dlui Vişoianu era vorba de starea rea în care se găseşte din cauza faptului că nu a primit bagajele ce aranjase să-i fie trimise. Deasemeni îşi exprima temeri ca nu cumva sora lui să aibă neplăceri din cauza plecării sale peste graniţă şi recomanda să nu fie lăsată singură.

Atât eu cât şi Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite. Răspunsurile le-am înmânat cam la zece zile dela primirea mesagiilor; această dată îmi fusese arătată de Cpt.Hall ca aceea a plecării sale din ţară cu titlu definitiv. Predându-i răspunsurile noastre m'am interesat şi de bagajele dlui Vişoianu cari fuseseră neglijate probabil din cauza plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton. Odată cu plecarea Cpt. J.Hall se închee în mod definitiv capitalul cunoştinţelor mele în cercurile americane. Singura persoană din misiunea V.S.A. pe care am mai văzut-o de atunci a fost Dl.R.Melbourne pe care l'am întâlnit la dl Pogoneanu timp de 5 minute prin luna Mai. Găsindu-mă la dl.Pogoneanu a sosit dl.Melbourne cu care am făcut cunoştinţă şi după un scurt schimb de cuvinte de politeţă m'am retras.

Răspunsul pe care eu l'am trimis fratelui meu prin Cpt.Hall conţinea numai chestiuni de ordin personal deoarece consideram că era prea curând după încetarea din viaţă a soţiei sale pentru a-i putea scrie despre alte subiecte. După cât îmi amintesc Pogoneanu i-a transmis numai condoleanţe. Cred fără a putea preciza că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej şi fratelui său şi dlui G.Anastasiu.

După plecarea Cpt.Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu. Această perioadă a durat cam până la sfârşitul lunii Martie sau începutul lunii Aprilie. Nu am avut în acest timp nici-o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută dlui Leucuţia la care am găsit şi pe dl.preşedinte Maniu. Venisem să văd care este starea de spirit în partid la acea dată şi mă adresam pentru aceasta dlui Leucuţia c care fratele meu era în bune relaţii de simpatie reciprocă. Pe dl.Leucuţia îl cunoscusem odată în casa fratelui

./.

meu şi încă odată atunci când prin Septemvrie 1945 fratele meu m'a condus spre a mă prezenta dlui Maniu în casa dlui Leucuţia.

Am fost foarte jenat întâlnind pe dl.Maniu pe neaşteptate întrucât ştiam că văzându-mă nădăjduia să-i pot aduce ştiri dela fratele meu ceeace nu eram în măsură să fac. Nu am putut face altceva decât să relatez câteva din ştirile mai importante ce citisem în ultima vreme în buletinele Rador la dl.Pogoneanu şi să citez câteva articole din presa străină pe care le văzusem în acelaş loc. Am întrebat pe dl.Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu şi am cerut deasemenea să cunosc atitudinea şi activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să scriu fratelui meu care în această privinţă bazat pe cuvântul cel mai autorizat. Dl.Maniu mi-a răspuns că nu am nimic xxxxxxxxx deosebit de comunicat şi că dimpotrivă ar dori să cunoască opinia fratelui meu în ce priveşte starea de lucruri din ţară în raport cu ceeace se petrece în străinătate. In ce priveşte politica partidului ea se menţine pe linia de a contesta validitatea stării isvorîte din falsificarea alegerilor şi că aşteaptă ca ratificarea tratatelor de pace să aducă condiţii cari să permită o schimbare a situaţiei. Tocmai fiindcă situaţia internă era legată de cea internaţională ar fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.

Am plecat asigurând pe dl.Maniu că de îndată ce voiu avea prilejul voiu scrie aceste lucruri fratelui meu şi că voiu veni atunci dacă d-sa va fi în Capitală să primesc noui instrucţiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.

La începutul lunii Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi acea a misiunii britanice, în condiţiile arătate în declaraţiile mele anterioare prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.

Intr'o declaraţie anterioară am arătat conţinutul mesajului şi felul în care a fost folosit.

Cu acelaş prilej am primit şi scrisoarea adresată

dlui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanţele primite şi arată în altă ordine de idei, că a pierdut contactul cu cei pe care-i numeşte H şi H.

Mie îmi scria în afară de lucruri în legătură cu treburile familiare că nu este încă în măsură să facă comunicări interesând partidul dar că va face acest lucru de îndată ce-i va sta în putinţă.

Conţinutul mesajului l'am adus la cunoştinţa dlui Pogoneanu după care am fost la dl.Maniu pentru a-i aduce la cunoştinţă materialul primit. Intr'o declaraţie anterioară pe care o menţin în totul am arătat felul în care dl Maniu a formulat instrucţiunile sale în chestiunea partidelor agrariene. Adaug că am adus cu acest prilej la cunoştinţa dlui Maniu că dl.Vişoianu are dificultăţi de a putea ieşi din zona americană din Germania lucru care rezultă dintr'una din scrisorile fratelui meu către dl.Pogoneanu, şi-l rugam ca atunci când ar avea prilejul să vorbească cu reprezentantul politic american să-l determine a interveni pentruca dificultăţile să fie înlăturate. Intr'o convorbire ulterioară pe care am avut-o amintindu-i dlui Maniu din nou acest subiect, dsa mi-a răspuns că a primit asigurări că se va proceda în sensul cerut.

La sfârşitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai am primit pe aceiaşi cale al doilea mesaj important al fratelui meu care conţinea o scrisoare către dl.Maniu şi un memoriu asupra situaţiei internaţionale în raport cu poziţia ţării noastre. Mesajul acesta este cel mai important dintre cele venite din străinătate şi pe cari am avut prilejul de a le avea în mână. Totuşi în momentul sosirii el era depăşit de împrejurări. Fratele meu promitea un al doilea memoriu care n'a sosit niciodată (după cât îmi este cunoscut.)

Am predat acest mesaj dlui Maniu la începutul lunii Mai după ce în prealabil îl adusesem la cunoştinţa dlui Pogoneanu care l-a reţinut pentru a-l copia.

Când am predat acest mesaj, după cât îmi amintesc, dl.Maniu era la dejun la dl.Mănuilă. Am înmânat mesajul

./.

dlui Copoşu care m'a rugat să trec mai târziu, la ora 16 dacă doresc să vorbesc cu dl.Maniu. Menţionez acest detaliu făcând rezerve că s'ar putea să mă înşel şi acest episod să se fi petrecut cu prilejul înmânării unui alt document de care voi vorbi mai jos (memoriul Tătărăscu). Am revenit la ora indicată şi am citit dlui Maniu (rezumându-le oral) şi câteva interesante articole din presa străină venite odată cu memoriul în chestiune. Era vorba de articole scrise de Markham şi alte câteva articole din presa engleză şi elveţiană. Dl.Maniu mi-a vorbit cu îngrijorare de faptul că în întreaga ţară începuseră să se producă arestări masive în rândurile partidului nostru. Era preocupat de tratamentul la care vor fi supuşi cei arestaţi şi de efectul demoralizant de teroare pe care aceste arestări îl au asupra celor rămaşi în libertate din cari foarte mulţi de teamă încep să părăsească locuinţele şi să se refugieze în regiuni unde nu sunt cunoscuţi. Era deasemenea preocupat de faptul că ajutarea materială (întreţinerea în închisori) ai celor arestaţi şi ai familiilor acestora va necesita sacrificii mari din partea celor rămaşi în libertate, sacrificii pe cari aceştia nu vor fi în măsură să le facă. A avut cuvinte amare la adresa burgheziei cu averi considerabile care deşi înţeleg că lupta partidului pentru menţinerea dreptului de proprietate este şi o luptă pentru cauza ei totuşi nu numai că nu se alătură la riscuri, dar nici cel puţin sacrificii materiale nu vrea să facă pentru acei cari sunt loviţi în această luptă. Am avut impresia că dl.Maniu sumte cu amărăciune faptul că împrejurările sunt de aşa natură încât unii trebue să jertfească totul şi alţii prea puţin. Am observat dlui preşedinte că de fapt acei cari suferă sunt voluntari, s'au asociat în mod liber cauzei pe care o reprezintă partidul şi că deci riscurile sunt dinainte acceptate de aceştia.

Dl.Maniu mi-a spus că ar vrea să scrie fratelui meu spre a arăta situaţia tragică ce se pregăteşte partidului, fiindcă avea intuiţia că vor urma măsuri din ce în ce mai grave îndreptate împotriva acestuia, şi să-l roage să intensifice prin toate mijloacele posibile acţiunea pentru interesarea în starea de lucruri dela noi atât a opiniei

./.

publice cât şi a oficialităţii din străinătate. Faţă de calitatea elementelor ce lucrau în străinătate - 3 foşti miniştri de externe şi 2 ambasadori - rezultatele erau slabe. D-sa va face demersuri şi pe lângă misiunile marilor puteri de aci, precum şi pe lângă Guvern dar doreşte ca şi cei din străinătate să înţeleagă cât se poate de bine situaţia dela noi pentruca să depună toate eforturile. M'a întrebat: Aveţi dvs. un mijloc sigur pentru a transmite scrisoarea mea ? Am spus că mijlocul prin care aş putea trimite o astfel de scrisoare nu garantează că nu ar fi citită şi de alţii decât destinatarul. Faţă de acest răspuns dl. Maniu mi-a spus că va mai reflecta la acest subiect.

Cu aceasta întrevederea s'a terminat.

In cursul lunii Maiu am mai fost la dl. Maniu cu scopul de a obţine textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor cu scopul de a le transmite în străinătate. Trebue să adaug toate comunicările ce au mai avut loc cu cei dinafară începând din luna Mai nu au avut ca punct de plecare şi sosire persoana mea. Voi arăta mai jos ce ştii despre aceste comunicări.

In trei vizite succesive nu am putut obţine textele cerute deoarece din cauza arestărilor şi perchezițiilor materialul era dispersat.

In cursul lunii Iunie şi până la episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu dl. Maniu: O întrevedere în care i-am emis copia memoriului Tătărascu către partidele din B.P.D., obţinută dela dl. Pogoneanu. Altă întrevedere în care am obţinut dela dl. Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziţiei precum şi un memoriu destinat a fi prezentat prin fratele meu, în numele p.n.ţ. parlamentelor din ţările occidentale. Cu acest prilej am primit şi scrisoarea calificată dramatică destinată fratelui meu, pe care dl. Maniu intenţionase mai de mult să o trimită, după cum am arătat mai sus. Ultima întrevedere, în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta dlui Maniu de expedierea documentelor încredinţate.

La plecare am strâns mâna, pentru ultima dată până în ziua de azi, dlui preşedinte Iuliu Maniu, precum şi dlor Ion Mihalache şi N. Penescu pe cari nu-i mai văzusem de

./.

aproape un an şi cari tocmai soseau la dl.Maniu în momentul plecării mele.

Dintre aceste trei întrevederi una a avut loc în casa Leucuţia şi două în casa din Str.Delavrancea.

Am relatat în cele de mai sus, cari au fost raporturile mele cu cele două borne ale circuitului pe care mă găseam: Partidul prin şeful său dl.Maniu deoparte şi fratele meu de cealaltă.

Un punct intermediat de contact era prietenul meu dl.Pogoneanu.

Raporturi cu conţinut politic am avut cu dl.Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcini de a obţine semnătura dlui Maniu şi a transmite fratelui meu scrisoarea comună a şefilor de partid de către acesta.

Incepând din acel moment am pus unul la dispoziţia celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimetea acolo. Intrucât câmpul de lucru al dlui Pogoneanu era mai cuprinzător decât al meu în sensul că al meu se limita la ceeace interesa direct partidul naţional ţărănesc în timp ce al lui se extindea la ansamblul raporturilor dintre politica internă şi politica internaţională, înseamnă că în fapt tot ce a intrat ca material documentar întâi în mâna mea a parvenit dlui Pogoneanu; în sensul cellalt materialul intrat întâi în mâinile dlui Pogoneanu nu-mi parvenea în mod necesar mie. Vreau să spun că o parte din acest material scăpa vederii mele şi aceasta nu necesarmente fiindcă dl.Pogoneanu ar fi intenţionat să păstreze secretul faţă de mine ci fiindcă prin obiceiul său de a face să se copieze actele şi apoi să le trimită la archive misterioase făcea că nu luam cunoştinţă decât de acele documente şi comunicări cari se găseau în posesia lui atunci când îl visitam eu, fie prin relatare orală de acelea cari prin asociaţie de idei erau aduse în conversaţie. Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam. Am mai văzut şi multe altele pe cari însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau ţel decânt printr'o amănunţită confruntare cu Pogoneanu. Citez totuşi următoarele documente: scrisori dela dl.Al.

./.

Cretzianu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa în U.S.A. Scrisori dela dl.Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V.vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P.încercând să-l stimuleze pe un ton întrucâtva drastic. Scrisori dela ~~xx~~ Gr.Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte. Scrisori dela fratele său Titu fără mare importanţă. Detalii nu pot da fiindcă nefăcând uz de nici un fel de notări, nepăstrând documente şi folosind numai memoria nu pot localiza precis totul. Dacă însă mi s'ar pune în faţă documentele aş putea arăta cari sunt cele pe cari le-am văzut şi cele pe cari nu le-am văzut. De căile de transmitere de cari dispunea dl. Pogoneanu am făcut uz şi eu în sensul că am încredinţat dlui Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în care tratam la un loc şi fără a păstra copii chestiunile personale, ştiri curente din ţară însoţite de articole de gazetă din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei, impresii din cadrul partidului n.ţ. şi eventual instrucţiuni pe cari le culegeam în întrevederile cu dl.Maniu aşa cum am arătat mai sus. Scrisorile mele şi cele ale lui Pogoneanu, în principiu erau la dispoziţia reciprocă pentru a fi citite, în fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna şi el şi eu - de multe ori la acelaş birou (al său) - scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.

Acestea sunt cele ce am de spus în legătură cu rolul şi activitatea mea conjugată cu aceea a P.N.T. a fratelui meu şi a dlui V.Răd.Pogoneanu.

==

In legătură cu întrevederile mele cu dl.Maniu adaug că ultima din întrevederile mele cu d-sa am întrebat pe dl. Maniu am întrebat cine este persoana pe care d-sa o indică pentru

- a primi din partea mea, în lipsa d-sale mesagiile pe cari le-aş primi pentru d-sa.
- şi cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când d-sa ar lipsi din Capitală.

./.

dl.Maniu mi-a indicat numele dlui Leucuţia; precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicaţie.

==

Cu prilejul anunţării de către mine a plecării fratelui meu, dluiManiu, am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret. Dl.Maniu mi-a spus că faţă de dl.Mihalache nu poate avea secrete, la care am răspuns că nu am înţeles prin secret strict să nu încredinţeze ştirea unei personalităţi de talia dlui Mihalache.

==

Despre tratativele confidenţiale duse de fratele meu cu cercuri americane ştiu în ce priveşte conţinutul lor ceeace am putut afla din ultima convorbire avută cu fratele meu relatată în paginile de mai sus combinate cu convorbirile ulterioare avute cu Pogoneanu şi anume:

- că au avut loc discuţiuni importante de ordin politic în cari pentru prima dată din August 1945 s'au produs propuneri americane cari ar demonstra interes pentru ţara noastră.

- că din partea fratelui meu s'ar fi făcut contrapropuneri cari au fost găsite interesante într'o măsură oarecum redusă

- că sunt de aşteptat rezultatele acestor propuneri cari urmează să fie lămurite de către fratele meu atunci când în străinătate va fi în măsură să ia contact cu oficialităţi străine autorizate şi de nivel mai înalt

- că atâta timp cât nu vom primi o explicaţie din partea fratelui x trebue să considerăm că nimic nou nu s'a întâmplat şi mai ales să evităm cu grijă de a discuta chestiuni de ordin politic cu americani.

Aceste lucruri au fost aduse la cunoştinţă în convorbirea dela dl.O.Neamţu de care am făcut menţiune mai sus, şi în care s'a găsit de comun acord util ca în vederea nervozităţii care va urma după cunoaşterea plecării fratelui meu să ne vedem de treburile private spre a nu contribui şi mai mult la enervarea oficialităţii.

Mai târziu atunci când am aflat din ştirile venite din străinătate că fusese pierdut contactul între fratele

meu şi cei cu cari tratase, discutând din nou chestiunea cu dl.Pogoneanu am ascultat din partea acestuia un comentar la ale cărui concluzii m'am raliat şi eu (şi continui să rămân şi azi de aceiaşi părere) şi anume:

Persoanele cu cari fratele meu tratase, nu erau decât [illegible] elemente ele unui serviciu cu obiectivul limitat de a studia o ipoteză de lucru şi că această ipoteză ieşise din actualitate.

Această concluzie era întemeiată la început pe faptul plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton, apoi pe pierderea contactului acestora cu fratele meu în străinătate şi în sfârşit din ce în ce mai puternic cu trecerea timpului pe faptul că fratele meu nu trimisese nici un mesaj din care să rezulte că în străinătate a verificat seriozitatea interesului pe care propunerile americane le arătaseră la început.

In cursul acestei discuţii am înţeles că în tratativele duse de fratele meu cu H.şi H punctul de vedere al fratelui meu fusese de a face ca V.S.A. să dea sprijinul politic necesar ca partidele de opoziţie să se poată mişca cât mai la largul lor în politica internă în baza unor reglementări între marile puteri cari să fie aplicate în mod eficace în timp ce propunerea americană avea un conţinut pur tehnic de organizare în vederea unei eventuale acţiuni de rezistenţă. Era pentru mine evident că sfatul unei rezerve totale până la noui comunicări din partea fratelui meu era mai mult decât înţelept. Comentarul formulat de Pogoneanu deasemenea. Concluzia pe care o trag este că, în afară de plecarea fratelui meu în condiţii de securitate episodul tratativelor cu americanii este lichidat fără altă urmare din punct de vedere al conţinutului tratativelor.

==

In ce priveşte faptul de a fi întâlnit la Pogoneanu alte persoane ţin să precizez, pentru a răspunde la o întrebare pusă, că nici odată nu am întâlnit astfel de persoane în baza unei convocări sau a unui aranjament dinainte pregătit ci întotdeauna aceste întâlniri au fost pur întâmplătoare. Exceptez patru sau cinci cazuri când am ieşit cu Picki Pogoneanu, soţia sa şi vreun prieten al lui Picki să luăm masa împreună în oraş.

29.VIII.1947. ss.Ing.Niculescu Buzeşti.

II/

00193

copie vezi vol. 5. f 181–188.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer NICULESCU BUZESTI RADU, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24, declar în continuare ca răspuns la întrebarea pusă asupra relaţiilor mele cu persoanele cari frecventau casa POGONEANU, următoarele:

In casa POGONEANU, am întâlnit următoarele persoane:

POGONEANU, CECILIA POGONEANU soţia sa, sora D-lui POGONEANU, mama şi unchiul său, CAMIL DEMETRESCU, ROIU, OPRISAN, HALARD, SORIN ILIESCU soţia sa, POP, prof.CHINEZU, NEAMTU, BARBUL, IOAN STIRCEA şi KATISCH. Dintre aceştia nu am nimic de spus despre:

Sora, mama, unchiul D-lui POGONEANU, POP, Prof.CHINEZU, şi soţia D-lui ILIESCU.

Despre ceilalţi pot relata următoarele:

CAMIL DEMETRESCU, venea foarte des de cele mai multe ori numai spre a face o scurtă vizită de simpatie sau pentru a citi buletinele de studii Rador pe care Dl.POGONEANU le primea cu regularitate; uneori pentru a mai aduce comentarii asupra evenimentelor curente precum şi asupra noutăţilor din Ministerul de Externe unde a continuat să funcţioneze mult timp după punerea în disponibilitate a D-lui POGONEANU.

Avea relaţii cu Dl.DINU BRATIANU şi într'o mai mică măsură cu Dl.TITEL PETRESCU / în cadrul acestor relaţii a obţinut semnătura acestor doi şefi de partid pe scrisoarea ce a fost trimisă în străinătate fratelui meu în condiţiile relatate într'o declaraţie anterioară/; aducea câteodată D-lui POGONEANU documente dintr'o arhivă în păstrarea sa; deasemenea Dl.POGONEANU îi încredinţa uneori pentru a duce spre păstrare documentele primite; până când am început eu a lua contactul cu Dl.MANIU, Dl.CAMIL DEMETRESCU îl frecventa pe acesta în scopul de a primi sau face comunicări pentru şi dela fratele meu, mai târziu pentru şi dela POGONEANU în interesul fratelui meu care era în străinătate.

./.

00194

Dl.CAMIL DEMETRESCU,mai avea contacte cu dl.V

până la plecarea acestuia; deasemeni D-sa mai făcea şi [illegible] minore cum ar fi spre exemplu obtinerea vizelor pe paşapoartele unora din membrii familiei fratelui meu cari au părăsit ţara /soţia sa şi copii acestuia/ sau încasarea dela Minister a salariului fratelui meu sau a D-lui POGONEANU.

Dl.FLORIN ROIU,este un colaborator al Domnului POGONEAN în obţinerea de documente interesante provenind din Ministerul de Externe;deasemeni D-sa multiplica prin scriere la maşină documente de cari era nevoe în mai multe exemplare;am lucrat împreună cu Dl.ROIU si cu Dl.HILLARD la intocmitea unui rezumat al faptelor curente mai importante petrecute in politică internă in luna Iunie,pentru informarea celor din străinătate / menţion că aceasta a fost singurul contact de lucru pe care l-am avut direct atât cu Dl.ROIU cât si cu Dl.ROIU,cât si cu Dl.HILLARD/ Dl.ROIU mai primea din când in când documente sau scrisori pentru a fi depuse în siguranţă sau spre a fi expediate în străinătate prin persoane ce-i erau indicate de Dl.POGONEANU.

Dl.OPRISAN venea foarte rar în casa D-lui POGONEANU unde a fost văzut de mine numai de 3 sau 4 ori în decurs de un an. Nu am cunoştinţă de acţiunea exactă a relaţiilor dintre Dl.POGONEANU si Dl.OPRISAN.

Pe Dl.RIHARD HILLARD,nu l-am cunoscut astfel decât in calitatea de foarte spiritual comentator al evenimentelor şi întâmplărilor curente de tot felul începând cu cele politice si sfârsind cu cele de ordin literar,estetic sau chiar modern. Avea relaţii cu cercuri engleze şi dintre oameni politici din ţară cu domnii TITEL PETRESCU si VISOIANU.

Dl.DORIN ILIESCU,era avocatul şi prietenul domnului POGONEANU;la recomandarea D-lui POGONEANU devenise si avocatul Soc.S.I.A.B.,proprietatea D-lui STYRCEA.

In afară că adăpostea o parte din documentele Domnului POGONEANU nu am cunoştinţă ca Dl.DORIN ILIESCU,să fi avut vre'o contingenţă ~~dexaxâtx~~ în preocupările de ordin politic ale Domnului POGONEANU.

In ce priveşte relaţiile cu Dl.DORIN ILIESCU,ele se rezumă la faptul că am cinat de trei ori în compania sa şi a Dlui POGONEANU / de două ori fiind de faţă şi soţiile acestora/ Am fost de două ori in casa Dlui.DORIN ILIESCU şi anume odată

./.

spre a ne intâlni în vederea unei cine în comun /cu Piky Pogonean iar a doua oară spre a redacta şi preda acolo D-lui POGONEANU ultima mea scrisoare către fratele meu în care îi spuneam în puţine cuvinte cari erau după părerea mea perspectivele politice interne după arestările dela Tămădău.Dl.POGONEANU era acolo spre a revede şi ştia documentele aflătoare la Dl.DORIN ILIESCU.Eu am stat ex timpul necesar spre a redacta scrisoarea care trebuia să fie expediate imediat prin Dl.ROIU,care aştepta acolo să preia mesajul ce cuprindea şi o scrisoare a lui PICKY,pe care acesta din urmă o redacta în probă.

Dl.OCTAVIAN NEAMTU mi-a devenit cunoscut în ziua intâlnirii ce am avut in Octombrie 1946 în casa D-sale cu domnii POGONEANU,STYRCEA şi CAMIL DEMETRESCU.Am relatat conţinutl acestei întâlniri într'o declaraţie anterioară .

Despre relatiile D-lui POGONEANU cu Dl.NEAMTU nu stiu altceva decât că o parte din arhiva primului se află în păstrarea celui de al doilea.

Restul era pură prietenie.In casa D-lui POGONEANU am văzut pe Dl.NEAMTU de 2-3 ori.In niciuna din aceste ocazii nu am avut impresia că este interesat în vre'un fel de ocrecare în politică.-

Dl.BARBUL era în primul rând un foarte bun prieten al D-lui CAMIL DEMETRESCU.Din raportul politic cred că Dl.BARBUL,pe care dealtfel l-am văzut des în casa fratelui meu,cred că a jucat un rol înainte de 23 August. După aceea nu l-am văzut atât în casa fratelui meu şi în aceea a D-lui decât în poziţia de comentator academic şi obiectiv al evenimentelor curente.Am fost în casa D-lui BARBUL la invitaţia Domniei Sale,odată,spre a asculta câteva discursuri de pathefon din care posedă o colectie extrem de bine asortată.

Calitatea sa de prieten de familie al Domnului GROZA nu-l indica pentru o activitate de genul celei a D-lui CAMIL DEMETRESCU sau ROIU.

Despre Dl.IOAN de MAGSONY STYRCEA am vorbit într'o declaraţie anterioară.Nu-l pot situa în nici un fel în categoria celor care ar fi avut relaţii de lucru cu Dl.POGONEANU.

Prin prezenta sa acolo el devenea automat centru conversaţiei pe care o monopoliza spre delectarea celor prezenţi.

Subiectele sale erau din cele mai neaşteptate şi variat

./.

cele politice care surveneau la el destul de rar erau tratate totdeauna pe latura lor glumeaţă.

Domnul KABISCH căruia Dl.POGONEANU îi dă,nu ştiu de ce, numele de Tigru era,de câteori l-am întâlnit,fără excepţie într'o partidă de şah cu PICKY POGONEANU sau cu unchiu acestuia. Cred că se ocupa între altele cu procurarea medicamentelor pentru îngrijirea sănătăţii Domnului POGONEANU; deasemenea făcea D-lui POGONEANU anumite servicii mărunte cum ar fi schimbarea de medalii în bursă.Sunt convins că prezenţţii sale în casa D-lui POGONEANU nu i se poate atribui un scop politic.

Din contactul pe care l-am avut cu Cpt.IOHAN HOLL stiu că el este aviatorul care a scos din ţară pe fratele meu, Dl.VISOIANU si pe D-na IOANA BUJOIU.

ss/Ing.Niculescu Buzesti

2 IX.1947

00197

copie vezi vol. 5. f 189, 190.

DECLARATIE

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI domiciliat in str. Sf. Constantin nr. 24, declar în continuare următoarele :

Imi amintesc că intr'una din ultimele intrevederi avute cu dl. Pogoneanu, am discutat conţinutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl. xxxxxxxxx, Maniu sau forul Statutar al Partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene care fusese semnat deja de partidele din alte ţării. Fratele meu spunea că deşi punctul său de vedere fusese întotdeauna ca semnarea acestui pact nu este oportună totuşi acum că semnarea de către alte partide se produsese, socotea că este bine să se asocieze dela început şi partidul naţional ţărănesc.-

Scrisoarea era adresată mie. Nu am întreprins nici-un demers în sensul cerut de fratele meu întrucât nu mai aveam cui să mă adresez, din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului N.T.-

Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviinţă interpretând scrisoarea mai veche încredinţată de Dl. MANIU.-

Nu-mi amintesc dacă la această intrevedere a asistat Dl. Stârcea.-

/ss/ Ing. NICULESCU BUZESTI,

4 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 5. f 191-195, 00198

C+

DECLARATIE

Subsemnatul Ing.NICULESCU BUZESTI, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare:

Intr'una din intrevederile avute cu Dl.Pogoneanu înainte de arestare am văzut o notă provenită din partea Dlui Cretzianu prin care relata felul în care se produsese solicitarea de a depune în fața comisiei de afaceri străine a senatului american (U.S.A.) Era vorba de o invitație făcută de un senator membru al comisiei care găsise că ar prezenta interes o depoziție a domnului Cretzianu. Depoziția nu s'a produs din cauză că senatorul de Stat Gen.Marschall și președintele comisiei Senatorul Vandenberg doreau ca ratificarea să se producă cât mai curând și nu doreau ca discuțiile să fie prelungite. Dl. Cretzianu precizează că nu era în intenții Dsale de a sugera ca tratatele să nu fie ratificate fiindcă ar fi considerat aceasta ca o indelicatețe față de senat ci pur și simplu de a face o expunere a poziției României dela declararea războiului până la data discuției în legătură cu ratificarea tratatelor.-

---.---

Despre scrisori semnate de Domnul Maniu și adresate Domnilor Gafencu și Vișoianu știu că era vorba de o inițiativă a Domnului Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicatețe și pornită din intenții de a favoriza o colaborare armonioasă a acestora cu fratele meu. Mai știu că aceste scrisori nu au produs efectul scontat ci unul aproape contrar. Aceasta rezultă dintr'o scrisoare personală a Dlui Vișoianu către Dl. Pogoneanu.-

Aceste scrisori au fost trimise în luna Maiu sau la inceputul lunei Iunie. Nu știu cum au fost transmise.-

---.---

In lămurirea rolului Dlui Pogoneanu în legătură cu partidul național țărănesc declar - dacă aceasta poate ajuta la lămurirea acestui rol - că Dl.Pogoneanu era un pasionat de informații și de dorința de a strânge și cataloga scripte.

..//..

Dorea să posede exemplare din documentele elaborate de parti de aceasta pe de o parte pentru a se ţine la curent cu activ tatea desfăşurată de acestea ,iar pe de altă pentru a avea î arhivele sale aceste documente cari ar fi putut deveni interesante mai târziu din p.d.ved. al reconstituirii istorice a faptelor. Documentele scrise elaborate de p.naţ.(ex.textul discursurilor, declaraţiilor,memoriilor mai importante) se obţineau foarte greu. Tocmai de aceea Dl.Pogoneanu era mai dornic să le aibă fiindcă ştie din experinţa trecutului că dacă nu le obţinea atunci când erau elaborate,nu numai că mai târziu nu le mai putea obţine dar chiar din partea partidului erau cerute dela Dl.Pogoneanu în speranţa că s'ar fi putut găsi la el. Aceasta a fost cazul când cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului a fost nevoe să se reconstitue după acte anumute contribuţiuni de ale partidului N.T. în actul dela 23 August.

---- . ----

In cursul unei convorbiri avute cu Dl.Pogoneanu către inceputul lunii Iunie a venit în discuţie chestiunea preluării permiselor de circulaţie pe calea ferată de către unii din parlamentarii naţional-ţărănişti. Dl. Pogoneanu a avut cuvinte de critici faţă de acest gest. Am spus domnului Pogoneanu că voiu ruga pe Domnul Maniu să dea explicaţii acestui gest şi că-i voiu aduce totodată la cunoştinţă şi faptul că foarte multă lume comentează defavorabil gestul, ceeace am şi făcut. Domnul Maniu mi-a spus că partidul fiind lipsit de mijloace Domnia sa rezistă foarte greu la suggestiile cari i se fac în sensul ca parlamentarii să încaseze chiar şi lefurile pentru a le pune la dispoziţia partidului în intersul ajutării celor închişi. Celor cari critică folosirea permiselor de circulaţie pe C.F.R. spre a se putea veni în ajutorul celor închişi trebue să li se spună,că nu trebue să critice decât dupăce vor fi contribuit cu o sumă oricât de modestă la ajutarea celor în suferinţă.-

ss. Ing.Niculescu Buzeşti.

5. Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 196-204. 00200

DECLARATIE

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare:

Cu privire la întâlnirea avută cu Dl.Pogoneanu la care a fost de faţă şi Dl.Ion Styrcea şi despre care am vorbit într'una din declaraţiunile mele anterioare, declar că lucrurile,dupăcât îmi amintesc, s'au petrecut în felul următor:

Dl.Styrcea a sosit aproape în acelaş timp cu mine în aşa fel încât ne-am întâlnit la uşa casei Dlui Pogoneanu. Inăuntru era întâmplător şi Dl.Roiu. S'a vorbit destul de mult despre închirierea casei Dlui Pogoneanu. La un moment dat a sosit Dl.Băliceanu cu maşina Dsale spre a-l lua pe Dl.Styrcea. Dl.Pogoneanu a rugat pe Dl. Roiu (sau pe mine) să stea de vorbă puţin afară cu Dl. Băliceanu pentru că nu-i plăcea idea de a interveni în conversaţiile noastre. Dl.Roiu a făcut acest lucru,eu rămânând prezent la discuţiuni. In următoarele 5-10 minute Dl.Styrcea ne-a vorbit despre scrisoarea soţiei sale şi despre nota semnată B.şi adnotată de fratele meu despre care am vorbit într'una din declaraţiile mele anterioare. Această corespondenţă nu aducea nici-un element nou ci constituia pur şi simplu o confirmare a părerii pe care o aveam deja mai de mult şi anume că în interior lucrurile merg inrăutăţindu-se şi că pe de altă parte episodul H.D.H era lichidat, aşa cum de altfel presupusesem mai dinainte.

Cele de mai sus s'a petrecut în săptămâna dinaintea arestării Dlui Pogoneanu aproximativ la orele 14.

La intrebarea ce mi se pune dacă comunicarea semnată B. era făcută pe scrisoarea soţiei Dlui Styrcea răspund că nu am văzut textele dar cred a fi înţeles că era vorba de texte separate.-

In ce priveşte întrebarea dacă Dl. Pogoneanu a luat cunoştinţă de această comunicare concomitent cu

E.F.

..//..

mine răspund că impresia mea este de a fi luat cunoştinţă în acelaş timp cu mine fără însă a putea afirma categoric acest lucru.-

Despre o fotografie a Doamnei Styrcea împreună cu fratele meu nu am cunoştinţă. Nici atunci nici mai târziu nu mi-a vorbit nimeni de o astfel de fotografie, sau că o notiţa a fratelui meu s'ar fi aflat pe versoul unei astfel de fotografii.

Asupra notiţei B. şi frazeu fratelui meu repet impresia cu care am rămas după convorbirea avută la Dl. Pogoneanu că ele se aflau pe aceeaşi hârtie aparte de scrisoarea Doamnei Styrcea.-

--- . ---

In legătură cu plecarea fratelui meu şi a Doamnei Ioana Bujori, susţin cele declarate anterior.

In ce priveşte plecarea Domnului Vişoianu declar că l-am condus în casa din Str.X. într'o seară, la aproximativ ora 24, la sfârşitul lunii Octombrie (cam pe la 25.X.). Intervenţia mea în plecarea Domnului Vişoanu s'a produs în urma faptului că Domnul Vişoianu reproşase Dlui Pogoneanu faptul că s'a găsit un mijloc pentru plecarea fratelui meu dar nu şi pentru plecarea sa; pe de altă parte Domnul Pogoneanu refuza să plece aşa cum cereau interesele sănătăţii sale şi cum promisese de fapt fratelui meu dacă nu plecau întâiu Dnii Vişoianu şi G.Cretzianu. In faţa acestei situaţii şi fiind grăbit să plec în jud.Caraş pentru alegeri m'am decis să mă duc la Dl.Hamilton spre a-l întreba cari sunt posibilităţile de plecare pentru Dl.Vişoianu care fusese luat în considerare pentru o plecare promptă în cursul unei discuţii anterioare cu fratele meu. Am avut surpriză să aud că în cazul când pot face ca Dl.Vişoianu să se prezinte în seara acea în casa din Str.X. va putea pleca a doua zi dimineaţă. ~~Lucrul se~~ Lucrul se petrecea la ora 9½ - 10. Am plecat imediat la Dl.Vişoianu pe care l-am găsit acasă. L-am întrebat dacă se poate pregăti pentru a pleca până în 2 ore. Mi-a răspuns afirmativ. Am căutat pe Dl. Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă

în aşa fel încât şi Dl.Cretzianu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă şi plecarea acestuia după care m'am întors în Str.X. spre a avea răspunsul clar în privinţa posibilităţii plecării Dlui Cretzianu. Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există de unde am dedus că fusese luată în combinaţie altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută. Am plecat la ora 11½ - 12 spre a-l lua pe Dl.Vişoianu pe care l-am condus în str.X.unde l-am lăsat câte-va minute după aceea.

Pe aeroport nu am fost nici cu ocazia plecării Dlui Vişoianu şi nici cu ocazia plecării fratelui meu când de altfel eram plecat din Capitală.

Că fratele meu a plecat împreună cu Dna Ioana Bujoriu ştiu atât dela I.Hall cât şi din prima notiţa prin care mi se spunea de fratele meu că au sosit cu bine (el şi Dna Bujori).

---.---

Despre o vizită a Dlui Tom.Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane ~~et~~ la Bulci, ştiu că a avut loc între mijlocul lunii Octombrie în urma unei invitaţii a Dlui Styrcea pentru o vânătoare de lopătari.

Ca obiect concret,mie cunoscut,al acestei vizite pot indica dorinţa Dlui Styrcea de a expedia în Anglia obiecte de artă aparţinând fratelui său care locueşte la Londra. Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite,fiindcă este posibil ca întâlniri între Dnii Styrcea şi Hall să fi avut loc în Bucureşti,faptul că Dl.Hall contrar celor convenite cu fratele meu insistă în discuţiile cu Dl.Styrcea asupra neadmisibilităţii propunerilor fratelui meu (acţiune pe plan politic) şi dorea să se lucreze în sensul propunerilor americane.

Am aflat acest lucru dela Dl Styrcea la Bulci în cursul vizitei ce i-am făcut după întoarcerea mea din alegeri. Nu am avut însă nici un moment impresia că insistenţa Dlui Hall ar fi schimbat în vre-un fel atitudinea convenită cu Dnii Styrcea şi Pogoneanu de a ne menţine în aşteptarea punctului de vedere definitiv al fratelui meu. Aceasta cu atât mai mult cu cât

evenimentele politice (acordul asupra tratatelor de pace, destinderea de atunci în relaţiile dintre marile puteri), justificau în totul atitudinea de rezervă recomandată de fratele meu..

In sensul acesta s'a discutat de altfel, foarte pe scurt, în 2-3 rânduri chestiunea între mine, Dl.Pogoneanu şi Dl.Styrcea la Bulci.

--- . ---

Intr'una din vizitele mele la Domnul Maniu am intrebat pe cineva din imediatul anturaj al Domnului Maniu (nu pot preciza dacă era Domnul Leucuţia sau Domnul Coposu) dacă este intemeiat svonul că Dl. Harriman ar fi trimis o scrisoare Domnului Maniu. Mi s'a răspuns că dela Dl. Harriman nu s'a primit nimic dar dela Dl.Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o intrebare a Domnului Maniu. Intrebarea era dacă o acţiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului s'ar conjuga cu intenţiile şi posibilităţile de sprijin pe cari U.S.A. le-ar avea în programul său politic în impregurările actuale.-

Răspunsul era un sfat de a nu intreprinde nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acţiune ar face să între în calcule şi un sprijin din partea U.S.A., fiindcă riscurile ar fi mai mari decât şansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul ţării.-

--- . ---

ss. Ing.Niculescu Buzeş

9 Septembrie 1947.

copie vezi Vol. 5. f 205 - 212, 00204

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzeşti domiciliat în Str. Sf. Constantin 24 declar în continuare :

In ce priveşte participarea mea la o întâlnire ce a avut loc în casa Stirbey între fratele meu şi dnii Hall şi Hamilton lucrurile s'au petrecut în feliul următor:

Cu 3 - 4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor. Că este necesară o punere la punct a lucrurilor spre a se asigura reuşita plecării şi că în cursul discuţiunilor referitoare la plecare s'au produs din partea celor doi americani cu cari trata anumite aluzii cari arătau interes pentru starea politică din România. Cei doi americani par avea relaţii în cercuri importante ale politicii americane ceeace face foarte interesantă o discuţie mai îndelungată cu ei asupra aspectelor politicii noastre în legătură cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani. Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziţiei faţă de persecuţia politică la care este supusă ci ar fi necesar să existe dovezi mai categorice că această opoziţie este capabilă de o organizare care să-i asigure o eficacitate în lupta sa pentru câştigarea puterii când condiţii favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaţionale cu concursul U.S.A.

In seara în care a avut loc întâlnirea fratele meu mi-a spus să rămân acasă fiindcă vor veni cei doi americani pe cari - dacă aceştia vor fi de acord - voi avea ocazia de a-i cunoaşte.

Când cei doi americani au venit discuţia a început făr ca eu să fiu prezent. Cam la 20 - 30 minute

./.

M.C.

dela începerea şedinţei fratele meuk care, probabil neglijase să mă cheme până atunci, m'a chemat şi în feliul acesta am cunoscut pe cei doi americani. Discuţia a reîncepu asupra condiţiilor politice din U.S.A. S'a vorbit fără prea mult interes despre câreva personalităţi politice americane cari ţinuseră discursuri în ultimul timp, despre diferenţele dintre cele două partide americane, despre rezultatele probabile ale viitoarelor alegeri parlamentare din U.S.A. (cari au avut loc în toamna anului 1946) şi în feliul acesta conversaţia a evoluat cu începaxx tul către consecinţele pe cari evoluţia orientării opiniei publice americane o poate avea asupra situaţiei politice din ţara noastră. Ajungi la acest punct americanii au făcut o remarcă şi anume că oricare ar fi ajutorul pe care l-am aştepta din U.S.A. şansele remedierii situaţiei din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică şi organizaţiile politice din România vor face în sensul susţinerii propriilor lor interese ;de acelaş fapt va depinde probabil în bună măsură şi interesul pe care U.S.A. îl va avea în evoluţia stărilor de lucruri din România. Dela acest punct nu ar mai avea nimic de adăugat la declaraţia mea anterioară în care am redat poziţia celor două părţi în discuţie. Nu aş putea face mai mult decât să parafrazez cele deja spuse.

+

+ +

In cursul lunii Octomvrie cam la două săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu dl.Pogoneanu în casa din Str.X. Am găsit acolo pe dl.Hamilton şi la puţin timp a sosit şi dl.Hall. Intâlnirea avea loc seara pe la orele 8 ½ şi nu fusese pregătită dinainte în nici un fel. Am condus pe dl.Pogoneanu cu maşina fratelui meu

Dorinţa dlui Pogoneanu de a vedea pe americani era pornită din intenţia de a pleda în sensul ca aceştia să fie de acord a mijloci plecarea dlor Vişoianu şi Cretzianu înainte de plecarea dlui Pogoneanu care era dori-

./.

tă de americani din cauza faptului că era în cunoştinţă cu prea multe din detaliile discuţiunilor avute cu fratele meu. Domnul Pogoneanu fusese determinat să ia hotărîrea de a accelera plecarea dlui Vişoianu în urma faptului că acesta având bănuiala că fratele meu plecase, venise la dl.Pogoneanu şi punându-i acestuia o întrebare neaşteptată îl adusese să-i mărturisească plecarea fratelui meu. Aflând acest lucru dl.Vişoianu a făcut reproşuri cari au impresionat foarte mult pe dl.Pogoneanu ceeace l-a determinat să intervină pentru plecarea dlui Vişoianu. In cursul întrevederii acesteia dl.Pogoneanu a reuşit să convingă pe americani în ce priveşte plecarea dlui Vişoianu argumentând că rămânerea acestuia ar avea grave neajunsuri şi anume :

- riscul unei indiscreţii din moment ce dl.Vişoianu ştia de plecarea fratelui meu.
- riscul ca dl.Vişoianu să fie pus în stare de arest pentru chestiunea fondului şi deci să nu poată fi scos mai târziu.
- întârzierea plecării dlui Vişoianu ar fi putut da naştere la neînţelegeri ulterioare între acesta şi fratele meu, mai târziu, în străinătate ceeace ar fi fost dăunător pentru bunul mers al lucrărilor acolo.

Plecarea dlui Vişoianu urma să aibă loc în cca 10 zile când s'ar fi ivit o ocazie de plecare cu avionul. Urma ca eu să viu să mă interesez în cursul săptămânii următoare de data exactă. Acest lucru l-am şi făcut în condiţiunile arătate în declaraţia în care am vorbit despre rolul meu în plecarea dlui Vişoianu.

In legătură cu plecarea dlui Vişoianu se situează prin asociaţie şi chestiunea plecării dlui Pogoneanu care fusese luată în considerare din trei motive :

- îngrijirea sănătăţii în străinătate
- utilitatea sa în cadrul lucrărilor din afară
- sustragerea sa riscului arestării cu prilejul unor eventuale cercetări în legătură cu plecarea fratelui meu, aceasta întrucât dl.Pogoneanu cunoştea într'o măsură mare detaliile discuţiilor avute cu americanii.

Pentru a pleca dl.Pogoneanu punea însă o serie

de condiţii şi anume :

- plecarea sa să urmeze şi nu să preceadă pe aceea a dlui Vişoianu.

- să se asigure posibilităţile de plecare tuturor foştilor săi colaboratări din Ministerul de Externe, dacă ar fi fost doritori să plece, aceasta dintr'un impuls de loialitate, dl.Pogoneanu considerând că ~~fraţii~~ foştii săi colaboratori erau tot atât de expuşi ca şi dânsul aci şi într'o anumită măsură tot atât de utile în străinătate.

Aceste condiţii le-am auzit formulate de dl. Pogoneanu în faţa fratelui meu atunci când, câteva zile înainte de plecarea sa, într'o convorbire amicală cu dl.Pogoneanu la care asistam şi eu, îl sfătuia pe acesta să plece în străinătate spre a-şi îngriji sănătatea dacă ocazia se va ivi.

In categoria colaboratorilor dl.Pogoneanu considera pe dl.Camil Demetrescu, Roiu, Dra Sorescu; dar nu am avut niciodată un indiciu că primi doi ar fi consimţit să plece. In ce priveşte pe Dra Sorescu, aceasta a devenit puţin după aceea Dna Pogoneanu ceeace explică îndeajuns dorinţa Dlui Pogoneanu de a o asocia la plecarea în străinătate . Condiţiile puse de dl Pogoneanu au dus la întârzieri cari în cele din urmă au dat ca rezultat faptul că dl.Pogoneanu nu a mai putut părăsi ţara fiindcă între timp au părăsit-o Dnii Hall şi Hamilton.

ss.Ing.Niculescu Buzeşti.

11 Septemvrie 1947.

copii vezi vol. 5. f 213-218.

00208

DECLARATIE

Subsemnatul Inginer NICULESCU BUZESTI domiciliat în Str.Sft.Constantin Nr.24 declar în continuare :

La întrevederea ce a avut loc în casa Stirbey cu domnii Hall şi Hamilton era de faţă şi Dl.Ioan de Mocsonyi-Stârcea.- Asupra conţinutului discuţiilor ce au avut loc nu am nimic de adăogat la declaraţiile/mele anterioare.-

Intrevederea ce am avut cu Dl.Maniu cu prilejul luării împuternicirii pentru fratele meu a decurs în felul următor : M'am prezentat D-lui Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de împuternicire şi i-am spus D-lui Maniu că fratele meu mi-a dat misiunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de D-sa (Dl.Maniu).-

Dl.Preşedinte Maniu a citit textul scrisorii şi a pus semnătura fără a face nici o observaţie asupra textului.-Am întrebat pe Dl.Maniu dacă pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu este nevoie de o intervenţie/D-sale faţă de aceştia.- Dl. Maniu mi-a răspuns : Mergeţi Dvs. şi cereţi semnătura iar dacă va fi nevoie voi interveni şi eu".- In urma acestei recomandări am plecat fără a mai discuta nimic altceva.-

Am predat D-lui Camil Demetrescu scrisoarea spre a obţine semnăturile celorlalţi doi şefi de partid.-

Aceştia au depus semnăturile fără a mai fi nevoie de nici o altă intervenţie.-

Plecarea fratelui meu am anunţat-o D-lui Maniu cu prilejul definitivării candidaturilor pentru circumscripţia Bucureşti.-

In ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost la Dl.Maniu spre a-i aduce la cunoştinţă plecarea fratelui meu ; aceasta era necesar să fie făcut deoarece în câteva zilr expira termenul pentru depunerea candidaturilor şi voiam ca Dl.Maniu să fie în cunoştinţă de plecarea fratelui meu înainte de a lua o hotărâre definitivă cu privire la compunerea listei.- Stiam

./.

să alcătuirea listei dăduse loc la discuţii şi că poziţia fratelui meu pe listă dăduse loc la unele nemulţumiri.-Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situaţia în privinţa alcătuirii listei şi de aceia am spus D-lui Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Dl.Maniu ar menţine candidatura sa ca al doilea pe lista dela Bucureşti.-

Domnul Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista.- Un moment s'a gândit la Dl.Vişoianu însă după ce i-am spus că şi acesta este plecat a rămas hotărât să se menţină candidatura fratelui meu.-

Domnul Maniu m'a întrebat apoi cum a plecat fratele meu.-I-am spus că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relaţii în cercuri înalte la Washington şi că dealtfel fratele meu a avut discuţii îndelungate de ordin politic cu aceştia.-

Dl. Maniu a întrebat apoi ce ştiri am despre starea sănătăţii cumnatei mele.-Cu aceasta întrevederea s'a terminat după ce am recomandat D-lui Maniu să păstreze secretul cel mai strict asupra plecării fratelui meu şi a mijloacelor folosite pentru plecare.-

Dl.Maniu mi-a răspuns că ~~pxt~~ faţă de o singură persoană, Dl.Mihalache nu poate avea secrete.-

In ce priveşte împuternicirea pe care Dl.Maniu a dat-o fratelui meu,obţinerea acesteia a decurs în felul următor : Două sau trei zile înainte de plecarea mea la Reşiţa fratele meu mi-a spus că va trebui să mă duc la Dl.Maniu cu care a vorbit deja în acest sens spre a obţine semnătura pe o scrisoare care să reprezinte o întărire a poziţiei sale faţă de ceilalţi români din străinătate.-Textul acestei scrisori va fi redactat de Pogoneanu căruia i-a dat deja instrucţiuni în acest sens.-Scrisoarea va fi semnată de cei trei şefi de partide.- Pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu Dl.Maniu va îngriji să nu survină dificultăţi

-------.---------

Menţin declaraţia anterioară cu privirela primirea unor mesagii pe care le presupun a fi venit pe calea Misiunii Britanice.- Nu văd nici o altă cale pe care ar fi putut veni.-Mesagiile trimise prin americani erau predate făţiş.- Pe de altă parte mi

./.

s'ar părea foarte bizar ca fratele meu să nu fi folosit nici odată calea cea mai naturală cei sta la dispoziţie şi anume calea Londra(Boxshall).- Pe colţBoxshall îl cunoştea personal şi acesta făcuse deja servicii de această natură din care unul îmi este cunoscut şi anume aducerea în ţară a documentului intitulat"România la Conferinţa Păcii " pe care l-am văzut în mâna fratelui meu şi pe care ştiu că Dl.Col.Boxshall l-a adus.-

ss/.Ing.Niculescu Buzeşti

12 Septembrie 1947

copil vezi vol. 5. f 219-224. 00211

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing.Niculescu Buzeşti Radu, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare următoarele :

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea din palatul Stirbey între fratele meu şi dnii Hall şi Hamilton. Data aproximativă jumătatea lunii August, laorele 11 - 11,30 p.m. Intrevederea a durat aproximativ 2 ore.

Am participat : Fratele meu, Dnii Hall', Hamilton dl.Ioan de Mocsony Styrcea şi în parte şi eu. Spun în part fiindcă nu/am fost prezent dela început şi nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuia să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vreo ureche indiscretă.

Pentru păstrarea secretului întrevederii s'au luat precauţii speciale: ora a fost aleasă în aşa fel încât servitorii să fie toţi culcaţi ; intrarea oaspeţilor s'a produs prin uşa din dos (în grădină) din Str.Banului iar convorbirea a avut loc în camera mea care era mai puţin expusă riscului ca în ea să se afle vreun dispozitiv de ascultare. Asupra conţinutului însuşi al discuţiunilor nu aş avea nimic de adăogat la cele declarate anterior. Aranjarea întrevederii mi-a fost anunţată de fratele meu chiar în seara în care a avut loc : mi-a recomandat să aştept în birou pentru ca dacă cei doi americani vor fi de acord, să fiu acolo pentru a le face cunoştinţa.

==========

Din cuprinsul fragmentelor de conversaţie pe care le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbesc mai sus, am reţinut că una din condiţiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuţiunile ar fi condus la o colaborare era ca americanii să facă cunoscut cari erau

./.

M.C.

organizaţiile sau persoanele cu cari ei avuseseră relaţiuni de colaborare în ţara noastră şi că aceste relaţiuni precum şi orice imixtiune directă în chestiuni de interes exclusiv naţional trebuiau să înceteze. Singurul contact al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din aplicarea ideilor fratelui meu.

In preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri prieteneşti cari aveau loc în casa fratelui meu şi la cari participau câte odată dl.Pogoneanu, câteodată dl.Styrcea, alteori amândoi şi lacari eram de faţă şi eu (nu întotdeauna,)veneau sporadic în discuţie şi chestiuni legate de conţinutul negocierilor duse cu americanii. Cu prilejul acestor discuţiuni am auzit pronunţându-se numele dlor Cretzeanu, Gafencu şi Fărăşanu ca acela al unor persoane ce ar fi trebuit să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului dinafară.

=========

In ce priveşte relaţiile pe care dl.Pogoneanu le-a avut cu americanii după plecarea fratelui meu nu pot afirma că el ar mai fi avut cu aceştia discuţiuni de ordin politic deoarece eu am lipsit din Bucureşti o bună perioadă de timp. La Bulci însă am avut impresia că dl Pogoneanu a mai văzut pe americani deoarece părea a fi la curent cu detalii în legătură cu plecarea dlor Hall şi Hamilton, detalii cărora nu le-au acordat importanţă şi în consecinţă nu aş fi în măsură să le reproduc. Am reţinut însă impresia că pleeând dnii Hall şi Hamilton exprimaseră nădejdea că vor reveni după plecarea dlui col.Sckuyler.

==========

Casa din Str.X am cunoscut-o fiind condus acolo pentru prima dată în primele zile ale lunii Octomvrie de dl.Ioan de Mocsony Styrcea cu scopul de a cunoaşte locul. In această casă am venit, apoi din proprie iniţiativă de aproximativ cinci ori (după cât îmi amintesc) din cari de trei ori înainte de plecarea mea la alegeri

./.

00213

şi de două ori după înapoierea mea dela Bulci.

In cursul nici uneia din aceste două vizite nu am discutat chestiuni legate în vreun fel oarecare de conţinutul tratativelor duse de fratele meu cu americanii. In vizita pe care am făcut-o împreună cu dl. Pogoneanu cu scopul ca acesta să convingă pe americani de necesitatea plecării dlui Vişoianu am fost martor la singura discuţie care ar putea fi pusă într'o anumită măsură în legătură cu chestiunea politică discutată de fratele meu.

==========

Tot în cursul convorbirilor cari au precedat plecarea fratelui meu acesta a exprimat ideia că în cazul când s'ar ajunge la o colaborare cu americanii în urma contractelor lămuritoare pe cari ar fi căutat să le stabilească odată ajuns în străinătate, liniile acestei colaborări nu ar putea să fie comunicate în ţară prin intermediul unor americani ci ar fi necesar ca ele să fie lămurite direct de către una din personalităţile române de prim ordin din afară - probabil chiar de fratele meu - care ar fi trebuit să vină în ţară pentru scurt timp în vederea lămuririi aci a întregii chestiuni. In împrejurările avute în vedere atunci această sosire în ţară urma să aibă loc în mod clandestin.

ss. Ing. Niculescu Buzeşti.

15 Septemvrie 1947.

00214

copie vezi vol. 5. f 225–228.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI declar în continuare următoarele:

1/. Când, după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei şefi ai partidelor de opoziţie, l-am predat D-lui BILL HAMILTON spre a-l transmite fratelui meu, .Dl. HAMILTON, luând cunoştinţă de conţinutul lui din traducerea mea, s'a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb. La data aceea eu necunoscând rostul acestui mandat considerat în cadrul tratativelor dintre fratele meu şi americani am interpretat bucuria D-lui HAMILTON ca fiind expresia unui xxxxxx succes personal realizat prin scoaterea din ţară a unei persoane politice ce se dovedea a fi atât de importantă. In cursul anchetei luând cunoştinţă aproape completă de conţinutul tratativelor dintre fratele meu şi americani îmi dau seama că bucuria D-lui HAMILTON era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative şi anume legitimarea calităţii fratelui meu în tratative.

2/. In ce priveşte intrevederi ale fratelui meu cu Domnul MANIU în perioada tratativelor cu americanii, declar că nu am cunoştinţă ca astfel de intrevederi să fi avut loc.

Imi amintesc de o vizită a D-lui MANIU în casa fratelui meu cu puţin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoştinţa D-lui MANIU hotărârea sa fermă de a părăsi ţara. In cursul anchetei am constatat din arătările Domnului POGONEANU şi D-lui STYRCEA că fratele meu a avut intrevederi cu Dl. MANIU, şi în cursul tratativelor cu americanii. De acest fapt nu am fost ţinut la curent de fratele meu. Legând cunoaşterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa, de a nu vorbi niciodată Domnului MANIU de conţi-

./.

nutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ţinerea contactului cu Dl. MANIU, a fost în aşa fel aranjat încât să nu am cunoştinţă de punerea în curent a Domnului MANIU de către fratele meu cu conţinutul tratativelor duse cu americanii.

3/. In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoştinţă a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu care avusese convorbiri îndelungate Dl. MANIU nu a găsit util să-mi pună nici-o întrebare cu privire la conţinutul tratativelor.

ss/ Ing. Niculescu Buzesti

17 IX. 1947.

copie vezi vol. 5. f 229, 230 00216

D E C L A R A T I E
==========================

Subsemnatul INGINER NICULESCU-BUZEŞTI, domiciliat în Str.Sft.Constantin Nr.24, declar în continuare următoarele :

1/. Reexaminând datele indicate în declaraţia mea. din 15 Septembrie rectific afirmaţia că întrevederea din Palatul Stirbey între fratele meu şi americani (Hall &.Hamilton) a avut loc la a doua jumătate a lunii August.- In realitate această întrevedere a avut loc în a doua jumătate a lunii Septembrie 1946.-

2/. Precizez deasemenea că împrejurarea în care am vorbit Domnului Maniu de întrevederile fratelui meu cu americanii este aceea în care i-am prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire bine cunoscută.-

ss/. Ing.Niculescu-Buzeşti

19 Septembrie 1947

copie vezi vol. 5, f 231-232, 00217

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer Niculescu-Buzeşti domiciliat în Str.Sft.Constntin Nr.24,declar în continuare :

Rectific cele arătate în declaraţia din 29 August 1947 în sensul că scrisoarea semnată de către cei trei şefi de partide din opoziţie a fost predată D-lui Hamilton şi nu D-lui Căpitan I.Hall aşa cum este consemnat în acea declaraţie.-Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinaţie.-

--- .. ---

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau un for statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene,menţionată în declaraţia din 4.IX.1947,a fost primită după arestarea fruntaşilor partidului Naţional Tărănesc,adică în a doua jumătate a lunii Iulie.- Scrisoarea a fost primită de Dl.Pogoneanu,cred,prin elemente ale misiunii americane.-

23 Septembrie 1947

ss/.Ing.Niculescu Buzeşti

copie vezi vol. 5. f 233 – 270.

00218

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer RADU NICULESCU BUZEŞTI, domiciliat în Str. Sft. Constantin Nr. 24 Bucureşti, fiul lui Constantin şi al Valeriei Niculescu Buzeşti, etate 36 ani, născut la 23 Februarie 1911 în Buzău, având serviciul militar satisfăcut (sublocotenent în rezervă), necăsătorit redând extrase din declaraţiile mele anterioare declar :

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea dintre fratele meu şi Domnii Hall şi Hamilton în Palatul Stirbey.-

Data aproximativă : a doua jumătate a lunii Septembrie (conf. rectificării din declaraţia din 19.IX.1947) la orele 11-11,30 p.m., întrevederea a durat aproximativ 2 ore.-

Au participat : Fratele meu, D-nii Hall, Hamilton, Dl. Ioan de Mocsonyi-Stârcea şi în parte şi eu.- Spun în parte fiindcă nu am fost prezent dela început şi nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuia să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vre-o ureche indiscretă (Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

Cu 3-4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor.- Cei doi americani par a avea relaţii în cercuri importante ale politicii americane ceeace face foarte interesantă o discuţie mai îndelungată cu ei asupra aspectelor politicii noastre în legătură cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani.- Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziţiei faţă de persecuţia politică la care este supusă ci ar fi necesar să existe dovezi mai categorice că această opoziţie este capabilă de o organizare care să-i asigure o eficacitate în lupta sa pentru câştigarea puterii când condiţii favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaţionale, cu concursul U.S.A.-

Când cei doi americani au venit, discuţia a început fără ca eu să fiu prezent.- c'am la 20-30 minute dela începerea şedinţei fratele meu care probabil neglijase să mă cheme până

atunci,m-a chemat şi în felul acesta am cunoscut pe cei doi americani.-Discuţia a reînceput asupra condiţiilor politice din U.S.A....

Ajunşi la acest punct americanii au făcut o remarcă şi anume că oricare ar fi ajutorul pe care l-am aştepta din U.S.A.şanşele remedierii situaţiei din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică şi organizaţiile politice din România vor face în sensul susţinerii propriilor lor interese; de acelaş fapt va depinde probabil în bună măsură şi interesul pe care U.S.A.îl va avea în evoluţia stărilor de lucruri din România.-(Etras din declaraţia din 11 Septembrie 1947).-

Din cele auzite în cursul acestei întrevederi pot să-mi dau seama că în documentul intitulat " Minuţa convorbirilor " de care am luat cunoştinţă cu prilejul anchetei,partea prezentată sub iniţiala N.reprezintă opinia fratelui meu însă considerabil alterată şi mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de faţă.-

Recunosc totuşi în textul acelei minute următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus şi subliniat atunci când au asistat la întrevedere.-

1/. Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie desvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opoziţie.-

2/. Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai făţiş din partea U.S.A. spre a se garanta pe plan intern sub scutul înţelegerii între aliaţi,o cât mai mare libertate de acţiune partidelor de opoziţie. . . .

4/. Că în ce priveşte acţiunea de răsturnare a regimului,fratele meu credea că metoda cea mai eficace consistă în mobilizarea morală a naţiunii împotriva regimului,conjugată cu o acţiune promptă,fără mari pregătiri technice,declanşată la momentul bine ales.-(Extra din declaraţia din 10.IX.1947)

Asupra documentului rezumând tratativele duse cu americanii declar că din discuţiile avute cu fratele meu înaintea plecării sale şi ulterior în mai multe rânduri cu Dl.Pogoneanu ştiam în linii mari următoarele :

Că avuseseră loc propuneri americane şi propuneri ale fratelui meu cari erau mult diferite prin natura lor în sensul că americanii propuneau o organizare în vederea eventualităţii unui conflict în timp de fratele meu propunea anu-

./.

mite măsuri de colaborare în vederea întăririi poziţiei politice a partidelor de opoziţie ca fiind celmai potrivit mijloc pentru a face faţă oricăror împrejurări.-

Că pentru a se creia o bază de discuţie a fost necesat ca cele două puncte de vedere cari în fond nu sunt conciliabile să fie ajustate în aşa fel încât să poată sta împreună în vederea unei deciziuni ulterioare.- In sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acţiune din cari unul în străinătate şi altul în interior.-

Aceste lucruri erau cunoscute D-lui Pogoneanu.-(Extras din declaraţia din 30 August).-

In legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schiţat în tratativele avute de fratele meu cu americanii ştiu că într'una din zilele cari au precedat cu puţin plecarea fratelui meu, acesta în prezenţa mea,a D-lui Pogoneanu şi a D-lui Stârcea.- Acesta a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitară acesta ar trebui să fie condusă de un comitet special având un caracter strict secret şi nu de caracter esenţialmente politic care ar trebui să fie alcătuit în principiu dintr'un delegat destoinic al fiecărui partid din opoziţie (P.N.T.,P.N.L.şi P.S.D.T)cari în acel moment ar hotărâ să se asocieze,dintr'un militar cu autoritate şi pricepere şi dintr'o personalitate cu suprafaţă în lumea financiară.- (Extras din declaraţia din 10.IX.1947).-

Din cuprinsul fragmentelor de conversaţie pe cari le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbeam mai sus am reţinut că una din condiţiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuţiile ar fi condus la o colaborare era că americanii să facă cunoscut cari erau organizaţiile sau persoanele cu cari ei avuseseră relaţiuni de colaborare în ţară noastră şi că aceste relaţiuni precum şi orice imixtiune directă în chestiuni de interes exclusiv naţional trebuia să înceteze.- Singurul contact al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din aplicarea ideilor fratelui meu.-

In preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri prieteneşti care aveau loc în casa fratelui meu şi la cari participau câteodată Dl.Pogoneanu,câteodată Dl.Stârcea, alteori amândoi şi la cari eram de faţă şi eu (nu totdeauna)

./.

veneau sporadic în discuţie şi chestiuni legate de conţinutul negocierilor duse cu americanii.- Cu prilejul acestor discuţiuni am auzit pronunţându-se numele D-lor Cretzeanu, Gafencu şi Fărcăşanu cu acela al unor persoane ce ar fi trebuit să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului din afară. (Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

Două zile după aceia (după întrevederea din casa Stirbey) fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Stirbey cu D-na Ioana Bujoiu.- Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta Doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză.- D-na Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu, probabil pentru a prezenta textul dictat.-(Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Cu ocazia despărţirii de fratele meu acesta a arătat : " că este în aşteptarea unei scrisori din partea D-lui Iuliu Maniu la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie care îi va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate.- Acest mesaj nu-l va obţine personal fiindcă nu vrea să posede asupra sa documente şi nici nu crede că ar fi bine să mai apară la Dl. Maniu înainte de plecare.- De îndată ce voi obţine mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putinţă pe calea ce mi-o va indica ".- (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

In ce priveşte împrejurările în care am obţinut scrisoarea cu semnătura D-lui Maniu precizez următoarele :

Textul mesajului a fost compus de Dl. Pogoneanu în baza indicaţiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu Dl. Maniu.- Dl. Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită.-

Textul scrisorii, din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia D-lui Maniu în chestiunile interesând politica ţării.- In temeiul acestui fapt roagă pe fratele meu să grupeze pe românii din străinătate într'un mănunchi care să colaboreze armonios ; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii, fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a D-lui Maniu, să indice care ar fi această opinie (executând astfel un

./.

fel de arbitraj în caz de divergenţe).- Pe textul mai sus rezumat, Dl.C.Brătianu a adăogat : " de acord cu Dl.Maniu " şi a semnat ; iar Dl.Titel Petrescu a adăogat că roagă pe Dl. Buzeşti să ia contact cu personalităţile mişcării socialiste din străinătate şi să le lămurească asupra stărilor de lucruri din ţara noastră în special în ce priveşte poziţia partidului social democrat independent.- Aceste două ultime semnături au fost obţinute de Dl.Camil Demetrescu.-

Obţinerea acestui mesaj şi transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octombrie 1946.-(Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Precizez deasemeni că împrejurarea în care am vorbit D-lui Maniu de întrevederile fratelui meu cu americanii este aceia în care i-am prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire bine cunoscută.- (Extras din declaraţia din 19 Septembrie 1947).-

Când după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei şefi ai partidelor de opoziţie l-am predat D-lui Bill Hamilton spre a-l transmite fratelui meu, Dl.Hamilton luând cunoştinţă de conţinutul lui din traducerea mea, s'a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb.....

In cursul anchetei luând cunoştinţă aproape complectă de conţinutul tratativelor dintre fratele meu şi americani îmi dau seama că bucuria D-lui Hamilton era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative şi anume legitimarea calităţii fratelui meu în tratative.......

Imi amintesc de o vizită a D-lui Maniu în casa fratelui meu cu puţin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoştinţa D-lui Maniu hotărârea sa fermă de a părăsi ţara.- In cursul anchetei am constatat din arătăriele D-lui Pogoneanu şi D-lui Stârcea că fratele meu a avut întrevederi cu Dl.Maniu şi în cursul tratativelor cu americanii.-De acest fapt nu am fost ţinut la curent de fratele meu.- Legând cunoaşterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa, de a nu vorbi niciodată D-lui Maniu de conţinutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ţinerea contactului cu Dl.Maniu a fost în aşa fel aranjat încât să nu am cunoştinţă de punerea în curent a D-lui Maniu de către fratele meu, cu conţinutul tratativelor duse cu americanii.-

.//.

In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoştinţă a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu cari avuse convorbiri îndelungate, Dl.Maniu nu a găsit util să-mi pună nici o întrebare cu privire la conţinutul tratativelor.-(Extras din declaraţia din 17 Septembrie 1947).-

Casa din Str.X., am cunoscut-o fiind condus acolo pentru prima dată în primele zile ale lunei Octombrie de Dl.Ioan de Mocsonyi-Stârcea cu scopul de a cunoaşte locul.- In această casă am venit apoi din proprie iniţiativă de aproximativ 5 ori (după cât îmi amintesc)din cari de trei ori înainte de plecarea mea la alegeri şi de două ori după înapoierea mea dela Bulci.- (Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

Intrevederea ce am avut cu Dl.Maniu cu prilejul luării împuternicirii/~~fratele~~ pentru meu a decurs în felul următor :

M'am prezentat D-lui Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de împuternicire şi i-am spus D-lui Maniu că fratele meu mi-a dat misunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de D-sa(Dl.Maniu).-

Dl.Preşedinte Maniu a citit textul scrisorii şi a pus semnătura fără a face nici o observaţie asupra textului.-Am întrebat pe Dl.Maniu dacă pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu este nevoie de o intervenţie a D-sale faţă de aceştia.- Dl.Maniu mi-a răspuns : " Mergeţi Dvs.şi cereţi semnătura iar dacă va fi nevoie voi interveni şi eu " (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

Am obţinut personal această scrisoare şi am transmis-o tot personal la adresa indicată de fratele meu : Parcul Jianu Str.X.Nr.(îmi scapă dar pot indica locul pe teren).- Prezentându-mă acolo şi dându-mi numele am fost întâmpinat de un tânăr care şi-a declinat numele John Hall (Cpt).- Am spus că am un mesaj pentru fratele meu şi am întrebat dacă el este persoana căreia trebuie să-l predau.- Mi-a răspuns că da.- Am întrebat dacă fratele meu e bine şi mi-a răspuns că da.- Mai erau de faţă încă trei persoane,tineri în urniformă.- Am scris câteva rânduri fratelui meu şi le-am predat împreună cu mesajul D-lui Cpt.Hall J. (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Rectific cele arătate ~~xx~~ în declaraţia din 29 August 1947 în sensul că scrioarea semnată de cei trei şefi de partide din opoziţie a fost predată D-lui Hamilton şi nu D-lui J.Hall

./.

aşa cum este consemnat în acea declaraţie.- Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinaţie.-(Extras din declaraţia din 23 Septembrie 1947).-

Din contactul pe care l-am avut cu Cpt.John Hall ştiu că el este aviatorul care a scos din ţară pe fratele meu, Dl.Vişoianu şi pe D-na Ioana Bujoiu.-(Extras din declaraţia din 2 Septembrie 1947).-

In cursul lunei Octombrie c'am la două săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu Domnul Pogoneanu în casa din Str.X.- Am găsit acolo pe Dl.Hamilton şi la puţin timp a sosit şi Dl.Hall.......

Dorinţa D-lui Pogoneanu de a vedea pe americani era pornită din intenţia de a pleda în sensul că aceştia să fie de acord a mijlocii plecarea D-lor Vişoianu şi Cretzeanu înainte plecarea D-lui Pogoneanu care era dorită de americani din cauza faptului că era în cunoştinţă cu prea multe din detaliile discuţiunilor avute cu fratele meu.-(Extras din declaraţia din 11 Septembrie 1947).-

In ce priveşte plecarea D-lui Vişoianu declar că l-am condus în casa din Str.X.într'o seară la aproximativ ora 24,la sfârşitul lunei Octombrie (c'am pela 25.X.)....

Am căutat pe Dl.Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă în aşa fel încât şi Dl.Cretzeanu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă şi plecarea acestuia,după care m'am întors în Str.X.spre a avea răspunsul clar în privinţa posibilităţii plecării D-lui Cretzeanu.- Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există,de unde am dedus că fusese luată în combinaţie altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută.

Că fratele meu a plecat împreună cu D-na Ioana Bujoiu ştiu atât dela J.Hall cât şi din prima notiţă prin care mi se spunea de fratele meu că am sosit cu bine (el şi D-na Bujoiu).

Despre o vizită a D-lui Tom Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane la Bulci ştiu că a avut loc spre mijlocul lunei Octombrie în urma unei invitaţii a D-lui Stârce pentru o vânătoare de lopătari.- Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite,fiindcă este posibil ca întâlniri între D-nii Stprcea şi Hall să fi avut loc în Bucureşti,faptul că Dl.Hall contrar celor convenite cu fratele meu insista în discuţiile cu Dl.Stârcea asupra neadmisibilităţii propunerilor fratelui meu (acţiune pe plan politic) şi dorea să se lucreze în sensul propunerilor americane.- (Extras din declaraţia din 9 Septembrie 1947).-

.//.

In ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost la Dl.Maniu spre a-i aduce la cunoştinţă plecarea fratelui meu.....

Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situaţia în privinţa alcătuirii listei(de candidatură) şi de aceia am spus D-lui Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Dl.Maniu ar menţine candidatura sa ca al doilea pe lista dela Bucureşti.-

Dl.Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista.- Un moment s'a gândit la Dl.Vişoianu însă după ce i-am spus că şi acesta este plecat,a rămas hotărât să se menţină candidatura fratelui meu.-

Dl.Maniu m'a întrebat apoi cum a plecat fratele meu.- I-am spus că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relaţii în cercuri înalte la Washington şi că dealtfel fratele meu a avut discuţii îndelungate de ordin politic cu aceştia.- (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

Cu prilejul anunţării de către mine a plecării fratelui meu,Dl.Maniu,am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret.- Dl.Maniu mi-a spus că faţă de Dl.Mihalache nu poate avea secrete,la care am răspuns că nu am înţeles prin secret strict să nu încredinţeze ştirea unei personalităţi de talia D-lui Mihalache.- (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Trecând sărbătorile am aşteptat să primesc un semn în ce priveşte soarta fratelui meu în străinătate.- Fusese convenit ca J.Hall să-mi semnaleze prin telefon,când va fi cazul să viu să-l văd.....

Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie.- C'am în aceiaşi perioadă am fost la casa din Str.X. spre a vedea ce e cu Dl.Hall.- Nu l-am găsit.- Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare.- Revenind peste o săptămână l-am găsit pe J.Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se aflau două scrisori cu date mult diferite : una a fratelui meu datată din Noembrie,alta a D-lui Vişoianu datată,cred,din Ianuarie.- Ambele adresate D-lui Pogoneanu.- Deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale.....

Atât eu cât şi Dl.Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite.- Răspunsurile le-am înmânat c'am la 10 zile dela primirea mesagiilor ; această dată îmi fusese arătată de Cpt.Hall ca aceia a plecării sale din ţară cu titlul definitiv.....

Cred,fără a putea preciza,că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej şi fratelui său şi D-lui C.Anastasiu.- (Extras din

./.

declaraţia din 29 August 1947).-

La Bulci am avut impresia că Dl.Pogoneanu a mai văzut pe americani deoarece părea în curent cu detalii în legătură cu plecarea Domnilor Hall şi Hamilton,detalii cărora nu le-am acordat importanţă şi în consecinţă nu aşi fi în măsură să le reproduc.- Am reţinut însă impresia că plecând,domnii Hall şi Hamilton exprimaseră nădejdea că vor reveni după plecarea D-lui Col. Schuyler.-(Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

După plecarea Cpt.Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu.- Această perioadă a durat c'am până la sfârşitul lunei Martie sau începutul lunei Aprilie.- Nu am avut în acest timp nici o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută D-lui Leucuţia la care am găsit şi pe Dl.Preşedinte Maniu.....

Am întrebat pe Dl.Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu şi am cerut deasemenea să cunosc atitudinea şi activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să scriu fratelui meu,care în această privinţă,bazat pe cuvântul cel mai autorizat......Tocmai fiindcă soluţia internă era legată de cea internaţională ar fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.-

Am plecat asigurând pe Dl.Maniu că de îndată ce voi avea prilejul voi scrie aceste lucruri fratelui meu şi că voi veni atunci,dacă domnia sa va fi în Capitală să primesc noi instrucţiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.-

La începutul lunei Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi acea a misiunii britanice,în condiţiile arătate în declaraţiile mele anterioare,prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.- Cu acelaş prilej am primit şi scrisoarea adresată D-lui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanţele primite şi arată şi arată în altă ordine de idei că a pierdut contactul cu cei pe care îi numeşte H & H.- Conţinutul mesajului l-am adus la cunoştinţa D-lui Pogoneanu după care am fost la Dl.Maniu pentru a-i aduce la cunoştinţă materialul primit.-(Extras din declaraţia din 29.VIII.1947).-

Ceeace mă face să presupun că mesagiile din străinătate veneau prin canalele misiunii britanice sunt două fapte : o convorbire pe care fratele meu a avut-o de multă vreme cu Dl. Boxshall ; faptul că din străinătate singurele persoane cari pot aduce în mod necontrolat corespondenţă sunt misiunile străine.- (Extras din declaraţia din 28.VIII.1947).-

./.

Credinţa mea este că mesagiile din Elveţia sau America luau drumul Londrei de unde soseau în ţară prin intermediul misiunii britanice.-(Rxtras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

Pe Colonelul Boxshall îl cunoştea personal(fratele meu şi acesta făcuse deja servicii de această natură din cari unul îmi este cunoscut şi anume aducerea în ţară a documentului intitulat"România la Conferinţa Păcii" pe care l-am văzut în mân fratelui mei şi pe care ştiu că Dl.Colonel Boxshall l-a adus.- (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

In acelaş mesaj se găsea o serie de tăieturi din gazetele elveţiene,franceze,englezi şi americane,acestea din urmă însoţite de o notă din partea D-lui Cretzeanu cu privire la acţiunea comună a agrarienilor şi la anumite aspecte cari ar fi scoase la iveală de Ekhardt,şeful din U.S.A. al agrarienilor unguri(mai înainte de sosirea în U.S.A. a lui Ferencz Nagy).- Ekhardt ar fi avut pretenţia ca în paralel cu acţiunea agrariană să se discute în Statut de autonomia pentru Ardeal.....

Domnul Maniu mi-a exprimat simpatia pentru mâhnirea fratelui meu şi speranţe pentru însănătoşirea sa fizică.-Totodată mi-a arătat amărăciunea sa pentru faptul că activitatea a grupului din afară este prea redusă,judecată după ecoul pe care l avea în presa şi forurile importante din străinătate.- Domnia sa ar fi dorit în special să aibă opinia amănunţită a fratelui maeu asupra felului în care sunt văzute lucrurile,din afară.-

In privinţa chestiunii agrariene şi a problemei ridicate în mod tangenţial de Ekhardt opinia D-lui Maniu era că acţiunea agrariană nu ar fi pe placul vecinei U.R.S.S.ceeace ar înrăutăţii mult situaţia politică în România.-

Domnul Maniu mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu dar că nu are mijlocul de a face să se transmită scrisoarea prin persoane de absolută încredere....Am rugat pe Domnul Maniu să aibă gata scrisoarea pe care Domnia sa ar intenţiona să o scrie rămânând ca ea să fie înmânată dacă persoana şi ocazia s'ar prezenta.-

Imi îngădui totuşi ca eu totuşi ca eu să exprim părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută şi să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza dacă ni s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre-un mesaj....

Al doilea şi ultimul mesaj ce mi-a parvenit către sfâ

şitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai cuprindea o scrisoare a fratelui meu către Domnul Maniu prin care anunţa hotărârea sa de a încerca să reia în afară firul ce fusese rupt prin sdruncinarea morală suferită în urma morţii soţiei sale, un memoriu prin care rezuma felul în care vedea el evoluţia politic internaţionale în raport cu consecinţele pe care această evoluţie le va avea pentru ţara noastră precum şi pentru linia de conduită a P.N.T.-Deasemenea tăieturi din tipăriturile ce apar în străinătate.- Când către sfârşitul lunei Mai, am văzut din nou pe Dl.Maniu, am avut impresia că Domnia sa consideră că evenimentele au depăşit împrejurările în care memoriul fusese scris şi că pentru partidele din opoziţie situaţia devenea din ce în ce mai gravă în urma încordării relaţiilor dintre marile puteri, drept consecinţă a formulării doctrinei Truman.-(Extras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

Am predat acest mesaj D-lui Maniu la începutul lunii Mai, după ce în prealabil, îl adusesem la cunoştinţă Domnului Pogoneanu care l-a reţinut pentru a-l copia.- (Extras din declaraţia din 29.VIII.1947).-

Primul mesaj l-am primit printr'o persoană a cărei identitate îmi rămâne până azi necunoscută.- Când mă întorceam dela birou acasă pe drumul meu obişnuit s'a apropiat de mine o persoană care mi s'a adresat cu cuvântul " Buzel".- Am spus persoanei în chestiune că face o confuzie între mine şi fratel meu......La un moment dat persoana în chestiune m-a întrebat cine e Lipstick.- I-am spus că acesta este numele sub care era indicat în faza pregătirii loviturii dela 23 August fratel meu.-In felul acesta nici unul din noi, doi nu am mai avut teme xxx ri şi persoana în chestiune mi-a înmânat mesagiul.-

La aproximativ o lună după această întâlnire am primit un rendez-vous pentru ora 14 pe strada N.Iorga.-Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj din afară şi am trimis primul meu mesaj în sens contrar.-(Extras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

In cursul lunii Mai am mai fost la Domnul Maniu cu scopul de a obţine textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor, cu scopul de a le transmite în străinătate.....

In cursul lunii Iunie şi pânăla episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu Domnul Maniu.-

O întrevedere în care i-am remis copia memoriului

.//.

00229

Tătărăscu către partidele din B.P.D.obţinute dela Dl.Pogoneanu

Altă întrevedere în care am obţinut dela Dl.Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziţiei precum şi un memoriu destinat a fi prezentat prin fratele meu,în numele P.N.T.,parlamentelor din ţările occidentale.-

Cu acest prilej am primit şi scrisoarea,calificată dramatică,destinată fratelui meu,pe care Dl.Maniu intenţionase mai de mult să o trimătă.-

Ultima întrevedere în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta D-lui Maniu de expedierea documentelor încredinţate.- (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

De căile de transmitere de care dispunea Dl.Pogoneanu elemente ale misiunii americane,am făcut uz şi eu în sensul că am încredinţat Domnului Pogoneanu scrisori adresate exclusi fratelui meu în care tratau la un loc şi fără a păstra copii chestiunile personale,ştiri curente din ţară,însoţite de articole de gazetă din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei,impresii din cadrul partidului N.T.şi eventual instrucţiuni pe care le culegeau în întrevederile cu Dl.Maniu aşa cum am arătat mai sus.-Scrisorile mele şi cele ale D-lui Pogoneanu,în principiu erau la dispoziţia reciprocă,pentru a fi citite.- In fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna şi el şi eu - de multe ori la acelaş birou - (al său) scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.-(Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

Raporturi cu conţinut politic am avut cu Dl.Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcina de a obţine semnătura D-lui Maniu şi a transmite fratelui meu scrisoarea comună a şefilor de partid către acesta.-

Incepând din acest moment am pus unul la dispoziţia celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimitea acolo....

Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam.-

Am mai văzut şi multe altele pe care însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau ţel decât printr'o amănunţită confruntare cu Pogoneanu.-

.//.

Citez totuşi următoarele documente :

Scrisori dela Dr.Alex.Cretzeanu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa din U.S.A.-

Scrisori dela Dl.Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V.vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P.încercând să-l stimuleze pe un ton întrucâtva drastic.-

Scrisori dela Dl.G.Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte.-

Scrisori dela fratele său Titu fără mare importanţă. (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

In legătură cu întrevederile mele cu Dl.Maniu adaog că într'una din întrevederile mele cu Domnia sa am întrebat pe Dl. Maniu cine este persoana pe care D-sa o indică pentru a primi din partea mea în lipsa D-sale mesagiile pe care le-aşi primi pentru D-sa şi cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când D-sa ar lipsi din Capitală.-

Domnul Maniu mi-a indicat numele domnului Leucuţia.- Precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicaţie.- (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

Despre scrisori semnate de Dl.Maniu şi adresate D-lor Gafencu şi Vişoianu ştiu că era vorba de o iniţiativă a D-lui Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicateţă şi pornită din intenţii de a favoriza o colaborare armonioasă a acestora cu fratele meu......

Documentele scrise elaborate de partidul N.T.(exemplu : textul discursurilor,declaraţiilor,memoriilor mai importante) se obţineau foarte greu ; tocmai de aceia era mai dornic să le aibă fiindcă ştia din experienţa trecutului că dacă nu le obţine atunci când erau elaborate,nu numai că mai târziu nu le mai putea obţine,dar chiar din partea partidului erau cerute dela Dl. Pogoneanu în speranţă că s'ar fi putut găsi la el.- Acesta a fost cazul când cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului,a fost nevoe să se reconstitue după acte anumite contribuţiuni ale partidului naţional ţărănesc în actul dela 23 August. (Extras din declaraţia din 5.IX.1947).-

Intr'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al D-lui Maniu(nu pot preciza dacă era Dl.Leucuţia sau Dl.Coposu)dacă este întemeiat svonul ca Dl.Harriman ar fi trimis o scrisoare D-lui Maniu.-Mi s'a răspuns

.//.

că dela Dl.Harriman nu s'a primit nimic dela Dl.Dr.Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare a D-lui Maniu.- Intrebarea era dacă o acţiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului sau conjuga cu intenţiile şi posibilităţile de sprijin pe cari U.S.A. le avea în programul său politic în împrejurările actuale.- Răspunsul era un sfat de a nu întreprin de nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acţiune ar face să intre în calcule şi un sprijin din partea U.S. A.fiindcă riscurile ar mai mari decâr şansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul ţării.-(Extras din declaraţia din 9 Septembrie 1947).-

Imi amintesc că într'una din ultimele întrevederi avute cu Dl.Pogoneanu am discutat conţinutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau forul statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partifelor agrariene ce xxxxxx fusese semnat deja de partidele din alte ţări.- Fratele meu spunea că deşi punctul său de vedere fusese întotdeauna că semnarea acestui pact nu era oportună, totuşi acum că semnarea de către alte partide se produsese socotea că este mai bine să se asocieze dela început şi partidul naţional ţărănesc.- Scrisoarea era adresată mie; nu am întrepri nici un demers în sensul cerut de fratele meu,întrucât nu mai aveam cui să mă adresez din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului naţional ţărănesc.-Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviinţă interpretând scrioarea mai veche încredinţată de Dl.Maniu (precizez că e vorba de scrisoarea semnată de cei trei şefi de partide din opoziţie) (Extras din declaraţia din 4 Septembrie 1947).-c

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau forul Statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene menţionată în declaraţia din 4 Septembrie 1947, a fost primită după arestarea fruntaşilor partidului N.T.adică în a doua jumătate a lunii Iulie.- Scrisoarea a fost primită de Dl.Pogoneanu,cred prin elemente ale misiunii americane.- (Extras din declar.din 23 Septembrie 1947).-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu menţinând în totul şi declaraţiile mele anterioare.-

23.IX.1947 ss/.Ing.Niculwacu Buzeşti

00232

copie vezi vol. 5. f 271, 272

DECLARATIE

Subsemnatul Ing. Radu Niculescu Buzeşti, domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24, declar că în urma unei vizite făcute azi la faţa locului am indentificat casa despre care am făcut menţiune în declaraţiile mele anterioare ca fiind locul în care am întâlnit în câte-va rânduri pe Domnii I Hall, T. Hall sau W. Hamilton.- Această casă este în Str. W la Nr. 11.-

Indicaţia dacă declaraţiile mele anterioare şi anume că această casă sar fi aflat în Strada X se rectifică deci prin prezenta declaraţie.-

(ss) Radu Niculescu Buzeşti.

2.X.1947

00233

35

00234

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI RADU, domiciliat in Str. Sf. Constantin nr. 24 născut in 23 II 1911 la Buzău la intrebările ce mi se pun declar :

Că stiu despre activitatea fratelui meu in pregătirea actului dela 23 August 1944.-

Răspuns Din perioada pregătitoare actului nu ştiu decât că fratele meu desfăsura o activitate misterioasă si sustinută care mie imi apărea ca atare don orele nebănuite la care puteam să-l văd, aerul său preocupat si anumite aluzii foarte vagi si insoţite de recomandatii stăruitoare de absolută discretie. Din aceste aluzii am inteles că este angrenat intr'o actiune ,plină de visuri personale,in scopul răsturnării regimului in vederea eşiri din alianţa cu axa.- In ce a constat efecutarea activităţei fratelui meu am aflat ulterior si nici azi poate nu complect.-

2.- Din perioada ministerială.-

Nefăcând parte din nici un partid politic in acea perioadă fratele meu era un factor mediativ intre diversele tendinte divulgate ce indepeau să se manifeste. Prin această meditatie s' s'a prelungit un timp viata primului cabinet ~~Tătărăscu~~ Sănătescu .. In momentul in care nu a mai fost posibilă mediatia guvernul Sănătescu s'a reconstituit tot sub forma unui guvern de colaborare. Fratele meu nu mai făcea parte din el. Din cât stiu prin exercitarea mediatiei, cum se intâmpla foarte des in astfel de cazuri, fratele meu a ajuns la relatii mai reci cu toti prietenii disputei.-

3. Din perioada ministerială până la căsătoria fratelui meu.-

In urma iesirii din guvern fratele meu si-a manifestat dorinta de a nu ma face politică. El intelegea să conserve pentru sine actului dela 23 August la reusita căruia contribuiesc semnificatia pe care o concepuse ca român si avusese un act de armonie intre toti buni români. Din momentul in care neintelegerile isbucniseră cu atâta violentă incât cu toate eforturile făcute nu se putea ajunge la o conciliară, fratele meu intelegea să se retragă depe arenă.-

Nu stiu cât a durat această atitudine si nici dacă el a mai jucat vre-un rol la constituirea guvernului Rădescu.-Presupun că nu a jucat un rol important si intemeiez aceată impresie pe faptul că nu a reintrat in guvern, titular la externe rămânând Dl. Visoianu.-

Stiu insă că el la 6 Martie fiind mobilizat de o grea suferinţă nu a putut juca nici un rol. Această situatie de rezervă datorită convalescentei a durat până la căsătoria sa .-

4.- Dela căsătorie si până la 23 August 1945.-

Din această perioadă nu cunosc nimic din activitatea fratelui meu.-

5.- Dela 23 AUGUST 1945 si până la plecarea din ţară a fratelui meu.-această perioadă se situează probabil intrarea fratelui meu in P.N.T. Nu pot sti exact date deoarece nu stiu ce fratele meu să se fi inscris cu dată certă printr'o cerere de inscriere. Cred mai degrabă că intr'O perioadă de timp raporturile sale cu partidul s'au adâncit in asa măsură incât s'A considerat că a devenit un membru al partidului.-

Această perioadă este intunecată de malodia gravă a cumnatei mele. ACeastă malodie a constituit până la plecarea fratelui meu principala si preocuparea care domină cu mult orice altă preocupare posibilă a fratelui meu.-

Din toate cele declarate de mine mai sus se bazează mai mult pe impresiuni pe cari in majoritatea cazurilor le-am cules in decursul timpului si fără a fi de faţă la activitatea de care vorbesc céle ce s'au petrecut incepând din Mai 1946 sunt mai precise in memoria mea deoarece dela această dată până la sfârsitul lunei Octomvrie când am plecat in Banat pt. alegeri am fost prezent in Bucuresti cu exceptie a 2 sau trei lipsuri de scurtă durată.-

Când am sosit in Bucuresti am găsit pe fratele meu singur-sotia sa părăsise ţara cu 3 zile mai devreme spre a se opera la Viena- si foarte deprimat.-

Este adevărat că in acest timp a avut câteva intervederi de ordin politici cu Dnii MANIU, BRATIANU, MIHALACHE ,VISOIANU dar nu am mai putut avea nici-un moment impresia că-l interesează politica nici cel putin o fractiune de cât părea că-l interezează inainte.-

In perioada pregătiri tratatului de pace.-

Cred că a participat la discutiile cari au avut loc in cadrul P.N.T. intr'o comisie specială constituită pentru discutarea chestiunilor in legătură cu tratatul de pace.-

Aprecieri asupra românilor din străinătate.-

Am auzit pe fratele meu făcând aprecieri avantajoase despre Dl. CRETZIANU pe care-l considera ca având meritul de a fi reusit să creeze un grup care să lucreze.-

Deasemenea cuvinte de laudă despre Dl. GAFENCU .-

Despre Dl. TILEA anumite rezerve care cred că erau inspirate de Domnul MANIU .-

Am auzit despre o neintelegere intre Dnii CORNEL BIANU si CRETZEANU. NU stiu xx in ce constă fondul neintelegeri.-

/ss/ Ing. NICULESCU BUZESTI.-

26. VIII. 1947.-

32

00237

Declaraţie

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzeşti Radu domiciliat în Str. Sf. Constantin 24. născut în 23 II 1911 la Buzău la întrebările ce mi se pun declar:

1. Ce ştiu despre activitatea fratelui meu în pregătirea actului dela 23 August 1944

Răsp:

Din perioada premergătoare actului nu ştiu decât că fratele meu desfăşura o activitate misterioasă şi emoţionantă care mie îmi apărea ca atare din orele neobişnuite la care puteam să-l văd, aerul său preocupat şi anumite aluzii foarte vagi şi însoţite de recomandaţii stăruitoare de absolută discreţie. Din aceste aluzii am înţeles că este angrenat într'o acţiune, plină de riscuri personale, în scopul răsturnării regimului şi vederea ieşirii din alianţa cu axa. În ce a constat efectiv activitatea fratelui meu am aflat ulterior şi nici azi poate nu complect.

2. Din perioada ministerială.

Nefăcând parte din nici un partid politic în acea perioadă fratele meu era un factor mediator între diversele tendinţe divergente ce începeau să se manifeste. Prin această mediaţie s'a prelungit un timp viaţa primului cabinet Sănătescu. În momentul în care nu a mai fost posibilă mediaţia guvernul Sănătescu s'a reconstituit tot sub forma unui guvern de colaborare. Fratele meu nu mai făcea parte din el. Din cât ştiu prin exercitarea mediaţiei, cum se întâmplă foarte des în astfel de cazuri, fratele meu a ajuns la relaţii mai reci cu toţi partenerii disputei.

Ing. Niculescu Buzeşti

31 ②

00238

3. Din perioada ministerială până la căsătoria fratelui meu.

La urma ieșirii din guvern fratele meu și-a manifestat dorința de a nu mai face politică. El înțelegea să conserve pentru sine actului dela 23 August la realizarea căruia contribuise semnificația pe care el o concepuse ca român și anume un act de armonie între toți bunii români. Din momentul în care neînțelegerile izbucniseră cu atât violență încât cu toate eforturile făcute nu se putea ajunge la o conciliere, fratele meu înțelegea să se retragă dupe arenă.

Nu știu cât a durat această atitudine și nici dacă el a mai jucat vre-un rol la constituirea guvernului Rădescu. Presupun că nu a jucat un rol important, și întemeiez această impresie pe faptul că nu a reintrat în guvern, titular la externe rămânând Dl Vișoianu.

Știu însă că la 6 Martie fiind imobilizat de o grea suferință nu a putut juca nici un rol. Această situație de rezervă datorită convalescenței a durat până la căsătoria sa.

4. Dela căsătorie și până la 23 August 1945.

Din această perioadă nu cunosc nimic din activitatea fratelui meu.

5. Dela 23 August 1945 și până la plecarea din țară a fratelui meu.

[signature]

30

(3)

0239

În această perioadă se situează probabil ~~intrarea~~ fratelui meu în p.n.ţ. Nu pot situa exact data deoarece nu ştiu ca fratele meu să se fi înscris la o dată certă printr'o cerere de înscriere. Cred mai degrabă că într'o perioadă de timp raporturile sale cu partidul s'au adâncit şi aşa treptat încât s'a considerat că a devenit un membru al partidului.

Această perioadă este întunecată de maladia gravă a cumnatei mele. Această maladie a constituit până la plecarea fratelui meu principala sa preocupare care domina cu mult orice altă preocupare posibilă a fratelui meu.

Dacă toate cele declarate de mine ~~până~~ mai sus se bazează mai mult pe impresiuni pe cari în majoritatea cazurilor le-am cules în decursul timpului şi fără a fi de faţă la activitatea de care vorbesc, cele ce s'au petrecut începând din Mai 1946 ~~au fost~~ îmi sunt mai precise în ~~memoria~~ mea deoarece dela această dată ~~au fost~~ până la sfârşitul lunii Octombrie când am plecat în Banat pt. alegeri am fost prezent în Bucureşti cu excepţia a 2 sau trei lipsuri de câteva zile.

Când am sosit în Bucureşti am găsit pe fratele meu singur – soţia sa părăsise ţara cu 3 zile mai devreme spre a se opera la Viena – şi foarte deprimat.

Este adevărat că în acest timp a avut câteva

Ing. [illegible]

29 (4)

întrevederi de ordin politic cu D-nii Maniu, Brătianu Mihalache, Vişoianu dar nu am mai putut avea nici un moment impresia că-l interesează politica nici cel puţin o fracţiune din cât părea că-l interesează înainte.

5. În perioada pregătirii tratatului de pace.
Cred că a participat la discuţiile cari au avut loc în cadrul part. într'o comisie special constituită pentru discutarea chestiunilor în legătură cu tratatul de pace.

Aprecieri asupra românilor din străinătate:
Am auzit pe fratele meu făcând aprecieri avantajoase despre D-l Crutzescu pe care-l considera ca având meritul de a fi reuşit să creeze un grup care să lucreze.
Deasemenea cuvinte de laudă despre D-l Gafencu.
Despre Domnul Tilea anumite rezerve cari cred că erau inspirate de Domnul Maniu.
Am mai auzit despre o neînţelegere între D-nii Cornel Bianu şi Crutzescu. Nu ştiu în ce consistă fondul neînţelegerii.

26 VIII 1947 Ing. Nicolae Bujoiu

3/

006241

20 VII 947

Moşule drag,

Am încercat toate lucrurile trimise şi mi-s bine (o idee mici dar merg) şi-ţi mulţumesc frumos de tot pentru ele. Am crezut că-ţi încurcase pachetele şi t-am întrebat din nou ca să fii sigură. Garniturile Adesgo sunt mai elegante decât port eu obişnuit — te-ai învăţat cu luxul de Buc. mi se pare !?!

Mochiţele am fost la h. M. şi este plecat (pentru vreo 2-3 luni). Deci nu stă nimic de întrevederea cu omul acela — dar cred că n'a avut loc, pentrucă după ultima sosire a lui nu mai luasem contact cu Pope şi nu-mi aminteşte nimic.

Mă grăbesc să duc scrisoarea la gară. Te sărut cu mult drag şi cu doriri numai de bine. Te rog să fii atent şi să-mi scrii. — Noloumaru! M.

Poate că am uitat deja. Îţi mulţumesc mult şi pentru bani! —

Ai primit scris. prin ing. Albu...?

Dlui
ing. R. N...

G. Manafu
L. Temesu
3.

00241

20 VII 947

Mocule drag,

Am încercat toate lucrurile trimise și mi-s bine (o idee mici, dar merg) și-ți mulțumesc frumos de tot pentru ele. Am crezut că ți încurcase pachetele și l-am întrebat din nou ca să fiu sigură. Garniturile Adesgo sunt mai elegante decât port eu obișnuit — te-ai învățat cu luxul de Buc. mi se pare!?!

Architectele am fost la h. b. și este plecat (pentru vreo 2-3 luni). Dna nu știa nimic de întrevederea cu omul acela — dar cred că n'a avut loc, pentru că dela ultima sosire aici nu mai luasem contact cu Pope și nu mi-a amintit nimic. —

Mă grăbesc să duc scrisoarea la gară.

Te sărut cu mult drag și îți doresc numai de bine. Te rog să fii atent și să-mi scrii. — Norocmare! M.

Poate că am uitat deja — îți mulțumesc mult și pentru bani! —

Ai primit scris prin ing. Albrecht?

Ceauşi
Rosi
15a

44 II.

00242

DECLARATIE

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzesti Radu domiliat in str. Sf. Constantin nr. 24 declar in continuare, la intrebările puse, următoarele :

1.- Relati de prieteni si cunoştinţe.

Cu foarte puţine excepţi relaţiile de prietenie urmând cu cele din viaţa mea profesională.-

Număr printre prieteni si cunoscuţii pe toţi ingineri si parte din intelectuali din Reşita / uzină/ precum şi pe funcţionari mai înalţi in grad si mai vechi din administraţia centrală a socetpţi U.D.R.-

Printre cunoştinte socotesc si persoanăle din cadrul familiei cu care fratele meu s'a inrudit prin căsătorie precum şi pe cei cari frecventau mai des casa Stirbey .-

Am mai cunoscut din deaproape si câti-va dintr prieteni personali ai fratelui meu cari veneau mai des in casa acestuia in care, de când sunt in Bucuresti locuiam şi eu.-

La intrebarea de ce natură şi cât de adânci erau relaţiile mele cu Ioan de Mocsery-Stajrcea răspund :

L-am cunoscut la un dejun cu fratele meu in vara anului 1944. L-am revăzut in iarna anului 1944 după ce se retrăsese din inalta demnitate ce deţinea la Palat cu dorinţa de a evita orice fel de contingentă cu politica si de a se ocupa numai de administrarea averei sale care avea mare nevoi de supravegherea sa.-

L-am revăzut in casa fratelui meu in vara anului 1946 inainte de plecarea fratelui meu, apoi l-am intâlnit de câteva ori in cirsul lunei Octombrie dupăce fratele meu nu mai era in Bucuresti /,fără să pot preciza plecarea sa din ţară/ Imprejurările in care l-am văzut sunt urmptoarele :

- l-am vizitat odată acasă spre a mă interesa de situaţia sa fiindcă stiam că avea intenţia să se opereze.-

- l-am invitat odată la masă acasă la mine impreună cu V. Rădulescu Pogoneanu.-

- am fost impreună la baia centrală pe care mi-a recomandat-o ca un excelent remediu pentru guturai după care am fost intr'o familie unde l-am lăsat la o partidă de cărti.-

./.

Intrebare Care este numele familiei, ce persoane au luat parte si ce s'a discutat.-

Răspuns : De discutat nu s'a discutat absolut nimic in afară de jocul propriu zis. In ce priveste numele persoanelor cari au luat parte la joc nu pot declara numele lor. Erau persoane pe cari le vedeam pentru prima dată in viaţa si nu vreau să apar in figură de delator. Declar insă in modul cel mai categoric şi asum răspunderea tuturor consecinţelor in cazul când s'ar dovedi contrariul, că aceste persoane sunt absolut străine de obiectul cercetărilor la care sunt supus.-

Intrebare Alte intrevederi cu Dl. Mocsonyi-Stareea in cursul lunei Octombrie 1946.-

Răspuns Alte intervederi nu- mi amintesc să mai fi avut .

Intrebare Când l-am revăzut.-

Răspuns In Decembrie 1946 l-am văzut la Balci la Domeniul său. Am stat acolo cca 3 săptămâni. Sederea mea acolo era un răspuns la o invitaţie pe care mi-o făcuse mai demult in cursul verii când insă fusesem impiedicat de obligaţiile serviciului de a mă deplasa acolo.-

Am studiat la faţa locului soluţia tehnicămce se cerea pentru o instalaţie de forţă necesară la moara si gaterul dela Bota. Solutia si-a găsit aplicare in achiziţionarea unor motoare pentru acest scop.-

La intrebare asupra naturei discutilor avute cu acest prilej si a răspunsului, răspund că discutiile au avut subiectele cele mai variate, subiectul politic fiind in genere evitat din cauza dorinţei prietenului meu de a se ţine departe de scena politică pe care o părăsise.-

Despre chestiunea plecării fratelui meu am avutprilejul să constat că era animat de aceeasi dorinţi ca si mine şi anume aceia de a nu căuta să ştiu cari sunt mijloacele folosite pentru a părăsi ţara.-

Despre activitatea grupului român de opoziţie din străinătate nu-mi amintesc să fi avut decât menţiuni incidentale. In genere timpul mă-l petreceam in plimbări recreative pe malul Mureşului in cursul căror discutam despre ,agricultura, vânat, pescuit ; causeri diverse , lectură şi comentări literare in bibliotecă,parcurgerea colecţilor de fotografi si de obiecte de artă etc.-

Am plecat dela Balci cu câteva zile inainte de Crăciun 1946 si nu l-am mai revăzut pe Dl. Mocsoniy decât la sfârsitul lunei Iulie 1947 in Capitală. -

./.

42

L-am văzut aci de mai multe ori :

- odată pentru a-mi cere o opinie /   / asupra motoarelor ce i se ofereau pentru instalaţia dela Bata.-
- a doua oară pentru a lua o hotărâre decisivă in aceiaşi chestiune.-
- o dată la dejun la mine acasă.-
- de trei ori la masă seara in oraş.-
- o dată la Melody Garden si altă dată la Mon Capice / după masa de seară./

Intrebare Cine mai era de faţă la această intrevedere din ultimul timp.-

Răspuns La dejun la mine era Pogoneanu.-

La două din mesele de seara era Pogoneanu cu soţia

La una din aceste ultime mese era si avocatul Dinu Iliescu. Altcineva nimeni.-

Intrebare Ce s'a discutat cu acest prilej.-

Răspuns Exclusiv subiecte mondene . S'au comentat şi ultimele evenimente politice . Eu am exprimat opinia că după arestarea dela Tămădău va urma disolvarea partidelor de opozitie si scoaterea lor de sub scutul legii.-

Eram preocupat de această eventualitate având in vedere situaţia mea de membru in partid.-

Relatii cu Pogoneanu

L-am cunoscut in vara anului 1944 in cabinetul fratelui meu la Ministerul de Externe.-

Apoi l-am revăzut destul de des in primăvara si vara anului 1946 când am fost transferat dela Reşita in Bucuresti in Administratia centrală a soc. U.D.R.-

Am legat cu dânsul relatii de strânsă prietenie intemeiată pe afirmaţiile intelectuale si sufleteşti.-

După plecarea fratelui meu am rămas in strânsă relaţii, Simţeam amândoi nevoia acestei prietenii : e fiindcă nu aveam relaţi in capitală; el fiindcă odată cu punerea in disponibilitate dela Ministerul de Externe cercul prietenilor săi se rărise sensibil .-

Până la plecarea fratelui meu /   / nici-una din relaţiile mele de prietenie exclusiv cea cu Pogoneanu nu a fost afectată de activitate politică/ exceptând bineinteles din cuprinsul acestei notiuni discutiile cu caracter de comentar asupra evenimentelor curente /.-

După plecarea fratelui meu am inceput a avea cu Pogoneanu discutiuni frecventate si schimburi de vederi asu-

./.

pra evenimentelor politice. La aceste se rezumă activitatea mea in legătură cu Dl. Pogoneanu.-

Am adus la cunoştintă Dlui Pogoneanu cele două mesagii primite din partea fratelui meu lăsându-i-le spre consultare.

Reciproc citeam la Dl. Pogoneanu buletinul de stiri Rador, articole din gazetele străine si aflau ecourile ce parveneau din străinătate asupra evenimentelor politice dela noi si din alte ţări.-

Nu stiu de unde culegea Dl. Pogoneanu stirile din străinătate afară de cele cuprinse in buletinele Rador. Aceste buletin le primea in mod regulat dela agentia Rador.

In mesagiile primite dela fratele meu se curpindeau si scrisori către Dl. Pogoneanu pe cari i le-am inmânat.-

Afară de scrisorile fratelui meu de care am făcut menţiune că declaratiile mele scrise nu-au cunoştintă de altă scirsoare care să fi parvenit Dlui Pogoneanu.

Dl Pogoneanu nu mi-a comunicat niciodată stiri despre activitatea fratelui meu.-

Intrebare: Dacă am făcut aprecieri asupra activităţi fratelui meu in străinătate.-

Răspuns: Am fost de acord in a constata că nu ne ţine la curent cu activitatea sa. Mai ales eram intrigati de fâptul că nu ne-a parvenit nici o dată memoriul la xxx care făcea aluzie in mesajul către Maniu.-

/ss/ Ing. Niculescu Buzasti.-

26 August 1947.-

40

00246

Declaraţie

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzeşti Radu domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24. declar, în continuare, la întrebările puse, următoarele:

1. Relaţii de prietenie şi cunoştinţe.

Cu foarte puţine excepţii relaţiile de prietenie coincid cu cele din viaţa mea profesională.
Număr printre prieteni şi cunoscuţi pe toţi inginerii şi parte din intelectualii din Reşiţa (uzine) precum şi pe funcţionarii mai înalţi în grad şi mai vechi din administraţia centrală a Societăţii U.D.R.
Printre cunoştinţe socotesc şi persoanele din cadrul familiei cu care fratele meu s'a înrudit prin căsătorie precum şi pe cei cari frecventau mai des casa Stirbey.
Am mai cunoscut dindeaproape şi câţi-va dintre prietenii personali ai fratelui meu cari veneau mai des în casa acestuia şi care, decând sunt în Bucureşti locuiam şi eu.
La întrebarea de ce natură şi cât de adânci erau relaţiile mele cu Ioan de Mocsonyi-Styrcea răspund:
L-am cunoscut la un dejun cu fratele meu în vara anului 1944. L-am revăzut în toamna anului 1944 după ce se retrăsese din înalta demnitate ce deţinea la Palat cu dorinţa de a evita orice fel de contingenţă cu politica şi de a se ocupa numai de administrarea averii sale care avea mare nevoe de supraveghere şi. L-am revăzut în casa fratelui meu în vara anului 1946 înainte de plecarea fratelui meu; apoi l-am întâlnit de câteva ori în cursul lunii Octombrie

Ing Niculescu Buzeşti

39 ②

după ce fratele meu nu mai era în Bucureşti (fără să pot preciza dacă plecase sau nu din ţară). Împrejurările în care l-am văzut sunt următoarele: 0247

- l-am vizitat odată acasă spre a mă interesa de sănătatea sa fiindcă ştiam că avea intenţia să se opereze.
- l-am invitat odată la masă acasă la mine împreună cu V. Rădulescu-Pogoneanu
- am fost împreună la baia centrală pe care mi-a recomandat-o ca un excelent remediu pentru guturai, după care am fost într'o familie unde l-am lăsat la o partidă de cărţi.

Întrebare: Care este numele familiei ce persoane au luat parte şi ce s'a discutat.

Răspuns: De discutat nu s'a discutat absolut nimic în afară de jocul propriu zis. În ce priveşte numele persoanelor cari au luat parte la joc nu pot declara numele lor. Erau persoane pe cari le vedeam pentru prima dată în viaţă şi nu vreau să apar în figura de delator. Declar însă în modul cel mai categoric şi asum răspunderea tuturor consecinţelor în cazul când s'ar dovedi contrarul, că aceste persoane sunt absolut străine de obiectul cercetărilor la cari sunt supus.

Întrebare: Alte întrevederi cu Dl. Mocsonyi-Styrcea în cursul lunii Octombrie 1946.

Răsp: Alte întrevederi nu-mi amintesc să mai fi avut.

Întrebare: Când l-ai mai văzut.

Răsp: În Decembrie 1946. L-am văzut la BuTci la domeniul său. Am stat acolo cca 3 săptămâni. Şederea mea acolo era un răspuns la o invitaţie pe care mi-o făcuse mai demult în cursul verii când, însă fusesem împiedicat de obligaţiile serviciului de a mă deplasa acolo. Am studiat la faţa locului soluţia technică ce se cerea pentru o instalaţie de forţă

[signature]

38

248

necesare la moara și gaterul dela Bața. Soluția si-a găsit aplicarea în achiziționarea unor gazogene pentru acest scop.

La întrebarea asupra naturii discuțiilor avute cu acest prilej, (și în general) răspund că discuțiile au avut subiectele cele mai variate subiectul politic fiind în genere evitat din cauza dorinței prietenului meu de a se ține departe de scena politică pe care o părăsise.

Despre chestiunea plecării fratelui meu am avut prilejul să constat că era animat de aceeași dorință ca și mine și anume aceea de a nu căuta să știe care sunt mijloacele folosite pentru a părăsi țara.

Despre activitatea grupului român de opoziție din străinătate nu-mi amintesc să fi avut decât mențiuni incidentale. În genere timpul ni-l petreceam în plimbări recreative pe malul Mureșului în cursul cărora discutam despre agricultură, vânat, pescuit; causerii diverse, lecturi și comentarii literare în bibliotecă, parcurgerea colecțiilor de fotografii și de obiecte de artă etc.

Am plecat dela Bulci cu câteva zile înainte de Crăciun (1946) și nu l-am mai revăzut pe Dl. Mocsonyi decât la sfârșitul lunii Iulie 1947 în Capitală.

L-am văzut aci de mai multe ori: ~~în~~

- o dată pentru a-mi cere o opinie (în August) asupra motoarelor ce i se ofereau pentru instalația dela Bața
- a doua oară pentru a lua o hotărîre definitivă în aceeași chestiune.
- o dată la dejun la mine acasă
- de trei ori la masă seara în oraș.
- o dată la Melody Garden și altă dată la Mon Caprice (după masa de seară) în luna August.

37 (4)

00249

Intreb: Cine mai era de față la aceste întrevederi din ultimul timp.

Răsp: La dejun la mine era Pogoneanu
La două din mesele de seara era Pogoneanu cu soția
La una din aceste ultime mese era și avocatul Domi Iliescu. Altcineva nimeni.

Intrebare: Ce s'a discutat cu aceste prilejuri.

Răsp: Exclusiv subiecte mondene. S'au comentat și ultimele evenimente politice. Eu am exprimat opinia că după arestarea dela Tămădău va urma disolvarea partidelor de opoziție și scoaterea lor de sub scutul legii. Eram preocupat de această eventualitate având în vedere situația mea de membru în partid.

<u>Relațiile cu Pogoneanu</u>

L-am cunoscut în vara anului 1944 în cabinetul fratelui meu la Ministerul de Externe.
Apoi l-am revăzut destul de des în primăvara și vara anului 1946 când am fost transferat dela Reșița în București în Administrația Centrală a Soc. UDR.
Am legat cu dânsul relații de strânsă prietenie întemeiate pe afinități intelectuale și sufletești.
După plecarea fratelui meu am rămas în strânse relații. Simțeam amândoi nevoia acestei prietenii: eu fiindcă nu aveam relații în Capitală; el fiindcă odată cu punerea în disponibilitate dela Ministerul de Externe cercul prietenilor săi se răruse sensibil.
Până la plecarea fratelui meu ~~[illegible]~~ ([illegible]) nici una din relațiile mele de prietenie inclusiv cea cu Pogoneanu nu a fost afectată de activitate politică. (exceptând [illegible] din cuprinsul acestei noțiuni discuțiile cu caracter de comentar asupra evenimentelor curente)
După plecarea fratelui meu am început a avea cu Pogoneanu discuțiuni frecvente și schimburi de vederi asupra evenimentelor politice. La aceasta se reduce activitatea mea în legătură cu d. Pogoneanu
Am ~~dus~~ adus la cunoștința d-lui Pogoneanu cele două mesagii

[illegible]

86 primite din partea fratelui meu lăsându-i-le spre consultare (5)

Recunosc ~~[illegible]~~ în birou citeam la Dl Pogoneanu buletinul de știri Rador, articole din gazetele străine și aflam ecourile ce parveneau din străinătate asupra evenimentelor politice dela noi și din alte țări.

Nu știu de unde culegea Dl Pogoneanu știrile din străinătate afară de cele cuprinse în buletinul Rador. Aceste buletine le primea în mod regulat dela Agenția Rador.

În mesagiile primite dela fratele meu se cuprindeau și scrisori către Dl Pogoneanu pe cari i le-am înmânat.

Afară de scrisorile fratelui meu de cari am făcut mențiune în declarațiile mele scrise nu am cunoștință de altă scrisoare ~~[illegible]~~ care să fi parvenit Dlui Pogoneanu.

Dl. Pogoneanu nu mi-a comunicat nici-odată știri despre activitatea fratelui meu.

Întreb: Dacă am făcut aprecieri asupra activității fratelui meu în străinătate.

Rasp: Am fost de acord în a constata că nu ne ține la curent cu activitatea sa. Mai ales eram intrigați de faptul că nu ne-a parvenit nici-odată memoriul la care făcea aluzie în mesagiul către Dl. Maniu.

26 VIII 1947

Ing [illegible signature]

5 / III.

00251

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer Radu Niculescu Buzesti, domiciliat in Bucuresti Str. Sf. Constantin nr. 24 la cererea de a intocmi un " curiculum vitae " declar următoarele :

Sunt născut la 23 Februarie 1911 in Buzău. Părintii mei sunt : tatăl Constantin, avocat ; mama Valeria născută Constantinescu. Tatăl originar din judetul Olt fiu de mic proprietar de pământ. Mostenirea sa dela părinti a vândut-o odată cu inceperea exercitării profesiuni la Slatina.

A redevenit mai târziu prin cumpărare proprietar a două loturi de vie lângă Drăgăsani. Loturile modeste au fost plantate in cursul anilor 1927-1945 treptat in asa fel incât actualmente reprezintă o vie bine intretinută care produce unul din vinurile cele mai bune din regiune.-

Tatăl meu a făcut politică la inceput in partidul liberar fiind ales deputat in constituanta din 1916. După războiu a făcut dela inceput parte din miscarea populară a Guvernului apoi Maresalului Averescu fiind ales deputat in 1921 si senator in 1926. In 1947 s'a produs despărtirea dintre Averescu si Goga tatăl meu a urmat pe Goga in virtutea unor relaţii de prietenie si a faptului că prin vârstă era mai apropiat de Goga decât de Averescu.-

In cursul guvernării Goga tatăl meu nu a avut si nu a solicitat nici-un rol deoarece in cele mai multe privinte nu era de acord cu directia in care mergeau lucrurile.-

Aci se opreste activitatea politică politică a tatălui meu . Din acest moment se rezumă numai la activitatea pe care o reclamă intretinerea si valorificarea viei din Drăgăsani.-

Renunţase la activitatea politică se explică si prin acea că cei doi fii si săi devenind vârstnici si cu profesiunea formată tatăl meu intelegea să nu mai exercite nici un fel de activitate politică deoarece pe departe se manifesta divergenţă de păreri iar pe dealtă parte cariera fiilor săi putea fi stânjenită de manifestările tatălui. Intr'un cuvânt

./.

tatăl considera că este momentul să lase fiilor săi intreaga intiativă si responsabilitate xxxxx in ce priveşte domeniul politic.-

Mama este fica doctorului Gh. Constantinescu din Buzău. A urmat studii universitare făcând studii strălucite la Facultatea de Litere de litere. Odată cu mariajul a renunţat la o carieră proprie.-

Avere nu are deoarece mostenirea paternă fiind de natură mobiliară s'a eclipsat odată cu deprecierea monetară ce a urmat după primul război mondial.-

In prezent mama mea desi foarte in vârstră se ocupa se ocupa personal de ingrijirea viei si ei îi revenise in foarte mare măsurămeritul că acesta s'a desvoltat si s'a pregătit in conditiuni excelente.-

Tatăl meu este in prezent grav bolnav. El a suferi de curând un atac de congestie celebrală. E imobilizat in pat in stare de semi-conştientă si in pericol permanent ca o repetare a atacului să-i fie fatală.-

Studiile primare l-am făcut la Craiova ca intern la Institutul Jules Javet despre care păstrez cea mai bună amintire /a treceri timpului din ce in ce mai bună/. In tot timpul studiilor am fost clasificat primul.-

Studiile secundare le-am făcut la Liceul Militar Mânăstirea Dealului. Aci deasemeni am fost sef de promotie Liceul l-am absolvit in 1929 in vara cărui an am trecut bacalureatul la Târgoviste, cu aceias clasificare.-

Am urmat apoi Scoala Politehnică din Bucuresti obtinând la absolvire in 1937 media cea mai mare a promotiei Specialitatea: Construcţii.-

După terminarea studiilor superioare am functionat timp de aproximativ 6 luni cu diurnist la Calea Ferată in Directiunea de studii si construcţii noi, după care am fost angajat la Uzinele de fier si Domenile din Resita S.A. unde am functionat la uzină până in Aprilie 1946 si in Centrală de atunci si până la data arestării mele.-

La Uzinele Resita am lucrat in cadrul Directiunei Tehnice parcurgând treptele ierarhice până la aceea de sef al serviciului Fabricatiei/ care este organul de distribuire a lucrului in uzină, programarea si coordonarea./ Transferat in centrală am indeplinit functiunea de sef de serviciu pentru stabilirea xxxxxxxxxxxxxx preturilor de cost pentru prodüsele Uzinelor si Atelierelor.-

./.

53

Politică nu am făcut de nici un fel până în toamna anului 1945 când crezând in posibilitatea unei politici loiale si cinstite liberată de mijloacele de agresiune ce s'au practicat dela introducerea regimurilor de dictatură in tara noastră am dat adesiunea mea partidului national-tărănesc.- Am considerat că aceasta era singura atitudine corectă pentru motivele următoare :

- nu aveam cum nu am nici azi vederi extermiste si eram de părere că după lunga perioadă de suferintă perturbatiuni si desastre prin care trecuse tara se cuvenea si se revină la o stare de cal, de linistitoare a spiritelor singura propiea pentru că toată lumea să poată contribui cu toată tragerea de nimiă la reconstrucţia tării. O astfel de stare de spirit nu putea fi creaită decât din partid cu program moderat dar progresist.-

- fratele meu ocupa o potitie importantă in interiorul partidului N.T. fapt care făcea moralmente imposibilă activitatea mea in cadrul oricărei alt partid.-

Prin activitatea,de scurtă durată din nefericire ce am desfăşurat in partid nu am păşit nici-un moment alături de linia de conduită ce mi-am propus : luptă politică loială, pe linii programatice, cu mijloace civilizare si cu excluderea aţâţări la ură fată de adversari.-

In timpul războiului desi obosit in măsură copleşitoare de activitate in uzină am găsit totusi intodeauna timpul . Cuvântul si atitudinea potrivită pentru a intreţine speranţe mai târziu certitudinea in victoria natiunilor unite. Deasemeni am dezaprobat fără rezerve practicele regimului legionar. Cred că nici un om de bună credintă fie el azi chiar adversar dacă m'a cunoscut in acea perioadă,nu-mi va tăgădui această atitudine.-

In ceace priveste linia mea ideologică ea devine direct din conditiile in care mi-am format cariera si mediul in cadrul căruia mi-am exercitat profesiunea.-

Atât cât am fost in sarcina părintilor mei nu am cunoscut, după primul război de care imi aduc încă aminte nici un moment in care să fi fost la larg din punctde vedere materialm.-

In timpul crizei ce a urmat după 1929 când via nu a rentat am cunoscut momente de amară strâmtărare tocmai intr'un moment decisiv pentru alegerea carieri. Această criză nu a trecut fără a-mi fi dat un prilej de lungă

./.

metidaţie asupra cauzei acelei crize.-

Odată cariera formată am avut prilejul să lucrez in contact direct cu locul si mediul in care producţia constitue supremul ţel.-

Am tras concluzii cari pentru mine sunt foarte clar in ce priveste factorii tehnici naturali si phsihologici care de natură a ridica standardul de viaţă material si moral al tuturor. Deasemenea si asupra raporturilor fundamentale dintre muncă si capital.-

Am convingerea că un program economic si social este posibil care să fie acceptat de toată lumea/ chiar dacă nu de toţi cu plăcere/ si care să poată fi adus la indeplinirea cu fermitate si moderaţiune cu condiţie ca tema să fie inlocuită cu increderea si adversitate cu inţelegere in bună credinţă.-

Prin participarea mea la viaţa politică,neavând de apărat nici patrimoniu si nici poziţii privilegiate de nici-un fel, am înţeles si servesc convingerile mele mai sus exprimate.

Imprejurările au rost astfel : Se pare sunt prea puţini la număr cei cari işi dau răgazul unei clipe de obiectivitate si stăpânirea de sine pentru a vedea lucrurile la rece si nu aşa cum se prezintă in vâltoarea pasiunilor.-

Sunt aci unde sunt pentru a da această declaratie si mărturisesc că nu reuşesc in condiţiile in cari mă aflu să acumulez o fracţiune din indignarea şi ura care presistă in atmosfera politicei româneşti.-

Văd cu durere că lucru care ca român mă interesează :

Un mare număr din cei care s'au străduit si au riscat totul pentru victoria naţiunilor unite impotriva axei sunt suspectaţi si acuzaţi azi de faptul de a avea relaţii cu personalităţi din lumea anglo-saxonă. Acest fapt contribuie in cea mai mare măsura la turburarea spiritelor fiindcă-i face să se simtă in teribilul pericol de a se simţi angrenaţi in jocul de interese al unor puteri pe care ei nu le pot influenţa cu nimic decât cu sentimentul unei suferinţe crescânde.-

In alegerile din 19 Noembrie 1946 am candidat ca al treilea pe lista P.N.T. din jud. Caraş . Activitatea mea in timpul campaniei electorale a fost următoarea .-

- am luat contact cu presedintele organizaţiei judeţene pentru a discuta cu dânsul modalităţile de a face să se elibereze cărţi de identitate delegaţilor la sectiile de votare şi de a face ca aceste cărţi să parvină delegaţiilor.-

./.

- am fost la Bocşa si Buzovia pentru a vedea dacă acolo s'au distribuit cărţi si dacă i-au designat delegati.-

La intruniri electorale nu am luat parte nici in circumscripţia Caraş nici in altă circumscripţie.-

/ss/ ing. Niculescu Buzesti,

26 August 1947.-

50/

00256

Declarație

Subsemnatul Inginer Radu Vintilescu Buzești domiciliat în București Str. Sf. Constantin Nr. 24 la cererea de a întocmi un „curriculum vitae" declar următoarele:

Sunt născut la 23 Februarie 1911 în Buzău. Părinții mei sunt: Tatăl Constantin, avocat; mama Valeria născută Constantinescu. Tatăl originar din județul Olt fiu de mic proprietar de pământ. Moștenirea sa dela părinți a vândut-o odată cu începerea exercitării profesiunii la Slatina. A redevenit mai târziu prin cumpărare proprietar a două loturi de vie lângă Drăgășani. Loturile foarte modeste au fost plantate în cursul anilor 1927-1945 treptat în așa fel încât actualmente reprezintă o vie bine întreținută care produce unul din vinurile cele mai bune din regiune.

Tatăl meu a făcut politică la început în partidul liberal fiind ales deputat în constituanta din 1916. După războiu a făcut dela început parte din mișcarea populară a Generalului apoi Mareșalului Averescu fiind ales deputat în 1921 și senator în 1926. În 1937 când s'a produs despărțirea dintre Averescu și Goga tatăl meu a urmat pe Goga în virtutea unor relații de prietenie și a faptului că prin vârstă era mai apropiat de Goga decât de Averescu. În cursul guvernării Goga tatăl meu nu a avut și nu a solicitat nici un rol deoarece în cele mai multe privințe nu era de acord cu direcția în care mergeau lucrurile. Aci se oprește activitatea [illegible] politică a tatălui meu

Din acest moment se rezumă numai la activitatea pe care o reclama întreținerea și valorificarea viei din Drăgășani. Renunțarea la activitatea politică se explică și prin aceea că cei doi fii ai săi devenind militari și cu profesiunea ~~formată~~ tatăl meu înțelegea să nu mai exercite nici un fel de activitate politică deoarece pe deoparte ~~[illegible]~~ se manifestau divergențe de păreri iar pe de altă parte cariera fiilor săi putea fi stânjenită de manifestările tatălui. Totuși în urmă tatăl considera că este momentul să lase fiilor săi întreaga inițiativă și responsabilitate și cu privire la domeniul politic.

Mama este fiica Doctorului Gh. Constantinescu din Buzău. A urmat studii universitare făcând studii strălucite la facultatea de litere. Odată cu mariajul a renunțat la o carieră proprie. Avere nu are deoarece moștenirea paternă fiind de natură mobiliară s'a eclipsat odată cu deprecierea monetară ce a urmat după primul război mondial.

În prezent mama mea deși foarte în vârstă se ocupă personal de îngrijirea viei și ei îi revine în foarte mare măsură meritul că aceasta s'a dezvoltat și se prezintă în condiții excelente.

Tatăl meu este în prezent grav bolnav. El a suferit de curând un atac de congestie cerebrală. E imobilizat în pat în stare de semiconștiență și în pericol permanent ca o repetare a atacului să-i fie fatală.

— · —

Studiile primare le-am făcut la Craiova ca intern la Institutul Jules Javet despre care păstrez cele mai bune amintiri (cu trecerea timpului din ce în ce mai bune). În tot timpul studiilor am fost clasificat primul.

Studiile secundare le-am făcut la Liceul Militar Mânăstirea Dealu. Aci deasemenea am fost șef de promoție. Liceul l-am absolvit în 1929 în vara căruia am

[illegible]

am trecut bacalaureatul la Târgoviște, cu aceeași clasificare.
Am urmat apoi Școala Politehnică din București obținând la absolvire în 1937 media cea mai mare a promoției. Specialitatea: Construcții.
După terminarea studiilor superioare am funcționat timp de aproximativ 6 luni ca diurnist la Calea Ferată în direcțiunea de studii și construcții noi, după care am fost angajat la Uzinele de fier și Domeniile din Reșița S.A. unde am funcționat la uzină până în Aprilie 1946 și în centrală de atunci și până la data acestui mem.
La Uzinele Reșița am lucrat în cadrul Direcțiunii Tehnice parcurgând treptele ierarhice până la aceea de șef al serviciului de Fabricație (care este organul de distribuire a lucrului în uzină, programare și coordonare). Transferat în centrală am îndeplinit funcțiunea de șef al serviciului pentru stabilirea prețurilor de cost pentru produsele Uzinelor și Atelierelor.
Politică nu am făcut de nici un fel până în toamna anului 1945 când crezând în posibilitatea unei politici sociale și cinstite liberată de mijloacele de opresiune ce s'au practicat dela introducerea regimurilor de dictatură în țara noastră am dat adesiunea mea partidului național țărănesc. Am considerat că aceasta era singura atitudine corectă pentru motivele următoare:

- nu aveam cum nu am nici azi vederi extremiste și eram de părere că după lunga perioadă de suferințe și perturbațiuni și dezastre prin care trecuse țara se impunea să se revină la o stare de calm, de liniștire a spiritelor singura propice pentru ca toată lumea să poată contribui cu toate forțele și mintea la reconstrucția țării. O astfel de stare de spirit nu putea fi creată decât de un partid cu program moderat dar progresist.

Ing. [illegible]

47 (4)

259

- fratele meu ocupa o poziție importantă în interiorul partidului n.ț. fapt care făcea moralmente imposibilă activitatea mea în cadrul oricărui alt partid.

Prin activitatea, de scurtă durată din nefericire ce am desfășurat în partid nu am părăsit nici un moment alături de linia de conduită ce mi-am propus: luptă politică loială, pe linii programatice, cu mijloace civilizate și cu excluderea atacului la om față de adversar.

În timpul războiului deși absorbit în măsură copleșitoare de activitatea din uzină am găsit totuși întotdeauna timpul cuvântul și atitudinea potrivită pentru a întreține speranța mai târziu certitudinea, în victoria națiunilor unite. Deasemenea am dezaprobat fără rezerve practicile regimului legionar. Cred că nici un om de bună credință, fie el chiar adversar, - dacă m-a cunoscut în acea perioadă -, nu-mi va tăgădui această atitudine.

În ce privește linia mea ideologică ea derivă direct din condițiile în cari mi-am format cariera și din mediul în cadrul căruia mi-am exercitat profesiunea.

Atât timp cât am fost în sarcina părinților mei ~~nu~~ am cunoscut, după primul război de care îmi aduc aminte, nici un moment în care să fi fost la larg din p. de ved. material.

În timpul crizei ce a urmat după 1929 când eram student am cunoscut momente de amară strâmtorare tocmai într-un moment decisiv pentru alegerea carierii. Această criză nu a trecut fără ~~a fi lăsat~~ a-mi fi dat un prilej de lungă meditație asupra cauzei acelei crize.

Odată cariera formată am avut prilejul să lucrez în contact direct cu locul și mediul în care producția constituie supremul țel.

Am tras concluzii cari pentru mine sunt foarte clare în ce privește factorii tehnici, materiali și psihologici cari

[illegible]

46 (5)

0260

de natură a ridica standardul de viață material și moral al tuturor. Deasemenea și armonia raporturilor fundamentale dintre muncă și capital.

Am convingerea că un program economic și social este posibil care să fie acceptat de toată lumea (chiar dacă nu de toți cu plăcere) și care să poată fi adus la îndeplinire cu fermitate și moderațiune cu condiția ca teama să fie înlocuită cu încrederea și adversitatea cu înțelegerea în bună credință.

Prin participarea mea la viața politică, neavând de apărat nici patrimonii și nici poziții privilegiate de nici un fel, am înțeles să servesc convingerile mele mai sus exprimate.

Împrejurările au voit altfel. Se pare sunt prea puțini la români cei cari își dau răgazul unei clipe de obiectivitate și stăpânire de sine pentru a vedea lucrurile la rece și nu așa cum se prezintă în vâltoarea pasiunilor.

Sunt aci unde sunt pentru a da această declarație și mărturisesc că nu reușesc nici în condițiile în cari mă aflu să acumulez o fracțiune din indignarea și ura care persistă în atmosfera politicii românești.

Văd cu durere un lucru care ~~[illegible]~~ ca român mă întristează:

Un mare număr din cei cari s'au străduit și au riscat totul pentru victoria națiunilor unite împotriva axei sunt suspectați și acuzați azi de faptul de a avea relații cu personalități din lumea anglo-saxonă. Acest fapt contribue în cea mai mare măsură la turburarea spiritelor fiindcă, face să se simtă în teribilul pericol de a se simți angrenați în jocul de interese al unor puteri pe cari ei nu le pot influența în nimic decât numai cu sentimentul unei inferiorități crescânde.

[signature]

45

(6)

00261

În alegerile din 19 Noembrie 1946 am candidat ca al treilea pe lista p.n.ț. din jud. Caraș. Activitatea mea în timpul campaniei electorale a fost următoarea:

- am luat contact cu președintele organizației județene pentru a discuta cu dânsul modalitățile de a face să se elibereze cărți de identitate delegaților la secțiile de votare și de a face să aceste ~~delegații~~ cărți să parvină delegaților.
- am ~~fost~~ la Bocșa și Bozovici pentru a vedea dacă acolo s'au distribuit cărți de alegător și dacă s'au desemnat delegați.
- în ziua alegerilor am vizitat patru secții de votare în Reșița.
- La întruniri electorale nu am luat parte nici în circumscripția Caraș nici în alte circumscripții.

26 VIII 1947

[signature]

(2)

00262

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare:

La intrebarea: In ce condiţii l-am cunoscut pe Dl. Neamţu şi ce relaţii am avut cu el.

Răsp.: L-am văzut şi cunoscut pe Dl.Neamţu în casa prietunului meu Pogoneanu de două sau trei ori, timp de câteva minute. Am fost apoi în casa lui unde mi-a dat întâlnire Pogoneanu care m'a indemnat să viu (Ing.Niculescu Buzeşti) pentru a cunoaşte mai bine pe unul din prietenii săi care are şi calitatea de a poseda o foarte vastă bibliotecă ce ar putea să mă intereseze. Spunea că vom petrece o seară plăcută în cerc prietenesc. A venit şi Camil Demetrescu foarte târziu. Eu nu cunoşteam adresa Domnului Neamţu. Am mers împreună cu Ion Styrcea căruia Pogoneanu îi explicase unde locueşte Dl. Neamţu. Cea mai mare parte din discuţii au purtat asupra unor chestiuni fără insemnătate. A urmat apoi o consfătuire din care Dl.Neamţu s'a retras nefiind interesat. Iniţiativa consfătuirii revine cred lui Pogoneanu care a enunţat ideea cu care am fost cu toţii de acord că odată cu plecarea fratelui meu tot grupul prietenilor săi se va găsi sub suspiciune şi va avea de înfruntat neplăceri; în consecinţă era necesar să examinăm care este atitudinea cea mai potrivită de avut în vederea unor astfel de eventualităţi.

Primul lucru de făcut era după părerea noastră să rărim contactele personale cari erau de natură să mărească suspiciunile cari desigur existau deja. In al doilea rând să ne abţinem efectiv pentru un timp determinat anume până când vom vedea care va fi atitudinea pe care fratele meu o va avea în străinătate şi până când vom avea o indicaţie din partea lui deci înţelege să reia acolo o activitate politică.

Manifestare sau gest pe tărâm politic în legătură cu domeniul de program al fratelui meu.

Acesta a fost conţinutul convorbirii cari s'a desfăşurat sub semnul unei oarecari deprimări cauzată de faptul că fratele meu lipsea din mijlocul nostru.

..//..

Convorbirea de mai sus a avut loc pela mijlocul lunii Octombrie.

Alte chestiuni în afară celor menţionate mai sus nu s'au discutat.

In textul acestui răspuns fac următoarea rectificare:

Se înlocueşte numele Dlui Styrcea cu cel al Dlui Camil Demetrescu şi vice-versa. (ss.Ing.Niculescu Buzeşti).

Intrebare: Aţi mai avut alte convorbiri in toamna anului 1946 in casa Domnului Octavian Neamţu cu aceleaşi persoane ?

Răsp.: Nu.

Intrebare: Care a fost opinia fiecăruia în discuţia care a avut loc ?

Răsp.: Opiniiile tuturor au concordat în sensul concluziilor mai sus arătate.

Intrebare: Pentru ce cred că a participat şi Dl.Mocsonyi Styrcea la această convorbire ?

Răsp. : Pentru calitatea lui de prieten apropiat al fratelui meu, calitate care îl expunea la aceleaşi suspiciuni caşi pe mine sau ceilalţi participanţi la discuţie. Aceasta este impresia mea asupra motivelor pentru care Pogoneanu îl convocase şi pe el.

Intrebare: Cum de m'am întâlnit cu Styrcea pentru a merge la Neamţu ?

Răsp.: Nu-mi pot aminti această imprejurare.

Intrebare: Dece nu au fost convocaţi şi alţi prieteni sau colaboratori ai fratelui meu.

Răsp.: Nu avea nici-un rost să fie convocaţi şi alţii cari nu fuseseră legaţi în acelaş grad de prietenie şi cari deci să fi fost interesaţi în acelaş grad in discuţii ce a avut loc.

Intrebare: Dece întâlnirea a avut loc in casa Dlui Neamţu.

Răsp.: A fost o idee a D-lui Pogoneanu pentru care nu mi-a venit în gând să-i cer nici-o explicaţie.

Intrebare: Cari erau argumentele lui Pogoneanu în expunerea făcută.-

Răsp.: Nu a făcut uz de nici-o argumentare ci a enunţat pur şi simplu un fapt care nu s'a părut tuturor clar.

..//..

Intrebare: A fost in timpul acestei convorbiri în casa Dlui Neamţu şi D-şoara Cecilia Sorescu ?(actualmente Dna Pogoneanu).

Răspuns: Nu am văzut acolo pe Dra Sorescu şi nici nu am aflat că ar fi fost acolo.

Intrebare: Am mai participat sau convocat o asemenea întâlnire cu scop bine definit la care să fi participat toate persoanele menţionate mai sus sau unele din ele impreună cu alte persoane.

Răspuns: Nu.Precizez că întâlnirea cu Pogoneanu la Bulci nu întră în categoria întrunirii cu scop definit sau dinainte pregătite.Pogoneanu şă găsea invitat în călătorie de nuntă iar data sosirii mele la Bulci nu a fost nici-odată precizată dinainte.

Intrebare: Dacă ne-am conformat hotărârii luate de a ne abţine dela manifestări pe tărâmul domeniului de preocupări al fratelui meu.

Răspuns: In ce mă priveşte m'am conformat acestei hotărâri.

Intrebare: Am mai văzut la Pogoneanu documente provenite din străinătate.

Răspuns: In afară de articole de gazetă am mai văzut scrisori provenite dela Dl.Vişoianu,Dl.Cretzianu şi fratele lui Pogoneanu.(Titu) Nu-mi pot aminti conţinutul lor şi nici al anexelor acestor scrisori cari uneori existau.-

Intrebare: Documente tipărite am văzut la Pogoneanu ?

Răspuns: Nu-mi amintesc să fi văzut la Pogoneanu astfel de documente.-

Intrebarea: Ce comentarii am făcut asupra scrisorilor ce am văzut la Pogoneanu.

Răspuns: Am criticat tonul plângător al scrisorilor Dlui Vişoianu; am apreciat favorabil anumite articole scrise în presa străină de T.Pogoneanu.

Intrebare: Dacă am vre-o cunoştinţă,dacă am văzut personal la Pogoneanu sau dacă am discutat cu acesta asupra unui memorandum scris in limba engleză cât şi asupra unei minute scrisă în limba engleză asupra unei convorbiri din 30 Sept. 1946 dintre N.şi R. cari documente Pogoneanu le deţine dela fratele meu meu.-

..//..

Răspuns: Nu am văzut astfel de documente. Dacă memorandumul în chestiune este cel care face menţiune fratele meu în scrisoarea către Dl.Maniu, că ar fi fost trimis la Departamentul de Stat U.S.A., atunci înseamnă că ştiu de existenţa lui dar nu-l cunosc conţinutul şi deci nici n'am discutat cu Pogoneanu asupra conţinului.

In ce priveşte al doilea document nu am nici-o cunoştinţă.

Intrebarea: Dacă cunosc faptul lăsării unor docmunete din partea fratelui meu Domnului Pogoneanu.

Răspuns: Nu am cunoştinţă.

Intrebare: Dacă cunosc existenţa unei imputerniciri din partea partidului naţional-ţărănesc, naţional-liberal (Bratianu) şi Social-democrat independent pentru activitatea fratelui meu în străinătate?

Răspuns:

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Ing. [illegible] domiciliat în str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare:

La întrebarea: În ce condiții l-am cunoscut pe D. Neamțu și ce relații am avut cu el.

Răsp: L-am văzut și cunoscut pe Dl Neamțu în casa prietenului meu Pogoneanu de două sau trei ori timp de câteva minute. Am fost apoi în casa lui ~~[illegible]~~ unde mi-a dat întâlnire ~~[illegible]~~ Pogoneanu care m'a îndemnat să vin (Ing. [illegible]) ~~[illegible]~~ pentru a cunoaște mai bine pe unul din prietenii săi care are și utilitatea de a poseda o foarte vastă bibliotecă ce ar putea să mă intereseze. Spunea că vom petrece o seară plăcută în cerc prietenesc. A venit și Camil Demetrescu foarte târziu. Eu nu cunoșteam adresa Domnului Neamțu. Am mers împreună cu Ion Styrcea căruia Pogoneanu îi explicase unde locuește Dl Neamțu. Cea mai mare parte din discuții au purtat asupra unor chestiuni fără însemnătate. A urmat apoi o consfătuire din care Dl Neamțu s'a retras nefiind interesat. Inițiativa consfătuirii revine lui Pogoneanu care a enunțat ideea cu care am fost cu toții de acord, că odată cu plecarea fratelui meu tot grupul prietenilor săi se va găsi sub suspiciune și va avea de înfruntat neplăceri; în consecință era necesar să examinăm care este atitudinea cea mai potrivită de avut în vederea unor astfel de eventualități. Primul lucru de făcut era după părerea noastră să rărim contactele personale care erau de natură să mărească suspiciunile cari desigur existau deja. În al doilea rând să ne abținem efectiv pentru un timp determinat

Ing. [illegible]

În textul acestui răspuns fac următoarea rectificare: Se înlocuește numele lui Dem. Theodorescu cu al d-lui Camil Demetrescu și vice-versa. Ing. [illegible]

– și anume până când vom vedea care va fi atitudinea pe care fratele meu o va avea în străinătate și până când vom avea o indicație din partea lui și [illegible] înțelege să reia acolo o activitate politică – de la orice manifestare sau gest pe tărâm politic în legătură cu fratele meu domeniul de propagandă al
Aceasta a fost conținutul convorbirii, care s-a desfășurat sub semnul unei oarecari depresiuni cauzată de faptul că fratele meu lipsea din mijlocul nostru.
Convorbirea de mai sus a avut loc pe la mijlocul lunii Octombrie.
Alte chestiuni în afara celor menționate mai sus nu s'au discutat.

Întrebare: Ați mai avut alte convorbiri în toamna anului 1946 în casa Domnului Octavian Neamțu cu aceleași persoane?

Răsp: Nu.

Întrebare: Care a fost opinia fiecăruia în discuția care a avut loc?

Răsp: Opiniile tuturor au concordat în sensul concluziilor mai sus arătate.

Întrebare: Pentru ce credeți că a participat și Dl Mocsonyi Stircea la această convorbire?

Răsp: Pentru calitatea lui de prieten apropiat al fratelui meu, calitate care îl expunea la aceleași suspiciuni ca și pe mine sau ceilalți participanți la discuție. Aceasta este impresia mea asupra motivelor pentru care Pogoneanu îl convocase și pe el.

Întrebare: Cum de v-ați întâlnit cu Stircea pentru a merge la Neamțu?

Răsp: Nu-mi pot aminti această împrejurare.

[illegible]

Întrebare: Dacă nu au fost convocați și alți prieteni sau colaboratori ai fratelui meu.

Răsp.: Nu avea nici-un rost să fie convocați și alții care nu fuseseră legați în același grad de prietenie și care deci să fi fost interesați în același grad în discuția ce a avut loc.

Întrebare: Dacă întâlnirea a avut loc în casa D-lui Neamțu

Răsp: A fost o idee a d-lui Pogoneanu pentru care nu mi-a venit în gând să-i cer nici-o explicație

Întrebare: Care erau argumentele lui Pogoneanu în expunerea făcută.

Răsp: Nu a făcut uz de nici-o argumentare ci a enunțat pur și simplu un fapt care mi s-a părut tuturor clar.

Întrebare: A fost în timpul acestei convorbiri în casa D-lui Neamțu și D-soara Cecilia Sorescu? (actualmente D-na Pogoneanu)

Răspuns: Nu am văzut acolo pe D-na Sorescu și nici nu am aflat că ar fi fost acolo.

Întrebare: Am mai participat la sau convocat o asemenea întrunire cu scop bine definit la care să fi participat toate persoanele menționate mai sus sau unele din ele împreună cu alte persoane.

Răsp: Nu. Precizez că întâlnirea cu Pogoneanu la Bulci nu intră în categoria întrunirii cu scop definit sau dinainte pregătite. Pogoneanu se găsea invitat în călătorie de munte iar data sosirii sale la Bulci nu a fost nici-odată precizată dinainte.

[illegible]

Intrebare: Dacă ne-am conformat hotarîrii luate de a ne abține dela manifestări pe tărâmul domeniului de preocupări al fratelui meu.

Răsp: În ce mă privește m'am conformat acestei hotărîri

Intrebare: Am mai văzut la Pogoneanu documente provenite din străinătate

Răsp: În afară de articole de gazetă am mai văzut scrisori provenite dela Dl. Visoianu, Dl Cretzeanu și fratele lui Pogoneanu (Titu) Nu-mi pot aminti continutul lor. și nici al anexelor acestor scrisori cari uneori existau.

Intrebare: Documente tipărite am văzut la Pogoneanu?

Răsp: Nu-mi amintesc să fi văzut la Pogoneanu astfel de documente.

Intrebare: Ce comentarii am făcut asupra scrisorilor ce am văzut la Pogoneanu.

Răsp: Am criticat tonul plângător al scrisorilor Dlui Visoianu; am apreciat favorabil anumite articole scrise în presa străină de T. Pogoneanu.

Intrebare: Dacă am vre-o cunoștință, dacă am văzut personal la Pogoneanu sau dacă am discutat cu acesta asupra unui memorandum scris în limba engleză cât și asupra unei minute scrisă în limba engleză asupra unei convorbiri din 30 Sept 1946 dintre N. și R. cari documente Pogoneanu le deținea dela fratele meu.

Răsp: Nu am văzut astfel de documente. Dacă memo~~randumul~~ în chestiune este ~~cel~~ acel care face
în limba engleză

5

0280

mentione fratele meu în scrisoarea către Dl Maniu
că ar fi fost trimis la Departamentul de Stat U.S.A
atunci înseamnă că știu de existența lui dar nu-i
cunosc conținutul și deci nici n-am discutat cu
Pogoneanu asupra conținutului.

În ce privește al doilea document nu am nici o
cunoștință.

Întrebare: Dacă cunosc faptul lăsării unor documente din partea
fratelui meu Domnului Pogoneanu.

Răsp: Nu am cunoștință.

Întrebare: Dacă cunosc existența unei împuterniciri din partea
partidului național-țărănesc, național-liberal (Brătianu)
și social-democrat independent pentru activitatea fratelui meu în străinătate?

Răspuns:

00271

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzesti Radu,domiciliat in str. Sf. Constantin Nr. 24 declar in continuare.-

Intr'una din vizitele făcute de Domnul Maniu in casa fratelui meu,fiind şi eu de faţă am auzit pe Domnul Preşedinte opiniând că ar fi oportună plecarea in străinătate a unor personalităţi care să se poată găsi acolo in preajma conferinţei de pace. Acest lucru se petrecea in iarna 1945-1946.-

Deasemenea intr'o convorbire intre Dnul Visoia[illegible] si fratele meu am reţinut că şi Domnul Mihalache ar avea intenţia să plece şi că ar avea asentimentul Domnului Maniu. Lucru se petrecea in vara 1946 . Dintr'o discutie avută cu Dl. Pogoneanu in ultimul timp am reţinut că auzise mai de mult pe Domnul Maniu exprimându-şi credinţa că ar fi bine să plece in străinătate si un grup de gazetari tineri.-

Asupra documentului xxxxxxxix rezultând tratativele duse cu americanii declar si din discuţiile avute cu fratele meu inainte plecării sale si ulterior in mai multe rânduri cu Dl. Pogoneanu ştiu in linii mari următoarele :

Că avuseseră loc propunei americane si propun[illegible] ale fratelui meu care erau mult diferite prin natura lor in sensul că americanii propuneau o organizare in vederea eventualităţii unui conflict in timp ce fratele meu prop[illegible]nea anumite măsuri de colaborare in vederea intăririi pozitiei a partidelor de opozitie ca fiind cel mai potri[illegible] mijloc pentru a face faţă oricăror imprejurări. Că pentr[illegible] a se crea o bază de discuţie a fost necesar ca cele dou[illegible] puncte de vedere care in fond nu sunt conciliabile să fi ajustate in asa fel incât să poată sta impreună in vederea unei deciziuni ulterioare.-

./.

In sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe in principal două grupuri de actiune din cari unul in străinătate si altul in interior. Aceste lucruri erau cunoscute Domnului Pogoneanu.-

Repet şi susţin din nou că aplicarea celor discutăte de fratele meu cu americanii era formal interzisă de primul mai inainte ca să ne fi comunicat punctul exact la care ar fi ajuns atunci când in străinătate va fi avut ocazia să rediscute chestiunea la un nivel mai ~~xxxx~~ inalt. După cunoştinţeim mea nici-o instrucţiune in acest sens nu a parvenit până in prezent dela fratele meu.-

/ss/ Ing. Niculescu
Buzesti.-

30 August 1947.-

De unde cunoaşte?

Declarație

00273

(1)

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzești Radu, domiciliat în str. Sf. Constantin Nr 24 declar în continuare:

Într'una din vizitele făcute de Domnul Maniu în casa fratelui meu, fiind și eu de față am auzit pe Domnul Președinte opinând că ar fi oportună plecarea în străinătate a unor personalități care să se poată găsi acolo în preajma conferinței de pace. Acest lucru se petrecea în iarna 1945-1946.

Deasemenea dintr'o convorbire între Dnul Vișoianu și fratele meu am reținut că și Domnul Mihalache ar avea intenția să plece și că ar avea asentimentul Domnului Maniu. Lucrul se petrecea în vara 1946.

Dintr'o discuție avută cu Pogoneanu în ultimul timp am reținut că auzise mai de mult pe Domnul Maniu exprimându-și credința că ar fi bine să plece în străinătate și un grup de gazetari tineri.

—·—

Asupra documentului rezumând tratativele duse cu americanii declar că din discuțiile avute cu fratele meu înaintea plecării sale și ulterior în mai multe rânduri cu D. Pogoneanu știam în linii mari următoarele:

Că avuseseră loc propuneri americane și propuneri ale fratelui meu cari erau mult diferite prin natura lor în sensul că americanii propuneau o organizare în vederea eventualității unui conflict în timp ce fratele meu propunea anumite măsuri de colaborare în vederea întăririi poziției politice a partidelor de opoziție ca fiind cel mai potrivit mijloc pentru a face față oricăror împrejurări. Că pentru a se creea o bază de discuție a fost necesar ca cele două puncte de vedere care în fond nu sunt conciliabile să fie ajustate în așa fel încât să poată sta împreună în vederea unei deciziuni ulterioare.

În ~~vederea~~ sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi

Ing Niculescu Buzești

(2)

274

trebuit să existe în principal două grupuri de acțiune din care unul în străinătate și altul în interior. Aceste lucruri erau cunoscute Domnului Pogoneanu.

Repet și susțin din nou că aplicarea celor discutate de fratele meu cu americanii era formal interzisă de primul mai înainte ca să se fi comunicat punctul exact la care ar fi ajuns atunci când în străinătate va fi avut ocazia să discute chestiunea la un nivel mai înalt. După cunoștința mea nici-o instrucțiune în acest sens nu a parvenit până în prezent dela fratele meu.

Ing. Nicolae [illegible]

30 VIII 1947

m

Recunoaşterea că fratele lui a avut şi alte întrevederi;
O relatare precisă a evenimentelor până la plecarea fratelui

00275

D E C L A R A T I E
= = = = = = = = = = = = = = =

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI RADU, domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare următoarele:

In ce priveşte tratativele duse între fratele meu şi Domnii HALL şi HAMILTON, am rămas cu impresiunea fermă că:

- Ele nu constituiau decât confruntarea unor propuneri şi contrapropuneri cari aveau nevoe de negocieri ulterioare spre a putea fi puse de acord.

- Că aceste tratative nu au avut nici-o urmare şi nu au dat naştere la nici-un început de aplicare în participarea mea sau a persoanelor cu cari eram în relaţiuni / de orice natură / şi că în orice caz nu am avut niciodată cunoştinţă de o astfel de aplicare a unui plan bazat pe negocierile duse de fratele meu.

- Că fratele meu a lăsat dispoziţii categorice în sensul de a nu se întreprinde nimic până la noui indicaţiuni din partea sa.

- Că Dl. MANIU nu a fost în curent cu conţinutul tratativelor duse de fratele meu.

Bazez această impresiune pe faptele următoare:

- Asistând la una din întrevederile preliminare ce au avut loc între cei doi americani şi fratele meu şi anume la aceea ce a avut loc în Palatul STIRBEY, am putut vedea cum punctul de vedere al fratelui meu era categoric contra ideii pregătirii unui maquis în timp ce americanii se menţineau pe punctul de vedere că nici-o acţiune de ordin politic nu are şansa de succes dacă nu este întemeiată şi sprijinită de o organizaţie de luptă armată.

- In ultima întrevedere cu fratele meu, acesta mi-a recomandat în mod special să mă ţiu în rezervă împreună cu toţi foştii săi colaboratori apropiaţi faţă de orice

./.

tentativă de organizare cu caracter armat.

- In aceiaşi întrevedere mi-a recomandat ca atunci când voiu avea ocazie de a vedea pe Dl.MANIU să păstrez discreţia asupra conţinutului discuţiilor cu americanii.

- Când, cu prilejul semnării împuternicirii către fratele meu, am spus D-lui MANIU ci fratelui meu a avut discuţiuni îndelungate cu americani cari se recomandă ca având legături la nivel înalt, nu am avut impresia că Dl.MANIU acordă însemnătate acestui fapt.

- Când mai târziu la Dulci, am spus D-lui STYRCEA, că atunci când am cerut semnătura de împuternicire pentru fratele meu am făcut aluzie la întrevederile fratelui meu cu americanii, Domnului STYRCEA, nu i-a plăcut ideea de a-l fi pus pe Dl. MANIU în curent cu acest lucru, fapt care m-a confirmat în ideea că şi Dl.STYRCEA primind din partea fratelui meu indicaţiuni în scopul de a nu în cunoştinţa partidele de aceste negocieri mai înainte ca fratele meu să se fi putut edifica prin contacte la nivel mai înalt cu adevărată semnificatie a propunerilor americane.-

Neavând până în momentul de faţă cunoştinţă de nici o comunicare în sensul reactualizării problemei din partea fratelui meu, am rămas în convingerea fermă că tot ceiace s'a putut petrece în domeniul pregătirilor cu caracter paramilitar nu a avut şi nu are nici o legătură cu tratativul dus de fratele meu.-

Ca o consecinţă firească a celor spuse mai sus, ţiu să afirm că eu nu am avut nici un rol în cadrul unei astfel de acţiuni şi nici cunoştinţă de pregătirix sau acţiuni de această natură. In nici unul din mesagiile emise sau orale primite de Dl.MANIU către fratele meu /sau în sens invers/ nu a existat nici o aluzie la acte sau fapte de această natură. Deasemeni nici în conversaţiile ce xxxxxxxxx am avut eu sau la Dl.MANIU, nu am auzit vorbindu-se şi nici nu am vorbit de aşa ceva.

In ce priveşte participarea mea la tratativele di[ntre] fratele meu şi americani ţin să precizez că am asistat, f[ă]ră să particip la conversaţii, la o singură întrevedere cu ca[racter] preliminar. Din cele auzite în cursul acestei întreved[eri] pot să-mi dau seama că în documentul intitulat "Minuta convo[r]birilor" de care am luat cunoştinţă cu prilejul anchetei pe

./.

tea prezentată sub inițiala "N" reprezinta opinia fratelui meu însă considerabil alterată și mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de față. Recunosc totuși în textul acelei minute următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus și subliniat atunci când am asistat la întrevedere:

1/. Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie desvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opozitie.

2/. Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai fățiș, din partea U.S.A., spre a se garanta pe plan intern, sub scutul intelegerii între aliați, o cât mai mare libertate de acțiune partidelor de opoziție.

3/. Că în nici un caz pentru U.S.A., din aceste negocieri nu trebuia să vadă în partea românească agenți în slujba U.S.A. ci partenerii politici egali.

4/. Că în ce privește actiunea de răsturnare a regimului fratele meu credea că metoda cea mai eficace constată în mobilizarea morală a națiunei împotriva regimului, conjugată cu o acțiune promtă fără mari pregătiri tehnice, declanșată la momentul bine ales.

Aceasta fusese operațiunea de răsturnare a regimului care reușise atât de bine și cu atât de putine perturbațiuni la 23 August 1944.

5/. Că în eventualitatea unei colaborări în sensul propus de americani trebuia să fie bine lămurit că nici o acțiune nu trebuia să fie întreprinsă de aceștia într'un sens care ar fi putut periclita:

- integritatea teritorială / prin angajamente luate față de grupări minoritare/
- unitatea morală politică a țării ~~in~~ prin constituirea mai multor grupări paramilitare care să se combată între ele pentru obținerea puterii în Stat.
- siguranța unui regim democratic / prin sprijin dat unei aventuri militare care ar sfârșii într'o dictatură/

./.

In legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schițat în tratativele avute de fratele meu cu americanii știu că întruna din zilele care au precedat cu puțin plecarea fratelui meu, acesta, în prezența mea, a D-lui POGONEANU și a D-lui STYRCEA a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitară aceasta ar trebui să fie condusă de un comitet special, având un caracter strict secret și nu de caracter esențialmente politic care ar trebue să fie alcătuit în principiu dintr'un delegat destoinic al fiecărui partid din partea P.N.T., P.N.L., și P.S.D.I., - care în acel moment ar hotărî să se ~~xxxxxxxxxx~~ asocieze, dintr'un militar cu autoritate și pricepere și dintr'o personalitate cu suprafață în lumea financiară. Personalitățile ar fi trebuit să fie în așa fel alese încât elementul militar să nu poată avea întâietate în Comitet.

Nu s'au denumit persoane.

ss/Ing. Niculescu Buzești

1o-9-1947

(1)

00279

Declarație

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzești Radu domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare următoarele:

În ce privește tratativele duse între fratele meu și Domnii Hall și Hamilton am rămas cu impresiunea fermă că:

- ele nu constituiau decât confruntarea unor propuneri și contrapropuneri cari aveau nevoe de negocieri ulterioare spre a putea fi puse de acord
- că aceste tratative nu au avut nici-o urmare și nu au dat naștere la nici-un început de aplicare în participarea persoanei mele sau a persoanelor cu cari eram în relațiuni (de orice natură) și că în nici caz nu am avut niciodată cunoștință de un astfel de aplicare a unui plan bazat pe negocierile duse de fratele meu
- că fratele meu a lăsat dispoziții categorice în sensul de a nu se întreprinde nimic până la noui indicațiuni din partea sa.
- că Domnul Maniu nu a fost în curent cu conținutul tratativelor duse de fratele meu.

Bazez această impresiune pe faptele următoare:

- Asistând la una din întrevederile preliminare ce au avut loc între cei doi americani și fratele meu și anume la aceea ce a avut loc în palatul Știrbey am putut vedea cum punctul de vedere al fratelui meu era categoric contra ideii pregătirii unui macquis în timp ce americanii se mențineau pe punctul de vedere că nici-o acțiune de ordin politic nu are șanse de succes dacă nu este întemeiată și sprijinită de o organizație de luptă armată.
- în ultima întrevedere cu fratele meu, acesta mi-a recomandat în mod special să mă țin în rezervă

Ing Niculescu Buzești

(2) (289)

împreună cu toți foștii săi colaboratori apropiați feriți de orice tentativă de organizare în cadru armat.

– În aceeași întrevedere mi-a recomandat ~~simplu~~ ca atunci când voi avea ocazia de a vedea pe Domnul Maniu să păstrez discreție asupra conținutului discuțiilor cu americanii.

– Când, cu prilejul semnării împuternicirii către fratele meu, am spus domnului Maniu că fratele meu a avut discuțiuni îndelungate cu americanii care se recomandă ca având legături la nivel înalt, nu am avut impresia că Dr. Maniu acordă însemnătate acestui fapt.

– Când mai târziu la Bulci, am spus domnului Styrcea că ~~[illegible]~~ atunci când am cerut semnătura de împuternicire pentru fratele meu am făcut aluzie la întrevederile fratelui meu cu americanii, domnului Styrcea nu i-a plăcut ideea de a-l fi pus pe Domnul Maniu în curent cu acest lucru, fapt care m-a confirmat în ideea că și Dr. Styrcea ~~[illegible]~~ primise din partea fratelui meu indicațiuni în ~~[illegible]~~ de a nu încunoștiința partidele de aceste negocieri mai înainte ca fratele meu să se fi putut ~~identifica~~ edifica prin contacte la nivel mai înalt ~~de~~ adevărata semnificație a propunerilor americane.

[illegible]

Neavând până în momentul de față cunoștință de nici-o comunicare în cursul reactualizării problemei ~~[illegible]~~ din partea fratelui meu, am rămas ~~[illegible]~~ în convingerea fermă că tot ceeace s-a putut petrece în domeniul pregătirilor cu caracter paramilitar nu a avut și nu are nici-o legătură cu tratativele duse de fratele meu.

Ca o consecință firească a celor spuse mai sus țin să afirm că eu nu am avut nici-un rol în cadrul unei

[illegible]

astfel de acțiuni și nici cunoștință de pregătiri sau acțiuni de această natură. În nici-unul din mesagiile scrise sau orale primite dela Dl. Maniu către fratele meu (sau și vice versa) nu a existat nici-o aluzie la acte sau fapte de această natură. Deasemenea nici în conversațiile ce am avut cu sau la Dl. Maniu nu am auzit vorbindu-se ~~Ţie~~ nici nu am vorbit de așa ceva.

În ce privește participarea mea la tratativele dintre fratele meu și americani țin să precizez că am asistat, fără a participa la conversații, la o singură întrevedere cu caracter preliminar. Din cele auzite în cursul acestei întrevederi pot să-mi dau seama că în documentul intitulat „minute convorbirilor" de care am luat cunoștință în timpul anchetei partea prezentată sub ~~de~~ inițiala N ~~[illegible]~~ și care reprezintă opinia fratelui meu însă considerabil alterată ~~fată~~ și mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de față. Recunosc totuși în textul acelei minute următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus și subliniat atunci când am asistat la întrevedere:

1). Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie dezvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opoziție.

2) Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai fățiș din partea U.S.A. spre a se garanta pe plan intern, sub scutul înțelegerii între aliați, o cât mai mare libertate de acțiune partidelor de opoziție

3). Că în nici-un caz partea U.S.A. din aceste negocieri nu trebuia să vadă în partea românească agenți ai Angliei U.S.A. ci parteneri politici egali.

4) Că în ce privește acțiunea de răsturnare a regimului, fratele meu credea că metoda

[signature]

cea mai eficace consistă în mobilizarea grupării a naţiunii împotriva regimului conjugată cu acţiune promptă fără mai pregătiri tehnice, declanşată la momentul bine ales.
Aceasta fusese oportunitatea de răsturnare a regimului care reuşise atât de bine şi cu atât de puţine perturbaţiuni la 23 August 1944.

5). Că în eventualitatea unei colaborări în sensul propus de americani trebuia să fie bine lămurit că nici-o acţiune nu trebuia să fie întreprinsă de aceştia într-un sens care ar fi putut periclita

- integritatea teritorială (prin angajamente luate faţă de grupări minoritare)
- unitatea ~~politică~~ morală-politică a ţării prin constituirea mai multor grupări ~~armate~~ paramilitare cari să se combată între ele pentru obţinerea puterii în stat
- dezvoltarea unui regim democratic (prin sprijin dat unei aventuri militare care ar sfârşi într-o dictatură).

—.—

In legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schiţat şi tratativele avute de fratele meu cu americanii ştiu că într-una din zilele cari au precedat cu puţin plecarea fratelui meu, acesta, în prezenţa mea, a Dlui Pogoneanu şi a Domnului Styrcea a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitară aceasta ar trebui să fie condusă de un comitet special, având un caracter strict secret şi nu de caracter exclusivmente politic care ar trebui să fie alcătuit în principiu din câte un delegat [illegible] al fiecărui partid (P.N.Ţ., P.N.L., P.S.D.)

Ing. [illegible signature]

~~dintr'un~~
care în acel moment ar hotărî să se asocieze; dintr'un militar cu autoritate şi pricepere şi dintr'o personalitate cu suprafaţă în lumea financiară. Personalităţile ar fi trebuit să fie în aşa fel alese încât elementul militar să nu poată avea întâietate în comitet. Nu s'au denumit persoane.

10 IX 1947

[illegible]

IV

00284

Această declaraţie trebue să fie exclusă în întregime. Insăşi tendinţa acestei declaraţii este extrem de periculoasă pentru Acuzare, dar anchetatorul dă-i lui Radu posibilitatea de a scrie. In privinţa lui Radu trebue depusă munca mai mare, în vederea, ca el în nici într'un caz să nu facă la judecată astfel de declaraţii!

D E C L A R A T I E
=================

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI RADU, domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare următoarele:

In ce priveşte tratativele duse între fratele meu şi Domnii HALL şi HAMILTON, am rămas cu impresiunea fermă că:

- Ele nu constituiau decât confruntarea unor propuneri şi contrapropuneri cari aveau nevoe de negocieri ulterioare spre a putea fi puse de acord.

- Că aceste tratative nu au avut nici-o urmare şi nu au dat naştere la nici-un început de aplicare în participarea mea sau a persoanelor cu cari eram în relaţiuni / de orice natură / şi că în orice caz nu am avut niciodată cunoştinţă de o astfel de aplicare a unui plan bazat pe negocierile duse de fratele meu.

- Că fratele meu a ldeat dispoziţii categorice în sensul de a nu se întreprinde nimic până la noui indicaţiuni din partea sa.

- Că Dl. MANIU nu a fost în curent cu conţinutul tratativelor duse de fratele meu.

Bazez această impresiune pe faptele următoare:

- Asistând la una din întrevederile preliminare ce au avut loc între cei doi americani şi fratele meu şi anume la aceea ce a avut loc în Palatul STIRBEY, am putut vedea cum punctul de vedere al fratelui meu era categoric contra ideii pregătirii unui maquis în timp ce americanii se menţineau pe punctul de vedere ci nici-o acţiune de ordin politic nu are şansa de succes dacă nu este întemeiată şi sprijinită de o organizaţie de luptă armată.

- In ultima întrevedere cu fratele meu, acesta mi-a recomandat în mod special să mă ţiu în rezervă împreună cu toţi foştii săi colaboratori apropiaţi faţă de orice

./.

tentativă de organizare cu caracter armat.

- In aceiaşi întrevedere mi-a recomandat ca atunci când voiu avea ocazie de a vedea pe Dl.MANIU să păstrez discreţie asupra conţiunutului discuţiilor cu americanii.

- Când, cu prilejul semnării împuternicirii către fratele meu, am spus D-lui MANIU ci fratelui meu a avut discuţiuni îndelungate cu americani cari se recomandă ca având legături la nivel înalt, nu am avut impresia că Dl.MANIU acordă însemnătate acestui fapt.

- Când mai târziu la Bulci, am spus D-lui STYRCEA, că atunci când am cerut semnătura de împuternicire pentru fratele meu am făcut aluzie la întrevederile fratelui meu cu americanii, Domnului STYRCEA, nu i-a plăcut ideea de a-l fi pus pe Dl. MANIU în curent cu acest lucru, fapt care m-a confirmat în ideea că şi Dl.STYRCEA primind din partea fratelui meu indicaţiuni în scopul de a nu în cunoştinţa partidele de aceste negocieri mai înainte ca fratele meu să se fi putut edifica prin contacte la nivel mai înalt cu adevărată semnificatie a propunerilor americane.-

Neavând până în momentul de faţă cunoştinţă de nici o comunicare în sensul reactualizării problemei din partea fratelui meu, am rămas în convingerea fermă că tot ceiace s'a putut petrece în domeniul pregătirilor cu caracter paramilitar nu a avut şi nu are nici o legătură cu tratativul dus de fratele meu.-

Ca o consecinţă firească a celor spuse mai sus, ţiu să afirm că eu nu am avut nici un rol în cadrul unei astfel de acţiuni şi nici cunoştinţă de pregătirea sau acţiuni de această natură. In nici unul din mesagiile emise sau orale primite de Dl.MANIU către fratele meu /sau în sens invers/ nu a existat nici o aluzie la acte sau fapte de această natură. Deasemeni nici în conversaţiile ce ~~xxxxxxxx~~ am avut cu sau la Dl.MANIU, nu am auzit vorbindu-se şi nici nu am vorbit de aşa ceva.

In ce priveşte participarea mea la tratativele dintre fratele meu şi americani ţin să precizez că am asistat, fără să particip la conversaţii, la o singură întrevedere cu caracter preliminar. Din cele auzite în cursul acestei întrevederi pot să-mi dau seama că în documentul intutulat "Minuta convorbirilor" de care am luat cunoştinţă cu prilejul anchetei par-

./.

tea prezentată sub inițiala "N" reprezinta opinia fratelui meu însă considerabil alterată şi mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de față. Recunosc totuşi în textul acelei minute următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus şi subliniat atunci când am asistat la întrevedere:

1/. Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie desvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opoziţie.

2/. Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai fățiş, din partea U.S.A., spre a se garanta pe plan intern, sub scutul intelegerii între aliaţi, o cât mai mare libertate de acţiune partidelor de opoziţie.

3/. Că în nici un caz pentru U.S.A., din aceste negocieri nu trebuia să vadă în partea romînească agenţi în slujba U.S.A., ci partenerii politici egali.

4/. Că în ce priveşte actiunea de răsturnare a regimului fratele meu credea că metoda cea mai eficace constă în mobilizarea morală a naţiunei împotriva regimului, conjugată cu o acţiune promtă fără mari pregătiri tehnice, declanşată la momentul bine ales.

Aceasta fusese operaţiunea de răsturnare a regimului care reuşise atât de bine şi cu atât de putine perturbaţiuni la 23 August 1944.

5/. Că în eventualitatea unei colaborări în sensul propus de americani trebuia să fie bine lămurit că nici o acţiune nu trebuia să fie întreprinsă de aceştia într'un sens care ar fi putut periclita:

- integritatea teritorială / prin angajamente luate față de grupări minoritare/
- unitatea morală politică a țării prin constituirea mai multor grupări paramilitare care să se combată între ele pentru obţinerea puterii în Stat.
- siguranţa unui regim democratic / prin sprijin dat unei aventuri militare care ar sfârşi într'o dictatură/

./.

00287

In legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schiţat în tratativele avute de fratele meu cu americanii stiu că intruna din zilele care au precedat cu putin plecarea fratelui meu, acesta, în prezenţa mea, a D-lui POGONEANU şi a D-lui STYRCEA a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitară aceasta ar trebui să fie condusă de un comitet special, având un caracter strict secret şi nu de caracter esenţialmente politic care ar trebue să fie alcătuit în principiu dintr'un delegat destoinic al fiecărui partid din partea P.N.T., P.N.L., şi P.S.D.I., - care în acel moment ar hotărî să se ~~xxxxxxxxxx~~ asocieze, dintr'un militar cu autoritate şi pricepere şi dintr'o personalitate cu suprafaţă în lumea financiară. Personalităţile ar fi trebuit să fie în aşa fel alese încât elementul militar să nu poată avea întâietate în Comitet.

Nu s'au denumit persoane.

ss/Ing. Niculescu Buzesti

1o-9-1947

IV

00288

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare:

Cu privire la întâlnirea avută cu Dl.Pogoneanu la care a fost de față și Dl.Ion Styrcea și despre care am vorbit într'una din declarațiunile mele anterioare, declar că lucrurile, depecât îmi amintesc, s'au petrecut în felul următor:

Dl.Styrcea a sosit aproape în acelaș timp cu mine în așa fel încât ne-am întâlnit la ușa casei Dlui Pogoneanu. Inăuntru era întâmplător și Dl.Roiu. S'a vorbit destul de mult despre închirierea casei Dlui Pogoneanu. La un moment dat a sosit Dl.Băliceanu cu mașina Dsale spre a-l lua pe Dl.Styrcea. Dl.Pogoneanu a rugat pe Dl. Roiu (sau pe mine) să stea de vorbă puțin afară cu Dl. Băliceanu pentru că nu-i plăcea idea de a interveni în conversațiile noastre. Dl.Roiu a făcut acest lucru, eu rămânând prezent la discuțiuni. In următoarele 5-10 minute Dl.Styrcea ne-a vorbit despre scrisoarea soției sale și despre nota semnată B.și adnotată de fratele meu despre care am vorbit într'una din declarațiile mele anterioare. Această corespondență nu aducea nici-un element nou ci constituia pur și simplu o confirmare a părerii pe care o aveam deja mai de mult și anume că în interior lucrurile merg înrăutățindu-se și că pe de altă parte episodul H.D.H era lichidat, așa cum de altfel presupusesem mai dinainte.

Cele de mai sus s'a petrecut în săptămâna dinaintea arestării Dlui Pogoneanu aproximativ la orele 14.

La întrebarea ce mi se pune dacă comunicarea semnată B. era făcută pe scrisoarea soției Dlui Styrcea răspund că nu am văzut textele dar cred a fi înțeles că era vorba de texte separate.-

In ce privește întrebarea dacă Dl. Pogoneanu a luat cunoștință de această comunicare concomitent cu

E.F. ..//..

mine răspund că impresia mea este de a fi luat cunoştinţă în acelaş timp cu mine fără însă a putea afirma categoric acest lucru.-

Despre o fotografie a Doamnei Styrcea împreună cu fratele meu nu am cunoştinţă. Nici atunci nici mai târziu nu mi-a vorbit nimeni de o astfel de fotografie, sau că o notiţa a fratelui meu s'ar fi aflat pe versoul unei astfel de fotografii.

de scos

Asupra notiţei B. şi frazeu fratelui meu repet impresia cu care am rămas după convorbirea avută la Dl. Pogoneanu că ele se aflau pe aceeaşi hârtie aparte de scrisoarea Doamnei Styrcea.-

--- . ---

In legătură cu plecarea fratelui meu şi a Doamnei Ioana Bujori, susţin cele declarate anterior.

In ce priveşte plecarea Domnului Vişoianu declar că l-am condus în casa din Str.X. într'o seară, la aproximativ ora 24, la sfârşitul lunii Octombrie (cam pela 25.X.). Intervenţia mea în plecarea Domnului Vişoanu s'a produs în urma faptului că Domnul Vişoianu reproşase Dlui Pogoneanu faptul că s'a găsit un mijloc pentru plecarea fratelui meu dar nu şi pentru plecarea sa; pe de altă parte Domnul Pogoneanu refuza să plece aşa cum cereau interesele sănătăţii sale şi cum promisese de fapt fratelui meu dacă nu plecau întâiu Dnii Vişoianu şi G.Cretzianu. In faţa acestei situaţii şi fiind grăbit să plec în jud.Caraş pentru alegeri m'am decis să mă duc la Dl.Hamilton spre a-l întreba cari sunt posibilităţile de plecare pentru Dl.Vişoianu care fusese luat în considerare pentru o plecare promptă în cursul unei discuţii anterioare cu fratele meu. Am avut surpriză să aud că în cazul când pot face ca Dl.Vişoianu să se prezinte în seara acea în casa din Str.X. va putea pleca a doua zi dimineaţa. ~~Locul se~~ Lucrul se petrecea la ora 9½ - 10. Am plecat imediat la Dl.Vişoianu pe care l-am găsit acasă. L-am întrebat dacă se poate pregăti pentru a pleca până în 2 ore. Mi-a răspuns afirmativ. Am căutat pe Dl. Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă

în aşa fel încât şi Dl.Cretzianu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă şi plecarea acestuia după care m'am întors în Str.X. spre a avea răspunsul clar în privinţa posibilităţii plecării Dlui Cretzianu. Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există de unde am dedus că fusese luată în combinaţie altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută. Am plecat la ora 11½ - 12 spre a-l lua pe Dl.Vişoianu pe care l-am condus în str.X.unde l-am lăsat câte-va minute după aceea.

Pe aeroport nu am fost nici cu ocazia plecării Dlui Vişoianu şi nici cu ocazia plecării fratelui meu când de altfel eram plecat din Capitală.

Că fratele meu a plecat împreună cu Dna Ioana Bujoriu ştiu atât dela I.Hall cât şi din prima notiţa prin care mi se spunea de fratele meu că au sosit cu bine (el şi Dna Bujori).

---.---

Despre o vizită a Dlui Tom.Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane şi la Bulci, ştiu că a avut loc între mijlocul lunii Octombrie în urma unei invitaţii a Dlui Styrcea pentru o vânătoare de lopătari.

Ca obiect concret,mie cunoscut,al acestei visite pot indica dorinţa Dlui Styrcea de a expedia în Anglia obiecte de artă aparţinând fratelui său care locueşte la Londra. Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite,fiindcă este posibil ca întâlniri între Dnii Styrcea şi Hall să fi avut loc în Bucureşti,faptul că Dl.Hall contrar celor convenite cu fratele meu insistă în discuţiile cu Dl.Styrcea asupra neadmisibilităţii propunerilor fratelui meu (acţiune pe plan politic) şi cerea să se lucreze în sensul propunerilor americane.

Am aflat acest lucru dela Dl Styrcea la Bulci în cursul visitei ce i-am făcut după întoarcerea mea din alegeri. Nu am avut însă nici un moment impresia că insistenţa Dlui Hall ar fi schimbat în vre-un fel atitudinea convenită cu Dnii Styrcea şi Pogoneanu de a ne menţine în aşteptarea punctului de vedere definitiv al fratelui meu. Aceasta cu atât mai mult cu cât

..//..

evenimentele politice (acordul asupra tratatelor de pace, destinderea de atunci în relaţiile dintre marile puteri), justificau în totul atitudinea de rezervă recomandată de fratele meu..

In sensul acesta s'a discutat de altfel, foarte pe scurt, în 2-3 rânduri chestiunea între mine Dl. Pogoneanu şi Dl. Styrcea la Bulci.

--- . ---

Intr'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al Domnului Maniu (nu pot preciza dacă era Domnul Leucuţia sau Domnul Coposu) dacă este întemeiat svonul că Dl. Harriman ar fi trimis o scrisoare Domnului Maniu. Mi s'a răspuns că dela Dl. Harriman nu s'a primit nimic dar dela Dl. Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare a Domnului Maniu. Intrebarea era dacă o acţiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului s'ar conjuga cu intenţiile şi posibilităţile de sprijin pe cari U.S.A. le-ar avea în programul său politic în împrejurările actuale.-

Răspunsul era un sfat de a nu întreprinde nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acţiune ar face să intre în calcule şi un sprijin din partea U.S.A., fiindcă riscurile ar fi mai mari decât şansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul ţării.-

--- . ---

ss. Ing. Niculescu Buze[illegible]

9 Septembrie 1947.

IV

II Jr

00292

Em LĂZĂRESCU

DECLARATIE

Subsemnatul Ing.NICULESCU BUZESTI declar în continuare următoarele:

1/. Când,după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei şefi ai partidelor de opoziţie,l-am predat D-lui BILL HAMILTON spre a-l transmite fratelui meu,.Dl.HAMILTON,luând cunoştinţă de conţinutul lui din traducerea mea, s'a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb.La data aceea eu necunoscând rostul acestui mandat considerat în cadrul tratativelor dintre fratele meu şi americani am interpretat bucuria D-lui HAMILTON ca fiind expresia unui ~~xxxxx~~ succes personal realizat prin scoaterea din ţară a unei persoane politice ce se dovedea a fi atât de importantă. In cursul anchetei luând cunoştinţă aproape completă de conţinutul tratativelor dintre fratele meu şi americani îmi dau seama că bucuria D-lui HAMILTON era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative şi anume legitimarea calităţii fratelui meu în tratative.

2/. In ce priveşte intrevederi ale fratelui meu cu Domnul MANIU în perioada tratativelor cu americanii,declar că nu am cunoştinţă ca astfel de intrevederi să fi avut loc.

Al dos.

Imi amintesc de o vizită a D-lui MANIU în casa fratelui meu cu puţin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii,în cursul căreia fratele meu a adus la cunoştinţa D-lui MANIU hotărârea sa fermă de a părăsi ţara.In cursul anchetei am constatat din arătările Domnului POGONEANU şi D-lui STYRCEA că fratele meu a avut intrevederi cu Dl.MANIU, şi în cursul tratativelor cu americanii.De acest fapt nu am fost ţinut la curent de fratele meu.Legând cunoaşterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa,de a nu vorbi niciodată Domnului MANIU de conţi-

./.

00293

nutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ţinerea contactului cu Dl.MANIU, a fost în aşa fel aranjat încât să nu am cunoştinţă de punerea în curent a Domnului MANIU de către fratele meu cu conţinutul tratativelor duse cu americanii.

3/. In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoştinţă a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu care avusese convorbiri îndelungate Dl.MANIU nu a găsit util să-mi pună nici-o întrebare cu privire la conţinutul tratativelor.

ss/ Ing.Niculescu Buzesti

17 IX.1947.

II/2

00294

DECLARATIE

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzesti Radu, domiciliat in str. Sf. Constantin Nr. 24 declar in continuare.-

Intr'una din vizitele făcute de Domnul Maniu in casa fratelui meu, fiind şi eu de faţă am auzit pe Domnul Preşedinte opinând că ar fi oportună plecarea in străinătate a unor personalităţi care să se poată găsi acolo in preajma conferinţei de pace. Acest lucru se petrecea in iarna 1945-1946.-

Deasemenea intr'o convorbire intre Dnul Visoianu si fratele meu am reţinut că şi Domnul Mihalache ar avea intenţia să plece şi că ar avea asentimentul Domnului Maniu. Lucru se petrecea in vara 1946 . Dintr'o discutie avută cu Dl. Pogoneanu in ultimul timp am reţinut că auzise mai de mult pe Domnul Maniu exprimându-şi credinţa că ar fi bine să plece in străinătate si un grup de gazetari tineri.-

Asupra documentului xxxxxxxx rezultând tratativele duse cu americanii declar si din discuţiile avute cu fratele meu inainte plecării sale si ulterior in mai multe rânduri cu Dl. Pogoneanu ştiu in linii mari următoarele :

Că avuseseră loc propunei americane si propuner ale fratelui meu care erau mult diferite prin natura lor in sensul că americanii propuneau o organizare in vederea eventualităţii unui conflict in timp ce fratele meu propunea anumite măsuri de colaborare in vederea intăririi pozitiei a partidelor de opozitie ca fiind cel mai potrivi mijloc pentru a face faţă oricăror imprejurări. Că pentru a se crea o bază de discuţie a fost necesar ca cele două puncte de vedere care in fond nu sunt conciliabile să fie ajustate in asa fel incât să poată sta impreună in vederea unei deciziuni ulterioare.-

./.

0075

In sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe in principal două grupuri de acţiune din cari unul in străinătate si altul in interior. Aceste lucruri erau cunoscute Domnului Pogoneanu.-

Repet şi susţin din nou că aplicarea celor discutate de fratele meu cu americanii era formal interzisă de primul mai inainte ca să ne fi comunicat punctul exact la care ar fi ajuns atunci când in străinătate va fi avut ocazia să rediscute chestiunea la un nivel mai ~~xxxx~~ Inalt. După cunoştinţele mea nici-o instrucţiune in acest sens nu a parvenit până in prezent dela fratele meu.-

de exclus

/ss/ Ing. Niculescu
Buzesti.-

30 August 1947.-

IV/ Tr. II/2 00296

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzeşti Radu (Str. Sft. Constantin 24 domiciliu) în continuare declar cele ce urmează în legătură cu întrebările ce mi se pun:

Plecarea fratelui meu din ţară a fost determinată de agravarea stării soţiei sale. Faptul că plecarea pe cale normală nu a fost posibilă ci a trebuit să recurgă la mijloace clandestine a prilejuit fratelui meu anumite contacte de natură politică după cum se va vedea mai jos.

Redau lucrurile aşa cum au survenit în ordine cronologică urmând ca apoi să arăt în ansamblu şi măsura în care au avut posibilitatea de a cunoaşte faptele cum cred că se leagă diversele aspecte fragmentare ale chestiunii care s'a desfăşurat câte odată în prezenţa mea. Sfârşitul lunii August a adus ştiri îngrijorătoare asupra evoluţiei maladiei soţiei sale. Ca urmare a acestor ştiri fratele meu a revenit dela Predeal într'o stare de adâncă deprimare. Pierduse orice nădejde a putea părăsi ţara pe cale normală deoarece cererea de viză nu primise nici după aproape două luni nici o soluţie. Din primul moment al sosirii au venit acasă la dânsul şi prietenii săi cei mai apropiaţi: Pogoneanu (cu care de altfel mi se pare că a venit împreună dela Sinaia) apoi Ionel Styrcea şi, cred, Camil Demetrescu. Cu toţii ne-am străduit să găsim cuvinte potrivite pentru a-l linişti. Cel care a ştiut să-i vorbească în modul cel mai potrivit situaţiei a fost Ionel Styrcea cu care fratele meu a stat în tête a tête timp de aproape o oră în timp ce noi stăteam tăcuţi în salonul vecin din care urmăream prin uşa deschisă tabloul impresionant din camera de alături. Eu eram foarte îngrijorat de starea morală a fratelui meu deoarece îl mai văzusem într'un astfel de moment de criză atunci când

./.

primele ştiri primite după operaţie dela Viena fratele meu tăinuise că boala era fără leac. Am exprimat faţă de prietenii mei acolo de faţă că în primul rând trebue neapărat ca fratele meu să ajungă lângă soţia sa şi în al doilea rând e necesar să fie angrenat într'o activitate de natură a-l putea interesa din momentul în care primul şoc va fi trecut; după părerea mea această activitate nu putea fi decât cea politică.

Târziu spre seară fratele meu s'a mai liniştit şi fără a fi nevoie de o sugestie din partea noastră a exprimat singur hotărîrea de a părăsi ţara cu orice risc. Profitând de acest prilej am sugerat că în cazul când soarta ar voi să piardă pe soţie să nu-i rămână altceva de făcut decât să-şi facă o datorie din a continua să lucreze cât mai intens în politică pe linia urmată până atunci şi care îi era atât de dragă şi Catherinei (soţia sa). Fratele meu a fost impresionat de această remarcă şi mi-a răspuns că îşi dă seama că am dreptate dar că nu crede că va putea pentru o lungă perioadă de timp să se întrebuinţeze în acest scop care în momentul acela îi apărea fără mare importanţă. Discuţia s'a oprit aci. Ziua următoare a fost mai calmă. Nu au venit ştiri dela Berna. In cursul dimineţii cred că a stat tot timpul acasă (zic cred pentrucă întotdeauna în cursul dimineţii eram ocupat la birou . După amiază a lipsit. Nu pot şti unde a fost. Au mai venit Pogoneanu şi Camil pentru a-l vedea câteva minute.

In zilele următoare a sosit o nouă telegramă dela Berna care îngăduia din nou oarecari speranţe. Aceasta l-a înviorat într'o măsură oarecare pe fratele meu. Intr'una din aceste zile a sosit acasă la dânsul domnul Maniu cu care a avut o întrevedere. Din conţinutul acestei întrevederi nu cunosc din spusele fratelui meu decât că îi comunicase domnului Maniu hotărîrea sa de a părăsi ţara explicându-i totodată că din punct de vedere politic această hotărîre nu corespundea xxxvederilor şi previziunilor sale şi că nu ar fi luat-o dacă nu ar fi intervenit nefericitul eveniment de ordin familiar.

./. -

De alte întrevederi în afară de două sau trei vizite ale dlui Vişoianu nu-mi amintesc în această perioadă care se desfăşcară în luna Septemvrie. Nu aş putea spune că vizitele dlui Vişoianu aveau un conţinut politic. Dl Vişoianu era un prieten al casei şi un prieten personal al fratelui meu. Venea să se interseze de starea Catherinei, şi apoi discuţia decurgea asupra subiectelor celor mai variate. La una din aceste întrevederi la care eram şi eu de faţă am rămas cu impresia că şi dl.Vişoianu se gândeşte să părăseascä ţara din cauză că prevedea că se vor exercita asupra d-sale presiuni greu de suportat, în legătură cu fondul de care el dispusese pe vremea când era ministru de externe.

De întrevederi pe care fratele meu le-ar fi avut în afară de casa proprie în această vreme (până la plecarea lui) nu am cunoştinţă. Cred însă, că trebue să fi avut astfel de întrevederi şi întemeiez această părere pe faptul că întâlnirile care au avut loc în casa sa în care locuiam şi eu nu ar fi fost suficiente pentru a putea pune la punct plecarea sa.

Un fapt important petrecut în jurul date de 15 Septemvrie a fost vizita la oră târzie la Casa Styrbei a două persoane vorbind limba engleză cari au avut o convorbire de aproximativ 2 - 3 ore cu fratele meu. Două zile după aceia fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Styrbei cu Dna Ioana Bujoiu. Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză. Doamna Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu probabil pentru a prezenta textul dictat. Nu am cunoscut niciodată textul dictat. Anumite fapte petrecute mai târziu combinate între ele mi-au dat posibilitatea să creez o ipoteză asupra celor petrecute în jurul plecării fratelui meu. Dela acesta din urmă nu am cerut niciodată explicaţii deoarece îl cunoşteam destul de bine pentru a şti când această cerere ar fi fost satisfăcută şi când nu.

./.

Pe de altă parte atât el cât şi eu erau preocupaţi de situaţia în care mă voi găsi eu după plecarea sa. Eram de acord că este bine să fiu cât mai puţin angrenat în desfăşurările premergătoare plecării. Spre regretul meu trebue să declar că fratele meu - deşi avea o excelentă idee asupra capacităţii mele intelectuale şi caracterul meu - mă considera neexperimentat în raporturile cu oamenii. El avea o vastă experienţă în această materie din care învăţam valoarea discuţiei mai ales în politică. Deaceea nu mi-a încredinţat nici odată secrete pe cari le cunoştea decât atunci când erau consumate.

Pentru acest motiv pentru a putea da o imagine asupra celor petrecute sunt obligat să o reconstitui din fragmente.

In a doua jumătate a lunii Septemvrie îmi amintesc că plecarea fratelui meu începuse să pară nesigură. Aveam impresia din cesace lăsa să cadă în conversaţiile pe care le avea aproape zilnic cu mine şi cu intimii lui pe cari i-am numit mai sus că fratele meu se îndoeşte de posibilitatea găsirii unui mijloc de plecare prezentând garanţii de seriozitate.

In jurul datei de 25 Septemvrie după ce fratele meu avusese o nouă întrevedere cu domnul Vişoianu în casa Styrbei, fratele meu mi-a arătat că nu ştie ce hotărîre trebue să ia. Mi-a cerut sfatul dar aveam impresia că doreşte numai confirmarea unei hotărîri luate. I se prezentaseră două ipoteze de plecare ambele prin avioane româneşti. Intr'una era vorba de un avion care s'ar afla pe un aerodrom lângă Caransebeş; avionul fusese accidentat reparat şi în stare de a-şi lua sborul. O altă ipoteză era ca un avion reparat ce fusese probat la Braşov şi trebuia să se prezinte la aerodromul de bază să efectueze o operaţie în genul celei proectate mai târziu la Tămădău Ambele ipoteze îi fuseseră prezentate de un pilot care venise împreună cu dl.Vişoianu. Examinaseră împreună ipotezele şi deşi operaţia părea posibilă eu am sfătuit pe fratele meu să nu facă uz de aceste ocazii. Nu vedeam riscuri la luarea sborului ci mai degrabă la survolarea

./.

teritoriilor străine . Fratele meu mi-a mărturisit că era de aceeaşi părere şi dorea numai să-l confirm în părerea sa.

In zilele următoare l'am văzut din nou în îndoială. La sfârşitul lunii Septemvrie (cred că în ultima zi a lunii) trebuia să plec la Reşiţa în interes de serviciu. Plecarea fiind de dimineaţă în zori mi-am luat rămas bun dela fratele meu. Acesta m-a reţinut pentru o convorbire care m-a emoţionat profund.

Mi-a spus că hotărîrea de plecare e luată şi mijloacele puse la punct. Nu crede că va mai avea prilejul să mă revadă. Ar fi avut multe lucruri să-mi spună dar lucrurile s'au desfăşurat pentru el atât de repede în ajunul plecării încât nu a avut timp să se gândească şi la momentul despărţirii de mine.

Regretă plecarea fiindcă îşi dă seama că rămâne în urma lui un gol care nu va putea fi împlinit. Crede în posibilitatea unui angajament politic suportabil pentru toată lumea şi în stabilirea căruia ar fi putut juca un rol util. Alegerile sunt un eveniment politic care ar putea încă avea o înrâurire favorabilă pentru poziţia partidelor de opoziţie dacă s'ar reuşi să se concentreze într'o măsură mai mare opinia mondială asupra acestui eveniment. In ultimele zile a dus tratative importante de al căror conţinut voi afla în măsura necesară la momentul potrivit. Cu plecarea lui prietenii săi vor rămâne într'o oarecare măsură desorientaţi şi într'o oarecare măsură mai liberi în ce priveşte iniţiativa. Aceasta ar putea duce la grave erori. Imi recomandă să ţin contactul, prietenesc cu ei şi să le transmit recomandarea sa expresă ca orice caz important de natură politică s'ar prezenta să se obţină de a face orice gest atât timp cât nu vor fi în posesia unei dări de seamă din partea lui asupra felului în care se văd lucrurile din străinătate. Imi recomandă ca în lipsa lui să sesizez şi să folosesc în modul cel mai judicios cu putinţă ocazia care-mi revine în mod natural de a veni în numele său în contact cu domnul Iuliu Maniu. Deasemenea să nu neglijez a-mi crea

./.

relaţii de prietenie cu ceilalţi membri ai partidului pe cari voi avea astfel ocazia să-i întâlnesc, fiindcă în politică relaţiile personale contează de multe ori mai mult decât însuşirile personale. Mi-a mai spus că după plecarea lui voi găsi în safe o scrisoare din care voi afla cele ce eventual ar mai afla să-mi spună, precum şi indicaţia mijlocului prin care voi putea să-i transmit cele ce voi avea să-i comunic din parte-mi. A adăugat că este în aşteptarea unei scrisori din partea dlui Iuliu Maniu la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie care-i va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate. Acest mesaj nu-l va obţine personal fiindcă nu vrea să posede asupra sa documente şi nici nu crede că ar fi bine să mai apară la dl.Maniu înainte de plecare. De îndată ce voi obţine mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putinţă pe calea ce mi-o va indica. M'a rugat să îmbrăţişez pe prietenii săi şi să insist ca Pogoneanu să plece din ţară pentru a se duce să-şi îngrijească sănătatea în străinătate. După câteva cuvinte relative la părinţii noştri ne-a îmbrăţişat şi ne-am despărţit.

Am plecat la Reşiţa de unde am revenit după cca 7 - 8 zile. La înapoiere fratele meu nu mai era acasă. Pentru servitori era plecat la Drăgăşani. Am deschis safe-ul şi am găsit o scrisoare care nu conţinea nimic care să intereseze cercetările de faţă şi o notiţă cu indicarea adresei la care trebuia să mă prezint când voi avea ceva să-i transmit. Imediat după întoarcerea mea am fost la Pogoneanu căruia i-am dat ştirea plecării. Pogoneanu a spus că-i pare rău de faptul că fratele meu nu i-a arătat atâta încredere încât să-l ţină în curent cu data şi mijlocul plecării. Aflând că m'am întosr dela Reşiţa a venit la mine şi Camil Demetrescu spre a-mă sonda asupra misterului dispariţiei fratelui meu. I-am spus că a plecat în străinătate. De fapt nu aveam certitudinea plecării, mai exista şi posibilitatea ca să fie retras undeva în aşteptarea plecării.

./.

Am transmis dlui Pogoneanu ultimele recomandări ale fratelui meu după care dl.Pogoneanu a emis ideea că este util să ne adunăm într'un loc mai retras pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de aceste recomandări şi să ne lămurească asupra celor ce aveau de făcut în viitor.

Adunarea a avut loc la prietenul Dlui Pogoneanu, dl Octavian Neamţu. Au participat dl.Pogoneanu, Ion Styrce Camil Demetrescu şi eu. Dl.Neamţu nu a fost de faţă la discuţia subiectului pentru care ne întâlnisem.

La această întâlnire eu am spus cari au fost recomandările de ultim moment ale fratelui meu:

abţinere dela orice fel de activitate

limitarea strictă la relaţii personale

abţinerea mai ales dela orice iniţiativă atâta timp cât fratele meu nu ne va fi comunicat nimic din străinătate.

de scris

Dl.Pogoneanu a dat câteva indicaţii cari lămureau întrucâtva pentru mine rostul recomandărilor fratelui meu.

D-sa a arătat că fratele meu a dus negocieri importante cu cercuri americane şi că atâta timp cât concluziile acestor negocieri precum şi felul în care lucrările apar fratelui meu văzute din străinătate, nu sunt clarificate cel mai bun lucru pentru fiecare din noi mai ales având în vedere suspiciunile la care vom fi expuşi după cunoaşterea plecării fratelui meu, este să ne întoarcem fiecare la viaţa privată, profesională şi familiară. In orice caz pentru a nu ne mări şansa de a suporta neplăceri să nu ne mai întrunim. Concluzia aceasta a fost acceptată de toţi rămânând ca singurul gest de făcut, să aşteptăm comunicările fratelui meu, să fie obţinerea acelei scrisori din partea şefilor de partid, menţionată mai sus.

Am obţinut personal această scrisoare şi am transmis-o tot personal (după ce am adus-o la cunoştinţa d-lui Pogoneanu) la adresa indicată de fratele meu: Pc.Jianu Str.X Nr. (îmi scapă dar pot indica locul pe teren). Prezentându-mă acolo şi dându-mi numele am fost întâmpinat

./.

de un tânăr care şi-a declinat numele John Hall (Cpt.) Am spus că am un mesaj pentru fratele meu şi am întrebat dacă el este persoana căruia trebue s-o predau. Mi-a răspuns că da. Am întrebat dacă fratele meu e bine şi mi-a răspuns că da. Mai erau de faţă încă trei persoane: tineri în uniformă. Am scris câteva rânduri fratelui meu şi le-am predat împreună cu mesajul Dlui Cpt.Hall I. Ne-am despărţir după ce în prealabil am stabilit un mijloc foarte simplu de a mă înştiinţa când va fi cazul să viu să iau ştiri despre fratele meu.

Aceasta este ceeace ştiu despre rolul fratelui meu până la consumarea plecării sale.

Eu am mai rămas câteva zile în Bucureşti în care timp m'am ocupat numai de chestiunile profesionale, după care am plecat la Reşiţa pentru a fi pe teren cu prilejul alegerilor în cari figuram candidat pe lista P.N.T. în judeţul Caraş.

In ce priveşte împrejurările în cari am obţinut scrisoarea cu semnatura domnului Maniu precizez următoarele:

Textul mesajului a fost compus de dl.Pogoneanu în baza indicaţiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu domnul preşedinte Maniu. Domnul Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită. Textul scrisorii din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia dlui Maniu în chestiunile interesând politica ţării. In temeiul acestui fapt, roagă pe fratele meu să grupeze pe Românii din străinătate untr'un mănunchi care să colaboreze armonios; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a dlui Maniu, să indice care ar fi această opinie. (exercitxând astfel un fel de arbitraj în caz de divergenţe).

Pe textul mai sus rezumat domnul C.Brătianu a adăogat "De acord cu domnul Maniu" şi a semnat; iar dl. Titel Petrescu a adăogat că roagă pe Dl.Buzeşti să ia con-

./.

tact cu personalitățile mișcării socialiste din străinătate și să le lămurească asupra stărilor de lucruri din țara noastră în special în ce privește poziția partidului social-democrat independent. Aceste două ultime semnături au fost obținute de dl.Camil Demetrescu.

Obținerea acestui mesaj și transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octomvrie 1946.

Textul mesajului a fost redactat de Pogoneanu în prezența mea în casa fratelui meu după plecarea acestuia. Textul a fost scris la mașină de Pogoneanu în persoană (dar nu în prezența mea). Lucrul se petrecea seara. A doua zi am mers personal la dl.Maniu care se găsea suferind în casa dlui Serdici. Acolo am obținut semnătura fără a fi prezent nimeni din anturajul dlui Maniu. Am predat apoi mesajul dlui Camil Demetrescu care după ce a obținut semnăturile dlor Brătianu și Titel Petrescu mi-a restituit mesajul acasă la mine. In ce privește identificarea persoanelor cu cari fratele meu a avut legături înainte de plecare precizez că din cunoștințele pe cari le-am făcut personal în casa din Str.X și din conversațiile ulterioare cu Pogoneanu am putut găsi că aceste persoane erau: John Hall, Bill Hamilton și Tom Hall. Dintre cari ultimii doi apar a fi cei cari sunt designați sub inițialele H & H într'una din scrisorile fratelui meu.

După terminarea alegerilor m'am dus la Bulci pentru a răspunde la o veche invitație a prietenului meu Ionel Masonyi Styrcea, spre a mă recrea și destinde după deprimarea ce-mi cauzase felul în care se terminaseră alegerile, precum și pentru a discuta cu gazda chestiuni tehnice în legătură cu exploatările sale (moara etc.) de care am făcut mențiune în declarațiile mele anterioare. Sederea mea acolo s'a prelungit în urma faptului sosirii oarecum neașteptate a dlui Pogoneanu de curând căsătorit cu Dra Cecilia Sorescu. Sederea noastră la Bulci a avut exclusiv caracterul unei recreații care pentru mine a fost de mai scurtă durată deoarece a trebuit să mă reîntorc la serviciul meu din București. Am revenit în Capitală câteva zile înaintea Crăciunului 1946.

./.

După înapoierea în Capitală mi-am reluat activitatea profesională cu un sentiment de relativă uşurare datorit faptului că eram descărcat de preocuparea alegerilor şi liber să mă întorc la exerciţiul meseriei care mi-a fost aproape întotdeauna un prilej de satisfacţie morală.

Trecând sărbătorile am aşteptat să primesc un semn în ce priveşte soarta fratelui meu în străinătate' Fusese convenit ca J.Hall să-mi semnaleze prin telefon când va fi cazul să viu să-l văd. Nu am primit nici un semn de acest fel astfel încât la înapoierea dlui Pogoneanu dela Bulci nu eram încă în posesia nici unei comunicări. La câteva zile dela sosirea Dlui Pogoneanu am putut avea prima ştire venită pe calea Ministerului de Externe. Era vorba de o comunicare din partea ministrului dela Berna prin care relata că la înmormântarea cumnatei mele a văzut pe fratele meu. Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie Cam în aceiaşi perioadă am fost la casa din Str.X spre a vedea ce e cu dl.Hall nu l'am găsit. Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare. L-am căutat din nou la termenul indicat şi din nou nu l'am găsit. Revenind peste o săptămână l'am găsit pe J.Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se găseau două scrisori cu date mult diferite: una a fratelui meu datată din Noemvrie alta a dlui Vişoianu datată cred din Ianuarie. Ambele adresate dlui Pogoneanu; deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale. Cpt.Hall întrebat fiind de mine dacă ştie unde sunt Hamilton şi Hall mi-a spud că sunt plecaţi din ţară, probabil definitiv, şi că în străinătate nu i-a revăzut. L-am întrebat dacă ar mai putea în aceste condiţii face să-i parvină fratelui meu vre-un mesaj. Mi-a răspuns că nu i l'ar putea preda direct dar îl va lăsa la Viena într'un loc din care va fi îndrumat mai departe. M'am interesat dacă s'au transportat bagajele fratelui meu care fuseseră lăsate în grija Cpt. Hall. Am fost asigurat că s'au transmis.

Am dus dlui Pogoneanu corespondenţa care nu cuprindea nimic important în afară de indicaţia că speră să ajungă la Berna în foarte scurt timp şi că nu mai avea

./.

ştiri dela noi dela plecare. In scrisoarea foarte scurtă a dlui Vişoianu era vorba de starea rea în care se găseşte din cauza faptului că nu a primit bagajele ce aranjase să-i fie trimise. Deasemeni îşi exprima temeri ca nu cumva sora lui, să aibă neplăceri din cauza plecării sale peste graniţă şi recomanda să nu fie lăsată singură.

Atât eu cât şi Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite. Răspunsurile le-am înmânat cam la zece zile dela primirea mesagiilor; această dată îmi fusese arătată de Cpt.Hall ca aceea a plecării sale din ţară cu titlu definitiv. Predându-i răspunsurile noastre m'am interesat şi de bagajele dlui Vişoianu cari fuseseră neglijate probabil din cauza plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton. Odată cu plecarea Cpt. J.Hall se închee în mod definitiv capitalul cunoştinţelor mele în cercurile americane. Singura persoană din misiunea V.S.A. pe care am mai văzut-o de atunci a fost Dl.R.Melbourne pe care l'am întâlnit la dl Pogoneanu timp de 5 minute prin luna Mai. Găsindu-mă la dl.Pogoneanu a sosit dl.Melbourne cu care am făcut cunoştinţă şi după un scurt schimb de cuvinte de politeţă m'am retras.

Răspunsul pe care eu l'am trimis fratelui meu prin Cpt.Hall conţinea numai chestiuni de ordin personal deoarece consideram că era prea curând după încetarea din viaţă a soţiei sale pentru a-i putea scrie despre alte subiecte. După cât îmi amintesc Pogoneanu i-a transmis numai condoleanţe. Cred fără a putea preciza că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej şi fratelui său şi dlui G.Anastasiu.

După plecarea Cpt.Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu. Această perioadă a durat cam până la sfârşitul lunii Martie sau începutul lunii Aprilie. Nu am avut în acest timp nici-o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută dlui Leucuţia la care am găsit şi pe dl.preşedinte Maniu. Venisem să văd care este starea de spirit în partid la acea dată şi mă adresam pentru aceasta dlui Leucuţia cu care fratele meu era în bune relaţii de simpatie reciprocă. Pe dl.Leucuţia îl cunoscusem odată în casa fratelui

./.

meu şi încă odată atunci când prin Septemvrie 1945 fratele meu m'a condus spre a mă prezenta dlui Maniu în casa dlui Leucuţia.

Am fost foarte jenat întâlnind pe dl.Maniu pe neaşteptate întrucât ştiam că văzându-mă nădăjduia să-i pot aduce ştiri dela fratele meu ceeace nu eram în măsură să fac. Nu am putut face altceva decât să relatez câteva din ştirile mai importante ce citisem în ultima vreme în buletinele Rador la dl.Pogoneanu şi să citez câteva articole din presa străină pe care le văzusem în acelaş loc. Am întrebat pe dl.Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu şi am cerut deasemenea să cunosc atitudinea şi activitatea partidului în împrejurările de atunci/spre a putea să scriu fratelui meu care în această privinţă bazat pe cuvântul cel mai autorizat. Dl.Maniu mi-a răspuns că nu am nimic xxxxxxxxx deosebit de comunicat şi că dimpotrivă ar dori să cunoască opinia fratelui meu în ce priveşte starea de lucruri din ţară în raport cu ceeace se petrece în străinătate. In ce priveşte politica partidului ea se menţine pe linia de a contesta validitatea stării isvorîte din falsificarea alegerilor şi că aşteaptă ca ratificarea tratatelor de pace să aducă condiţii cari să permită o schimbare a situaţiei. Tocmai fiindcă situaţia internă era legată de cea internaţională ar fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.

Am plecat asigurând pe dl.Maniu că de îndată ce voiu avea prilejul voiu scrie aceste lucruri fratelui meu şi că voiu veni atunci dacă d-sa va fi în Capitală să primesc noui instrucţiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.

La începutul lunii Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi acea a misiunii britanice, în condiţiile arătate în declaraţiile mele anterioare prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.

Intr'o declaraţie anterioară am arătat conţinutul mesajului şi felul în care a fost folosit.

Cu acelaş prilej am primit şi scrisoarea adresată

./.

dlui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanțele primite și arată în altă ordine de idei, că a pierdut contactul cu cei pe care-i numește H și H.

Mie îmi scria în afară de lucruri în legătură cu treburile familiare că nu este încă în măsură să facă comunicări interesând partidul dar că va face acest lucru de îndată ce-i va sta în putință.

Conținutul mesajului l'am adus la cunoștința dlui Pogoneanu după care am fost la dl.Maniu pentru a-i aduce la cunoștință materialul primit. Intr'o declarație anterioară pe care o mențin în totul am arătat felul în care dl Maniu a formulat instrucțiunile sale în chestiunea partidelor agrariene. Adaug că am adus cu acest prilej la cunoștința dlui Maniu că dl.Vișoianu are dificultăți de a putea ieși din zona americană din Germania lucru care rezultă dintr'una din scrisorile fratelui meu către dl.Pogoneanu, și-l rugam ca atunci când ar avea prilejul să vorbească cu reprezentantul politic american să-l determine a interveni pentruca dificultățile să fie înlăturate. Intr'o convorbire ulterioară pe care am avut-o amintindu-i dlui Maniu din nou acest subiect, dsa mi-a răspuns că a primit asigurări că se va proceda în sensul cerut.

La sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai am primit pe aceiași cale al doilea mesaj important al fratelui meu care conținea o scrisoare către dl.Maniu și un memoriu asupra situației internaționale în raport cu poziția țării noastre. Mesajul acesta este cel mai important dintre cele venite din străinătate și pe cari am avut prilejul de a le avea în mână. Totuși în momentul sosirii el era depășit de împrejurări. Fratele meu promitea un al doilea memoriu care n'a sosit niciodată (după cât îmi este cunoscut.)

Am predat acest mesaj dlui Maniu la începutul lunii Mai după ce în prealabil îl adusesem la cunoștința dlui Pogoneanu care l-a reținut pentru a-l copia.

Când am predat acest mesaj, după cât îmi amintesc, dl.Maniu era la dejun la dl.Mănuilă. Am înmânat mesajul

./.

dlui Coposu care m'a rugat să trec mai târziu, la ora 16 dacă doresc să vorbesc cu dl.Maniu. Menţionez acest detal: făcând rezerve că s'ar putea să mă înşel şi acest episod să se fi petrecut cu prilejul înmânării unui alt document de care voi vorbi mai jos (memoriul Tătărăscu). Am revenit la ora indicată şi am citit dlui Maniu (rezumându-le oral) şi câteva interesante articole din presa străină venite odată cu memoriul în chestiune. Era vorba de articole scris de Markham şi alte câteva articole din presa engleză şi elveţiană. Dl.Maniu mi-a vorbit cu îngrijorare de faptul că în întreaga ţară începuseră să se producă arestări masive în rândurile partidului nostru. Era preocupat de tratamentul la care vor fi supuşi cei arestaţi şi de efectul demoralizant de teroare pe care aceste arestări îl au asupra celor rămaşi în libertate din cari foarte mulţi de teamă încep să părăsească locuinţele şi să se refugieze în regiu: unde nu sunt cunoscuţi. Era deasemenea preocupaţi de faptul că ajutarea materială (întreţinerea în închisori) ai celor arestaţi şi ai familiilor acestora va necesita sacrificii mari din partea celor rămaşi în libertate, sacrificii pe cari aceştia nu vor fi în măsură să le facă. A avut cuvinte amare la adresa burgheziei cu averi considerabile care deşi înţeleg că lupta partidului pentru menţinerea dreptului de proprietate este şi o luptă pentru cauza ei totuşi nu numai că nu se alătură la riscuri, dar nici cel puţin sacrificii materiale nu vrea să facă pentru acei cari sunt loviţi în această luptă. Am avut impresia că dl.Maniu sumte cu amărăciune faptul că împrejurările sunt de aşa natură încât unii trebue să jertfească totul şi alţii prea puţin. Am observat dlui preşedinte că de fapt acei cari suferă sunt voluntari, s'au asociat în mod liber cauzei pe care o reprezintă partidul şi că deci riscurile sunt dinainte acceptate de aceştia.

Dl.Maniu mi-a spus că ar vrea să scrie fratelui meu spre a arăta situaţia tragică ce se pregăteşte partidului, fiindcă avea intuiţia că vor urma măsuri din ce în ce mai grave îndreptate împotriva acestuia, şi să-l roage să intensifice prin toate mijloacele posibile acţiunea pentru interesarea în starea de lucruri dela noi atât a opiniei

publice cât şi a oficialităţii din străinătate. Faţă de calitatea elementelor ce lucrau în străinătate - 3 foşti miniştri de externe şi 2 ambasadori - rezultatele erau sla D-sa va face demersuri şi pe lângă misiunile marilor pute de aci, precum şi pe lângă Guvern dar doreşte ca şi cei di străinătate să înţeleagă cât se poate de bine situaţia dela noi pentruca să depună toate eforturile. M'a întrebat: Aveţi dvs. un mijloc sigur pentru a transmite scrisoarea mea ? Am spus că mijlocul prin care aş putea trimite o astfel de scrisoare nu garantează că nu ar fi citită şi de alţii dec destinatarul. Faţă de acest răspuns dl. Maniu mi-a spus că va mai reflecta la acest subiect.

Cu aceasta întrevederea s'a terminat.

In cursul lunii Maiu am mai fost la dl. Maniu cu scopul de a obţine textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor cu scopul de a le transmite în străinătate. Trebue să adaug toate comunicările ce au mai avut loc cu cei dinafară începând din luna Mai nu au avut ca punct de plecare şi sosire persoana mea. Voi arăta mai jos ce ştii despre aceste comunicări.

In trei vizite succesive nu am putut obţine textele cerute deoarece din cauza arestărilor şi percheziţiilor materialul era dispersat.

In cursul lunii Iunie şi până la episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu dl. Maniu: O întrevedere în care i-am emis copia memoriului Tătărăscu către partidele din B.P.D., obţinută dela dl. Pogoneanu. Altă întrevedere în care am obţinut dela dl. Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziţiei precum şi un memoriu destinat a fi presentat prin fratele meu, în numele p.n.ţ. parlamentelor din ţările occidentale. Cu acest prilej am primit şi scrisoarea calificată dramatică destinată fratelui meu, pe care dl. Maniu intenţionase mai de mult să o trimită, după cum am arătat mai sus. Ultima întrevedere, în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta dlui Maniu de expedierea documentelor încredinţate.

La plecare am strâns mâna, pentru ultima dată până în ziua de azi, dlui preşedinte Iuliu Maniu, precum şi dlor Ion Mihalache şi N. Penescu pe cari nu-i mai văzusem de

./.

aproape un an şi cari tocmai soseau la dl.Maniu în momentul plecării mele.

Dintre aceste trei întrevederi una a avut loc în casa Leucuţia şi două în casa din Str.Delavrancea.

Am relatat în cele de mai sus, cari au fost raporturile mele cu cele două borne ale circuitului pe care mă găseam: Partidul prin şeful său dl.Maniu deoparte şi fratele meu de cealaltă.

Un punct intermediat de contact era prietenul meu dl.Pogoneanu.

Raporturi cu conţinut politic am avut cu dl.Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcini de a obţine semnătura dlui Maniu şi a transmite fratelui meu scrisoarea comună a şefilor de partid de către acesta.

Incepând din acel moment am pus unul la dispoziţia celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimetea acolo. Intrucât câmpul de lucru al dlui Pogoneanu era mai cuprinzător decât al meu în sensul că al meu se limita la ceeace interesa direct partidul naţional ţărănesc în timp ce al lui se extindea la ansamblul raporturilor dintre politica internă şi politica internaţională, înseamnă că în fapt tot ce a intrat ca material documentar întâi în mâna mea a parvenit dlui Pogoneanu; în sensul cellalt materialul intrat întâi în mâinile dlui Pogoneanu nu-mi parvenea în mod necesar mie. Vreau să spun că o parte din acest material scăpa vederii mele şi aceasta nu necesarmente fiindcă dl.Pogoneanu ar fi intenţionat să păstreze secretul faţă de mine ci fiindcă prin obiceiul său de a face să se copieze actele şi apoi să le trimită la archive misterioase făcea că nu luam cunoştinţă decât de acele documente şi comunicări cari se găseau în posesia lui atunci când îl vizitam eu, fie prin relatare orală de acelea cari prin asociaţie de idei erau aduse în conversaţie. Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam. Am mai văzut şi multe altele pe cari însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau ţel decânt printr'o amănunţită confruntare cu Poganeanu. Citez totuşi următoarele documente: scrisori dela dl.Al.

./.

Cretzianu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa în U.S.A. Scrisori dela dl.Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V.vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P.încercând să-l stimuleze pe un ton întrucâtva drastic. Scrisori dela ~~xx~~ Gr.Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte. Scrisori dela fratele său Titu fără mare importanţă. Detalii nu pot da fiindcă nefăcând uz de nici un fel de notări, nepăstrând documente şi folosind numai memoria nu pot localiza precis totul. Dacă însă mi s'ar pune în faţă documentele aş putea arăta cari sunt cele pe cari le-am văzut şi cele pe cari nu le-am văzut. De căile de transmitere de cari dispunea dl. Pogoneanu am făcut uz şi eu în sensul că am încredinţat dlui Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în care tratam la un loc şi fără a păstra copii chestiunile personale, ştiri curente din ţară însoţite de articole de gazetă din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei, impresii din cadrul partidului n.ţ. şi eventual instrucţiuni pe cari le culegeam în întrevederile cu dl.Maniu aşa cum am arătat mai sus. Scrisorile mele şi cele ale lui Pogoneanu, în principiu erau la dispoziţia reciprocă pentru a fi citite, în fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna şi el şi eu - de multe ori la acelaş birou (al său) - scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.

Acestea sunt cele ce am de spus în legătură cu rolul şi activitatea mea conjugată cu aceea a P.N.Ţ. a fratelui meu şi a dlui V.Răd.Pogoneanu.

==

In legătură cu întrevederile mele cu dl.Maniu adaug că ultima din întrevederile mele cu d-sa am întrebat pe dl. Maniu am întrebat cine este persoana pe care d-sa o indică pentru

- a primi din partea mea, în lipsa d-sale mesagiile pe cari le-aş primi pentru d-sa.

- şi cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când d-sa ar lipsi din Capitală.

./.

dl.Maniu mi-a indicat numele dlui Leucuția; precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicație.

==

Cu prilejul anunțării de către mine a plecării fratelui meu, dl.Maniu, am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret. Dl.Maniu mi-a spus că față de dl.Mihalache nu poate avea secrete, la care am răspuns că nu am înțeles prin secret strict să nu încredințeze știrea unei personalități de talia dlui Mihalache.

==

Despre tratativele confidențiale duse de fratele meu cu cercuri americane știu în ce privește conținutul lor ceeace am putut afla din ultima convorbire avută cu fratele meu relatată în paginile de mai sus combinate cu convorbirile ulterioare avute cu Pogoneanu și anume:

- că au avut loc discuțiuni importante de ordin politic în cari pentru prima dată din August 1945 s'au produs propuneri americane cari ar demonstra interes pentru țara noastră.
- că din partea fratelui meu s'ar fi făcut contrapropuneri cari au fost găsite interesante într'o măsură oarecum redusă
- că sunt de așteptat rezultatele acestor propuneri cari urmează să fie lămurite de către fratele meu atunci când în străinătate va fi în măsură să ia contact cu oficialități străine autorizate și de nivel mai înalt
- că atâta timp cât nu vom primi o explicație din partea fratelui x trebue să considerăm că nimic nou nu s'a întâmplat și mai ales să evităm cu grijă de a discuta chestiuni de ordin politic cu americani.

de exclus

Aceste lucruri au fost aduse la cunoștință în convorbirea dela dl.O.Neamțu de care am făcut mențiune mai sus, și în care s'a găsit de comun acord util ca în vederea nervozității care va urma după cunoașterea plecării fratelui meu să ne vedem de treburile private spre a nu contribui și mai mult la enervarea oficialității.

Mai târziu atunci când am aflat din știrile venite din străinătate că fusese pierdut contactul între fratele

./.

meu şi cei cu cari tratase, discutând din nou chestiunea cu dl.Pogoneanu am ascultat din partea acestuia un comentar la ale cărui concluzii m'am raliat şi eu (şi continuu să rămân şi azi de aceiaşi părere) şi anume:

Persoanele cu cari fratele meu tratase nu erau decât xxxxxx elemente ale unui serviciu cu obiectivul limitat de a studia o ipoteză de lucru şi că această ipoteză ieşise din actualitate.

Această concluzie era întemeiată la început pe faptul plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton, apoi pe pierderea contactului acestora cu fratele meu în străinătate şi în sfârşit din ce în ce mai puternic cu trecerea timpului pe faptul că fratele meu nu trimisese nici un mesaj din care să rezulte că în străinătate a verificat seriozitatea interesului pe care propunerile americane le arătaseră la început.

In cursul acestei discuţii am înţeles că în tratativele duse de fratele meu cu H.şi H punctul de vedere al fratelui meu fusese de a face ca V.S.A. să dea sprijinul politic necesar ca partidele de opoziţie să se poată mişca cât mai la largul lor în politica internă în baza unor reglementări între marile puteri cari să fie aplicate în mod eficace în timp ce propunerea americană avea un conţinut pur tehnic de organizare în vederea unei eventuale acţiuni de rezistenţă. Era pentru mine evident că sfatul unei rezerve totale până la noui comunicări din partea fratelui meu era mai mult decât înţelept. Comentarul formulat de Pogoneanu deasemenea. Concluzia pe care o trag este că, în afară de plecarea fratelui meu în condiţii de securitate episodul tratativelor cu americanii este lichidat fără alte urmare din punct de vedere al conţinutului tratativelor.

de Gradia

==

In ce priveşte faptul de a fi întâlnit la Pogoneanu alte persoane ţin să precizez, pentru a răspunde la o întrebare pusă, că nici odată nu am întâlnit astfel de persoane în baza unei convocări sau a unui aranjament dinainte pregătit ci întotdeauna aceste întâlniri au fost pur întâmplătoare. Exceptez patru sau cinci cazuri când am ieşit cu Picki Pogoneanu, soţia sa şi vreun prieten al lui Picki să luăm masa împreună în oraş.

ss.Ing.Niculescu Buzeşti.

29.VIII.1947.

22.IX.947 [illegible]

00315

D E C L A R A T I E

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI, domiciliat în Str.Sf.Constantin 24.

Imi amintesc că într'una din ultimele întrevederi avute cu Dl.POGONEANU, am dicutat conținutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.MANIU sau forul Statutar al Partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene care fusese semnat deja de partidele din alte țări. Fratele meu spunea că deși punctul său de vedere fusese în totdeauna că semnarea acestui pact nu era oportună totuși acum că semnarea de către alte partide se produsese socotea că este bine să se asocieze dela început și Partidul Național Țărănesc.

Scrisoarea era adresată mie. Nu am întreprins nici-un demers în sensul cerut de fratele meu întrucât nu mai aveam cui să mă adresez din cauza arestărilor efectuate în cadrul Partidului N.T., Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviință interpetând scrisoarea mai veche încredințată de Dl.MANIU.

Nu-mi aduc aminte dacă la aceasta întrevedere a asistat Dl.STYRCEA.

Câteva zile înainte de arestarea D-lui POGONEANU a mai avut o întrevedere la D-sa în cursul căreia a sosit Dl. STYRCEA, care mi-a spus că a primit o scrisoare dela soția sa din Elveția lângă care se mai afla o notiță semnată "B" și în dosul căreia era și o frază scurtă din partea fratelui meu. Notița semnată B. provenea dela HAMILTON și era primul semn al unei reîntâlniri între aceste și fratele meu. Din cuprinsul notiței rezulta că nu mai era actuale cele discutate în toamna 1946, de fratele meu și că era bine ca să nu rămână în țară cine poate fi de vre'un folos în străinătate sau cine își poate creea acolo o situație personală, fiindcă în țară situația avea să devină din ce în ce mai rea.

./.

00316

In adnotarea sa fratele meu spunea că este de acord în principiu deşi nu în total cu cele ce scria B.

Textul notiţei nu l-am văzut fiindcă Dl.STYRCEA deşi notiţa nu-i era destinată D-sale,a distrus-o spre a nu se găsi asupra sa,.

Nu ştiu ce dată avea scrisoarea şi nu ştiu pe ce cale a parvenit. Bănuesc că prin vre'un membru al Misiunei Americane.

Că B.însemna HAMLTON rezultă din faptul că spre a se referi la discutiile avute cu fratele meu in toamna 1946,persoana in chestiune nu ar fi putut fi decât sau HALL sau HAMILTON. Semnând B.era HAMILTON / care se numea BILL/. HALL ar fi semnat cu numele său / TOM sau T./.

In ce priveste semnificatia acestui mesaj am fost de părere că el confirmă impresia pe care am avut-o in trecut,anume că discutiunile din toamna 1946,nu au avut urmare si că in ţară situatia va continua să fie determinată exclusiv de raporturile politice intre aliaţi.Rezerva fratelui meu asupra continutului celor scrise de B.,o interpretam in sensul că el considera că este just să sperăm intr'o imbunătătire in ce priveste situatia internă si că deci să ~~xxxxxxx~~ nu ne alarmăm in sensul de a considera că trebue să părăsim tara.Aceasta se potrivea şi cu opinia D-lui POGONEANU care era convins că in cursul toamnei curente se va produce o destindere a raporturilor intre aliati ceiace va avea drept consecinte si o destindere in politica internă.

In ce priveste pe Dl.ION STYRCEA,D-sa considera că independent care ar putea fi semnificatia mesajului ,considera că trebue să continue a se ocupa intens de administrarea treburilor si averii proprii,fiindcă aceasta era pentru D-sa o răspundere fată de toti cei ce lucrau in intreprinderile sale,si fiindcă socotea că era de datoria sa să-l facă să prospereze in ciuda tuturor dificultăţilor.Pentru acest motiv nu putea lua in considerare ideea de a părăsi tara desi sotia sa insista foarte mult, in scrisoarea sa,in acest sens.

La intrebarea ce mi se pune,dacă in urma comunicărilor de mai sus s'a proectat plecarea din tară a cuiva,răspund,că POGONEANU a arătat că pentru el problema nu se pune; eu am spus că nu văd o şansă rezonabilă in baza căreia să-mi pot pune problema Că in principiu cred că sunt in pericol de arestare iminentă ceeace in mod inevitabil mă face să mă gândesc la plecare.Mă retine

./.

însă în special faptul că nu am mijloace pentru a trăi în afară şi că nu aşi putea fi de nici un folos cercului de români din străinătate, întrucât fiecare din cei care constitue acest cerc, este mai indicat prin trecutul şi pregătirea sa, decât mine, pentru un rol în acţiunea externă. Nici în profesiunea mea nu mă bucur de o specializare care să-mi garanteze o ocupaţie în străinătate. Nici un moment nu am întreprins ceva în sensul pregătirii unei plecări. Nici nu am mai discutat cu nimeni ulterior această chestiune pe care am abandonat-o chiar şi mintal.

ss/ Ing. Radu N. Bureşti

4.IX.1947

00318

Declarație

Subsemnatul Inginer Radu Niculescu Buzești domiciliat în Strada Sf. Constantin 24.

Îmi amintesc că într-una din ultimele întrevederi avute cu D-l Pogoneanu am discutat conținutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca D-l Maniu sau forul statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene ce fusese semnat deja de partidele din alte țări. Fratele meu spunea că deși punctul său de vedere fusese întotdeauna că semnarea acestui pact nu era oportună totuși acum că semnarea de către alte partide se produsese socotea că este bine să se asocieze dela început și partidul național țărănesc.

Scrisoarea era adresată mie. Nu am întreprins nici-un demers în sensul cerut de fratele meu întrucât nu mai aveam cui să mă adresez din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului n.ț. Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviință interpretând scrisoarea mai veche încredințată de D-l Maniu.

Nu-mi aduc aminte dacă la această întrevedere a asistat D-l Styrcea.

Câteva zile înainte de arestarea D-lui Pogoneanu a mai avut loc o întrevedere la D-sa în cursul căreia a sosit D-l Styrcea care ne-a spus că a primit o scrisoare dela soția sa din Elveția lângă ~~care~~ se mai afla o notiță semnată B. și în josul căreia era și o frază scrisă din partea fratelui meu. Notița semnată B provenea ~~dela~~ dela Hamilton și era primul ~~semn~~ al unei reîntâlniri între acesta și fratele meu. Din cuprinsul notiței reeșea că nu mai erau actuale cele discutate în toamna 1946 de fratele meu și că era bine ca să nu rămână

Ing. Niculescu Buzești

în țară cine poate fi de vre-un folos în străinătate sau cine își poate crea acolo o situație personală, fiindcă în țară situația avea să devină din ce în ce mai rea.

In adnotarea sa fratele meu spunea că este de acord în principiu deși nu în total cu cele ce scria B.

Textul notiței nu l-am văzut fiindcă Dl Styrcea deși notița nu-i era destinată Dsale, a distrus-o spre a nu se găsi asupra sa.

Nu știu ce dată avea scrisoarea și nu știu pe ce cale a parvenit. Bănuiesc că prin vre-un membru al misiunii americane.

Că B. însemna Hamilton rezultă din faptul că spre a se referi la discuțiile avute cu fratele meu în toamna 1946 persoana în chestiune nu ar fi putut fi decât sau Hall sau Hamilton. Semnând B era Hamilton (care se numea Bill). Hall ar fi semnat cu numele său (Tom sau T).

In ce privește semnificația acestui mesaj am fost de părere că el confirmă impresia pe care am avut-o în trecut anume că discuțiile din toamna 1946 nu au avut urmare și că în țară situația va continua să fie determinată exclusiv de raporturile politice între aliați. Rezerva fratelui meu asupra conținutului celor scrise de B o interpretam în sensul că el considera că este just să sperăm într-o îmbunătățire în ce privește situația internă și că deși nu ~~tre~~ să nu ne alarmăm în sensul ~~de~~ ~~tre~~ a considera că trebuie să părăsim țara. Aceasta se potrivea și cu opinia Dlui Pogoneanu care era convins că în cursul toamnei curente se va produce o destindere a raporturilor între aliați, ceeace va avea drept consecință și o destindere în politica internă.

In ce privește pe Dl. Ion Styrcea, Domniasa considera că

[signature]

independent care ar putea fi semnificația regimului și considera că trebue să continue a se ocupa intens de administrarea treburilor și averii proprii fiindcă aceasta era pentru D-sa o răspundere față de toți cei ce lucrau în întreprinderile sale și fiindcă socotea că era de datoria sa să le facă să prospereze în ciuda tuturor dificultăților. Pentru acest motiv nu putea lua în considerare ideea de a părăsi țara deși soția sa insista foarte mult, și surioarea sa, în acest sens.

La întrebarea ce mi se pune, dacă în urma ~~acestor~~ comunicărilor de mai sus s'a proectat plecarea din țară a cuiva, răspund că Pogoneanu a arătat că pentru el problema nu se pune; eu am spus că nu văd o șansă rezonabilă în baza căreia să-mi pot pune problema. Că în principiu cred că sunt în pericol de arestare iminentă ceeace în mod inevitabil mă face să mă gândesc la plecare. Mă reține însă în special faptul că nu am mijloace pentru a trăi în afară și că nu aș putea fi de nici-un folos cercului de români din străinătate întrucât fiecare din cei cari constitue acest cerc este mai indicat prin trecutul și pregătirea sa, decât mine, pentru un rol în acțiunea externă. Nici în profesiunea mea nu mă bucur de o specializare care să-mi ~~permită~~ ~~[illegible]~~ garanteze o ocupație în străinătate.

Nici-un moment nu am întreprins ceva în sensul pregătirii unei plecări. Nici nu am mai discutat cu nimeni ulterior această chestiune pe care am abandonat-o chiar și mintal.

[signature]

4 IX 1947

RADU NICULESCU BUZESTI   1 Septemvrie 194[illegible]   00321

R E F E R A T
================

In prima declaraţie Ing.R.N.Buzeşti arată că nu ştia precis pe ce cale fratele lui a părăsit ţara, în orice caz scopul plecării era acela de a-şi revedea soţia suferindă. Intenţia plecării i-a fost comunicată şi lui I.Maniu.

Arată că îl cunoaşte pe Fl.Roiu ca "om corect şi de caracter".

Despre o împuternicire dată de Maniu fratelui său pentru străinătate nu îşi aminteşte.

Maniu i-a spus că nu se poate asocia iniţiativei lui Macek referitor la grupul agrarian, deoarece aceasta ar duce la înrăutăţirea relaţiilor cu U.R.S.S.

A rămas cu impresia că Pogoneanu pusese la dispoziţia lui Mihalache unele studii în legătură cu problema Dunării.

Are credinţa că scrisorile fratelui său "soseau în ţară prin mijloace pe care dl.Boxhall le putea folosi şi cari nu pot fi alte decât acelea ale Misiunei Britanice".

I-a prezentat lui Maniu două mesagii care i-au venit dela fratele său.

Mesagiile i-au fost transmise pe stradă de o persoană necunoscută, căreia i-a dat dealtfel un mesaj pentru fratele său limitându-se în acesta la relatări de impresii ce căpătase în întrevederea cu dl Maniu, căutând să folosească cât mai exact chiar expresiile lui Maniu.

"După plecarea fratelui meu am început a avea cu Pogoneanu discuţiuni frecvente şi schimburi de vederi asupra evenimentelor politice. Am adus la cunoştinţă dlui Pogoneanu cele două mesagii primite din partea fratelui meu, lăsându-i-le spre consultare".

./.

Reciproc citeam la dl.Pogoneanu buletinul de ştiri şi afla ecouri provenite din străinătate asupra avenimentelor politice dela noi şi din alte ţări, pe care nu ştie de unde le culegea Pogoneanu.

Stie că în luna Septemvrie 1946 a fost în vizită la fratele său I.Maniu, căruia îi comunicase cu ocazia aceasta hotărîrea lui de a părăsi ţara. A avut impresia că şi Vişoianu se pregăteşte de plecare. "In jurul datei de 15 Septemvrie a fost vizita la ora târzie la Casa Stirbey a două persoane vorbind limba angleză care au avut o convorbire de aproape 2-3 ore cu fratele meu. Două zile după aceea fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Stirbey cu Dna Ioana Bujoiu. Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea, am putut deduce că fratele meu dicta doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză. Nu am cunoscut niciodată textul dictat. Anumite fapte petrecute mai târziu combinate între ele mi-au dat posibilitatea să creez o ipoteză asupra celor petrecute în jurul plecării fratelui meu".

Inainte de plecare fratele lui şi-a luat rămas bun şi i-a spus că "în ultimele zile a dus tratative importante de al căror conţinut voi afla în măsura necesară la momentul potrivit. Transmite prietenilor săi ca aceştia să se abţină de a face orice gest atât timp cât nu vor fi în posesia unei dări de seamă din partea lui asupra felului în care se văd lucrurile din străinătate".

După plecare urma să găsească în safe indicaţia mijlocului prin care va putea să-i comunice fratelui său. A adăugat că este în aşteptarea unei scrisori din partea lui I.Maniu, la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie, care-i va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate.

Transmiţându-i lui Pogoneanu "ultimele recomandări ale fratelui său, acesta a emis ideea că este util să ne adunăm într'un loc mai retras pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de aceste recomandări".

Adunarea a avut loc la O.Neamţu.

A participat V.Pogoneanu, I.Stârcea, Camil

./.

Demetrescu şi Radu Buzeşti. Esenţa recomandărilor a fost abţinerea dela orice iniţiativă atâta timp cât Gr.N.Buzeşti nu va fi comunicat nimic din străinătate. Pogoneanu a arătat că Gr.N.Buzeşti a dus negocieri importante cu cercuri americane, concluziile nefiind încă trase, urmează ca toţi să aştepte.

A obţinut personal semnătura lui Maniu pe un mesaj compus de Pogoneanu, în baza indicaţiilor fratelui său, care discutase chestiunea cu Maniu. Prin această scrisoare Maniu roagă pe Gr.N.Buzeşti să grupeze pe românii din străinătate într'un mănunchiu şi în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii să indice care ar fi opinia dlui Maniu. Pe textul acesta C.Brătianu a adăogat "de acord cu dl.Maniu" şi a semnat. Titel Petrescu a adăogat că roagă pe dl.Buzeşti să ia contact cu personalităţile mişcării socialiste din străinătate şi să le lămurească asupra situaţiei din România în special în ce priveşte situaţia P.S.D.It Scrisoarea a fost predată în conformitate cu instrucţiunile primite, în Parcul Jianu, Str. X. Cpt.John Hall, prin care a primit şi expediat câteva scrisori fratelui său.

In ce priveşte persoanele cu care Gr.N.Buzeşti a avut relaţii înainte de plecare, precizează că din vizitele din Str.X şi conversaţiile cu Pogoneanu a putut găsi că aceste peesoane erau: John Hall, Bill Hamilton şi Tom Hall, din care ultimii doi apar a fi H şi H într'una din scrisorile lui Gr.N.Buzeşti.

A fost de repetate ori la I.Maniu i-a dus scrisorile fratelui său şi i-a cerut acestuia instrucţiuni care apoi le-a remis străinătăţii.

Asupra documentului rezumând tratativele cu americanii, ştie în linii mari următoarele: "că avuseseră loc propuneri americane şi propuneri ale fratelui meu, care erau mult diferite prin natura lor în sensul că americanii propuneau o organizare în vederea eventualităţii unui conflict în timp ce fratele meu propunea anumite măsuri de colaborare în vederea întăririi poziţiei a partidelor de opoziţie ca fiind cel mai

./.

potrivit mijloc pentru a face faţă oricăror împrejurări. Că pentru a se crea o bază de discuţie a fost necsar ca cele două puncte de vedere care în fond nu sunt concibiabile să fie ajustate în aşa fel încât să poată sta împreună în vederea unei deciziuni ulterioare. In sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acţiune din cari unul în străinătate şi altul în interior. Aceste lucruri erau cunoscute domnului Pogoneanu.

13 Septembrie,1947

00325

R E F E R A T

Arestatul Ing. RADU NICULESCU BUZESTI,născut la 23 Februarie 1911,la Buzău,domiciliat în Bucureşti str. Sf. Constantin nr 24,deţinut la această Direcţie din ziua de 16 August 1947,la întrebările ce i s'au pus în cursul anchetei,

RECUNOASTE

In vara anului 1946,fratele său GRIGORE NICULESCU BUZEST fiind din ce în ce mai îngrijorat asupra sănătăţii soţiei sale, aflate în străinătate şi nefiindu-i posibil să obţină vizele de ieşire,s'a gândit să plece în mod clandestin. In acelaş timp R.N.B a aflat dela fratele său că acesta duce tratative cu nişte agenţi americani cu legături înalte,şi asistând personal la una din aceste intrevederi în Palatul Stirbei/la care au luat parte afară de el ; BILL HAMILTON,TOM HALL,GRIG.NICULESCU BUZESTI şi IOAN STARCEA MOCSONIY/ şi-a dat seama că punctul de vedere american,asupra rezolvării situaţiei politice în favoarea opoziţiei din România,era că" nici o acţiune de ordin politic nu are sanşă de succes dacă nu este întemeiată şi spirrijinită de o organizaţie de luptă armată!-

Stie că avuseseră loc tratative şi că la urmă s'a elaborat nu înscris/ prin oficiul Dnei Ioana Buyoi/ textul căruia însă nu-l cunoaşte. Din discuţiile avute cu fratele său şi ulterior cu VICTOR RADULESCU POGONEANU ştie că în sensul compromisului încheiat intre punctul de vedere american şi cel românesc ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acţiune dintre cari unul în străinătate şi altul în interior.Tot aşa fratele lui i-a explicat lui personal,lui Pogoneanu şi Stârcea că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitar acesta ar trebui condus de un comitet special format din câte un reprezentant al P.N.T.,P.N.L şi P.S.D.I.un militar şi un om de finanţe.

Arată că înainte de plecare,fratele lui i-a arătat să nu se întreprindă nimic de către prietenii lui din ţară/cercul restrâns Pogoneanu,Stârcea,Camil Demetrescu/ până,nu vor primi instrucţiuni din partea acestuia din străinătate,că mai urmează să obţină dela MANIU,BRATIANU şi TITEL PETRESCU,un mesaj împuternicire pe care RADU NICULESCU BUZESTI îl va transmite lui prin legătura care i-a reeact-o cu americani HAMILTON si HALL/ pe

care-i găseşti in Parcul Jianu str. X/

GRIGORE NICULESCU BUZESTI a părăsit ţara pe calea aerului, intr'un avion american condus de cp.t JOHN HALL, însoţit fiind de IOANA BUJOI.-

Ca următorul avea să părăsească ţara V.R. POGONEANU. Acesta însă a pledat pe lângă americani să plece VISOIANU şi GEORGE CRETZEANU şi intr'adevăr pe aceeaş cale a părăsit ţara şi C. VISOIANU, GEORGE CRETZEANU neami găsind loc.-

Intre timp RADU NICULESCU BUZESTI, obţine semnătura lui MANIU pe mesajul -imputernicire adresat fratelui său /mesaj redactat de Pogoneanu/ şi prin CAMIL DEMETRESCU mai obţine semnătura pe acelaş mesaj a lui DINU BRATIANU şi TITEL PETRESCU. MMsajul a fost expediat tot prin americani din str. X.

Cu ocazia unei vizite în luna Octombrie 1946 la MANIU, RADU N. BUZESTI îl avertizează pe acesta că fratele său a părăsit ţara cu ajutorul unor agenţi americani, cu care dealtfel a avut discuţiuni îndelungate de ordin politic.

După plecarea lui Gr. NICULESCU BUZESTI /Octombrie 1946/ are loc o şedinţă specială a cercului de colaboratori intimi ai acestuia / V.R. POGONEANU, RADU N. BUZESTI, IONEL STARCEA MOCSONY şi CAMIL DEMETRESCU/ în casa lui OCTAVIAN NEAMTU la care s'ar fi hotărât să se ia o atitudine de expectativă până la venirea unor instrucţiuni din străinătate.

RADU NICULESCU BUZESTI, pleacă apoi în campania electorală la Reşiţa unde condidează pe locul III al listei P.N.T.

După alegeri îl vizitează pe ION STARCEA MOCSONIY la proprietatea acestuia din Bulci jud. Severin, unde vine şi VICTOR RADULESCU POGONEANU şi soţia acestuia. Află acolo că după plecarea fratelui său, TOM HALL a depus diligenţe pe lângă ION STARCEA MOCSONYI ca să se lucreze în sensul propunerilor americane.

Arată că a primit o serie de scrisori dela fratele lui şi C. VISOIANU prin JOHN HALL, prin care a remis şi răspunsurile.

Unele mesagii ale fratelui său a transmis şi lui MANIU şi dela acesta obţinea informaţii în legătură cu activitatea şi orientarea part. N.T. pe care le trimitea fratelui său. Tot aşa MANIU i-a dat o scrisoare şi un memoriu destinate remiterii în străinătate.

In ultimul timp trimiterile de corespondenţe cu străinătatea se făceau prin legăturile lui VICTOR POGONEANU.

Dealtfel a mai primit în repetate rânduri mesagii dela fratele său printr'un personaj neindentificat, calea pretinsă de RADU N. BUZESTI fiind însă misiunea britanică/ prin bunăvoin-

BOXHALL, aflat la Londra /.

Arată că după arestarea grupului de conducătorii P.N.T. / Tămădău/ a primit o scrisoare a fratelui său către MANIU, in care acesta cere ca P.N.T., să-l imputernicească să semneze pactul partidelor agrariene.

NU RECUNOASTE

Că ar fi văzut vre'o dată minuta şi memorandumul deşi spiritul lor îi este cunoscut din discuţiile avute cu fratele său şi VICTOR POGONEANU ;

Că rezultatul desbaterilor dintre fratele său şi agenţii americani, s'ar fi pus în realitate, grupul din ţară neprimind directive în această privinţă dela Gr. N. Buzeşti;

Că I. MANIU personal, sau conducerea P.N.T. ar fi avut vre'o cunoştinţă despre convorbirile între Gr. N. BUZEŞTI şi agenţii secreţi americani şi că în general, activitatea grupului POGONEANU s'ar fi desfăşurat din iniţiativa lui I. MANIU şi după indicaţiile acestuia.

13. Sept. 1947.

00328

Referat

Arestatul Ing. Radu Niculescu-Buzești, născ. la 23.II.1911, la Buzău, domiciliat în București, str. Sf. Constantine Nr. 24, deținut la această Direcție din ziua de 16 Aug. 1947., la întrebările ce i s'au pus în ~~la~~ cursul anchetei,

Recunoaște

În vara anului 1946. fratele său Gr. Niculescu Buzești, fiind din ce în ce mai îngrijorat asupra stării sănătății soției sale, aflate în străinătate, și nefiindu-i posibil să obțină vizele de ieșire, s'a gândit să plece în mod clandestin. – În acelaș timp a aflat dela fratele său că acesta duce tratative cu niște agenți americani cu legături înalte, și asistând personal la una din aceste întrevederi (în Palatul Stirbey) (la care au luat parte afară de el: Bill Hamilton, Tom Hall, Grig. N. Buzești și Ioan Styrcea Mocsonyi) și-a dat seama că punctul de vedere american asupra rezolvării situației politice în favoarea opoziției din România, era că „nici o acțiune de ordin politic nu are șanse de succes dacă nu este întemeiată și sprijinită de o organizație de luptă armată".–

-2-

Știe că au avut loc tratative și că la urmă s'a elaborat un înscris (prin oficiul d-nei Ioana Bujoi) textul căruia însă nu-l cunoaște. – Din discuțiile avute cu fratele său și ulterior cu Victor R. Pogoneanu știe că în sensul compromisului încheiat între punctul de vedere american și cel românesc „ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acțiune dintre cari unul în străinătate și altul în interior. Tot așa fratele lui i-a explicat lui personal lui Pogoneanu, Styrcea, că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare [illegible] condus de un comitet special format din reprezentantul PNȚ, PNL, PSDT, militari și oameni de finanțe.

[illegible] în ziua de plecare, fratele lui i-a arătat să nu se întreprindă nimic de către ~~[illegible]~~ prietenii lui din țară (cercul restrâns: Pogoneanu, Styrcea, Camil Demetrescu) până nu vor primi instrucțiuni din partea acestuia din străinătate, că mai urmează să obțină dela Maniu, Brătianu și Titel Petrescu ~~un împuternicire~~ mesaj împuternicire pe care Radu N. Buzești să-l transmită prin legătura ce i-a creat cu americanii Hamilton și Hall (pe care-i găsește în Parcul Jianu, str. X.). ~~Tot așa acesta~~

~~Fratele lui~~ Grig. Niculescu Buzești a părăsit țara pe calea aerului, într'un avion american condus de Cpt. John Hall, însoțit fiind de Ioana Bujoi. –

La următorul avea să părăsească țara V. R. Pogoneanu. – Acesta însă a pledat pe lângă americani să plece Visoianu și George Cretzeanu și într'adevăr pe aceeaș cale a

-3-

părăsit țara și C. Visoianu, George Cretzeanu nemaigăsind loc. –

Între timp Radu Niculescu Buzești obține semnătura lui Maniu pe mesajul-împuternicire adresat fratelui său (mesaj redactat de Pogoneanu) și prin Camil Demetrescu mai obține semnătura pe acelaș mesaj a lui Dinu Brătianu și Titel Petrescu. – Mesajul a fost expediat tot prin americanii din str. X. –

~~De altfel~~ Cu ocazia mai vizitei în luna oct. [illegible] ~~obținerii semnăturii~~ dela Maniu, Radu N. Buzești îl avertizează pe acesta că fratele său a părăsit țara ~~tot~~ cu ajutorul unor agenți americani cu care de altfel a avut discuțiuni îndelungate de ordin politic. –

După plecarea lui Gr. N. Buzești (oct. 1946) are loc o ședință specială a cercului de colaboratori intimi ai acestuia (V.R. Pogoneanu, Radu N. Buzești, Ionel Styrcea Mocsonyi și Camil Demetrescu) în casa lui Oct. [illegible] la care s'ar fi hotărît să se ia o atitudine de expectativă până la venirea unor instrucțiuni din străinătate. –

Radu N. Buzești pleacă apoi în campania electorală la Reșița unde candidează pe locul 3 al listei PNȚ. –

După alegeri îl vizitează pe Ioan Styrcea Mocsonyi la proprietatea acestuia din Bulci, jud. Severin, unde vine și Victor R. Pogoneanu și soția acestuia. – Află acolo că după

plecarea fratelui său, Tom Hall a depus diligențe pe lângă Ioan Sturcea Mocsonyi, ca "să se lucreze în sensul propunerilor americane".-

Arată că a primit o serie de scrisori dela fratele lui și C. Vișoianu prin John Hall, prin care a remis și răspunsurile.-

Unele mesagii ale fratelui său transmis și lui Maniu și dela acesta obținea informații în legătură cu activitatea și orientarea part. N.T., pe care le trimitea fratelui său. - Tot așa Maniu i-a dat o scrisoare și un memoriu destinate remiterii în străinătate.

In ultimul timp trimiterile de corespondență în străinătate se făceau prin legăturile lui Victor Pogoneanu. De altfel a mai primit în repetate rânduri mesagii ~~dela~~ dela fratele său printr'un personaj neidentificat, calea pretinsă de Radu N. Bujesti fiind însă Misiunea Britanică (prin bunăvoința cumnatului lui Gr. N. Bujesti, Boxshall, aflat la Londra).-

Arată că după arestarea grupului de conducători PNT (Tamadău), a primit o scrisoare a fratelui său către Maniu, în care acesta cere ca P.N.T. să-l împuternicească să semneze pactul partidelor agrariene.-

~~Tot așa că~~

Nu recunoaşte

că ar fi văzut vreodată minute sau memorandumul

5 – Ce știi despre activitatea românilor din străinătate? (Scop, mijloace, realizări, critică) 00332

6 – Care erau aprecierile prietenilor dvs. din țară asupra acestei activități (Maniu, Răd. Pogoneanu)

1 – Activitatea lui Gr. Nic. Buzești după 23 August 1944 (în mod amănunțit)

2 – Despre criza constituțională (1945)

3 – Activitatea lui Niculescu Buzești în legătură cu Conferința Păcii (furnizări de material peste hotare)

4 – Despre rolul lui Rădulescu-Pogoneanu în aceste evenimente (Despre așa zisul Cabinet Negru, iminența comisie)

7 – Ce știe despre mișcarea de rezistență (în străinătate și în țară)

– Rolul lui Radu Buzești în PNT

– Dacă a văzut vro scrisoare a fratelui său la Picky despre ce era vorba – dacă Picky i-a spus pe ce cale a primit-o

– Despre transmiterea mesagiilor în străinătate (Pe cale au venit)

– Pe ce se bazează credința lui că au venit pe calea Misiunii britanice –

– Dacă îl cunoaște pe Al. Cretzianu

– Dacă a primit și vro scrisoare dela Cretzianu

– Unde sunt scrisorile care le-a primit dela fratele său în momentul de față. –

Nic. Buzești arătat de

Roiu – „In multe rânduri Pogoneanu mi-a afirmat că primea scrisori dela Crețeanu și Buzești prin Radu Buzești"

„Printre cei care veneau în casa Pogoneanu era și Radu Buzești, care avea un Rol important în ce privește legătura cu străinătatea"

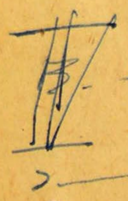
„Pogoneanu discuta cu Radu Buzești despre constituirea grupului agrar aflat în America (Mocsy, Nagy) și spunea că ar fi bine să participe și Mihalache la acest grup"

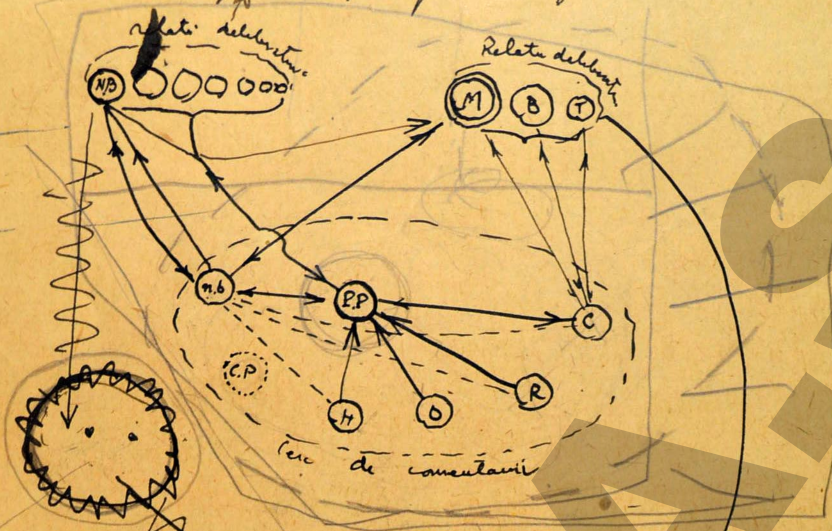
„~~Am aflat~~ afirmație făcută de Radu Buzești cu ocazia primirii unui raport din străinătate „este primit pe calea obișnuită militară"! –

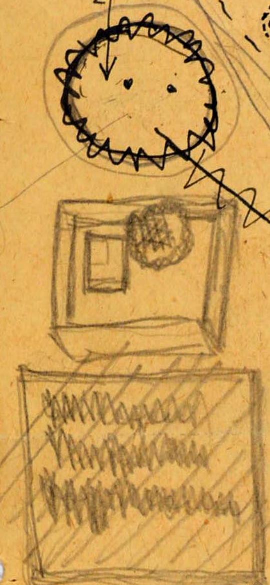
Cecilia – „Știu că Radu N. B. primea vești dela fratele său pe care le comenta cu soțul meu și cu cei care mai erau prezenți uneori Consil Dem., alteori Roiu"

Neamțu arată verbal că Nic. Buz. i-ar fi spus la arest că Cecilia a făcut o prostie vorbind despre întrevederea dela Neamțu acasă. –

După plecarea fratelui meu:

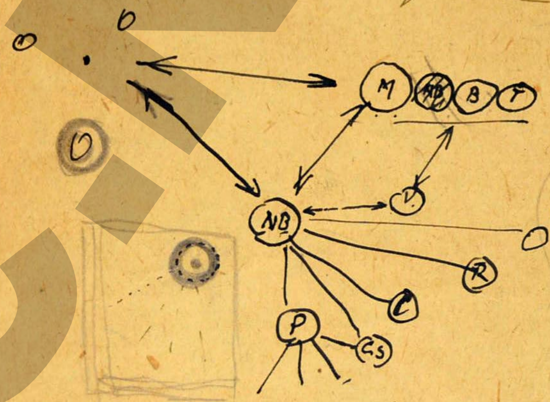

Înainte de plecare

0334

✓ Scrisoarea soției lui St. scrisă după arest. lui Mih.?
✓ Cum urma să se facă plecarea în urma scrisorii lui B.? Avea indicații? [În eventualitatea formării Comit. PNL PNT și PSDI urmau să se asocieze?]
✓ Întrevederea 10 Iulie cu Marin cum a decurs?
✓ Precizare întrevedere Stârcea - scrisoare B. Prezența Pop. (Măsuri iminența arestării, discuții cât mai exact) [Bujești trebuia să se întoarcă Personalul care să țină leg. (Ataș. milit.)]
- Descrierea amănunțită a graficului.
- Ce îl îndreptățește să arate că scrisori veneau pe linia Misiunii britanice
[Picky spune Schuyller va pleca și H și H se vor întoarce]
- Brain-trust (Problemele care se discutau, cine participa, scopul) (Investiții anglo-americane)
✓ [Chemarea dom. Copson] (R. Bosi?) [Campania electorală legată de întâlnirea H și H] [Nu s'au luat măsuri]
✓ Nota Acheson (Apr. 1947) - întrevederi - prezenți Hall -
✓ Hall - Săvârșin 18-22 Oct. 1946 (Col Seitz)
✓ Plecarea Bujel - cine mai trebuia să plece? Cine era pe aeroport? [De ce a fost chemat R. H. Buj la întrev. cu H și H. -]
- Buletin fals Stârcea [Picky - numeș Bujești Americani ...]
- Ce a discutat cu H și H după plecarea fratelui

(10) Bujești trebuie să se întoarcă
(7) Personalitatea care trebuie să țină legătura (atașatul militar) Ionel Styrcea arată
(9) Picky spune Schuyller va pleca H și H se vor întoarce (Nelson ?)
(4) Picky urmașul lui Bujel (a avut și după plecarea fratelui întrev. cu H și H)
(2) Americanii urmau să predea placa organizațiilor existente
(3) Comit. din trei văzuta (compoziție)
(12) Radu arată că ar fi bine ca și Mihalache să participe la gr. agrar (disc. cu Pogoneanu)
(5) Adrese din str. X (cum o obține)
(6) Semnalul convenit (trei telefoane)
(1) Măsurile de precauție în jurul vizitei americanilor (Vine pe acera de vis-à-vis etc.)
detalii întrevedere: Când a avut loc ac. întrevedere? Cât a durat discuția?
(8) Despre cele spuse lui Măciu fratele meu a avut discuții îndelungate cu americanii ce anume discuții?
(11) Scrisoarea Acheson - Când a aflat de ea și dela cine

Ptr. Roiu

— Când, în ce împrejurări a avut loc ședința Pog., Radu Bujești, Camil, Stârcea, la care a participat Maniu. — Cât mai amănunțit. —

Ptr. Bujești

- Distrugerea documentelor dela Doriu Iliescu
- Documente popă catolic — Camil Demetrescu
- Fondurile din care se întrețineau frețele
- Cine e R.? Aviatorul?
- Transmiterea de scrisori prin Mergotti (ochelarii s. Voinea)
- Ce a făcut cu documentele despre arestări și scrisoarea lui I. M. ptr. Buzel
- De unde a avut Picky memoriul Tătărescu
- Stârcea posedă avion Buzel?
- Cui se dădeau documentele obținute?

Prelecean

Barbul

337

~~00336~~

- Când a văzut ultima oară pe frate
- Ionițu, Stârcea – Prietenii
- Berry, Hulich legături cu străini, presă, diplomați

De continuat casa Pogoneanu – întrevederi

1. Scrisoare transmisă de Picky lui Prizgal prin d-na Hodoș (1947) secr. MS Elena
2. Întrevederi ale grupului la care a participat Maniu (însoțit de Coposu)
3. Scrisori Pogoneanu – Melbourne

~~IULIU MANIU~~

1). Scopul complotului şi pregătirea în vederea primelor măsuri ce urmau să fie luate după preluarea puterei.

2). Mijloacele cu care urma să se îndeplinească lovitura de Stat.

3). Pe ce forţe se sprijineau complotiştii ?
Se sprijineau pe armată.

4). Ce plan au avut ?
Ce prevedea ?
Data când urma să se producă lovitura.

5). Ce au realizat din plan ?

6). Ce persoane participau la complot şi ce misiune aveau fiecare ?

---ooOoo---

2) — Scrisori misiunea britanică

1. Întrevederea Palatul Ştirbey
Plecarea Gr. N. Buzeşti, Vişoianu
2. Împuternicire Maniu
3. Legăturile ţării noastre - Maniu
4. Scrisorile primite
Calea americane
britanice

339

00338

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

DIRECȚIUNEA CORPUL DETECTIVILOR

Nr. 15075 /1947

Nr. 1932
16 august 1947

SE AUTORIZA PERCHEZITIA

Judecator de Instrucție Militar
Magistrat,

Avem onoare a vă ruga să binevoiţi a aproba efectuarea unei percheziţii domiciliare la locuinţa numitului Radu Vieulescu-Bujeşti din Bucureşti Str Calea Victoriei Nr. 107, unde suntem informaţi că se găseşte material ce interesează siguranţa Statului.-

SEFUL CORPULUI DETECTIVILOR
Inspector G-ral de Poliţie

Cd. Nr. 264. — Impr. „Văcăreşti"

0932

Proces-Verbal de Percheziție Domiciliară

- Făcut, astă-zi 16. August 1947. —
- Noi, Pompilian C. Alexandru, Comisar în Direcțiunea Poliției de Siguranță: Brigada Mobilă: —
- Având în vedere delegația dată nouă de Dl. Șef al Brigăzii Mobile, de a efectua o percheziție domiciliară la locuința Ing. Radu C. Niculescu Buzești. din Calea Victoriei N.o 107. în scopul aflării de material ce interesează ordinea și Siguranța Statului. —
- Având în vedere ordinul Parchetului Tribunalului Regiunii II.a Militară București. N.o 15075/947 - pus în rezoluție pe adresa noastră N.o 1932 - din 16. August 1947
- Astă-zi, data de mai sus, constatăm prin prezentul proces-verbal, că transportându-ne în București. Calea Victoriei N.o 107. unde am găsit prezent pe Dl. Ing. Radu C. Niculescu Buzești, căruia arătându-i calitatea și scopul venirei noastre. ce-a

Comisar: Asistat: Noi Ivan
[signature] [signature]

încredințat efectuarea unei percheziții domiciliare a unei camere cu dependința locuită de susnumitul al cărui rezultat a adus la găsirea de material ce interesează ordinea și siguranța Statului, material ce a fost ridicat și transportat la sediul Brigăzii Mobile pentru triere.—

– Percheziția s'a efectuat dela orele 17 ^{30}, până la orele 18 ^{30}, de față fiind Ing. Radu C. Niculescu Bujești.—

– Nu s'a ridicat obiecte de valoare, valori, bijuterii sau sume de bani.—

– Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.—

Comisar [signature]

Asistent Radu C. Niculescu [signature]

S. Stancu Zaharia

- Alina Duca

- Înregistrase actul nou la Elvira Godeanu
- S'a sinucis fiindcă nu a stat [illegible]
- Fruntașii democratici au cerut [illegible] ceea

s'a făcut și V. Carandino [illegible] numai atâtea persoane.

. Încă din Dec. 1945 afirma că va izbucni un războiu în primăvara - anul 1946 un războiu cu Sovietele [illegible] a S.A. [illegible] cu S[illegible] și rămânând sub dominația lui R.S.S. - Cazurile P.N.T.

- Atitudinea lui Lilli Carandino - intra pe Kaimu cu istorie - pe toate drumurile îl proslăvea.

. N'aveau bani; cu 3 [illegible] și [illegible] a luat cu chitanță dela Teatru 3 mil. pt. care a [illegible] [illegible].

[illegible] i fost o ... s'au făcut
- Documente
- Teatrul Național

Dispus pt. toate [illegible] din P.N.T.

- manifestările politice [illegible] a lui Lili Nicki Atanasiu - atitudine antidemocratică.

mil DEMETRESCU

343

copie vezi vol. 5, f 281, 282, 342

5

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CAMIL C. DUMITRESCU, Prim Secretar de Legaţiune, declar că între data de 1 August şi 7 Octombrie mi-am petrecut timpul astfel:

In ziua de 7 August am fost seara în Bucureşti, în Bucureşti m'am oprit din drum ca să întreb pe Dl. Mihai Rădulescu asupra condiţiilor de trai la o staţiune maritimă. Mă gândeam la Mangalia.-

In jurul orei 11 seara eram înapoiat acasă. A doua zi în lipsa mea a fost percheziţia. Mă aflam în oraş unde am făcut unele cumpărături şi am trecut la anticarul din pasagiul Eforiei unde fiind cunoscut deoarece făcusem o cumpărare de stampe româneşti sub condiţia bunei lor stări, - trecusem ca să semnalez starea deteriorată a două dintre ele. Am vorbit cu un alt vânzător, i-am lăsat numele înscris pentru a face comunicarea vânzătorului care-mi efectuase vânzarea.-

Am dejunat la Dl. Mihai Rădulescu şi după masă am fost acasă unde am aflat de percheziţie. Am socotit necesar şi din cauza sănătăţii să solicit sprijinul Părintelui Laurent unde am fost primit de îndată probabil la 9 August. De atunci am locuit acolo. Am eşit de două ori ducându-mă acasă să-mi iau unele obiecte necesare şi unul din actele de identitate.-

/ss/ Camil C. Dumitrescu

8 Octombrei 1947.

copie vezi vol. 5. f 284-285. ~~00343~~ 344

D E C L A R A T I E

Subscrisul CAMIL C.DEMETRESCU declar că am primit o scrisoare-al cărui text fusese probabil înainte pregătit între D-nii Ministru Gr.N.Buzeşti şi Consilier V.R.Pogoneanu-spre sfârşitul lunei Octombrie sau începutul lunii Noembrie 1946,semnată de Dl.Preşedinte Maniu şi pe care am dus-o în consecutiv spre examinare şi evetual semnare Domnilor Constantin I.C.Brătianu şi Constantin Titel Petrescu.- Domniile lor au fost de acord cu scrisoarea,semnând-o.- Pentru aceasta l-am vizitat pe Dl.Dinu Brătianu acasă la dânsul,în Str.Dorobanţi. Nu mai era nimeni de faţă.- I-am prezentat scrisoarea semnată de Dl.Iuliu Maniu,D-lui Brătianu,care nu-mi amintesc să fie formulat vre-o obiecţiune.- Domnia sa cred a-mi aminti că a semnat sub expresia " de acord ".- Domnia sa a semnat scrisoarea.-

La Dl.Constantin Titel Petrescu am fost a doua sau a treia zi acasă la dânsul lângă Cişmigiu,după ce-l căutasem fără a-l găsi odată sau de două ori.- Dl.Titel Petrescu a semnat scrisoarea la rândul său.-

Am fost rugat să duc scrisoarea la Dl.Pogoneanu.-

Alte relaţii de acest gen nu am mai avut cu D-nii C.I.C.Brătianu şi Constantin Titel Petrescu.-

Nici Dl.Pogoneanu nu'a mai trimis prin mine alte scrisori,memorii sau documente.-

In timpul Octombrie 1946 - 1 Mai 1947 îl vedeam pe Dl.Pogoneanu foarte des,uneori chiar zilnic.- In consecinţă cred că Dl.Pogoneanu mi-a împărtăşit într'o însemnată măsură corespondenţa sa cu unii români din străinătate.- Intr'adevăr am citit sau mi s'a expus scrisori de ale prietenilor săi din străinătate şi rude.- In acest fel am aflat şi de raportul D-lui Buzeşti din Aprilie anul acesta.- S

Stiu că Dl.Vişoianu până la plecarea D-sale din ţară avea cele mai bune relaţii cu reprezentanţa americană.-

Relaţiuni de o normală cordialitate am păstrat cu toţi (D-nii Pogoneanu,Roiu şi subsemnatul)cu aceiaşi reprezentanţă.-

8 Octombrie 1947 ss/.Camil Demetrescu

copie vezi vol. 5. f 290-293. 00344

345

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul Camil C. Demitrescu declar în continuare că în toamna anului 1945 (luna Octomvrie) s'au scos din Ministerul Afacerilor Streine de către colaboratorii lui Victor Rădulescu Pogoneanu câteva safeuri-portabile în care erau documentele pregătitoare ale armistițiului, documente care constituiau obiectul lucrului în Ministerul al dlui Pogoneanu la Comisia Păcii și negăcierile duse to în vederea ieşirii României din Răsboi de guvernul Antonescu. Am participat la această operație împreună cu Victor Pogoneanu, Cecilia Sorescu Pogoneanu și Florin Roiu.

Documentele au fost duse în locuința dlui Pogoneanu din Parcul Jianu unde au fost cercetate și separate. Eu personal am participat la constituirea dosarelor după ce documentele au fost cercetate de dl. Pogoneanu.

+ +

Cu privire la blanchetele de paşapoarte diplomatice ce le-am avut în păstrare la Dna Alexandrini declar că acestea erau în pachetul dat în păstrare acestei doamne - eu neştiind conținutul pachetului - paspoartele fiind scoase din Minister din ordinul lui Pogoneanu.

+ +

In toamna anului 1946, după plecarea lui Gr. N. Buzeşti cu ajutorul american, informat fiind și de dl. Vişoianu că şi el urmează să plece în străinătate - deoarece în mai multe ocazii îmi exprimase dorința de a pleca - am fost solicitat într'o zi de către dl. Radu Niculescu Buzeşti de a-l înştiința pe dl. G. Cretzeanu despre o eventuală plecare în străinătate în legătură cu care urmează să se prezinte imediat la Palatul Stirbei.

+ +

In primele luni ale anului 1947 Victor Pogoneanu lucrând la un studiu asupra tratatului de pace cu România

./.

m'a rugat să cer dlui Penescu, secretarul general al PNT toate publicaţiile oficiale ale partidului asupra tratatului de pace. Deasemenea şi discursul ţinut în comitetul executiv. D-sa nu mi le-a dat în întregime ci numai discursul suscitat.

+ +

Cu privire la scrisoarea către Gr.N.Buzeşti care am transmis-o prin d-na Hodoş, declar că i-am solicitat acesteia favoarea de a duce o scrisoare către Dinu Hiott, fiul vitreg al dlui Buzeşti, eu spunându-i că e vorba de chestiuni familiare.. Acest lucru l'am făcut la cererea dlui Pogoneanu.

In plicul închis pe care l'am predat dnei Hodoş se aflau, o scrisoare a dlui Pogoneanu, cred una a dlui Buzeşti Radu şi câteva rânduri ale mele către tânărul Hiott cu rugămintea de a preda scrisorile tatălui săi vitreg. Am adăogat câteva rânduri pentru Grigore Niculescu Buzeşti.

Prezenta declaraţie o susţin şi semnez.

ss.Camil C.Demetrescu.

Joi, 9 Octomvrie 1947.

copie vezi Vol. 5 f. 287 – 290.

347

~~00346~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CAMIL C. DEMETRESCU, domiciliat în Bucuresti str. 10 Mese nr. 5 declar că pe GR. N. BUZESTI, V. POGONEANU, OPRISANU şi ROIU îi cunosc de circa şase-şapte ani şi eram în raporturi de prietenie cu ei, la fel îl cunosc pe IONEL STARCEA DE VREO 10 ANI.

Incă înainte de 23 August 1944, cu circa un an am făcut parte din grupul Buzesti. Pogoneanu, fiind şeful serviciului cifrului, care activa pentru pregătirea unei acţiuni pentru eşirea României din război. După 23 August 1944 am rămas în funcţiunea de Director ajutor al cifrului şi cabinetului până la 10 Iulie 1945 când mi-a înmânat delegaţia şi am trecut la Direcţia Administrativă unde am stat circa trei luni, pe urmă am fost trecut la Direcţia Politică unde am figurat circa un an. Apoi am fost mutat la Direcţia judiciară unde am figurat circa două trei luni. In sfârşit am trecut la Dir. Personalului unde am rămas câteva luni până la comprimare 30 Iunie a.c.-

In timpul vizitelor pe care le făceam Dlui Pogoneanu am întâlnit pe Dnii Roiu, fraţii Buzeşti Radu şi Grigore, Oprişanu, Săpărescu. La fel am vizitat des pe dl. Gr. N. Buzesti care locuia în PALATUL STRIBEY unde întâlneam deseori pe Barbu Stribey . La aceste vizite şi mese am întâlnit de câteva ori luând şi masa împreună pe dl. IULIU MANIU, ION MIHALACHE, STARCEA, LEUCUTIA, ~~XXXX~~ RICA GEROGESCU TITEL PETRESCU, iar dela reprezentanţele americane şi engleze am întâlnit pe dnii Le Rongetel, Maejonie Banks, Hulick Meloubourne. La restaurantul Capşa am luat masa cu dl. Buzesti şi Porter, ofiţeri englezi. Peofiţerii Hall şi Hamilton i-am întâlnit o singură dată, fiind invitat, la unul dintre ei la masă, invitaţia fiindu-mi transmisă de dl. Strâcea care ma şi condus acolo.- Data la care a avut loc invitaţia cred că era în Septembrie 1946.- La masă au participat în afară de Stârcea, mine şi cei doi ofiţerii şi dl. Pogoneanu şi cred Radu Buzeşti.-

./.

Intrucât nu ştiam englezeşte nu pot reproduce decât conversaţia făcută în general,tradusă câteodată de Stârcea. Ceace am reţinut a fost discutarea unor posibilităţii de plecare din ţară.- Posibilitatea care am reţinut-o a fost aceia a plecării cu un camion care să aducă cartofi din România în Ungaria.-

In general Ionel Stârcea discuta cu aprindere o atitudine de activitate împotriva guvernului.- La rândul lor dl. Grigore Niculescu Buzesti şi Pogoneanu demonstrau că alegerile trebuiesc câştigate cu orice mijloace între care preconizau formare de grupuri de supraveghere a partidelor politice şi determinarea sătenilor să nu părăseascâ localurile de vot înainte de rezultatul local.-

Scopul politic al plecării în străinătate a lui Gr. N. Buzesti a fost de a duce o activitate împotriva regimului din România împreună cu Românii din grupul GAFENCU CRETZEANU. Lucrul acesta îl ştiu din conversaţiile avute cu Gr. Niculescu Buzesti şi din cele spuse mie de Pogoneanu şi Radu Buzesti cu ocazia semnării scrisorii de reprezentare a celor trei şefi de partide / Dnii Maniu,Brătianu şi Titel Petrescu /

/ss/ CAMIL G. DEMETRESCU.-

copie vezi vol. 5. f 298, 299.

D E C L A R A T I U N E
===============================

Subsemnatul FLORIN ROIU, Secretar de Legaţiune,fiu lui Lucian şi al Mariei Roiu,născut în comuna Iaşi,Judeţul Iaşi,îm anul 1914,necăsătorit,cu ultimul domiciliu în Bucureşti,Intrarea V.Păun 3,declar următoarele :

Prin luna Octombrie 1946,Dl.Consilier POGONEANU mi-a spus că va trimite pe D-ra SORESCU,viitoarea sa soţie, să ridice dela Minister două valize cu haine şi câteva casete cu hârtii personale"(se pare în legătură cu pregătirea actului dela 23 August 1944,la care POGONEANU participase.- Conţinutul valizelor şi al casetelor nu-l cunosc,fiind încuiate şi cheia ţinând-o D-sa) ".-

Valizele erau depozitate într'o cameră a Direcţiunii Cifrului de mult,din timpul când D-sa era Directorul Cabinetului şi Cifrului, de unde au fost scoase seara pe scara de serviciu şi transportate cu maşina lui POGONEANU, la el acasă - D-ra SORESCU ferindu-se de a fi observată.- De aci nu ştiu ce s'a mai făcut cu acestea.-

Despre aceasta nu am înştiinţat nici un şef ierarhic,fiindcă mi s'a spus că sunt lucruri personale.-

Recunosc că este o greşeală ceeace s'a făcut, fiindcă am crezut oamenii pe cuvânt,când mi-au afirmat că conţinutul era personal,cu atât mai mult,cu cât procedeul folosit de D-ra SORESCU,trebuia să mi se pară şi el nepotrivit uzuanţelor Ministerului.-

Aceasta îmi este declaraţia,pe care o dau nesilit şi o susţin.-

ss/. F. Roiu

13 August 1947

351

~~00350~~

copie vezi vol. 5. f 300, 301.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ROIU FLORIN, secretar de Legaţie, fiul al lui Lucian şi al Mariei Roiu, născut în Iaşi la 1914, necăsătorit, declar următoarele:

Dl. POGONEANU, era vizitat de mulţi membri ai Ministerului printre cari: CESIANU. BARBU, D'ALBON, CHINEZU şi de prieteni personali ca d-nii: OCTAVIAN NEAMTU, DR. TIBERIU IONESCU, avocat JENY POP. Se discutau cancanurile zilei, situaţia politică internă, internaţională, etc.

In materie de politică internă, POGONEANU credea că guvernul ce reprezintă opinia publică şi că opoziţia, dacă ar fi fost alegeri libere, ar fi câştigat mai multe voturi, Despre partidul comunist credea că orice guvern de viitor va trebui să ţină seamă de prezenţa lui. Mi-a spus că avea legaturi cu MANIU, DINU BRATIANU şi TITEL PETRESCU şi cunoştea pe d-nii Miniştri PATRASCU şi BODNARAS din epoca pregătirii lui 23 August. Deasemenea încă înainte de 23 August 1944, îl cunoştea pe Dl. Ministru GASTON BOEUVE.

Din Minister îl interesa mişcările personalului în străinătate, activitatea diplomatică şi politică internaţională şi în genere informaţiuni care putea furniza date asupra situaţiei politice. Activitatea mea la Comisiunea Păcii, mă punea în imposibilitate să furnizez date şi informaţiuni importante, toate acestea aflându-se numai la Direcţiunea Cabinetului, a cifrului şi Direcţia Politică. Lucrările Comisiunei Păcii, constau din memorii prezentate oficial de Guvern, cu caracter ~~politic~~ public, tipărirea Tratatului de Pace, organizarea arhivei adusă dela Paris şi altele care nu avea încă un caracter confidenţial. Aceasta îmi este declaraţie.

ss. Florin Roiu

13 August 1947

352

copie vezi vol. 5. f 302-305 ~~351~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU,născut în Iaşi 1914,Aprilie 2,fiul lui Lucian şi Maria,secretar de Legaţiune,necăsătorit, copii n'am.Slt.de rezervă Gruparea 6 A.C.A.condamnat n'am fost cu ultimul domiciliu în Bucureşti Intr.V,Păun3,declar în continuare următoarele:

In legătură cu venirea în ţară a luiPAMFIL RIPOSANU consilierul Legaţiei Washington,PICKY POGONEANU,o socotea definitivă datorită svonurilor care circulau cu privire la unele afaceri făcute de acesta şi a animozităţilor cu RALEA.

Deasemenea că s'ar datora şi unor contracte avute în America cu DAVILLA şi CRETEANU.Aceste lucruri le cunoştea dinainte de campania de presă care a isbucnit.Sursa de unde ar fi putut să se afle ar fi fost unei indiscreţii dela persoanele din Minister sau din relaţiile care le aveam cu Naţionali Tărănişti,aşa după cum afirmasem.

Despre VASILE STOICA,POGONEANU,avea o părere deajuns de relativă,din moment ce fusese secretar general în timpul când acesta a fost pus în disponibilitate.Din conversaţiile pe care le-am avut cu OANCEA,dela Cabinetul lui VASILE STOICA, reese că acesta era deajuns de mâhnit de numirea lui RALEA la WASHINGTON,post care el visase şi pentru care făcuse toate aforturile să-l ocupe.Consolarea numirii la Haga era prea puţin faţă de postul pierdut,ţinând seamă mai ales şi de faptul că STOICA era cunoscut ca având relaţiuni şi aprecieri în cercurile americane,unde a fost imediat după războiul 1916-1919. OANCEA mi-a spus că STOICA a primit vizita lui BERY,reprezentantul Statelor Unite- acasă la primul.Deasemeni că primea vizite de oameni politici din opoziţia sa GHITA POPP,COPOSU,MANUILA. Pe ultimii doi i-am văzut şi eu la cabinet.Reese din conversaţiile cu OANCEA că vizita lui BERY la STOICA,folosită şi pentru a face dirigentele necesare în legătură cu numirea sa la Washington.Intârzierea întoarcerei la post a lui VASILE STOICA- se spune că s'ar datora şi unelor contecte pe care acesta le-ar fi avut la Paris,în epoca Conferinţei de Pace cu români disitanţi.

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi o semnez propriu.

ss.Florin Roiu

14 August 1947

Adaug la declaraţia de mai sus că am văzut la Cabinetul Dlui VASILE STOICA în două rânduri pe Dl.EMIL HATIEGANU.
Declar susţin şi semnez.

ss.FLORIN ROIU

14 August 1947

354

copie vezi vol. 5 f 306, 307 ~~00353~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1. In toamna lui 1946, am aflat dela Cabinet că Ralea ar fi telefonat, plângându-se de o sustragere de documente /telegrame cifrate/ şi cerând cercetări. Am aflat acest lucru dela Dl. Cordescu dela Cabinet.

După vre'o lună, directorul cifrului Oprişanu, a fost mutat la altă Direcţie, la cerere, deoarece nu primise satisfacţie în urma concluziunilor raportului său asupra imposibilitătii unei [illegible] indiscreţii în centrală. Acest lucru a fost aflat şi de Pogoneanu care îl ştia ca date când eu vroiam să-i comunic.

2, Colaboratorii cei mai apropiaţi ai lui NICULESCU BUZESTI din Ministerul de Externe erau: POGONEANU, CAMIL DEMETRESCU, FILOTTI, GOGU CONSTANTINESCU. Apropierea dintre ei se datora atât legăturilor personale cât şi de idei politice.

La două luni de zile după 23 August 1944, am putut constata o schimbare nefavorabilă în Ministerul Afacerilor Străine, pe calea unei prietenii cu Uniunea Sovietică. Din partea conducerii dela acea dată a Ministerului nu s'a observat nici o acţiune de remediere a acestei atitudini.

3. Privitor la convorbirile lui Tătărăscu cu Fabricius din Mai - Iunie 1946, se vorbea în minister - prin vara lui 1946 că ar fi fost sustrase de apropriaţii Ministrului Tătărăscu probabil secretarul general Stoica sau şeful de cabinet Mircea Vasiliu - ca fiind piese incomode.

Tot în acea epocă - vara 1946, se vorbea în Minister şi despre dispariţia corespondenţei între Tătărăscu şi Titulescu care a condus la eliminarea acestuia din urmă din Guvern.

Declar, susţin şi semnez,

ss. Florin Roiu

14 August 1947

copie vezi vol. 5. f 334–335

355

~~00354~~

Declaratie

~~DECLARATIE~~

Stiu că in luna August 1945, in urma unui discurs al Presedintelui TRUMAN, prin care conditiona participarea Statelor foste Satelite la Conferinta Păcii, de existenta unor guverne reprezentative, ~~cât~~ itiva oameni politici - la cunostinta mea - NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, TITEL PETRESCU, au stabilit contact pentru o actiune in comun. Din convorbirile lor reesea că au legături cu MANIU, BRATIANU, MIHALACHE si că sunt mandatarii lor.

POGONEANU era acel care coordona această activitate si rolul său era preumpănitor.

Prin Maresalul Palatului NEGEL, ~~xxxxxxxxx~~ au căutat să determine pe Suveran să ia initiativa creerii unui asemenea "Guvern reprezentativ" la noi în tară, ceiace insemna si inglobarea câtorva membrii ai opozitiei. In urma refuzului D-lui Priministru Dr. PETRU GROZA de a da curs acestei cereri, Suveranul, tinând seama de sugestia celor de mai sus, si la incurajarea misiunilor Anglo-Americane din tară, a adresat o notă către cele Trei Mari Puteri, U.R.S.S., Anglia si Statele Unite, garante, in urma acordurilor dela Yalta si Postdam a asezărilor noastre democratice, prin care se sezisa despre noua situatie creiată, cerând să rezolve ele acest impas.

Dela Misiunea Americană, contactul era făcut prin HULICK iar la englezi prin BUCKLEY cu ajutorul lui Camil Demetrescu.-

De aci tensiunea cunoscută între suverani si guvernul tării care a durat, trecând peste esecul Conferintei dela Londra din Oct. 1945, până la Conferinta dela Moscova din Ianuarie 1946, care incearcă să rezolve problema.

Adaug că intrunirile aveau loc la Palatul Stirbei la care participau Buzesti, Visoianu, Maniu, Titel Petrescu, Pogoneanu, Camil Demetrescu. In cursul discutiilor Pogoneanu

./.

✓

avea multe initiative ,Bunesti ,md temperamental,era pentru o solutiune de intrasigentă,deoarece a si fost la Suveran de câteva ori în aceste zile de criză.

ss/Florin Roiu

14 August 1947.

copie rezi vol. 5. f 336,

357

00336

Adaug că din discutiuni reesea că s'a insistat pe lângă Suveran să nu participe la manifestatiile dela 23 August., americani dând asigurări prin HULICK că punctul de adoptat de Suveran va fi sustinut de acestia.-

Adaug că POGONEANU era acela care, determina in mare măsură hotărârile care trebuiau sustinute pe lângă Suveran.-

La aceste intruniri a participat si IONEL STARCEA.-

/ss/ FLORIN ROIU

15 August 1947.-

adaug anexă la declaratia din
14 August 1947.-

copie vezi vol. 5. f 309-311.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuarea declarației din 15 August 1947, următoarele :

La punctul 4. Sunt de arătat următoarele fapte : din afirmațiile lui Pogoneanu reeşea că rapoartele trimise de grupul românilor disidenți soseau pe adresa sa prin intermediul lui RADU BUZEŞTI, transmiterea lor din străinătate în țară fiind asigurată de militarii englezi şi americani.

Am înregistrat în această privință afirmația făcută de RADU BUZEŞTI cu ocazia primirii unui asemenea raport : "este primit pe calea obişnuită militară".

Lucrul este firesc deoarece, la un moment dat, în casa ŞTIRBEY, unde RADU BUZEŞTI locuia, se organizau adeseori dejunuri diplomatice la care participau Domnii BURTON BERRY, Generalul SCHUYLLER, Le ROUGETEL, HALICK şi BACKLEY.

Deasemeni, scrisorile mai puteau fi aduse şi prin ofițerul britanic BOXSHALL, nepotul lui BARBU ŞTRBEY.

In ce priveşte legătura asigurată de CAMIL DEMETRESCU, cu MANIU şi BRATIANU, ştiu că cel dintâiu îi vizita adeseori pe cei doi şefi de partide, ducându-le mesagii din partea celor din străinătate.

Nu cunosc conținutul acestor mesagii. Menționez că raportul amintit mai sus în legătură cu RADU BUZEŞTI, a fost transmis de acesta personal lui IULIU MANIU.

La punctul 5, al aceleiaşi declarații, precizez că : Pogoneanu personal mi-a afirmat mie şi lui Radu Buzeşti, că Maniu l-a învestit pe Niculescu Buzeşti - la plecarea acestui din țară - cu o împuternicire scrisă care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate, în caz de divergențe de opinii între conducătorii grupului.

Să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propaganda în străinătate şi să exercite asupra grupului de români disidenți o adevărată tutelă.

Tot din afirmațiile lui Pogoneanu reeşea că această împuternicire, a provocat unele animozități printre conducătorii de până atunci ai grupului din străinătate, Gafenku, Tilles, care nu se puteau împăca cu ideia că, conducerea a fost dată de către MANIU unuia mai tânăr decât ei.

La punctul 9, îmi amintesc că lăzile au fost transportate la Ankara, de următorii curieri: Mărculescu, Onişor, Ciurea etc. Inventarele se află la Minister, iar lăzile au fost găsite la Ankara de către dl. Ambasador Moisil.

Motivul acestor transporturi era punerea la adăpost de bombardamente.

Declar, susţin şi semnez.

(ss) Florin Roiu .

15 August 1948.

copie vezi vol. 5. f 312-315.

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare:

1/. La Snagov, în fața de disparițiune din Mai 1944, se aflau într'o ladă, câteva pachete, plicuri sigilate cuprinzând arhiva Palatului și despre care era la curent numai Pogoneanu și Camil Demetrescu. Această arhivă a fost adusă la Externe de către Camil Demetrescu și ținută sub cheie și cred că a fost luată în aceiaș valiza despre care s'a mai vorbit și dusă la Pogoneanu acasă. Conținutul lor îl cunoaște numai Pogoneanu și Camil Demetrescu care le-a triat.

2/. Pogoneanu primea zilnic, acasă, dela plecarea din Minister, Buletinul Rador - confidențial - chiar dela Agenția "Rador" prin curierul Agenției, ceiace reprezenta o sursă de informații prețioase.-

3/. Printre cei care veneau la Pogoneanu acasă era și inginer RADU BUZESTI, care avea un rol important în ceiace privește legătura cu străinătatea.-

4/. POGONEANU era principalul punct de legătură între grupul Gafencu, Cretzeanu, Tilea, Niculescu Buzești și Maniu. Prin el se transmiteau instrucțiunile date de Maniu - celor din străinătate și se primeau informațiile. Camil Demetrescu făcea legătura cu Maniu și Brătianu iar prin Radu Buzești se aducea corespondența din străinătate prin militari americani și englezi cu care familia Știrbei era în legătură, și chiar de rudenie, și unde locuește Radu Buzești.

5/. S'a vorbit în casa lui Pogoneanu de o împuternicire personală, pe care Maniu a dat-o lui Niculescu Buzești la plecarea acestuia din țară, care împuternicire îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al partidului Național-Țărănesc în străinătate în caz de divergențe de opinii între conducătorul grupului din străinătate, să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propaganda în străinătate și să exercite asupra grupului de români dezidenți o adevărată tutelă.

./.

6/. In privința ziarului "~~Independența României~~" "La Roumanie Indepedente" care apărea în Franța, Pogoneanu avea păreri foarte proaste, spunând că e lamentabil scris de niște necunoscuți care nu merită nici o atenție și nici vre'o asistență materială sau patronaj moral.-

7/. Am aflat d-la Pogoneanu, abea după 2-3 zile, despre plecarea lui Niculescu Buzești și Vișoianu în străinătate, care au fost ținută în mare secret de Pogoneanu, Radu Buzești, Camil Demetrescu și Stârcea. Ei spuneau că plecarea s-a făcut cu un avion militar american, fără știrea Misiunei politice americane. Ca dovadă, ei au fost reținuți mult timp la Franckfurt în zona americană.-

8/. Pogoneanu discuta cu Radu Buzești despre Constituirea grupului agrar aflat în America / Macek, Nagy etc./ și spunea că ar fi bine să participe și Mihalache la acest grup.

9/. Deasemenea îmi amintesc că în anul 1944, până în Mai au fost trimise la Legațiunea Ancara, pentru a fi depozitate, prin curierii Ministerului, multe lăzi cu documente importante din arhiva politică a departamentului din ordinul lui Niculescu Buzești, Pogoneanu și Davidescu, secretarul general. Lăzile au fost trimise cu inventar și procese-verbale, dar nu au mai fost înapoiate. Titularul legațiunii Ancara era în acel timp Alexandru Crețeanu.

Declar, susțin și semnez.

ss/Florin Roiu

15 August 1947.

copie v. legi vol. 5. f 316-319.

00360

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare, următoarele:

1/ Concluziile care se pot trage din rolul jucat de Pogoneanu, ca element de legătură între grupul de români dizidenţi din străinătate şi Maniu, sunt următoarele:

Intre cei din străinătate era conturat cu prisosinţă grupul foştilor diplomaţi, colegi sau prieteni ai lui Pogoneanu. Cu aceştia şi mai ales cu Niculescu Buzeşti, om de carieră, Pogoneanu întreţinea relaţii mai strânse. Dela aceştia, primea corespondenţă şi transmitea instrucţiuni dela Maniu. Nu cunosc să fi avut corespondenţă cu Gafencu sau cu Tilea, foşti oameni politici, iar nu prieteni devotaţi sau oameni cu legături personale, cum erau ceilalţi din grupul foştilor diplomaţi.

In multe rânduri, Pogoneanu mi-a afirmat că primea scrisori dela Crtezeanu şi Buzeşti prin Radu Buzeşti.

2/ Paralele cu acţiunea de informare desfăşurată în străinătate prin echipa foştilor diplomaţi, Niculescu Buzeşti - cât a fost în ţară - şi Pogoneanu sau îngrijit şi de asigurarea obţinerii de informaţii din interior, vizând în special Ministerul de Interne. Imi amintesc în acest sens două fapte:

a) La două zile după transportarea valizelor lui Pogoneanu (toamna 1945) acesta mi-a spus că i s'a comunicat de către Buzeşti că pe masa ministrului de Interne, se afla o notă informativă despre transportul valizelor de mai sus.

b) Cu circa o săptămână înainte de arestarea sa, Pogoneanu mi-a spus că trebue să fie prudent fiindcă are informaţii că se vor face arestări printre cei care au participat la actul dela 23 August.

3/ In declaraţia dată în ziua de 14 August a.c., referindu-mă la transportul valizelor cu documente din Minister acasă la Pogoneanu, am indicat ca dată Oct.1946, ceceeace nu corespundea fiind vorba în fond de Oct.1945. Aceasta, deoarece mi-am amintit că în Oct.1946, casa lui Pogoneanu fusese închiriată Ambasadei Polone, iar el locuia la Palatul Stirbei.

4/ In afară de relaţiile menţionate de mine în declaraţiile precedente, îmi amintesc de legăturile pe care Pogoneanu le avea cu Melbourne, dela Legaţia Americană, care l-a şi vizitat acasă de câteva ori. Imi amintesc că odată, rugându-mă să

./.

trec pela Melbourn spre a-i cere să vină să-l vadă.Pogoneanu mi-a dat un plic pe care urma sî-l predau lui Melbourne. După cele spuse lui Pogoheanu,plicul conţinea scrisori pentru Cretzeanu,care trebuiau să fie expediate în America prin intermediul lui Melbourne.

Declar,susţin şi semnez.

ss.Florin Roiu

17 August 1947

Copie regi vol. 5, f. 320, 321.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar, în continuare, următoarele:

Din discuţiile cu Pogoneanu, reese că românii dezidenţi din străinătate sunt grupaţi în felul următor, după locul unde se află şi importanţa lor:

Am America se află Alexandru Creţeanu, Davila şi Elise Boxhall, fiica lui Barbu Stirbei.

In Elveţia, Gafencu, George Anastasiu, fost consilier al Legaţiunii Berna, George Caranfil, Brutus Coste şi Titu Rădulescu-Pogoneanu.

In Franţa, Niculae Bianu, maior Raţiu şi in timpul conferinţe dela Paris (1946) exista un secretariat compus din: Burileanu, Ciurea, şi Plesia - foşti membrii ai corpului diplomatic.

In Anglia, există Tillea, Cornel Bianu.

In Italia, Dumitru Popescu- un văr al lui Pogoneanu şi Augustin Popa.

Articolele publicate de aceştia în presa străină îi parveneau lui Pogoneanu odată cu restul corespondenţei pe calea lui Radu Buzeşti-militarii britanici.

In concepţia lui Pogoneanu, toţi aceştia aveau rostul de a duce o acţiune de uzură împotriva prestigiului Guvernului peste graniţă, prin articolele şi informaţiuni publicate în presa străină (cu tendinţe de dreapta), prin contacte personale cu personalităţile politice străine, prin interventii oficiale pe lângă instituţiile şi cancelariile străine, prin prezentări de memorii cuprinzând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului Român prin colportări de svonuri tendenţioase asupra situaţiei interne din România şi în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între Marile Puteri, să fie folosită ca argument util în sprijinul tezei lor.

Declar, susţin, semnez.

-ss. Florin Roiu

17 August 1947

copie vezi vol. 5 f 322, 323.

364

00363

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare, următoarele:

In legătură cu evenimentele din August 1945, întrunirile oamenilor politici cari aveau loc la Palatul (Stirbei), se desfăşurau sub semnul unei stricte intimităţi, spre seară, nefiind admişi decât iniţiaţii.

In preziua remiterii notei de către Suveran celor trei şefi ai Misiunilor Militare Aliate, am fost însărcinat de către Niculescu-Buzeşti să iau contact cu Marjoribanks, dela Legaţia Britanică spre a vedea care este punctul de vedere britanic faţă de atitudinea care voia s'o ia Suveranul peste o zi. Marjoribanks, pe care l-am văzut chiar în Legaţie, mi-a afirmat că neavând încă instrucţiuni, nu poate da un răspuns precis, dar nu crede că rezervele care le face ar putea determina pe Suveran să nu prezinte nota. Aceste lucruri au fost comunicate lui Niculescu-Buzeşti, arătându-i că sugestia lui Marjoribanks este că Suveranul să prezinte nota amintită.

Am observat că la întrunirea care avea loc la Palatul Stirbei, se afalu Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, Camil Demetrescu şi Hulick dela Misiunea Americană. După plecarea acestuia, am aflat din comentarii, (fiindcă la discuţiuni nu participam că americanii erau mai fermi decât englezii, susţinând punctul de vedere al Suveranului).

Am părăsit Palatul Stirbei, către orele 9 seara, cei de mai sus, rămânând să continue discuţia.

Declar, susţin şi semnez.

ss. Florin Roiu

17 August 1947

365

copie vezi vol. 5. f 324, 325.

~~00364~~

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare, următoarele:

1/ In epoca procesului fondului de 6 milioane franci elveţieni, în curs, în faţa instanţelor elveţiene, Pogoneanu se interesa de mersul acestui proces. El a cerut lui Oprişan directorul Cifrului, atât personal, cât şi prin mine informaţiuni în legătură cu procesul, desprinse din telegramele cifrate primite pentru descifrare la Direcţia Cifrului. Texte scrise nu am primit niciodată dela dl. Oprişan, în schimb adeseaori îmi comunica verbal spre a-i transmite la rândul meu lui Pogoneanu conţinutul diverselor telegrame despre care ştiam că-l-ar putea interesa pe acesta din urmă. Grija pe care Pogoneanu o purta procesului acestui fond, era explicabilă, dat fiindcă era unul din iniţiatorii creerei lui în Februarie 1945 în timpul ministeriatului lui Vişoianu.

2/ Incă înaintede 23 August 1944 Pogoneanu întreţinea relaţiuni cordiale cu dl. Gaston Boeuve în epoca când conducea "RADORUL". Aceste relaţiuni au continuat şi după 23 August, dl. Boeuve vizitându-l pe Pogoneanu, Niculescu-Buzeşti, Vişoianu considerându-l un socialist doctrinar, mai degrabă cei de mai sus au fost foarte surprinşi când la congresul paartidului social democrat din Martie 1946, Gaston Boeuve a luat atitudinea cunoscut.

In primăvara lui 1947, când Gaston Boeuve a venit pentru scurt timp în ţară, a luat un dejun împreună cu Pogoneanu, soţia lui şi Hillard la clubul "Prietenii Naţiunilor Unite".

Din afirmaţiile lui Pogoneanu, reese că dejunul fusese dorit şi de dl. Boeuve, şi că-l interesa în legătură cu procesul fondului din Elveţia.

Declar, susţin, semnez.

ss. Florin Roiu

17 August 1947

4.

~~003365~~

copie vezi vol. 5. f 326-333.

DECLARAȚIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuarea celei declarate în ziua de 27 August 1947 următoarele :

1/. După semnarea Tratatului de Pace, activitatea conducerii rezistenții exercitată prin grupul din străinătate, a fost împiedecarea ratificării Tratatului de către Anglo-Americani.- Pogoneanu mi-a afirmat adeseaori, ca și Buzești și Vișoianu înaintea plecării lor, că Tratatul de Pace conține clauze nedrepte care vor împiedeca reconstrucția Țării și că trebuește făcut totul pentru a se obține ameliorări, iar până atunci să se împiedice ratificarea.- Ca urmare a acestui punct de vedere, știu tot dela Pogoneanu, că Cretzeanu a cerut Comisiei de Politică Externă a Senatului American să-l audieze, urmând a prezenta obiecțiunile " Partidelor Istorice " asupra condițiunilor Tratatului de Pace.- Tot dela Pogoneanu am aflat că audierea lui Cretzeanu n'a avut loc, deoarece a fost împiedicată prin intervenția D-lui Dalles.- In aceiași ideie, menționez că am văzut la Pogoneanu articole din presa americană și elvețiană, scrise de membrii grupului din străinătate, care aveau drept temă neratificarea Tratatului de Pace cu România.-

2. . După plecarea în străinătate a lui NICULESCU-BUZEȘTI - VIȘOIANU, a început lucrul organizat între conducerea mișcării din București și reprezentanții grupului din străinătate.- Dela centru se trimiteau instrucțiuni, reprezentând punctul de vedere al conducerii și se primeau scrisori informative și rapoarte.-

Pentru susținerea acestei afirmațiuni, citez următoarele fapte concrete :

Radu Buzești și Camil Demetrescu erau oamenii cari făceau legătura între Maniu și Pogoneanu.- Afirm cu certitudine că aceștia aduceau lui Pogoneanu instrucțiuni, declarații a

./.

ale lui Maniu,activitate de partid,diverse informaţiuni pentru presa din străinătate,etc.,care erau apoi trimise de Pogoneanu în străinătate.-Am văzut personal pe Pogoneanu şi pe Radu Buzeşti scriind scrisori adresate lui Cretzeanu,Buzeşti,Vişoianu şi Anastasiu.-Conţinutul acestor scrisori nu-mi este cunoscut,dar susţin că ele conţineau instrucţiuni pentru cei din străinătate,întrucât ele se scriau după ce Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti vizitau pe Maniu.-Totuşi îmi amintesc de o scrisoare pe care Pogoneanu mi-a arătat-o,adresată lui Vişoianu,şi în care i se atrăgea atenţiunea să nu se cedeze în prosul fondului de 6 milioane fr.elv.,fondul fiind foarte necesar cauzei,prin pierderea lui periclitându-se acţiunea în străinătate.- Scrisorile şi instrucţiunile se predau lui Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu care le transmiteau prin intermediul unor militari americani, cu care familia Stirbey era în vizită,dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret.-Pentru susţinerea acestei afirmaţiuni,am auzit pe Radu Buzeşti comunicând lui Pogoneanu " că a transmis scrisoarea pe calea obişnuită militară ".- O altă cale de transmitere era prin intermediul Misiunii Politice Americane,lucru ce rese aranja prin desele întrevederi care aveau loc între Pogoneanu şi Melbourne, la Pogoneanu acasă.- Notez că subsemnatul am fost însărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus, fără a cunoaşte însă obiectul întrevederii.-

Sunt convins însă că aceste întrevederi aveau drept obiectiv,în afara altor chestiuni de ordin politic, şi aranjarea transmiterii corespondenţii,deoarece,după o astfel de întrevedere am transmis,din ordinul lui Pogoneanu lui Melbourne,o scrisoare adresată lui Cretzeanu.-Am dat scrisoarea fără nici un fel de explicaţii,ceeace arată că chestiunea fusese în prealabil aranjată.-

Subsemnatul sunt convins că de această transmitere aveau cunoştinţă şi se făcea cu asentimentul (dacă nu chiar prin respectivii)lui Berry şi General Schuyler.- Aceştia doi,ca şi Hulick,erau în relaţiuni strânse cu familia Stirbey (unde locueşte Radu-Buzeşti şi a locuit un timp Pogoneanu), participând la diferite reuniuni familiare.-

./.

Am auzit pe Pogoneanu afirmând, la plecarea lui Burton Berry, că va trebui să-şi amintească de modul agreabil în care a fost primit de familia Stirbey la Buftea. In plus, notez că ştiu tot dela Pogoneanu de o masă cu caracter secret, acasă la acesta, cu Le Rougetel şi Berry, către sfârşitul anului 1945.-

3/. Rapoartele şi scrisorile se primeau pe aceiaşi cale ca şi transmiterea lor, adică prin intermediul lui Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu, care le obţineau dela militarii americani.- Am cunoştinţă precisă de un raport foarte lung primit dela Niculescu-Buzeşti prin Martie 1947.- Pogoneanu mi-a arătat acest raport din care reţin următoarele :

- " Anglo-Americanii se găsesc în defensivă politică, dar se pregătesc pentru ca în toamnă să intensifice acţiunea pentru impunerea punctului lor de vedere în ceeace priveşte Sud-Estul Europei.-

- Atmosfera generală (a grupului din străinătate) este de pesimism.-

- S'a creiat în America un puternic curent pentru neratificarea Tratatelor de Pace.-

- Recomandă ca " activitate internă " să fie mai redusă, deoarece, deocamdată nu se poate conta pe sprijinul imediat anglo-american ; să se aştepte deci sincronizarea acţiunii din interior cu aceea din străinătate ".-

Am văzut deasemenea la Pogoneanu şi la Radu-Buzeşti scrisori primite din străinătate dela Cretzeanu, Buzeşti, Vişoianu şi Anastasiu.- Nu cunosc conţinutul acestor scrisori.- O singură dată Pogoneanu mi-a citit un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Cretzeanu şi care se referea la acţiunea dusă în presa americană de respectivul.-

Amintesc că odată cu aceste scrisori veneau din străinătate şi extrase din diverse publicaţiuni cu articolele publicate de grupul din străinătate pentru susţinerea punctelor de vedere ale mişcării, desigur ordonate de conducerea din interior, prin intermediul instrucţiunilor.-

.//.

4/. Imi amintesc,ca o complectare a legăturilor conducerii cu grupul din străinătate,că am auzit dela Pogoneanu despre expedierea către Gafencu a două scrisori,din partea lui Maniu şi Brătianu,prin care i se mulţumea acestuia pentru activitatea depusă şi i se cerea să continue a pune în slujba " cauzei " munca şi prestigiul său personal.- Notez că din comentariile care se făceau referitor la aceste scrisori, ele aveau şi rolul să atenueze efectul care l-a produs asupra lui Gafencu împuternicirea ce fusese dată lui Buzeşti.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. FLORIN ROIU

370

~~00369~~

copie vezi vol. 5. f 369 - 375

II

DECLARAŢIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU,în continuarea declaraţiei din ziua de 28 August 1947,declar următoarele :

1/. In complectarea legăturilor dintre conducerea din ţară de sub şefia lui Maniu şi grupul din străinătate s'au mai folosit şi următoarele căi : la plecarea M.S.Reginei Elena la Berna (primăvara 1947), D-na Hodoş,Secretara M.S. (funcţionară în Ministerul de Externe,detaşată la Palat) a primit prin Camil Demetrescu o scrisoare dela Pogoneanu pentru Niculescu Buzeşti,urmând ca această scrisoare să fie dusă la destinaţie.- (D-na Hodoş este prietenă cu Buzeşti).-Această chestiune mi-a fost confiată de Pogoneanu.-

- Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici cu ajutorul lui Oprişanu.- Astfel chiar Oprişanu a trimis când se afla la Paris prin curierul diplomatic,lui Pogoneanu,memoriile întocmite de Gafencu.- Aceste memorii au venit la Comisiunea Păcii cu menţiunea " pentru Pogoneanu " şi i-au fost duse acestuia de subsemnatul.-

- Este posibil ca unele mesagii să fi fost transmise chiar cu ajutorul cifrului.- Nu am însă cunoştinţă de acest lucru.-

- O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunii Militare Engleze şi anume prin Porter,Ted Masterson,Bill Young, prieteni personali ai lui Vişoianu,iar primul şi al lui Buzeşti.-

2/. Grupul secret de execuţie (din conducerea rezistenţei) lucra astfel : Se întrunea în Palatul Stirbey sau la Pogoneanu acasă.- In acest grup intrau în ultima vreme Pogoneanu,Radu Buzeşti,Stârcea,Camil Demetrescu.-Cum doi din aceştia locuiau în palatul Stirbey (o parte din timp a stat şi Pogoneanu) întrunirile erau foarte dese şi uşor de realizat.-

.//.

Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti aduceau acestui grup instrucţiunile şi ordinele lui Maniu care erau discutate şi apoi transformate în instrucţiuni sau scrisori pentru grupul din străinătate şi probabil pentru organizaţiile existente în interior.- Uneori la şedinţele acestui grup participa personal Maniu.- Am văzut într'o zi pe Maniu însoţit de Coposu, luând parte la o şedinţă.-

Legătura cu Misiunile engleză şi americană se păstra fie prin participarea directă a unor membri la şedinţe (am văzut cu ocazia discuţiunilor pe timpul pregătirii crizei din August 1945 pe Hulick), fie prin contactul personal al lui Pogoneanu cu Melbourne.- Inainte de plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu, aceştia păstrau legătura directă cu şefii misiunilor, lucru ce a fost arătat anterior de subsemnatul.- După plecarea acestora, legătura cu şefii misiunilor se păstra direct de Maniu.-

3/. Grupul secret executiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul.- Astfel la început şi în deosebi în pregătirea crizei din August 1945, participa direct la şedinţele grupului, Stârcea, prieten personal al lui Buzeşti - Pogoneanu-Vişoianu, care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.-

In plus, ştiu cu precizie că Buzeşti se întâlnea cu Ioaniţiu, iar Vişoianu îl vedea des pe Negel, cu care era prieten personal.- Deasemenea legătura se mai realiza şi prin Savel Rădulescu, care ne oficial lucrează la Palat.- Intr'o zi, ducându-mă la Vişoianu acasă, l-am găsit pe acesta discutând cu Savel Rădulescu cu uşile închise.- Savel Rădulescu mai păstra legătura şi direct cu Pogoneanu.-

După plecarea lui Vişoianu, legătura a continuat să se păstreze prin Stârcea şi deasemenea cu ajutorul Maiorului Vergotti, prieten al familiei Stirbey, unde am auzit vorbindu-se despre el.-

Notez că toate acestea îmi sunt cunoscute, deoarece am aranjat chiar eu însumi întrevederi de acest gen.- Astfel, am fost trimis de ex. de către Vişoianu la Negel şi la Ioaniţiu, comunicându-le să vină la Vişoianu.-

Rolul reprezentanţilor Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile

./.

convenabile acestor hotărâri.-

Notez de ex.că eu însumi am fost trimis de Pogoneanu la Marjoribanks în August 1945,pentru a-i cere părerea Misiunii referitoare la atitudinea pe care trebuie să o ia Regele atunci.

4/. Referitor la legăturile lui Pogoneanu cu Partidul Naţional Ţărănesc,ştiu chiar dela Pogoneanu că nu avea relaţiuni funcţionale (în chestiunea rezistenţei) decât direct cu Maniu.- Dealtfel,aşa după cum am arătat,cunosc două cazuri de întrevederi dintre aceştia şi anume odată Maniu se afla la Palatul Stirbey unde se găsea Pogoneanu şi Buzeşti,şi a doua oară s'a dus Pogoneanu la Maniu acasă.- Legătura cu celelalte partide din opoziţie, în afară de participarea şefilor la anumite şedinţe ale grupului de conducere,se făcea prin Camil Demetrescu cu Dinu Brătianu şi direct de Pogoneanu cu Titel Petrescu.-

5/. Pogoneanu primind acasă Buletinul Confidenţial Rador - aşa după cum am mai declarat - era informat şi pe această cale de anumite evenimente internaţionale.- Am asistat la o convorbire dintre Pogoneanu, Radu Buzeşti şi Hillard în care se comenta constituirea grupului agrarian Sud-European (în America) din care fac parte Macek,Nagy şi Dimitroff şeful Partidului Agrarian Bulgar.- Se arăta că din grup mai lipseşte doar Mihalache.- Am tras concluzia că se discutase probabil această chestiune în forul de conducere şi după încercarea de fugă a grupului Mihalache,am făcut legătura deductivă între această convorbire şi scopul plecării lui Mihalache.- Notez că cerând părerea lui Pogoneanu în legătură cu tentativa de plecare a grupului Mihalache,acesta s'a exprimat cu aprecieri defavorabile asupra organizării fugii.- Evident era în măsură să facă astfel de aprecieri,după ce el organizase atât de bine fuga lui Buzeşti-Vişoianu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. FLORIN ROIU

28 August 1947

"1.

copie vezi vol. 5 f 340–352.

373

~~003~~72

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar următoarele:

1/. Sunt născut la Iaşi, la 2 Aprilie 1914, din părinţi
Lucian şi Maria Roiu. Tatăl de origină din român, a fost profes
de Stiinte Naturale la Liceul National şi Seminarul Veniamin Co
tache din Iaşi. Mama născută Diaconescu, este originală din Gal
ţi, tatăl Insp. de Poştă. Singurul copil la părinţi. Tatăl decedat
poseda o casă la Iaşi, maman imobil la Galaţi, succesiunea pri-
mei este deschisă pe numele meu .-

2/. Cursul primar l-am făcut la Iaşi ca şi cel secund
pe care l-am absolvit în 1931. Am urmat Facultatea de Drept di
Iaşi 1931–1936, unde am trecut şi examenele de Doctorat fără a
fi sustinut teza.-

In aceasta perioadă n'am avut nici o functiune publi
că sau particulară.-

Eram preocupat în afară de studiile de muzică /am ur
câţiva ani şi Conservatorul/ de Literatură. Eram abonat la zi
rul francez "Mariane" "Canard Enchâin", "Dic et Rac" /Nouvell
Literiveanca", "Cuvântul Liber", "Adevărul Literal".

In epoca studentimii mele întreaga viata universitar
la ~~şa~~ Iaşi, trăia febra nazismului şi a legionarismului produ
du-se cunoscutele şi odioasele excesii antisemite. Cu toate of
tele care mi s'au făcut de a lua parte la mişcările de Dreap
ta a refuzat categoric orice afiliere, pregătirea, conceptia,
structura sufletească, fiind toate opuse la orice colaborare
Deaceia n'am participat în nici o în vre'o societăţea studen-
tească care, de fapt, nu făceau decât să camufleze mişcarea de
Dreapta. Aceiasi atitudine de fond faţă de curentul zilei er
adaptată şi de un grup de prieteni din care citesc: Alexandru
Vointinovici, Alexandru Bărlădeanu, Vintilă Gheorghiu, G. Ivascu,
~~xxxxxxx~~ Al. Dimitriu Păunescu, Georgel Neddoschi, George Moi
In plus casa aceasta era frecventată de oameni care deseori s
ostili curentului vremei dintre care citesc: Dr. Ambrosidor,
Iorga Iordan prieteni foarte buni ai tatălui meu. Tin să adaug.

./.

că tatăl meu nu făcea nici o politică şi urmărea să creeze o ambianţă în familie, cât mai departe de orice contact cu ecce sele de dreapta pe care le reproba. In toamna anului 1936-1937 am făcut stagiul militar la Reg.2 A.C.A.dela Iaşi. Nu am fost la Sc.Militară de Ofiteri şi am terminat cu gradul de sergent.

După terminarea stagiului şi până în 1938 am continuat să am contact cu Universitatea deoarece urmăream fie a ocupa un loc de asistent Universitar, fie de a mă pregăti în domeniul Dreptului Constituţional pentru a da examene la Ministerul de Externe. In vara anului 1938, creîndu-se Rezidenţele, am fost numit şef de secţie pe lângă Cabinetul Secretarului G-ral Constantin Răscanu, bun prieten al familiei. Am funcţionat în continuare ca avocat în Contenciosul Ţinutului Prut detaşat la Cabinetul Rezidentului Ionaşcu care mă cunoscu-sem ca student şi cu care trecusem doctoratul.

In cursul anului 1939, am avut dese xxxxxxxxxx perioade de concentrare de o lună 2, care au dus către sfârşitul anului la scoala de Ofiteri de Rez. pe care am urmat-o patru luni de zile la Iaşi. In primăvara anului 1940, am fost avansat Slt. Rez., fiind mai tot timpul concentrat, iniţial în Ardeal şi apoi lângă Iaşi la Cetăţuie, unde am comandat o secţie Ant-Aeriană La 6 Sept.1940, venirea legionarilor la putere mă aflam mobilizat la Iaşi, de unde am trecut apoi cu întregul grup din care făceam parte la Tancuri unde mă aflam în timpul rebeliunei legionare.-

In timpul rebeliunei legionare pe care o dezaprobam am fost căutat acasă la Iaşi de poliţia legionară. Mai târziu am continuat a rămâne mobilizat urmând soarta militară unde prin diferite garnizoane prin Moldova, Bacău, Vaslui. In aceste condiţiuni foarte grele continuam să mă pregătesc pentru examenul dela Externe, pe care îl pierdusem în toamna anului 1940, pe motiv că nu avusesem nici'o activitate legionară, condiţiune esenţială la acea perioadă pentru reuşită. In Mai 1941, am dat concursul dela Externe, unde am reuşit fiind numit la data de 10 Iulie 1941, cu gradul de ataşat de legaţiune în Centrală la Directia Protocolului. Am continuat încă a rămâne mobilizat la Reg.6 A.A., din Bucureşti. La 15 Oct.1941, am fost desconcentrat şi am început să funcţionez la Direcţiunea Judiciară Administrativă. Intr'o perioadă scurtă de desconcentrare începutul lui Iulie 1941, am fost xxxxxxx renegat de Minister să inventariez împreună cu o comisiune, Ambasada Sovietică. Ope

./.

rațiunea se făcea sub controlul german care poseda cheile, constatând că se făceau acte de jaf, contra celor mai elementare reguli internaționale cu tot advertismentul pe care l-am adresat Maiorului Rădulescu, delegatul M.St.M., am depus un raport la Minister, semnalând aceste rușinoase procedurí și care există în arhive, după care întregul inventar și localul ambasadei a fost preluat de Președinția Consiliului. După un an am făcut parte dintr'o comisiune de anchetă constatând că întregul mobilier și patrimoniul Ambasadei fusese literalmente jefuit. Întregul dosar se află în arhivele Ministerului de Externe.

Subliniez că în 1944, când s'a redeschis de către Justiție, acest capitol scandalos m'am prezentat din proprie inițiativă Judelui Instructor, relatându-i și punându-i la dispoziție informațiuni și acte cerute oficial dela Minister în această chestiune.

4/. Dela Oct.1941 și până la 23 August 1944, am funcționat în Centrală la Direcțiunea Cifrului cu o scurtă însărcinare în 1944, pe lângă Cabinetul Secretarului Gral. Davidescu. În această perioadă Directorului Cifrului și Cabinetului era Niculescu Buzești. În acel timp lucrau la Cifru următorii: I. Gincea, Dimitriu, Oancea, Maxta, N. Georgescu, Beroxloy, Negulescu, Mărculescu /nepotul D-lui Tătărăscu/, Djuvara, Umoes Axente, Zeno Câmpeanu, Manu Lăzărescu, Mateș etc.

Lucrările Direcției veneau dela și plecau la Mihai Antonescu, prin șeful său de cabinet Barbul, apoi și prin Solomon și Cordescu.

Notez că Barbul face parte din grupul Buzești, Pogoneanu Camil Demetrescu, Stârcea, inițiat în foarte multe chestii, în aceeaș perioadă și ulterior Barbul a făcut parte dintr'o comisiune economică plecată în Iunie 1944, la Madrid, sub pretextul unor negocieri economice.

În prezent Barbul se află într'un concediu la Karlsbad. Credința mea este că nu se va înapoia de acolo.

În toamna anului 1944, Pogoneanu a venit în Centrală la Direcțiunea Cabinetului având ca sarcină deosebită conducerea grupului restrâns de cifrări, din care făcea parte Ciurea, Lăzărescu, Camil Demetrescu, Giuvara, care se ocupau cu descifrări și cifrarea telegramelor în legătură cu negocierile secrete întreținute fie de Mihai Antonescu fie de Buzești, cu Stoklom, Ancara, Cairo, Madrid, Berna.

./.

Activitatea acestui grup s'a accentuat în perioada dispersării dela Snagov, unde locuiau separat lucrau izolat şi aveau însă un aparat de emisiune şi recepţie. Relaţiunile mele cu Pogoneanu datează din toamna anuluix 1943, şi s'au accentuat în perioada del Snagov şi apoi după 23 August 1944, .N'am ştiu nimic de actul dela 23 August auzindu-l la Radio. In acea noapte secretarul general DAVIDESCU a fost chemat la Palat, şi am xxxxxxx venit cu el şi doi colegi. M'am înapoiat chiar în aceia noapte la Snagov cu misiunea de a fugi Cifru şi Arhiva aflate acolo. Apoi am fost detaşat la Cabinetul Ministrului, unde Director ca Pogoneanu functionând în această calitate şi după plecarea lui Buzeşti sub Vişoianu şi Tătărăscu până în Iulie 1945, când am fost trecut la Comisiunea Păcii. Este de semnalat că atât subministeriatul lui Buzeşti cât şi sub acel al lui Sivoianu, Pogoneanu î-şi luase rolul de conducător, intrând deseori în conflict din această cauză cu secretarul General de pe acel timp, Filotti. Conducea efectiv compartimentul Presă şi Propagandă ajutat de Hinard, după desfiinţarea ministerului ână a acestuia. După încheerea conventiei de armistitiu, Pogoneanu î-şi manifesta nemulţumirea afirmând că pe baza tratativelor la care participase se obtinuse prea puţin. Incă din acea perioadă, aşa cum am mai arătat în Minister s'a creeat o atmosferă puţin xxxxxxxxx formabilă cooperării cu Uniunea Sovietică de unde imediat după 23 August, era xxxxxx moral de entuziasm sincer pentru această apropriere. In această privinţă, este de notat că Pogoneanu avea o atitudine identică spiritului creeat pe care îl încuraja şi alimenta.

Explic această situaţie prin influenţa Anglo-Americană sub care se găsea conducerea. - din care făcea mai ales parte Pogoneanu - şi fără îndoială lipsa intentionată de contact cu reprezentanţii Uniunii Sovietice.

Dealtfel influenţa anglo-americană am detaliat-o în declaraţiile anterioare referitoare la criza din August 1945.

La recomandarea lui Pogoneanu am avut putinţa să fiu mai aproape de Buzeşti şi Vişoianu, atât în perioada cât se menţineau în limitele stricte ale carierei cât şi după plecarea lor din Minister, când sau încadrat total în politica intentionată a a Partidului National-Ţărănesc. In această calitate am fost utilizat pentru a realiza următoarele legături, pentru Buzeşti, cu Titel Petrescu, Nagel, Ioaniţiu, Margaribonks dela Legatia Britanică, Hilick dela Americani, pentru Vişoianu aceleaşi legături. Misiunea consta în totdeauna numai în realizarea legăturilor; nu luam niciodată cun

./.

ţinţă de scopul întrevederilor.Aceste misiuni in cele din urmă, mă jenau deoarece î-mi dădeam seama că ei alunecase-ră spre o activitate clandestină.-

Se formase astfel un grup din care făceau parte Niculescu Buzesti,Visoianu,Pogoneanu,Radu Buzesti,Stârcea,Camil Demetrescu, Barbu si care lucra sub ordinele lui Maniu.

Suferea influenţa Palatului si viceversa /mai ales si tra-ducea în fapt influente şi voinţe anglo-americane.Acest grup se întrunea la Palatul "Stirbey" si acasă la Pogoneanu.La aceasta parti cipau în afară de cei de mai sus: Maniu,Titel Petrescu,Brătianu, Negel,Ioanitiu,Hulick,Generalul Schuyler.Nu participam niciodată la aceste întruniri care aveau un caracter strict secret dear luam cunoştinţe de ele în mod tangenţial prin conversatiile ulte-rioare.Una din rezultatele concrete ale acestor întrevederi au fost provocarea crizei din August 1945.Sunt convins că au fost şi alţi influente asupra factorului constituţional,care au de-terminat trecătoarele divergente cu guvernul Dr.Petru Groza.

In aceasta privinţă Buzesti si Visoianu îmi veneau să le dau informaţiuni ,rezultatele din telegramele cifrate,cu toate că nu eram la Directia Cifrului,dar obişnuiţi prin relaţiuni.Ii interesau conferinţele dela Londra,Conferinţa dela Moscova,date asupra procesului fondului de 6 milioane franci elveţieni dela Berna,întrevederilor D-lui Framasovici înainte de Conferinta dela Paris.etc.

La aceasta perioadă începând din Iulie 1946,lucram la Comi siunea Păcii,astfel încât obţinerea informaţiunilor ce mi se cerea erau din ce în ce mai grele.Atunci când necesităţile actiunei ilegale iniţiată de partidul national-ţărănesc au cerut plecarea în străinătate Buzeşti şi Vişoianu au plecat în condiţiunile pe care le-am descris într'o declaraţie anterioară.

După plecarea celor doi de mai sus,în străinătate,Pogoneanu care se erija în conducătorul diplomatic al grupului din străină-tate î-şi luase rolul de a primi si transmite instructiile lui Maniu către cei din străinătate şi de a primi rapoartele acestora către Maniu.

Modalitatea practică a acestor operaţiuni am arătat-o anteri or,subsemnatul luând cunoştinţă că Radu Buzesti aducea scrisorile şi le preda lui Pogoneanu.Am luat cunostinţă si direct de aceasta legătură întrucât am transmis o scrisoare a lui Pogoneanu către Cretzianu - fără să-i ştiu conţinutul lui Melbourne.

./.

Recunosc că e eroare aceste servicii personale pe care le-am făcut lui Pogoneanu pe temeiul prieteniei ,cu atât mai mult,încât aşa cum am declarat mai sus - că aceasta activitate a lui Pogoneanu ieşise demult din codul legalităţii şi al preocupărilor profesionale.

Justific aceasta şi pe o înşelare a bunei mele credinţe.

5/.Subsemnatul am funcţionat în continuare la Comisiunea Păcii până la data zilei.

Aceasta este declaratia mea pe care o susţin şi semnez.

ss/.Florin Roiu

26 August 1947.

II

379

copie vezi vol. 5. f 353-358

~~00378~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu declar următoarele în continuarea declaraţiei din 27 August 1947.-

Organizarea grupărilor pe ţări era următoarea :

In Franţa : un secretariat compus din Burileanu Ciurea, şi Pleşea, în plus Nicolae Dianu, maiorul Raţiu şi Mihai Romniceanu.

In Elveţia : Gafencu, Cretzeanu, George Anastasiu George Caranfil, Brutus Coste şi Titu Rădulescu Pogoneanu.

In Anglia : Tilea, Cornel Bianu, lt. col. Ilies

In Italia : Dumitru Popescu şi Augustin Popa.

In America : Davilla.

In timpul Conferinţei dela Paris mai vin la Paris : Gafencu, care ia / propriu zis conducerea, Cretzeanu care pleacă apoi în timpul Conferinţei în America, împreună cu Elise Bonhall / fiica lui Barbu Stirbey / şi Coste.

Rolul acestor grupe, coordonate într'o oarecare măsură de Gafencu, era acel transmis prin Pogoneanu de către conducerea ocultă din ţară de sub conducerea lui Maniu

Prin luna Septembrie 1946, Pogoneanu mi-a destăinuit că a primit dela Paris o adeziune semnată de întregul grup aflat la Paris, cu prilejul Conferinţei, adresată lui Maniu şi Brătianu, prin care cei de mai sus recunosc pe Maniu ca şef, subordonându-se şi devenind purtători de cuvânt ai celor două partide istorice.

Stiu dela Pogoneanu că, după concepţia sa, deci a P.N.T.-ului, grupurile din străinătate duceau o acţiune de uzură împotriva prestigiului guvernului prin articole tendenţioase şi informaţiuni eronate, publicate în presa străină cu tendinţe de dreapta.

In plus prin contacte personale cu personalităţile politice străine, prin intervenţii oficiale pe lângă instituţiile internaţionale şi cancelariile străine, prin prezentări de memorii, cuprinzând un alt punct de vedere decât acel al guvernului român, prin colportări de svonuri

./.

 380

tendenţioase referitoare la situaţia internă din România şi în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale xxxxxxxx, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între Marile Puteri să poată fi folosită ca argument în sprijinul tezei rezistenţei, se urmărea determinarea anglo-americanilor să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, natural conform năzuinţelor partidelor istorice.

5.- Un obiectiv imediat în acea vreme al grupurilor din străinătate, şi în special al aceluia constituit la Paris, era de a pregăti şi prezenta Conferinţei de Pace punctul de vedere al partidelor istorice, care însemna susţinerea intereselor proprii în deosebi adeziunea pentru susţinerea intereselor anglo-americane în România.- Punctele de vedere cari trebuiau susţinute la Paris erau elaborate de Conducerea dela Bucureşti în întrunirile care aveau loc în Palatul Stirbey şi în alte părţi. In această idee, ştiu dela Pogoneanu că se creasе în cadrul partidului naţional ţărănesc un cerc de studii de politică externă şi că el însuşi a fost chemat pentru a prezenta un studiu asupra Dunării. Pentru întocmirea acestui studiu, Pogoneanu a cerut documente dela Mironescu / specialist în chestiunea Dunării/ şi dela Oprişanu.

Ca un rezultat concret au fost cele două memorii prezentate de Gafencu, în numele mişcării, Conferinţei de Pace, memorii care reprezentau cu totul alt punct de vedere şi alte interese decât cele susţinute de reprezentanţii oficiali ai guvernului şi poporului român.-

Este de menţionat că pentru documentare, Gafencu-Cretzeanu s'au folosit, în afară de instrucţiunile trimise de conducerea din ţară, şi de materialul documentar, foarte numeros şi important, trimis la Ankara la dispoziţia lui Cretzeanu.

6.- In timpul Conferinţei s'au evidenţiat o serie de divergenţe între persoanele componente ale grupurilor din străinătate, consecinţă a ambiţiilor personale.

Deaceea, conducerea din ţară a găsit necesar să trimită în străinătate pe Niculescu Buzeşti şi Vişoianu. Aceştia doi făceau parte din grupul executiv al conducerii, erau personalităţi importante cu relaţiuni întinse în lumea

./.

politică anglo-americană, fuseseră miniştri de Externe în guvernele dintre 23 August 1944 ş 6 Martie 1945, luaseră parte directă la negocierile anterioare lui 23 August 1944, în spiritul arătat anterior şi în rezumat, reprezentau ~~xxxxxxxx~~ quintesanţa întregei acţiuni a conducerii rezistenţei. Era cu atât mai necesară această plecare, cu cât misiunea lui Rădescu eşuase / personalitate ştearsă, reţinut de englezi în Cipru / şi era deci prima oară când conducerea din ţară lua efectiv în mână conducerea acţiunei din străinătate.-

Organizarea plecării în străinătate a celor doi arătaţi mai sus a fost făcută de Pogoneanu, Radu Buzesti, Stârcea şi Camil Demetrescu, plecarea efectuându-se cu un avion militar american. Am aflat de această plecare peste 2-3 zile dela Pogoneanu care, în prezenţa lui Radu Buzeşti, mi-a afirmat că Niculescu Buzeşti a fost investit de Maniu cu o împuternicire scrisă care îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T.-ului în străinătate, în caz de divergenţe de opinii; să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaţionali, să organizeze propaganda şi să exercite asupra grupului din străinătate o conducere, menajând însă susceptibilităţile explicabile. Mai târziu, am aflat tot dela Pogoneanu că această împuternicire a provocat animozităţi, Gafencu şi Tillea neputându-se împăca cu ideia că s'a dat de către Maniu conducerea unuia mai tânăr decât ei.

Aceasta este declaraţia mea pe care o sustin si semnez.-

/ss/ Florin Roiu.-

27 August 1947.-

II

382

~~00381~~

copie vezi vol. 5 f 359-368

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu declar următoarele :

1.- Mişcarea organizată în ţară şi străinătate care a fost definită de mine în declaraţiile anterioare drept mişcarea de rezistenţă, urmărea, ca un scop final, crearea în ţară şi străinătate a forţei necesare cu care la momentul oportun, să se poate răsturna prin violenţă regimul democratic instaurat la 6 Martie 1945, şi pe care organizatorii l-au prevăzut încă dela 23 August 1944.-

Ideia acestei rezistenţe a încolţit chiar la 23 August 1944, deoarece toate negocierile duse în străinătat în numele lui Maniu şi care căpătaseră un aspect personal, altul decât cel necesar pentru cauza ţării, eşuaseră prin surpriza actului dela 23 August 1944, ce fusese realizat numai sub influenţa directă a trupelor sovietice care spărseseră frontul Iaşi Chişinău şi înaintau vertiginos către Capitală. Îmi este cunoscut din întreaga atmosferă a negocierilor pregătitoare ale armistiţiului că aceste negocieri duse în numele lui Maniu, legau momentul armistiţiului de prezenţa în România a trupelor anglo-americane. În această idee, negocierile lui Vişoianu dela Cairo cereau ca un deziderat imperios prezenţa în România a câtorva mari unităţi anglo-americane aero-transportate, în momentul când s'ar fi rupt violent alianţa cu fasciştii. Aceasta explică logic întârzierile şi tergiversările în ducerea tratativelor.-

Condiţiunea prezenţei trupelor anglo-americane înaintea celor sovietice în România trebuia cu orice preţ înfăptuită, deoarece, în acest mod, negociatorii îşi creiau platforma necesară pentru a-şi păstra rolul predominant în conducerea viitoare a poporului român. În special, se ştia că prezenţa trupelor sovietice pe teritoriu va desfătuşa voinţa de eliberarea politică internă a poporului - până atunci oprimată - şi va face să se desvolte curentul de stânga, până atunci jugulat la maximum.

./.

Ceace ar fi urmat, in mod firesc, ar fi fost scoaterea din viata politică a celor ce negociau si in acelas timp pierderea manetelor de comandă pe târâm economic. Este evident că interesele negociatorilor erau perfect legate de interesele marilor trusturi anglo-americane, care ar fi fost si ele lovite dacă miscarea de eliberare politică a poporului român ar fi reusit, contrar vointei lor.

Din moment ce actul dela 23 August 1944 a fost infăptuit in totală contradicție cu ceace urmăreau prin negocierile duse, si prin conținut si prin surprize lui, dela inceput au căutat mijloace care să combată efectele pe care le prevăzuseră si să creeze instrumentul cu care, la momentul oportun, să răstoarne situatia politică care nu putuse fi evitată.-

2.- Traducerea in fapt a acestor premize s'a realizat astfel :

a.- Mijloacele imediate de combaterea efectelor evidente a desvoltării democratice au fost cele două guverne Sănătescu si in special guvernul Rădescu care, inspirate de anglo-americani si de interesele burgheziei românesti, si urmând ordinile conducerii oculte in cap cu Maniu, se opuneau sistematic si hotărât la realizarea oricărei reforme democratice si care sabotau aplicarea conventiei de armistitiu. In această ideie reamintesc că adeseori - după incheerea conventiei de armistitiu- Pogoneanu si Buzesti mi-au arătat profunda lor nemultumire referitor la stipulatiile conventiei de armistitiu pe care le socoteau oneroase.-

b.- Concomitent cu aceste măsuri imediate s'a inceput pregătirea instrumentului si a retelii care, prin desvoltare, avea să dea mijlocul cu care să se răstoarne, asa cum am arătat mai sus, ordinea poltică internă, a cărei evolutie democratică era evidentă si nu putea fi oprită.-

In concret, Pogoneanu, al cărui rol, initiativă si conducere in epoca acestor trei guverne amintite nu pot fi neglijate, in etapa construirea instrumentului amintit mai sus Astfel, trimite in străinătate, chiar in dimineata zilei de 23 August , pe Ciurea la Ankara si Djuvara la Stockholm, doi colaboratori foarte intimi a lui Pogoneanu, care făcuseră parte din echipa restrânsă de cifrori, care erau la curent cu toate negocierile duse si care putea fi utilizati pentru continuarea legăturilor necesare cu anglo-americane. Acestia

./.

ar fi trebuit, lucru care s'a si realizat, să înlocuiască titulari posturilor respective, in cazul când aceștia r fi fost indepărtați ca reprezentați ai regimului Antonescian. / Ciurea a înlocuit pe Cretzeanu la Ankara, timp de aproape un an de zile/.

Deasemenea menținerea in posturile - cheie din străinătate a diplomaților care duseseră negocierile cunoscute și cari erau prieteni devotați a lui Pogoneanu. / la Lisabona, Costa ; la Berna, Anastasiu si Titu Pogoneanu ; la Ankara, Cretzeanu si Dimitrie Popescu, vărul său ; la Stockolm ; Duca /

Infine, creiarea " Fondului Rezistenței" de 6 milioane franci elvețieni. Acest fond a fost creiat in ultimile zile ale ministeriatului lui Visoianu prin trecerea sumei de mai sus, care se afla la Berna, pe numele personal a lui Cretzeanu.

In aceiaș ideie, trimiterea la Ankara, după declaratia Dlui Molotov din Mai 1944, a documentelor importante din arhiva Ministerului, documente care avea să servească lui Cretzeanu in rolul ce i se prevedea.

In țară, in epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, Pogoneanu conducea efectiv resortul presă și propagandă, adică fostul Minister care trecuse la externe. Prin Hillard, foarte bun prieten, el imprima prin presă si radio - sub masca menținerii echilibrului intre partide - voința conduceri oculte de sub influența anglo-americană si conducerea lui Maniu. Atât presa cât si radio frânau pe cât puteau, prin formule abile- desvoltarea democratică. Notez, in această ideie, că la cererea Confederației Generale a Muncii de a se acorda o oră sindicală la radio, Pogoneanu a dat dispozițiuni lui Hillard să nu aropa cererea, sub motivul deghizat că ar fi o oră politică.

In aceiași idei, remarc opoziția categorie făcută de Buzești, Visoianu, Pogoneanu, oricărei încercări de injghebare a sindicatului Ministerului de Externe.-

3.- Din moment ce măsurile de frânare arătate mai sus n'au avut efect - dealtfel lucru prevăzut de ei - și la 6 Martie 1945 se instaurează regimul democratic reprezentat prin guvernul de concentrare democratică Dr. Petru Grozea, abea acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim trebuia să fie desvoltat și perfecționat.

./.

385

Cu conducători proeminenţi au fost îndepărtaţi în posturile pe care le deţinuseră, acţiunea acestora căpă dela început, un caracter net de clandestinism.

Intreaga mişcare era organizată astfel :

a.- un grup lărgit sub conducerea directă a lui Maniu din care făceau parte : Brătianu, Titel Petrescu, Niculescu Buzesti, Visoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buz Camil Demetrescu. Grupul avea ataşat ca reprezentanţii a anglo-americanilor pe generalul SCHUYLER , HULICK, Marjo banks .

b.- un grup executiv, mai restrâns, secret, al căru creer era Pogoneanu şi din care făceau parte : Niculescu Buzesti, Visoianu, Radu Buzesti, Camil Demetrescu, Stârcea Barbul.

c.- pentru străinătate lucrul era abia iniţiat ş activitatea era disparată. Explicatia acestui fapt const in aceia că se miza in răsturnarea regimului prin evenim te create in interior. Astfel, intreaga activitate a grup de conducere a urmărit si a reusit să determine criza dă August 1945, prin care sperau să răstoarne regimul democr tic . Concomitent cu actiunea politică de a transforma o chestiune de politică internă într'una internaţională, ajutorul căreia să se atingă obiectivul urmărit, este mai doios că se ducea si o actiune de organizare a instrumen lui de forţă care să ajute la răsturnarea regimului. Sun de amintit in această ideie, aparitia miscărilor clandest teroriste / " Sumanele Negre ", " M.R.N. " etc / si ai ror conducători făceau parte din partidul National Tărăn Nu am cunostinţă concretă, dar cred că in acelas timp se organiza in aceias ideie, si alte, ~~xixxx~~ forte cu caracter quasi- militar.

4.- Cum rezolvarea crizei deslăntuit in August 1945 de acestia, solutionată prin acordul dela Moscova din Ianuarie 1946, nu reusise să contribuie tot la frânarea desvoltări democratice, fără să se atingă obiectivul urmăr atunci s'a trecut la o etapă nou si anume la accentuarea luptei in străinătate, cu atât mai mult cu cât se prevedea rezultatul alegerilor si in acelas timp se apropia Conferinta de Pace din August 1946, unde " Rezistenta" avea pri prilej să se afirme, să lucreze conform intereselor propri si să boicoteze guvernul.

./.

In acest moment, Cretzeanu pleacă dela Ankara la Berna,
Gafencu iese din rezervă şi intră pe primul plan al mişcăr
Costa dela Lisabona vine la Berna şi in general se organi-
zează grupurile pe ţări, definindu-se precis rolul lor.

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin şi semnez.-

/ss/ Florin Roiu.-

27 August 1947.-

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU în continuare declar următoarele:

1/. Cu aproximativ o lună înainte aducerii mele la Ministerul de Interne, Pogoneanu mi-a afirmat că se aşteaptă să fie arestat şi în consecinţă îşi va lua măsurile de rigoare.- Ca urmare, după aproximativ 2 săptămâni mi-a spus să trec la prietenul său DORIN ILIESCU, din Calea Floreasca 26; m'am dus, după mai multe eschivări, şi acolo am găsit pe Pogoneanu, Radu Buzeşti, Dorin Iliescu şi mai târziu Stârcea, procedând la trierea şi arderea unor documente şi scrisori aparţinând lui Pogoneanu.- Probabil că aceste documente fusese-ră păstrate ascunse în casa lui Iliescu.-

Cu mult mai înainte ştiu că Pogoneanu a dat pentru păstrare documente lui Camil Demetrescu şi Barbu pentru a fi ascunse la o persoană mai puţin cunoscută.- Această persoană a fost ţinută mult timp secret şi am aflat mai târziu că se numeşte Coletta Balş.- Nu cunosc adresa acestei doamne însă poate fi obţinută prin D-na Remer, o prietenă a ei, tel. 2.45.65.-

Alte documente au fost date spre păstrare unui bun prieten a lui Pogoneanu şi anume Nae Popescu, pe care l-am văzut din când în când vizitând pe Pogoneanu.-

Odată mi-a spus Camil Demetrescu - ca un mare secret - că are documente importante în păstrare la un preot catolic care funcţionează la o congregaţie catolică situată în spatele Legaţiei Franţei.-

2/. Rezultatul final care se urmărea a fi obţinut prin întreaga activitate subversivă, condusă de Maniu, cu sprijinul anglo-americanilor şi al Palatului, era în general creerea unui " <u>al doilea 23 August</u> ".- In concret, organizaţiile teroriste ce se creiau în ţară de către Partidul Naţional Tărănesc (formaţiuni muncitoreşti, studenţeşti, militari deblocaţi sau chiar activi), folosind momentul politic favorabil determinat prin intervenţia în ţară a anglo-americanilor, pe baza activităţii din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau, la un semnal dat, să răstoarne prin violenţă ordinea existentă şi să înlocuiască regimul democratic printr'un guvern al celor trei partide de opoziţie, condus de Maniu.-

.//.

Acest guvern ar fi trebuit să fie format inițial - la momentul oportun - total sau parțial în străinătate și ar fi venit în țară în momentul isbucnirii insurecției.- In această ideie, era necesar ca să fie trimiși în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziție, întrucât cei aflați în străinătate erau fie personalități care avuseseră animozități cu P.N.T., fie numai technicieni.- Așa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului Mihalache.-

Trebue amintit raportul lui Buzești - arătat de subsemnatul anterior și în care se definea destul de elocvent acel moment politic favorabil pentru toamna anului 1947, și trebue trasă concluzia că 13 Iulie 1947 (încercarea de fugă) era ultimul moment pentru ca persoanele necesare formării guvernului să ajungă la timp în străinătate.-

Notez că toate aceste chestiuni sunt consecința elementelor cunoscute direct de subsemnatul sau deducțiuni din toate discuțiunile și destăinuirile ce mi s'au făcut de Pogoneanu, Radu Buzești sau ceilalți membrii ai grupului restrâns de conducere.-

Ca o întărire a afirmațiunilor de mai sus, notez că într'o discuțiune cu Pogoneanu, acesta mi-a arătat că grupul din străinătate nu trebue organizat ierarhic, pentrucă nu era încă momentul să apară ca un guvern aflat în exil.- Am tras concluzia de aci că ierarhizarea și distribuirea precisă de roluri avea să se producă la acel moment oportun.- Dacă se are în vedere împuternicirile date lui Niculescu-Buzești și care au însemnat începutul ierarhizării, dar care trebuiau totuși ținute în secret, este evident că încă dela acea dată se pusese problema organizării guvernului care avea cu siguranță să ia forme concrete la sosirea în străinătate a grupului Mihalache.-

3/. Până la atingerea acestui scop maxim și în ideia creerii condițiunilor favorabile acestuia, se urmărea - așa cum am mai arătat - frânarea în interior a desvoltării democrației, speculându-se fie situațiuni internaționale neclare sau divergențe între Marile Puteri - ocaziuni prilejuite de anglo-americani printr'o coordonare perfectă - fie greutăți inerente interne, cum au fost cele cauzate de secetă și consecințele războiului.

In concret rezultatele care s'au obținut și care ar avut urmări grele pentru țară, deoarece în realitate nu s'a făcut decât să se întârzie procesul de refacere, sunt următoarele :

./.

- Declanşarea crizei din August 1945 care n'a putut fi rezolvată decât pe plan internaţional decât prin Conferinţa dela Moscova din Ianuarie 1946,ceeace a însemnat o stagnare de aproape 5 luni.- 389

- Ancheta Internaţională făcută de Ethridge,trimisul Preşedintelui Truman,care s'a urmărit a fi influenţată conform intereselor conducerii maniste.- In această ideie notez că Niculescu Buzeşti a predat lui Ethridge un memoriu din partea P.N.T. care era defavorabil democraţiei şi intereselor reale ale Ţării.-

- Lupta dusă pe plan internaţional cu ajutorul anglo-americanilor pentru a nu se recunoaşte Guvernul Dr.Petru Groza care a avut ca urmare consecinţe grele pentru Ţară,deoarece s'a întârziat foarte mult plecarea reprezentanţilor noştri diplomatici la Londra şi Washington,lipsind ţara de posibilitatea unei informări reale asupra situaţiei din ţară,tocmai acolo unde era nevoie mai mare de aceasta.-Mai mult chiar,a lipsit astfel posibilitatea să se creeze un climat favorabil României,în preziua Conferinţei Păcii.-

- Greutăţile creiate Delegaţiei Guvernului Român la Conferinţa de Pace prin prezentarea şi susţinerea unor puncte de vedere cu totul altele decât cele ale Delegaţiei oficiale.- Trebue evidenţiată atmosfera cu totul nefavorabilă care s'a creiat României acolo,singura ţară care a avut pe lângă Delegaţia oficială,un grup ne oficial,care să lucreze împotriva intereselor ţării.-

- Acţiunea intensă dusă în străinătate pentru neratificarea Tratatului de Pace.-

- Incercările făcute pentru a se sabota împrumutul din America şi care urmăreau ca efect înfometarea poporului român, aflat în suferinţă după urma secetei.-

- In fine străduinţe pentru ca România să nu fie admisă în O.N.U.- Notez în această privinţă că Pogoneanu mi-a afirmat necesitatea ducerii unei lupte pentru neadmiterea României în O.N.U.,deoarece guvernul actual nu este reprezentativ,condiţiune care trebue în prealabil împlinită.-

- Nu trebueşte neglijat pe deoparte climatul nefavorabil creiat României ca rezultat al întregei acestei acţiuni şi nici subordonarea pe faţă a intereselor ţării celor anglo-americane.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/.FLORIN ROIU

890

copie vezi vol. 5. f 383, 384.

00389

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul declar următoarele :

La instalarea ca Ministru de Externe a D-lui GH. TATARESCU, Pogoneanu care era atunci Directorul Cabinetului, a avut o discuţiune cu Dl. Tătărescu, în cursul căreia şi-a pus funcţiunea care o ocupa la dispoziţia Ministrului.- Dl. Tătăresc i-a cerut să continue a rămâne în acelaş rol, aşa cum s'a şi întâmplat până în Iunie 1945, când Pogoneanu a fost trecut în cadrul de reorganizare al Statului, ca o consecinţă a scrisorii care şi-a permis să o adreseze D-lui Tătărescu prin care a infirmat declaraţiile făcute de acesta referitor la negocierile lui 23 August.-

Notez că Pogoneanu mi-a relatat atunci discuţiunile avute în cursul întrevederii cu Dl. Tătărescu, spunând că i-a arătat D-lui Tătărescu că ţine să-i comunice dela început că vederile sale politice sunt altele decât ale Ministrului şi că el rămâne şi că el rămâne un devotat al D-lui Maniu, cu care continuă să aibe relaţiuni.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss/. FLORIN ROIU

31 August 1947

copie vezi vol. 5. f 389 – 393. ~~00599~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

Am aflat de plecarea dlui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu la 2 – 3 zile după aceasta în următoarele împrejurari: Camil Demetrescu a venit dimineaţa la minister, la mine în birou, spunându-mi: "Niculescu Buzeşti şi Vişoianu au plecat cu un avion militar american fără ştirea Misiunei poliţiei americane. Această plecare trebue ţinută în cel mai mare secret şi dacă te întreabă cineva de ei, să spui că Vişoianu a plecat la vânătoare iar Niculescu Buzeşti a plecat pe Valea Prahovei."

Cam la vreo zi după aceste, ducându-mă la Pogoneanu acasă, acesta mi-a confirmat ceeace aflasem dela Camil Demetrescu. Specific că l'am întrebat pe Pogoneanu menţionând tot ceeace-mi spusese Camil Demetrescu, Pogoneanu confirmând integral faptul, atrăgându-mi deasemenea atenţiunea să păstrez cea mai mare discreţiune.

Prin Aprilie 1947, Pogoneanu mi-a confiat următoarele în legătură unele veşti primite recent din Elveţia, din care rezultă că Vişoianu – fiind deprimat nu-şi găsea suficientă întrebuinţare: "Vezi cui i-am cedat locul, fiindcă urma să plecăm noi atunci, soţia mea cu mine.

Fac legătura într'acest fapt şi următorul: prin Septemvrie 1946, în timp ce mă aflam la minister, Camil Demetrescu, mi-a propus să plec eu în străinătate. Am refuzat fără a cere vreo lămurire. După câteva zile în timp ce eram la Styrbey, Pogoneanu de faţă cu soţia sa actuală mi-a propus deasemenea să meditez asupra plecării mele, referindu-se la discuţia dintre mine şi Camil. Am repetat, refuzând.

./.

Intre aceste două discuţii, cu Camil şi cu Pogoneanu, Dra Sorescu, m'a întrebat la minister într'un.mod foarte confidenţial: "Tu de ce nu mergi, fiindcă noi ne pregătim de plecare ?"

Prin luna Iulie a.c. acasă la Pogoneanu, de faţă cu acestą şi cu mine, Ionel Styrcea spunea următoarele: "vedeţi c'am avut dreptate când am grăbit plecarea lor în străinătate. Dacă nu eram eu...." (se referea la plecarea lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu în legătură cu unele erestări care aveau loc).

Declar, susţin, semnez.

ss.F.Roiu.

1 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 385-388.

393

00392

DECLARATIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU, în continuare declar următoarele :

1/. Pentru întărirea afirmaţiunilor subsemnatului în ceeace privesc legăturile strânse dintre Pogoneanu şi Stârcea, îmi amintesc că numai cu câteva zile înaintea aducerii mele la Ministerul de Interne, aflându-mă la Pogoneanu acasă, a venit Stârcea însoţit de Bălăceanu, fost funcţionar la Palat şi la Externe, venind şi Radu Buzeşti, am fost rugat să-i las singuri şi toţi trei (pogoneanu, Radu Buzeşti şi Stârcea) s'au închis în biroul lui Pogoneanu, într'o discuţie a cărui subiect nu-l cunosc.-

2/. Rolul Maiorului Vergoti, în afară de menţinerea legăturii între Palat şi Grupul Pogoneanu, a fost şi acela de legătură cu grupul din străinătate.- Astfel, notez următorul fapt concret : aproximativ în luna Mai, Radu Buzeşti, în prezenţa mea i-a comunicat lui Pogoneanu că Buzeşti pleacă în Italia şi Elveţia, deci să-i dea ceva corespondenţă pentru Niculescu Buzeşti.-Pogoneanu, a refuzat, însă Radu Buzeşti a comunicat că-i va de scrisori pentru fratele său.-

La înapoierea lui Buzeşti, acesta a adus pentru Pogoneanu, o scrisoare dela Niculescu Buzeşti pe care Radu Buzeşti i-a dat-o lui Pogoneanu, comunicându-i în prezenţa mea, că a fost adusă de maiorul Vergoti.-

3/. Notez că Vişoianu era foarte bun prieten cu Mihalache şi înainte de plecarea sa îl vedea foarte des.-Deasemenea l-am văzut odată pe Mihalache în casa Stirbey.- Atunci se găseau acolo, Pogoneanu, Niculescu-Buzeşti.-

4/. Referitor la încolţirea ideii rezistenţei, ca o consecinţă a înaintării vertiginoase a trupelor sovietice, mai dau următoarele preciziuni, ca urmare la declaraţia din 27 August 1947 - punctul Nr.1.-

Deci toţi cei care duceau tratativele pentru creerea lui 23 August, urmăreau în mod hotărât ruperea noastră de alianţa cu Germani, totuşi niciodată n'am urmărit o legătură

./.

cu Uniunea Sovietică, de care în mod hotărât, se temeau pentru considerațiunile care le-am arătat în declarația susamintită. Notez că după declarația D-lui Molotov din Mai 1944, Pogoneam mi-a afirmat că nu am încredere în declarație ceeace denotă și justifică motivele pentru care privirile lor erau îndreptate mai mult către Cairo și Ankara, decât către Stockholm, unde conjunctura internațională ar fi oferit posibilitatea unor rezultate imediate.-

Detalii în această privință pot da cu certitudine Camil Demetrescu, Barbul și emil Lăzărescu, care făceau parte din echipa restrânsă de cifrori.-

In această privință îmi amintesc că am citi un raport a lui Nanu, Ministru de atunci dela Stockholm, în care după ce arată situația disperată militară (August 1944), reproșa celor ce negociau că nu dau suficientă atențiune contactelor dela Stockholm, care ar putea netezi multe lucruri dificile

Detalii precise pentru susținerea afirmațiunilor ~~xx~~ mele pot fi găsite în studierea dosarului 23 August 1944 întocmit de Pogoneanu și pe care eu l-am văzut.-Urmează să fie întrebat Pogoneanu, unde se găsește.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss/.FLORIN ROIU

31 August 1947

copie vezi vol. 5. f 394-397. ~~00394~~

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. Din discuţiunile avute cu Pogoneanu, am aflat că sosirea lui Cretzeanu la Berna în 1946 - înaintea Conferinţei dela Paris- avea drept scop ca aceştia doi să-şi unească şi să-şi coordoneze activitatea, constituind un club de conducere al rezistenţei din străinătate.- Imi amintesc cu preciziune că în anul 1945, când Cretzeanu se afla încă la Ankara că Pogoneanu mi-a comunicat, că a scris acestuia, arătându-i lista persoanelor din străinătate pe care poate conta în organizarea rezistenţei pe ţară.- Aceste persoane erau : Coste, Anastasiu, Ciurea, Dumitru Popescu, Titu Pogoneanu, Djuvara, Duca, Sandu Ghika.-

2 . Stiu cu precizie că pentru a servi pe Cretzeanu şi a-i pune la îndemână materialul necesar în vederea susţinerei procesului fondului rezistenţei dela Berna, Pogoneanu a adunat acte, copii monitoare oficiale dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Străine / condus de fostul Ministru Vişoianu şi anume Petre Vişoianu/.-Deasemenea a luat consultaţiuni juridice, una dintre acestea, dela Emil Ottulescu - fiind adusă lui Pogoneanu chiar de subsemnatul.- /Intre aceste consultaţiuni, una era luată de Pogoneanu dela Avocatul Gruia/.-

Toate aceste documente au fost trimi e de Pogoneanu în străinătate prin Misiunea Americană şi anume prin Berry, Melbourne şi Hulick.- Reamintesc că chiar subsemnatul am dus lui Melbourne un plic destinat lui Cretzeanu.-

3/. Am primit dela Dl. Pogoneanu în primăvara anului 1946 un dosar, relativ la incidentele din Piaţa Palatului din 19 Noembrie 1945, procurând dela un Tribunal Militar /unele piese erau chiar certificate de un magistrat militar/.- Acest dosar l-am predat pentru păstrare, la cererea lui Pogoneanu, lui Emil Oprişanu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez

2 Sept.1947 ss/. Florin Roiu

copie vezi vol. 5. f 398-404.

00395

DECLARAȚIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. După plecarea în străinătate - în condițiunile cunoscute - a lui Niculescu Buzești și Vișoianu, am auzit pe Pogoneanu dicutând cu Camil Demetrescu referitor la niște valize ce urmau să fie trimise în străinătate lui Vișoianu.- Am dedus din discuțiune că era vorba să fie trimise pe aceiași cale pe care plecaseră cei doi și că se întâmpinau dificultăți.-

2/. Am aflat prin luna Septembrie 1946, că Vișoianu este ascuns de către Camil Demetrescu și Pogoneanu, de teama de a nu fi chemat să dea o declarație în legătură cu creearea fondului de 6 milioane fr.elvețieni.-

Mai târziu mi s'a destăinuit că a stat ascuns circa o săptămână la Oscar Kabisch - zis între intimi " Tigrul " - prieten personal al lui Pogoneanu.-

3/. După plecarea lui Camil Demetrescu din Minister, (comprimat), Barbul mi-a adus trei mape ale acestuia pentru a le preda lui Pogoneanu.- Răsfoind sumar mapele am constatat că conțineau diferite declarații a lui Maniu, o scrisoare a lui Buzești către Dl.Tătărescu și comunicate ale P.N.T.-ului.- Ammpredat aceste mape lui Pogoneanu în luna Iulie 1947.-

4/. In luna Ianuarie 1947, aflându-mă la Pogoneanu, acesta i-a reproșat lui Camil Demetrescu de a nu fi adus dela Penescu anumite documente în legătură cu activitatea P.N.T.-ului.- Camil Demetrescu a răspuns că a fost la Penescu, după ce această cerere o făcuse și lui Maniu, chiar de mai multe ori, însă acesta i-a spus că le au și ei în altă parte ascunse și când le vor aduce, i le va preda.-

Aceiași scenă, aproxi ativ cu acelaș conținut, s'a mai repetat peste circa o lună.-

5/. Subsemnatul am văzut, când Ministerul se afla în clădirea U.G.I.R. un pachet cu pașoarte diplomatice în alb.

păstrat de Camil Demetrescu într'un Fichet.-

Mai târziu prin vara lui 1946, Pogoneanu l-a întrebat pe Camil Demetrescu, unde sunt paşapoartele, acesta răspunzându-i că sunt puse bine.-

Am credinţa că aceste paşapoarte erau folosite de Pogoneanu pentru oamenii lor pe care îi trimiteau clandestin în străinătate.-

6/. Reafirm că Barbul face parte din intimii colaboratori ai lui Pogoneanu, în curent cu toată acţiunea subversivă întreprinsă, încă înaintea lui 23 August 1944.- Notez că acesta a fost secretar particular al lui Valer Pop, calitate în care a participat la Diktatul dela Viena.- Devenit colaborator intim a lui Mihai Antonescu, păstra relaţiuni foarte strânse cu Killinger - de a cărui amiciţie făcea caz.- In acelaş timp însă, păstra legături foarte strânse cu Buzeşti, Pogoneanu şi camil Demetrescu - cu care era în special prieten - încă din epoca negocierilor din 23 August 1944.- Insoţea pe Mihai Antonescu în vizitele făcute lui Hitler şi în Italia şi în plus a fost trimis de acesta pentru negocieri la Madrid şi Stockholm.-

La plecarea sa în concediu la Karlsbad în Cehoslovacia, Pogoneanu mi-a comunicat că Barbul pleacă definitiv având sarcina ca din Cehoslovacia să plece mai departe, probabil în Franţa şi apoi în Elveţia.- Notez că în ajunul plecării D-lui Barbul, Pogoneanu mi-a spus că are o întâlnire cu Barbul, seara târziu, în vederea plecării definitive a acestuia.- Intenţiunea plecării definitive mi-a fost confiată şi de Barbul.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

3 Septembrie 1947

398

copie vezi vol. 5. f 405-408.

~~00397~~

II/

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

1. In complectarea declaraţiilor mele referitoare la legătura conducerii din ţară cu grupurile aflate în străinătate, menţionez că aceste legături se făcea şi prin Vania Negroponte (soţul unei nepoate a lui Stirbey - fiica dnei Boxhall) care locueşte în casa Stirbey şi care are o funcţiune la Palat (maşina cu care umblă are număr dela Palat). Imi amintesc pentru susţinerea acestei afirmaţiuni următoarele detalii:

- Prin luna Ianuarie 1947, Ioana Negroponte - soţia lui Vania Negroponte - a adus lui Pogoneanu o scrisoare dela Creţzeanu.

- Am asistat la discuţia între Pogoneanu şi Niculescu Buzeşti referitoare la transmiterea corespondenţei prin Vania Negroponte, în cursul căreia Pogoneanu i-a lui Radu Buzeşti că legătura prin Negroponte devine dificilă prin funcţiunea acestuia la Palat, deoarece ar putea fi implicat Palatul în această chestiune. Imediat a adăogat că va scrie lui Cretzeanu şi Anastasiu, să nu mai adreseze scrisori lui Vania Negroponte.

- O altă persoană din familia Stirbey care era folosită pentru transmiterea corespondenţei, având legături strânse cu ofiţerii anglo-americani, era dna Nadejda Flondor.

Am întâlnit pe această doamnă la Pogoneanu, predând acestuia o scrisoare dela Cretzeanu, şi spunând că are şi o scrisoare pentru ea dela Elise Boxhall - sora ei - care se află cu Cretzeanu în America.

Aceasta îmi este declaraţia care o susţin şi semnez.

ss. Fl.Roiu.

4 Sept.1947.

copie vezi vol. 5. f 409, 410 00398

(11)

DECLARATIUNE
============================

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuare următoarele :

In cadrul Ministerului de Externe. exista un cerc numit filosofic - matematic din care fac parte : Camil Demetrescu, Barbul, Mihai Rădulescu, Danielopol, Al. Paleologu şi alţii. De existenţa acestui cerc am aflat la Pogoneanu care persifla pe Camil Demetrescu pe această chestiune.-

Este de reţinut că trei din acest cerc şi anume ; Danielopol, Rădulescu Mihai şi Paleologu sunt consideraţi în Minister ca oamenii lui Pavel Rădulescu, care a şi intervenit pentru numirea lor în Minister.-

Mai este de notat că unul dintre aceştia şi anume că Sandu Danielopol a avut, cu ocazia unei conferinţe cu caracter politici despre Argentina - ţinută de Secretarul de Legaţiune Micle - în Cadrul Direcţiunii Politice - conferinţă în care se arăta regimul de dreapta din acea ţară, o ieşire violentă, atacând pe conferenţiar şi punctul său de vedere şi susţinând că este necesar pentru stabilirea adevărului, să se arate în această privinţă şi punctul de vedere anglo-american.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

4 Septembrie 1947

copie vezi vol. 5. f 412–426.

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuare următoarele :

A/. Conducerea întregei organizaţii subversive de rezistenţă o avea Iuliu Maniu.- Acesta - aşa cum am mai declarat - transmitea ordinele sale fie direct lui Pogoneanu /aceasta mai rar din cauza invalidităţii lui Pogoneanu, care se deplasa cu greutate /, fie prin emisari de încredere, recte Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti, aceasta după plecarea lui Niculescu Buzeşti.-

Pentru a demonstra această afirmaţiune, citez următoarele fapte care-mi vin în minte :

1/. Prin luna Februarie 1946, Vişoianu, într'un moment de sinceritate, mi-a afirmat că este plictisit, deoarece cei din străinătate fac chestiuni personale, iar P.N.T. are încă aprehensiuni faţă de persoana lui Gafencu şi a lui Tillea.- A adăogat că trebue să-l vadă neapărat pe Maniu pentru a risipi aceste aprehensiuni, deoarece chiar dacă aceştia au păcătuit în trecut faţă de partid, acum trebue să fie uniţi şi să ducă lupta în străinătate sub egida lui Maniu.- A adăogat că va vorbi cu fermitate lui Maniu în această chestiune, întrucât astfel întreaga acţiune ce urmează să se desfăşoare în străinătate este periclitată.- Imi amintesc că s'a dus la Maniu şi mai târziu, întrebându-l asupra rezultatului mi-a răspuns : " cred că am aranjat multe din lucruri ".-

2/. In luna Aprilie 1946, am fost chemat de Pogoneanu acasă la el în Sos. Jianu.- Mi-a dat un plic să-l duc lui Hulick, spunând că e foarte urgent şi secret, că lucrul era deja aranjat şi că acesta nu putuse trece să-l ia;- în fine că plicul trebuia să-l ducă Berry care pleca la Ankara foarte curând şi care avea să-l prindă pe Cretzeanu la Ankara, înainte plecării acestuia.-

Plicul era deschis şi din tentaţie am citit conţinutul.- Cuprindea câteva scrisori dătre Cretzeanu dela Buzeşti, Pogoneanu şi familia Stirbey şi o scrisoare, bătută la maşină adresată lui Cretzeanu şi semnată de Maniu care mi-a atras atenţiunea.- Această scrisoare cuprindea în esenţă următoarele :

- O analiză a situaţiei politice din ţară, în care se arăta că sunt greutăţi mari, că sunt arestări şi că partidul are mari dificultăţi.-
- Ii mulţumeşte pentru serviciile aduse cauzei .-
- Plecând spre Apus, Cretzeanu va trebui să organizeze forţele care sunt în Apus şi în America pentru a duce lupta şi peste hotare, luptă care este dusă şi de cei din ţară.-
- Toţi cei care lucrează izolat să-şi înmănuncheze forţele pentru a putea susţine punctul de vedere al P.N.T. şi opoziţiei în străinătate.-

Incheia cu următoarea frază, aproximativ :

- Contez pe patriotismul D-tale şi cred că misiunea aceasta va fi dusă la bun sfârşit fiind de o mare însemnătate pentru noi.-

3/. In vara anului 1946, aflându-mă în casa Stirbey, Niculescu Buzeşti a întrebat pe Pogoneanu dacă a făcut " textul acela ".- Pogoneanu a răspuns afirmativ şi i-a dat lui Buzeşti un text.- Acesta l-a citit, a spus că e bun şi a adăogat că se duce imediat la Maniu să-l aprobe, după care a plecat.-

4/. In August 1946, am asistat l ao discuţiune între Niculescu Buzeşti şi Pogoneanu referitoare la primul memoriu al lui Gafencu.- Buzeşti îl declara acest memoriu ca incomplect deoarece nu cuprinde nimic despre chestiunea Basarbiei, de evacuarea trupelor sovietice din România şi de schimbarea liniilor de comunicaţie cu Austria, fapte care trebuiau puse, deoarece ele fuseseră comunicate la timp prin instrucţiunile lui Maniu. A adăogat că va trebui să-l vadă neapărat pe Maniu pentru a corecta aceste lipsuri şi a-l determina să dea instrucţiuni pentru întocmirea unui al doilea memoriu.-

Lucrul s'a şi întâmplat, căci Gafencu a prezentat Conferinţei un al doilea memoriu în care a căutat să demonstreze cu text şi hărţi că liniile de comunicaţii ale Uniunii Sovietice cu Austria sunt mai scurte prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

.//.

5/. Tot în acea epocă,am asistat deasemenea la discuţiune între Buzeşti şi Pogoneanu,în care primul arăta că s'a făcut foarte bine că nu s'a semnat memoriul lui Gafencu de către acesta,întrucât prezentat astfel Conferinţei,dădea impresia că nu este al unei singure persoane ci aparţinea într'adevăr opoziţiei condusă de Maniu.- Deci se făcea o confuzie profitabilă.-

6/. In Septembrie 1946,Vişoianu mi-a afirmat următoarele cu ocazia unei discuţii : " Maniu mă presează să plec curând în străinătate,eu nu văd însă această plecare chiar acum oportună ".- Ţinându-se seamă că totuşi Vişoianu a plecat în Octombrie 1946,înseamnă că Maniu a reuşit să-şi impună punctul de vedere.-

7/. Reamintesc că în Septembrie 1946,Pogoneanu a primit o scrisoare din Elveţia în care se aflau 2 adeziuni adresate lui Maniu şi Brătianu,semnate de grupul aflat la Conferinţa Păcii - Gafencu,Tillea Coste,etc. - şi prin care aceştia recunoşteau că şef pe Maniu,obligându-se să lucreze după directivele acestuia.-

8/. De mai multe ori l-am auzit pe Pogoneanu afirmând : " Ceeace face tăria organizaţiei noastre din străinătate şi dă validitate hotărârilor transmise de noi este faptul că acestea pornesc direct dela Dl.Maniu,cu care am relaţiuni directe ".-

9/. In Mai 1947,Pogoneanu a scris o scrisoare lui Vişoianu - despre care am mai vorbit - şi care mi-a citit-o.-

Un pasagiu din această scrisoare în care se vorbea despre atitudinea fermă ce urma să ia Vişoianu în străinătate avea c'am această redactare : " Aminteşte-ţi de consfătuirea pe care am avut-o la Palatul Stirbey şi la care au participat Dl.Maniu,Barbu Stirbey,Buzeşti şi cu mine şi în care ţi-ai luat angajamentul de a pleca peste graniţă şi de a duce acolo lupta cu fermitate împreună cu Buzeşti.- Nu uita aceasta şi aminteşte-ţi că orice părăsire a acestei misiuni ar avea consecinţe foarte grele pentru noi ".-

Este de notat că dat fiind prezenţa lui Barbu Stirbey la conferinţă,aceasta probabil a avut loc către sfârşitul anului 1945,fiindcă în 1946 Stirbey a fost bolnav şi a murit în Martie.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/.Florin Roiu

5 Septembrie 1947

10/. Aproximativ în luna Mai 1947, Pogoneanu a redactat scrisorile de mulţumire şi de îndemn pentru viitor din partea lui Maniu şi Brătianu, Gafencu, despre care am mai vorbit, şi le-a trimis prin Camil Demetrescu la aceştia 2, pentru a fi semnate.-

Am fost de faţă la înapoierea lui Camil Demetrescu şi l-am auzit pe acesta spunându-i lui Pogoneanu că scrisorile au fost semnate, ceeace l-a făcut pe Pogoneanu să aibă o exclamaţie de satisfacţie.-

11/. Trebue amintită împuternicirea dată lui Niculescu Buzeşti, la plecarea acestuia în Octombrie 1946, de către Maniu pentru a avea depline puteri în numele P.N.T., la executarea misiunei sale în străinătate.-

12/. In primăvara anului 1947, mă aflam la Pogoneanu când a venit Radu Buzeşti şi i-a spus acestuia că a fost la Maniu, a predat scrisoarea sosită dela Cretzeanu şi că în timpul conversaţiei avută cu Maniu, acesta a arătat că este nemulţumit de modul cum cei din străinătate duc campania de presă şi ca atare a cerut să se dea dispoziţiuni pentru intensificare.-Pogoneanu a răspuns că va comunica aceasta celor din străinătate.-

13/. Altă dată tot în primăvara anului 1947, venind Radu Buzeşti dela Maniu, Pogoneanu l-a întrebat dacă Maniu a fost de acord cu chestiunea pentru care l-a trimis.- Radu Buzeşti a răspuns că Maniu este de acord.- După care, Pogoneanu a continuat o scrisoare care o scria la sosirea lui Buzeşti şi trecând prin spatele său am văzut următoarea frază :"Dealtfel Dumitru este de acord cu această chestiune".

Cu această ocazie am dedus că în mod conspirativ, Maniu se numea " Dumitru " în corespondenţa lor.-

14/. Pogoneanu vizita pe Maniu numai în chestiuni foarte importante fiindcă altfel legătura cu acesta era făcută prin Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu, aşa după cum am mai arătat.-

In luna Februarie sau Martie 1947, mă găseam la Pogoneanu fiind de faţă Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu. Cu această ocazie, într'o discuţie al cărui conţinut exact nu mi-l amintesc, Pogoneanu, oarecum enervat, a exclamat : " Nu se mai poate.-Trebue să mă duc la Maniu fiindcă sunt câteva chestiuni de lămurit şi trebuesc luate hotărâri ".-

./.

15/. Tot în primăvara anului 1947, reamintesc că în două rânduri Pogoneanu l-a întrebat, cu ton de reproş, pe Camil Demetrescu dacă a fost la Penescu pentru a primi materialul de partid de care are nevoe.- Camil Demetrescu, ca să se scuze, a spus că a fost întâi la Maniu în această chestiune şi că acesta l-a trimis la Penescu ; că a fost la Penescu dar că nu l-a putut încă lua, deoarece Penescu i-a comunicat că le are în altă parte.-

B/. Am auzit de mai multe ori pe Pogoneanu arătându-şi nemulţumirea că cei din străinătate nu execută exact şi la timp dispoziţiunile ce li se trimit.- Astfel, îmi amintesc că-şi arăta surprinderea că Dumitru Popescu nu plecase încă dela Ankara la Paris ; mai târziu, dece stă în Italia în loc să se ducă la Paris, aşa cum este hotărât.- Deasemenea despre Coste pentru ce n'a plecat în America aşa cum se stabilise.-

C/. Prin Aprilie 1947, am văzut pe Pogoneanu scriind o scrisoare adresată lui Buzeşti.- Am putut citi în grabă aproximativ următoarea frază : " Trebue urmărit în acţiunea ce o duceţi să putem obţine cel puţin o soluţie gen Iran ".- Notez că această chestiune s'a mai desbătut şi în discuţii, întrucât se produsese cunoscuta acţiune americană în Adzerbeidgian.-

D/. Cu puţine zile înaintea aducerii mele la Ministerul de Interne, fiind la Pogoneanu, a venit un prieten al său, Costache Popa /ginerele D-lui Mihai Sadoveanu şi cumnat cu Hudiţă/ care i-a relatat lui Pogoneanu condiţiunile în care a fost descoperită fuga dela Tămădău.-A adăogat că Maniu a recunoscut că fuga a fost făcută cu ştiinţa lui, dar a justificat în declaraţia sa că i-a trimis în străinătate pentru a combate propaganda maghiară referitoare la Ardeal, care în ultimul timp s'a intensificat în America.-

Pogoneanu a înregistrat cu mulţumire această justificare a lui Maniu.- Peste puţin timp a venit Stârcea, căruia Pogoneanu i-a relatat ca o ultimă noutate cele arătate mai sus, adăogând referitor la declaraţia lui Maniu : " Ce zici, e abil făcută ? şi bine ticluită.- Bătrânul se ţine bine ! ".-

.//.

E/. După alegerile din Noembrie 1946, Pogoneanu a aflat că Parlamentarii P.N.T., deşi nu participă la lucrările Parlamentului, totuşi încasează diurnele.- Intr'o conversaţie avută cu Radu Buzeşti l-a rugat să se ducă la Maniu şi să-i comunice că această atitudine va avea un răsunet nefavorabil acţiunei lor în străinătate şi în consecinţă să-i ceară să ia măsuri.-

Intâmplător mă aflam la Pogoneanu la întoarcerea lui Radu Buzeşti dela Maniu, când îi spunea lui Pogoneanu că în chestiunea parlamentarilor Maniu a dat răspunsuri evazive.-

F/. Citind în Buletinul Confidenţial la Pogoneanu constituirea Grupului Agrar din Statele Unite, l-am întrebat pe acesta dece nu a luat nici o atitudine în această chestiune Cretzeanu / aflat în America / ?.- Pogoneanu mi-a răspuns că Cretzeanu nu putea lua o atitudine, deoarece nu i s'a dat încă nici o instrucţiune în această privinţă.-

G/. După semnarea Tratatului de Pace aflându-mă la Pogoneanu acesta i-a comunicat lui Radu Buzeşti, pe un ton enervat, să se ducă la Maniu şi să-i arate necesitatea ca partidul să-şi precizeze odată punctul de vedere într'o declaraţie asupra Tratatului, deoarece este inadmisibilă această întârziere, întrucât cei din străinătate nu pot lua ei singuri o atitudine într'o chestiune atât de importantă.- Adăoga că desigur şi opinia publică anglo-americană şi cercurile oficiale ale acestora, aşteaptă o luare de atitudine în această privinţă.-

H/. Unul din obiectivele de mare importanţă pe care conducerea rezistenţei îl urmărea permanent în acţiunea dusă în străinătate cu ocazia redactării Tratatului de Pace, era obţinerea plecării trupelor sovietice din ţară şi în aceiaşi ideie, schimbarea liniiilor de comunicaţie a U.R.S.S., cu Austria, prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

Aşa după cum am arătat mai sus, acest desiderat şi-a găsit formularea - în urma instrucţiunilor date de Maniu - în al doilea memoriu prezentat de Gafencu.-

După semnarea Tratatului de Pace cu ocazia unor comentarii asupra Tratatului făcute de Pogoneanu, acesta a afirmat că cea mai grea clauză din Tratat /pentru ei/ o constitue neobţinerea evacuării trupelor sovietice din România /în legătură cu schimbarea liniilor de comunicaţie/ spunând

că " această clauză încurcă toate lucrurile ".-

Este neîndoios xxx că aceasta îngreuna declanşarea acţiunei de răsturnare a regimului,prin violenţă,deoarece prezenţa trupelor sovietice punea piedici totale.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

5 Septembrie 1947

copie regi vol. 5. f 427 – 441.

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

Ca urmare a declaraţiei din 27 August, punctul 3 /referitoare la organizarea conducerii rezistenţei, mai declar următoarele detalii, în scopul susţinerii afirmaţiunilor făcute în acea declaraţie.-

1/. Nu am avut cunoştinţă şi nici nu am auzit folosindu-se termenii precişi de grup lărgit şi grup executiv, întrebuinţaţi de mine, însă aceste acţiuni au reeşit din o serie de fapte era cred şi discuţiuni cunoscute de mine şi anume :

a/. In casa Stirbey, încă din vara anului 1945, aveau loc întruniri frecvente la care participau : Iuliu Maniu, Barbu Stirbey, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, Niculescu Buzeşti, Vişoianu Pogoneanu, Stârcea, Camil Demetrescu, Radu Buzeşti.- Aceste întruniri se efectuau fie în plen, fie pe grupuri de persoane.- Adeseori la întrunirile în plen, participau şi reprezentanţii anglo-americanilor şi anume l-am văzut pe Hulick odată şi pe Gen. Schuyler, intrând la Palatul Stirbey, când avea loc o asemenea consfătuire.- Pe Maniu l-am văzut personal odată la o asemenea întrunire iar Niculescu-Buzeşti şi Pogoneanu mi-a afirmat că fusese de mai multe ori acolo.-

Din caracterul oarecum conspirativ al acestor consfătuiri, din faptul că s'a discutat cu uşile închise - alţii decât cei de mai sus nefiind admişi /chiar eu nu eram admis/ - din faptul că aveau loc în preziua unor evenimente importante, când aceleaşi persoane participau, de ex. în ajunul zilei de 23 August 1945, în toamna anului 1945, când s'a hotărât plecarea plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu / amintesc pasajul din scrisoarea adrepată de Pogoneanu lui Vişoianu, arătat de subsemnatul în declaraţia din 5 Septembrie, punctul 2/5 în perioada Conferinţei dela Paris, şi în preajma alegerilor când s'au întocmit cunoscutele memorii semnate de opoziţie, din toate acestea, am dedus că persoanele de mai sus formau un grup de condu-

cere al întregei acţiuni de rezistenţă,care lua hotărâri,de comun acord cu reprezentanţii anglo-americani.-

b/. După întrunirile grupului arătat mai sus şi cu mult mai frecvent de cât acesta,se întrunea un alt grup,de cele mai multe ori la casa Stirbey,uneori la Maniu acasă şi la Pogoneanu acasă,din care făceau parte: Niculescu Buzeşti, Vişoianu,Pogoneanu,Radu Buzeşti,Camil Demetrescu,Stârcea, Barbul / la Pogoneanu acasă /.- Acest grup traducea în măsuri /scrisori,instrucţiuni,memorii,declaraţii,comunicate ale P.N.T. etc./,hotărârile se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de Maniu personal,/care avea întrevederi şi singuri cu reprezentanţii anglo-americani.-Reamintesc pentru susţinerea acestor afirmaţiuni faptele concrete arătate în declaraţiile dela 5 Septembrie,punctele 4,6,9,10,11,12,13,14,şi 15.-

Din faptele arătate mai sus,din modul de lucru al acestui grup,dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o iniţiativă a acestora,ci o consecinţă a unei instrucţiuni primită dela Maniu,am dedus că acest grup avea un rol de execuţie,rol pe care şi l-a păstrat şi chiar accentuat,după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti.-

Reamintesc şi insist că pe cei din grupul al doilea i-am văzut scriind scrisori adresate lui Cretzeanu la xxxxxx Ankara şi apoi în America,lui Anastasiu la Berna,lui Coste, lui Titu Pogoneanu şi apoi după plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu,scrisori adresate acestora de Pogoneanu,Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu.-

In plus i-am văzut sau i-am auzit afirmând că au fost la Maniu şi se duc la Maniu,fie pentru a semna aceste xx scrisori confecţionate de ei,fie pentru a lua instrucţiuni sau material,fie pentru a-i lua avizul sau de a-i sugera anumite măsuri ce se impuneau,iar consecinţă a informaţiilor ce aceştia primeau din străinătate.-

c/. După plecarea lui Niculescu Buzeşti,coordonatorul grupului doi,era fără îndoială Pogoneanu,care prin toate faptele cunoscute de mine,se situa în centrul acţiunei.-

Pogoneanu,folosea pentru nevoile sale informatori o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adeseori venind la el.-Intre aceştia notez următoarele nume : Anton Golopenţea - Subdirectorul Institutului de Statistică, Octavian Neamţu,dela Fundaţiile Regale,Nae Popescu,tot dela Fundaţii,

Panait Gheorghiu - Secretar General la Finanţe,Dorin Iliescu, Avocatul Pop - dela Municipiul Bucureşti,Oprişan,Dody Georgescu D'Albon,Tiberiu Ionescu,O Kabish,Bălăceanu,Călin Botez,Hallard, Mironescu,Cesianu,Văleanu,Cisek,Carmen Lăzărescu,Mureş Axente, Chiacza,Buznea,Mihai Pop,Popescu Oradea.-

Dintre aceştia unii i-a folosit pentru legătura cu străinătatea.- Astfel :

- a primit informaţiuni şi cu siguranţă aşi transmis instrucţiuni prin Călin Botez,Consul în Minister - prieten bun cu Oprişan,care a fost la Paris în epoca Conferinţei şi pe care l-am auzit comunicând lui Pogoneanu detalii asupra grupului dela Paris.-
- Anton Galopenţia,care a fost la Paris în delegaţia oficială şi care e bun prieten cu Brutus Coste,-
- D'Albou,în Octombrie 1946,i-a făcut o vizită lui Pogoneanu la casa Stirbey aducându-i detalii dela Paris.-
- Oprişan,a cărui activitate am mai arătat-o

d/. In ceeace priveşte organizarea rezistenţei din străinătate despre care am vorbit ân declaraţiile anterioare sunt de notat următoarele :

- Inceputul organizării s'a făcut ptin venirea lui Cretzeanu dela Ankara la Berna,căruia Pogoneanu îi comunicase printr'o scrisoare arătată de mine într'o declaraţie anterioară şi în care am afirmat că Pogoneanu a scris o scrisoare lui Cretzeanu la Ankara în care îi indica persoanele devotate din străinătate pe care poate conta /Coste,Anastasiu,Ciurea,D.Popescu,Titu Pogoneanu,Duca,Djuvara/.- Organizarea a devenit posibilă după ajungerea lui Cretzeanu la Berna,s'a definitivat în timpul Conferinţei dela Paris şi a ajuns la perfecţiune după ajungerea în străinătate a lui Niculescu-Buzeşti.-

Aceste afirmaţiuni se întemeiază pe deoparte pe discuţiuni personale pe care le-am avut cu Călin BOtez,Galopenţia,D'Albou şi Oprişan,precum şi pe afirmaţiuni ale lui Pogoneanu.- Intre acestea notez că în timpul Conferinţei dela Paris, Pogoneanu mi-a afirmat că i-a scris Anastasiu arătându-i că " băeţii sau organizat perfect,că au lucrat enorm

./.

şi cu efect şi că sunt mulţumiţi de ce au realizat ".-

Organizarea este aceia arătată anterior, în plus însă am de adăogat că grupurile rezistenţei pe ţări sunt ajutate şi de alte persoane /foşti reprezentanţi ai regimului Antonescian, rămaşi în străinătate prieteni personali ai celor din grup, cu legături în lumea anglo-americană/ şi anume :

- In Elveţia : George Caranfil, fost ministru la Helsinki, Lahovary, fost ministru la Berna, Mişu Stănescu, ministru plenipotenţiar, Bossy, fost ministru la Berlin, Perlla, fost ministru la Berna, Liviu Ciceo Pop, Berea.-

- In Franţa : Hristi, fost ministru la Vichy, Dan Jeblescu, ministru plenipotenţiar, Mircea Eliade, Emil Parchon, fost consul la Paris, G.Contzescu, fost ministru la Copenhaga, General Băgulescu, fost ministru la Tokio, C.Antoniade, Metta.-

- In Anglia : N.Caranfil, Victor Stârcea, fratele lui Ionel Stârcea, Laqtus, Ciotori, Florescu.-

- In Statele Unite : Carol Davilla, Nanu, fost ministru la Stockholm.-

- In Italia : Petrescu Comnen, fost ministru la Berlin, Grigorcea, fost ministru la Vatican, Scortzescu, fost ministru.

- In Spania, Portugalia : General Rădescu, Micky Dumitrescu, fost ministru la Madrid, Krupenski, fost ministru la Madrid, Cantemir, Cotrage, Busuioceanu.-

Toţi aceştia în afară de colaborarea cu grupurile respective, duc şi o acţiune personală de defăimare a regimului şi de întreţinere a unei atmosfere nefavorabile ţării, unii prin cărţile tipărite, alţii prin articole de presă, fără a mai vorbi de discuţiunile care le au în cercurile în care trăesc.-

2/. Legăturile conducerii grupului rezistenţei din ţară s'au făcut pe timpul când era Vişoianu în ţară, probabil şi ulterior la Clubul " Asociaţia Prietenii Naţiunilor Unite ".-

Acest club, creat de Vişoianu în timpul ministeriatului său şi desigur dotat şi cu fonduri, avea ca scop, chiar după spusele lui Vişoianu, " să contrabalanseze acţiunea A.R.L.U.S." Deseori, l-am auzit pe Vişoianu afirmând că un dejun la Club este " tot ce poate fi mai discret, putându-se vorbi în linişte.- Se invită la masă şi apoi poţi discuta mult numai în doi" Stiu că acolo a avut loc dejunuri intime la plecarea lui Le Rougetel şi Marjorie Banks şi multe mese cu diplomaţi, militari şi ziarişti anglo-americani.-

./.

411

0910

Notez că la unele din aceste dejunuri a participat Pogoneanu, Vişoianu, Buzeşti, Prof. Gr. T. Popa şi Ionescu-Mihăeşti ultimii doi dela Facultatea de Medicină.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

9 Septembrie 1947

412

copie vezi vol. 5. f 442–446

~~00411~~

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. In luna Octombrie 1946, mă aflam în casa Stirbey, fiind prezenţi, Niculescu Buzeşti, Pogoneanu, Stârcea, Ioana Bujoi, cred şi Camil Demetrescu.- Stârcea a scos din buzunar un buletin de populaţie şi ca o sensaţie l-a arătat celorlaţi, spunându-le : " să mă vedeţi în postură de clarinetist ".- Buletinul avea fotografia lui Stârcea, puţin retuşată, pe un nume fals, cred " Popescu " cu porecla precisă " zis Jean ".- Făcându-se haz pe această chestiune, Stârcea a spus că la costat un milion şi nu e de râs, întrucât " aşa cum merg lucrurile va fi nevoe de el.-"

A afirmat că poate procura şi altora asemenea acte.- Deasemenea a comunicat că pentru a corespunde cât mai mult persoana din buletin, ia chiar lecţii acasă de clarinet, ceeace deranjează pe cei de acasă.- .

2/. Aşa cum am mai arătat anterior susţin că pregătirea şi execuţia plecării lui Niculescu Buzeşti, Vişoianu au fost aranjaţi, -din ordinul lui Maniu - de către Pogoneanu, Radu Buzeşti, Stârcea şi Camil Demetrescu.- Stârcea era interesat şi prin faptul că odată cu cei doi a plecat şi prietena sa, Ioana Bujoi, lucru care l-am aflat mai târziu.-

Pe lângă faptul arătat la punctul 1 de mai sus, cu care ocazie se întruniseră - împreună cu Ioana Bujoi - spre a pune la punct plecarea, cu câteva zile înaintea plecării, am văzut pe cei de mai sus în casa Stirbey, agitându-se şi având conciliabule confidenţiale.-

După plecare c'am în primăvara anului 1947 venind la Pogoneanu acasă am găsit pe Radu Buzeşti, în cursul unei conversaţiuni cu Pogoneanu, când îi spunea : " dacă mai insistam acolo pe aeroport, îi făceam vânt şi lui în avion şi acum era scăpat.- Dar piloţii spuneau că au deja greutate ".-

Era vorba bine'nţeles, de detalii asupra plecării lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, din care am dedus cu preciziune că Radu Buzeşti fusese pe aeroport, întrucât dădea detalii preci-

se asupra persoanei despre care se vorbea, cred că era vorba despre George Cretzeanu, fratele lui Al. Cretzeanu, fost ministru antonescian, despre care, în mai multe rânduri, Pogoneanu îşi-a arătat îngrijorarea sa că nu a putut face ca acesta să plece.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

9 Septembrie 1947

copie vezi vol. 5. f 447 — 450.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare, următoarele :

Acţiunea de frânare pe care grupul Niculescu Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu - la ordinele lui Maniu - o ducea cu ajutorul Palatului, căutând să influenţeze hotărîrile Suveranului, a avut loc în mai multe prilejuri: criza din August 1945, determinarea neparticipării Suveranului la 23 August din acel an, amânarea destituirii lui Cretzeanu şi celorlalţi şi invocarea că aceştia lucrează în numele Suveranului, nesemnarea legii Ministerului de Externe (Pogoneanu avea un proect de lege personal), a legii criminalilor de răsboi. Acestea sunt lucruri care le cunosc din discuţiunile dintre Niculescu - Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, despre care am mai vorbit şi în alte declaraţii.

Imi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945 că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control, ar fi fost redactate de Niculescu Buzeşti. Ceeace l-a făcut pe Pogoneanu să-şi exprime satisfacţia (desigur că colaborase şi el) şi pe un ton de glumă să se adreseze dlui Buzeşti spunându-i: " va trebui să-ţi pui firmă pe casă : Specialist în lovitură de Stat".

Dar un prilej când aceştia credeau că vor determina o criză similară celei din August 1945 - desigur la ordinele lui Maniu - a fost legea electorală din vara lui 1946. Cu această ocazie, ştiu din preocupările lor constante şimdin discuţiile dintre ei că au căutat să determine nesemnarea de către Suveran a acestei legi (întrevederi Vişoianu - Negel) şi prin intervenţia pe lângă anglo-americanii de aci şi instrucţiuni pentru cei din străinătate ca să intervină şi ei acolo, să se provoace acea criză. L-am văzut pe Buzeşti lucrând la un memoriu în numele Partidului Naţional Tărănesc şi spu-

./.

M.C.

nând că a fost la Maniu în acest sens, urmăreau reacţia şi buletinele de presă anglo-americane, dar criza n'a venit.

Ţin minte, în această idee, că Vişoianu mi-a afirmat că "a făcut tot ce a putut în această chestiune, a vorbit cu anglo-americanii, dar a eşuat. Sunt probleme mai mari şi anglo-americanii nu vor să ia atitudine întind lucrurile, fiindcă vor cu orice preţ, să termine cu bine şi mai repede Conferinţa dela Paris (era în Septemvrie 1946). In aceşti termeni i-a vorbit şi anglo-americanii de aci. Dar speranţele nu sunt pierdute, fiindcă vor veni alegerile şi "sigur că anglo-americanii nu le vor recunoaşte. Aşa a primit asigurări ".

Am omis să subliniez că, după părerile lui Vişoianu, intervenţia anglo-americană în chestiunea legii electorale s'ar fi manifestat sub forma unor note către Guvern, în care s'ar fi declarat că principiile legii nu sunt democratice şi ca atare, rezultatele obţinute pe baza aplicării lor, n'ar fi fost recunoscute. Aceasta era, dealtfel, şi conţinutul intervenţiei lui Vişoianu pe lângă anglo-americani.

Incercările de a determina această nouă criză eşuând şi alegerile apropiindu-se, (alegeri cari au căutat să le împiedice) era normal ca grupul de mai sus să păşească la realizarea a ceeace hotărîseră de mult -împreună cu Maniu - şi anume : plecarea în străinătate a lui Buzeşti - Vişoianu.

Aceasta-mi este declaraţia pe care o susţin, şi semnez.

ss.F.Roiu.

18 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 451-454.

DECLARATIUNE

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

După cum am putut constata din discuţiile dintre Niculescu Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu, încă unul din obiectivele ce se urmăreau de aceştia ar fi atinse prin declanşarea tensiunii dintre Suveran şi Guvern din August 1945, era şi acela de a oferi lui Cretzianu, Coste, Anastasiu şi alţi conducători răsvrătiţi de Legaţii, o justificare legală şi în acelaş timp şi politică de a continua să conducă acele oficii, invocând că între conflictul dintre Coroană şi Guvern, ei reprezintă Coroana. Si intr'adevăr, aceştia au rămas conducători ai Legaţiilor încă mult timp. Tin minte că Cretzianu, la un ordin al Ministerului de a preda Legaţia şi fondurile, a răspuns că nu recunoaşte "administraţia Groza" ca legală, atât timp cât există acea criză şi că el reprezintă pe Suveran. Deasemenea mi s'a spus de către Cancea, şeful de cabinet al lui Stoica - pe atunci secretar general, că acesta telefonând lui Cretzeanu la Ankara să cedeze în această chestiune, a primit un răspuns similar.

După rezolvarea crizei prin Conferinţa dela Mocsova din Ianuarie 1946, când Suveranul a destituit prin decret pe cei de mai sus, îmi amintesc că Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu şi-au exprimat amărăciunea, fiind surprinşi că Suveranul a făcut un asemenea act privind pe aceşti oameni căci "dacă au făcut ce au făcut, luând această atitudine şi riscând totul, au făcut-o numai pentru Rege". Am putut înţelege din discuţiile celor de mai sus, că cei din străinătate trebuesc încurajaţi în această acţiune - aceasta fiind şi hotărârea lui Maniu - şi în plus Suveranul însuşi este la curent şi

./.

M.C.

că ar fi de acord.

Dealtfel, mult timp - chiar după conferinţa dela Moscova - până la recunoaşterea Guvernului de către anglo-americani, cei din străinătate - la ordinele celor din ţară - continuau să ducă lupta pe tema "ilegalităţii" Guvernului, ca apoi, după recunoaştere, - pe care au împiedicat-o cât au putut - acţiunea lor să aibă ca temă că Guvernul "nu este reprezentativ".

Imi amintesc că în toamna lui 1945, Vişoianu într'o conversaţie cu mine, mi-a afirmat că a vorbit el însuşi Suveranului de acţiunea celor din străinătate la care se adaugă şi asigurările date de Negel - cu care vorbise - că nu va fi nimic întreprins faţă de Cretzeanu şi ceilalţi, fără ştirea Suveranului. Deaceia mai târziu, Vişoianu, întemeiat pe aceste asigurări, a putut să-şi exprime dezamăgirea, spunând " că e grav ceeace s'a făcut cu aceşti băeţi şi nu o meritau".

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss.F.Roiu.

18 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5, f. 455–460.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

Legătura conducerii grupului de rezistenţă din ţară, cu misiunilor civile anglo-americane din ţară, se realiza fie direct cu şefii acestor misiuni de către Vişoianu, Buzeşti, Pogoneanu sau chiar Maniu, fie prin intermediul lui Camil Demetrescu, Hillard şi subsemnatul.-

Legăturile lui Camil Demetrescu cu Hulick erau foarte strânse. Ducându-mă la Hulick din partea lui Vişioianu, acesta m'a întrebat pe un ton familiar "Ce face Camil este tot aşa de urmărit de poliţie?"

In afara legăturilor cu anglo-americanii, arătate de subsemnatul în declaraţiile anterioare, subsemnatul mai adaog că am fost trimis de Pogoneanu şi din ordinul acestuia am transmis următoarele documente:

a.) In Septembrie 1946, am dus lui Melbourne şi Porter memoriul lui Gafencu prezentat la Conferinţa Păcii.-

b.) Inaintea începerii Conferinţei dela Paris am dus celor doi de mai sus, o analiză a situaţiei din ţară, făcută de Nicmlescu Buzeşti, sub aspectul intereselor P.N.T.

c.) Deasemenea, am mai dus cu ocazia diferitelor evenimente, diverse memorii întocmite tot de Buzeşti.

d.) In iarna anului 1946, am dus lui Melbourne şi Porter, un studiu asupra situaţiei economice şi textul complect al primului acord economic dela Moscova. Acest text, Pogoneanu l-a primit acasă de

E.F. ..//..

la Doamna Spirescu -, dela Cabinetul Dlui Tătărescu.-

e.) Acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete au fost predate de subsemnatul lui Melbourne şi Porter.

Acest acord mi-a fost dat de Consulul Tincu din M.A.S. pentru Pogoneanu, dela care l-am primit pentru cele două Misiuni.-

f.) In primăvara anului 1947, am primit de la Pogoneanu un studiu asupra stabilizării, întocmit de Romniceanu şi care fusese adus de Hillard, pe care l-am dus celor doi de mai sus.-

g.) Cam în acelaş timp, am transmis lui Porter şi Melbourne, Protocolul încheiat de Delegaţia Română la Belgrad, Protocol pe care Pogoneanu îl primise de la Doamna Spirescu.-

h.) Aproximativ în luna Iunie 1947, am dus Dlui Porter şi Melbourne, memoriul Dlui Tătărescu, pe care deasemenea Pogoneanu îl primise acasă prin Doamna Spirescu.-

i.) In afara de cele de mai sus, am dus lui Porter şi Melbourne, tăeturi din presa din străinătate cu articole şi declaraţiile Grupului din străinătate şi pe care Pogoneanu le primea odată cu scrisorile.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss. Florin Roiu.

19 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 461. — 470.

~~00419~~

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:-

1.- Vişoianu avea relaţiuni personale foarte strânse cu Colonelul englez Ted Masterson şi Maiorul englez Bik Joung. Aproximativ în Februarie 1945, când Vişoianu era Ministru de Externe, am fost chemat în Cabinetul său şi mi-a predat un plic cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară engleză şi să-l predau Colonelului Masterson, lucru pe care l-am executat, cunoscând astfel pe acest ofiţer.-

Vişoianu mi-a atras atenţiunea că plicul este important şi că în el sunt bani. Notez că în Cabinet se afla şi Pogoneanu.-

Pe Maiorul Bik Joung l-am cunoscut la Vişoianu acasă în iarna anului 1946, fiindu-mi prezentat de acesta, care mi-a spus că i-a adus veşti dela Cretzianu din Ankara, şi că e un bun amic al lor încă de pe timpul tratativelor dela Cairo.

Pe Colonelul Masterson l-am mai văzut odată la Vişoianu, când era invitat de acesta la masă, cu care prilej Masterson, în faţa mea, i-a remis un plic, spunându-i: "iată ţi-am adus plicul promis".

Nu ştiu ce conţinea acel plic. Notez că atât Joung cât şi Masterson vorbesc româneşte.-

2.- Imediat după 6 Martie 1945, ducându-mă la Vişoianu, l-am găsit foarte aferat, căutând la telefon pe un oarecare Caragea, despre care mi-a spus că fusese Directorul de Cabinet al Generalului Rădescu.-

Peste două zile, vizitând din nou pe Vişoianu, l-am găsit foarte mulţumit şi cu această ocazie mi-a destăinuit că atunci când îl căuta pe Caragea, fusese vizitat cu puţin timp înainte de Marjori Banţs, care îi adusese răspunsul englejilor, ca intervenţia

E.F. ..//..

lui, ca Generalul Rădescu să fie luat sub protecţia Misiunii engleze. Il căuta pe Caragea, care ştia unde se află Rădescu, pentru a-l duce pe acesta la Misiunea engleză.-

3.- In primăvara anului 1946, Vişoianu mi-a afirmat că a avut o întrevedere cu Maniu, în legătură cu necesitatea trimiterii în străinătate a unei echipe formată din oameni cât mai reprezentativi, în vederea intensificării acţiunii pe lângă anglo-americani, prin contacte personale; Aceasta, întrucât acţiunea în ţară, după părerea sa, numai putea da rezultatele scontate. Mi-a adăugat că Maniu a fost de acord cu această necesitate, însă a adăugat că totuşi accentul principal în acţiune trebuia pus tot în ţară, unde P.N.T., are cadre numeroase şi este foarte bine organizat, organizare car va fi verificată cu prilejul alegerilor.-

4.- Referitor la participările lui Maniu la consfătuirile secrete din casa Stirbey, îmi amintesc de încă o vizită a acestuia produsă în primăvara anulu 1946, când l-am găsit în hall pe Coposu, care mi-a spus că Maniu e înăuntru.-

5.- In vara anului 1946, am aflat de la Buzeşti şi Pogoneanu, într'o conversaţie la Casa Stirbey unde participau şi alţi membri ai familiei, că primiser scrisori dela Cretzianu în care acesta se arăta a fi foarte mulţumit de vizita sa la Londra, unde Tillea avea relaţii excelente, deoarece a putut verifica prin vizitele făcute împreună - unde a fost prezentat - şi prin intimitatea în care acesta din urmă se afla cu personalităţile politice britanice.-
S'au făcut comentarii favorabile asupra acţiunii lui Tillea la Londra, cu toată rezerva partidului faţă de el, Pogoneanu subliniind acest prilej când Tillea s'a dovedit a fi util cauzei lor. Urma ca Niculescu Buzeşt să aducă la cunoştinţă lui Maniu imediat, aceste fapte care erau de natură să consolideze poziţia lui Tillea faţă de partid.-

6.- In primăvara anului 1947, ducându-mă la

..//..

Pogoneanu, acesta primise scrisori de la Buzeşti.- L-am întrebat ce planuri au. Mi-a răspuns că sunt în Elveţia şi că au cerut viza pentru America, unde trebuiau să fie de mult, şi-au întarziat.

Dealtfel aceasta era şi hotărârea lui Maniu. Mi-a mai spus că a intervenit pe lângă americanii de aci şi că va scrie lui Cretzianu la Washington să facă demersuri pentru urgentarea vizei acestora.

7.- In primăvara anului 1947, Pogoneanu mi-a spus că a primit o scrisoare de la Anastasiu prin care îl anunţă că grupul din străinătate a protestat pe lângă Uniunea Interparlamentară împotriva invitării delegaţiei de parlamentari români la Congresul dela Cairo din această primăvară, pe considerentul că Parlamentul român n'ar fi reprezentativ.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss. Florin Roiu.

19 Septembrie 1947.

423

copie vezi vol. 5. f 471–480.

~~00422~~

DECLARATIUNE

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

Pe Richard Hillard îl cunosc dela Pogoneanu-cu care este în legături foarte strânse de prietenie - încă din epoca primului Guvern Sănătescu, când Hillard conduce Direcţiunea Presei din Minister (fostul Minister al Propagandei absorbit de Externe). La început această Direcţiune fusese condusă de Pogoneanu, apoi acesta i-a lăsat conducerea efectivă. Fiind în consiliile de administraţie la Rador şi Radio-difuziune (împreună cu un alt bun prieten al lui Pogoneanu - av.Dorin Iliescu) conducea efectiv compartimentul presă şi propagandă din epoca guvernelor Sănătescu şi Rădescu.

In acel timp era un consilier preţios al lui Niculescu Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu dirijând întreaga acţiune de propagandă a guvernelor amintite. L-am auzi spunând deseori lui Pogoneanu că vine dela Generalul Rădescu, cu care lucrase în această chestiune.

Mă aflam în biroul lui Pogoneanu - în acea epoc când Hillard i-a pus problema orei sindicale la radio, cerută de Confederaţia Muncii. După discuţiuni, Pogoneanu i-a spus să găsească - o formulă ca să împiedice această oră - de ex. spunând că e o oră politică şi în acea epocă se evitau asemenea manifestaţiuni.

Hillard era secretarul clubului "Prietenii Naţiunilor Unite" - creat de Vişoianu, unde desfăşura o activitate intensă. Cunoscând bine limba engleză, el era acela care căuta să convoace cât mai mulţi membri ai misiunilor anglo-americane - militari şi civili, la reuniunile clubului.

./.

Si într'adevăr aceştia frecventau aceste reuniuni, unde am văzut deseori pe Berry, Melbourne, Hulick, generalul Schmyler, Le Reojetel, Marjoribanks, Porter, generalul Greer, Bill Yonna, Masterson şi alţi, ofiţeri anglo-americani şi ziarişti. Totodată aceste reuniuni, erau frecventate şi de oameni politici ca Dinu Brătianu, Romniceanu, Fotino, Veniamin, Lugojianu, Buzeşti, Jovin, Ghiţă Pop, Taşcă, Titel Petrescu, Boeure, un grup de profesori universitari, Ionescu Mihăeşti, C.Motaş, M.Ciucă, P.P.Stănescu, Bălteanu etc.

Am asistat deseori la conversaţii între Pogoneanu şi Hillard, când aceste reproducea convorbiri personale avute cu Melbourne, Porter şi alţii. Imi amintesc că Hillard i-a povestit o conversaţie avută cu Melbourne, în legătură cu ratificarea tratatului de pace, când spunea că i-a comunicat lucruri importante. Deasemenea, când era anunţată sosirea vreunui ziarist sau trimis oficial sau semi-oficial anglo-american, Pogoneanu spunea: "Trebue anunţat Hillard, să caute să-l vadă şi să-l documenteze". Imi amintesc de conversaţii cu Pogoneanu, când Hillard reproducea întrevederi avute cu Markham şi alţi ziarişti anglo-americani.

Il găseam deseori pe Hilard şi la Vişoianu, unde reproducea aceleaşi conversaţii citate mai sus, şi-mi amintesc că odată Vişoianu i-a spus să-l vadă pe Le Roujetel şi să-i vorbească şi el în chestiunea schimbării corespondentului agenturei Reuter dela Bucureşti ; N.N. Pătraşcu, ca unul care dădea ştiri eronate.

Stiu că Hilard îl frecventa pe Titel Petrescu şi cu ocazia semnării tratatului dela Paris, mi-a spus prin primăvara lui 1947 în mod confidenţial că el este des consultat de Titel Petrescu în chestiuni internaţionale, că e un fel de consilier tehnic în această privinţă dar neoficial - şi că el este cel care a colaborat la memoriul partidului lui Titel Petrescu privitor la tratatul de pace, din primăvara lui 1947.

./.

Deasemenea, îmi amintesc că i-a adus lui Pogoneanu, în primăvara lui 1947, din partea lui Mihai Romniceanu, pe care îl văzuse, un studiu asupra stabilizării minetare, care apoi a fost trimis în străinătate.

Deasemenea știu că Hillard a fost însărcinat de Pogoneanu cu o lucrare asupra lui 23 August 1944, lucrare la care participa și Pogoneanu, fiindu-i cerută de Melbourne, într'una din întrevederile avute de acesta ultim cu Pogoneanu.

Imi amintesc că Hillard mi-a afirmat în anul 194 că este înscris în partidul național țărănesc de mult, da că nu activează și că nu ține, deocamdată, să umple cu conținut această calitate.

Reamintesc faptul că chiar după 6 Martie 1945, Hillard a rămas în Consiliul Rador. Când Boeure, președintele Consiliului de administrație Rador, fusese plecat în misiune în străinătate, Hillard a condus Radorul. In acea epocă a fost și un articol apărut în ziarul "Graiul Nou" în care se denunța activitatea lui Hillard la Rador, care distribuia presei mai mult informațiuni ale agențiilor anglo-americane, pe când acele ale agenției "Tassa" erau sistematic comprimate sau chiar înlăturate. In urma acest comprimări, Hillard a trebuit să plece dela Rador.

Fiind un foarte temeinic cunoscător al problemelor de drept internațional - este și consilier juridic al Ministerului de Externe - Hillard anima cu multă pasiune discuțiunile cu Pogoneanu, în atacarea chestiunilor de politică internațională. Vegnic plin de vervă, de idei,. Imi amintesc de un punct de vedere al său asupra chestiunei Dunării, într'o discuție cu Pogoneanu. Susținea că un prilej sigur când se va repune pe tapet chestiunea României, devenind iarăși o "problemă" pe agenda internațională, va fi acel al conferinței asupra Dunării, menționată în Tratatul de Pace, ca trebuind să aibă loc după 6 luni dela ratificare. Atunci - spunea Hillard - anglo-americanii vor trebui să redeschidă chestiunea României având nevoie de voturi la Conferință. Deci, acest prilej, trebuește speculat.

./.

Stiu că Pogoneanu s'a arătat câştigat asupra acestui punct de vedere.

Deasemenea aceleaşi idei le susţinea Hillard şi atunci când vorbea de ~~axi~~ admiterea României în O.N.U. când iarăşi va fi o ocazie să se discute regimul politic intern din România.

In primăvara lui 1947 Pogoneanu l'a însărcinat pe Hillard şi Radu Buzeşti să facă o scurtă dare de seamă asupra evenimentelor din ţară, după informaţiunile din ~~ţarăx~~ ziare, care urma să fie trimisă lui Cretzeanu şi Anastasiu, cari cereau veşti din ţară, acolo neajungând ziarele româneşti. Si anume îi interesau, desbaterile parlamentare, întrunirile politice, discoursurile ţinute, vizitele făcute peste graniţă de reprezentanţii Guvernului şi declaraţiile făcute cu acel prilej, proectele de legi care erau supuse discuţiei opiniei publice, etc.

Hillard ca specialist în chestiuni de presă mi-a dictat în două rânduri această scurtă dare de seamă, când se afla de faţă şi Radu Buzeşti, care colabora şi el şi care aducea şi tăeturi din ziarul "Scânteia", ce se adăugau la această dare de seamă.

Deseori, am asistat la conversaţiile dintre Pogoneanu şi Hillard, când primul îi cerea lui Hillard să folosească ocazia că îi cunoaşte bine pe Melbourne, Halik, Berry, Le Roujetel, Porter, şi "să se ducă să-i vadă, să-i mai sondeze, să afle ce mai gândesc în cutare sau cutare problemă. Si chiar să le mai dea câte o idee, să-i mai stimuleze". Aceste prilejuri erau mai ales când se întâmplaseră evenimente mai importante pe plan politic internaţional, sau erau în preajma lor, cum a fost cazul conversaţiei Melbourne - Hillard asupra ratificării Tratatului - despre care am vorbit mai sus.

Mi-amintesc că în toamna lui 1945, Vişoianu mi-a afirmat că l-a însărcinat pe Hillard să intervină şi el pe lângă anglo-americani - cu metodele lui de convingere - prezentând punctul de vedere al grupului lor şi anume ca Anglia şi America să nu cedeze în chestiunea crizei cunoscute din August 1945 - care era în plină desfăşurare - şi să rămână fermi, aşa cum au fost dela început. Ancheta Ethridge care urma să aibă loc, era tocmai pusă în această lumină şi care trebuia să confirme intransigenţa atitudinii anglo-americane - aşa cum se

./.

erătase la Conferinţa dela Londra din Noemvrie 1945, conferinţă care nu dăduse rezultat tocmai din această cauză.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss. V.Roiu.

19 Septemvrie 1947.

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele în legătură cu cele afirmate în declaraţia din 19 Septembrie 1947:

1.- Dl.Cornel Ţincu era în bune relaţiuni cu Hulick, relaţiuni pe care le stabilise la început pe bază raporturilor de serviciu, conducând biroul vizelor. Relaţiunile s'au accentuat, după câte ştiu, cu ocazia transportului aurului în Elveţia, când acesta a fost însărcinat de Minister să aranjeze cu Hulick, chestiunea transportului. Notez că la plecarea lui Hulick din ţară (primăvară 1947) Ţincu mi-a propus să luăm masa cu acesta, într'un loc mai discret, masă la care Ţincu vroia să participe şi Pogoneanu.

Am refuzat sub diferite pretexte.

Mai târziu mi-a spus că îl cunoaşte pe succesorul lui Hulick şi că mi-ar putea face cunoştinţa cu el, lucru care nu a avut loc.

In 1946, Ţincu a fost în Elveţia, trimis de Minister, unde mi-a spus că l-a văzut pe Anastasiu - pe care îl cunoaşte bine - şi pe alţii din grup.

La întoarcere mi-a spus că l-a văzut pe Buzeşti în ţară, deoarece i-a adus nişte medicamente.-

2.- In primăvara anului 1947, Consulul Ţincu, m'a întrebat dacă pe Pogoneanu îl interesează Convenţia economică de la Moscova din această iarnă, adăugând că ar putea să o procure şi ar dori să o dea şi americanilor. Am întrebat pe Pogoneanu, care s'a arătat foarte interesat de aceasta, ceiace i-am comunicat lui Ţincu, comunicându-i în acelaş timp că Pogoneanu va trimite convenţia şi Americanilor, deci că nu o mai trimită el.-

Peste câteva zile, Consulul Ţincu a venit la mine în birou, şi mi-a adus copia convenţiei bătut la maşină. Totodată mi-a adus şi o analiză a situaţiei economice. L-am întrebat de unde posedă acestea şi mi-a spus

E.F.

..//..

429

0429

că le are de la un prieten din Ministerul de Finanţe, al cărui nume însă nu mi l-a spus.-

Aşa cum am mai declarat, am dus acestea lui Pogoneanu, după ce în prealabil au fost copiate la mine în birou în trei exemplare de către Dna P.Miche, Dra Maria Stănescu ulterior, câte un exemplar le-am dus lui Porter şi Melbourne, din ordinul lui Pogoneanu.-

Mai târziu, tot Ţincu mi-a mai dat pentru Pogoneanu, un scurt rezumat al convenţiilor feroviare de la Moscova, care deasemenea au fost copiate la mine birou, duse lui Pogoneanu şi apoi din ordinul acestuia, remise de mine lui Porter şi Melbourne.-

3.- Din discuţiunile pe care uneori le-am avut cu Ţincu, în domeniul politic, a reeşit că acesta era un înverşunat impotrivă regimului, de care desigur contribuia influenţa şi relaţiunile care le avea atât cu grupul din Străinătate, cât în deosebi cu americani.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Florin Roiu

22 Septembrie 1947.

430

copie vezi vol. 5. f 485–488.

~~00429~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1.- Pogoneanu era foarte îngrijorat de securitatea arhivei lui "23 August" în care probabil se aflau documente foarte importante, documente pe care nu le-am văzut, deoarece erau păstrate sub cheie, în nişte casete. Despre conţinutul lor avea cunoştinţă Camil Demetrescu. Aproximativ în Martie 1947, l-am întrebat pe Pogoneanu ce a mai făcut cu acea arhivă. Mi-a răspuns: "A plecat mai de mult la Anastasiu (la Geneva). Am scăpat. Sunt foarte bucuros de chestia aceasta". Am înţeles că arhiva a fost expediată fie odată cu plecarea lui Buzeşti în Octombrie 1946, fie odată cu valizele lui Vişoianu, prin Ianuarie - Februarie 1947 - expediate prin militari americani de către Camil Demetrescu.-

Ca o confirmare, adaog că mai târziu, Pogoneanu uitându-se în mapele lui Camil Demetrescu - despre care am vorbit în altă declaraţie - mi-a spus: "Am de gând să le trimit şi pe acestea, fiindcă tot este arhiva la Anastasiu".

2.- O altă cale prin care se făcea legătura între conducerea rezistenţei din ţară şi grupul din străinătate era şi următoarea:

Domnişoara Vişoianu, sora lui Vişoianu mi-a spus că a primit veşti şi scrisori dela fratele ei prin Sandu Racotă, un bun prieten al familiei. Sandu Racotă este inginer la "Astra" cu foarte strânse relaţii cu englejii şi americanii. Eram odată la Vişoianu când Racotă a povestit voiajul lui la Londra în 1944,- luat de engleji, şi legăturile personale care le avea cu Colonelul Chestelaine, care a fost la 23 August 1944

E.F. ..//..

în ţară. Tot Racotă ştia locul unde se aflau valizele lui Vişoianu - care urmau să plece şi anume la un oarecare Burel - despre care ştie şi Pogoneanu şi Camil Demetrescu (care a ridicat valizele) şi probabil şi Radu Buzeşti.-

Cu puţine zile înainte de aducerea mea la Ministerul de Interne, mi-a telefonat Dra Vişoianu să trec pe la ea. Văzând-o mi-a spus că are o scrisoare de la Cornel Bianu pentru Maniu şi că nu are ce face cu ea fiindcă Maniu era arestat, dar s'a gândit să i-a dea lui Pogoneanu.-

Am dus aceasta scrisoare - fără să-i cunosc conţinutul - lui Pogoneanu, care nu ştiu ce a făcut cu ea.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Florin Roiu

23 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 489-495

DECLARATIUNE

Subsemnatul ROIU FLORIN, declar în continuare următoarele:

1.- Cu prilejul dispersării de la Snagov (primăvara lui 1944) au fost aduse de Camil Demetrescu la Direcţiunea Cifrului 3 pachete sigilate, care mi-a spus că conţin Arhiva Palatului. Mai târziu au fost ţinute sub chee tot de Camil Demetrescu la U.G.I.R. După aceea au fost duse la Pogoneanu acasă şi triate.-

Aceasta arhivă nu putea proveni decât de la Palat, adusă de Ionel Styrcea, care în acea epocă era Mareşal al Palatului şi dată lui Pogoneanu.-

2.- Impreună cu arhivă Palatului şi având aceiaş soartă ca şi aceasta, se mai aflau la Snagov şi multe plicuri mari, sigilate (un pachet) fiecare fiind scris de mână lui Mihai Antonescu şi purtând semnatura lui:„acte justificative luna Oct.1943" şi astfel pentru fiecare lună din diferiţi ani. N'am avut cunoştinţă de conţinutul lor.-

In anul 1945, într'o discuţiune dintre Buzeşti şi Pogoneanu în care se comênta intrarea în arena politică a Dlui Franasovici, Buzeşti a spus că îi „contestă lui Franasovici calitatea morală de a reprezenta un nou regim, deoarece are dovezi scrise că acesta a primit bani de la Mihai Antonescu".

Desigur că aceste dovezi proveneau din plicurile cu acte justificative, arătate mai sus, şi este de văzut dacă nu existau şi alte piese compromiţătoare, pentru alţi oameni politici.-

3.- In primăvara anului 1947, am sosit la Pogoneanu acsaă, unde se afla Bălăceanu - un om de incredere a lui Styrcea şi al lui Pogoneanu- tocmai când Pogoneanu îi dădea un plic - nu ştiu ce conţinea - rugându-l să-l ascundă, Bălăceanu a spus că "are unde, să n'aibă grijă,

E.F. ..//..

îl duce la mama lui".

Notez că mama lui Bălăceanu locueşte pe Bul. Elisabeta - vis-a-vis de Floraria Camelia, unde i-am văzut deseori maşina şi l-am întrebat, aflând astfel acest detaliu.

4.- Imi amintesc - în legătură cu transportul arhivelor Ministerului la Ankara, în primavara anului 1944 - că cel care fusese însărcinat de Buzeşti, Pogoneanu şi Secretarul General Davidescu, cu trierea documentelor din întreaga arhivă a Departamentului şi ingrijirea ambalării lor, a fost Oprişanu - ca unul care cunoştea foarte bine aceste arhive. Cu acest prilej s'a facut şi o listă a acestor documente trimise şi un proces verbal oficial.

Sunt interesant de aflat criteriile după care s'a făcut această expediere de documente - care desigur la cunoaşte Oprişanu - fiindcă astfel se va afla dacă operaţia s'a făcut din motive reale sau numai de menajare a unor persoane.-

5.- Inainte de conferinţa dela Paris din vara lui 1946, Oprişanu a scris un memoriu asupra Basarabiei, în limba franceză, care cuprindea date etnice, statistice şi revendicările româneşti.-

Oprişanu mi-a spus că acesta trebue transmis anglo-americanilor, l-a dat lui Pogoneanu, care l-a găsit interesant şi care, din ordinul lui Pogoneanu a fost remis de mine lui Porter şi Melbourne. Notez că Oprişanu a luat şi la Paros exemplare pentru a le da celor din grup care se aflau acolo.-

- In aceiaşi epocă, Oprişanu a mai scris un studiu asupra Dobrogei de Sud (Cadrilater) în limbile franceză şi engleză, care s'a tras la Ghestetner la Minister, şi broşat la fel ca memoriile Ministerului, dar nepurtand nici o menţiune că aparţine Ministerului sau lui personal memoriu care a fost atribuit "Asociaţiei pentru refugiaţi din Cadrilater", fiind menţionat acest "en-tête". Acest memoriu, prin datele care le conţinea, vroia să ţină deschisă chestiunea Cadrilaterului. A fost tras - se pare - în 300 ex. - care au fost incredinţate Asociaţiei pentru difuzare.- Notez că Oprişanu şi-a luat la Paris câteva

..//..

exemplare pentru grup.-

Si despre acest memoriu, Oprişanu mi-a spus că trebue dat anglo-americanilor - l-a dat lui Pogoneanu, că, din ordinul său l-a remis, prin mine, lui Porter şi Melbourne.-

- Tot în acea epocă, un coleg, Mironescu, a făcut o lucrare despre Dunăre, pe care Oprişanu, găsindu-o admirabilă, a spus că trebue dată anglo-americanilor.

A fost tradusă în limba franceză şi pe aceiaşi cale - din ordinul lui Pogoneanu - unde Mironescu a venit să-i dea personal lucrarea - a ajuns Anglo-americanilor. Deasemenea lucrarea a fost luată şi la Paris. Ea conţinea un istoric aprofundat al acesteo probleme, utilizând toate izvoarele şi punând accentul pe doctrina libertăţii integrale a navigaţiei (anglo-americană) şi pe necesitatea ca interesele Marilor Puteri din Vest să fie salvgardate în orice regim s'ar creea Dunării prin tratate. Notez că lucrarea a fost trimisă şi lui Pela, cu care Mironescu colaborase.-

- In primăvara lui 1947, Oprişanu mi-a afirmat că a l-a văzut pe Titel Petrescu - condus de Călin Botez, care avea relaţiuni mai de mult cu acesta.- Motivul nu mi l-a spus.-

- Oprişanu - la înapoierea dela Conferinţa de la Paris - a adus lui Pogoneanu o casetă dela fratele acestuia - aflat atunci la Paris - conţinând memorii Gafencu şi alte cărţi.-

Aceasta mi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Roiu Florin

23 Sept.1947.

copie vezi vol. 5. f. 496—523.

435

~~00434~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, ca urmare a tuturor declarațiilor date de subsemnatul pe timpul dela 13 August 1947, până la 23 Septemvrie 1947, redau -textual- următorul rezumat al faptelor mai importante, din fiecare declarație, pe care le susțin cu toată tăria :

1/. <u>Declarația din 27 August 1947</u>.

a/. Mișcarea organizată în țară și străinătate care a fost definită de mine în declarațiile anterioare, drept Mișcarea de Rezistență, urmărea ca un scop final crearea în țară și străinătate a forței necesare cu care la momentul oportun să se poată răsturna prin violență regimul democratic instaurat la 6 Martie 1945 și pe care organizatorii l-am prevăzut încă dela 23 August 1944.

Ideia acestei rezistențe a încolțit chiar la 23 August 1944, deoarece toate negocierile duse în străinătate în numele lui Maniu și care căpătaseră un aspect personal, altul decât cel necesar pentru cauza țării, eșuaseră prin surpriza actului dela 23 August 1944, ce fusese realizat numai sub influența direct a trupelor sovietice, care spărseseră frontul Iași-Chișinău și înaintau vertiginos către Capitală.

Imi este cunoscut, că aceste negocieri duse în numele lui Maniu, legau momentul Armistițiului de prezența în România a trupelor anglo-americane.

Condițiunea prezenței trupelor anglo-americane, înaintea celor sovietice în România trebuia cu orice preț înfptuită deoarece în acest mod negociatorii își creau platforma necesară pentru a-și păstra rolul predominant în conducerea viitoare a poporului român.

Din momentul ce actul dela 23 August 1944, a fost înfăptuit în totală contrazicere cu negocierile duse, dela început au căutat mijloace cu care să combată efectele pe care le prevăzuseră și să creeze instrumentul cu care la momentul oportun să răstoarne situația politică, care nu putuse fi evitată.

./.

b/. Mijloacele imediate de combatere a efectelor evidente a desvoltării democraticey au fost cele două Guverne Sănătescu şi în special Guvernul Rădescu, care inspirate de Anglo americani şi de interesele burgheziei româneşti şi urmând ordinele de conducerii oculte in cap cu MANIU, se opuneau sistematic si hotărât la realizarea oricărei reforme democratice şi care sabotau aplicarea conventiei de Armistiţiu.

c/. In ţară, în epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, POGONEANU conducea efectiv resortul Presei si Propagandă, adică fostul Minister, care trecuse la Externe. Prin HILLARD, foarte bun prieten imprima prin prese şi radio, sub masca mentinerii echilibrul intre partide, voinţa conducerii oculte de sub influenţa anglo-americană si conducerea lui MANIU

Notez, în această idee că la cererea Confederatiei Generală a Muncii de a se acorda o oră sindicală, POGONEANU a dat dispoziţii lui HILLARD să nu aprobe cererea sub motivul deghizat că ar fi o oră politică.

In aceeaşi idee remarc opozitia categorică făcută de BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, oricărei incercări de închegbarea sindicatului M.A.S.

d/. In concret POGONEANU, al cărui rol, initiativă şi conducere in epoca celor trei guverne amintite, nu pot fi neglijate, înc pe construirea instrumentului amintit mai sus.

Astfel, trimite in străinătate chiar in dimineaţa zilei de 23 August, pe CIUREA la Ancara şi DJUVARA la Stokholm, doi colaboratori foarte intimi ai lui POGONEANU, care făcuseră parte din echipa restrânsă de cifrori, care erau la curent cu toate negocierile duse si care puteau fi utilizaţi pentru continuarea legăturilor necesare cu anglo-americanii.

Deasemenea menţine în posturile chee din străinătate diplomaţii care duseseră negocieri necunoscute şi care erau prieteni devotaţi ai lui POGONEANU. / La Lisabona, Coste; la Berna ANASTASIU şi TITU POGONEANU; la Ancara, CRETZEANU şi DIMITRIE POPESCU; la Stokholm DUCA./

e/. In fine creează "fondul rezistenţei " de 6 milioane franci elveţieni. Acest fond a fost creeat in ultimele zile ale Ministeriatului lui VISOIANU, prin trecerea sumei de mai sus care se afla la Berna, pe numele personal al lui CRETZEANU.

./.

f/. Din moment ce măsurile de frânareaarătate mai sus n'au avut efect - dealtfel lucru prevăzut de ei - şi la 6 Martie 1945, se instaurează regimul democratic reprezentat prin guvernul de concentrare democratică Dr.PETRU GROZA, abea acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim trebuia să fie desvoltat şi perfecţionat.

Cum conducătorii proeminenţi au fost îndepărtati din posturile pe care le deţuseră, actiunea acestora a căpătat dela început un caracter net de clandestinism.

g/. Intreaga miscare era organizată astfel:

- Un grup lărgit sub conducerea directă a lui MANIU din care făceau parte: BRATIANU, TITEL PETRESCU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, STYRCEA, RADU BUZESTI şi CAMIL DEMETRESCU. Grupul avea ataşaţi ca reprezentanţi ai Anglo- americanilor pe generalul SCHUYLER, HULICK, MARJORIBANKS.

- Un grup executiv mai restrâns, secret al cărui creer era POGONEANU şi din care făceau parte: NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, RADU BUZESTI, CAMIL DEMETRESCU, STYRCEA şi BARBUL.

- Organizarea grupărilor pe ţări era următoarea:

2/. <u>Declaratia din 27 August 1947.</u>

- în Franţa: Un secretariat compus din BURILEANU, CIUREA şi PLESA, în plus NICOLAE BIANU, Maiorul RATIU şi MIHAI ROMNICEANU.

- în Elveţia: GAFENCU, CRETZEANU, GEORGE ANASTASIU, GEORGE CARAMFIL, BRUTUS COSTE şi TITU POGONEANU.

- în Anglia: TILLEA, CORNEL BIANU, Lt.Col. ILIESCU.

- în Italia: DUMITRU POPESCU şi AUGUSTIN POPA.

- în America: DAVILLA.

Rolul acestor grupe coordonate intr'o oarecare măsură de GAFENCU, era acel transmis prin POGONEANU de către conducerea ocultă din ţară de sub conducerea lui MANIU.

Stiu dela POGONEANU, că după concepţia sa, deci a P.N.T.-ului, grupările din străinătate duceau o actiune de uzură împotriva prestigiului guvernului prin articole tendenţioase şi informaţiuni eronate, publicate în presa străină cu tendinţe de dreapta.

In plus prin contacte personale cu personalităţile politice străine, prin intervenţii oficiale pe lângă instituţiile

./.

internaţionale şi cancelariile străine, prin prezentări de memorii cumprizând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului Român, prin colportări de svonuri tendenţioase referitoare la situaţia internă din România şi în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între Marile Puteri să poată fi folosită ca argument in sprijinul tezei rezistenţei, ce urma rea să determine pe anglo-americani să intervină direct in afacerile interne ale poporului român, natural comform năzuinţelor Partidelor Istorice.

3/. Declaratia din 9 Septembrie 1947.

Organizarea este acea arătată anterior, în plus însă am de adăugat că grupurile rezistenţei pe ţări sunt ajutate şi de alte persoane, foşti reprezentanţi ai regimului Antonescian rămaşi în străinătate, prieteni personal ai celor din grup cu legături în lumea Anglo-Americană....

4/. Declaratia din 5 Septembrie 1947.

Conducerea întregei organizaţii subversive de rezistenţă o avea IULIU MANIU. Acesta - aşa cum am mai declarat - transmitea ordinele sale fie direct lui POGONEANU - /aceasta mai rar din cauza invaliditàţii lui POGONEANU, care se deplasa cu greutate/, fie prin emisari de încredere, recte CAMIL DEMETRESCU şi RADU BUZESTI, aceasta după plecarea lui NICULESCU BUZESTI.

5/. Declaratia din 9 Septembrie 1947.

a/ In casa STIRBEY, încă din vara anului 1945, avea un loc întruniri frecvente la care participau: IULIU MANIU, BARBU STIRBEY, DINU BRATIANU, TITEL PETRESCU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, STYRCEA, CAMIL DEMETRESCU, RADU BUZESTI. Aceste întruniri se efectuau fie în plen, fie pe grupuri de persoane.

Adeseori la întrunirile în plen participau şi reprezentanţii anglo-americanilor .... din toate acestea am dedus că persoanele de mai sus formau un grupp de conducere al întregii acţiuni de rezistenţă care lua hotărâri de comun acord cu reprezentanţii anglo-americani.

b/. După întrunirile grupului arătat mai sus şi cu mult mai frecvent decât acesta se întruneau în alt grup, de cele mai multe ori la casa STIRBEY, uneori la MANIU acasă şi la POGONEA-

./.

NU acasă......... Acest grup traducea în măsuri / scrisori, instrucțiuni, memorii, declarații, comunicate ale P.N.T., etc./ hotărârile ce se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de MANIU personal, care avea întrevederi și singur cu reprezentanții anglo-americanilor.......

Din faptele arătate mai sus, din modul de lucru al acestui grup, dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o inițiativă a acestora ci o consecință a unei instrucțiuni primită dela MANIU, am dedus că acest grup avea un rol de execuție, rol pe care și l-a păstrat și chiar accentuat după plecarea lui VISOIANU și BUZESTI.

c/. POGONEANU folosea pentru nevoile sale informative o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adeseori venind la el. Intre aceștia notez următoarele nume: ANTON GOLOPENTIA - subdirectorul Institutului de Statistică, OCTAVIAN NEAMTU - dela Fundațiile Regale -, NAE POPESCU tot dela Fundațiile Regale, PANAID GHEORGHIU - Secretar General la Finanțe, DORIN ILIESCU, avocatul POPP dela Municipiul Bucuresti, OPRISAN, DODY GEORGESCU, D'ALBON, TIBERIU IONESCU, KABISCH, BALACEANU, CALIN BOTEZ, HILLARD, MIRONESCU, CESIANU, VALEANU, CISEK, CARMEN LAZARESCU, MURES AXENTE, CHIAGZU, BUZNEA, MIHAI POPP, POPESCU ORADEA.

6/. <u>Declaratia din 28 August 1947</u>.

Scrisorile și instrucțiunile se predau lui RADU BUZESTI și CAMIL DEMETRESCU, care le transmiteau prin intermediul unor militari americani, cu care familia STIRBEY era în vizită dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret ....

O altă cale de transmitere era prin intermediul Misiunei Politice Americane, lucru care se aranja prin desele întrevederi care aveau loc între POGONEANU și MELBOURNE la POGONEANU acasă. ...... Subsemnatul sunt convins că de această transmitere aveau cunoștință și se făcea cu asentimentul / dacă nu chiar prin respectivii/ lui BERRY și General SCHUYLER.

7/. <u>Declaratia din 28 August 1947</u>./ a doua declarație/.

In completarea legăturilor dintre conducerea din țară de sub șefia lui MANIU și grupul din străinătate s'au mai folosit și următoarele căi: .... D-na HODOS, secretara M.S. Reginei / funcționară în Ministerul de Externe detașată la Palat/

./.

4440

a primit prin CAMIL DEMETRESCU, o scrisoare dela POGONEANU, pentru NICULESCU BUZESTI, urmând ca aceasta scrisoare să fie dusă la destinaţie.

Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici prin ajutorul lui OPRISANU. Astfel chiar OPRISANU, a trimis când se afla la Paris, prin curierul diplomatic lui POGONEANU memoriile întocmite de GAFENCU.-

O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunei Militare Engleze şi anume prin PORTER, TED MASTERSON, BILL YOUNG, prieteni personali ai lui VISOIANU, iar primul şi al lui BUZESTI.

8/. Declaratia din 4 Septembrie 1947.

In completarea declaraţiilor mele referitoare la legătura conducerii din ţară cu grupurile aflate în străinătate, menţionez că aceste legături se făceau şi prin VANIA NEGROPONTE / soţul unei nepoate a lui STIRBEY - fiica D-nei BOXHALL/ care locueşte în casa STIRBEY şi care are un funcţiune la Palat.

O altă persoană din familia STIRBEY care era folosită pentru transmiterea corespondenţei, având legături strânse cu ofiţerii anglo-americani, era D-nă NADEJDA FLONDOR.

9/. Declaratia din 31 August 1947.

Rolul Maiorului VERGOTI în afară de menţinerea legăturii între Palat şi grupul POGONEANU, a fost şi acela de legătură cu grupul din străinătate.-

10/. Declaratia din 28 August 1947 / a doua declaraţie/.

Grupul secret executiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul. Astfel la început şi în deosebi în pregătirea crizei din August 1945, participa direct la sedintele grupului STYRCEA prieten personal al lui BUZESTI - POGONEANU - VISOIANU, care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.

In plus, ştiu cu precizie că BUZESTI se întâlnea cu IOANITIU, iar VISOIANU, îl vedea des pe NEGEL. ......

Rolul reprezentanţilor Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaşi timp de al determina să ia atitudinile convenabile acestor hotărâri.-

./.

11/. Declaratia din 29 August 1947.

Rezultatul final care se urmărea a fi obtinut în întreagă activitate subversivă, condusă de MANIU, cu ajutorul anglo americanilor si a Palatului, era în general creerea unui " al doilea 23 August". In concret, organizatiile teroriste ce se creau în ţară de către P.N.T. / formaţiuni muncitoresti, studenţeşti, militari deblocaţi sau chiar activi/ folosind momentul politic favorabil determinat prin interventia in tară a anglo americanilor, pe baza activităţii din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau, la un semnal dat, să răstoarne prin violenţă ordinea existentă şi să înlocuiască regimul democratic printr'un guvern al celor trei partide de opoziţie, condus de MANIU.-

Acest guvern ar fi trebuit să fie format iniţial - la momentul oportun - total sau partial în străinătate şi ar fi venit în ţară în momentul izbuqnirii insurecţiei. In aceasta idee, era necesar ca să fie trimisi în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziţie, întrucât cei aflaţi în în străinătate erau fie personalităţi care avuseseră animozităţi cu P.N.T., fie numai tehnicieni. Aşa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului MIHALACHE.

12/. Declaratia din 5 Septembrie 1947.

a/Prin Aprilie 1947, am văzut pe POGONEANU, scriind o scrisoare adresată lui BUZESTI. Am putut citi în grabă aproximativ următoarea frază: Trebue urmărită în actiunea ce o duceţi să putem obtine cel puţin o soluţie gen Iran." Notez ca această chestiune s'a mai desbătut şi în discuţii, întrucât se produsese cunoscută actiunea americană în Adzerdeidgian.

b/. Unul din obiectivele de mare importanţă pe care conducerea rezistenţei il urmărea permanent in actiunea dusă în străinătate cu ocazia redactării Tratatului de Pace, era obţinerea plecării trupelor sovietice din ţară şi în acelaşi idee schimbarea liniilor de comunicaţie a U.R.S.S., cu Austria prin Rusia Subcarpatică şi Polonia ....

După semnarea Tratatului de Pace cu ocazia unor comentarii asupra Tratatului de Pace făcute de POGONEANU, acesta afirma că cea mai grea clauză din Tratat / pentru ei / o constitue neobţinerea evacuării trupelor sovietice din România, spunând

./.

că " această clauză încurcă toate lucrurile". Este neîndoios că aceasta îngreuna declanşarea acţiunei de răsturnarea guvernului, prin violenţă, deoarece prezenţa trupelor sovietice punea piedici totale.

13/. Declaraţia din 9 Septembrie 1947./prima declaraţi

Aşa cum am mai arătat anterior susţin că pregătirea şi execuţia plecării lui NICULESCU BUZESTI - VISOIANU, au fost aranjate - din ordinul lui MANIU - de către POGONEANU, RADU BUZESTI, STYRCEA şi CAMIL DEMETRESCU.-

14/. Declaraţia din 15 August 1947.

POGONEANU, personal mi-a afirmat mie şi lui RADU BUZESTI, că MANIU, l-a învestit pe NICULESCU BUZESTI - la plecarea acestuia din ţară - cu o împuternicire scrisă care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T., în străinătate........ Să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaţionali, să organizeze propaganda în străinătate şi să exercite asupra grupului de români dezidenţi o adevărată tutelă.-

15/. Declaraţia din 26 August 1947.

In această privinţă BUZESTI şi VISOIANU îmi cereau să le dau informaţiuni, rezultate din telegramele cifrate, cu toate că nu eram la Direcţia Cifrului, dar obţinuiţi prin relaţii. Ii interesau conferinţa dela Londra, Conferinţa dela Moscova, date asupra procesului de 6 milioane de franci elveţieni dela Berna, întrevederile Domnului FRANASOVICI înainte de conferinţa dela Paris.-

16/. Declaraţia din 18 Septembrie 1947.

Imi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945, că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control ar fi fost redactate de NICULESCU BUZESTI. Ceeace l-a făcut pe POGONEANU, să-şi exprime satisfacţia / desigur că colaborase şi el/ şi pe un ton de glumă să se adreseze D-lui BUZESTI spunându-i: " Văz trebui să-ţi pui firmă pe casă - Specialist în lovituri de Stat".

./.

17/. Declaratia din 13 August 1947.

Prin luna Oct.1946,Dl.Consilier POGONEANU,mi-a spus că va trimite pe D-ra SORESCU,viitoarea sa soţie,să ridice dela Minister două valize cu haine si câteva casete cu hârtii personale....... Valizeze erau depozitate într'o cameră a Directiei Cifrului de mult,din timpul când Domnia Sa era Directorul Cabinetului şi Cifrului,de unde au fost scoase seara pe scara de serviciu şi transportate du maşina lui POGONEANU la el acasă - D-ra SORESCU ferindu-se de a fi observată - De aici nu ştiu ce s'a mai făcut cu acestea.

Despre aceasta nu am înştiinţat nici un şef erarhic, fiindcă mi s'a spus că sunt lucruri personale.

18/. Declaratia din 17 August 1947.

Imi amintesc că odată rugându-mă / POGONEANU / să trec pe la MELBOURNE spre a-i cere să vină să-l vadă,POGONEANU mi-a dat un plic pe care urma să-l predau lui MELBOURNE. După cele spuse de POGONEANU,plicul conţinea scrisori pentru CRETZEANU care trebuiau să fie expediate în America prin intermediul lui MELBOURNE.-

19/. Declaratia din 17 August 1947 / a doua declaraţie/

In preziua remiterii notei de către Suveran celor trei şefi ai Misiunilor Militare aliate,am fost insărcinat de către NICULESCU BUZESTI,să iau contact cu MARJORIBANKS,dela Legatia Britanică spre a vedea care este punctul de vedere Britanic faţă de atitudinea care voia să o ia Suveranul peste o zi.

20/. Declaratia din 28 August 1947. /prima declaraţie/

Notez că subsemnatul am fost insărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus / POGONEANU şi MELBOURNE / fără a cunoaşte însă subiectul întrevederei.

Sunt convins însă că aceste intrevederi aveau drept obiectiv,în afara altor chestiuni de ordin politic şi aranjarea transmiterii corespondentei,deoarece,după o astfel de intrevedere am transmis din ordinul lui POGONEANU lui MELBOURNE o scrisoare adresată lui CRETZEANU.

./.

21/Declaratia din 1 Septembrie 1947.

Prin Sept.1946,în timp ce mă aflam la Minister,CAMIL DEMETRESCU mi-a propus să plec eu în străinătate.Am refuzat fără a cere vre'o lămurire.După câteva zile în timp ce eram la STIRBEY POGONEANU de față cu soția sa actuală mi-a propus deasemenea să meditez asupra plecării mele,referindu-se la discuția între mine şi CAMIL.Am repetat,refuzând.-

22/. Declaratia din 5 Sept.1947 /

In luna Aprilie 1946,am fost chemat de POGONEANU acasă la el în Sos.Jianu. Mi-a dat un plic să-l duc lui HULCK,spunând că e foarte urgent şi secret,că lucrul era deja aranjat şi că acesta nu putuse trece să-l ia; în fine că plicul trebuia să-l ducă BERRY,care pleca la Ankara foarte curând şi care avea să-l prindă pe CRETZEANU la Ankara înaintea plecării acestuia.

23/. Declaratia din 19 Sept.1947.

VISOIANU avea relații personale foarte strânse cu Col. englez TED MASTENSON şi Maior englez YOUNG. Aproximativ in Februarie 1945,~~xxxxxxx~~ când VISOIANU era Ministru de Externe, am fost chemat în cabinetul său şi mi-a predat un plic cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară Engleză şi să-l predau Col.MASTENSON, lucru pe care l-am executat cunoscând astfel acest ofițer.

24/. Declaratia din 19 Sept.1947.

Legătura conducerii grupului de rezistență din țară cu misiunile civile anglo-americane din țară se realiza fie direct cu şefii acestor misiuni de către VISOIANU,BUZESTI,POGONEANU sau chiar MANIU,fie prin intermediul lui CAMIL DEMETRESCU, HILLARD şi subsemnatul.

In afara legăturilor cu anglo-americanii,arătate de subsemnatul în declarațiile anterioare,subsemnatul mai adaug că am fost trimis de POGONEANU şi din ordinul acestuia am transmis următoarele documente lui MELBOURNE şi PORTER:

- In Sept.1946,memoriul lui GAFENCU,prezentat la Conferința Păcii;
- Inaintea începerii Conferinței dela Paris,o analiză a situației din țară făcută de NICULESCU BUZESTI sub aspectul intereselor P.N.T.;

./.

- Diverse memorii întocmite tot de Buzeşti;
- In Iarna anului 1946, un studiu asupra situaţiei economice şi textul xomplet al primului acord economic dela Moscova. Acest text Pogoneanu l-a primit acasă dela D-na Spirescu- dela Cabinetul D-lui Tătărăscu -
- Acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete. Acest acord mi-a fost dat de Consulul Tincu, din M.A.S., pentru Pogoneanu, dela care l-am primit pentru cele două Misiuni;
- In Primăvara anului 1947, am primit dela Pogoneanu un studiu asupra stabilizării, întocmit de Romniceanu şi care fusese adus de Fillard;
- Cam în acelaş timp am transmis D-lui Porter şi Melbourne, protocolul încheiat de Delegaţia Română la Belgrad, protocol pe care Pogoneanu îl primise dela D-na Spirescu;
- Aproximativ în luna Iulie 1947, memoriul D-lui Tătărăscu pe care deasemenea Pogoneanu îl primise acasă prin D-na Spirescu;

In afara declaraţiilor şi faptelor al căror rezumat l-am arătat mai sus, adaug următoarele fapte:

- La punctul 6 / Declaraţia din 28 August 1947:/

In legătura cu contactele directe care le aveau Buzeşti şi Vişoianu cu anglo-americanii, îmi amintesc de o convenţie avută cu Vişoianu prin Iarna lui 1945, când acesta mi-a afirmat că atunci când îl vede pe Le Rongental, ~~xxxxxx~~ mâine, îi va da şi o scrisoare personală de expediat în străinătate"

- La punctul 10 / Declaraţia din 28 August 1947/

Imi amintesc că deseori Buzeşti şi Vişoianu mi-au confirmat că l-au văzut pe Suveran / bineînţeles în legătură cu un eveniment politic mai important/ de pildă, în Iarna lui 1945, Vişoianu, fiind invitat la o vânătoare unde participa şi Suveranul şi care urma peste o săptămână - mi-a spus că " va putea să-i vorbească Regelui în linişte în chestiunea crizei de atunci ca să nu cedeze".

- La punctul 15 / Declaraţia din 28 August 1947/

Adaug că şi Pogoneanu - pe lângă Buzeşti, şi Vişoianu cereau informaţiuni din telegramele cifrate.

- La punctul 19 / Declaraţia 17 August 1947/.

Adaug că atunci când - în timpul crizei din August 1945 - am fost trimis din ordinul lui Buzeşti să-l văd pe Majoribanks şi Vişoianu m'a însărcinat să-i aranjez o întrevedere cu Majoribanks - chiar pentru după amiaza zilei, spunându-mi numai pentru mine că " trebue să-l vadă imediat cu toate că îi vorbise recent. Dar am impresia că englezii ezită şi nu se poate face nimic fără sprijinul lor în chestiunea aceasta. De altfel, nu poate lăsa pe Rege descoperit. Dl. Majoribanks a acceptat întrevederea şi a spus că va discuta pe larg această chestiune cu Vişoianu.

La punctul 24 / Declaraţia din 19 Septembrie 1947 /

Adaug că tot D-na Spirescu mi-a dat pentru Pogoneanu în Iulie 1947, protocolul încheiat de Delegaţia României la Sofia care, din ordinul lui Pogoneanu, le-am remis anglo-americanilor.

Pe lângă cele mai sus, mai adaug acest fapt şi anume:

A/. Stiu dela Pogoneanu şi Camil Demetrescu că - aproximativ în Primăvara lui 1945, aceştia au fost invitaţi, împreună cu Buzeşti la o masă privată de Suveran, ca unii care participaseră discret la actul dela 23 August 1944.

.//.

B/. Legăturile lui Pogoneanu cu partidul Naţional Liberal Brătianu erau făcute prin Camil Demetrescu. Aceştia îl vizitau des pe Dinu Brătianu, căruia îi duceau scrisori la semnat pentru expediat în străinătate, informaţiuni dela grupurile din străinătate despre activitatea lor sau articole de Presă ale acestora.

Am asistat deseori la conversaţiuni între Pogoneanu şi Demetrescu, când primul îl trimitea la Dinu Brătianu: "Mai treci pe la Dinu Brătianu, vezi ce-ţi mai spune" ce mai e în Partid? tu ai relaţii doar".

Menţionez că şi Hilard îl vedea pe M. Romniceanu.

C. Palatul avea legături directe cu anglo-americani deoarece l-am văzut de 2 - 3 ori pe Ioaniţiu eşind dela Melbourne şi LeRongetal.

D./In Primăvara anului 1947, Pogoneanu mi-a spus că îi va scrie lui Atanasiu/ la Geneva/ " să pună articolele trimise în mare siguranţă, fiindcă ar putea fi sustrase de acolo, de interesaţi."

E/. In Primăvara anului 1945, când Bălăceanu a plecat din postul de Director al Mareşalatului Palatului, s'a pus problema numirii unui funcţionar - detaşat de la Externe. Pogoneanu a numit atunci pe Consulul Naum Ionescu /aflat atunci la Rusciuk/ - fost consul mult timp în America - după un timp de gândit asupra eventualei persoane, spunând : " îl cunosc, e un om serios şi am încredere în el. Trebue să fie un om cunoscut acolo".

7/. Inaintea plecării Delegaţiei Române la conferinţa dela Paris / Vara 1946/ Filotti care conducea comisiunea păcii din Minister mi-a încredinţat două pachete pentru a fi puse în valizele pentru Paris / care plecau cu Filotii/, spunându-mi că sunt ale lui Pâchişeanu şi conţin documente importante.

Notez că la întoare, Pâchişeanu, care a făcut parte şi el din Delegaţiune, m'a întrebat de Pogoneanu şi mi-a spus că la Paris " i-a văzut pe toţi cei din rezistenţă - pe Augustin Popa / cu care e bun prieten/ pe Coste, pe fratele lui Pogoneanu şi alţii mai mari cu care se întâlneau pe ascuns în restaurante de cartier şi a stat mult de vorbă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţiu şi o semnez.

26 Septembrie 1947. /ss/ Florin Roiu

copie vezi vol. 5. f 524–535. 00446

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ROIU FLORIN, ca urmare a tuturor declaraţiilor date, declar :

1/. Alexandru Cretzeanu, fost ministru plenipotenţiar la Ankara, Grigore Gafencu şi Constantin Vişoianu fac parte din grupul de conducere al Partidului Naţional Ţărănesc aflat în stăinătate şi care după ordinele lui Maniu.- lucrează pentru realizrea obiectivelor urmărite de mişcarea de rezistenţă - şi anume creerea unor condiţiuni favorabile pentru ca, cu ajutorul anglo-americanilor, să se poată răsturna regimul din ţară şi să se ia - prin forţă - puterea.-

Toţi trei sunt elemente de conducere şi anume : Cretzeanu a fost primul căruia i s'a încredinţat de către Maniu - în primăvara anului 1946 - organizarea mai metodică a grupului de partizani Naţional terorişti aflaţi în străinătate ; în cadrul acestei misiuni, el pleacă dela Ankara la Berna, apoi la Paris, la conferinţa de pace, ulterior misiunea sa se continuă la Londra şi în cele din urmă în Statele Unite, unde se află şi acum.-

Gafencu, intră în arena de acţiune dusă de Maniu în străinătate înaintea conferinţei de pace, acţiunea sa desfăşurându-se pe linia directivelor lui Maniu, în deosebi pe timpul Conferinţei.-

Vişcianu este trimis în străinătate în Octombrie 1946, împreună cu Grigore Niculescu Buzeşti, având rolul, împreună cu acesta, de a coordona şi organiza pe baze noi, întreaga acţiune subversivă a grupului din străinătate.-

2/. In detaliu, subsemnatul redau următoarele informaţiuni sau fapte, cunoscute de mine, care ilustrează afirmaţiunile generale dela punctul 1/.-

./.

A/. a/ Cretzeanu a fost ministru Plenipotenţiar în anii 1943-1944 şi însărcinat de Buzeşti şi Pogoneanu cu ducerea negocierilor lui Maniu de Armistiţiu.- Aceste negocieri aşa după cum am mai declarat, erau duse în spiritul intereselor partidului Naţional - Tărănesc, nici decum în interesul general al ţării. Astfel în vara lui 1944 Cretzeanu făcea legătura cu Vişoianu şi Stirbei, trimişi în misiune la Cairo de Maniu.-

b/. Cretzeanu rămâne în funcţiune dupe 23 August 1944, cu sprijinul lui Buzeşti şi Pogoneanu, întrucât aceasta constituia una din preocupările celor doi, de a-şi, menţine în posturile chee din străinătate, oamenii devotaţi.-

c/. Incă înainte de 23 August 1944, Cretzeanu primeşte la Ankara, arhivele cu documente ale Ministerului de Externe, evacuat acolo de Buzeşti şi Pogoneanu, sub pretextul bombardamentelor._

Aceste documente au fost triate de el şi au putut fi folosite ca piese în acţiunea de mai târziu.-

d/.In vara lui 1945, Cretzeanu este rechemat şi i se cere predarea fondului de 6 mil. f.elv., pus de Vişoianu ca Ministru de Externe, pe numele lui Cretzeanu personal. Acest fond nu-l restitue şi Cretzeanu continuă a conduce Legaţiunea Ankara, invocând că reprezintă suveranul iar nu guvernul, în cursul crizei care se deschisese.-

e/. In cursul anului 1945, Pogoneanu îi indică într'o scrisoare lui Cretzeanu care sunt oamenii din străinătate pe care poate conta în acţiunea ce urma să o ducă.-

f/. Tot în primăvara lui 1946 Maniu îi trimite o scrisoare lui Cretzeanu în care îi dă împuternicire de a organiza acţiunea din străinătate (a se vedea declaraţia mea din 5 Septembrie 1947.).-

g/. Cretzeanu pleacă dela Ankara la Berna în primăvara lui 1946 pentru a se întâlni cu Gafencu şi pentru a-şi susţine cauza în procesul celor 6 milioane f. elv. neridicaţi de statul român.-

Aci se alătură lui Gafencu şi împreună organizează S Secretariatul dela Paris, care avea să pregătească lucrările ce vor fi prezentate de aceştia conferinţei de pace.-

Din acest Secretariat fac parte : Anastasiu, Coste, Ciurea,Burillianu, Titu Pogoneanu, Pleşa.-

.//.

h/. Cretzeanu participă la memoriile lui Gafencu, prezentate conferinţei dela Paris, prin documentele care le adusese din arhivele dela Ankara.-

i/. La Paris, în timpul conferinţei, Cretzeanu duce şi o acţine personală prin relaţiile cu oamneii politici.-şi diplomaţi streini aflaţi acolo.-

j/. In timpul conferinţei au şi o misiune la Londra, unde stabileşte legăturile cu Tillea. Amintesc aci de scrisoarea primită de familia Stirbey în vara lui 1946, din partea lui Cretzeanu dela Londra în care acesta arăta primirea favorabilă ce i se făcuse acolo de oamenii politici britanici şi exeelentele relaţii ale lui Tillea.-

k/. Infine, Cretzeanu pleacă în America, unde la New-Iork şi Waschinton prin contacte personale şi acţiuni de presă, articole, etc., continuă acţiunea de ponegrire a guvernului şi de răspândire de ştiri tendenţioase, lucru care-l ştiu din scrisorile care le primea Pogoneanu / pasagiu citit de el/.-

In timpul cât se afla în America Cretzeanu primeşte instrucţiuni dela Maniu, transmise prin Pogoneanu, care mi-a afirmat-o de repetate ori, să intervină pentru nesatisfacerea Tratatului cu România, pentru nerecunoaşterea alegerilor, pentru torpilarea ajutorului ce se negocia în America, (a se vedea declaraţia mea din 28 August 1947), şi în fine să ducă acţiunea pentru neadmiterea României în O.N.U.-

In primăvara lui 1947, Cretzeanu trimite o scrisoare lui Maniu-al cărui conţinut nu-l cunosc - şi care a fost luată de Radu Buzeşti spre a fi remisă lui Maniu.-

B/. a/. <u>GAFENCU</u> duce, încă din anul 1944 în ziareke eveţiene şi franceze, o acţiune de presă în spiritul intereselor partidului Naţional Tărănesc şi în contra desvoltărei spiritului democratic în ţară.-

b/. După întâlnirea cu Cretzeanu în 1946, Gafencu preia conducerea grupului din străinătate şi dirijează personal alcătuirea memoriilor prezentate conferinţei de pace şi care susţineau puncte de vedere total diferite de cele ale Guvernului Român precum şi interese străine de acele ale poporului român.-

c/. In timpul conferinţei de pace, Gafencu avea la Paris contacte personale şi intrevederi cu reprezentanţii străini.

./.

ini, care făceau greutăţi imense Delegaţiei Române, întrucât se susţineau puncte de vedere altele decât acelea ale Delegaţiei.-

d/. In Sept.1946, Gafencu trimite o scrisoare lui Maniu în numele grupului dela Paris, în care arată o acţiune dusă şi în care îl recunoaşte pe Maniu drept conducător.-

e/. In Maiu 1947, Maniu şi Brătianu trimit scrisori de mulţumire (redactate de Pogoneanu) prin care se mulţumea lui Gafencu pentru acţiunea dusă şi-i se dădeau instrucţiuni pentru viitor.-

f/. In primăvara lui 1947, Gafencu face un voiaj la Paris şi Londra, unde ţine conferinţe pentru a promova punctul de vedere cunoscut al partidului Naţional Tărănesc.-

C/. VIŞOIANU ia parte împreună cu Stirbey la negocierile dela Cairo, din primăvara lui 1944, negocieri în care se susţineau puncte de vedere total diferite de cele necesare pentru a se eşi imediat din alianţa cu Germania. Negocierile se duceau - conform directivelor lui Maniu - al cărui trimis era.-

b/. Numit Ministru de Externe în al doilea guvern Sănătescu şi Rădescu, Vişoianu creiază fondul rezistenţei de 6 milioane fr. elv. dela Berna, pe care-l pune la dispoziţia personală a lui Cretzeanu, prietenul său personal.-

c/. Confoorm directivelor primite dela Maniu, în calitatea sa de ministru, duce acţiune de frânarea desorientării democraţiei în ţară. Astfel prin Pogoneanu şi Hillard, interzice C.G.M. să poată folosi posturile de emisiune , se opune înfiinţării sindicatului M.A.S., şi prin Hillard încearcă să sugrume presa partidelor muncitoreşti, imprimând presa în general tendinţa cu caracter net reacţionar.

Se opune ca Tribunalul Poporului să poată primi dela Ministerul de Externe,dosarele necesare proceselor Marilor Criminali de RăzboI.-

d/. După 6 Martie 1945,Vişoianu face parte din grupul de conducere al rezistenţei,în care calitate ia parte la toate întrunirile secrete din casa Stirbey,are contacte directe cu Maniu, Mihalache şi Titel Petrescu,deasemenea întreţine relaţiuni apropiate cu reprezentanţii anglo-americani şi cu Palatul.-

Notez - aşa după cum am declarat anterior - am cunoştinţă direct dela Vişoianu de toate afirmaţiunile făcute mai sus.-

.//.

Amintesc că Pogoneanu i-a trimis acestuia o scrisoare - după plecarea în străinătate - în care îi amintește de misiunea pe care a primit-o cu unei întruniri la casa Stirbey la care participa şi Maniu.-

e/.Cunosc personal dela Vişoianu că el este acela care a intervenit şi a obţinut dela englezi,ca misiunea engleză să ia sub protecţia ei pe Generalul Rădescu,după încercarea acestuia de a sugruma cu forţa armata democraţiei şi în special după sângeroasele acţiuni dela 19 Noembrie 1945.-

f/.In calitatea se membru al grupului de conducere a rezistenţei,ia parte şi determină declanşarea crizei politice interne din August 1945,în care timp,chiar personal i-am aranjat contacte personale,cu reprezentanţii anglo-americanilor.- cărora li se cerea părerea - precum şi cu reprezentanţii Palatului.-

g/. Cu ocazia promulgării legei electorale din vara anului 1946,Vişoianu a desfăşurat - după directivele lui Maniu- o acţiune pentru a determina o nouă criză constituţională ca aceia din August 1945.- Cunosc personal intervenţiile care le-a făcut la anglo-americani şi ştiu din discuţiile avute cu el, că anglo-americanii au dat chiar curs acestor intervenţii.- Din afirmaţiile sale,reeşea că nu a avut succes intervenţia,întrucât anglo-americanii,momentan,sun preocupaţi de alte probleme.

h/.In Oct.1946,conform hotărârii luate la o consfătuire în casa Stirbey - despre care am vorbit mai sus -, Vişoianu fuge în străinătate, ~~Emmitkem~~ cu Niculescu-Buzeşti, cu un avion american şi cu ştiinţa misiunii militare americane.- Notez că încă din Sept.1946,Vişoianu mi-a afirmat într'o zi, că Maniu îl presează să plece în străinătate.-

i/.Sosit în străinătate, se alătura grupului Gafencu şi sub ordinele lui Niculescu-Buzeşti,contribue la acţiunea cunoscută,după directivele ce i se trimit din ţară,prin Pogoneanu.- Cunosc dela Pogoneanu că atât Vişoianu cât şi Buzeşti aveau misiunea, ca după terminarea acţiuni din Elveţia, să plece în America, lucru pentru care se ceruseră chiar şi vizele necesare.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/.Florin Roiu

8 Octombrie 1947

00452

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul ROIU FLORIN, declar în continuare următoarele :

1/. Dl. EDMUND CIUNTU, un cunoscut şi apropiat colaborator al lui Titulescu şi care are puternice legături cu fruntaşii grupului din străinătate şi anume : Cu Vişoianu, Cretzeanu, Gafencu, Buzeşti, are în prezent o misiune la New-York pe lângă Cretzeanu care i-a fost dată de către Dl. Tătărescu, în timpul semnării Tratatului de Pace la Paris, în Februarie 1947.- Dl. Ciuntu are relaţiuni strânse cu personalităţi anglo-americane însă ştiu că este un om fără posibilităţi materiale ca să poată trăi în America.-

Cunosc această chestiune din discuţiunile care au avut loc la Minister, după înapoerea delegatului nostru dela Paris.-

2/. In luna Iulie 1947 ţinând locul D-lui Ministru Pencovici la Comisia Păcii, D-sa fiind plecat într'o misiune la Sofia, am primit o telegramă din New-York, trimisă D-lui Tătărescu de către Dl. Pella aflat la New-York.- Din această telegramă rezulta că Dl. Pella are o misiune la New-York dată de Dl. Tătărescu şi că această misiune se desfăşoară favorabil, deoarece Dl. Pella a făcut ~~Legaţiei~~ legături mai mult decât prieteneşte cu Secretarul Adjunct pentru chestiuni politice, al cărui nume nu-l reţin.-

Mai târziu s'a mai primit o telegramă dela Dl. Pella - din Elveţia, din care rezulta că s'a înapoiat din U.S.A. şi că aşteaptă dispoziţiile D-lui Tătărescu pentru a se înapoia la New - York în vederea continuării misiunei.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez

ss/. Florin Roiu

4 Septembrie 1947

118

00453

Declaraţiune

Subsemnatul Roiu Florin, declar în continuare următoarele:

1. D-l Edmund Ciuntu, un cunoscut şi apropiat colaborator a lui Titulescu, şi care are puternice legături cu fruntaşii grupului din străinătate şi anume cu Vişoianu, Cretzeanu, Gafencu, [illegible], are în proiect o misiune la New York, pe Carp - Cretzeanu, care i-a fost dată de către D-l Tătărescu, în timpul semnării Tratatului de Pace la Paris, în Februarie 1947. D-l Ciuntu are relaţiuni strânse cu personalităţi anglo-americane. Mai ştiu că este un om fără posibilităţi materiale ca să poată sta în America: Cunosc această chestiune din discuţiile

Fl.

care au venit la la Ministeru[l] după înapoierea delegației noastre de la Paris.

2./ În luna Iulie 1947 ținând locul Dlui Ministru Pencovici la Conferința Păcii, Dl fiind plecat într'o misiune la Iași, am primit o telegramă din New-York, semnată Dl Tătărescu de către Dl Petka aflat la New York. Din această telegramă rezulta că Dl Petka are o misiune la New York dată de Dl Tătărescu și că această misiune se desfășoară favorabil, deoarece Dl Petka a făcut legături mai multe decât pretinsese ca fiind adjunct pentru chestiunile politice al cărui nume nu-l rețin.

Mai târziu s'a mai primit o telegramă dela Dl Petka din Elveția, din care rezulta că s'a înapoiat din U.S.A. și că

Verso

114

00455

așteaptă dispozițiile lui Tătărescu pentru a se înapoia la New York, în vederea continuării misiunii.

Aceasta mi s-a declarat pe cuvânt de onoare și semnez

Radu

4 Sept 1947

00456

D E C L A R A Ț I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

In toamna anului 1946, intr'o conversație cu VISOIANU, acesta mi-a xxxxxx spus că BERY i-a dat infor - mațiuni asupra intrevederii dintre BYRNES și dl. TATARASCU care a avut loc cu prilejul Conferinței dela Paris, informațiuni care îi parveniseră lui BERY oficial și anume :

- " Că intrevederea a durat mult și că TATARASCU cu accente patetice i-a arătat rolul său de sacrificiu politic pentru menținerea unei formule de compromis în politica internă și externă a țării.-
- " că în lupta politică pe care o duce el, TATARESCU, este digul salvator pentru păstrarea cadrelor burgheze.-
- Pe el pot conta americanii și în viitor, căci el reprezintă ideiile burgheze și deci punctul de vedere anglo-americani.-
- Intr'un cuvânt, ș'a oferit serviciile dar a cerut americanilor să fie mai fermi și să nu cedeze pozițiile lor politice în estul Europei, altfel nici el nu va putea spera că se bucură de încrederea lor.-
- Cere americanilor să țină seama de grava criză prin care trece România din cauza așezării geopolitice și a ideiilor de stânga.
- Este fericit că semnătura sa figurează pe Tratatul de Pace alături de aceia a anglo-americanilor .-

După care BYRNES s'a arătat rezervat și i-a comunicat fără menajamente părerile lui despre rolul politic a Dlui TATARASCU.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

/ss/ FLORIN ROIU

23 Septembrie [illegible]

00457

Declaraţiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

In toamna anului 1946, într'o conversaţie cu Vişoianu, acesta mi-a spus că Berry i-a dat informaţiuni asupra întrevederii dintre Byrnes şi D-l Tatarescu care a avut loc cu prilejul Conferinţei de la Paris, informaţiuni cari i furnisese lui Berry oficial şi anume:

- „Că întrevederea a durat mult şi că Tatarescu cu accente patetice i-a arătat rolul său de sacrificiu politic pentru menţinerea unei formule de compromis în politica internă şi externă a ţării;

- Că în lupta politică pe care o duce, el, Tatarescu, este singurul salvator pentru păstrarea cadrelor burgheze.

FRoiu

- Pe el pot conta americanii şi în viitor, căci el reprezintă ideile burgheze şi deci punctul de vedere anglo-american.
- Într'un cuvânt, şi-a oferit serviciile încă o dată americanilor să fie mai fermi şi să nu cedeze poziţiile lor politice în Estul Europei, altfel nici el nu va putea spera că se bucură de încrederea lor.
- Cere americanilor să ţină seama de grava criză prin care trece România din cauza aşezării geopolitice şi a ideilor de stânga.
- Este fericit că semnătura sa figurează pe Tratatul de pace alături de aceea a anglo-americanilor.

După care Byrnes s'a arătat rezervat şi i-a comunicat, fără menajamente, părerile lui despre rolul politic a d-lui Tatarescu.

Acesta în art. declaraţie pe care o susţine d. Sennett.

Florin

23 Sept 1947

00458

00459

ROIU FLORIN

C A R A C T E R I Z A R E

Inteligenţă mediocră. Sesizează cu oarecare greutate.

Memorie bună.

Cultura generală mediocră.

Nu are spiritul ordonat.

In profesional era bine cotat pentru inclinaţiile de linguşirea şefilor, pe care le folosea cu abilitate.

Lipsit de caracter, laş şi fricos.

Ambiţios de parvenire, s'a pus total la conducerea reacţiunei cu speranţa unei uşoare parveniri.

Este convins că făcând toate destăinuirile i se va uşura situaţia, deaceea el insuşi insistă să fie cât mai mult anchetat, în care timp dă toate detaliile cunoscute despre activitatea celorlalţi.

I se poate pune orice fel de întrebări referitoare la complot, cu exceptia laturei militare, pe care nu o cunoaşte.

Este sensibil la atenţiuni şi manieră blândă.

Se perde cu uşurinţă în faţa unei atitudini mai tari.

00460

ROIU FLORIN

CARACTERIZARE

Inteligenţă mediocră. Sesizează cu oarecare greutate.

Memorie bună.

Cultura generală mediocră.

Nu are spiritul ordonat.

In profesional era bine cotat pentru inclinaţiile de linguşirea şefilor, pe care le folosea cu abilitate.

Lipsit de caracter, laş şi fricos.

Ambiţios de parvenire, s'a pus total la conducerea rec ţiunei cu speranţa unei uşoare parveniri.

Este convins că făcând toate destăinuirile i se va uş ra situaţia, deaceea el insuşi insistă să fie cât mai mult anche tat, în care timp dă toate detaliile cunoscute despre activitate celorlalţi.

I se poate pune orice fel de întrebări referitoare la complot, cu exceptia laturei militare, pe care nu o cunoaşte.

Este sensibil la atenţiuni şi manieră blândă.

Se perde cu uşurinţă în faţa unei atitudini mai tari.

00481

ROIU FLORIN

C A R A C T E R I Z A R E

Inteligenţă mediocră. Sesizează cu oarecare greutate.

Memorie bună.

Cultura generală mediocră.

Nu are spiritul ordonat.

In profesional era bine cotat pentru inclinaţiile de linguşirea şefilor, pe care le folosea cu abilitate.

Lipsit de caracter, laş şi fricos.

Ambiţios de parvenire, s'a pus total la conducerea reacţiunei cu speranţa unei uşoare parveniri.

Este convins că făcând toate destăinuirile i se va uşra situaţia, deaceea el însuşi insistă să fie cât mai mult anchetat, în care timp dă toate detaliile cunoscute despre activitate celorlalţi.

I se poate pune orice fel de întrebări referitoare la complot, cu excepţia laturei militare, pe care nu o cunoaşte.

Este sensibil la atenţiuni şi manieră blândă.

Se perde cu uşurinţă în faţa unei atitudini mai tari.

00462

ROIU FLORIN

CARACTERIZARE

Inteligenţă medioeră. Sesizează cu oarecare greutate.

Memorie bună.

Cultura generală medioeră.

Nu are spiritul ordonat.

In profesional era bine cotat pentru inclinaţiile de linguşirea şefilor, pe care le folosea cu abilitate.

Lipsit de caracter, laş şi fricos.

Ambiţios de parvenire, s'a pus total la conducerea reacţiunei cu speranţa unei uşoare parveniri.

Este convins că făcând toate destăinuirile i se va uşura situaţia, deaceea el insuşi insistă să fie cât mai mult anchetat, în care timp dă toate detaliile cunoscute despre activitatea celorlalţi.

I se poate pune orice fel de întrebări referitoare la complot, cu excepţia laturei militare, pe care nu o cunoaşte.

Este sensibil la atenţiuni şi manieră blândă.

Se perde cu uşurinţă în faţa unei atitudini mai tari.

Rău Florin

00463

Caracterizare

Inteligență mediocră. Se sfiează cu oarecare greutate.

Memorie bună.

Cultura generală mediocră.

Nu are spiritul ordonat.

În profesional era bine cotat pentru ordinațiile de lingușirea șefilor, pe care le folosea cu abilitate.

Lipsit de caracter, laș și fricos.

Ambițios de parvenire, s-a ~~pu~~ pus total la dispoziția conducerii reacțiunii ~~pentru a~~ cu speranța unei ușoare parveniri.

Este convins că făcând toate destăinuirile i se va ușura situația, de aceea el însuși insistă să fie cât mai repede anchetat, în care timp dă toate detaliile cunoscute despre activitatea celorlalți.

I se pot pune orice fel de întrebări referitoare la complot, cu excepția laturii militare, pe care nu o cunoaște.

~~Este bun~~ Este sensibil la atențiuni și manieră blândă;

Se pierde cu ușurință în fața anchetatorilor mai tari.

~~Având memorie nu prea strălucită este nevoie să i se pună întrebări precise, în legătură cu declarațiile ce a făcut.~~

00464

R E F E R A T

FLORIN R O I U

I. Scurtă biografie

Născut în Iaşi la 2 Aprilie 1914 din familie burghe
tatăl său profesor de ştiinţe naturale.-

Singurul copil la părinţi, posesor - prin moştenire - a unei averi imobiliare mijlocii.-

A făcut studii numai în ţară ; a trecut examenele de doctor în Drept, fără a-şi fi susţinut teza.-

In 1938, a fost numit şef de secţie, la Cabinetul Secretarului General al Rezidenţii Tinutului Prut.-

Nu a fost pe front.-

In 1941 a intrat - prin examen - în Ministerul Afacerilor Externe, făcând serviciu continuu numai în centrală.-

Până la 23 August 1944, a lucrat la Direcţia Cifrulu unde director era Gr. Niculescu Buzeşti şi apoi Pogoneanu.-

Din 1946 a lucrat în Comisiunea Păcii, până la arestare.-

2/. R E C U N O A S T E

1/. Existenţa în ţară şi străinătate a unei "mişcări de rezistenţă", al cărui scop final era creerea forţei necesare cu care - la momentul oportun - să se răstoarne prin violenţă regimul democratic.-

- Ideia rezistenţei s'a născut chiar înainte de 23 August 1944, deoarece nu se reuşise a se obţine prezenţa în România a trupelor anglo-americane, înaintea celor sovietice (declaraţia din 27 August 1947).-

2/. Cele două guverne Sănătescu şi Guvernul Rădescu au urmărit franarea desvoltării democraţiei şi sabotarea convenţiei de armistiţiu.- (Pogoneanu şi Buzeşti socoteau convenţia de armistiţiu oneroasă - Declaraţia din 27.VIII. punctul 2.-

3/. Pogoneanu a trimis în străinătate chiar în diminea

.//.

ţa zilei de 23 August 1944, grupa intimă de cifrări în curent cu negocierile şi anume : Ciurea la Ankara ; Djuvara la Stockholm ; a menţinut în posturile " chee " pe cei care lucraseră la tratative şi a creiat " fondul rezistenţei " de 6 milioane franci elveţieni la Berna, la dispoziţia lui Cretzianu.- (Declaraţia din 27.VIII.1947).-

4/. Propaganda radio şi presa - condusă de Pogoneanu prin Hillard - urmăreau înfrânarea democraţiei ; nu s'a aprobat cererea C.G.M. de a i se acorda oră sindicală la radio (declaraţia din 27 Aug.1947).-

5/. Mişcarea de rezistenţă era organizată astfel :

a) Un grup lărgit sub conducerea directă a lui Maniu din care făceau parte : Brătianu, T.Petrescu, N.Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu.-

In acest grup lucrau ca reprezentanţi ai anglo-americanilor : Gl.Chnyler, Hülick, Marjoribanks.-

b) Un grup restrâns secret de execuţie compus din: Pogoneanu, Niculescu Buzeşti, Vişoianu, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu, Stârcea şi Barbul.-

c). In străinătate mişcarea a lucrat la început disparat ; după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti s'au organizat şi li s'a definit rolul fixat de conducerea din ţară şi anume : " a duce acţiune de uzură împotriva prestigiului guvernului, prin informaţiuni eronate şi articole tendenţioase intervenţii şi memorii cu alt punct de vedere, decât cel al guvernului ; a determinat pe anglo-americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, conform năzuinţelor partidelor " istorice ".- (A se vedea declaraţia din 27 August şi cea din 1 Sept.1947 punctul 1).-

6/. <u>GRUPUL DIN STRAINATATE</u> era subordinat şi lucra după directivele lui Maniu.-

a). In luna Septembrie 1946 Pogoneanu a primit dela Paris o adeziune, semnată de întregul grup aflat acolo, prin care aceştia recunosc pe MANIU ca şef.-(Declaraţia din 27.VIII.1947 fila 1).-

b). Niculescu Buzeşti a fost investit - la plecare- de Maniu cu o împuternicire scrisă, prin care îi petmitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate. (Declaraţia din 27.VIII. fila 3).-

c). Maniu dădea instrucţiunile saleprin R.Buzeşti şi C.Demetrescu, cari le transmiteau lui Pogoneanu.-Acesta ajutat de R.Buzeşti le transforma în scrisori adresate lui

•//.

Creţianu,Buzeşti,Vişoianu şi Anastasiu (Declaraţia din 28.VIII.punctul 2).-

Scrisorile se transmiteau în străinătate şi se primeau rapoarte astfel :

- prin intermediul misiunilor americane şi engleze.- (Declaraţiile din 28.VIII.pct.2 ; idem cea din 28.VIII.pct.1);
- prin D-na Hodoş secretara Reginei Elena (declaraţia din 28.VIII.pct.1).-
- prin Vania Negropontes funcţionar la Palatul regal (declaraţia din 4 Sept.).-
- prin curieri diplomatici,cu ajutorul lui Oprişanu (declaraţia din 28.VIII.pct.1).-
- prin Maiorul Vergoti dela Palat (declaraţia din 31. VIII.punctul 2).-

d/. A văzut numeroase scrisori trimise,sau primite de Pogoneanu şi Radu Buzeşti,dar nu cunoaşte conţinutul lor.-

Pogoneanu i-a citit odată un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Vişoianu,referitor la acţiunea dusă în presă americană (declaraţia din 28.VIII.pct.3).-

e/. personal a dus lui Hülick mai multe scrisori pentruca BERRY să le ducă lui Cretzianu la Ankara.-

una din scrisori adresată de Maniu (declaraţia din 5.IX.1947).-

- cunoaşte că s'au trimis lui Gafencu două scrisori de mulţumire din partea D-lui Maniu şi Brătianu.-(declaraţia din 28.VIII.pct.4).-
- idem o scrisoare adresată de Pogoneanu lui Vişoianu referitoare la fondul de 6 milioane franci elv.(declaraţia din 28.VIII.pct.2).-

f/. A văzut şi cunoaşte perfect conţinutul unui raport venit dela Niculescu Buzeşti în Martie 1947(declaraţia din 28.VIII.pct.3).-

g/. Cunoaşte precis conţinutul unei scrisori scrise de Pogoneanu lui Vişoianu şi din care rezultă,că Misiunea acestuia în străinătate s'a fixat la o şedinţă ce a avut loc în casa Stirbey şi unde au participat Maniu,Barbu Stirbey,Buzeşti şi Pogoneanu.-

h/. A văzut deasemeni o scrisoare scrisă de Pogoneanu lui Buzeşti,în care se indică celor din străinătate să obţină pentru România o soluţie " gen Iran "

8/. Conducerea " mişcării de rezistenţă " din Ţară lucra conspirativ ; se întâlnea fie în palatul Storbey fie acasă

la Pogoneanu.- (Declaraţia din 27.VIII.pct.3 ; idem pct 5 ; din 14.VIII; 17.VIII.;din 28.VIII.pct.2 ; din 28 VIII.pct. idem declaraţia din 9 Septembrie capit.I.pct.a).-

9/. Conducerea " Mişcării " avea legături cu Palatul prin : Negel,Stârcea?Ioaniţiu,Savel Rădulescu şi Maior Vergoti. (declaraţiile din 14.VIII.; 15.VIII.; 28.VIII.pct.3 şi 31.VIII).

Rolul reprezentanţilor Palatului era ; " de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile convenabile acestor hotărâri " (decl.28.VIII.pct.3).-

10/.Conducerea mişcărei urmărea creerea unui " al doilea 23 August " -

- Organizaţii teroriste (muncitoreşti - studenţeşti şi militare) trebuiau să răstoarne regimul prin violenţă la momentul oportun,folosind intervenţia în ţară a anglo-americanilor.-

- Trebuia să se formeze în străinătate un guvern atunci când sosea grupul Mihalache.-

- Până atunci s'a urmărit creerea condiţiilor favorabile acelui " moment prielnic " şi frânarea democraţiei prin

- Criza din August 1945 ;
- Ancheta lui Etrige ;
- Intârzierea recunoaşterii Guvernului
- Intârzierea trimiterii reprezentanţilor diplomaţi în Anglia şi America ;
- Greutăţile cunoscute la Conferinţa Păcii dela Paris ;
- Sabotarea ajutorării populaţiei infometate ;
- Sabotarea ratificării Tratatului de Pace ;
- Sabotarea adminterii României în O.N.U.- (a se vedea decl.din29.VIII.pct.2).-

11/. Recunoaşte ca acţiune personală că a realizat legăturile grupului de conducere al rezistenţei cu : Titel Petrescu, Negel,Ioaniţiu,Marjoribanks; Hülick.-

A dat informaţiuni secrete,extrase din telegrame cifrate.- (decl.din 29.VIII.).-

III.- CONCLUZII

Deşi nu s'a adâncit încă unele acuzaţiuni ce

.//.

privesc direct pe Roiu, din întregul dosar rezultă, că acesta a cunoscut întreaga acţiune subversive a grupului dela Externe, fiind utilizat - aşa după cum el însuşi afirmă - ca element de legătură a lui Pogoneanu cu Misiunile străine şi reprezentanţii Palatului.-

00468

INSPECTOR,

00469

R E F E R A T
=================

Din declaraţiile date de Florin Roiu, Emil Oprişan, Florica Spirescu şi C. Tincu, rezultă că cei din grupul V. Pogoneanu au predat Misiunilor Britanice şi Americane următoarele documente şi informaţiuni:

- In Septembrie 1946 - memoriul lui Gafencu, prezentat la conferinţa de pace;
- Inaintea începerei conferinţei de pace - o analiză a situaţiei din ţară făcută de Niculescu Buzeşti, sub aspectul intereselor P.N.T.
- In Iarna 1946 - un studiu asupra situaţiei economice.
- Textul integral al primului acord economic dela Moscova din anul 1946.
- In Vara anului 1947 - acordul economic încheiat la Moscova, împreună cu anexele secrete.
- In Primavara anului 1947 - protocolul încheiat de guvern la Belgrad.
- In Iulie 1947 - protocolul încheiat de Delegaţia României la Sofia.
- Două telegrame dela Ambasada Moscova, transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini, în legătură cu negocierile economice Româno-Sovietice din anul 1926.
- Telegramele în legătură cu negocierile economice dela Waschinton.
- Diferite texte de acorduri confidenţiale.
- Telegramele referitoare la procesul Cretzeanu.
- Sentinţa instanţei româneşti în procesul Cretzeanu.
- Acte şi copii de pe acte pe care Contenciosul Ministerului Afacerilor Streine le întocmise în vederea susţinerei acestui proces.
- Telegramele referitoare la incidentul Liviu C. Pop - Stanciu, tot în legătură cu procesul Cretzeanu.
- Buletinele de ştiri interne.
- Un memoriu întocmit de E. Oprişan asupra Basarabiei.
- Un memoriu întocmit de E. Oprişan asupra Cadrilaterului.
- Două situaţii statistice etnografice privitoare la Banat şi Maramureş.
- Lucrarea lui Mironescu / Consilier de Legaţie în M.A.S/ referitoare la navigaţia pe Dunăre.
- Dosarele ridicate de Victor Pogoneanu prin Florin Roiu dela Ministerul Afacerilor Streine şi neînapoiate Ministerului, care au fost depozitate la Misiunea Americană.

707

00470

R O I U F L O R I N
(SINTEZA DECLARATIILOR).

Recunoaşte:

1.) Existenţa în ţară şi străinătate a unei „mişcări de rezistenţă", al cărui scop final era creerea forţei necesare cu care - la momentul oportun - să se răstoarne prin violenţă regimul democratic.

2.) Ideia rezistenţei s'a născut chiar înainte de 23 August 1944, deoarece nu se reuşise a se obţine prezenţa în România a trupelor Anglo-Americane, înaintea celor Sovietice.-

3.) Cele 2 guverne Sănătescu şi guvernul Rădescu au urmărit frânarea desvoltărei democratiei şi sabotarea convenţiei de armistiţiu. (Pogoneanu şi Buzeşti socoteau convenţia de armistiţiu oneroasă - Declaraţia din 27.VIII punctul 2).-

4.) Pogoneanu a trimis în străinătate, chiar în dimineaţa de 23 August 1944, grupa intimă de cifrari, în curent cu negocierile şi anume: Ciurea la Ancara; Djuvara la Stockholm; a menţinut imposturile „chee" pe cei care lucraseră la tratative şi a creiat "fondul rezistenţei" de 6 milioane franci elv. la Berna, la dispoziţia lui Cretzianu.

5.) Propaganda radio şi presa - conduse de POGONEANU prin Hillard - urmăreau frânarea democraţiei; nu s'a aprobat cererea C.G.M. de a i se acorda oră sindicală la radio.-

6.) Mişcarea de rezistenţă era organizată astfel:

a) Un grup lărgit, sub conducerea directă a lui Maniu, din care făceau parte : Brătianu, T.Petrescu, N.Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu.

In acest grup lucrau cà reprezentanţi ai anglo-americanilor: Gl.Schnyler, Hulick, Marjoribanks.

- b) Un grup restrâns secret de execuţie compus din POgoneanu, Niculescu Buzeşti, Vişoianu, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu, Stârcea şi Barbul.

../..

- c) In străinătate mişcarea a lucrat la început di parat; după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti s'au organizat şi li s'a definit rolul fixat de conducerea din ţară şi anume: "a duce acţiune de uzură impotriva prestigiului guvernului, prin informaţiuni eronate şi articole tendenţioase, intervenţii şi memorii cu alt punct de vedere, decat cel al guvernului; a determina pe Anglo-Americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, conform năzuinţelor partidelor "istorice".

7.) GRUPUL DIN STRAINATATE era subordinat şi lucra după directivele lui Maniu.-

a) In luna Septembrie 1946 Pogoneanu a primit dela Paris o adeziune, semnată de intregul grup aflat acolo, prin care aceştia recunosc pe MANIU ca şef. (Declaraţia din 27 VIII.1947 fila 1).

b) Niculescu Buzeşti a fost investit - la plecare- de Maniu cu o împuternicire scrisă, prin care îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate. (Declaraţia din 27.VIII. fila 3.)

c) Maniu dădea instrucţiunile sale prin R.Buzeşti şi C. Demetrescu, cari le transmiteau lui Pogoneanu. Acesta, ajutat de R.Buzeşti le transforma în scrisori adresate lui Creţianu, Buzeşti, Vişoianu şi Anastasiu (Declaraţia din 28.VIII.punctul 2).

Scrisorile se transmiteau in străinătate şi se primeau rapoarte astfel:

- prin intermediul misiunilor americane şi engleze.(Declaraţiile din 28.VIII.pct.2; idem cea din 28.VII pct.1) ;
- prin Dna Hodoş secretară Reginei Elena (declaraţia din 28.VIII.pct.1)
- prin curieri diplomatici cu ajutorul lui Oprişanu (declaraţia din 28.VIII.pct.1)
- prin Maiorul Vergoti dela Palat (declaraţia din 31.VIII.punctul 2)

d) A văzut numeroase scrisori trimise, sau primite de Pogoneanu şi Radu Buzeşti, dar nu cunoaşte conţinutul lor.-

Pogoneanu i-a citit odată un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Vişoianu, referitor la acţiunea dusă în presa americană (declaraţia din 28.VIII.pct.3)

105

00472

Cunoaşte că s'au trimis lui Gafencu 2 scrisori de mulţumire din partea lui Maniu şi Brătianu. (Declaraţia din 28.VIII.pct.4)

Idem o scrisoare adresată de Pogoneanu lui Vigoianu, referitoare la fondul de 6 milioane fr.elv. (declaraţia din 28.VIII.pct.2.)

e) A văzut şi cunoaşte perfect conţinutul unui raport venit dela Niculescu Buzeşti în Martie 1947. (Declaraţia din 28 VIII.pct.3)

8.) Conducerea "mişcărei de rezistenţă" din ţară lucra conspirativ; se întâlnea fie în Palatul Stirbey, fie acasă la Pogoneanu. (Declaraţia din 27 Aug.pct.3;idem pct.5; din 14 Aug.; 17 Aug.;din 28 Aug.pct.2; idem din 28 Aug.pct. 4;)

9.) Conducerea "Mişcărei" avea legături cu palatul prin : Negel,Stârcea,Ioaniţiu, Savel Rădulescu şi Maior Vergoti. (Declaraţiile din 14 Aug; 15 Aug.; 28 Aug. pct.3 şi 31 Aug.)

Rolul reprezentanţilor palatului era; "de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei, şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile convenabile acestor hotărîri" (Decl.din 28 Aug.pct.3).

10.) Conducerea mişcărei urmărea crearea unui "al doilea 23 August".

- Organizaţii teroriste (muncitoreşti,studenţeşti şi militare) trebuiau să răstoarne regimul prin violenţă la momentul oportun, folosind intervenţia în ţară a anglo-americanilor.-

- Trebuia să se formeze ins străinătate un guvern atunci când sosea grupul Mihalache.

- Până atunci s'a urmărit crearea condiţiilor favorabile acelui "<u>moment prielnic</u>" şi frânarea democraţiei prin:

- Criza din August 1945;
- Ancheta lui Etrige ;
- Intârzierea recunoaşterei Guvernului
- Intârzierea trimiterei reprezentanţilor diplomatici în Anglia şi America;
- Greutăţile cunoscute la Conferinţa Păcii dela Paris;
- Sabotarea ajutorărei populaţiei înfometate;

..//..

104

00473

- Sabotarea ratificării tratatelor de pace;
- Sabotarea admiterei României în O.N.U.

(A se vedea declarația din 29 August punctul 2).

11.) A realizat legăturile Grupului de conducere cu: Titel Petrescu, Hegel, Iganițiu, Margaribanks, Hulick.

A dat informațiuni secrete, extrase din telegramele cifrate. (Declarația din 26 August).

INSPECTOR,

103

00474

R O I U F L O R I N
(SINTEZA DECLARAȚIILOR).

Recunoaşte:

1.) Existenţa în ţară şi străinătate a unei „mişcări de rezistenţă", al cărui scop final era creerea forţei necesare cu care - la momentul oportun - să se răstoarne prin violenţă regimul democratic.

2.) Ideia rezistenţei s'a născut chiar înainte de 23 August 1944, deoarece nu se reuşise a se obţine prezenţa în România a trupelor Anglo-Americane, înaintea celor Sovietice.-

3.) Cele 2 guverne Sănătescu şi guvernul Rădescu au urmărit frânarea desvoltărei democratică şi sabotarea convenţiei de armistiţiu. (Pogoneanu şi Buzeşti socoteau convenţia de armistiţiu oneroasă - Declaraţia din 27.VIII punctul 2).-

4.) Pogoneanu a trimis în străinătate, chiar în dimineaţa de 23 August 1944, grupa intimă de cifrari, în curent cu negocierile şi anume: Ciurea la Ancara; Djuvara la Stockholm; a menţinut în posturile "chee" pe cei care lucrasera la tratative şi a creiat "fondul rezistenţei" de 6 milioane franci elv. la Berna, la dispoziţia lui Cretzianu.

5.) Propaganda radio şi presa - conduse de POGONEANU prin Hillard - urmăreau frânarea democraţiei; nu s'a aprobat cererea C.G.M. de a i se acorda oră sindicală la radio.-

6.) Mişcarea de rezistenţă era organizată astfel:

a) Un grup lărgit, sub conducerea directă a lui Maniu, din care făceau parte : Brătianu, T.Petrescu, N.Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu.

In acest grup lucrau ca reprezentanţi ai anglo-americanilor: Gl.Schnyler, Hulick, Marjoribanks.

- b) Un grup restrâns secret de execuţie compus din POgoneanu, Măculescu Buzeşti, Vişoianu, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu, Stârcea şi Barbul.

..//..

- c) In străinătate mişcarea a lucrat la început disparat; după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti s'au organizat şi li s'a definit rolul fixat de conducerea din ţară şi anume: "a duce acţiune de uzură împotriva prestigiului guvernului, prin informaţiuni eronate şi articole tendenţioase, intervenţii şi memorii cu alt punct de vedere, decât cel al guvernului; a determina pe Anglo-Americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, conform năzuinţelor partidelor "istorice".

7.) GRUPUL DIN STRAINATATE era subordinat şi lucra după directivele lui Maniu.-

a) In luna Septembrie 1946 Pogoneanu a primit dela Paris o adeziune, semnată de intregul grup aflat acolo, prin care aceştia recunosc pe MANIU ca şef. (Declaraţia din 27 VIII.1947 fila 1).

b) Niculescu Buzeşti a fost investit - la plecare- de Maniu cu o împuternicire scrisă, prin care îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate. (Declaraţia din 27.VIII. fila 3.)

c) Maniu dădea instrucţiunile sale prin R.Buzeşti şi C. Demetrescu, cari le transmiteau lui Pogoneanu. Acesta, ajutat de R.Buzeşti le transforma în scrisori adresate lui Creţianu, Buzeşti, Vişoianu şi Anastasiu (Declaraţia din 28.VIII.punctul 2).

Scrisorile se transmiteau în străinătate şi se primeau rapoarte astfel:

- prin intermediul misiunilor americane şi engleze.(Declaraţiile din 28.VIII.pct.2; idem cea din 28.VII pct.1) ;
- prin Dna Hodoş secretară Regiaci Elena (declaraţia din 28.VIII.pct.1)
- prin curieri diplomatici cu ajutorul lui Oprişanu (declaraţia din 28.VIII.pct.1)
- prin Maiorul Vergoti dela Palat (declaraţia din 31.VIII.punctul 2)

d) A văzut numeroase scrisori trimise, sau primite de Pogoneanu şi Radu Buzeşti, dar nu cunoaşte conţinutul lor.-

Pogoneanu i-a citit odată un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Vişoianu, referitor la acţiunea dusă în presa americană (declaraţia din 28.VIII.pct.3)

..//..

Cunoaşte că s'au trimis lui Gafencu 2 scrisori de mulţumire din partea lui Maniu şi Brătianu. (Declaraţia din 28.VIII.pct.4)

Idem o scrisoare adresată de Pogoneanu lui Vişoianu, referitoare la fondul de 6 milioane fr.elv. (declaraţia din 28.VIII.pct.2.)

e) A văzut şi cunoaşte perfect conţinutul unui raport venit dela Niculescu Buzeşti în Martie 1947. (Declaraţia din 28 VIII.pct.3)

8.) Conducerea "mişcărei de rezistenţă" din ţară lucra conspirativ; se întâlnea fie în Palatul Stirbey, fie acasă la Pogoneanu. (Declaraţia din 27 Aug.pct.3;idem pct.5; din 14 Aug.; 17 Aug.;din 28 Aug.pct.2; idem din 28 Aug.pct. 4;)

9.) Conducerea "Mişcărei" avea legături cu palatul prin : Negel,Stârcea,Ioaniţiu, Savel Rădulescu şi Maior Vergoti. (Declaraţiile din 14 Aug; 15 Aug.; 28 Aug. pct.3 şi 31 Aug.)

Rolul reprezentanţilor palatului era; "de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei, şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile convenabile acestor hotărîri" (Decl.din 28 Aug.pct.3).

10.) Conducerea mişcărei urmărea creerea unui "al doilea 23 August".

- Organizaţii teroriste (muncitoreşti,studenţeşti şi militare) trebuiau să răstoarne regimul prin violenţă la momentul oportun, folosind intervenţia în ţară a anglo-americanilor.-

- Trebuia să se formeze ins străinătate un guvern atunci când sosea grupul Mihalache.

- Până atunci s'a urmărit creerea condiţiilor favorabile acelui "moment prielnic" şi frânarea democraţiei prin:

- Criza din August 1945;
- Ancheta lui Etrige ;
- Intârzierea recunoaşterei Guvernului
- Intârzierea trimiterei reprezentanţilor diplomatici în Anglia şi America;
- Greutăţile cunoscute la Conferinţa Păcii dela Paris;
- Sabotarea ajutorărei populaţiei înfometate;

..//..

- Sabotarea ratificărei tratatelor de pace;
- Sabotarea admiterei României în O.N.U.

(A se vedea declarația din 29 August punctul 2).

11.) A realizat legăturile Grupului de conducere cu: Titel Petrescu, Negel, Ioaniţiu, Margaribanks, Hulick,

A dat informaţiuni secrete, extrase din telegramele cifrate. (Declaraţia din 26 August).

INSPECTOR,

00478

R E F E R A T

FLORIN R O I U

I. Scurtă biografie

Născut în Iaşi la 2 Aprilie 1914 din familie burghe tatăl său profesor de ştiinţe naturale.-

Singurul copil la părinţi, posesor - prin moştenire - a unei averi imobiliare mijlocii.-

A făcut studii numai în ţară ; a trecut examenele de doctor în Drept, fără a-şi fi susţinut teza.-

In 1938, a fost numit şef de secţie, la Cabinetul Secretarului General al Rezidenţii Tinutului Prut.-

Nu a fost pe front.-

In 1941 a intrat - prin examen - în Ministerul Afacerilor Externe, făcând serviciu continuu numai în centrală.-

Până la 23 August 1944, a lucrat la Direcţia Cifrulu unde director era Gr. Niculescu Buzeşti şi apoi Pogoneanu.-

Din 1946 a lucrat în Comisiunea Păcii, până la arestare.-

2/. R E C U N O A S T E

1/. Existenţa în ţară şi străinătate a unei "mişcări de rezistenţă", al cărui scop final era creerea forţei necesare cu care - la momentul oportun - să se răstoarne prin violenţă regimul democratic.-

- Ideia rezistenţei s'a născut chiar înainte de 23 August 1944, deoarece nu se reuşise a se obţine prezenţa în România a trupelor anglo-americane, înaintea celor sovietice (declaraţia din 27 August 1947).-

2/. Cele două guverne Sănătescu şi Guvernul Rădescu au urmărit franarea desvoltării democraţiei şi sabotarea conven ţiei de armistiţiu.- (Pogoneanu şi Buzeşti socoteau convenţia de armistiţiu oneroasă - Declaraţia din 27.VIII.punctul 2.-

3/. Pogoneanu a trimis în străinătate chiar în dimines

.//.

ţa zilei de 23 August 1944,grupa intimă de cifrări în curent cu negocierile şi anume : Ciurea la Ankara ; Djuvara la Stockholm ; a menţinut în posturile " chee " pe cei care lucraseră la tratative şi a creiat " fondul rezistenţei " de 6 milioane franci elveţieni la Berna,la dispoziţia lui Cretzianu.- (Declaraţia din 27.VIII.1947).-

4/. Propaganda radio şi presa - condusă de Pogoneanu prin Hillard - urmăreau înfrânarea democraţiei ; nu s'a aprobat cererea C.G.M.de a i se acorda oră sindicală la radio (declaraţia din 27 Aug.1947).-

5/. Mişcarea de rezistenţă era organizată astfel :

a)Un grup lărgit sub conducerea directă a lui Maniu din care făceau parte : Brătianu,T.Petrescu,N.Buzeşti, Vişoianu,Pogoneanu,Stârcea,Radu Buzeşti,Camil Demetrescu.-

In acest grup lucrau ca reprezentanţi ai anglo-americanilor : Gl.Chnyler,Hülick,Marjoribanks.-

b)Un grup restrâns secret de execuţie compus din: Pogoneanu,Niculescu Buzeşti,Vişoianu,Radu Buzeşti,Camil Demetrescu,Stârcea şi Barbul.-

c). In străinătate mişcarea a lucrat la început dispărat ; după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti s'au organizat şi li s'a definit rolul fixat de conducerea din ţară şi anume : " a duce acţiune de uzură împotriva prestigiului guvernului,prin informaţiuni eronate şi articole tendenţioase intervenţii şi memorii cu alt punct de vedere,decât cel al guvernului ; a determinat pe anglo-americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român,conform năzuinţelor partidelor " istorice ".- (A se vedea declaraţia din 27 August şi cea din 1 Sept.1947 punctul I).-

6/. GRUPUL DIN STRAINATATE era subordinat şi lucra după directivele lui Maniu.-

a). In luna Septembrie 1946 Pogoneanu a primit dela Paris o adeziune,semnată de întregul grup aflat acolo, prin care aceştia recunosc pe MANIU ca şef.-(Declaraţia din 27.VIII.1947 fila 1).-

b). Niculescu Buzeşti a fost investit - la plecare de Maniu cu o împuternicire scrisă,prin care îi petmitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T.în străinătate. (Declaraţia din 27.VIII.fila 3).-

c). Maniu dădea instrucţiunile saleprin R.Buzeşti şi C.Demetrescu,cari le transmiteau lui Pogoneanu.-Acesta ajutat de R.Buzeşti le transforma în scrisori adresate lui

./.

ţa zilei de 23 August 1944, grupa intimă de cifrări în curent cu negocierile şi anume : Ciurea la Ankara ; Djuvara la Stockholm ; a menţinut în posturile " chee " pe cei care lucraseră la tratative şi a creiat " fondul rezistenţei " de 6 milioane franci elveţieni la Berna, la dispoziţia lui Cretzianu.- (Declaraţia din 27.VIII.1947).-

4/. Propaganda radio şi presa - condusă de Pogoneanu prin Hillard - urmăreau înfrânarea democraţiei ; nu s'a aprobat cererea C.G.M. de a i se acorda oră sindicală la radio (declaraţia din 27 Aug.1947).-

5/. Mişcarea de rezistenţă era organizată astfel :

a) Un grup lărgit sub conducerea directă a lui Maniu din care făceau parte : Brătianu, T.Petrescu, N.Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu.-

In acest grup lucrau ca reprezentanţi ai anglo-americanilor : Gl.Chnyler, Hülick, Marjoribanks.-

b) Un grup restrâns secret de execuţie compus din: Pogoneanu, Niculescu Buzeşti, Vişoianu, Radu Buzeşti, Camil Demetrescu, Stârcea şi Barbul.-

c). In străinătate mişcarea a lucrat la început dispărat ; după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti s'au organizat şi li s'a definit rolul fixat de conducerea din ţară şi anume : " a duce acţiune de uzură împotriva prestigiului guvernului, prin informaţiuni eronate şi articole tendenţioase intervenţii şi memorii cu alt punct de vedere, decât cel al guvernului ; a determinat pe anglo-americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, conform năzuinţelor partidelor " istorice ".- (A se vedea declaraţia din 27 August şi cea din 1 Sept.1947 punctul 1).-

6/. <u>GRUPUL DIN STRAINATATE</u> era subordinat şi lucra după directivele lui Maniu.-

a). In luna Septembrie 1946 Pogoneanu a primit dela Paris o adeziune, semnată de întregul grup aflat acolo, prin care aceştia recunosc pe MANIU ca şef.-(Declaraţia din 27.VIII.1947 fila 1).-

b). Niculescu Buzeşti a fost investit - la plecare - de Maniu cu o împuternicire scrisă, prin care îi petmitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate. (Declaraţia din 27.VIII. fila 3).-

c). Maniu dădea instrucţiunile saleprin R.Buzeşti şi C.Demetrescu, cari le transmiteau lui Pogoneanu.-Acesta ajutat de R.Buzeşti le transforma în scrisori adresate lui

.//.

Creţianu,Buzeşti,Vişoianu şi Anastasiu (Declaraţia din 28.VIII.punctul 2).-

Scrisorile se transmiteau în străinătate şi se primeau rapoarte astfel :

- prin intermediul misiunilor americane şi engleze.- (Declaraţiile din 28.VIII.pct.2 ; idem cea din 28.VIII.pct.1)
- prin D-na Hodoş secretara Reginei Elena (declaraţia din 28.VIII.pct.1).-
- prin Vania Negropontes funcţionar la Palatul regal (declaraţia din 4 Sept.).-
- prin curieri diplomatici,cu ajutorul lui Oprişanu (declaraţia din 28.VIII.pct.1).-
- prin Maiorul Vergoti dela Palat (declaraţia din 31.VIII.punctul 2).-

d/. A văzut numeroase scrisori trimise,sau primite de Pogoneanu şi Radu Buzeşti,dar nu cunoaşte conţinutul lor.-

Pogoneanu i-a citit odată un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Vişoianu,referitor la acţiunea dusă în presă americană (declaraţia din 28.VIII.pct.3).-

e/. personal a dus lui Hülick mai multe scrisori pentruca BERRY să le ducă lui Cretzianu la Ankara.-

una din scrisori adresată de Maniu (declaraţia din 5.IX.1947).-

- cunoaşte că s'au trimis lui Gafencu două scrisori de mulţumire din partea D-lui Maniu şi Brătianu.-(declaraţia din 28.VIII.pct.4).-
- idem o scrisoare adresată de Pogoneanu lui Vişoianu referitoare la fondul de 6 milioane franci elv.(declaraţia din 28.VIII.pct.2).-

f/. A văzut şi cunoaşte perfect conţinutul unui raport venit dela Niculescu Buzeşti în Martie 1947(declaraţia din 28.VIII.pct.3).-

g/. Cunoaşte precis conţinutul unei scrisori scrise de Pogoneanu lui Vişoianu şi din care rezultă,că Misiunea acestiu în străinătate s'a fixat la o şedinţă ce a avut loc în casa Stirbey şi unde au participat Maniu,Barbu Stirbey,Buzeşti şi Pogoneanu.-

h/. A văzut deasemeni o scrisoare scrisă de Pogoneanu lui Buzeşti,în care se indică celor din străinătate să obţină pentru România o soluţie " gen Iran "

8/. Conducerea " mişcării de rezistenţă " din Ţară lucra conspirativ ; se întâlnea fie în palatul Storbey fie acasă

la Pogoneanu.- (Declaraţia din 27.VIII.pct.3 ; idem pct 5 ; din 14.VIII; 17.VIII.;din 28.VIII.pct.2 ; din 28 VIII.pct.4 idem declaraţia din 9 Septembrie capit.I.pct.a).-

9/. Conducerea " Mişcării " avea legături cu Palatul prin : Nagel,Stârcea?Ioaniţiu,Savel Rădulescu şi Maior Vergoti. (declaraţiile din 14.VIII.; 15.VIII.; 28.VIII.pct.3 şi 31.VIII).

Rolul reprezentanţilor Palatului era ; " de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile convenabile acestor hotărâri " (decl.28.VIII.pct.3).-

10/.Conducerea mişcărei urmărea creerea unui " al doilea 23 August " -

- Organizaţii teroriste (muncitoreşti - studenţeşti şi militare) trebuiau să răstoarne regimul prin violenţă la momentul oportun,folosind intervenţia în ţară a anglo-americanilor.-

- Trebuia să se formeze în străinătate un guvern atunci când sosea grupul Mihalache.-

- Până atunci s'a urmărit creerea condiţiilor favorabile acelui " moment prielnic " şi frânarea democraţiei prin

- Criza din August 1945 ;
- Ancheta lui Etrige ;
- Intârzierea recunoaşterii Guvernului
- Intârzierea trimiterii reprezentanţilor diplomaţi în Anglia şi America ;
- Greutăţile cunoscute la Conferinţa Păcii dela Paris ;
- Sabotarea ajutorării populaţiei infometate ;
- Sabotarea ratificării Tratatului de Pace ;
- Sabotarea adminterii României în O.N.U.- (a se vedea decl.din29.VIII.pct.2).-

11/. Recunoaşte ca acţiune personală că a realizat legăturile grupului de conducere al rezistenţei cu : Titel Petrescu, Negel,Ioaniţiu,Marjoribanks; Hülick.-

A dat informaţiuni secrete,extrase din telegrame cifrate.- (decl.din 29.VIII.).-

III.- CONCLUZII

Deşi nu s'a adâncit încă unele acuzaţiuni ce

./.

privesc direct pe Roiu, din întregul dosar rezultă, că acesta a cunoscut întreaga acţiune subversive a grupului dela Externe, fiind utilizat - aşa după cum el însuşi afirmă - ca element de legătură a lui Pogoneanu cu Misiunile străine şi reprezentanţii Palatului.-

INSPECTOR,

39

004884

N O T A

ROIU FLORIAN, arată importanţa de a avea pe BARBUL, deoarece acesta a lucrat în echipa restrânsă de cifratori şi a negociat la Madrid în numele lui Ică Antonescu.

Acesta se găseşte în CEHO-SLOVACIA.

Propune să se dea o telegramă cifrată legaţiei, să se ceară a i se retrage passeportul şi apoi să fie trimis până la frontieră cu un om de încredere.-

INSPECTOR,

1/

45 II
00485
[illegible]

PROCES VERBAL

Astăzi 12 luna August anul 1947

Noi, Rotaru Petre comisar de serviciu în Direcţiunea Generală a Poliţiei, din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul proces verbal că, percheziţionând pe Roman Florea de ani 33 de profesie Secretor de legaţie originar din Jud. Iaşi cu domiciliul în Buc. intrarea Păcii 3. trimis de Prefect de Sig. al Capitalei cu raportul nr. _______ găsindu-se asupra sa următoarele;

2.175,000 (după vizitare a fost [illegible]) [illegible], un port [illegible], un ceas "Omega", curea, cravată

COMISAR DE SERVICIU
Rotaru

Asistenţi:

Deţinut [signature]

DOVADA

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.-

Deţinut _______________

copie vezi vol. 5. f 543–545. 00487

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISAN, născut in comuna Buzău, judeţul Buzău, anul 1906, luna Septembrie, ziua 8, fiu al lui EMIL şi MARIEI, de naţionalitate română, religie creştină.ortodoxă, de profesiune funcţionar de Stat, căsătorit a doua oară cu Elisabeta Grecescu, născută la 16 Ianuarie 1912.am doi copii din prima căsătorie si anume EMIL-GEORGE şi FLORICA, situaţia militară, dispensat, condamnat nu am fost, cu ultimul domiciliul in str. Argentina nr. 38, declar următoarele :

1.- Telegrame comunicate Dlui Secretar de Legaţiune ROIU.-

a.- Telegrame primitoare la lucrările conferinţei celor patru miniştri de externe dela Londra, Paris şi New-York / în original / .-

b.- Telegramele privitoare la negocierea, semnarea şi ratificarea tratatelor de pace cu România, Italia, etc, la aplicarea lor / in original/.-

De ambele categorii de mai sus Dl.ROIU era îndrituit să ia cunoştinţă prin funcţiunea sa .

c.- Unele telegrame administrative, ca , rechemări, numiri, transformări de personal al Ministerului. Aceste telegrame nu au caracter confidenţial intrucât conţinutul lor - Decret Regal sau Decizie ministerială - se publică in Monitorul Oficial /Ele au fost comunicate în substanţă, nu în extenso/.

d.- Am dat in rezumat - de crica 3-4 rânduri una telegramă care venea cred dela Roma şi al cărei conţinut nu mi-l pot aminti.-

2.- Telegrame comunicate Dlui POGONEANU:

a.- i-am vorbit uneori despre informaţiuni primite prin telegrame privitoare la pregătirea tratatelor de pace.-

b.- i-am comunicat verbal unele ~~xxxxxxxxxx~~ mişcări de personal / care nu sunt confidentiale /.

./.

00488

Dlui POGONEANU i-am comunicat conţinutul unor asemenea telegrame cu prilejul vizitelor intâmplătoare ce-i făceam din când in când.-

3.- Am mai discutat despre unele telegrame ca de pildă chestiuni de personal sai informaţiuni importante cu funcţionarii dela Direcţiunea Cabinetului, cari şi ei iau cunoştinţă de telegrame.-

4.- Am discutat si comentat, in multe rânduri, telegrame repartizate Direcţiunilor cu personal acelor Direcţiuni indrituit a lua cunoştinţă de telegrame.-

/ss/ EMIL OPRISAN,

19 August 1947.-

II

copie vezi vol. 5. f 540-549 / 89

DECLARATIE
===================

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele:

In legătură cu grupul oamenilor politici ai partidului naţional ţărănesc aflat în străinătate, precum şi a acelor în legătură cu aceştia, dar despre cari nu am cunoştinţă dacă sunt sau nu membri activi ai Partidului Naţional Tărănesc, dar cari se găsesc într'o colaborare strânsă cu aceştia, cunosc cele ce urmează :

In zilele ce au urmat instalarea Guvernului Dr. Petru Groza, la 6 Martie 1945, am putut constata existenţa în străinătate a unui grup de persoane cari răspândeau în special prin presă articole şi declaraţiuni potrivnice Guvernului aflat la cârma ţărei, şi împotriva Uniunei Sovietice, în continuarea unei activităţi care dura deja înainte de această dată.

Personajul de căpetenie, în jurul căruia se poleniza această acţiune, era dl.Grigore Gafencu, fost ministru de externe şi membru al partidului naţional ţărănesc, domiciliat în acea vreme la Berna şi în Franţa.

Cele de mai sus le cunosc atât din informaţiunile publicate în buletinele "Rador" şi "Ascultare" cât şi din informaţiunile comunicate de legaţiunea noastră din Berna precum şi din convorbiri avute cu dl.V.Pogoreanu, care, îmi amintesc, mi-a dat uneori textele unor articole sau declaraţiuni ale dlui Gafencu şi publicate în presa elveţiană.

La acea dată, dl.Pogoreanu era încă în cadrul ministerului, îndeplinind funcţiunea de director al cabinetului.

Următor înlocuirei d-sale din această funcţiune, au fost rechemaţi din străinătate o serie de funcţionari cari erau prieteni ai d-sale sau cari fuseseră trimişi în străinătate prin influenţa dlui Pogoreanu.

./.

Citez: Titu Pogoreanu, G.Anastasiu, V.Motaş, şi Maxim (din Elveţia); A. Burillianu şi D.Metta(din Franţa); M.Romniceanu (din Spania)?; Negulescu M. (din Italia); Brutus Cote (dela Lisabona); Fred.Nano (dela Stockholm); Al.Cretzianu, E.Ciurea şi Dim.Popescu (dela Ankara); menţionez, pentru a fi cât mai complect, pe dl Bianu dela Londra, dar nu cunosc calitatea ce a avut-o şi nici dacă a fost rechemat şi pe dl.N.Dianu care a venit la Paris dela Lisabona, unde fusese refugiat în timpul răsboiului. Din cei de mai sus nu s'a întors nici unul în ţară.

Ulterior mi-am dat seama că cei rechemaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei dlui Gr.Gafencu şi că rămânerea lor în străinătate corespundea vederilor dlui Pogoreanu. Imi amintesc că,cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu d-sa la dânsul acasă, mi-a spus că a sfătuit pe unii din cei de mai sus să nu vină în ţară, până ce nu se vor lămuri lucrurile. Situez această convorbire în perioada crizei dintre Guvern şi factorul constituţional în vara anului 1945.

In a doua jumătate a anului 1945, soseşte în Elveţia dl.Al.Cretzianu, fostul ministru la Ankara, care venea însoţit de doi din colaboratorii săi : Dnii Ciurea şi Dim.Popescu.

Prin sosirea acestui grup, s'a realizat o grupare a celor din străinătate şi s'a desemnat o acţiune închegată din partea lor. Am aflat dela dnii Pogoneanu şi Roiu că Dnii Cretzianu şi Gafencu îşi vor uni activitatea lor pentru a alcătui un comitet de rezistenţă în străinătate în scopul de a determina o intervenţiune a marilor puteri pentru schimbarea regimului din ţară. Soluţiunile întrevăzute atunci, şi discutate de mine cu dnii Pogoneanu şi Roiu, erau fie o intervenţie armată, fie o negociere amiabilă între marile puteri. Opinia dlui Pogoneanu cea că, în mod logic, răsboiul este inevitabil, în timp ce subsemnatul eram de părere, şi am argumentat că soluţionarea este posibilă pe calea negocierilor şi a concesiunilor mutuale între marii Aliaţi.

Refuzul Dlui Cretzianu de a restitui fondurile cerute de Ministerul de Externe, a găsit deplina aproba-

./.

re a dlui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretizat prin declaraţiile făcute verbal de Dsa în prezenţa mea în diferite împrejurări.

Pentru susţinerea cauzei Dlui Cretzianu, Dl. Pogoneanu a dunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Min.Af.Străine, intocmite de acesta pentru susţinerea intereselor Statului, din copii de legi din monit.Oficial, din Consultaţiuni juridice, din cari imi amintesc că una fusese întocmită de Dl. Avocat Ottulescu, trimiţând toate acestea în străinătate prin misiunea Americană, în speţă prin Dnii Y.Beny, Melbourne Hulick şi data Misiunea britanică, prin Dl.Parter.

Acest mod de transmitere a fost folosit şi ulterior, în mod curent, pentru comunicaţiile cu străinătatea.

Cu prilejul acestui proces, mi-am putut da seama că grupul din Străinătate are în Ţară un grup corespunzător format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demetrescu, Barbul, R.Hillard, A.Golopenţia, Neamţu, Pop, R.Buzeşti, Oprişanu, Călin Botez şi alţii al căror rol nu l-am putut identifica. Stiu însă că mai era a serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine cari făceau diferite servicii Dlui Pogoneanu şi Roiu, Citez, Dra Alina Oeconomu, Dna Fl.Spirescu, Consul Tincu, Dra Liliana Stănescu, Dra Rădulescu Teodora, Consul Emil Lăzărescu, V.Skeletti, avocat Vişoianu şi alţii pe cari nu mi-i amintesc.

Asupra felului in care, personal, am fost angajat în acţiunea acestui grup, declar că, niciodată nu am fost in dezacord cu Dl.V.Pogoneanu în ce priveşte problemele de politică, în general, şi de politică externă, în special.

Colaborarea mea cu dânsul a inceput prin a păstra într'o cameră a Comisiunei Păcii, materialul personal conţinut intr'un dulap metalic Fichet al Ministerului, aici am tolerat să rămână şi după ce Dl.Pogoneanu a încetat de a mai face parte din Minister, In afară de acest material nu ştiu dacă Dsa a mai lăsat la Minister material in birouri, valize etc. Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl.Roiu şi de Dra Sorescu (actuala Dnă Pogoneanu). După câte mi s'au spus, şi mi s'au arătat, de către cei doi de mai sus, materialul acesta consista din dosare din arhiva Ministerului, acte relative la pregătirea actului de la 23 August, Telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii dife-

rite al căror conţinut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de paşapoarte diplomatice în alb, şi diverse lucruri personale. La acest dulap avea acces şi Dl.Camil Demetrescu, dar în mod special Dl.Roiu şi Dra Sorescu veneau şi luau material pe care-l duceau la Dl.Pogoneanu.

In birourile Cifrului, Dl. Roiu a avut, până în ziua arestărei mele, un birou metalic despre existenţa căruia am fost informat deabea cu câteva zile înainte şi nu-i cunosc conţinutul.

Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare am rugat în diferite rânduri pe Dl. Roiu să golească dulapul şi să transposte materialul,aiurea, spre a-l clasa şi a restitui Ministerului hârtiile oficiale.

ss. Emil Oprişanu.

27 August 1947.

copie regi vol. 5 f 250-253.

N/

00493

Urmarea declaratiei din 28 August 1947.-

Golirea dulapului s'a făcut in mai multe transporturi la date diferite, materialul fiind pus in valize si transportat la Dl Roiu la Dl. Pogoneanu cu automobilul acestuia. A mai ajutat la punerea materialului în valize Dra. Sorescu si subsemnatul.-

Peste câtva timp, Dl Roiu, Dra. Sorescu si Dl. Cam. Demetrescu mi-a adus treptat material triat, provenind din dulapul sus menţionat materialul destinat a fi predat arhivei ministerului şi conţinând din rapoarte politice, telegrame, buletin de informaţie şi presă, tăiături de ziare etc. O parte din materialul datei data din 1944 / rapoarte prin curier dela diverse legaţi şi dus la Snagov. Materialul desenat arhivelor l-am predat arhivelor politice a ministerului doamnei Rădulescu sau Cârjanovschi.

Dnii Roiu, Demetrescu si Dra Sorescu mi-au mai adus şi material în păstrare de soarta căruia se va hotăr mai târziu de Dl. Pogoneanu : un pachet cu corespondenţă legatia Riga / asa zisele rapoarte Buzesti/ referitoare la unele negocieri duse de Dsa cu un reprezentat sovietic in timpul când era insărcinat cu afaceri da Riga/. De cântiaut nu am luat cunoştinţă. Aceasta o ştiu dela Dl. Roiu sau Dl. Demetrescu care mi-a adus pachetul.-

Tot provenind dela Dl. Pogoneanu există la cifru o valiză de fibră conţinând arhiva Palatului, triată in parte de mine, şi care contine, după câte am putut vedea rapoarte trimise de agenţi noştri speciali ataşaţi de presă etc. Regelui Carol II.-

In camera blindată a cifrului posibil să mai existe 1 sau 2 pachete cu material dela Dl. Pogoneanu dar nu le cunosc continutul şi este probabil să fi fost ridicat intre timp.

In casa de fier din biroul meu am mai avut in păstrare dela Dl. Pogoneanu / prin Dl. Roiu/ următoarele : <u>Un dosar</u> relativ la incidentele din piaţa Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele pise fiind certificate de un magistrat militar, un plic conţinând două mape în care am văzut o telegramă, in două sau trei ediţi, dela Dl. Titulescu, datată din perioada 1936-1938 / ?/, o telegramă a Domnului Tătărăscu si alte hârti despre care nu-mi reamintesc, un

./.

plie conţinând memorile / câteva exemplare/ grupului Gafencu către Conferinţa Păcii.-

Cele 2 plieuri de mai sus se găsesc actualmente in dulapul din perete al biroului meu dela etaj IV impreună cu 3 foto-copii de articole din ziare anglo-xxxxx xxxx saxone şi câte alte hârtii referitoare la acţiunea grupului Gafencu la Conferinţa Păcii.-

Fotocopiile reproduc articole de critică la adresa U.R.S.S. şi a generalismului Stalin. Alături de acei găseşte şi o lucrare dactilografiată in circa 10 pagini - intocmită de mine cu privire la tezele istorice asupra Basarabiei.-

Dosarul relativ la incidentele din Piaţa Palatului l-am dat Dlui Roiu, spre a dispune de el. Cu prilejul predării serviciului, in vara 1945, Dl Pogoneanu mi-a remis 2 plieuri in cari erau câte o mapă cuprinzând : 1.- situaţia fondului de dispoziţie al ministru, ţinut la zi ; 2.- procesele verbale semnate de Dl. Camil Demetrescu relativ la arhivele xxxxxxxxx Presidenţiei dela Vice. Presedinte Mihai Antonescu. Aceste 2 mape le-am predat Cifrului prin Dl. Consul Lăzărescu, acum circa 2- 3 săptămâni intrucât uitase de existenţa lor in safe-ul casei mele de fier dela minister.-

In ce priveste materialul rămas la Dl. Pogoneanu şi ne predat ministerului / dosarele relative la actul dela 23 August şi altele/, am intrebat pe Dl. Roiu ce s'a făcut şi mi-a declarat că sunt puse in siguranţă la Misiunea Americană.-.

Aceasta imi este declaraţia dată astăzi 27 August 1947, pe care o menţin şi semnez.-

/ss/ Emil Oprisanu.-

In continuarea celor declarate mai sus adaug că adâncirea legăturei de colaborare cu grupul Pogoneanu s'a făcut prin comunicarea de către mine a conţinutului unei telegrame descifrată sau cifrată.- La inceput, din propria iniţiativă iar mai târziu, la solicitarea repetată cu oarecare regularitate făcută prin Dl. ROIU sau prin Dra Sorescu, telegramele care au transmise Dlui Pogoneanu se referau in special la următoarele chestiuni : procesul Cretzeanu incidentul Liviu C Pop.- Stanciu legat indirect de persoana Dlui Cretzeanu/ 2 telegrame dela Ambasada Moscova transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini

./.

in legatură cu negocierile economică-română sovietică din anul 1946, una - două telegrame in legătură cu Creditul Minier /telegrame particulare transmise prin Cifru Ministerului/ Telegrame primite la lucrările Conferintelor Celor Patru Miniştrilor de Externe dela Londra-Paris si New-York / de continutul acestor telegrame Dl.Roiu lua cunostintă şi le putea comunica chiar fără stirea mea, intrucât aceste telegrame erau remise de Cifru si Comisiunea Păcii, al cărui functionar - al doilea secretar era Dl.Roiu / Telegramele in legătură cu negocierea economică dela Wasingoton.-

In afară de telegramele comunicate lui prinmijlocirea mea stiu că Dl.Roiu transmitea D-lui Pogoneanu telegramele obtinute direct dela Cifru fără stirea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notite continând telegrame in rezumat si pe care nu i le dasem eu.-

Pe lângă materialul obtinut dela Cifru am văzut că Dl.Roiu, poseda câteodată texte absolut confidentiale ca de pildă anexele secrete si textele integrate ale acordurilor economice româno-sovietice pe care D-sa le pregătea pentru Dl Pogoneanu la cererea transmiterii lor grupului de rezistentă din străinătate, iar Dl.Roiu le remitea si Misiunilor Americană si Britanică din tară. Nu cunosc modul cum Dl Roiu putea procura aceste documente. Unele din aceste texte mi-au fost date de Dl. Roiu să le citesc şi le-am luat acasă unde, cu această ocazie le-am arătat şi prietenului meu Călin Botez care venise intâmplător să mă vadă.-

Aceste texte au fost copiate la minister din ordinul Dl. Roiu de diferite dactilografe / nu stiu care anume din dactilografele Comisiei Păci a făcut această lucrare/ in afară de acest material, stiu că Dl Roiu pregătea chiar la minister spre ai fi comunicat grupului din străinătate un fel de buletin al stirilor interne din ţarăalcătuit din tăieturi din texte apărând in Bucuresti : acestea le preda Dlui V Pogoneanu in vederea transmiterii lor in străinătate.-

In legătură cu aceste trimiteri efectuate către Dl. Pogoneanu şi Roiu ţin să reamintesc după cum am declarat şi in declaraţia anterioară că subsemnatul din propie initiativă am trimis printr'un coleg care mergea in post in Turcia / secretar de legatie Const. Dimitriu / un plic in care am pus următoarele : cele 5 memori intocmite la comisiunea păci lucrare asupra Dunării a Dnei secretare de legatie Mironescu o notită a mea supra texele istorice etc.-

./.

relativ la Basarabia / circa 8 î lo pagini/ ~~xxxxxxx~~ re-
feratele mele relative la problema generală a schimbului de
populatie harta etnografică Langhans, harta 1/2oo.ooo a Do-
brogei cu gurile Dunării si o scrisoare persoanşă către Dsa.-

copie vezi vol. 5. f 554-564.

II

Urmarea II-a Declaratia din 27 August 1947.- 00497

Am trimis cele de mai sus Dlui Cretzeanu spre a-i arăta că am lucrat şi eu în legătură cu problemele păcii şi şi doream să vadă că doresc si eu să-i fiu de ajutor cu ceva acţiunea ce bănuiam că o va întreprinde, în urma refuzului Dsale de a se întoarce în ţară la chemarea Ministerului.

In ce priveşte mesagiile ce le-am trimis cifrat din Tară pentru membri ai rezistenţei, voi arăta ulterior in ce au constat, ca şi activitatea mea pe timpul cât am fost la Paris, pe care o voi arăta in detaliu.-

Orgabizatia derezistentă, care s'a inchegat in străinătate, are in fruntea ei un comitet de conducere, ajutat de organe minore de execuţie. Comitetul de conducere, cu sporurile ulterioare de membri ce l-a primit ptin sosirea in Elveţia a Dlor Visoianu şi Buzesti, se compunea din Gr. Fafencu, Al. Cretzeanu, Gr. Niculescu Buzesti, C Visoianu / acestia in Elveţia/ si Dnii V. Tillea si Bianu / la Londra/. Ulterior, Dl Al. Cretzeanu s'a stabilit la New-York unde s'a alăturatgrupului deja existent in Statele- Unite si compus din Dnii C Davilla si Fred. Nano.-

Ducându-mă la Paris, cu ocazia Conferinţei de Pace, am putut afla dela ~~fxxxxx~~fostul consilier de legatie BrutusCoste că intre Dnii Gafencu si Tillea se punea problem conducerii miscării din străinătate şi m'a rugat să transmit Dlor. Buzesti si Pogoneanu la Bucuresti , la sosirea mea, rugămintea celor din străinătate de a se interveni la parditul national tărănesc spre a se recunoaşte sefia Dlui Gafencu in dauna dlui Tilea , Emil Oprişanu .

La câtva timp după intoarcerea mea in tară /luna Noembrie 1946/ am transmis Dlui Pogoneanu mesagiul Dlui Cost Dl Pogoneanu mi-a spus că cunoaşte chestiunea rudă, că nu este aşa de uşor de rezolvat intrucât " ardelenii" din pardit sustin pe Dl. Tilea. Dsa credea că situaţiunea in rândurile celor din străinătate ,se va ameliora prin plecareau Dlui Cretzeanu in Statele-Unite care urma dă dea acolo necesar in vederea schimbărei centrului de greutate al rezistenţei in America.-

Referitor la fondurile din care se alimentează mişcarea de rezistenţă din străinătate, Stiu că o bună parte din fondul de 6.000.000 franci elveţieni-transferat de Dl. C Vişoianu la ordinul Dlui Cretzeanu- a fost deblocată

./.

00498

si este utilizată de Dsa pentruperirea cheltuielilor de întreţinere a celor cari colaborează cu Dsa şi cu Dl. Gafencu. In legătură cu aceastea, am aflat la Paris, dela un fost coleg, aflat in rezistenţă, şi de al cărui nume nu-mi pot aduce aminte in mod precis, el xxxxxx putând să fie Dl. E Ciurea sau Dl. Titu Pogoneanu,, că Dl. Cretzeanu păstrează justificările tuturor sumelor cheltuite din fondul deblicat pe care-l utilizează Dsa..-

In ce priveste organizaţia din Ţară, stiu că Dl Pogoneanu era in legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătura intre acesta şixfamiii forurile conducătoare ale Partidului National Ţărănesc. Deasemenea ştiu atât dela Dl Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu că Dl. Pogoneanu trimetea la intervale regulate, pentru informarea Dlui Gafencu si Cretzeanu, material documentar relativ la stările de lucruri dela noi din ţară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţiale precum şi instrucţiuni din partea Conducerii Partidului.-National Ţărănesc .

Cu privire la textele de acorduri confidenţiale am întrebuinţat termenul de " eventuale ", pentru a accentua că acestea nu erau trimise decât atunci când puteau fi obţinute.-

Stiu că toate cele menţionate mai sus erau trimise DlorGafencu si Cretzeanu / iar o serie de informaţiuni din Ţară şi Dlui George Anastasiu la Berna/ deoarece o part le vedeam personal când erau in curs de intocmire, precum si din afirmaţiile Dlui Roiu, care-mi spunea textual că o mie este trimisă lui Cretzeanu la New-yorg, o altă serie la Berna, pentru Gafencu si Buzesti, iar o altă serie de informaţiuni / tăieturi de presă/ pentru Gigi / George Atanasiu/.-

După câte mi-a afirmat Dl Roiu acest material er trimis prin intermediul misiunei americane / DlB.Y.Bevy/ , D.R. Melbourne si Dl. Hulick/ si m misiune britanică, prin Dl. Parter. Acest mod de transmitere prin cele două misiun străine- mi-a fost conformat şi de Dl. Pogoneanu.-

Asupra permanentei legături pe care o menţine Dl Roiu, pentru grupul Pogoneanu, cu misiunile americane si britanică, menţionez că Dl. Roiu lipsea in cursul serviciului dela minister şi mă anunţa cu voce tare că se " duce la americani" respectiv la Parter.-

./.

Personal, subsemnatul am avut prilejul ~~să~~ să răspund la telefon- in absenţa DluiRoiu- să fiu urgent la biroul Dlui Parter să-i comunic Dlui Roiu rugămintea de a telefona Dsa.-

Adupra obiectivele urmărite de grupul din străinătate- luerând in strânsă legătură cu Partidul national Tărănesc si după instrucţiunile acestuia - am putut lua cunoştinţă atât din cele două Memorii intocmite cu prilejul Conferinţei de Pace dela Paris,cât şi din diverse articole şi interview-uri publicate in ziarele străine/ elveţiene şi americane/ in general sub semnăturile Dlor Gafencu si Cretzeanu, cari in majoritate au au fost date de Dl. Roiu si cari pot fi rezumate astfel: menţionarea in atenţiunea opiniei publice mondiale a situaţiei din tările est europeam, cu deosebirea a acelnia din ţara noastră,pentru a determina o interventiune politică sau armată- care ar aduce schimbarea actualei situaţii,speţă,retragerea trupelor sovietice, anihilarea sau cel puţin răsturnarea regimurilor ,-democratice aflate actualmente la putere in aceste Tări.-

Referitor la acţiunea in interior a grupului Pogoneanu,pot să afirm că, in afară de legătura Partidului National Tărănesc, cu străinătate, mai activa si ca un cerc de studii pentru avize, pe care l'aşi putea denumi " brain trust" / cercul creerilor/ Stiu că se discutau,in întrunirile ce aveau loc la Dl. Pogoneanu acasă, diferite probleme ale administraţiei Tărei, ale reconstrucţiei , ale utilizărei unor eventuale investiţii de capital american etc. La una din aceste discuţiuni,referitoare în tocmai la stabilirea ordinei de prioritate la investiţiile de făcut în acest capitol eventual, am asistat şi subsemnatul. Avizul asupra chestiuni discutate urma să fie transmis Partidului National Tărănesc.

Referitor la legăturile dintre Dl. Iuliu Maniu şi Pogoneanu,ştiu că acesta din urmă îl vizitau destul de des.-

/ss/ Emil Oprişanu.-

II

pe Dl. Maniu, iar când era impiedicat de a-l vedea, trimetea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidențial obținut în Țară, și pe de altă parte să ia dela Dl Maniu - spre a fi trimise mai departe in străinătate- instrucțiunea celor din străinătate / D. Gafencu, Cretzeanu ect/

Stiu acest lucru intrucât, din acest material, Dl Roiu mi-a dat să citesc in primăvara acestui an memoriu raport adresat de Dl. Buzesti, Dlui Maniu si primit de Dl. POGONEANU. In partea sa finală, acest memoriu reclama trimiterea de instrucțiuni din Țară.-

Deasemeni, in primele zilr ale lunei August 1946, imi amintesc că Dl. Camil Demetrescu m'a intrebat dacă-plecând la Paris- nu a-şi primi să duc o notă trimisă de Dl. Maniu Dlui Maniu, Dlui Bianu dela Londra. In principiu am acceptat să duc nota în chestiune însă, in ultimul moment, Dl. Camil Demetrescu mi-a spus că preferă să o trimeată pe altă cale sau mai târziu.-

In afară de Dl. Iuliu Maniu, stiu că Dl Pogoneanu era in legături cu Dl. Coposu, cu care l-am văzut dealminteri intr'o seară in maşina sa in fața ministerului de Externe, in timpul ce aştepta pe Dl. Roiu sau Camil Demetrescu.

In ceea priveste posibilitate de a aduce la indeplinirea obiectele urmărite, ştiu din discuțiunile la cari am asistat că se miza pe factorul determinat al unei interventiuni străine care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din răsăritul Europei şi implicit din România.

Aceasta imi este declarație pe care o dau liber, pe care o sustin şi o semnez.-

/ss/ Emil Oprisanu

28 August 1947.-

II

copie vezi vol. 5. f 565-578

00501

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISAN, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în Str. Argentina Nr.38, declar următoarele :

Asupra materialului lăsat în grija mea de Dl. Pogoneanu în " Fichet"-ul, aflat în biroul Comisiunei Păcii, precum şi în pachete, valize, etc., recunosc că, în calitatea pe care o deţineam, aceea de Director-Adjunct al Cabinetului şi Cifrului, precum şi în calitate de funcţionar de Stat, am prilejuit tăinuirea unui material care, prin conţinutul lui, era suspect.-

In aceeaşi calitate, recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuinţa D-lui Pogoneanu, care încetase de a mai avea o calitate oficială în minister, dându-i prilejul să reţină o parte din material şi să-l depoziteze într'un loc " SIGUR ", respectiv la Misiunea Americană.-

Recunosc că am dat D-lui Cretzianu, după ce încetase de a mai fi ministrul Ţării la Ankara, material oficial aparţinând Ministerului Afacerilor Străine - în speţă cele 5 memorii ale Comisiunei Păcii şi lucrări interioare ale acestei Comisiuni, în speţă lucrarea asupra Dunărei a D-lui Secretar de Legaţie Mironescu, ajutând prin aceasta acţiunea ulterioară dusă de Dl. Cretzianu la Conferinţa Păcii, şi care a fost în dezacord cu poziţia adoptată de Guvernul român.-

In ce priveşte telegramele cifrate şi descifrate, al căror conţinut a fost comunicat de mine D-lui Pogoneanu şi D-lui Roiu, recunosc că aceasta constitue o divulgare de secrete de Stat şi o recunosc ca atare.-

Telegramele la care mă refer au fost menţionate în declaraţiile mele anterioare.-

In afară de aceasta, recunosc că aveam datoria - în calitatea de Director - Adjunct al Cabinetului şi Cifrului de a controla şi împiedica pe Dl. Roiu să ia cunoştinţă şi pe altă cale de telegramele cifrate şi de a le comunica grupului Pogoneanu, cu atât mai mult cu cât ştiam, în mod pozitiv, că făcea, în mod obicinuit, acest lucru, aşa după cum

./.

am arătat de altfel în declarațiile mele date anterior.-

In ce privește telegramele ce le-am transmis din țară în străinătate, declar că-mi reamintesc de următorele 2.- a/.o telegramă trimisă D-lui Cretzianu între Crăciunul 1945 și 1 Ianuarie 1946 prin care-i trimiteam urări pentru noul an și-i uram succes în acțiunea D-sale; b/.în cursul anului 1945, am trimis o telegramă la Berna, rugând pe Dl.Secretar de Legațiune Liviu Pop să comunice D-lui Titu Pogoneanu să trimită fratelui său (Victor Pogoneanu)medicamente, chocolată, etc.- Această din urmă telegramă mi-a fost cerută să o expediez de Dl.Roiu din partea D-lui Pogoneanu.- In afară de aceste două telegrame, nu-mi aduc aminte să fi transmis vre-un mesagiu cu caracter politic sau de natură confidențială la adresa celor din străinătate.-

In ce privește telegramele trimise de mine în țară, declar că-mi amintesc a fi trimis dela Paris, în luna August 1946, la cererea D-lor Titu Pogoneanu și Emil Ciurea, o telegramă cerând să mi se expedieze prin curier următoarele lucrări : a/. cum s'a făcut cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, de Dl.Gh.Tătărescu, și b/.unul din volumele Istoriei Românilor (cred ultimul)de Dl.G.Giurescu.-Ambele lucrări erau susceptibile a veni la documentarea grupului din străinătate.-

In afară de acest mesagiu, nu-mi reamintesc să mai fi comunicat în țară vre-o telegramă în legătură cu activitatea grupului dela Paris.-

Pentru transmiterile eventuale ce aveam să fac dela Paris, în legătură cu grupul Gafencu-Cretzianu, am lăsat la plecarea mea din București, D-lor Skaletti și Lăzărescu dela Cifru, un sistem propriu de supra-cifrare pentru mașini. Prin aceasta, recunosc că, în mod premeditat, țineam să stabili legătura pe timpul Conferinței de Pace între grupul din țară și cel din străinătate, atunci când va fi necesar.-

In ce privește modul în care am folosit timpul petrecut la Paris, pe timpul Conferinței de Pace, (11 August- 3 Noembrie 1946)declar următoarele :

La plecarea mea spre Paris, Dl.Roiu mi-a dat adresele D-lor A.Burillianu și Emil Ciurea, pentru cazul când aşi dori și aşi putea să-i văd.- Deasemeni, am primit din

partea D-lui Victor Pogoneanu o sumă de 1.000 sau 2.000 franci elvețieni cu rugămintea de o remite fratelui său Titu Pogoneanu în cazul în care l'aşi vedea la Paris.-

Deasemeni, reamintesc ceeace am consemnat într'o declarațiune anterioară, că înainte de plecarea mea, Dl. Camil Demetrescu m'a rugat să fac să parvină D-lui Bianu la Londra un mesagiu al D-lui Maniu.-Cu toate că acceptasem în principiu să fac această transmitere, Dl.Camil Demetrescu mi-a spus în ultimul moment că nu-mi mai încredințează acest mesagiu ci îl va trimite ulterior, pe altă cale.-

Mai menționez că Dl.Consul General (pensie)C. METTA mi-a dat o scrisoare cu conținut pur familiar pentru fiul său Dimitrie Metta (fost secretar de Legație la Vichy, şi care nu s'a întors în țară, când a fost rechemat dar care totuşi nu s'a alăturat grupului Gafencu).-

La plecare, D-l. Roiu m'a rugat să comunic celor dela Paris că cei din țară lucrează.-

La Paris, primul din grupul Gafencu pe care l-am văzut a fost Bruttus Costa pe care l-am întâlnit, în prima săptămână dela sosirea mea, în mod cu totul întâmplător pe Avenue des Champs Elysees, pe înserat în apropiere de Rond-Point) dânsul tocmai eşea dela hotelul său, "Lancaster", unde locuia şi Dl.Gafencu(.-L'am recunoscut cu oarecare greutate întrucât nu-l mai revăzusem de aproape 10 ani de zile.- Am mers şi am luat masa într'un restaurant din regiunea Parte Maillot ş'am stat de vorbă circa 3 ore Am trecut în revistă timpul cât nu ne-am văzut şi am discutat problemele politice externe la ordinea zilei.-După ce i-am dat lămuririle ce-mi cerea cu privire la situația politică din țară, dânsul m'a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la Conferința de Pace(memoriul I şi Buletinele zilnice ce le remiteau Serviciului de Legătură cu presa dela Luxembourg).- Mi-a arătat că Dl.

II

Urmarea la Declarația din 28 August 1947 după amiază. 0504

Crețianu s'a ocupat de redactarea primului lor memoriu și că a repartizat diversele capitole unora dintre colaboratorii săi Ciurea, T.Pogoneanu, Dim.Popescu, G.Anastasiu etc. Buriliamu, rezident la Paris, era însărcinat a ține legătura cu Secretariatul Conferinței Pacii dela Luxenbourg. Dl.Coste nu vedea vre-o soluțiune apropiată a situației politice europene, întemeiat fiind pe cunoașterea sa a stărilor de lucru din Statele Unite. Deasemeni, a fost sceptic în ce privește avantagiile ce le-ar putea obține Romania în redactarea finală a Tratatului de pace, fiind vorba bineînțeles de Tezele oficiale ale Guvernului roman. Nu mi-a asum nici o clipă că Memoriul Gafencu nu are nici o șansă de a fi luat în considerație de către Conferință. El ar constitui doar o manifestare de prezență din partea grupului celor din Străinătate.

Pe Dl.Coste l-am revăzut cred încă de 2 ori. Imi aduc aminte numai de ultima dată, când am luat masa cu dânsul înainte de reîntoarcerea mea în țară. M'a rugat să-i duc soacrei sale o scrisoare cu caracter familiar. Nu am reținut nimic deosebit din conversația avută această ultimă dată.

Menționez că, în timpul conferinței, Dl. Coste a lipsit mai mult timp pentru a se duce la Lisabona.

Al doilea membru al grupului Gafencu, pe care l-am văzut la Paris, este Dl.Buriliamu pe care am ținut să-l văd întrucât am fost coleg cu dânsul la Ambasada din Belgrad, în perioada 1938 - 1940, dânsul fiind secretar al Ambasadei iar eu gerant al Consulatului dela Skoplje. Am fost la dânsul acasă, în Str.Pergolèse Nr.56, și am văzut acolo și pr Dl. Titu Pogoneanu, căruia i-am dat banii (fr.elv.) ce-mi fuseseră încredințați de Dl. V.Pogoneanu. Am văzut la Dl. Buriliamu teancuri și pachete cu memorii (memoriul I.al grupului Gafencu), precum și buletine destinate secției de legătură cu presa dela Luxenbourg. Convorbirea cu Dl.Buriliamu nu a adus pentru mine elemente noi, față de cele ce le aflasem cu câteva zile mai înainte dela Dl. Coste.

Al 3-lea pe care l-am întâlnit a fost Dl. Emil Ciurea, și ne-am întâlnit, în timp ce mă adăposteam de ploae pe str. Faubourg St.Honore la colțul străzei D'Assas unde se găsea hotelul Vouillemont în care locuia Dl.Ciurea. Am

..//..

stat de vorbă circa 15 minute. Conversaţie banală.

Al 4-lea din foştii diplomaţi rămaş în Franţa,pe care l-am întâlnit,a fost Dl. Dim.Metta,căruia i-am predat scrisoarea remisă mie de tatăl său. Reamintesc că Dl.Metta nu este alăturat grupului Gafencu,că Dsa îşi câştigă singur existenţa din comerţ şi că nu se sfieşte a critica unele aspecte ale închegărei din jurul Dlui Gafencu. Criticile sale purtau asupra caracterului de"clică exclusivă" şi"exclusivistă" pe care îi are seria diplomaţilor cari stau strânşi în jurul D-lor Gafencu şi Creţianu, nelăsând să se apropie şi alţii - ne-diplomaţi- cari,poate,ar vrea şi ei să colaboreze. Dl.Metta accentua "foloasele materiale" ale acestui "exclusivism", care diminuiază şansele izvorîrii fondurilor aflate la dispoziţia grupului. Dsa se mai ridica deasemeni împotriva nepăsărei arătate de cei cari au bani (în speţă grupul Gafencu) faţă de unele elemente cari ar merita prin însuşirile lor intelectuale să fie ajutaţi,şi îmi cita în sprijinul celor spuse de Dsa cazurile Prof. Herescu şi Mircea Eliad pe cari îi sprijină D-sa din puţinul ce şi-l agoniseşte prin muncă.

După terminarea conferinţei,utilizând o permisiune acordată de Dl.Vice-Preşedinte Tătărescu, m'am mutat dela hotel Continental şi răspunzând invitaţiei D-lui Metta, m'am instalat în apartamentul D-sale din Str.Sarargnan de Brazza Nr.1 unde am locuit până la plecarea mea din Paris.

Rectificând pasagiul referitor la Dl.Coste din pagina 1,a prezentei urmări la declaraţia din 28 August 947 p.m., îmi reamintesc a fi văzut pe Dl.Coste de 3 ori şi anume: odată la Dl.Buriliamu acasă, la un dejun unde am fost invitat cu soţia mea, apoi l-am revăzut într'o seară cu Dl. Cretzianu, după cum voi arăta mai jos. In fine,l-am văzut ultima dată pe Dl.Coste aşa cum am arătat în pag.1 a prezentei urmări.

La dejunul dela Dl.Buriliamu,Dl.Coste m'a întrebat dacă doresc să-l văd pe Dl.Creţzian, înainte de a pleca în Elveţia să se opereze (cred de hernie). Am acceptat şi ne-am întâlnit peste 1-2 zile într'o seară,luând masa la un restaurant rusesc din regiunea Champs-Elysées-Miromesnil. Am stat de vorbă circa 1 ½ oră. Dl.Creţzianu,perfect informat despre stările de lucruri din Ţară,m'a întrebat în special

amănunte relative la Minister: Mi-a cerut ştiri despre funcţionarii cunoscuţi S-sale, despre cei trecuţi în cadrul disponibil etc. Evident că nu mi-a fost posibil să abuzez cu D-sa chestiunea procesului dela Berna (Fondul de 6 milioane). M'a întrebat şi de D.Pogoneanu caşi de colaboratorii săi. Era la curent cu ceeace Dl.Pogoneanu lucra la Bucureşti. Şi-a anunţat hotărârea de a se stabili în Statele-Unite dar nu mi-a spus ce proecte are în vedere după ce va ajunge acolo.

La această intrevedere asistând şi Dr.Coste, S-sa mi-a împărtăşit intenţia de a se stabili la Londra şi de a deschide acolo un fel de birou (sau agenţie) de ştiri în legătură cu România. Impresia mea a fost însă că Dr.Coste nu era încă bine fixat asupra liniei ce o va urma şi aceasta se vede atât din faptul că nu a însoţit pe Dl.Creţianu în Statele-Unite şi nici nu şi-a realizat intenţia de a merge la Londra. El se află în prezent în Nordul Italiei, explicaţia fiind că aci viaţa este în comparaţie mai eftină.

Alţi români din acest grup: îi menţionez fără a păstra ordinea chronologică: Liviu Pop (de fapt s'a alăturat formal grupului deabea după plecarea mea din Franţa, în speţă în a 2a jumătate a lunei Noembrie 1916).

Români nefăcând parte din acest grup: M.Romniceanu - am întâlnit de circa 3 ori (de 2 ori la Luxembourg şi 1 la restaurant)

ss. Emil Oprişanu

II

Urmarea II-a la declaratia din 28 August 1947 p.m.

00307

Dl. Rosmiceanu este functionar la Agenţia " HAVAS" si ca atare avea statut de ziarist la Conferintă. Am vorbit cu dânsul foarte puţin / circa 10 minute/ lucruri absolut fără importanţă. Am aflat ulterior că in prezent este grav suferind / Tuberculoză/.-

M. Negulescu, secretar de legaţiune, fost in Italia. Stă la Paris fără niciun rost.- Am schimbat câteva cuvinte cu el pe stradă.-

Cancelarul Petrescu, fost la Madrid, se ocupă cu afaceri de automobile. L-am văzut de 2 ori, odată la Metta, de unde a venit să mă ducă la gara.-

Cred a fi văzut deasemeni, dar nu-mi pot aduce bine aminte, si pe Cătălin.-Vlădescu Olt care se găseşte la Paris. In orice caz nu-mi aduc aminte a-i fi vorbit.-

In casă la Dl. Metta, am văzut - de Sf. Dumitru pe colonelul Tomescorescu, fost ataşat militar la Vichy unde fusese coleg cu Dl. Mett. Se ocupă in prezent cu afaceri.-

Menţionez aci că Dl. Burillianu sau Dl. Ciurea m'a intrebat dacă vreau să-l văd pe Dl. Gafencu, dar am refuzat, socotind că o vizită a mea nu-si are rostul intrucât nu-l văzusem niciodată decât in calitate oficială, ultima oară fiind la Conferinta Intelegeri.- Balcanice la Belgrad la 3 Februarie 1939, pe de altă parte este aproape sigur că nici nu m'ar recunoaste nici măcar din nume si in fine riscul de a fi văzut era cert in defavoarea mea.-

- Urmare 29 August 1947 a.m.

Trebuie să mai menţionez că am mai văzut la Paris si pe Dl. ministru Nicolae Dianu, si aceasta in conditiunile următoare :

Intr'o zi, dl. ministru Eduard Ciuntu mă cheamă la dânsul si-mi spune că s'a intâlnit cu Dl. ministru Dianu care locuieste la " Grand Hotel" si că vrea să mă vadă. Am acceptat, cu atât mai usor, cu cât Dl. Dianu fusese seful meu in timp ce-mi făceam stagiul la Dir. Protocolului ca atasat de legatiune / Mai 1934/

./.

M'am dus deci la " Grada Hotel"şi l-am găsit intr'o cameră foarte mică,ocupat cu redactarea unui memoriu asupra Basarabiei,pe care intenţiona să-l remită conferinţei : am discutat circa 1 oră, Dsa interesându-se de situaţia din Ţară şi i-am dat lămuririle dorite de Dsa,in măsura in care eram in situaţie a o face. La despărţire, mi-a dat un pachet cu cărţi de medicină pentru un nepot al Dsale dela Bucuresti.-

Intorcându-mă in Ţară,am aflat dela Dnii Pogoneanu si Roiu peripeţiile memoriului Dlui Dianu. Acestia din urmă si-a multiplicat memoriul la " Gestetner" si l-a prezentat Secretarului Conferintei de Pace cu o notă de insoţire redactată in termeni destul de ambigui igui , putându-se crede că acel memoriu emană şi el dela grupul Gafencu.- A urmat o violenţă discuţie altercaţie intre Dnii Gafencu şi Dianu / primul socotind inoportună ridicarea chestiunei Basarabie/ Discuţia care a culminat printr'o provocare la duel. Toate acestea erau consemnate in scris, in câteva scrisori pe cari Dl. Roiu mi-a dat să le citesc impreună cu incheerile xxxxxx martorilor aleşi de Dl. Dianu si publicate-după câte-mi-reamintesc intr'un ziar parizian, memoriul l-am văzut deasemeni la Dl. Roiu insă nu l-am citit.-

Acest incident arată două lucruri 1.- că Dl. Dianu acţiona pe cont propriu, 2.- necesitatea existenţei-sau desemnări- unui şef al grupului din străinătate, care să-şi impună voinţa şi care să tempereze zelul interspectiv al unora,aşa cum Dl. Coste mă rugase să comunic la Bucuresti grupului Pogoneanu / vezi declaraţia mea anterioară/

După cum am arătat Dl. Pogoneanu in răspunsul ce mi-dat după ce-i transmisesem comisionul dat mie de Dl. Coste,mi-declarat că chestiunea şefiei ar fi fost greu de rezolvat, din cauza atitudinei fracţiunei Ardealului din partidul N.R, simpatizând cu Dl. Tillea.-

Această Declaraţie o dau liber si nesilit ,o semnez si o sustin.-

29 August 1947.-

/ss/ Emil Oprisanu.-

copie vezi vol. 5. f 579-585 00509

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Emil Oprisanu in vârstră de 41 de ani domiciliat in str. Argentina nr. 38, declar următoarele:

1.- Referitor la consultaţia juridică dată de Dl. avocat Ottulescu, şi la care m'am referit in declaraţiunile mele anterioare, precizez că am văzut in mâinile Dlui secretar de Leg. Reiu in care mi-a dat-o s-o citesc si Dse mi-a declarat că acea consultaţie a fost dată de Dl Avct. Ottulescu, la cererea Dlui Pogoneanu, spre a-i servi Dlui Cretzeanu in apărarea sa la procesul ce are la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6.000.0000 fr. elveţieni.-

Imi amintesc că era scrisă de maşină pe aproximativ 1 pagină si că nu avea semnătură. Textul era separat in aliniate prin lini albe.-

In esenţă, consultaţia-purtând asupra interpretul legei F.I.S.S.-ului arată că sumele plătite in baza acestuia, nu ar fi justificate de către beneficiari, plata socotindu-se făcută in folosul lor.-

II.- In legătura cu actele, sau copii depe acte procurate de Dl. Reiu dela Ministerul Afacerilor Străine pentru Dl. Victor Pogoneanu, care se ocupa cu apărarea Dlui Alex. Cretzeanu, imi amintesc a fi văzut la Dl. Reiu textul - in limba română sau franceză- al unei sedinte pronunţată de o instanţă dela noi din Tară impotriva Dlui Cretzeanu. Acest text provenea din actele ce urmau a fi trimise de Minister Legaţiunei noastre la Berna.- Il mentionez intrucât imi aduc aminte de el in mod special.-

III.- Referitor la legătura dintre D Porter si Dl. Reiu.-

Menţionez că stiu de această legătură dela insăşi Dl. Reiu care imi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter la birouI acestuia din Parcul Bonaparte /str Londra sau Roma/.-

./.

Pe dealtă parte, reamintesc aşa cum am declarat dej că subsemnatul, in lipsa Dlui Reiu Dela birou,am primit in locul Dsale,mai multe telefoane in diverse rânduri d Dl. Porter-prin servitoarea acestuia.-cerând să fie chemat la telefon de Dl. Reiu. Comunicându-i Dlui Reiu la intoarcerea sa in birou că a fost căutat de Dl Porter - imi aduc aminte că odată a exclamat " Of ' Iar Porter asta" m'a inebunit '"

Iv.- Referitor la scopul si frecventavizitelor Dlui Reiu la misiunea birtenică si la cea americană,decl că, din chiar cele ce-mi spuse Dl Reiu, Dsa se ducea la cele 2 misiuni susmentionate de câte trei ori pe săptămână ce puţin.-

Tot din cele comunicate de dânsul,. Stiu că Dsa informa ambele misiuni asupra evenimentelor si faptelor diverse din ţară si când avea posibilitatea-le punea la dispoziţie textele actelor confidenţiale ce-şi putea procura / ca de pildă anexele confidentiale la conversaţiunile relative la constituirea " Sovromu-rilor" conversaţiunile economicé recent incheiate la Moscova etc./

Pe de altă parte Dsa remitea- spre a fi transmise in străinătate grupului Gafencu- Cretzeanu- buletinele de ştiri interne intocmite aci, textele confidenţiale ce putuse obţine, scrieeri, indrumări dela Partidul National Tărănesc etc.-

Totodată Dsa depozita-spre păstrare sigură-actele ipportante ale Dlui Pogoneanu.-

Unele dintre ele mi-au fost arătate de Dl. Reiu ianinte de a le expedia in străinătate; menţionez din acestea buletinul de stiri interne/ in faza intocmirei/ conversaţiunile economice si anexele confidenţiale menţionate mai sus,sentinţa instanţei menţionată mai sus, xxxxxxxsentinta instantei romănesti in chestiunea Cretezeanu etc.-

Iv.- Asupra materialul depus la misiunea america imi amintes că am intrebat odată pe Dl. Reiu dacă a pus in sigurantă materialul aflat la Dl. Pogoneanu si la Dsa " Mi-a răspuns că acest material este in loc sigur, la americani.-

Acest material consta- tot după declaratiuni ale Dsale-dinactele si corespondenţa păstrată la Dl. Pogonea

./.

in legătura cu pregătirea actului dela 23 August, precum si celelalte hârtii aflate asupra Dlor si cari voiau să evite a fi găsite la o eventuală descindere.-

V.- Referitor la comunicările făcute de mine Dlui V Pogoneanu, precizez că ele nu au fost făcute in textul orginal al telegramelor ci in rezumat/para fază/ sub formă de note sau comunicări verbale.-

Aceste comunicări se făceau de cele mai multe prin Dl. Reiu - căruia îi comunicau verbal conținutul/ in rezumat sau îi dădeau o notiță / in rezumat/ pe care Dsa o transimitea, mai departe, Dlui Pogoneanu.

VI.- Adupra legăturilor dintre Dl. Pogoneanu și Dl Iuliu Maniu, mențienez că știu că acesta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu care-l vizita in apartamentul din Bd. Schitu Măgureanu cât și prin Dnii Copesu si Camil Demetrescu. Pe Dl. Copesu nu-l cunosc personal dar mi-a vorbit de el Dl. Pogoneanu, dela cre dela cre stiu dealtminteri si de vizitele Dlui Camil Denetrescu. Asupra obiectului in trevederile, stiu din cele auzite dela Dl. Pogoneanu că Dsa ținea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, in special așa cum era raportul de cei din grupul Gafencu- Cretzeanu/ am văzut un raport dela Dl. Buzesti pentru Maniu la Dl. Reiu/. Pe dealtă parte, am remarcat după plecarea Dlui Buzesti in străinătate- in interes tot mai mare la Dl. Pogoneanu pentru chestiunile politică internă văzute prin prietenia partidului national tărănesc.

<u>Urmare la Declaratie din 1 Septembrie 1947</u>

VII.- Asupra faptului că grupul, Pogoneanu făcea legătura intre Partidul National Tărănesc si grupul Gafencu Cretzeanu, precum si faptul că Dl. Iuliu Maniu era la curent cu transmiterile ce se făcea intre cele două, grupuri, este suficent să mentienez că, la plecarea mea spre Tară/ 1-3 Noembrie 1946/ Dl. Brutus Coste m'a insărcinat să transmit Dlor Buzesti si Pogoneanu rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca Dl. Iliu Maniu să-l consacre sef al miscărei din străinătate, precum si pe de altă parte, memoriul adresat de Dlui Buzesti Dlui Maniu si pe care l-am văzut in mâinile Dlui Reiu, care mi l-a dat să-l si citesc. Cobținea o privire generală asupra situației politicie si partea lui finală reclama indrumări si instrucțiuni dela forurile conducătoare

ale Partidului national Tărănesc / respectiv, Dl. Iuliu Maniu/.-

Sceasta imi este declaratia pe care o dau de bună voie, o semnez si mentin.-

/ss/ Emil,Oprisanu

1 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 5. f 586-587.

00513

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Emil Oprişan, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele:

1). Data când a fost ridicat, de dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi de Dra Sorescu, materialul aflat la Minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii.

Imi amintesc că susnumiţii au ridicat cea mai mare parte din acest material în două valize, într'un sfârşit de după amiază din toamna anului 1945, coborât cu ascensoful de serviciu la parter şi dus apoi la automobilul dlui Pogoneanu.

Ridicarea restului materialului rămas şi golirea dulapului a urmat la puţin timp.

Ulterior, sus numiţii au început să-mi aducă înapoi la minister material triat în prealabil de dânşii, şi care trebuia să fie vărsat de mine Arhivelor Ministerului, după ce-l voi fi clasat pe materii. Imi reamintesc că unul din aceste transporturi a consistat dintr'o valiză de piele de porc, pe care Dra Sorescu mi-a deschis-o ca aparţinând Dlui Buzeşti. Predarea acestei valize, o situez din memorie în primăvara anului 1946,

Recapitulând materialul ridicat dela minister şi comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferenţă destul de apreciabilă (documentele din 23 August de pildă) care a rămas la dl.Pogoneanu, şi despre care am aflat - ulterior, dela dl.Roiu - că a fost transportată şi depozitată la Misiunea americană.

Aceasta este declaraţia pe care o dau de bună voie, o semnez şi o menţin.

ss.Emil Oprişanu.

6 Septemvrie 1947.

M.C.

copie vezi vol. 5. f 588-590. 00514

II

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL OPRISANU, in vârstă de 41 ani domiciliat in str. Argentina nr. 38, declar următoarele :

1.- La reuniunea care a avut loc la Dl. Pogoneanu acasă- in str. Achidect L. Blank-in vara anului 1947, şi la care am participat fiind invitat in mod express prin Dl. Roiu, am văzut-după câte imi reamintesc-următoarele persoane: ing. Radu Niculescu Buzesti, Roiu, Oprisanu, Călin Botez / adus de mine/, un domn Pop/scurt si chel/ şi alte persoane pe cari nu mi le amintesc.-

Dl. Pogoneanu convocase această reuniune.-am aflat după ce am sosit la dânsul- spre a discuta problema investiţiunilor ce ar fi de făcut în ţară în ipoteza in care s'ar obţine credite şi ajutoare americane. Dl. Pogoneanu a rugat pe Dl. ing. Buzesti să se ocupe de latura refacerii industriei româneşti. Subsemnatul şi Călin Botez am examinat-veche-chestiunea eventuală a barajului dela Porţile de fier şi probelma tipurilor de vapoare necesare complectării parcului nostru de nave. In xxxxxxxxxxxxx ce mă priveşte pe mine şi pe Dl. Botez, discuţiunile acestea pur academică, nu a avut urmare, şi nu am dat ulterior Dlui Pogoneanu absolut nimic scris, sub formă de studii, memorii etc.-

După cum am declarat, discuţiiunea aceasta, a fost provocată de Dl. Pogoneanu, in urma cereri Partidului National Tărănesc / Dlui MANIU/, căruia urma să-i dea un aviz in această materie.-

2.- In chestiunea materialului reţinut de Dl. Pogoneanu, şi asupra cărui ia am întrebat pe Dl. ROIU, dacă a fost pus in Siguranţă, Dsa mi-a răspuns că a fost depus la Americani, nu-mi amintesc să fi intrebat pe Dl. Pogoneanu dacă a luat măsuri cu privire la acest material şi aceasta intrucât Dl. Roiu şi Camil Demetrescu erau persoanele insărcinate de Dl. Pogoneanu cu ţinerea materialului ce şi-l

./.

reţinuse şi cu păstrarea lui. Fără a putea preciza data, locul şi circumstanţele convorbiei imi aduc totuşi aminte că am atins chetiunea depozitărei materialului reţinut de Dl. Pogoneanu atât cu Dsa cât şi cu Dl. Camil Demetrescu şi Dra Sorescu, grija şi interesul meu in această chestiune motivată de faptul că Ministerul a implicat xxxxxxxxxxxxx subsemnatul am fi fost compromişi dacă la vreo descindere sau percheziţie s'ar fi găsit la Dl. Pogoneanu acte şi documente oficiale.- Din acelaş motiv subsemnatul am acceptat să mă ocup de xxxxxxx xxxxxxxx trierea materialului înapoiat ministerului, adică tocmai in scopul de a face să se intoarcă la minister cât mai mult din materialul oficia deţinut de Dl. Pogoneanu.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau de bună voie, pe care o semnez şi o susţin.-

/ss/ EMIL OPRISANU.-

8 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 5. f 591-596. 00516

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 de ani domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele cu privire la vizitele ce făceam Dlui Pogoneanu la dânsul acasă, după ce Dsa încetase a mai fi director al Cabinetului şi fusese trecut în cadrul de reorganizare.

In vara anului 1945, dl.Pogoneanu locuia în casa d-sale de pe malul lacului Floreasca. Intre momentul ieşirei D-sale din minister şi finele anului 1945, mi-aduc aminte precis a-l fi vizitat de 2 ori şi anume la un ceai la care luam parte vreo 20 - 30 persoane, în mare majoritate toţi colegi de minister : Camil Demetrescu, Roiu, C.Barbul, D-ra Oeconomu, Dna Spirescu, Dna Carmen Lăzărescu, Al.V. Georgescu, Gl Solomon, Dra Sorescu, Dl.şi Dna Dorin Iliescu, ing.Radu Buzeşti şi Gr.Buzeşti precum şi alte persoane pe cari nu mi le pot reaminti; a doua vizită de care îmi reamintesc, e aceea pe care i-am făcut-o la 11 Noemvrie 1945 (Sf.Victor) când am fost dimineaţa şi am stat cca 15 minute de vorbă. Precizez că era ziua lui anomastică.

Imi mai reamintesc, fără a putea indica exact data, o vizită pe care i-am făcut-o Dlui Pogoneanu în timpul când Dsa locuia în casa Stirbey din calea Victoriei. Stiu însă că ziua era mică, ceeace poate situa vizita în toamna 1945 sau primăvara 1946. M'am dus la această vizită pentrucă mi-a spus dl.Roiu că dl.Pogoneanu stă acum la Stirbey şi că ar fi bine să mă duc să-l văd. Tot Dl.Roiu a aranjat ziua când pot fi primit. Am discutat în special situaţia internaţională: pace sau răsboi. Imi reamintesc că dl.Pogoneanu se arăta pesimist în ce priveşte posibilitatea rezolvărei situaţiunei politice din Sud Estul Europei, conform vederilor sale, adică printr'o intervenţie

./.

M.C.

anglo-americană. Nu-mi amintesc să-i fi cerut sau să-i f
făcut vreun serviciu cu această ocazie.

In perioada cuprinsă între 1 Ianuarie 1946 şi 11 August 1946 (dată la care am plecat la Paris), îmi adus aminte să fi fost la Dl.Pogoneanu acasă (pe malul lacului) în primăvara sau începutul verei 1946, la un ceai la care am luat parte cam aceleaşi persoane ca mai sus, şi se discuta - atât la această reuniune cât şi la precedenta - şi subiecte politice internaţionale ca de pildă : rezolvarea situaţiei politice din Europa se va face prin pace sau prin răsboi. Bineînţeles că discuţia era dusă într'un cadru de întâlnire mondenă, cu participarea doamnelor, fără a fi o discuţie închegată şi organ zată.

In afară de aceste 4 vizite de cari îmi reamintesc, se poate să mai fi vizitat pe dl.Pogoneanu - între vara 1945 şi vara 1946 de încă 2 - 3 ori, dar nu pot fi sigur de aceste vizite.

Recepţiile date de dl.Pogoneanu aveau de scop menţinerea contactului cu toţi colegii de minister, pe cari ţinea să-i aibă încă grupaţi în jurul său, întreţinând o atmosferă în care Dsa păstra încă aureola de şef.

Imi reamintesc că, înainte de a pleca la Paris, (deci între 1 - 11 August 1946) am văzut pe dl.Pogoneanu care ne-a dat pentru fratele său Titu o scrisoare şi o sumă de cca 1 - 2.000 franci elveţieni.

La reîntoarcerea mea dela Paris (6 Noemvrie 194 am aflat că dl.Pogoneanu s'a mutat în casa sorei Dsale, în aleea Blank, deci lângă domiciliul meu. Din această cauză, în lunile ce au urmat, vizitele mele la Dl.Pogone nu au fost mai dese.

In prima vizită ce i-am făcut-o, după sosirea mea la Bucureşti, am adus în primul rând Dlui Pogoneanu cărţile ce Dsa îmi ceruse să-i aduc dela Paris (comandat printr'o scrisoare primită prin intermediul Dlui Rodiu): literatură, ştiinţă, chestiuni politice, istorie, etc. Am mai adus - din partea fratelui său Titu şi a Dlui E. Ciurea - o mică valiză de metal - format servietă - în

./.

care mi-aduc aminte că mi s'a arătat la Paris: câteva exemplare din memoriile depuse la Conferinţă de grupul Gafencu - Cretzianu, mai multe note pentru presă distribuite de acelaş grup birourilor de presă dela Luxemburg, vol.I din memoriile contelui Ciano (în l.fr.), diverse pacheţele (şocolată etc.), şi unele hârtii pe care nu le-am putut vedea întrucât erau înfundul acestei valize (trebue să fi fost şi scrisori).

Cu acelaş prilej, am comunicat următoarele dlui Pogoneanu: i-am arătat pe cine am văzut dintre cei aflaţi în jurul Dlor Gafencu şi Cretzianu (a se vedea declaraţiunea mea precedentă), i-am comunicat intenţiunea declarată mie de dl.Coste, de a se stabili la Londra şi de a deschide acolo un birou (agenţie) de presă care să difuzeze informaţiuni asupra României şi Sud Estul Europei, din sursă a opoziţiei din ţară, i-am arătat - pe baza celor comunicate de dl.Coste - că dl.Gafencu lucra la un memoriu destinat Dlui Maniu şi care conţinea o privire generală asupra situaţiei politice internaţionale şi o dare de seamă asupra tratatului de pace cu România. Acest memoriu, mi s'a spus că va fi trimis în ţară de ce dela Paris pe căile pe cari transmiteau şi primeau corespondenţa în mod obişnuit (prin americani). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu, rugămintea celor din jurul dlui Gafencu de a i se recunoaşte Dsale şefia grupului din străinătate din partea partidului naţional ţărănesc (Pogoneanu-Buzeşti-Maniu). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu că am văzut pe dl.N.Dianu şiamaflat ulterior dela dl. Pogoneanu despre incidentul Dianu - Gafencu. Am arătat Dlui Pogoneanu impresiile generale culese de mine asupra mersului conferinţei de pace. Am mai comunicat dlui Pogoneanu impresiile dlui Coste în urma convorbirilor avute de Dsa la Paris cu unii oameni politici americani şi car se pot concretiza în ideea că Statele Unite nu erau pregătite - nici spiritual, nici pe plan material - a impun Europei vreo soluţiune de forţă (răsboi).

Ideile şi faptele expuse mai sus au fost reluat în convorbirile avute în cursul a câtorva vizite ulterioare făcute de mine Dlui Pogoneanu.

./.

In intervalul scurs dela sosirea mea în ţară dela Paris (6 Noemvrie 1946) şi până la ultima vizită ce i-am făcut-o Dlui Pogoneanu (Dumineca dimineaţa - ce a precedat ziua de 23 sau 25 Iulie), socotesc că l-am văzut la dânsul acasă de circa 14 ori, ceeace revine la 1 - 2 vizite pe lună, ştiu însă că au trecut intervale mai lungi de o lună fără ca subsemnatul să-l fi văzut pe dl.Pogoneanu iar în alte luni să-l fi văzut mai des.

Cu privire la obiectul vizitelor ce făceam dlui Pogoneanu, declar că motivul era acela de a păstra legăturile de prietenie şi de a face schimburi de informaţiu asupra politicei internaţionale generale, internaţionale şi interne a ţărei. Dacă am menţionat schimbul de informaţii, nu trebue înţeles prin aceasta că, în mod obişnui îi duceam sau îi comunicam texte de telegrame de ale ministerului deoarece aceasta s'a întâmplat - după cum am ~~arătat~~ declarat anterior - destul de rar iar comunicarea lor se făcea în general prin dl.Roiu.

La cele mai multe din aceste vizite am întâlnit pe Dnii: Camil Demetrescu, Roiu, Barbul, R.Hillard, Galopenţia, Neamţu, Pop, ing.R.Buzeşti, cari alcătuiau un fel de comitet consultativ grupat în jurul dlui Pogonean

Asupra restului acestui comitet am mai declarat anterior că discuţiunile purtau asupra problemelor de politică internă şi de rezolvarea pe plan extern în sensul vederilor Partidului Naţional Tărănesc (Dl.Iuliu Maniu) cu care dl.Pogoneanu colabora şi cu care menţinea un contact strâns, după cum am arătat anterior.

In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituită de dl.Pogoneanu, ajutat de dl. Camil Demetrescu - pentru legăturile cu Partidul Naţiona Tărănesc, respectiv cu dl.Maniu - iar dl.Roiu pentru legăturile cu misiunile americană şi engleză.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau libe şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.

ss.Emil Oprişan.

9 Septemvrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 597-599.

00520

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL OPRISANU in vârstă de 41 ani, domiciliat in str. Argentina nr. 38 declar următoarele in legătură cu plecarea mea la Paris în calitate de secretar al delegaţiunei române la Conferinţa de Pace.-

Inainte de a pleca, fără a putea preciza locul şi data, am văzut pe Dl. Pogoneanu care mi-a remis-pentru o zi încredinţate fratelui său Titu-o sumă de circa 2.000 franci elveţieni şi o scrisoare. Stiu că întrevederea a durat foarte puţin dar nu-mi aduc aminte cine era de faţă.-

Nu am primit cu acest prilej nici un mesaj verbal de instrucţiuni către cei din grupul Gafencu şi deasemeni nu am primit nici un mesgiu scris pentru aceştia.-

Este locul să reamintesc aici că, cu câteva timp inainte de plecarea mea, am fost intrebat de Dl. Camil Demetrescu dacă aşi fi dispus să duc la Paris-spre a fi transmisă la Londra de către cei din grupul Gafencu -un mesaj al Dlui Maniu către Dl. Bianu dela Londra. Am acceptat. Inainte de plecare, Dl. Camil Demetrescu, la intrebarea mea, mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu intrucât este prea riscat şi nu poate compromite intrucât delegaţia din care faceam parte era însoţită de agenţi de poliţie, mărturisesc ca am primit cu un sentiment de uşurare această veste, că nu mi se va mai da încredinţa mesajul in chestiune.-

La fel se explică probabil şi faptul că Dl. Pogoneanu nu mi-a incredinţat nici un mesagiu scris.-

Pot menţiona ca, in intrevederile mele anterioare plecării mele la Paris, am fost rugat de Dl. Pogoneanu să : văd pe băieţii dela Paris/ este vorba de cei din grupul Gafencu şi menţionaţi in declaraţiunile mele anterioare.-/ să le comunic că cei din

./.

Tară lucrează, să aducă la întoarcere veşti despre modul cum ei lucrează să păstrez contact strâns cu aceştia etc. In afară de aceste indicaţiuni, nu am primit nici un mesagiu verbal.- dela Dl. Pogoneanu către cei din grupul Gafencu-Cretzeanu.-

Declar deasemeni că nici din partea vreunui alte persoane xxxxxxxxxxxx nu am primit vre'un mesagiu, scris sau verbal, legat de activitatea grupului Gafencu- Cretzeanu, in afară de câteva comisioane. In afară de cumpăraturi, menţionez că Dl. consul general / la pensie/ C Metta m'a rugat să comunic fiului său D Metta-secretar de legaţie rechemat- să caute să vadă dacă poate veni in Tară.-

La inapoierea mea dela Paris, in afară de comunicările si comisioanele menţionate in declaraţiunile mele anterioare, şi in special in aceea din 9 Septembrie 1947, mai menţionez că Dl. Romniceanu-fiul ministrului de Stat M Romniceanu mi-a trimis spre a remite tatălui său la Bucuresti un plic de pânză, format folio, deschis in care am văzut că erau documente ale Conferinţei de Pace pirvitoare la Românăcomunicate de presă ale conferinţei etc..-

Inchei această declaraţie cu menţiunea că nu am primit dela Dl. Pogoneanu sau dela vre'o altă persoană nici un alt mesagiu scris sau verbal, pentru cei din grupul Gafencu- Cretzeanu şi in legăruă cu activitatea lor, in afară de cele menţionate in declaraţie de faţă şi celel date anterior.-

16 Septembrie 1947.-

/ss/ Emil Oprisanu.-

II

copie vezi vol. 5. f 600-604. 00522

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL OPRISANU, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele:

Din discuţiunile avute la Paris, cu membrii grupului Gafencu - Cretzianu, menţionaţi în declaraţiunile mele anterioare, cât şi din intrevederile avute cu Dl. Pogoneanu, în diferitele vizite ce i le făceam, şi când ne informam reciproc asupra situaţiei politice din Ţară şi străinătate, am putut constata în primul rând existenţa unei desăvârşite unităţi de vederi între Partidul Naţional-Ţărănesc şi grupul Gafencu-Cretzianu.

Atât cei din Ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun: răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din Ţară, grupate în jurul Partidului naţional-ţărănesc, şi a intervenţiei americane din afară.-

Posibilităţile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forţelor armate Sovietice, când urma să se producă şi înlăturarea - sau răsturnarea - guvernului Dr. Petru Groza.-

Curba entusiasmului grupului intern era în funcţiune de înăsprirea relaţiunilor dintre Statele Unite ale Americei şi Uniunea Sovietică. Aşa, de pildă, am observat că plecarea Dlui Byrnes dela Departamentul de Stat şi înlocuirea sa prin generalul Marshall, a trezit aci speranţa că venirea unui militar în fruntea Ministerului de Externe American va aduce şi o politică de mână-forte, adică de intervenţie mai categorică în politica europeană, cu rezultate directe în ce priveşte România.

Intervenţia scontată ne-producându-se, în forma dorită de Partidul Naţional-Ţărănesc, faptul acesta a produs o dezorientare în grupul intern şi, tot în acelaş timp, situez şi memoriul adresat Dlui Maniu de Dl. Buzeşti din Elveţia, prin care acesta din urmă arăta

.E.F. ..//..

că momentul nu este potrivit pentru o intervenţie, căutând aşa dar să menţină moralul celor din Ţară, cu speranţa că un alt moment prielnic este posibil să se ivească. Acest memoriu mi-a fost încredinţat de Dl.Roiu spre a-l citi - astfel cum am declarat anterior - şi i l-am restituit fără a-l păstra la mine în copie.-

In legătură cu acţiunea internă pentru răsturnarea regimului, din diverse discuţiuni, pe cari nu le pot fixa ca dată, îmi amintesc că Dl.Pogoneanu îmi îmi spunea că, la plecarea trupelor sovietice, Guvernul se va prăbuşi întrucât va fi lipsit de sprijinul armatei şi al autorităţilor civile.-

Deşi Dl.Pogoneanu avea desigur cunoştinţă de organizarea internă a acţiunei dusă de Partidul Naţional-Ţărănesc, nu m'a informat niciodată despre aceste probleme, rămânând numai pe planul politicei şi acţiunei externe.-

In legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declaraţiunile mele anterioare felul în care Dl.Roiu vizita misiunea Americană, şi ce anume material a predat dânsul - după ştiinţa mea. In ce priveşte pe Dl. Pogoneanu, ştiu chiar dela D-sa că, în întâlnirile ce avea cu membrii ai misiunei Americane, de pildă Dnii B.Y. Berry, Dl.Melbourne, Dl.Hulicck etc., le făcea ample expuneri verbale şi comunicări atât asupra situaţiei internă - văzută prin prizma Partidului Naţional-Ţărănesc - cât şi asupra dezideratelor acestui partid cu privire la necesitatea unei intervenţiuni strânse pentru înlăturarea regimului actual.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o iau nesilit de nimeni,pe care o semnez şi o susţin.

ss. Emil Oprişanu.

11 Septembrie 1947.

In complectare, ţin să menţionez că niciuna din transmiterile făcute la misiunea Americană de Dl. Roiu - şi menţionate de mine în declaraţiunile mele anterioare - nu era făcută fără cunoştinţa Dlui Pogoneanu şi fără îndemnul D-sale.-

..//..

Dl. Roiu, chiar atunci când a făcut aceasta, ca pe un act de inițiativă, răspundea unui mandat ce-l avea dela Dl. Pogoneanu, acela de a transmite misiunei Americane informațiunile cerute de aceasta sau oferite de grupul Pogoneanu.

ss. Emil Oprişanu

11 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 605–611.

00525

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISANU, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str.Argentina Nr.38, declar următoarele cu privire la dependenţa şi subordonarea activităţii grupului Gafencu-Cretzianu, în străinătate, şi aceea a Dlui Victor Pogoneanu şi a colaboratorilor săi în ţară:

Intemeiat pe consideraţiunile ce le voi arăta mai jos, rezultate din discuţiunile avute cu Dl. Victor Pogoneanu şi cu Dl. Roiu în ţară, precum şi cu membrii grupului Gafencu, întâlniţi la Paris, precum şi din fapte şi documente pe cari am avut prilejul să le cunosc, întreaga activitate a celor arătaţi mai sus se datora directivelor şi instrucţiunilor Partidului Naţional-Ţărănesc, respectiv Dlui Iuliu Maniu. Astfel:

- Ajuns la Paris, în luna August 1946, şi luând contact cu Dl. Brutus Coste, acesta m'a rugat să transmit la întoarcerea mea la Bucureşti, Dlor Buzeşti şi Pogoneanu, rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca Dl. Iuliu Maniu să consacre în mod formal pe Dl. Gafencu în calitate de şef al acţiunei din străinătate. Din discuţiunile avute cu Dl. Coste, care avea - în acel timp - calitatea de secretar general al grupului Gafencu - Cretzianu, prezent la Conferinţa Păcii, am înţeles că acţiunea lor se găseşte pe linia atitudinei luată în materie de politică externă de Partidul naţional-ţărănesc, iar ei acţionau ca mandatari ai acestui partid - după cum o deovedeşte şi mesagiul ce-l primisem pentru Dnii Buzeşti şi Pogoneanu (spre a fi transmis Dlui Maniu) - mesagiu menţionat mai sus.-

- Tot în timpul şederei mele la Paris, Dl. Coste m'a înştiinţat că Dl. Gafencu a pregătit pentru Dl. Maniu un raport asupra Conferinţei de Pace şi asupra situaţiunei politice internaţională, raport care urma să fie trimis la Bucureşti prin mijloacele de cari dispunea grupul.-

E.F. ..//..

- Menţionez că m'am oferit Dlui Coste să aduc eu în Ţară Dlui Pogoneanu raportul susmenţionat însă Dl.Coste mi-a declarat că nu este prudent şi de aceea îl vor trimite ei prin mijloacele lor.-

- Un alt raport despre care am cunoştinţă -întrucât mi-a fost dat spre a-l citi- este raportul (memoriu), menţionat într'o declaraţie anterioară, întocmit de Dl.Buzeşti în Elveţia pentru informarea Dlui Maniu şi trimis acestuia prin Dl.Pogoneanu. Am menţionat că, în partea sa finală, acest raport reclama instrucţiuni din partea forului de conducere al Partidului Naţional-ţărănesc.-

- Mai menţionez, în legătură cu activitatea celor două grupuri, la dispoziţia şi din ordinele Partidului naţional-ţărănesc, că redactarea memoriilor remise Dlor.-Pepper şi Etheridge - cu prilejul vizitei lor la Bucureşti din partea Dlui Maniu a fost făcută de Dnii Buzeşti şi Pogoneanu, fapt comunicat mie de Dl.Roiu.

- In ce priveşte păstrarea unei continuităţi de lucru, menţionez că, înainte de plecarea mea la Paris (11.VIII.1946), Dl.Camil Demetrescu mi-a propus să duc o notă adresată de Dl.Maniu către Dl.Bianu dela Londra. După cum am declarat anterior, s'a renunţat la serviciile mele, nota fiind trimisă ulterior şi pe altă cale.

- Tot în această privinţă, declar că, în repetate rânduri, discutând cu Dl.Roiu, asupra activităţei D-sale, în legătură cu grupul din străinătate, mi-a comunicat că de aici de trimit regulat - în ultimul timp: rapoarte asupra situaţiei politice şi economice interne, tăeturi din ziarele din capitală, instrucţiuni etc.

- Pot afirma că întreaga activitate a Dlui Pogoneanu pe târâm politic intern şi extern se desfăşura în cadrul şi conform cu vederile Partidului naţional-ţărănesc.

Confirmarea acestui fapt am avut-o întotdeauna chiar dela Dl.Victor Pogoneanu care îmi comunica fie că l-a văzut pe Dl.Maniu acasă la dânsul, fie că l-a trimis pe Dl.Camil Demetrescu la Dl. Maniu, fie că l-a văzut pe Dl. Coposu, secretarul Dlui Maniu etc, In orice caz, legătura era permanant păstrată, fie direct,

..//..

fie prin intermediul Dlor Canil Demetrescu sau Coposu.

- In sprijinul celor de mai sus, reamintesc răspunsul dat de Dl.Pogoneanu la mesagiul Dlui Coste relativ la consacrarea Dlui Gafencu ca şef al grupului din străinătate. Fără a şovăi o clipă, Dl.Pogoneanu mi-a arătat că sunt dificultăţi în calea satisfacerei cererei grupului din străinătate, greutăţi ridicate de aripa ardeleană a Partidului, care sprijinea pe Dl. Tillea. Aceasta dovedeşte că Dl.Pogoneanu acţiona potrivit punctului de vedere al Dlui Maniu şi nu independent de acesta.-

- Tot în acest sens, mai menţionez căîntr'o discuţie avută de subsemnatul cu Dl.Pogoneanu, în cursul căreia mi-am arătat indignarea pentru faptul că Partidul Naţional-ţărănesc nu s'a asociat demersurilor făcute în U.S.A. atât de Guvern cât şi de alte partide de opoziţie spre a solicita un ajutor de cereale pentru combaterea foametei, Dl.Pogoneanu deasemeni fără a sta pe gânduri, mi-a replicat că Dl.Maniu nu poate face un atare demers întrucât ajutorul de cereale ar întări poziţia Guvernului. Si cu această ocazie, D-sa confirma că nu-mi dădea un răspuns personal ci acela al Partidului Naţional-Ţărănesc, respectiv Dl.Iuliu Maniu.

- Discutând cu Dl. Pogoneanu - după înapoierea mea dela Paris (6 Noembrie 1946) - chestiunea plecărei în Elveţia a Dlor Buzeşti şi Vişoianu, despre care am aflat deabea la întoarcerea în ţară, Dl.Pogoneanu m'a făcut să înţeleg că Dnii Buzeşti şi Vişoianu sunt plecaţi în străinătate cu exponenţi ai Partidului Naţional-Ţărănesc.-

- Preocupările de politică internă ale Dlui Pogoneanu şi ale grupului din jurul D-sale, în cadrul Partidului Naţional-Ţărănesc, reies din consfătuirea convocată de Dl.Pogoneanu la dânsul acasă spre a se discuta proectul unui plan de investiţii întemeiat pe un eventual ajutor american sub formă de capital, consultaţie cerută Dlui Pogoneanu de Partidul Naţional-Ţărănesc.-

- Din cele enumerate mai sus, rezultă că eram îndreptăţit a afirma că acţiunea Dlui Pogoneanu, cât şi a grupului din străinătate, nu erau acte de iniţia-

..//..

tivă proprie ci rezultatul unor directive pornite dela Dl. I$_u$liu MANIU, cu care Dl. Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent.-

- Convingerea ce mi-o făcusem, şi care era tratată ca un fapt dela sine înţeles, mi-a fost confirmată de Dl.Roiu în repetate discuţiuni avute cu D-sa.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau de bună voie şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.-

ss.Emil Oprişanu.

19 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5, f 612-638

00529

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul EMIL ORPIŞAN, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr.38, recapitulând cele cuprinse în declaraţiile mele anterioare, citez din propriile mele declaraţii şi complectez după cum urmează:

I.- Referitor la faptele proprii, pe care le-am recunoscut:

1/. " Asupra materialului lăsat în grija mea în Fichet-ul aflat în biroul comisiunei păcii, precum şi în pachete, valize, etc., recunosc că, în calitatea pe care o deţineam, acea de director adjunct al Cabinetului şi Cifrului, precum şi în calitate de funcţionar de Stat, am prilejuit tăinuirea unui material care, prin conţinutul lui era suspect.-"

"In aceiaşi calitate, recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuinţa Dlui Pogoneanu, care încetase de a mai avea o calitate oficială în Minister, dându-i prilejul să reţină o parte din material şi să-l depoziteze într'un loc "sigur" respectiv la misiunea americană. (declaraţia din 29 August 1947).-

" Colaborarea mea cu dânsul (V. Pogoneanu) a început prin a păstra într'o cameră a Comisiunii Păcii materialul personal conţinut într'un dulap metalic "Fichet", al Ministerului unde am tolerat să rămână şi după ce Dl. Pogoneanu a încetat de a mai face parte din minister. - In afară de acest material, nu ştiu dacă D-Sa a mai lăsat la Minister material în birouri, valize, etc.-Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl. Roiu şi de Dra Sorescu (actuala Dna Pogoneanu)".-

"După câte mi s'a spus, şi mi s'au arătat de către cei doi de mai sus, materialul consista din dosare din arhiva ministerului, acte relative la pregătirea actului dela 23 August, telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii diferite, al căror conţinut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de paşapoarte diplomatice în alb, şi diverse lucruri personale.-"

"La acest dulap avea acces şi Camil Demetrescu, dar în mod special Dl. Roiu şi Dra Sorescu veneau şi luau materialul pe care-l duceau la Dl. Pogoneanu.- (declaraţia din 27 August 1947).-

.//.

Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare, am rugat în diferite rânduri pe Dl. Roiu să golească dulapul și să transporte materialul aiurea, spre a-l plasa și a restitui Ministerului hârtiile oficiale" / Declarația din 27 August 1947, ultimul aliniat/

2./ " ..... țin să reamintesc, după cum am declarat și în declarația xxxxxxxxx anterioară, că subsemnatul, din proprie inițiativă, am trimis printr'un coleg care mergea în post în Turcia /secretar de Legație Constantin Dimitriu / un plic în care am pus următoarele cele 5 memorii întocmite la comisiunea păcii, lucrarea asupra Dunării a D-lui Secretar de Legațiune Mironescu, o notiță a mea asupra tezelor istorice etc. Relativ la Basarabia / circa 8 - lo pagini/ referatele mele relative la problema generală a schimbului de populație, harta etnografică Langhaus, harta 1/2ooooo a Dobrogiei cu Gurile Dunării și o scrisoare personală către D-Sa.

Am trimis cele de mai sus D-lui Cretzeanu spre a o arăta că am lucrat și eu în legătură cu problemele păcii și doream să vadă că doresc și eu să-i fiu de ajutor cu ceva în acțiunile ce bănuiam că o va întreprinde în urma refuzului D-Sale de a se întoarce în țară la Chemarea Ministerului" / Urmarea II-a a declarației din 27 August 1947/.

3/. In ceeace privește telegramele cifrate și descifrate, al căror conținut a fost comunicat de mine D-lui Pogoneanu și D-lui Roiu, recunosc că aceasta constitue o divulgare de secret de Stat și o recunosc ca atare. Telegramele la care mă refer au fost menționate în declarațiile mele anterioare".

" In afară de aceasta, recunosc că aveam datoria - în calitate de director - adjunct al Cabinetului și Cifrului - de a controla și împiedica pe Dl. Roiu să i-a cunoștință și pe altă cale de telegramele cifrate și de a le comunica grupului Pogoneanu, cu atât mai mult cu cât știam, în mod pozitiv, că făcea în mod obișnuit acest lucru, așa după cum am arătam de altfel în declarațiile mele date anterior" / Declarația din 29 August 1947/.

" ..... Declar următoarele:

" 1. <u>Telegramele comunicate D-lui secretar de Legațiune Roiu</u>

a/. Telegramele privitoare la lucrările conferineței celor 4 Miniștri de Externe, dela Londra, Paris, New-Iork / în original/

b/. Telegramele privitoare la negocierea generală și ratificarea tratatului de pace cu România, Italia etc, la aplicarea lor / în original/.

" De ambele categori D-l Roiu era îndreptățit să i-a cunoștință prin funcțiunea sa.

c/. Unele telegrame administrative, ca rechemări, numiri, transferări de personal al Ministerului.

" Aceste telegrame nu au caracter confidențial întrucât conținutl lor - decret regal, sau decizie ministerială - se publică în Monitorul Oficial / ele au fost comunicate în substanță, nu în extenso/"

d/. " Am dat în rezumat, de circa 3 - 4 rânduri, una telegramă care venea dela Roma și al cărui conținut nu mi-l pot aminti.

2/. <u>Telegramele comunicate D-lui Pogoneanu:</u>

a/. " i-am vorbit uneori despre informațiuni primite prin telegrame privitoare la pregătirea tratatelor de pace".

b/. "I-am comunicat verbal unele mişcări de personal /care nu sunt confidenţiale/ D-lui Pogoneanu i-am comunicat conţinutul unor asemenea telegrame cu prilejul vizitelor întâmplătoare ce îi făceam din când în când".

3/. " Am mai discutat despre unele telegrame ca de pildă chestiuni de personal, sau informaţiuni importante, cu funcţionarii dela Direcţiunea Cabinetului, care şi ei i-au cunoştinţă de telegrame / declaraţia mea din 19 August 1947/.

" Refritor la comunicările făcute de mine D-lui V. Pogoneanu precizez că ele nu au fost făcute în textul original al telegramelor ca în rezumat / parafrază / sub formă de note sau comunicări verbale. Aceste comunicări se făceau, de cele mai multe ori prin Dl. Roiu, căruia îi comunicam verbal conţinutul / în rezumat /, sau îi dădeam o notiţă / în rezumat / pe care D-Sa o transmitea mai departe D-lui Pogoneanu" / declaraţia din 1 Septembrie 1947 paragraful 5/.

" ..... La început, din proprie iniţiativă, iar mai târziu la solicitarea repetată , cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau prin D-ra Sorescu. Telegramele care erau transmise D-lui Pogoneanu se refereau la următoarele chestiuni : procesul Cretzeanu , incidentul Liviu C. Pop - Stanciu / legat indirect de persoana D-lui Cretzeanu/, două telegrame dela Ambasada Moscova transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini în legătură cu negocierile economice româno-sovietice din anul 1946, una sau două telegrame în legătură cu " Creditul Minier, telegrame particulare transmise prin Cifrul Ministerului". /declaraţia din 27 August 1947, urmare/.

"Refritoare la scopul şi frecvenţa vizitelor D-lui Roiu la Misiunea Britanică şi la acea Americană, declar că din chiar cele ce-mi spunea D-l Roiu, D-Sa se ducea la cele două Misiuni susmenţionate de câte trei ori pe săptămână cel puţin. Tot din cele comunicate de dânsul ştiu că D-Sa înfrunta a,bele Misiuni asupra evenimentelor şi faptelor diverse din ţară şi - când avea posibilitatea ne punea la dispoziţie textele acestor confidenţiale ce-şi putea procura / ca de pildă anexele confidenţiale relativ la convenţiile relative de constituirea "Sovromurilor", convenţiile economice recent încheiate la Moscova etc./

Pe de altă parte, D-Sa remitea, spre a fi transmise în străinătate, grupului Gafencu-Cretzeanu buletinele de schimb interne întocmite aci, scrisori,îndrumări dela Partidul Naţional Ţărănesc, totdeodată, depozita - spre păstrare sigură - actele importante ale D-lui Pogoneanu " / declaraţia din 1 Septembrie paragraful 3/

In complectarea celor declarate anterior şi extrase din declaraţia de faţă,cu privire la telegramele de care am informat pe Dl. Roiu, sau de cari D-Sa a luat cunoştină singur declar că unele dintre acestea - în deosebi cele care priveau problemele noastre interne - erau comunicate de Dl. Roiu Misiunelor Americană şi Engleză ca de pildă telegrama referitoare la tratativele economice duse la Moscova în 1946. Aceasta o ştiu din cele ce-mi spunea chiar Roiu.

4/. In ce priveşte telegramele ce le-am transmis din ţară în străinătate declar că îmi amintesc următoarele: a/. o telegramă trimisă D-lui Cretzeanu între Crăciunul 1945 şi 1 Ianuarie 1946,prin care trimiteam urări pentru noul an şi îi uram succes pentru acţiunea D-Sale; b/. In cursul anului 1945, am transmis o telegramă la Berna rugând pe Dl. secretar de Legaţiune Liviu Pop să comunice D-l Titu Pogoneanu să trimită fratelui său / Victor Pogoneanu/, medicamente, chocholată etc....... Această din urmă telegramă mi-a fost cerută să o expediez de Dl.Roiu din partea D-lui V. Pogoneanu.

.//.

" In ce priveşte telegramele trimise de mine în ţară, declar că-mi amintesc a fi trimis dela Paris, în luna August 1946, la cererea D-lor Titu Pogoneanu şi Emil Ciurea, o telegramă cerând să mi se expedieze, prin curier, următoarele lucrări: a/Cum s'a făcut cedarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, de Dl. Gh. Tătărăscu, şi b/ unul din volumele Istoriei Românilor / cred ultimul/, de Dl. G. Giurescu, ambele lucrări erau susceptibile a servi la documetarea grupului din străinătate. In afară de acest mesagiu, nu-mi reamintesc să fi comunicat în ţară vreo telegramă în legătură cu activitatea grupului dela Paris" / Declaraţia din 29 August 1947/.

5/. " Pentru transmiterile eventuale, ce aveam să fac dela Paris, în legătură cu Gafencu-Cretzeanu, am lăsat, la plecarea mea din Bucureşti, D-lui Lăzărescu, dela Cifru, un sistem propriu de supracifrare pentru maşină. Prin aceasta, recunosc că, în mod premeditat, ţineau să stabilească legături pe timpul conferinţei de pace între grupul din ţară şi cel din străinătate, atunci când va fi necesar"/ Declaraţia din 28 August 1947/

6/. " In ceeace priveşte modul în care am folosit timpul petrecut la Paris, pe timpul conferinţei de pace/11 August - 3 Noembrie 146/ Declar următoarele: La plecare mea spre Paris Dl. Roiu mi-a dat adresele D-lor A. Burileanu şi Emil Ciurea pentru cazul că..... " Declaraţia din 28 August 1947 şi urmarea ei/

Rezum întâlnirile avute cu persoanele pe care le-am văzut cu această ocazie şi le-am menţionat în declaraţiile mele anterioare:

- Brutus Coste l-a, întâlnit de 4 ori în diferite împrejurări.
- Alexandru Cretzeanu o singură dat.
- Aristide Burileanu pe care l-am vizitat acasă la dânsul de 3 - 4 ori.
- Titu Pogoneanu
- Emil Ciurea
- Liviu C. Pop / l-am vizitat de mai multe ori, unde locuiam şi noi/
- In afară de cei de mai sus, făcând parte din grupul Gafencu-Cretzeanu, am mai văzut pe următorii:
- M. Romniceanu
- Dim Metta / La care am locuit după terminarea lucrărilor conferineţi circa 3 săptămâni.
- M. Negulescu
- Cătălin Vlădescu Olt
- Colonel Tomoroveanu fost Ataşat Militar la Vichi
- Cancelarul Petrescu fost la Legaţia Madrid

/Declaraţia din 28 August 1947 şi urmarea ei/

Asupra modului cum îşi ducea activitatea la Paris grupul Gafencu-Cretzeanu, întrunit cu ocazia conferinţei de pace, am arătat în declaraţia mea din 28 August 1947, convorbirea avută cu Dl Brutus Coste, din care citez:

" După ce i-am dat lămuririle ce-mi cerea cu privire la situaţia politică din ţară, dânsul m-a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la conferinţa de pace / memoriul I şi buletinele zilnice ce le remiteau Serviciile de legătură cu Presa dela Luxenburg/ Mi-a arătat că Dl. Cretzeanu s'a ocupat la redactarea primului lor memoriu şi că a repartizat diversele capitole unora dintre colaboratorii săi: Ciurea. V. Pogoneanu, Dim.Popescu Gh. Anastasiu etc. Burileanu, rezident la Paris, era însărcinat a ţine legătura cu secretarul conferinţei păcii dela Luxenburg" /Declaraţia din 28 August 1947, urmare/

.//.

7/. " Imi amintesc că, înainte de a pleca la Paris /deci între 1 - 11 August 1946/, am văzut pe Dl. V. Pogoneanu care mi-a dat, pentru fratele său Titu, o scrisoare şi o sumă de circa 1.000 _ 2.000 franci elveţieni" /Declaraţia din 9 Septembrie 1947/

" .... am fost la dânsul acasă, în strada Pergolese Nr.56 şi am văzut acolo şi pe Dl. Titu Pogoneanu, căruia i-am dat banii /franci elveţieni/ ce-mi fuseseră încredinţaţi de Dl.V. Pogoneanu"
/Urmare la declaraţia din 28 August 1947/

8/. "Atât cei din ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun, răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din ţară grupate în jurul Partidului Naţional Ţărănesc, şi a intervenţiei americane din afară."
/Declaraţia din 11 Septembrie 1947/

II/. - <u>Referitor la faptele altora</u>, am declarat şi complectez cele ce urmează:

1/. <u>Victor Pogoneanu</u>

"Următor înlocuirea D-Sale din această funcţiune, au fost rechemaţi o serie de funcţionari cari eram prieteni ai D-Sale sau cari fuseseră trimişi în străinătate prin influenţa D-lui Pogoneanu. Citez: Titu Pogoneanu, Gh. Anastasiu, V. Moţaş şi Maxim /din Elveţia/; A. Burillianu şi D. Matta / Franţa/; M. Romniceanu ...." din cei de mai sus nu s'a întors nici unul în ţară ......"

" Imi reamintesc că, cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu dînsul , la D-Sa acasă, mi-a spus că a sfătuit pe unii dinc cei de mai sus să nu vină în ţară, până ce nu se vor lămuri lucrurile. Situez această convorbire în perioada crizei dintre guvern şi factorul constituţional, Vara 1945.

" Ulterior mi-am dat seama că cei rechemaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei D-lui Grigore Gafencu şi că rămânerea lor în străinătate corespundea vederilor D-lui V. Pogoneanu "
/Declaraţia din 27 August 1947/

" Refuzul D-luim Cretzeanu de a restitui fondurile cerute de Ministerul Afacerilor Streine, a găsit depling aprobare a D-lui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretisat prin declaraţiile făcute verbal de D-Sa, în presenta mea în diferite împrejurări. Pentru susţinerea causei D-lui Cretzeanu, Dl. Pogoneanu a adunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Streine, întocmite de acesta pentru susţinerea interesului Statului .... "/Declaraţia din 27 August 1947/

" Dupe câte mi-a afirmat D-l Roiu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane / D-l B.Y. Berry, Melbourne şi Hulick, şi dela Misiunea Britanică, prin Dl. Porter. Acest mod de transmitere, prin cele două Misiuni streine, mi-a fost confirmat şi de Dl. Pogoneanu "/Urmarea a II-a la declaraţia din 27 August 1947/

" ...... trimiţând toate acestea în străinătate prin Misiunea Americană, în speţă prin Dl. B.Y. Berry, Melbourne, Hulick şi dela Misiunea Britanică prin Dl. Porter.

.//.

Acest mod de transmitere a fost folosit şi ulterior, în mod curent pentru comunicările cu străinătatea" (declaraţia din 27 August 1947).

".....mi-am dat seama că grupul din străinătate are în ţară un grup corespunzător format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demetrescu, Barbul, R. Hillard, A. Golopenţia, Neamţu, Pop, Ing. Radu Buzeşti, Oprişanu, Călin Botez şi alţii al căror rol nu l-am putut identifica. Ştiu însă că mai erau o serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine care făceau diferite servicii Dlui Pogoneanu şi Roiu, citez: Dra Alina Oeconomu, Dna Florica Spirescu ...." (Declaraţia din 27 August 1947)

" In ce priveşte organizaţia din ţară, ştiu că Dl. Pogoneanu, era în legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătură dintre acesta şi forurile conducătoare ale partidului Naţional-Ţărănesc".

" Deasemenea ştiu, atât dela Dl. Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu şi Cretzeanu, material documentar relativ la stările de lucru dela noi din ţară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţial, precum şi instrucţiuni din partea conducerei Partidului Naţional - Ţărănesc" (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947).

" Referitor la acţiunea în interior a grupului Pogoneanu, pot afirma că, în afară de legăturile Partidului Naţional-Ţărănesc cu străinătatea, mai activa şi la un cerc de studii pentru avize, pe care l'aş putea denumi " brains trust". (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947)

Complectez paragraful de mai sus, specificând că avizele la cari m'am referit erau cerute Dlui Pogoneanu de conducerea Partidului Naţional- Ţărănesc.

"Referitor la legăturile dintre Dnii Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă îl vizita destul de des pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea pe acesta pe Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Iuliu Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidenţial obţinut în ţară şi pe de altă parte, să ia dela Dl. Iuliu Maniu - spre a fi trimise mai departe în străinătate - instrucţiuni celor din străinătate (Dnii Gafencu, Cretzeanu). Ştiu acest lucru întrucât, din ac acest material, Dl. Roiu mi-a dat să citesc ....." (Urmarea III-a la declaraţia din 27 August 1947).

Asupra legăturilor Dlui Pogoneanu cu Dl. Maniu, precum şi a modului de colaborare a D-Sale în cadrul Partidului Naţional Ţărănesc, pe baza directivelor primite dela Dl. Maniu, menţin în totul cele arătate în declaraţia mea din 19 Septembrie 1947.

In această declaraţie am arătat modul cum Dl. Victor Pogoneanu activa pe tărâm intern şi extern, în raport de directivele primite dela Dl. Iuliu Maniu.

.//.

" Recapitulând materialul ridicat dela Minister, şi comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferenţă destul de apreciabilă (documentele din 23 August 1944) care a rămas la Dl. Pogoneanu şi despre care am aflat ulterior, dela Dl. Roiu, că a fost transportată şi depozitată la Misiunea Americană".(declaraţiunea din 6 Septembrie 1947).

" Inchestiunea materialului reţinut de Dl. Pogoneanu, şi asupra căruia am întrebat pe Dl. Roiu dacă a fost pus în siguranţă, D-Sa mi-a răspuns că a fost depus la Americani ...."(Declaraţia din 8 Septembrie 1947).

Referitor la telegramele primite de Dl. Pogoneanu şi cerute mie, direct sau prin intermediul Dlui Roiu, am arătat că declaraţia de faţă, la § 3 din Capitolul I,cari au fost aceste telegrame.

"Pot menţiona că în intrevederile mele anterioare plecării mele la Paris, am fost rugat de Dl. Pogoneanu să văd pe băeţii dela Paris (este vorba de cei din grupul Gafencu şi meţionaţi în declaraţiile mele anterioare) să le comunic că cei din ţară lucrează, şi aduc la întoarcere veşti despre modul cum ei lucrează şi să păstrez contact strâns cu aceştia etc." (declaraţia din lo, Septembrie 1947).

In legătură cu comitetul din jurul Dlui Pogoneanu, am declarat:

Asupra rostului acestui comitet, am mai declarat anterior că discuţiunile purtau asupra problemelor de politică internă şi de rezolvarea, pe plan extern, în sensul vederilor Partidului Naţional Tărănesc (Dl. Iuliu Maniu), cu care Dl. Pogoneanu colabora şi cu care menţinea un contact strâns, după cum am arătat anterior".

" In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituit din Dl. Pogoneanu, ajutat de Dl.Camil Demetrescu, pentru legăturile cu Partidul Naţional - Tărănesc,respectiv cu Dl.Iuliu Maniu, - iar Dl. Roiu pentru legăturile cu Misiunile engleză şi americană."

Complectând cele de mai sus, menţionez că acest comitet consultativ am întâlnit aproape regulat în afară de Dnii Camil Demetrescu şi Roiu, pe Barbul, Golopenţia, Hillard, Nemţu, Pop şi Ing. Radu Buzeşti, grupaţi în jurul Dlui V. Pogoneanu.

" La plecarea mea spre Paris.......... Deasemenea am primit din partea Dlui Victor Pogoneanu o sumă de 1ooo sau 2000 franci elveţieni, cu rugămintea de a o remite fratelui său Titu Pogoneanu, în cazul când îl voi vedea la Paris". (declaraţia din 28 August 1947).

2) <u>FLORIN ROIU</u>

Arătând rolul de colaborator intim al Dlui Pogoneanu, am arătat în declaraţiile mele anterioare cu privire la Dl Roiu următoarele:

- "Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl.Roiu şi Dra Sorescu (actuala Dnă Pogoneanu)........ La acest dulap avea

./.

acces şi Dl. Camil Demetrescu, dar în mod special Dl. Roiu şi Dra Sorescu veneau şi luau material pe care-l duceau la Dl. Pogoneanu " (declaraţia din 27 August 1947).

" Golirea dulapului s'a făcut în mai multe transporturi, la date diferite, materialul fiind pus în valise şi transportat de Dl. Roiu la Dl. Pogoneanu cu automobilul acestuia (Urmare declaraţiei din 27 August 1947).

- " Peste câtva timp, Dl. Roiu, Dra Sorescu şi Dl. Camil Demetrescu mi-au adus treptat material triat, provenit din dulapul menţionat.........

- " In casa de fier din biroul meu, am mai avut în păstrare, dela Dl. Pogoneanu (prin Dl. Roiu) următoarele: un dosar relativ la incidentele din Piaţa Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele piese fiind certificate de un magistrat militar, un plic conţinând două mape în cari am văzut o telegramă, în două sau trei ediţii, dela Dl. Titulescu, datată din perioada 1936 - 1938, o telegramă a Dl. Tătărăscu şi alte hârtii despre cari nu-mi reamintesc; un plic conţinând memoriile (câteva exemplare) grupului Gafencu către Conferinţa Păcii......" (Urmare declaraţiei din 27 August 1947).

- " In ce priveşte materialul rămas la Dl. Pogoneanu şi ne predat Ministerului, (dosarele relative la actul dela 23 August 1944 şi altele), am întrebat pe Dl. Roiu ce s'a făcut şi mi-a declarat că sunt depuse la Misiunea Americană" (Declaraţia din 27 August 1947, Urmare).

" Asupra materialului depus la Misiunea Americană, îmi amintesc că am întrebat odată pe Dl. Roiu dacă a pus în siguranţă materialul aflat la Dl. Pogoneanu şi D-Sa mi-a răspuns că acest material este în loc "sigur", la Americani".

- " In legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declaraţiile mele anterioare, felul în care Dl. Roiu vizita Misiunea Americană şi ce anume material a predat dânsul, la ştiinţa mea" (declaraţia din 11 Septembrie 1947).

Referitor la telegrame sau conţinutul lor, comunicate de Dl. Roiu misiunilor engleze şi americane, am arătat în declaraţia de faţă la punctul I, § 3.

- "Referitor la legătura dintre Dl. Porter şi Dl. Roiu, menţionez că ştiu de această legătură dela însuşi Dl. Roiu, care-mi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter la biroul acestuia din Parcul Bonaparte (str. Londra sau Roma). Pe de altă parte, reamintesc aşa cum am declarat deja, că subsemnatul în lipsa Dlui Roiu dela birou, am primit în locul D-Sale mai multe telegrame în diverse rânduri dela Dl. Porter - prin secretara acestuia - cerând să fie chemat la telefon de Dl. Roiu. Comunicându- Dl. Roiu, la întoarcerea sa în birou - că a fost căutat de Dl. Porter - îmi aduc aminte că odată a exclamat": "Of iar Porter ăsta m'a înebunit".

- referitor la scopul şi frequenţa vizitelor Dlui Roiu la Misiunea Britanică şi la cea Americană, am citat extrasul din declaraţiuni consemnat în prezenta declaraţie la punctul I, § 3.

- In complectare declar că am însărcinat pe Dl. Roiu să remită atât la Misiunea Americană cât şi la cea Engleză:1) o lucrare de circa 8 - lo pagini, în limba franceză, asupra Basarabiei, conţinând o critică a tezelor istorice, etnografice exprimată de savanţii sovietici şi streini şi în care arăt un punct de vedere personal de al acestora; 2) Memoriul cu privire la Dobrogia de Sud, redactat de mine şi prezentat de Asociaţia refugiaţilor din Dobrogia de Sud, care scrisoarea de prezentare aflată la începutl memoriului, memorului propunea o rectificare a frontierei în favoarea României; 3) Două situaţii statistice (etnografice)relative la Maramureş şi la Banat, arătând caracterul etnic românesc al acestor două provincii. Pentru Banat, se făcea şi raportul între populaţia română şi cea sârbă din ambele părţi ale Banatului: română şi jugoslavă. Datele statistice şi hărtiile comunicate nu avea absolut nici un caracter confidenţial, ele fiind publicate de Institutul Central de Statistică înainte de 194o;

-" La început din propria iniţiativă iar mai târziu la solicitarea repetată cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau Dra Sorescu" (Declaraţia din 27 August 1947 Urmare) Am predat Dl.Pogoneanu conţinutul unor telegrame, cifrate şi descifrate (menţionate în mare parte în declaraţiunile mele anterioare), memorii ale Comisiunei Păcii, unele din lucrările acestei Comisiuni, precum şi diferite infoemaţiuni din Minister sau dela Legaţiunile noastre din străinătate.

-" In afară de telegramele comunicate lui, prin mijlocirea mea, ştiu că Dl. Roiu transmitea Dlui Pogoneanu telegramele obţinute direct dela Cifru, fără ştirea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notiţe conţinând telegrame în rezumat şi pe cari nu i le dădusem eu. Pe lângă materialul obţinut dela Cifru, am văzut că Dl.Roiu poseda uneori texte absolut confidenţiale, ca de pildă, anexele secrete şi textele integrale ale Acordurilor Economice Romono-Sovietice, pe care D-Sa le pregătea pentru Dl. Pogoneanu, în vederea transmiterii lor grupului de resistenţă din străinătate. Nu cunosc modul cum Dl. Roiu îşi procura aceste documente.
In complectare, declar că ştiu că Dl. Roiu a remis texte ambelor Misiuni Britanică şi Americană.

-...... " In afară de acest material, ştiu că Dl. Roiu pregătea chiar la Minister, spre a fi comunicat grupului din străinătate, un fel de buletin al ştirilor interne din ţară, alcătuit din tăeturi din toate ziarele apărând în Bucureşti. Acestea le preda Dlui Pogoneanu în vederea transmiterei lor în străinătate.

- In complectarea celor declarate cu privire la obţinerea documentelor şi informaţiunilor necesare susţinerei cauzei Dlu Cretzeanu în procesul însuşirei celor 6.000.000 franci elveţieni, meţionez că Dl. Roiu era acel care - din ordinul Dlui Pogoneanu - procura actele, copiile de pe acte şi consultaţia juridică a Dlui avocat Otulescu la care m'am referit.

" Referitor la consultaţia juridică a Dlui avocat Otulescu, şi la care m'am referit în declaraţiunile mele anterioare, precizez că am văzut în mâinile Dlui Secretar de Legaţiune Roiu, - care mi-a dat-o s'o citesc - şi D-Sa mi-a declarat că acea consultaţie a fost dată de Dl.avocat Otulescu la cererea Dlui Pogoneanu, spre a-i servi Dlui Cretzeanu, în apărarea sa la procesul ce avea la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6.000.000 franci elveţieni... ......" (Declaraţia din 1 Septembrie 1947)

- In încheierea celor declarate asupra activităţii Dlui Roiu, şi rolul pe care îl avea D-Sa în acţiunea Dlui Pogoneanu, menţionez că era colaboratorul intim al Dlui Pogoneanu şi omul de legătură al acestuia cu Misiunile Engleză şi Americană cărora le transmitea infoemaţiunile obţinute din Minister sau din afara Ministerului. .//.

3) CECILA POGONEANU (fostă SORESCU)

-" Data când a fost ridicat de Dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi Dra Sorescu materialul aflat la Minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii".

" Îmi amintesc că susnumiţii au ridicat cea mai mare parte dinacest material în două valize, într'un sfârşit de după amiază din Toamna anului 1945, coborând cu ascensorul de serviciu la Partere şi dus apoi la automobilul Dlui Pogoneanu (Declaraţia din 6 Septembrie 1947)

-" Dnii Roiu, Demetrescu şi Dra Sorescu mai mi-au adus şi material în păstrare, de soarta căruia se va hotarâ mai târziu de Dl. Pogoneanu .... (declaraţia din 27 August 1947 Urmare)

-" La început din proprie iniţiativă, iar mai târziu, la solicitarea repetată, cu oarecare regularitate, făcuta prin Dl. Roiu sau prin Dra Sorescu. Telegramele care au fost transmise Dlui Pogoneanu se referau în special la următoarele:.......(declaraţiunea din 27 August 1947 Urmare)

-" In complectare, cu privire la rolul Drei Sorescu, menţionez că aceasta avea misiunea ca, împreună cu Florin Roiu să ţină legătura dintre Victor Pogoneanu şi diferiţi funcţionari din Ministerul Afacerilor Streine." Scopul obţinerei de informaţiuni sau diferite acte. Era o colaboratoare intimă a Dlui Pogoneanu şi ca atare, în curent cu întreaga activitate a soţului ei.

4) CAMIL DEMETRESCU

-" In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituit din Dl. Pogoneanu, ajutat de Dl. Camil Demetrescu pentru legăturile cu Partidul Naţional Tărănesc, respectiv cu Dl. Iuliu Maniu, iar Dl. Roiu ...."

(declaraţia din 28 August 1947)

-" Referitor la legăturile dintre Dl. Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă îl vizita destul de des pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Maniu materialul primit din străinătate sau cel confidenţial obţinut în ţară......

(Declaraţia din 28 August 1947)

-" Deasemenea în primele zile ale lunei August 1946 îmi amintesc că Dl. Camil Demetrescu m'a întrebat dacă, plecând la Paris nu aş primi să duc o notă trimisă de Dl. Maniu, Dlui Bianu dela Londra......."

(Declaraţia din 28 August 1947) (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947)

-" Asupra legăturilor dintre Dl. Pogoneanu şi Dl. Maniu, menţionez că ştiu că aceasta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu, care-l vizita în apartamentul din B-dul Schitu Măgureanu, cât şi prin Dnii Coposu şi Camil Demetrescu ......"

" Asupra obiectului întrevederilor, ştiun din cele auzite dela Dl. Pogoneanu, că D-Sa ţinea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, în special aşa cum era raportate de cei din grupul Gafencu - Cretzeanu" (Declaraţia din 1 Septembrie 1947).

-" Data când a fost ridicat de Dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi Dra Sorescu ...... (v. punctul 3 din declaraţia de faţă § 2, referitor la Cecilia Pogoneanu)

-" Este locul să reamintesc aci că, cu câtva timp înainte de plecarea mea, am fost întrebat de Dl. Camil Demetrescu dacă aş fi dispus să duc la Paris, spre a fi transmis la Londra de

către cei din grupul Gafencu, un mesagiu al Dlui Maniu către Dl. Bianu dela Londra. Am acceptat. Inainte de plecare, Dl. Cai Camil Demetrescu, la intrebarea mea, mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu întrucât este prea riscat şi mă poate compromite ...." (Declaraţia din 10 Septembrie 1947).

- In complectarea celor declarate cu privire la activitatea Dlui Camil Demetrescu menţionez că rolul D-Sale era acela: a tria pentru Dl. Pogoneanu materialul aflător la acesta din urmă, a-l ajuta în redactarea sau pregătirea textelor întocmite de D-Sa, a ţine legătura cu Dl. Iuliu Maniu şi alte personalităţi politice, a ţine contact cu diverse alte persoane, pentru Dl. Pogoneanu -, precum şi în general, de a obţine informaţiuni pentru Dl. Pogoneanu. Activitatea principală era însă aceea de a ţine legătura cu Dl. Iuliu Maniu pe care-l vedea în localul Dlui Pogoneanu, când acesta nu se putea deplasa.
Stiu cele de mai sus,dinconvorbirile avute de mine cu Dl. Pogoneanu, cu Dl. Camil Demetrascu şi cu Dl. Roiu.

5). ALTE PERSOANE

-Emil Lăzărescu funcţionar la Cifru a comunicat Dlui Pogoneanu diferite telegrame şi a concurat cu trierea materialului ridicat de Dl. V. Pogoneanu.
Stiu că se găseau în strânse relaţiuni cu Dl. V.Pogoneanu faţă de care se găsea îndatorat printr'o serie de servicii pe care Dl. Pogoneanu i l-a făcut încă dela numirea în Minister.
A colaborat cu Dl. Pogoneanu la pregătirea actului dela 23 August 1944, în care scop a fost adus la Cifru ca om de încredere al Dlui Pogoneanu.
După cum am declarat anterior, la plecarea mea dela Paris, am lăsat Dlui Lăzărescu un sistem propriu de cifrare cu care aveam să trimit eventuale comunicări pentru grupul Pogoneanu din partea grupului Gafencu - Cretzeanu.

- Dra Alina Oeconomu dactilografă la Cifru, ştiu că făcea diferite servicii Dlui Pogoneanu, cade pildă scriere la maşină a diferitelor memorii sau note pe care le întocmea Dl. V. Pogoneanu.

- Dnii C. Barbu, Richard Hillard, A. Golopenţia, Nemţu, Ing. Radu Buzeşti şi Pop, făceau parte din grupul Pogoneanu, împreună cu Dnii. Roiu şi Camil Demetrescu, fără însă a le fi putut identifica rolul precis pe care-l avea, în afară de acela de colaborator şi participant la întrunirile dela Dl.Pogoneanu.

- Dra Florica Spirescu, Consul Cornel Bîncu,Dra Liliana Stănescu,Dra Teodora Rădulescu, V. Skeletti, avocat Vişoianu şi alţii,pe cari nu mi-i mai amintesc,făceau diferite servicii Dlui V. Pogoneanu şi făceau parte din simpatizanţii acestui grup

III.- Despre activitatea şi scopurile urmărite de organizaţia grupului Gafencu-Cretzeanu, în străinătate, şi a grupului V. Pogoneanu, în ţară, precum şi dependenta directă a acestora de P.N.T. Maniu.

Citez din declaraţiunile mele anterioare, şi complectez cele ce urmează:

" Organizaţia de rezistenţă, care s'a închegat în străinătate, are în fruntea ei un comitet de conducere ajutat de organe minore de execuţie. Comitetul de conducere - cu sporurile ulterioare de membri ce l-a primit prin sosire în Elveţia a Dlor Vişoianu şi Buzeşti - se compunea din Gr. Gafencu, Alexandru Cretzeanu ...."(Urmarea II-a a Declaraţiei din 27 August 1947).

- Referitor la fondurile din cari se alimentează mişcarea de rezistenţă din străinătate, ştiu că o bună parte din fondul de 6 milioane de franci elveţieni - transferat de Dl. C. Vişoianu la ordinul Dlui Cretzeanu - a fost deblocată şi este utilizat de D-Sa pentru acoperirea cheltuelilor de întreţinere a celor cari colaborează cu D-Sa şi Dl. Gafencu".

....

" In ce priveşte organizaţia din ţară, ştiu că Dl. Pogoneanu era în legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătura Emil Oprişanu între acesta şi forurile conducătoare ale Partidului N.T. Deasemenea ştiu, atât dela Dl. Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu şi Cretzeanu, material documetar relativ las stările de lucruri dela noi din ţară, tăieturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţiale, precum şi instrucţiuni din partea conducerei Partidului N.P........ După câte mi-a afirmat Dl. Roiu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane (Dii B.Y. Berry, Dl. Melbourne şi Dl. Hulick) şi respectiv Misiunei Britanice prin Dl. Porter. Acest mod de transmitere, prin cele două Misiuni străine, mi-a fost confirmat şi de Dl. Pogoneanu ...."

- " Asupra obiectivelor urmărite de grupul din Străinătate, lucrând în strânsă legătură cu P.N.T., şi după instrucţiunile acestuia, am putut lua cunoştinţă atât din cele două memorii întocmite cu prilejul conferinţei de pace dela Paris cât şi din diverse articole şi interviev-uri publicate în ziarele străine (elveţiene şi americane), în general sub semnăturile Dlor Gafencu şi Cretzeanu, cari, în majoritate, mi-au fost date de Dl. Roiu, şi cari pot fi rezumate astfel: menţinând în atenţia opiniei publice mondiale a situaţiei din ţările Sud-Estului European, cu deosebire a aceleia din ţara noastră, pentru a determina o intervenţie politică sau armată, care ar aduce schimbarea actualei situaţii, în speţă retragerea trupelor sovietice, anihilarea sau cel puţin răsturnarea regimurilor democrate aflate actualmente la putere în aceste ţări".

" Referitor la acţiunea în interior, a grupului Pogoneanu, pot să spun că, în afară de legătura P.N.T. cu străinătatea, mai activa şi ca un cerc de Studii pentru avize.... La una din aceste discuţiuni, referitoare tocmai la stabilirea ordinei de prioritate la investiţiile de făcut din acest capital eventual (este vorba de capitalul american), am asistat şi subsemnatul. Avizul asupra chestiunei discutate urma să fie transmis P.N.T."

" In ce priveşte posibilitatea de a aduce la îndeplinire obiectivele urmărite, ştiu din discuţiunile la cari am asistat că se viza pe factorul determinat al unei intervenţii străine, care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din Răsăritul Europei şi implicit din România". (Declaraţia din 27 August şi Urmarea III-a a acestei declaraţii).

.//.

- In complectarea celor declarate, menţionez că între cele două grupuri din ţară şi străinătate, există o permanentă legătură de schimb de informaţiuni, rapoarte şi instrucţiuni, ce se făcea prin intermediul Misiunilor Americană şi Britanică, unde grupul Pogoneanu, după cum am arătat în declaraţiunile anterioare preda şi diferite acte, informaţii etc pentru uzul acestei Misiuni.

-"Atât cei din ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun; răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din ţară, grupate în jurul P.N.T., şi a intervenţiei americane din afară. Posibilităţile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forţelor armate sovietice, când urma să se producă şi înlăturarea - sau răsturnarea - guvernului Dr. Petru Groza" (Declaraţia din 11 Septembrie 1947).

- " Pot afirma că întreaga activitate a Dlui Pogoneanu, pe tărâm politic, intern şi extern, se desfăşura în cadrul şi conform cu vederile P.N.T. Confirmarea acestui fapt am avut-o întodeauna chiar dela Dl. Victor Pogoneanu, care îmi comunica, fie că l-a văzut pe Dl. Maniu ...."

" ...... dinc cele enumerate mai sus (vezi declaraţia din 19 Septembrie 1947), rezultă că eram îndereptăţit a afirma că acţiunea Dlui Pogoneanu cât şi a grupului din străinătate, nu erau acte de iniţiativă proprie ci rezultatul unor directive pornite dela Dl. Iuliu Maniu, cu care Dl. Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent ". (Declaraţia din 19 Septembrie 1947).

Cele cuprinse în declaraţia de faţă, sunt citate din declaraţiunile mele anterioare şi complectării pe cari le-am făcut, de bună voie; le susţin şi le semnez.

/ss/ Emil Oprişanu

23 Septembrie 1947.

(5)

copie vezi vol. 5. f 639 - 644.

000542

DECLARAȚIE

Subsemnatul EMIL OPRIȘANU, fiind implicat - prin participarea mea la un sector al activității D-lui POGONEANU - într'un proces-politic în care principalul vinovat este Partidul Național-Țărănesc, socotesc de datoria mea să dau următoarea declarație privitoare la activitatea Partidului N.T. și la uneltirile sale:-

La începutul colaborărei mele cu Dl. POGONEANU, și mult timp după aceea, nu am știut și nici nu am bănuit că acțiunea D-sale era condusă și susținută de Partidul N-T.

Regretul meu este cu atât mai mare cu cât - după ce mi-am dat seama - multe din faptele ce-mi atrag aplicarea în proces fuseseră consumate.

Mi-am dat seama că am lucrat, în realitate, pentru un partid, față de care țin să-mi manifest cea mai categorică dezaprobare și condamnare prin aceea că:

- acest partid nu a fost țărănesc decât prin titulatură.-

- anunțând programe țărănești, pe cari nu realizat niciodată, și neavând preocupări pentru țărănimea în numele căruia pretindea guvernarea, P.N.T., s'a dovedit a fi reprezentantul unor interese restrânse, ale moșierilor, și financiarilor din Țară. Aceasta justifică rezistența partidului, atunci când a fost vorba să se facă noua reformă agrară.

- Doctrinarii țărănismului: C. STERE și V. MADGEARU, au avut drept urmași dar agenți electorali și demagogi.

- Dl. IULIU MANIU imprimă partidului o atitudine de sterilă încăpățînare și de opoziție perpetuă, ale cărui urmări nejuste s'au văzut întotdeauna în politica internă a Țărei, din trecut și până în prezent.-

- a încheiat un pact electoral cu "Garda de Fier" întărind astfel curentul fascist în România.

./.

- a susţinut dictaturile instituite de Regele Carol II şi,mai târziu,de Garda de Fier şi de I.Antonescu,punându-le la dispoziţia - sub numele de tehnicieni - elemente din cadrele Partidului.-

- a aprobat războiul împotriva Uniunei Sovietice,la care Dl.I.Mihalache - vice-presedintele Partidului - a luat parte ca voluntar.

- in 1945,Tara avea liniste internă armonie şi muncă pentru repararea distrugerilor războiului.P.N.T.,a căutat un singur lucru: să ia singur puterea şi a refuzat orice colaborare,împiedicând realizarea unei înţelegeri între partide.

- pe plan extern,s'a manifestat ostil unei politici de apropriere cu U.R.S.S.,indispensabilă existenţei noastre ca Stat,aţâţând la învrăjbire pentru a împiedica desvoltarea normală a unei prietenii.Prin proteste şi memorii,adresate anglo-americanilor,a căutat să arate în străinătate că regimul dela noi din ţară nu este un regim de libertate,cerând - pe toate căile-înlăturarea lui.

- a refuzat când ţara era înfometată să se alăture actiunei dusă de guvern pentru obtinerea unui ajutor de cereale din Statele Unite.Mai mult,privind numai prin prisma intereselor înguste de partid,s'a opus acestei actiuni prelungind suferintele poporului.

- a patronat s'au chiar a organizat grupuri de actiune subversivă ca "Sumanele Negre" etc.,destinate a provoca tulburări cu mâna armată în ţară.-

P.N.T.,se intereseazǎ astfel pe o linie cu totul opusă intereselor poporului român.-

- mai mult,în 1945-1946,la conducerea miscării din străinătate /Grupul Tillea - Gafencu - Cretzeanu / şi activează pentru o interventie străină în România,mergând până la provocarea unui războiu care ar fi adus ţării noastre pagube incalculabile şi sacrificii de vieţi omeneşti.

- această actiune trebuia să primească în interiorul ţării sprijinul efectiv al P.N.T.,care organiza o mişcare destinată a răsturna prin forţă guvernul şi administratia,actiune

.//.

care,în esență trebuia să ducă la tulburări și chiar la războiu civil,cu toate grozăviile sale.-

- încercarea de fugă,dela Tămădău nu este decât corolarul întregei activități negative ale acestui partid,care prin actul rusinos al fugei vice-presedintelui său și a celor mai apropriați colaboratori ai D-lui Maniu arăta atât falimentul actiunei intreprinse cât si lipsa oricărei legături cu aspiratiunile poporului român.-

- Toată aceasta atitudine nefastă - de continue opozitie distinctivă - neîndreptățeste să conducem cu toată convingerea partidul national-țărănesc socotind activitatea sa drept criminală față de țară.-

- Tot atât de criminală este si activitatea celor care au ajutat pe IULIU MANIU in străinătate,lucrând pentru provocarea unui războiu si aducerea lui pe teritoriul țării.

Infierând întreaga activitate a Partidului Național-Țărănesc dusă in tară sau in străinătate - precum si acelora ce l-au ajutat,desolidarizându-mă complect de ea,țiu deasemeni să condamn actiunea politică a D-lui Pogoneanu si declar că regret din tot sufletul că m'am lăsat angrenat de aceasta actiune.

Aceasta imi este declaratia pe care am tinut să o dau în mod liber și nesilit de nimeni,pentru care o semnez și o voi sustine.

ss/ Emil Oprișanu,

2 Oct.1947

copie vezi vol-5 f 645-657.

00545

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISAN, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str. Argentina Nr. 38, declar următoarele :

Cu privire la constituirea şi activitatea grupului Gafencu - Cretzianu - Vişoianu, ce a luat fiinţă în străinătate cunosc cele ce urmează :

Am luat cunoştinţă la începutul activităţii politice dusă în străinătate de Dl. Gafencu, în vara anului 1945, cu ocazia publicării de către D-sa a cărţii " Préliminaires de la guerre à L'Est ", apărută în Elveţia, lucrare ce conţine o istorie a evenimentelor politice, văzute dela Moscova - unde Dl. Gafencu era Ministrul României - istorie care îmbrăţişează perioada 1939-1941.- Caracterul lucrării nu lasă să se întrevadă caracterul activităţii de mai târziu a D-lui Gafencu.-

In vara aceluiaş an 1945, Ministerul de Externe a procedat la rechemarea din străinătate a unei serii de funcţionari numiţi în timpul ministeriatelor Buzeşti-Vişoianu, dar cari erau cunoscuţi ca fiind prieteni ai D-lui Pogoneanu (Coste, G. Anastasiu etc.).- Cei în cauză nu au executat ordinul primit şi, în loc de a se întoarce în Ţară, s'au alăturat D-lui Gafencu, care, între timp, începuse să publice - în special în presa elveţiană - articole şi interwiew-uri cari aveau, de data aceasta, un caracter categoric tendenţios în prezentarea situaţiei politice din România şi din Răsăritul Europei.- În fond aceste articole şi interwiew-uri conţineau critici la adresa regimului instaurat în ţară la 6 Martie 1945, precum şi la adresa politicei Uniunii Sovietice.-

Tot în vara aceluiaş an 1945, Dl. Pogoneanu a fost trecut în cadrul disponibil al Ministerului, şi odată cu această măsură, au fost înlocuiţi funcţionarii Cabinetului şi au fost efectuate rechemările menţionate mai sus.- Dl. Pogoneanu a aprobat şi chiar a sfătuit pe cei rechemaţi să rămână în străinătate lucru ce-l ştiu din cele ce-mi spunea D-sa.- Dânsul mi-a mai spus că este necesar ca cei rechmeaţi să rămână în străinătate, spre a lucra în vederea unei acţiuni inspirată de P.N.T.-

./.

Era prima oară când luam cunoştinţă de constituire şi organizarea în străinătate a unui grup dirijat de P.N.T.-

In legătură cu constituirea acestei acţiuni, atât în străinătate cât şi în cadrul Ministerului de Externe, menţionez că, la acea dată se creiase un curent de a taxa drept " colaboraţionist " pe orice funcţionar al Ministerului care - şi vedea regulat de serviciu, în cadrul noui administraţii a regimului instaurat la 6 Martie 1945.- Calificarea de mai sus - pe care am auzit-o în special dela D-nii Barbu şi Camil Demetrescu - era făcută în scopul de a critica şi de a ontimida pe cei rămaşi în slujba Statului.-

(Ulterior, am auzit aceiaşi calificare din gura membrilor grupului Gafencu, Cretzianu, aflaţi la Paris în timpul Conferinţei de Pace din vara anului 1946).-

Cristalizarea acestei mişcări - atât ca organizare cât şi ca, activitate - s'a făcut odată cu refuzul D-lui Cretzianu de a se înapoia în ţară, (Noembrie - Decembrie 1945) şi plecarea D-sale dela Ankara (respectiv Istanbul) la Berna.

Incepând dela această dată, poziţia din jurul D-lui Gafencu, şi chiar a D-sale se întăreşte atât prin aparatul D-lui Cretzianu personal cât şi prin acela a celor ce-l însoţeau pe acesta din urmă (Emil Ciurea şi Dim. Popescu).-

In primele luni ale anului 1946, mişcarea şi-a sporit membrii cu alţi funcţionari cari au refuzat să se întoarcă Brutus Coste, Aristide Burillianu, Liviu Pop (acesta din urmă s'a raliat în toamna anului 1946).-

Tot în anul 1946 s'a produs refuzul D-lui Cretzianu de a vira la ordinul Legaţiei dela Berna fondul de 6.000.000 franci elveţieni, ce-i fusese pus la dispoziţie de foatul Ministru Vişoianu în ultimele zile ale Ministeriatului său.- Faţă de acest refuz Ministerul de Externe s'a văzut nevoit să intenteze împotriva D-lui Cretzianu, mai întâi, o acţiune în faţa instanţelor elveţiene - pentru a obţine blocarea şi restituirea sumei de mai sus - iar mai apoi o altă acţiune penală în faţa instanţelor româneşti.-Cu prilejul acestor procese am aflat dela Dl. Pogoneanu şi dela Dl. Roiu că fondul în chestiune fusese destinat de Dl. Vişoianu tocmai în vederea finanţării unei acţiuni din străinătate tinzând la răsturnarea regimului democrat instaurat în ţară la 6 Martie 1945.-

După cum am arătat mai sus, de constituirea acestei acţiuni - atât în ţară cât şi în străinătate - am luat cunoştinţă, în mod progresiv, în măsura în care s'au produs aceste

evenimente, iar cunoştinţa integrală a acţiunei am avut-o - după cum am arătat în declaraţiunile mele anterioare - după înapoierea mea dela Paris (Noembrie 1946).- Reîntors în ţară, am aflat de plecarea în străinătate a D-lor Buzeşti şi Vişoianu cari - după cum mi-a arătat Dl. Roiu - trebuiau să se ralieze şi ei acestei acţiunu.-

Odată gruparea Gafencu-Cretzianu - Vişoianu-Buzeşti realizată, activitatea ei s'a conturat în mod precis, devenind din ce în ce mai dinamică.-

Activitatea ei-cunoscută de mine- constă din :

a/. Articole şi interwiew-uri acordate în special de Dl. Gafencu presei străine (elveţiană şi franceză).- Menţionez că, în primăvara acestui an (1947) Dl. Roiu mi-a spus că Dl. Buzeşti a acordat unui ziar elveţian un interwiew foarte violent care i-ar putea atrage chiar expulzarea.-

b/. Conferinţa ţinută de Dl. Gafencu :

Cunosc din telegramele oficiale primite la Ministerul de Externe faptul că Dl. Gafencu a ţinut la Londra 1-2 prelegeri despre diverse chestiuni actuale de politică externă în faţa Institutului Britanic pentru chestiunile internaţionale (Chatham House).

Despre conţinutul acestei conferinţe nu am putu avea informaţiuni, deoarece nu au fost publicate.-

c/. Contacte personale cu oameni politici, gazetari etc., avute de D-nii Gafencu, Cretzianu etc.- Cunosc - din telegrame oficiale primite la Minister - că Dl. Gafencu a avut, la Londra, întrevederi cu diverşi bărbaţi de Stat britanici, între cari şi un domn Bevin.-Stiua deasemeni - din timpul când eram la Paris, la Conferinţa Păcii - că Dl. Gafencu ţinea un contact strâns cu diverşi diplomaţi şi oameni politici pe cari îi cunoştea (D-nii Bevin-Bidault etc.) precum şi cu experţii delegaţiunilor, americană, engleză şi franceză dela Conferinţa Păcii.-

d/. In vederea Conferinţei de Pace dela Paris (1946) grupul a întocmit 2 memorii - conţinând teze diferite de cele ale Guvernului român - şi a difuzat, şi a difuzat pe tot timpul Conferinţei, diverse note informative pentru presă, cari erau puse la dispoziţia ziariştilor prin intermediul biroului de legătură cu presa ce funcţiona pe lângă Conferinţa Pţcii.-

Accesul grupării Gafencu-Cretzianu la Conferinţă : bilete de intrare pentru câţiva membrii ai grupărei

./.

legitimaţii,etc.,se datorează relaţiunilor personale ale D-lui Gafencu.-

Toate aceste manifestări - dacă au avut de scop ca,în mod permanent,să înfăţişeze opiniei publice din străinătate regimul din ţară ca fiind un regim nepopular,deformând realitatea şi criticând realizările sale - la Conferinţa de Pace,a folosit prilejul pentru a duce o acţiune directă de răsturnare a tezei oficială prezentată de Guvern,căutând să supună punctul de vedere pe care l-au prezentat în cele două memorii depuse la birourile Conferinţei.-

In tot timpul Conferinţei de Pace,gruparea Gafencu-Cretzianu - a publicat sau inspirat articole de presă,prin cari s'a dus o campanie de ponegrire şi discreditare atât a regimului din ţară cât şi a punctului de vedere susţinut la Conferinţă de către Delegaţia României.-

In ce priveşte manifestările publicistice,la cari mă refer în această declaraţie am luat cunoştinţă de cele mai multe din articolele,interwiew-urile etc.,menţionate prin lectura lor : în Ţară ele îmi erau date de Dl.Roiu iar în străinătate (la Conferinţa Păcii),le găseam în presa străină pe care o citeam.-

In ce priveşte conferinţele ţinute de Dl.Gafencu, am luat cunoştinţă de ele din telegramele primite la Minister

Despre contactele personale ale D-lui Gafencu, am fost informat : în Ţară,de Dl.Roiu,iar în străinătate (la Conferinţa Păcii) de membrii grupării Gafencu-Cretzianu.-

Scopul final al întregei activităţi a grupului P.N.T.-ist din străinătate,condus de D-nii Gafencu,Cretzianu, Vişoianu,era,în esenţă,a determina răsturnarea regimului, instaurat în ţară la 6 Martie 1945,printr'o intervenţie străină(anglo-americană) şi ne-excluzându-se chiar intervenţia armată.-Acest fapt l-am arătat şi în declaraţiunile mele anterioare,şi am aflat despre el atât dela D-nii Pogoneanu, Roiu şi Grigore Buzeşti,cât şi dela membrii grupării Gafencu-Cretzianu întâlniţi la Paris : Coste,Ciurea,Curilltianu.-

Pentru susţinerea campaniei dusă în străinătate, grupul primea materialul documentar şi informativ,de care aveau nevoie,dela Dl.Pogoneanu,prin mijlocirea Misiunilor americană şi britanică din Bucureşti,cu cari se găseau într'o strânsă şi permanentă legătură.-

.//.

Materialul primit din ţară de grupul din străinătate era destinat - în afară de scopuri de publicitate - să fie comunicat (predat) Guvernelor Tărilor unde grupul urmărea să creieze sau să întreţină un curent de opinie conform vederilor sale, adică ostil regimului şi guvernului ţării.-

In această privinţă ştiu că, la început, sub formă de scrisori - cari erau anexate memoriile remise anglo-americanilor în trecere prin Bucureşti (Pepper, Ethridge), piese confidenţiale, ca anexele secrete ale acordurilor economice romăno-sovietice etc. - mai târziu legăturile între D-nii Pogoneanu şi grupul din străinătate a luat o formă perfecţionată, adică s'a transformat într'un fel de buletin trimis regulat care conţinea - din cele ce-mi spunea Dl. Roiu : extrase din presa română, informaţiuni din Minister, acte confidenţiale pe cari le obţinea (texte de acorduri etc, menţionate de mine în declaraţiunile mele anterioare), instrucţiuni şi directive din partea P.N.T.-Maniu.-

Toate acestea erau trimise în dublu exemplar - prin misiunile britanică şi americană din Bucureşti - atât Dlui Gafencu (în Europa) cât şi Dlui Cretzianu (în America) (Se mai trimitea Dlui G. Anastasiu (la Berna) extrasele de presă menţionate mai sus).-

Toate acestea foloseau Dlor Gafencu şi Cretzianu pentru a informa cercurile străine oficiale cu care se găseau în legătură.-

In această privinţă, menţionez că, în urma activităţii desfăşurate de Dl. Cretzianu pe lângă Departamentul de Stat american, D-Sa a încercat să fie audiat de Comisiunea Senatorială pentru Afacerile Străine, cu prilejul luării în discuţie, în vederea ratificării, a Tratatului de pace cu România, semnat la Paris la 10 Februarie 1947. Audierea Dlui Cretzianu a fost respinsă oficial în baza unei legi care opreşte xomapriţia în Senat a unui cetăţean străin.-

Cu toate acestea, chiar dacă, formal Dl. Cretzianu nu a fost audiat, totuşi D-Sa a avut prilejul de a expune punctul de vedere al grupului Gafencu-Vişoianu-Buzeşti în convorbirile ce le-a avut, cu titlu particular, cu oamenii de Stat americani, rezultând totodată, în mod evident, atât existenţa legăturilor ce întreţine cât şi scopurilor urmărite

Asupra legăturei grupului Gafencu-Cretzianu - Vişoianu cu grupul din ţară, din jurul Dlui Pogoneanu, precum

şi dependenţa directă a acestora de directivele şi conducerea P.N.T.-Maniu, am fost deplin edificat în vara anului 1946 când, aflându-mă la Paris, Dl. Coste m'a rugat să cer din partea celor din străinătate, Dlor Buzeşti şi Pogoneanu ca Dl. Gafencu să fie consacrat de Dl. Maniu ca şef al grupului P.N.T. din străinătate.-

Coroborând aceasta cu mesagiul ce a voit să-mi dea Dl. Camil Demetrescu, din partea Dlui Maniu, către Dl. Bianu, dela Londra (August 1946), am putut stabili, în mod precis, că activitatea grupului din străinătate exprima directivele date de P.N.T. - Maniu.-

După cum am arătat în declaraţiunile mele anterioare, permanenţa legăturei între grupul din străinătate şi P.N.T. - Maniu o asigura Dl. Pogoneanu prin misiunile britanică şi americană cari, în circuitul de transmiteri, în mod fatal, erau ţinute la curent, luând cunoştinţă, şi prin acest mijloc, de informaţiunile şi documentele trimise în străinătate sau primite din străinătate.-

Mai târziu, grupul P.N.T. din Europa (Dnii Gafencu, Tillea etc.) a fost întărit prin trimiterea de către P.N.T. a Dlor Buzeşti şi Vişoianu pentru ca, prin tentativa de plecare a vice-preşedintelui P.N.T., Dl. I. Mihalache, cu grupul ce-l însoţea, să se alcătuiască un guvern P.N.T. în exil.-

Asupra permanenţei de lucru şi a mandatului ce-l îndeplinea în străinătate Dl. Gafencu, menţionează că aflându-mă la Paris, Dl. Coste mi-a spus că Dl. Gafencu a întocmit un raport asupra situaţiei politice şi a desfăşurărei conferinţei de pace, raport pe care-l va trimite Dlui Maniu.-

Tot din discuţiuni avute cu membri ai grupului Gafencu-Cretzianu, la Paris, am aflat că Dl. Cretzianu va justifica - atunci când va socoti dânsul că trebue să o facă - modul cum a cheltuit suma de franci elveţieni de care a dispus din fondul de 6 milioane fr.elv. şi din care grupul din străinătate îşi asigura existenţa şi posibilităţile de lucru.

Aceasta îmi este declaraţia pe care am dat-o liber şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi pe care o susţin.-

8 Octombrie 1947

/ss/ Emil Oprişanu

.//.

Adaug că un element care limitează grupul Gafencu - Cretzianu - Vişoianu şi ceilalţi, este faptul că subscrierile regulate din fondul de 6.000.000 fr. elv. sunt rezervate unui număr restrâns de favoriţi (după ştiinţa mea Dnii:Coste,G. Anastasiu, Titu Pogonaanu, Emil Ciurea, Dim. Popescu) fapt de care mi-am dat seama pe timpul cât am stat la Paris cu ocazia conferinţei de pace.

8 Octombrie 1947.

/ss/ Emil Oprişanu

00552

15

00553

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISAN, domiciliat în str. Argentina Nr.38, în vârstă de 41 ani, declar că de când sunt funcţionar de stat, în calitate de consilier de Legaţie la Ministerul Afacerilor Străine - mi-am respectat angajamentul luat prin jurământul ce am prestat la intrarea mea în funcţiune, şi nu am să-mi reproşez niciun act împotriva onoarei mele de funcţionar al Statului Român.

Prezenta, o declar, o susţin şi o semnez.

Dată astăzi 19 August 1947

ss. Emil Oprişan

=14

Dată în fața noastră azi 19 August 1947
Com. Sef.
[illegible]

00554

Declarațiune

Subsemnatul Emil Oprișanu, domiciliat în str. Argentina No 38, în vârstă de 41 ani, declar că, de când sunt funcționar de Stat – în calitate de consilier de legațiune la Ministerul Afacerilor Străine – mi-am respectat angajamentul luat prin jurământul ce am prestat la intrarea mea în funcțiune, și nu am să-mi reproșez nici un act împotriva onoarei mele de funcționar al Statului român.

Prezenta o declar, o susțin și o semnez.

Dată azi 19 August 1947 ora

Emil Oprișanu

13

00555

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISAN, in vârstă de 41 ani domiciliat in str. Argentina nr. 38, declar următoarele :

Sunt născut in ziua de 8 Septembrie 1906 in orasul Buzău din părinti : Cpt. de marină EMIL OPRISANU-originar din Iasi si MARIA OPRISANU născută ALEXANDRESCU originară din Buzău.-

La câteva luni după nastere, părinti m'au luat cu ei in comuna Chilia Veche unde tatăl meu comanda o unitate de marină.-

Ulterior, ne-am mutat la Galati, str. Sf. Dumitru, unde am locuint până in anul, cred, 1912, când tatăl meu a fost mutat la Constanta.-

Clasele primare le-am făcut la Constanta cl. I si a II-a in casă, dând examenile la Scoala de Stat nr. 1 cl. III-a am făcut-o la Scoala de Stat condusă de invătătorul Stăcescu.-

Din cauza războiului, am fost evacuati si ne-am stabilit la Galati care refugiati ce am putut salva foarte putin din avutul lor - întâi la fratele tatălui meu - Lt. cdor. de marină ALEXANDRU OPRISANU str. Mavromse nr. 79 - apoi in str. Traian, str. Mare colt cu strada Pastramă si in fine in strada Eliade Rădulescu nr. 6 unde am locuit până in anul 1927 când, impreună cu părintii m'am mutat la Bucuresti.-

Clasa IV-a primară am făcut-o in particular dând examenile la Scoala de Stat condusă de prof. Pasa.-Deasemeni am făcut in casă clasa III-a de liceu dând examenile de absolvire in fata unei comisi a liceului V Alexandri, de sub presidentia Dlui profesor Frătilă.-

Cursurile liceale le-am urmat la liceul V Alexandri dela clasa II până la clasa VIII-a bacalauriatul pe care l-am trecut in sesiunea de toamnă a anului 1925 / in ses. de vară nu m'am putut prezenta intrucât fusese bolnav de febră tifoidă si de plorezie concomitentă / Fiind extrem de slăbit anul 1926 l-am petrecut in familie pentru a mă restabili.-

./.

19

In vara anului 1927 am dat la Fac. de Drept din Bucuresti examenele de fini de an pentru anul I, continând regulat inscriptiunile si examenile, terminând ciclul de 3 ani in anul 1930, prin obtinerea licentei. M'am inscris la cursurile Directiune de Doctorat politic - Economic-trecând cu succes examenele anului I.si II.

In timpul cât am fost student, nu am fost inscris in nici o societatea studentească şi nici nu club sportiv, in nici un partid sau organizatie politică şi in general, nu am frecventat cercuri studentesti de nici un fel.

Am dus o viaţă de student foarte modest, ca fiu al unui militar pensionar-

In luna Oct.1932, am dat concursul de admitere in Corpul Diplomatic, fiind primit primul dintr'o serie de trei / Costa, Cantemir/ din circa 20 de acndidati admişi la oral.

Numirea mea a fost făcută pe data de 1 Aprilie 1933, intârzierea datorindu-se unor motive bugetare xx/lipsă de locuiri//

Am fost nu,it atasat de legatiune si am făcut stagiul in următoarele servicii din Minister: Arhive /sef Dl.consul General Tiulescu/ ,Registratură şi Expediţie / + Sef Consul General Stefan Popescu/, Contabilitate /Director M.Ispasu/ Cancelaria, Administrativă si Judiciară /Director + Ministru Plenipotentiar Bilciurescu secondat de Ministru Plenipodeţia Vlădoianu si de Consul General T.Trifu/, Protocol /Ministru Pl.G.Grigorcea şi N.Dianu,/, Politică / Director Ministru Pl.A.Cretzeanu, Director Adj.Radu Crutzescu, am lucrat cel mai mult timp la Directiunea Politică, în Sectiunea "Societăţii Natiunilor Unite" condusă de-pe atunci-Consilier de Leg.Victor Bradeţeanu, iar după plecarea sa in străinătate, am rămas definitiv conducătorul sectiunei.-

In anul 1935, am dat teze pentru examenul de secretar de Leg.cl.III.si deabea peste câteva luni am dat examenul oral în faţa unei comisiuni compusă din domnii: N.Titulescu Ministru de Externe titular, M.Arion Ministru Pl., Secretar G-ral M.Raicoviceanu, avocat membru in Consiliul Juridic şi nu-mi reamintescxbine, Dl.Al.Cretzianu, Ministru Pl.Director Politic.-

Ordinea clasificării a fost urmptoarea: Costa si Cantemir - ex - aeguo I., Oprişanu II.

Mentionez că la admiterea ca atasat, Ministru in functiune era Dl.Al.Vaida Voivod si Subsecretar de Stat Dl.Grigore Gafencu.-

In urma examenului, am fost înaintat la gradul de secretar

./.

de legatiune cl.III.si transferat in aceasta calitate pe lângă legatiunea noastră dela Ancara pe data de 1 Iulie 1936,.Fiind nevoit a-mi pregăti succesorul,am plecat deabea la 12/13 Oct.1936 - şi după o scurtă şedere la Istambul - resedinta de vară a legatiei - m'am prezentat la legatiune - la Ancara - la 27 sau 28 Oct.1936.Seful meu a fost,timp de circa 1-2 luni Dl.Ministru Eugen Filoti care in cursul lunei Decembrie 1936,a fost transferat la Atena.Legatiunea a rămas condusă de Dl.Consilier C.Marinescu Eliad până la sosirea noului titular Dl.Ministru Al.Télémague /cred Ianuarie 1937/.-

Pe lângă legatiune erau atasati din partea altor departamente următorii: Col.Ion Gheorghe,ulterior Ministru la Berlin/ Atasat Militar Consilier de Presă Ion Drăgan şi Consilier Economic /+/ N.Mănescu.Primii doi locuiau la Istambul iar ultimul avea x resedinţa la Atena,unde era deasemeni acreditat.-

Am stat la Ancara până la 1 sau 2 Aprilie 1937,când am plecat,fiind transferat la cererea mea,intr'un alt post /Belgrad/ întrucât nu puteam suporta clima urcată,atitudinea si lipsa de iod din admosferă.

Am plecat dela Ancara la 3 Aprilie 1937,şi m'am oprit câteva zile la Bucureşti,pentru spre a sta cu părintii mei

Trebue să mentionez,că acest prilej,că am obtinut transferarea dela Ancara la Belgrad,deşi Dl.Cretzeanu care venise la Ancara impreună cu Ministru de Externe Victor Antonescu in vizită oficială.-

M'am prezentat la Belgrad la legatiune in Vinerea Paştilor 1937.Seful Legatiuni era Dl.Ministru Pl.Victor Cădere Prim Secretar Emanoil Kriutensky,consul Dumitrie Tara Lungă diurnist la Consulat Petre Stan,Ataşat Comercial George Gheorghiu,secretarul său Sterian Spirescu /+/referent cultural Dr.Ath.Popovici /Dir.Sc.Normale din Timisoara/ acum pensionar,atasat de presă Gh.Hârsu,secretar diurnist de presă Petre Gârbov,atasat militar Col.Gh.Teodorescu,secretar P.Băin /Sub.Of.De Administratie,actualmente in M.St.M./ Cancelarul Legatiei:Petre Ionescu /acum la Istambul,Consul Gral.Geraud /A mai fost la un moment dat Dl.Octavian Manu despre care ştiu că în 1943,a suferit o condamnatiune disciplinară pentru o contrabadă care ar fi făcut-o in Elvetia /cu devize/

./.

27

In lunile de Iulie si August, subsemnatul am condus efertiv următoarele servicii ale legatiunii: Sectia Diplomatică, Consularea economică si la presă, intrucât Dl. Cădere Blad, Dl. Krumpeschi in concediu iar ceilalţi şefi ai serviciilor citate deasemeni in concediu.

La Oct. 1937, Dl. Ministru Cădere, văzându-mă surmenat m'a detasat /temporal la Consulatul nostru de carieră dela Skoplije /Macedonia/ spre a tine locul titularului care era bolnav in ţară unde a şi murit dealminteri peste 2-3 luni /George Papazi/. Am functionat la consulat până la 9 sau lo Ianuarie 1938, când am fost rechemat urgent la Belgrad unde urma să treacă M.S. Voivodul Mihai în drum spre ţară., venind dela Atena si unde trebuia să sosească in vizită oficială Ministru de Externe român / cred că Dl Istrate Micescu/.

Am rămas ca secretar al legatiunie si am fost avansat la Belgrad secretar de legatiune cl. II la 1 Aprilie 1938.-

Intre timp, Dl. ministru Cădere a părăsit conducerea Legatiei, fiind numit Rezident Regal la Galati. Legatiunea a rămas sub conducerea Dlui Consilier de leg. Dan Gelescu.-

Pentru a satisface conditiunile nouei Legati de organizare a Ministerului Afacerilor Străine/ prinzând obligativitatea unui stagiu consular pentru diplomati/ si dorind a activa ca sef de oficiu intr'un post a cărui activitate politică se desemna din ce in ce mai interesantă, am cerut să fiu numit titular al Consulatului dela Skoplze. Ministerul m'a numit in această calitate/gerant/, cred că in cursul lunei Iulie 1938 insă nu mi-am putut lua postul in primire decât la 17 sau 18 Septembrie 1938, ulterior, ministerul mi-a acordat calitatea de Titular, brevetul consular / Patenta/.-

Personalul Consulatului : Vasil Buşă interpret diurnist, apoi bugetar, Vanghele Pasima, om de serviciu.-

In timpul cât am functionat in acest post 1938-1942, am cunoscut următorii colegi dela oficiile consulare străine : <u>Franta</u> Consul H. GUYS, cancelar Nandelsted/ves alb, posp Nausen/ <u>Italia</u> Consul Laorca, apoi..... R Venturini, cancelar Rosa, sevetar, consular albanez, Kokelaru, <u>Albania</u> : Consul Gl. Sermet Djadjouli, apoi un altul al cărui nume nu-mi remintesc. Belgia/onorfic/ : D de Chochi Danermaca /onorific/ Patrnogitch ; Anglia/ intâi W.A. Thomas,

./.

2.6

apoi Ralph Parker, fost corespondent de presă pentru ascitate Press si /poste/ " Times" la Belgrad.- Germania mai intâi H von Troll- Obergfell iar apoi un bătrân al cărui numi imi scapă. Austria / onorific/ W Steiger, consul, Dürrgl, vice - consul, fost ofâter de marină. Consulatul austriac se află la crica lo-12 km de Etcoplie, la Directia minelor de chrom dela Radusa/?/ la Hanrijevo Turcia consul Savfet Urfi Betin, mutat ulterior /1941/ la Belgrad.- Grecia Ath. Halkiopoulos /+/ consul ,urmat de un altul al cărui nu mi-l reamintesc dar care stiu că a fost ridicat in Aprilie 1941 de trupele germane si dus in Grecia.

Dintre localnici am freqventat aproape exclusiv colonia românească locală / cetăţeni ..../ si mentionez dintre acestia români familile George si Chiru Papatheodosie, farmacist Iancu Scodoreanu si alti.-

La 24 Februarie /?/ 1939 m'am căsătorit la Bucuresti cu Domana Valeria Bădilă, de profesiunea farmacistă născută in 1912 . La Skaptia, in ziua de 2o Noembrie 194o, mi s'a născut primul copil, Emil-George- Nicolae, botezat de Dl George Papatneodna .-

Problemele urmărite de mine in perioada 1938-1942 au fost următoarele :

a.- chestiuni interne : situaţia unitătilor etnice din Macedonia, activitatea partidelor, miscarea comunistă.-

b.- Chestiuni externe: miscarea macedoneană din Bulgaria, miscarea Vancio Mihailof, actiunea consulatului Italiei, activitatea agentilor germani si englezi.-

c.- chestiuni militare: pregătirea militară a teritoriului, in perioada 1939-4

d.- necisitatea românească, ingrijirea proprietări românesti, vizitarea si cunoasterea coloniilor românesti

In indeplinirea misiunei mele la Skordan, am avut detatsat in calitate de cancelar / onorific/ pe Dl. Pandele Petresincu, in prezent interpret al serviciului Ministerului Afacerilor străine.-

./.

In luna Mai 1942 am fost rechemat in interesul serviciului ; in Administratia Centrală a Ministerului si după o amânare de circa 3o zile-necesară pentru predarea serviciului si punerea in temă a inlocuitorului meu/ dl. consul Mircea Perianu/- am sosit in Tară in jurul datei de 18 Iulie 1942,fiind repartizat cu serviciul la Directiunea Politică.Dir. Politică era condusă efectiv de Dl. ministru pl. M. ...., in calitate de Director.adjunct, in timp ce nominal, directorul ei era Dl. G Davilescu, Secretarul general al Ministerului.-

După câte imi pot reaminti,am avut următoarele insărcinări 1.- corespondentă curentă la sectiunea ungară, 2.- sistematizarea pe fise a argumentelor rechizitionate maghiare si a actiunei politice si diplomatice, iredentistă 3.- rezumarea celor 2o ani /192o-194o in relatiunile mele româno-bulgarea.4.- reorganizarea arhivei politicie. 5.- studiul lucrărilor pregătitoare de evacuare di dispersare a arhivelor. In această ultimă materie,contributia mea o făceam de a stabili modelul legi de evacuare,.............

Colegi cu care am fost in contact mai strâns in această perioadă,Mircea Moschino, Gion Emanuel Buznea, Titu Pogoneanu, Mircea Stroe si alti colegi ale căror nume imi scapă.- Contactele la care mă refer sunt acele de serviciu,ne implicându relatiuni de prietenie intimă.-

Colegi din această directie : Cabinet V. Pogoneanu Roiu, Skeleti, Solomor, Nicolae Georgescu, Motaş , Maxim, Ciurea, Camil Demetrescu si poate incă 1 sau 2 despre cari nu-mi aduc aminte. Dintre cei de mai sus, singurul cu care eram in legături de prietenie, de mai multă vreme, era Victor Rădulescu Pogoneanu pe care-l cunosc incă dela concursul de ataşati din 1932.-

Colegi din alte directii Sectia ungară : Marcel Cintu / Soc lev/, Mircea Vasiliu / sect. leg/, Telemac Dan /sef de serv/, Mircea Popescu/ secr. de Leg./ Micu / consul gl/ A. Bacianu / min. pl./, George Duma / pe atunci consilier de legatiune/ Cu toti acestia am avut legături de coleagilitate in serviciu. Am vizitat macasă numai pe Mircea Vasiliu care m'a invitat de 2 ori. Sectia Dunărei E Rossi/ consul Gl./ I Magheru / consilier de leg/, F Mironescu / atasat de leg/. Cu acestia eram in legături de coleagilitate in serviciu.-

Am lucat in continu la Directiunea Politică, dela sosirea mea in tară / 18 VII. 1942/ până la evacuarea minis-

./.

terului si dispersarea serviciilor / 7 IV.1944/. In cursul lunei Aprilie Dir. politică a fost instalată la Snagov iar subsemnatul am rămas voluntar in Bucuresti asigurând un fel de permanentă, tin timpul zilei, la minister.-

M'am prezentat la serviciu atunci când lucrul in birou a putut fi reluat in normal prin introducerea functionarilo dela Băile Herculane si aducerea unei părti din arhive.-

Mi-aduc aminte că Ministerul era instalat la etajele IV si V din blocul U.G.I.R. Ministru de externe era Dl Niculescu Buzesti, apoi Visoianu, secretar general, mai intâi C Davidescu, apoi E. Filoti, apoi V Stoica Director politic Dl Diu Buzdugan, apoi V Stoica.-

In primăvara anului 1945 / cred Februarie/ a fost infințată, in cadrul Ministerului , continuarea pentru studiul problemelor Păcii si pregătirea documentatiei destinată a fi folosită la Conferintă de delegatia românească . Am fost numit, dela inceput, secretar al acestei comisiunipăstrându-mi locul in. Dir. Politică.-

Prin luna Mai sau Iunie 1945, mi-am instalat un bir personal de lucru in camera nr. 24o etj. II din localul din Piata Victoriei ai am inceput aci să lucrez la diverse probleme inscrise in agenda Comisiunei problema generală a xxxxxxxxxx schimbului de populatie români de peste hotare / lucrare care mi-a luat circa 3-4 sau chiar 5 luni de cercetări /, adunarea materialului cartografic/ministerul neavând un serviciu cartografic, l-am creat subsemnatul, Complectarea documentatiei statistice de orice fel privitoare la Teritoriul Tării, tinea la zi procesele verbale ale sedintelor comisiunei si executarea hotărârilor etc.-

Din xxxxxxx prima formatiune a Comisiunei am făcut parte Domnii :

C. Visoianu

Davidescu

Buzesti

V. Pogoneanu

Scillard

S Maniulă insotit uneori de A. Golopentia secretar E. Oprisanu.-

Ulterior am fost numit un al doilea sexretar in persoana Dlui Secrt. de leg. ROIU.-

Lucrările propriu zise au fost efectuate de un birou de lucru condus de Dl. xxxx ministru Filoti.-

./.

Lucrările au fost efectuate de următorii : Dnii Filoti, Câmpeanu, Pâclişanu, Buznea, Mironescu, Oprisan/ajutat de Abeleanu, P Ionescu si o echiă de cartografi.-

In afară de lucrările speciale ale Comisiunei, subsemnatul am intocmit 2 lucrări din proprie intiativă si fără stiinta Dlui ministru Filotii.-

Prima este memoriul relativ la Cadrilater, lucrare făcută din prprie initiativă pentru asociatia evacuatilor din Cadrilater. Ideia mi-a venit citind proectul de memoriu ce-mi fusese adus spre citire de Dl. Tascu Pucerea si care nu ar fi putut folosit ca memoriu diplomatic prin redactarea si continutul lui.

Lucrarea care curpindea circa 5o pagini a fost multiplicată in limba franceză si engleză,- la un aparat Ghesteinăr la minister. Scrierea matritelor si reproducerea au fost făcute in urma dispozitiunilor mele. Tirajul total a fost de aproximativ 6o exemplare in fiecare linie. Distributia exemplarelor: Academia Română , Asociatia evacuatilor din Cadrilater / un număr de exemplare care a fost remis de această misiunilor diplomatice din Bucuresti si trimis tot de ea,cu adresă, Ministerului de Externe /.- Circa 2o exemplare trimise de mine Dlui Ambasador Stoica spre a fi difuzate la Paris,un stoc a fost trimis de mine la Paris si trimis secretariatului conferintei de pace prin Dra. Ralett - la cererea mea - am mai luat un stoc de circa lo exemplare cu mine dar nu-mi reamintesc exact distributia lor/ un exemplar emis unei corespondent al serviciului românesc dela B.B.C.-Londra - cred că se numea Cristea,crica 5 exemplare remise de mine Dlui Ar. Burileanu si alte câteva exemplare despre care nu-mi reamintesc/,remise de mine personal : Dlui V. Pogoneanu,Dlui Creteanu,Dlui Horia Grigorescu.-

A doua lucrare este o analiză a texelor,istorice,etnografice,antropologice,linguistice, politice etc.emise de savanti rusi,americani si francezi,referitoare la Basarabia la moldoveni.- Lucrarea a circa lo pagini scrise la masină in număr de circa 8 exemplare care au fost distribuite după cum urmează : câte un exemplar transmis misiunilor americane şi birtanică prin Dl. Roiu,un exemplar trimis Dlui minstru Cretzeanu,un exemplar Dlui V Pogoneanu- care mi l-a restituit si pe care l-am trimis Academiei prin Dl. consul Lăzărescu, un exemplar in păstrarea mea,in dulapul de lemn din biroul meu dela minister.

./.

Tot in această perioadă am trimis Dlui Cretzeanu la Ankara un plic continând : cele cinci memorii ale comisiunei păcii , lucrarea despre Dunăre Dlui Secretar de legatie Mironescu,referatele mele despre problema schimbului de populatie,câteva hărti ale României : etnografică Langhans, Gurile Dunării 1/200.000,lucrarea mentionată mai sus despre Basarabia, toate acestea insotite de o scrisoare. Plicul l-am incredintat Dlui secretar de legatie C Dimitriu care mergea in post.

Mentionez că am divortat de prima sotie in toamna anului 1944 si m'am recăsătorit la 4 Ianuarie 1945,cu Dra Elisabeta Grecescu- originară din Giurgiu- profesoară de limba italiană la liceul de fete " Regina Maria" si interpre de limba italiană la Ministerul Afacerilor Străine.-

In vara anului 1945,Dl V Pogoneanu a fost indepărtat din functiunea de director al cabinetului si cifrului si in locul dsale a fost numit Dl Victor Brabeteanu,ministru plenipontentiar,care mi-a oferit să-i fiu director adjunct la cabinet şi cifru,păstrându-mi atributiunile cele le avea in calitate de secretar al comisiunei păcii. Am acceptat si am indeplinit o vastă functiune până in luna Ianuarie 1947 când am fost transferat in acea calitate de director adjunct, dela cabinet şi cifru la directia politică.-

Intre timp,August, Noembrie 1946 ,am fost la Paris in misiune oficială,in calitate de secretar general al Delegatiunei române la Conferinta de Pace. După sfârsitul lucrărilor conferintei adică primele zile ale lunei Octombrie 1946,am obtinut dela Dl. vice presedinte Tătărăscu o permisiune de trei săptămâni pe care am petrecut-o la Paris. Am plecat spre tară la 3 Noembrie 1946 ca si ceilalti delegati,am fost insotit la Paris de sotia mea .-

La diviziunea politicămi-am continuatactivitatea până la 25 Iulie 1947 când mi-am inceput concediul,intrerupt intre 5 August şi 18 August spre a pune la punct unele lucrări privitoare la frontierele Tărei.-

Aceasta este declaratia pe care o dau,d sustin si o semnez.-

26 August 1947.-

/ss/ Emil Oprisan.

21

00565

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Emil Aprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina nr. 38, declar următoarele:

Sunt născut în ziua de 8 septembrie 1906 în orașul (Buzău) din părinți: Căpitan de marină Emil Aprișanu – originar din Iași – și Maria Aprișanu născută Alexandrescu – originară din Buzău.

La câteva luni după naștere, părinții m'au luat cu ei în Comuna Chilia Veche unde tatăl meu comanda o unitate de marină.

Ulterior, ne-am mutat la Galați, în str. Sf. Dumitru, unde am locuit până în anul, cred, 1912, când tatăl meu a fost mutat la Constanța.

Clasele primare le-am făcut la Constanța: cl. I și a II-a – în casă, dând examenele la școala de Stat Nr. 1. Cl. III am făcut la școala de Stat condusă de Inst. Stăcescu.

Din cauza războiului, am fost evacuați și ne-am stabilit la Galați – ca refugiați ce am putut salva foarte puțin din avutul lor – întâi la fratele tatălui meu – Lt.-Cdor de marină Alex. Aprișanu – str. Mavromol Nr. 79 –, apoi în str. Traian, str. Mare colț cu str. Pastramă, și în fine la str. Heliade Rădulescu Nr. 6 unde am locuit până în anul 1927 când, împreună cu părinții, m'am mutat la București.

Cl. IV-a primară am făcut-o în particular, dând examenele la Școala de Stat condusă de prof. Pașa. Deasemeni, am făcut în casă cl. I-a de liceu, dând examenul de absolvire în fața unei Comisiuni a liceului V.A. Alexandri, de sub prezidenția Dlui. Prof. Frățilă.

Emil Aprișanu

Cursurile liceale le-am urmat la Liceul V. Alexandri, dela cl. II-a până la cl. VIII-a și Bacalaureatul pe care l-am trecut în sesiunea de Toamnă a anului 1925 (în ses. de vară nu m'am putut prezenta întrucât fusesem bolnav de febră tifoidă și de pleurezie concomitentă). Fiind extrem de slăbit, anul 1926 l-am petrecut în familie spre a mă restabili.

În vara anului 1927 am dat la Fac. de Drept din București examenele de iunie ce am pentru anul I, continuând regulat inscripțiunile și examenele, terminând ciclul de 3 ani în anul 1930 prin obținerea licenței. M'am înscris la cursurile secțiunei de doctorat politic-economic, trecând cu succes examenele anului I și II.

În timpul cât am fost student, nu am fost înscris în nici o societate studențească, în nici un club sportiv, în nici un partid sau organizație politică și, în general, nu am frequentat cercuri studențești de nici un fel.

Am dus o viață de student foarte modest, ca fiu al unui militar pensionar.

În luna Octombrie 1932, am dat ~~examen~~ concurs de admitere în corpul diplomatic, fiind primit primul dintr'o serie de 3 (Costea, Cantemir) din circa 20 candidați admiși la oral.

Numirea mea a fost făcută pe data 1 Aprilie 1933, întârzierea datorindu-se unor motive bugetare (lipsă de locuri).

~~Am~~ fost numit ca Atașat de Legațiune și am făcut stagiu în următoarele servicii din minister: Registratură și Arhivă (Șef Dl. Consul Gral Iuliescu), Contabilitate Expediție (+ Șef Consul Gl Ștefan Popescu), Administrativă și Judiciară (Dir. (Dir. M. Ispasiu), Consulară, + ministru plenipotențiar Bilciurescu secondat de min. pl. Jeamot Vlădoianu și de Consul Gral V. Trifu), Protocol (min. pl. G. Grigorcea și N. Dianu), Politică (Dir. min. pl. A. Cretzianu, Dir.-Adj. Radu Crutzescu). Am lucrat cel mai mult timp la Direcțiunea Politică, în secțiunea "Societății Națiunilor", condusă de - pe atunci - consilier de Leg. Victor Brabețianu, iar după plecarea lui în străinătate, am rămas de-facto conducătorul secțiunei.

./.

Emil Oprișanu

20/

In anul 1935, am dat teza pentru examenul de Secretar de Legaţiune cl. IIIa şi peste câteva luni am dat examenul oral în faţa unei Comisiuni compusă din Dnii N. Titulescu, ministru de Externe titular, M. Arion, min. pl. sec. General, N. Racoviceanu, avocat, membru în consiliul juridic, şi, nu-mi reamintesc bine, Dl. Al. Cretzianu, min. pl. Director politic.

Ordinea clasificării a fost următoarea: Cote şi Cantemir = ex-aequo I, Aplişanu II.

Menţionez că la admiterea ca ataşat, ministrul în funcţiune era Dl. Al. Vaida-Voevod şi subsecretar de Stat Dl. Gr. Gafencu.

În urma examenului am fost înaintat la gradul de Secretar de Legaţiune cl. III şi transferat în această calitate pe lângă Legaţiunea noastră dela Ankara pe data de 1 Iulie 1936. Fiind nevoit a-mi pregăti succesorul, am plecat deabea la 12/13 Octombrie 1936 şi - după o scurtă şedere la Istanbul - reşedinţa de vară a Legaţiei - m'am prezentat la Legaţiune - la Ankara - la 27 sau 28 Octombrie 1936. Şeful meu a fost, timp de circa 1-2 luni Dl. ministru Eugen Filotti care în cursul lunii Decembrie 1936 a fost transferat la Atena. Legaţiunea a rămas condusă de Dl. Consilier C. Marinescu-Eliad, până la sosirea noului titular, Dl. ministru Al. Télémaque (cred Ianuarie 1937).

Pe lângă Legaţiune, erau ataşaţi, din partea altor Departamente, următorii: Colonel Ion Gheorghe (ulterior ministru la Berlin), ataşat militar, Consilier de Presă Ion Dragu, şi Consilier economic (+) N. Mănescu. Primii doi locuiau la Istanbul iar ultimul avea reşedinţa la Atena, unde era deasemeni acreditat.

Am stat la Ankara până la 1 sau 2 Aprilie 1937, când am plecat, fiind transferat la cererea mea într'un alt post (Belgrad) întrucât nu puteam suporta clima uscată, altitudinea şi lipsa de tot din atmosferă.

/.

Emil Aplişanu

Am plecat dela Ankara la 3 Aprilie 1937, și m'am oprit câteva zile la București, spre a sta cu părinții mei.

Trebue să menționez, cu acest prilej, că am obținut transferarea, dela Ankara la Belgrad, dela Dl. Crețianu, care venise la Ankara împreună cu ministrul de Externe Victor Antonescu, în vizită oficială.

M'am prezentat la Belgrad la Legațiune în vinerea Paștilor 1937.

Șeful Legațiunei era Dl. ministru pl. Victor Cădere. Prim-secretar Emanuel Krupensky, Consul Dimitrie Jarălungă, diurnist la Consulat Petre Stan, Atașat comercial George Gheorghiu, secretarul său Sterian Spirescu (+), Referent cultural Dr. Atl. Popovici (Dir. Sc. normale din Timișoara) acum pensionar, Atașat de presă Gh. Hârsu, secretar diurnist de presă Petre Gârbar, Atașat militar, colonel G. Teodorescu, secretar P. Băiz (Subof. de Adm., actualmente în M.St.M.), Cancelarul Legației: Petre Ionescu (acum la Istanbul, Consul Gl. gerant) (a mai fost la un moment dat și Octav Manu?) despre care știu că în 1943 (?) a suferit o condamnațiune disciplinară pentru o contrabandă pe care ar fi făcut-o în Elveția (Lenze).

In lunile Iulie și August, subsemnatul am condus efectiv următoarele servicii ale Legațiunei: secția diplomatică, consulară, economică și la presă, întrucât Dl. Cădere era la Bled, Dl. Krupensky în concediu iar ceilalți șefi ai serviciilor citate deasemeni în concediu.

La 9 Octombrie 1937, Dl. ministru Cădere, rezonându-mă surmenat, m'a detașat temporar la Consulatul nostru de carieră dela Skoplje (Macedonia) spre a ține locul titularului care era bolnav în țară, unde a și murit deabeminteri peste 2-3 luni (George Papazi).

Am funcționat la Consulat până la 9 sau 10 Ianuarie 1938, când am fost rechemat urgent la Belgrad unde (ministrul) M.S. Voevodul Mihai, în drum spre Ita- [illegible]

Urmare la declaraţia din 25 August 1947

00567

venind dela Atena şi unde trebuia să facă o vizită oficială ministrul de externe român (cred că Dl. Istrate Micescu).

Am rămas ca secretar al Legaţiunei şi am fost avansat la Belgrad secretar de Legaţiune cl. II la 1 Aprilie 1938.

Intre timp, Dl. Ministru Cădere a părăsit conducerea Legaţiei, fiind numit Rezident Regal la Galaţi. Legaţiunea a rămas sub conducerea d-lui Consilier de Leg. Dan Geblescu.

Pentru a satisface condiţiunile nouei legi de organizare a Min. Af. Str. (prevăzând obligativitatea unui stagiu consular pentru diplomaţi), şi dorind a activa ca şef de oficiu într'un post a cărui activitate politică se desena din ce în ce mai interesantă, am cerut să fiu numit titular al Consulatului dela Skoplje. Ministerul m'a numit în această calitate (gerant), cred că în cursul lunei Iulie 1938 însă nu mi-am putut lua postul în primire decât la 17 sau 18 Septembrie 1938. Ulterior, ministerul mi-a acordat calitatea de titular, brevetul consular (Patenta).

Personalul Consulatului: Vasile Zega, interpret-jurist, apoi bugetar. Vanghele Pasima, om de serviciu.

In timpul când am funcţionat în acest post: 1938-1942, am cunoscut următorii colegi dela oficiile consulare străine: Franţa: Consul H. Guys, cancelar Nandelsted (rus alb, pag. Nansen), Italia: Consul Laorca, apoi ...., apoi R. Venturini, cancelar Rosa, secretar consular albanez, ✗ Kokalari, Albania: consul Gl. Sermet Djadjouli, apoi un altul al cărui nume nu mi-l reamintesc. Belgia (onorific): D. de Choch; Danemarca (onorific), Patrnogitch; Anglia: întâi W.A. Thomas, apoi Ralph Parker, fost corespondent de presă pentru Associated Press şi (poate) "Times" la Belgrad.

Emil Oprişanu

Germania mai întâi H. von Troll-Obergfell iar apoi un bătrân al cărui nume îmi scapă. Austria (onorific) W. Steiger, consul, Dürrigl, vice-consul, fost ofițer de marină. Consulatul austriac se afla la cca 10-12 km de Skoplie, la Direcția minelor de crom dela Radușa (?), la Hanrijevo. Turcia consul Sevfet Ürfi Detin, mutat ulterior (1941) la Belgrad. Grecia Ath. Halkiopoulos (+) consul, urmat de un altul al cărui nume nu mi-l reamintesc dar care știu că a fost ridicat în Aprilie 1941 de trupele germane și dus în Grecia.

Dintre localnici am frequentat aproape exclusiv colonia românească locală (cetățeni iugoslavi) și menționez dintre acești români familiile George și Chiru Papatheodosie, farmacist Iancu Școdreanu și alții.

La 24 Februarie (?) 1939 m'am căsătorit la București cu Doamna Valeria Bădilă, de profesiune farmacistă, născută în 1912. La Skoplie, în ziua de 20 noiembrie 1940, mi s'a născut primul copil, Emil-George-Nicolae, botezat de Dl. George Papatheodosie.

Problemele urmărite de mine în perioada 1938-1942, au fost următoarele:

a) chestiuni interne: situația minorităților etnice din Macedonia, activitatea partidelor, mișcarea comunistă.

b) chestiuni externe: mișcarea macedoneană din Bulgaria, mișcarea lui Ivan Mihailof, acțiunea Consulatului Italiei, activitatea agenților germani și englezi.

c) chestiuni militare: pregătirea militară a teritoriului, în perioada 1939-42.

d) naționalitatea românească: îngrijirea proprietăți românești, vizitarea și cunoașterea coloniilor românești

Emil Oprișan

18

468

În îndeplinirea misiunei mele la Skoplje, am avut detaşat în calitate de cancelar (ovrei? [illegible]) pe Dl. Pandele Petraşincu, în prezent integrat în serviciul Ministerului Afacerilor Străine.

În luna mai 1942, am fost rechemat, "în interesul serviciului", în Administraţia Centrală a Ministerului şi, după o amânare de circa 20 zile – necesară pentru predarea serviciului şi primirea în Țară a înlocuitorului meu (Dl. [illegible] Mircea Periam?) – am sosit în Țară în jurul datei de 18 Iulie 1942, fiind repartizat cu serviciul la Direcţiunea Politică. Dir. Politică era condusă efectiv de Dl. ministru pl. M. Vintilescu?, în calitate de director-adjunct, întrucât, nominal, directorul ei era Dl. G. Davidescu, secretarul general al ministerului.

După câte îmi pot reaminti, am avut următoarele însărcinări: 1) corespondenţă curentă la Secţiunea ungară, 2) sistematizarea pe fişe a argumentelor revizioniste maghiare şi a acţiunei politice şi diplomatice iredentiste. 3) rezumarea celor 20 ani (1920-1940) ai relaţiilor româno-bulgare; 4) reorganizarea Arhivei politice; 5) studiul lucrărilor pregătitoare de evacuare şi dispersare a arhivelor. În această ultimă materie, contribuţia mea a fost aceea de a stabili [illegible] legii de evacuare, foarte mic.

Colegii cu cari am fost în contact mai strâns în această perioadă: Mircea Mocheanu?-Sion, Emanoil Buzdea, Victor Pogoneanu, Mircea Stoe, şi alţi colegi ale căror nume îmi scapă. Contactele la cari mă refer, erau acelea de serviciu, ne-implicând relaţiuni de prietenie intimă.

Colegi din alte direcţii: Cabinet: V. Pogoneanu, Roiu, Skeletti, Solomon, Nicolae Georgescu, Motaş, Maxim, Ciutra, Camil Demetrescu şi poate încă 1 sau 2 despre cari nu-mi aduc aminte. Dintre cei de mai sus, singurul cu care eram în legătură de prietenie, de mai multă vreme, era Victor Pogoneanu pe care-l cunosc încă de la concursul de Ataşaţi din 1932.

[illegible signature]

26 August 1947

Colegi din alte direcţii: Secţia Ungară: Marcel Ciuntu (secr. leg.), Mircea Vasiliu (secr. leg.), Telemac Dan (şef de serv.), Mircea Popescu (secr. de leg.), Micu (consul gl.), A. Baciano (min. pl.), George Duca (pe atunci consilier de legaţiune). Cu toţi aceştia am avut legături de colegialitate în serviciu. Am vizitat o casă numai pe Mircea Vasiliu, care m'a invitat de 2 ori. Secţia Dunării: E. Rossi (consul Gl.), I. Magheru (Consilier de leg.), F. Mironescu (ataşat de leg.). Cu aceştia eram în legături de colegialitate în serviciu.

Am lucrat în continuu la Direcţiunea Politică, dela sosirea mea în Ţară (18.VII.1942) până la evacuarea ministerului şi dispersarea serviciilor (7.IV.1944). In cursul lunei Aprilie Dir. Politică a fost instalată la Snagov iar subsemnatul am rămas voluntar în Bucureşti, asigurând un fel de permanenţă, în timpul zilei, la minister.

M'am prezentat la serviciu atunci când lucrul în birouri a putut fi reluat în urma întoarcerea funcţionarilor dela Băile Herculane şi aducerea unei părţi din arhive.

Mi-aduc aminte că Ministerul era instalat la etajele IV şi V din blocul U.G.I.R. Ministru de externe era Dl. Niculescu-Buzeşti, apoi Visoianu; Secretar general, mai întâi C. Davidescu, apoi E. Filotti, apoi V. Stoica. Director Politic dl. Dim. Buzdugan, apoi V. Stoica.

In primăvara anului 1945 (cred Februarie), a fost înfiinţată, în cadrul ministerului, Comisiunea pentru studiul problemelor Păcii şi pregătirea documentaţiei destinată a fi folosită la Conferinţă de delegaţia română. Am fost numit, dela început, secretar al acestei Comisiuni, părăsindu-mi biroul în Dir. Politică.

Prin luna Mai sau Iunie 1945, mi-am instalat un birou personal de lucru în camera Nr 240, et. II din localul din Piaţa Victoriei şi am început aci să lucrez la diverse probleme înscrise în agenda Comisiunei: problema generală a schimbului de populaţie, românii de peste hotare (lucrare care mi-a luat circa 3-4 sau chiar 5 luni de cercetări), adunarea materialului cartografic (ministerul neavând un serviciu cartografic, l-am creat subsemnatul), completarea documentaţiei statistice de orice fel privitoare la Teritoriul Ţării, ţinerea la zi a

Emil Oprişanu

17

urmare la Declarația din 25 August 1947

(urmarea II-a).

00569

procesele-verbale ale ședințelor Comisiunei și executarea hotărârilor etc.

Din prima formațiune a Comisiunei, au făcut parte și Domnii:

C. Vișoianu
Davidescu
Brezești
V. Pogoneanu
[?]. Xillard
S. Manuilă însoțit uneori de A. Golopenția

Secretar E. Oprișanu

Ulterior a fost numit ca al 2-lea secretar în persoana Dlui Secr. de Leg. Roiu.

Lucrările propriu zise au fost efectuate de un birou de lucru condus de Dl. Min. Filotti. Lucrările au fost efectuate de următorii Dni: Filotti, Câmpeanu, Păclișanu, Buznea, Mironescu, Oprișanu (ajutat de Abeleanu, P. Ionescu și o echipă de cartografi).

In afară de lucrările oficiale ale Comisiunei, Subsemnatul am întocmit 2 lucrări din propria inițiativă și fără știința Dlui ministru Filotti. Prima este memoriul relativ la Cadrilater, lucrare făcută – din propria inițiativă – pentru Asociația evacuaților din Cadrilater. Ideea mi-a venit citind proectul de memoriu ce-mi fusese adus spre citire de Dl. Tașcu Pucerea și care nu ar fi putut folosit ca memoriu diplomatic și redactarea și conținutul lui.

~~A doua~~ Lucrarea, care cuprindea circa 50 pagini a fost multiplicată – în l. franceză și engleză – la un aparat Gestetner, la minister. Scrierea matrițelor și reproducerea au fost făcute în urma dispozițiunilor mele. Tirajul total a fost de aproximativ 60 ex. în fiecare limbă. Distribuția exemplarelor: Academia Română, Asociația Evac. din Cadrilater (un număr de exemplare care a fost remis de această misiunilor diplomatice din București și trimis tot de ea, cu adresă, ministerului de Externe); ./.

Emil Oprișanu

circa 20 ex. remise de mine d-lui Ambasador Stoica spre a fi difuzate la Paris, un stock a fost ~~luat~~ trimis de mine la Paris şi trimis Secretariatului Conferinţei de Pace prin d-ra Rallet – la cererea mea –, am mai luat un stock, de circa 10 ex. cu mine dar nu-mi reamintesc exact distribuţia lor: (1 ex. remis unui crespondent al serviciului românesc dela B.B.C. - Londra - care se numea Cristea, circa 5 ex. remis de mine d-lui Ar. Burilleanu, şi alte câteva exemplare despre cari nu-mi reamintesc), remise de mine personal: d-lui V. Pogoneanu, d-lui Creţianu, d-lui Horia Grigorescu,

A doua lucrare este o analiză a tezelor, istorice, etnografice, antropologice, linguistice, politice etc. emise de savanţii ruşi, americani şi francezi, referitoare la Basarabia şi la Moldoveni. Lucrarea are circa 10 pagini, scrise la maşină - numai de circa 8 exemplare - cari au fost distribuite după cum urmează: câte 1 ex. transmis misiunilor americană şi britanică prin d-l Roiu, 1 ex. trimis d-lui Min. Creţianu, 1 ex. d-lui V. Pogoneanu - care mi l-a restituit şi pe care l-am trimis Academiei prin d-l Consul Lăzărescu, 1 ex. în păstrarea mea, în dulapul de lemn din biroul meu dela minister.

Iar în această perioadă am trimis d-lui Creţianu la Ankara un plic conţinând: cele 5 memorii ale Comisiunei Păcii, lucrarea despre Dunăre a d-lui Secretar de Leg. Mironescu, referatele mele despre problema schimbului de populaţie, câteva hărţi ale României: etnografică Langhans, gurile Dunărei 1/200.000, lucrarea menţionată mai sus despre Basarabia, toate acestea însoţite de o scrisoare. Plicul l-am încredinţat d-lui secr. de Leg. C. Dimitriu care mergea în post.

Menţionez că am divorţat de prima soţie în toamna anului 1944 şi m-am recăsătorit la 4 Ianuarie 1945 cu d-ra Elisabeta Grecescu, originară din Giurgiu - profesoară de limba italiană la Liceul de fete "Regina Maria" şi interpretă de l. italiană la ministerul Afacerilor Străine.

In vara anului 1945, d-l V. Pogoneanu a fost îndepărtat din funcţiunea de director al Cabinetului şi Cifrului şi în locul d-sale a fost numit d-l Victor Brabaţianu, ministru pleni-

Emil Oprişanu

16

-potențiar, care mi-a oferit să-i fiu director-adjunct la Cabinet și Cifru, păstrându-mi atribuțiunile ce le aveam în calitate de secretar al Comisiunei Păcii. Am acceptat și am îndeplinit această funcțiune până în luna Ianuarie 1947, când am fost transferat în aceeaș calitate, de director-adjunct, dela Cabinet și Cifru la Div. Politică.

Intre timp, August-noembrie 1946, am fost la Paris, în misiune oficială, în calitate de secretar general al delegațiunei române la Conferința de Pace. După sfârșitul lucrărilor Conferinței, adică primele zile ale lunei Octombrie 1946, am obținut dela Dl. Vice-Președinte Tătărăscu o permisiune de 3 săptămâni, pe care am petrecut-o la Paris. Am plecat spre Țară la 3 Nov. 946. Ca și ceilalți delegați, am fost însoțit la Paris de soția mea.

La Diviziunea Politică mi-am continuat activitatea până la 25 Iulie 1947, când mi-am început concediul, întrerupt între 5 August și 18 August spre a pune la punct unele lucrări privitoare la frontierele Țărei.

Aceasta este declarația pe care o dau, o susțin și o semnez.

26 August 1947.

Emil Apricanu

00571

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Emil Aprișanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina № 38, declar următoarele cu privire la materialul documentar ~~al meu~~ întocmit de mine sau de Comisiunea Păcii și pe care l-am remis d-lui Pogoneanu spre a-l ~~consulta~~ citi:

1) o serie de 4-5 referate relative la problema generală a schimbului de populație;

2) o lucrare statistică asupra românilor de peste hotare: Rutenia Subcarpatică, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Albania, Istria;

3) memoriu asupra Cadrilaterului

4) o notă relativă la tezele istorice, filologice, antropologice etc. ale savanților sovietici, americani și francezi cu privire la Basarabia.

5) memoriile tipărite ale Comisiunei Păcii.

Îmi aduc aminte de cele de mai sus. Nu-mi reamintesc de altele.

23 August 1947

Emil Aprișanu

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina N° 38, declar următoarele cu privire la legăturile mele cu Dl. V. Pogoneanu:

Sunt prieten cu Dl. Pogoneanu, dela intrarea D-sale în Ministerul Afacerilor Străine, deci de mai bine de 11 ani.

Subsemnatul, reîntorcându-mă în Țară la 18 Iulie 1942, am colaborat, în cadrul serviciului, cu Dl. Pogoneanu până în luna Iulie 1945 – dată la care D-sa a fost pus în cadrul disponibil.

Subsemnatul fiind numit, în locul D-sale, adică în acela de director-adjunct al Cabinetului și Cifrului, de către noua conducere a Cabinetului, am socotit că pot ține la curent pe Dl. Pogoneanu cu unele aspecte ale activității ministerului, cu atât mai mult cu cât D-sa nu eșise încă din rândurile funcționarilor Ministerului.

Am continuat a da Dlui Pogoneanu unele informațiuni și după ce D-sa a fost scos definitiv din rândurile funcționarilor Ministerului.

Știam că D-sa avea legătură cu așa zisa mișcare de rezistență din străinătate, dar, atât timp cât activitatea acestei mișcări se mărginea la propagandă în presă, și aceasta slabă și intermitentă, nu am văzut nimic grav în a-i comunica informațiuni cari, după părerea mea, nu ~~aveau~~ erau necesare și nici utile în străinătate.

Când am văzut însă că activitatea Dlui Pogoneanu ia o coloratură politică internă – în special după plecarea în străinătate a Dlor Bujești și Vișoianu – m'am oprit și nu am mai dat nici o informațiune, întrucât nu voiam să am nimic de-a face cu nemu partid politic. Momentul se situiază la finele anului 1946, în luna Noembrie.

In primele zile ale lunei Ianuarie 1947, subsemnatul am fost mutat dela dir. Cabinetului și Cifrului la Diviziunea

./.

Emil Oprișanu

Politică și, dela data mutărei, nu m'am mai atins de dulapurile de fer cu Telegrame, nu am pus mâna pe vreunul din dosarele cu Telegrame și nici n'am luat cunoștință de vreo telegramă cifrată sau descifrată, altele decât acelea trimise oficial Comisiunei Păcii de către Dir. Cifrului.

Am procedat în acest fel întrucât voiam să nu dau loc la suspiciuni.

În rezumat:

1) am colaborat cu Dl. Pogoneanu din propria mea inițiativă. Nu am fost solicitat.

Răspunderea mea în fața ~~legii~~ legei rămâne întreagă dar n'am avut nici o obligațiune față de Dl. Pogoneanu.

Am colaborat în mod neregulat și discontinuu. Am dat informațiunile ce le-am socotit eu că le pot da și au fost multe telegrame importante pe cari nu le-am comunicat.

2) În sprijinul celor de mai sus, mai aduc argumentul că în repetate rânduri am cerut dlui Roiu să ia dela minister materialul ce-l avea depozitat. Subsemnatul nu țineam să fiu răspunzător de lucruri ~~despre~~ cu cari nu voiam să ~~fiu~~ am nimic comun.

3) Sectorul acesta al activității mele - colaborarea cu Dl. Pogoneanu - reprezintă partea minimă a activității mele, ~~zilnice~~. Între altele, citez în ordinea importanței lucrărilor:
- lucrările pentru comisiunea Păcii
- " " serviciul cartografic (creat de mine)
- " " cifru și serv. curierilor.

Reamintindu-mi faptele, pot declara că au trecut săptămâni fără a fi făcut vreo comunicare pentru Dl. Pogoneanu.

4) Am dat unele informațiuni dlui Pogoneanu. Nu am luat parte vreodată la nici o consfătuire în care să se fi fixat norme de acțiune (în ipoteza că asemenea consfătuiri ar fi avut loc), și nici nu am efectuat vreo lucrare, studiu etc, cerut de Dl. Pogoneanu.

Declaraţie

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în strada Argentina No. 38, declar următoarele cu privire la actele, documentele ce le-am fi avut în păstrarea mea pentru Dl Pogoneanu.

1/ La mine acasă, nu am avut nimic în păstrare, nu am ascuns nimic şi nici nu am lăsat ceva la alte persoane.

2/ La minister. Am găsit în biroul Comisiunii Păcii un dulap metalic în care Dl Pogoneanu lăsase la plecarea d-sale dela Dir. Cabinetului dosare ale Ministerului avute în studiu şi mape cu hârtii personale. Mi s-a comunicat de Dl Roiu în linii generale care era conţinutul dar l-am evitat întrucât nu aveam acces la el ci numai Dl Roiu şi D-na Sorescu. (Suntem în vara 1946).

Subsemnatul am insistat mereu să fiu debarasat de acest material şi treptat el a fost golit. O parte din material a fost luat mie la Cifru spre tăiere şi vărsare la arhive: erau dosare politice, restul a fost scos din minister de Dl Roiu, D-na Sorescu şi probabil Dl Camil Demetrescu şi dus cred la Dl Pogoneanu.

După câtva timp mi s-a adus înapoi o parte din material, urmând ca el să fie în parte vărsat arhivelor

00574

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr. 38, declar următoarele cu privire la vizitele ce am făcut Dlui. Pogoneanu.

a) Din luna Iulie 1945 până în luna August 1946, am fost la Dl. Pogoneanu acasă (pe malul lacului Floreasca) de 3 ori și anume:

de 2 ori la câte un ceai, la care erau invitate circa 20 persoane, colegi din minister și prieteni personali ai Dlui Pogoneanu (datele ar fi toamna 1945 și începutul verei 1946).

am fost la 11 Noembrie 1945 (Sf. Victor) spre a-l felicita. L'am vizitat dimineața și am stat foarte puțin.

b) Subsemnatul am lipsit din Țară dela 11 August la 6 Noembrie 1946.

c) Dela 6 Noembrie 1946 și până la 20 sau 22 Iulie 1947, mi-a fost mai ușor să-l vizitez pe Dl. Pogoneanu întrucât D-sa se mutase în vecinătatea mea. Nu pot preciza câte vizite i-am făcut în acest interval, probabil 5-6 sau 7 vizite.

d) În diferite rânduri, am întâlnit la Dl. Pogoneanu - la domiciliul d-sale din Aleea Blank - următoarele ~~persoane~~ de cari îmi amintesc:

Dl. Camil Demetrescu
Dl. Florin Roiu
Dl. Gheorghe Barbul
Dl. inginer Radu Brezești (1 sau de 2 ori)
Dl. Anton Golopenția (1)
Dl. O. Neamțu. (1)
Dl. Pop ? (scund, chel) (2)
Dl. Iliescu Dorin (1)
Dl. Rich. Hillard (2-3)

e) ce se discuta: în regulă generală, discuția purta asupra evenimentelor politice interne, asupra situației politice externe, asupra informațiunilor din

./.

Emil Oprișanu

în materie
buletine și dela radio, asupra problemelor ce se pun
de refacere economică a Țării (o singură dată). Chestiunea
legăturii Dlui Pogoneanu cu așa zisa mișcare de rezistență
sau cu cercurile politice interne am auzit-o ridicată rar
și făcea obiectul de discuție în special al Dlui Pogoneanu cu
Dnii Camil Demetrescu și Roiu. Subsemnatul nefiind interesat
a activa pe plan politic intern nu am avut nici un amestec
în aceste materii.

Îmi reamintesc că Dl. Camil Demetrescu mi-a oferit, cred că
prin anul 1945, să merg să văd pe Dl. Maniu dar subsemnatul
am refuzat pe motivul că fiind funcționar nu înțeleg pentru ce
m'aș duce să-l văd, deoarece nu vreau să fac politică.

f/ La Dl. Roiu am fost o singură dată, prin
anul 1945, fiind invitat la masă împreună cu încă
2 colegi de minister, din cari îmi reamintesc
pe Dl. Cugler.

g/ Nu am fost în vizită la niciuna din celelalte
persoane menționate mai sus.

10/ Nici una din persoanele citate în această
declarație nu au fost la mine ~~acasă~~ în casă. Roiu
a fost ~~numai~~ ~~până~~ la ușă odată când eram bolnav.

L'am vizitat pe Dl. Pogoneanu ca prieten, niciodată
în scopul de a-i aduce ~~ceva~~ în mod special ceva la cunoștință.
(Dacă aveam ceva de comunicat o puteam face prin Dl. Roiu).

~~Și~~ În cadrul ~~discuțiilor~~ vizitelor am ~~vorbit în lăuntrul despre~~ luat parte la discuții
~~situația~~ ~~politică externă și~~ despre ~~cea~~ politica internă, unde dânsul avea
informațiuni ~~mai~~ ample asupra cum celor ce pregătesc sau
studiază partidele dela noi. Chestiunile acestea de politică
internă nu m'au interesat niciodată ~~așa că~~ nu am reținut
mult din ce auzeam discutându-se. Se discuta, de pildă, că
Dl Maniu sau Dl Brătianu au făcut un memoriu către misiunile
străine, ci au primit un ziarist căruia i-au și făcut declarații
etc.

În materie de politică externă, știrile și informațiunile
discutate proveneau din Bul. Radio, din cel de ascultare, și [illegible]
din cel american precum și din știrile ascultate la radio. Nu
am auzit știri mai senzaționale decât cele cuprinse în
aceste mijloace de informare.

În ce privește mișcarea de rezistență, Dl Pog. era în legătură probabil
cu cei din Elveția (Gafencu, Buzești, Vișoianu) cărora le transmitea
desigur știri și instrucțiuni din Țară. Personal nu am avut

nicio dată prilejul să văd, să citesc sau să iau cunoștință în alt fel de această corespondență. O presupun pentru că am auzit vorbindu-se de ea; de pildă, am auzit voită spunând că de Maniu ~~Anișoara~~ și-a trimis condamnare acțiunea din străinătate

65
5

Probabil că în ultimul timp de Pog [illegible] și-și pot comunica și cu cei din Statele Unite (Cretzianu, Nanu, Davila) sau cu cei dela Londra (Tilea, Dianu) dar ~~nu știu altceva decât~~. În ce privește mijloacele de comunicare știu numai că se folosesc de curieri ca să vorbesc, ca de pildă misiunile americane sau britanice din care străini ce protejează Țara.

Am auzit, deasemeni, că d. Buzești ar fi acordat în Elveția un interview unui ziarist străin și că este posibil ca în urma lui să se stabilească fie în Franța, fie în Italia. Nu am văzut textul acestui interview.

Am aflat că d. Cotte s'ar găsi în nordul Italiei, dar fără reședință stabilă, putând trece eventual în Elveția.

00576

EMIL OPRIŞAN.

A. Caracterizare

Calm în aparenţă, însă este un emotiv-un impresionabil.

Se derutează în faţa unor întrebări neprevăzute, însă se reculege uşor, după care răspunde cu măsură.

Este dispus să recunoască atât faptele lui cât şi ale altora.

Poate fi dirijat uşor pe linia recunoaşterilor făcute asupra faptelor sale şi a celor declarate despre alţii.

Vrea să fie util, socotind că prin aceasta îşi va îmbunătăţi situaţia.

B. Modul cum trebuie să fie întrebat.

Arătându-i se bună voinţă, este gata să răspundă cu hotărâre la orice întrebare, preocupat chiar să nu omită ceva din cele cunoscute de el.

C. Este acuzat de Fl. Roiu şi V. Pogoneanu cu care a colaborat.

—.—.

1. Scopul complotului și pregătirea și vederea primelor măsuri ce urma să fie luate după preluarea puterii.

2/. Mijloacele cu care urma să se îndeplinească lovitura de stat.

3. Pe ce forțe se sprijineau complotiștii?
Se sprijineau pe armată?

4. Ce plan au avut?
Ce prevedea?
Data când urma să se producă lovitura.

5. Ce au realizat din plan?

6. Ce persoane participau la complot și ce misiune aveau fiecare?

Carol – oferta de a merge la M. ~~legaţiei~~ 1955

☆ ~~Gafencu D. – nota Brianu~~

– ~~Coffie – conducerea în străinătate etc.~~

– ~~" " – memoriul Gafencu pt. Manu~~

– ~~Camil. D.~~

– ~~Cogorcean – răspuns la mesajul [illegible]~~

– Popescu – colaborării pentru la plecarea B. N.

– ~~Cogorcean – devize [illegible] etc.~~

– ~~[illegible] B. către M.~~ –

– Rosu – Diverse – comerciali

– Cog. : – planuri de investiţii – avec C.M.T.

Notă

- Ce se urmărea prin complot?
- Ce măsuri urmăreau să se ia imediat după cercetarea complotului?
- Cu ce mijloace urma să se facă aceasta?
  (rebeliuni ....)
- Pe ce forță se sprijineau? (org. ~~studen~~-muncitorească; ~~stu~~ tineret, armată?)
- Se punea accentul pe mijloace armate?
- Planul loviturii dacă a existat ce prevedea și când urma să se aplice?
- Ce au realizat din acest plan, dacă l-au avut.
  (pregătirea atmosferei - organizarea etc....)
- Cine avea rolurile principale și ce anume misiune?
-

Un referat din ceia ce rezultă din ancheta făcută până acum?

- Ce recunoaște — despre el / despre alții — activit. grup / persoane
- Ce spun alții despre el?
- Care este poziția lui în proces? → Ce spun alții

00579

R E F E R A T

Din declaraţiile date de Florin Roiu, Emil Oprişan, Florica Spirescu şi C. Tincu, rezultă că cei din grupul V. Pogoneanu au predat Misiunilor Britanice şi Americane următoarele documente şi informaţiuni:

- In Septembrie 1946 - memoriul lui Gafencu, prezentat la conferinţa de pace;
- Inaintea începerei conferinţei de pace - o analiză a situaţiei din ţară făcută de Niculescu Buzeşti, sub aspectul intereselor P.N.T.
- In Iarna 1946 - un studiu asupra situaţiei economice.
- Textul integral al primului acord economic dela Moscova din anul 1946.
- In Vara anului 1947 - acordul economic încheiat la Moscova, împreună cu anexele secrete.
- In Primăvara anului 1947 - protocolul încheiat de guvern la Belgrad.
- In Iulie 1947 - protocolul încheiat de Delegaţia României la Sofia.
- Două telegrame dela Ambasada Moscova, transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini, în legătură cu negocierile economice Româno-Sovietice din anul 1926.
- Telegramele în legătură cu negocierile economice dela Waschinton.
- Diferite texte de acorduri confidenţiale.
- Telegramele referitoare la procesul Cretzeanu.
- Sentinţa instanţei româneşti în procesul Cretzeanu.
- Acte şi copii de pe acte pe care Contenciosul Ministerului Afacerilor Streine le întocmise în vederea susţinerei acestui proces.
- Telegramele referitoare la incidentul Liviu C. Pop - Stanciu, tot în legătură cu procesul Cretzeanu.
- Buletinele de ştiri interne.
- Un memoriu întocmit de E. Oprişan asupra Basarabiei.
- Un memoriu întocmit de E. Oprişan asupra Cadrilaterului.
- Două situaţii statistice etnografice privitoare la Banat şi Maramureş.
- Lucrarea lui Mironescu / Consilier de Legaţie în M.A.S/ referitoare la navigaţia pe Dunăre.

- Dosarele ridicate de Victor Pogoneanu prin Florin Roiu dela Ministerul Afacerilor Streine şi neînapoiate Ministerului, care au fost depozitate la Misiunea Americană.

00580

R E F E R A T

Din declaraţiile aflate la dosar în urma cercetării lui EMIL OPRISAN - Consilier de Legaţiune din Ministerul Afacerilor Străine - rezultă următoarele :

I. RECUNOASTERI ASUPRA FAPTELOR PROPRII

1/. Recunoaşte că deşi avea calitatea de funcţionar al M.A.S. prin poziţia ce ocupa, a ajutat pe VICTOR POGONEANU să sustragă din M.A.S.documente oficiale,dându-i prilejul ca o parte din acestea să fie predate Misiunii Americane.-

Arată că în mod conştient a " tăinuit " un material care prin conţinutul lui era suspect,păstrându-l într'un Fichet din biroul Comisiunii Păcii pe care-l conducea şi că deşi era obligat să nu permită ducerea la locuinţa lui VICTOR POGONEANU care încetase de a mai avea o calitate oficială în M.A.S. a ajutat pe acesta să-l sustragă şi să predea o parte din el reprezentanţilor unei puteri străine.- (Pag.63; 47;46;43).-

2/. Recunoaşte că a transmis lui A.CRETZEANU la Ankara, după ce acesta încetase de mai fi ministru ţării,material oficial aparţinând M.A.S. - în speţă cele 5 memorii ale Comisiunii Păcii,precum şi lucrări interioare ale acestei comisiuni - ajutând prin această acţiune dusă de Al.Cretzeanu la Conferinţa Păcii în contra intereselor Statului.- (Pag.63; 41).-

3/. Recunoaşte că a comunicat conţinutul unor telegrame secrete lui VICTOR POGONEANU şi FLORIN ROIU menţionând aceste telegrame.-

Recunoaşte deasemenea că deşi avea obligaţiunea ca Director Adjunct al Cifrului să asigure păstrarea secretului telegramelor,a lăsat pe FLORIN ROIU să ia cunoştinţă de conţinutul lor în mod obişnuit pentru ca acesta să comunice grupului Pogoneanu informaţiunile de care avea nevoie şi să le predea în întregime sau în rezumat Misiunilor Engleză şi Americană.-

4/. Recunoaşte că a transmis cifrat folosind cifrul

./.

M.A.S. pentru a face comunicări în străinătate celor din grupul GAFENCU - CRETZIANU, fără însă să recunoască că folosind acest mijloc a deservit scopurile subversive ale acestora.-

5/. Recunoaşte că fiind trimis la Paris în calitate oficială de secretar al delegaţiei Române la Conferinţa de Pace a luat contact cu aproape toţi reacţionarii grupaţi în jurul lui GAFENCU şi CRETZIANU, veniţi la Paris pentru a contracara teza oficială a Guvernului la Conferinţa de Pace.-

6/. Recunoaşte că pentru diferitele comunicări necesare grupurilor din ţară şi străinătate pe timpul conferinţei, în mod premeditat a stabilit un cod de supracifrare, pe care declară că l-a folosit.-

7/. Recunoaşte că a dus lui TITU POGONEANU din partea fratelui său VICTOR POGONEANU o sumă de circa 2.000 fr.elv.

8/. Recunoaşte că şi-a dat seama de caracterul subversiv al acţiunii dusă de cele două grupuri (cel din ţară cu V.POGONEANU şi cel din străinătate) şi că acestea erau conduse de P.N.T. Maniu, care urmărea răsturnarea regimului [illegible] democratic cu ajutorul intervenţiei forţelor Engleze şi Americane.-

Cu toate acestea EMIL OPRISANU nu a întreprins nici o acţiune de demascare sau desolidarizare de acţiunea criminală a acestora, ci din potrivă folosind calitatea sa de funcţionar al M.A.S. în mod conştient, a ajuta desfăşurarea planurilor nefaste şi uneltirile criminale ale P.N.T. îndreptate în contra regimului democratic.-

<u>IN CONCLUZIE :</u>

Din recunoaşterile categorice ale lui EMIL OPRISAN rezultă rolul de " <u>REZIDENT</u> " în M.A.S. al grupului V.POGONEANU iar prin acţiunile săvârşite se face vinovat de :

1/. Participarea la complotul organizat de P.N.T. în contra siguranţei Statului.-

2/. Spionaj în favoarea unor puteri străine

3/. Ca director al Cifrului şi Secretar al Comisiunii Păcii, precum şi în general în calitatea sa de funcţionar al M.A.S. a participat în mod activ şi conştient la acţiunea de trădare a P.N.T. condusă de Iuliu Maniu.-

.//.

II. DECLARATII DESPRE FAPTELE ALTORA :

1/. VICTOR POGONEANU

- A sfătuit pe unii din diplomaţii rechemaţi din străinătate şi care fuseseră trimişi prin influenţa lui, să nu se mai întoarcă în ţară.- Dintre acestea citează pe :

- TITU POGONEANU - GH.ANASTASIU - V.MATAS - MAXIM	ELVETIA
- A.BURILEANU - D.META	FRANTA
- ROMNICEANU	SPANIA
- M.NEGULESCU	ITALIA
- BRUTUS COSTE	LISABONA
- FRED NANO	STOKHOLM
- AL.CRETZIANU - CIUREA - D.POPESCU	ANKARA

- A aprobat şi a fost în totul de acord cu nerestituirea de către AL.CRETZIANU a fondului de 6.000.000 fr.elv.-

- Arată că prin sosirea în Elveţia a Grupului CRETZIANU care s'a unit cu cel condus de GAFENCU s'a închegat un comitet de rezistenţă în scopul de a determina o intervenţie a marilor puteri pentru răsturnarea regimului din ţară.-

- SI-a exprimat în mod repetat opinia că răsboiul este inevitabil.-

- Pentru susţinerea cauzei lui AL.CRETZIANU, VICTOR POGONEANU a adunat material compus din acte sau copii de pe acte dela Contenciosul M.A.S. ce fuseseră întocmite pentru susţinerea intereselor statului ; precum şi consultaţii juridice (dintre care una întocmită de avocatul Ottulescu).-

- Toate acestea l-a trimis prin Misiunea

./.

Americană, în speţă prin B.Y.BERRY, MELBOURNE şi HULICK, iar dela Misiunea Engleză prin PORTER.-

Acest mod de transmitere cu cei din străinătate a fost folosit de V.POGONEANU în mod obişnuit.-

- VICTOR POGONEANU conducea grupul celor din ţară care lucrau pentru P.N.T. în problemele externe, iar acest grup era format din :

- VICTOR POGONEANU
- FLORIN ROIU
- CAMIL DEMETRESCU
- BARBUL
- R.HILLARD
- A.GALOPENTEA
- NEAMTU
- POP
- R.BUZESTI
- EMIL OPRISAN
- CALIN BOTEZ şi

alţii al cărui rol nu l-a putut identifica.-

Mai erau o serie de persoane din M.A.S. care făceau lui V.POGONEANU şi FL.ROIU diferite servicii şi citează

- ALINA OECONOMU	- dactilografă la Cifru
- FLORICA SPIRESCU	- Şefă de Cabinet la Cabinetul Ministrului
- CONSULUL TINCU	
- LILIANA STANESCU	
- EMIL LAZARESCU	- Consul - Cifru
- V.SKELETTI	- Secretar Legaţiune - Cifru
- VISOIANU	- Avocat
- TEODORA RADULESCU	- dela Arhivă

- Victor Pogoneanu era acel ce făcea legătura permanentă între grupul naţional ţărăniştilor din străinătate cu P.N.T. respectiv prin contactul direct cu Iuliu Maniu sau prin CAMIL DEMETRESCU.-

- Trimitea în străinătate lui GAFENCU şi CRETZIANU material documentar relativ la situaţia din ţară precum şi instrucţiuni din partea conducerii P.N.T.Maniu.-

Trimiterile se făceau în 3 exemplare la New-York Paris şi Berna.-

.//.

- La locuinţa lui VICTOR POGONEANU aveau loc întruniri în care se discutau diferite probleme cerute de P.N.T. - asupra căruia cercul celor grupaţi în jurul lui V.POGONEANU trebuia să-şi dea avizul.-

- Ştie că V.POGONEANU vizita des pe Iuliu Maniu, iar când nu putea să o facă trimitea pe CAMIL DEMETRESCU.-

Scopul întâlnirilor cu Iuliu Maniu era de " a pune în mâinile acestuia " materialul primit din străinătate şi " să ia dela Dl.Maniu spre a fi trimis mai departe în străinătate " (pentru Gafencu,Cretzianu,etc.).-

- Ştie că V.POGONEANU avea legături cu COPOSU.-

- V.POGONEANU a depozitat la Americani o parte din materialul sustras dela M.A.S. cu ajutorul lui FLORIN ROIU.-

- A primit dela OPRISAN direct sau prin intermediul lui FLORIN ROIU comunicări din textul telegramelor cifrate primite de M.A.S.-

- Victor POGONEANU i-a cerut lui EMIL OPRISAN să vadă şi să ia contactul cu cei dela Paris cărora să le comunice diferite instrucţiuni.-

- Arată că în cadrul grupului din ţară era " o permanenţă şi un sâmbure dinamic " constituit din V.POGONEANU ajutat de FLORIN ROIU pentru legăturile cu misiunile americană şi engleză şi de CAMIL DEMETRESCU pentru legăturile cu P.N.T.-

- VICTOR POGONEANU a trimis prin intermediul lui E.OPRISA la Paris pentru ŞITU POGONEANU circa 2.000 fr. elv.-

2/. FLORIN R O I U

- Păstra cheile dela dulapul FICHET în care V.POGONEANU păstra materialul sustras dela M.A.S.-

La acest dulap mai aveau acces CECILIA POGONEANU şi CAMIL DEMETRESCU.-

- A concurat la transportarea materialului sustras de V.POGONEANU,împreună cu CECILIA POGONEAU şi CAMIL DEMETRESCU.-

- FLORIN ROIU a adus lui E.OPRISAN din partea lui VICTOR POGONEANU :

./.

- Un dosar referitor la incidentele din Piaţa Palatului,ale cărui piese erau certificate de un magistrat militar,dosarul însăşi emanând dela o autoritate de Stat.-

- Un plic conţinând două mape în care a văzut o telegramă din 1936-1938 (?) dela N.TITULESCU.-

- O telegramă a D-lui G.Tătărescu şi alte hârtii.-

- Un plic conţinând câteva exemplare din memoriile grupului Gafencu către Conferinţa Păcii.-

Toate acestea au fost depuse în dulapul din perete ale biroului lui E.OPRISAN dela Etajul IV al M.A.S.împreună cu alte hârtii referitoare la acţiunea grupului GAFENCU la Conferinţa Păcii şi fotocopiile unor articole de critică la adresa U.R.S.S. - apărute în ziarele din străinătate.-

- A depus la misiunea americană o parte din materialul ridicat dela M.A.S. şi transportat la V.POGONEANU.-

- A sustras telegrame sau conţinutul lor,direct dela Cifru pe care le-a comunicat lui V.POGONEANU şi misunilor engleză şinamericană.-

- Avea legături deosebit de strânse cu PORTER dela misiunea engleză unde se ducea foarte des.-

- A predat misiunilor engleză şi americană copii depe actele strict confidenţiale pe care le obţinea sau de care lua cunoştinţă.-

X - A cerut şi obţinut în mod repetat şi cu oarecare regularitate dela E.OPRISAN material pentru V.POGONEANU.-

- A obţinut pe căi necunoscute de E.OPRISAN diferite acte strict confidenţiale ca de pildă " textele integrale ale acordurilor economice româno-sovietice şi anexele secrete ale acestora pe care le pregătea pentru V.POGONEANU ca să fie trimise grupului din străinătate.-

- A remis aceste texte şi misiunilor americană şi engleză din ţară.-

- Intocmea pentru a fi trimise celor din străinătate un buletin al ştirilor apărute în presa din ţară.-

- A dat lui E.OPRISAN în primăvara anului 1947 să citească un memoriu raport a lui BUZEŞTI adresat lui Iuliu Maniu şi primit de V.POGONEANU.-

Arată că în partea lui finală,acest raport reclama instrucţiuni.-

- A dat lui E.OPRISAN la plecarea acestuia la

Paris adresate lui A.BURILEANU şi EMIL CIUREA ca să poată lua legătura cu aceştia.-

- A cerut lui E.OPRISAN să comunice celor din străinătate activitatea grupului din ţară şi să-i anunţe că ei " lucrează ".-

- A dat lui E.OPRISAN să citească consultaţia dată de avocatul OTTULESCU pentru AL' CRETZEANU în susţinerea procesului acestuia.-

- A urmărit acţiunea dusă de M.A.S.pentru redobândirea fondului de 6.000.000 fr.elv.şi a adunat actele sau copiile de pe actele întocmite de M.A.S.pentru a pune în curent pe AL.CRETZIANU cu această acţiune.-

Din toate declaraţiile date de E.OPRISAN, Fl.ROIU este arătat ca omul de încredere a lui V.POGONEANU cu mandat de a ţine legătura cu misiunile engleză şi americană şi de a obţine documente şi informaţiuni din M.A.S.fie direct,fie dela E.OPRISAN.-

3/. CECILIA POGONEANU

- A concurat la ridicarea materialului dela M.A.S. şi transportarea lui în valize la V.POGONEANU.-

- A concurat la trierea şi sustragerea materialului ce a fost oprit de V.POGONEANU şi depozitat la Misiunea Americană.-

- A făcut legătura între V.POGONEANU şi EMIL OPRISAN căruia îi cerea material pentru soţul ei.-

- Impreună cu FLORIN ROIU ţinea legătura dintre V. POGONEANU şu alţi diferiţi funcţionari din M.A.S. în scopurile necesare acţiunei întreprinsă de acest grup.-

4/. CAMIL DEMETRESCU

-Făcea parte împreună cu V.POGONEANU şi Fl.ROIU din sâmburele dinamic al grupului.-

- Avea însărcinarea deosebită de a ţine legătura cu Iuliu Maniu pentru V.POGONEANU când acesta din urmă nu putea lua contactul direct.-

- A concurat la sustragerea materialului dela M.A.S. ajutând la transportarea lui în valize la V.POGONEANU.-

- La plecarea lui E.OPRISAN la Conferinţa Păcii a solicitat acestuia să ducă o notă din partea lui Iuliu Maniu pentru Bianu pe care urma s'o trimită mai departe dela Paris la Londra.-Această notă a fost trimisă însă pe altă cale mai târziu deoarece mijlocul a fost apreciat ca nesigur din cauza posibilităţii unui control al bagajelor.-

5/. EMIL LAZARESCU şi SKELLETI funcţionari la Cifru M.A.S. au primit dela E.OPRISAN un sistem de supracifrare pentru comunicările ce acesta avea să facă dela Paris în interesul celor două grupuri subversive.-

- EMIL LAZARESCU este arătat că avea legături cu V.POGONEANU căruia îi făcea diferite servicii.-

6/. Persoane cu care E.OPRISAN a luat contactul la Paris.-

- BRUTUS COSTE
- BURILEANU
- EMIL CIUREA
- D.METTA
- AL CRETZIANU
- LIVIU POP
- M.ROMNICEANU
- NEGULESCU
- PETRESCU - Cancelar
- COL.TOMOROVEANU
- CATALIN VLADESCU-OLT
- NICOLAE DIANU

I s'a propus să vadă şi pe GRIGORE GAFENCU dar a refuzat socotind că se expune prea mult.-

III. CE DECLARA ALTII DESPRE ACTIVITATEA LUI E.OPRISAN

1/. VICTOR POGONEANU

Recunoaşte că E.OPRISAN i-a făcut diferite comunicări de informaţii fără să poată preciza dacă ele au fost din telegrame cifrate sau rapoarte.- Discriminarea făcută nu infirmă cu nimic faptul comunicărilor.-

- La plecarea lui E.OPRISAN la Paris i-a dat instrucţiuni să ia legătura cu grupul subversiv din străinătate ceeace E.OPRISAN a şi făcut.-

- Tot cu aceiaşi ocazie i-a arătat lui E.OPRISAN care sunt vederile sale,pentru ca să le facă cunoscute celor din străinătate.-

Deci V.POGONEANU confirmă cele declarate şi recunoscute de E.OPRISAN asupra transmiterii de informaţiuni din M.A.S. şi a acţiunii de trădare ce a dus-o acesta din urmă în calitatea de secretar al Delegaţiei Române la Conferinţa de Pace.-

2/. FLORIN R O I U

./.

Confirmă în întregime cele declarate de E.OPRISAN atât cu privire la faptele arătate de acesta cât şi a rolului pe care E.OPRISAN l-a avut în acţiunea subversivă a celor 2 grupuri.-

IV. POZITIA LUI E.OPRISAN IN PROCES :

Din faptele recunoscute de el cât şi din confirmările făcute în total de EL.ROIU şi în mare parte de V.POGONEANU, EMIL OPRISAN se face vinovat de faptul că în mod conştient a concurat la complotul organizat de P.N.T.-Maniu prin cele 2 grupuri reacţionare.-

Deşi element oarecum periferic în ansamblul problemei se face vinovat în mod categoric de SPIONAJ şi INALTA TRADARE, recunoscând fără rezerve faptele care-l acuză.-

Nici o circumstanţă atenuantă nu uşurează vina sa, deoarece în mod conştient a lucrat şi a ajutat complotul în speranţa că reuşind, întreaga sa activitate va fi apreciată şi astfel va putea parveni în cariera diplomatică.-

Singurul punct care poate fi considerat în favoarea sa este acela de a fi recunoscut total faptul ajutând stabilirea probelor necesare.-

A N C H E T A T O R,

Lt. Col. Iules

13. IX. 947.

R E F E A R A T
=========================

In ziua de 4 Septemvrie 1947 au fost invitaţi la Direcţia Generală a Siguranţei pentru a da relaţii în legătură cu activitatea grupului V.Pogoneanu, următorii funcţionari ai Ministerului Afacerilor Streine care au fost menţionaţi în declaraţia lui Emil Oprişan că făceau diferite servicii lui Victor Pogoneanu în acţiunea dusă de acesta şi care face obiectul anchetei.

1). Consulul Constantin Tincu dela Biroul vizelor. Relaţiile date de acesta nu aduc nimic important.

Se pare că invitaţia trebuia făcută consulului Bucur Tincu dela Biroul Presei, deoarece în M.A.S. sunt doi consuli cu acest nume. S'au luat măsuri să fie invitat şi cel de al doilea.

2), D-ra Alina Oeconomu dactilografă la cifru şi o devotată a lui Victor Pogoneanu, declară că a scris un raport acasă la Pogoneanu pentru Niculescu Buzeşti, în toamna anului 1941.

Nu ştie nici cui îi era adresat şi nici ~~xxx~~ cine l-a semnat. Raportul după câte-şi aminteşte avea caracterul unui protest adresat anglo-americanilor. Altă lucrare nu a mai făcut şi nici vreun alt fel de serviciu.

Deşi avem informaţiuni că această D-ră a fost folosită de Victor Pogoneanu pentru diferite lucrări, rolul ei cât şi faptul că pare a fi puţin dezaxată nu îngădue să fie folosită pentru declaraţii mai temeinice.

3).Elisabeta Oprişan - soţia lui Emil Oprişan.

4). D-na Florica Spirescu - şefa de cabinet a dlui Ministru Tătărăscu şi prietenă cu V.Pogoneanu.

5). Consulul Călin Botez prieten cu E.Aprişan. Toţi cei arătaţi la punctul 3, 4 şi 5 au dat relaţii ce nu pot fi exploatate în anchetă.

./.

6). Consulul Mincu dă relaţii defavorabile contra tuturor celor anchetaţi dela M.A.S. însă nu cunoaşte nimic concret ci numai presupuneri şi aprecieri.

Relaţiile sale suntmlipsite de valoare practică cuntoată bunăvoinţa arătată.

7). Secretarul delegaţiei Vlad Skeletti care este menţionat în declaraţia lui Emil Oprişan că a lucrat la cifru pe timpul cât Oprişan a fost la conferinţa de pace, ar fi comunicat cifrat cu privire la activitatea grupului din străinătate pe baza unui cod stabilit între aceştia.

Skeletti neagă în mod categoric această înţelegere iar E.Oprişan întrebat afirmă că nu-şi aminteşte dacă această înţelegere a avut-o atât cu Skeletti cât şi cu Lăzărescu, sau numai cu acesta din urmă.

Oprişan menţionează că este posibil să fi avut această înţelegere mai curând cu Lăzărescu decât cu Skeletti, deoarece Lăzărescu era funcţionar permanent al cifrului în timp ce Skeletti fusese dat ca întărire numai pe timpul conferinţei.

Toţi cei de mai sus şi-au lăsat adresele şi au fost avertizaţi să fie gata a răspunde la prima invitaţie dacă vom mai avea nevoie de eventuale relaţii.

ANCHETATOR,

R E F E R A T

Am onoare a vă aduce la cunoştinţă că în ziua de 2 Septemvrie 1947 între orele 14 - 19,30 m'am deplasat la Ministerul Afacerilor Interne asistat de Dl.Chestor Curelea, unde Consilierul de Legaţie Emil Oprişan declarase că avea depozitat o parte din materialul primit dela Victor Pogoneanu.

Cercetând birourile şi dulapurile indicate de Emil Oprişan în declaraţiile sale am procedat la ridicarea materialului ce nu aparţinea arhivei M.A.S. iar cel oficial aparţinând M.A.S. a fost predat în prezenţa noastră de Emil Oprişan domnului Consul S[illegible]inescu Directorul de Cabinet al Domnului Secretar General Zărnescu.

Pentru materialul predat s'a întocmit nota alăturată semnată de cei amintiţi mai sus.

Materialul ridicat a fost cercetat şi el se clasează astfel :

I. <u>MATERIAL APARTINAND LUI I.OPRISAN</u>:

1.- Un memoriu pentru apărarea drepturilor României asupra Kadrilaterului, întocmit de Tascu Pucerea şi care a constituit punctul de plecare pentru întocmirea de către E.Oprişan a unei lucrări cu acelaş titlu.

2.- Un tabel recapitulativ a exemplarelor distribuite de E.Oprişan din lucrarea asupra Kadrilaterului şi din care rezultă că această lucrare (62 exemplare) a fost distribuită în afară de Legaţiile străine din Bucureşti la toţi reprezentanţii statelor participante la Conferinţa de pace dela Paris, sabotând şi prin acest mijloc teza oficială a delegaţiunei române la Conferinţa de Pace.

./.

3.- O scrisoare oficială (Nr.46.663 din 1 Iulie 1946) din partea Institutului Central de Statistică semnată de Golopenţia - către Emil Oprişan, prin care i se comunică o serie de date statistice pe care le-a folosit în lucrarea arătată la punctul 2.

4.- Un proect de cifru administrativ.

5.- O notă a Ministrului Manoilescu către Ambasadorul Avakumovitch din 21 August 1940 referitoare la Comisia Internaţională a Dunării.

6.- O notă asupra unor convorbiri dintre cei arătaţi la punctul 5 - care a avut loc la 1 August 1940 ora 9,30 cu ocazia plecării lui Avackumovitch la Belgrad

7.- O lucrare scrisă la maşină asupra Românilor din Balcani.

8.- O lucrare întocmită de Em.Oprişan referitor la Basarabia.

9. O lucrare a Academiei Române "La Besserabie" de Stefan Ciobanu.

10.- O notă asupra actului dela 23 August asupra capitolelor actului.

11.- O "Notă" din Martie 1942 a Cabinetului Militar însoţită de cerere a unui grup de zece tineri către fostul Mareşal Antonescu, care cer aprobarea pentru înfiinţarea unui "Cerc de studii juridice economice şi sociale".

II. MATERIAL CE APARTINEA LUI VICTOR POGONEANU LASAT IN PASTRAREA LUI EMIL OPRISAN.

1.- Una mapă conţinând cereri de numire ca senatori de drept.

2.- O schiţă geopolitică "Poziţiunea României în Sud Estul Europei" întocmită de Florin Alexandru Mironescu.

3.- O fotocopie a unei telegrame trimisă la 11 Sept.1939 dela Saint Moritz de Titulescu pentru fostul Rege Carol II.

4.- O notă a Dlui Tătărăscu datată 30 Iunie 1936 cu privire la mişcarea anti socială şi mişcarea anti

./.

comunistă cu aprecieri favorabile pentru aceste mişcări.

5.- O scrisoare a Dlui Aurel Cosma cu data de 8 Februarie 1944 către Mihai Antonescu referitoare la Basarabia.

6.- Cinci exemplare scrise la maşină din memoriul întocmit de grupul din străinătate "România în faţa Conferinţei de Pace" purtând data de 29 Iulie 1946.

7.- Observaţiuni privitoare la Proectul de Tratat de Pace cu România (traducerea) trimis dela Paris şi datat Octomvrie 1946.

8.- O lucrare "Din viaţa aventurierului Dori Popovici".

9.- Zece buletine dela Conferinţa de Pace trimise lui Pogoneanu de grupul dela Paris :

- 8 ale delegaţiei Statelor Unite
- 2 ale Secretariatului Conferinţei.

10.- Cinci texte de comunicări întocmite de grupul Gafencu - Cretzianu pe timpul Conferinţei de pace.

11.- Două comunicate, în dublu exemplar ale Partidului Social Democrat Titel Petrescu.

12.- Scurte comentarii asupra textelor economice ale Tratatului de Pace.

13.- Patru fotocopii depe articole apărute în presa din străinătate referitor la Uniunea Sovietică.

14.- Un memoriu a lui Stelian Popescu adresat fostului Rege Carol II.

15.- O notă "Lămuriri în chestiunea profesorului Eric Oteteleşianu."

16.- O notă referitoare la un incident între Gl.Comandor Istrate şi Lt.Col.Pascu.

17.- O interceptare telefonică - convorbiri între Dl.Buteanu şi Dna Buteanu - Cluj - Bucureşti - 31 August 1940.

18.- Treisprezece note de interceptări telefonice din August 1940.

19.- O notă din 1 Iunie 1938 referitoare la o comunicare a ataşatului militar italian Colonelul de la

./.

Parta Carara privind pe un legionar.

20.- O scrisoare a lui Gh.Mugur din 24 Iunie 1940 cu en têt-ul Soc.Române de Radiodifuziune.

21.- O notă din 17 Martie 1938 în legătură cu fraudele dela "I.A.R.".

22.- Trei scrisori ale lui Barbu Ionescu către Urdoceanu.

23.- O scrisoare a lui Mircea Cancicov către Urdăreanu datată 7 Iulie 1940.

24.- O scrisoare a lui Gh.Mugur către Urdăreanu datată 3 Iulie 1940.

25.- O scrisoare a lui Gh.Mugur către Urdăreanu fără dată.

26.- O scrisoare cu semnătura indescifrabilă către Urdăreanu.

27.- O scrisoare a lui I.P.Gigurtu datață 30.X. 1939.

28.- Două scrisori ale lui Gigurtu către Urdăreanu datată 23 Ianuarie 1940 şi 14 Febr.1940.

29.- Două scrisori semnate Gavrilă către Urdăreanu.

30.- O lucrare scrisă la maşină "Politicianismul şi armata."

31.- O scrisoare către Col.Adi Rusescu în legătură cu formarea unei asociaţii culturale de legionari.

32.- Extras de pe un raport al Legaţiei dela Roma cu privire la vizita lui Pamfil Seicaru în Italia.

33.- O scrisoare întitulată "Excelentă" şi purtând o notiţă " în legătură cu Documentul şi Evanghelia veche (Date de dl.col.Rusescu).

34.- O notă de convorbire având en têt-ul Ministerul de Interne - Cabinetul Ministrului. Pe ultima pagină verso are scris Gabriel Marinescu.

35.- O notă semnată de Generalul Argeşanu cu propuneri la decorare a unor magistraţi.

36.- O scrisoare semnată George Ilean adresată fostului Rege Carol al II-lea.

./.

37.- O scrisoare către Urdăreanu semnată de preotul Grigore Cristescu.

38.- Patru scrisori diferite - aparţinând arhivei Palatului.

39.- Demisia dela Guvern a Gl Argeşanu 28 Septemvrie 1939.

40.- O adresă a Casei Reginei Maria către Mareşalul Curţii Regale Baly.

41.- Sase note informative ale Corpului Detectivilor din anul 1939.

42.- Rezultatul percheziţiilor efectuate în noaptea de 16 - 17 Aprilie la fruntaşii şi militanţii legionari.

43.- Un plic conţinând 11 anonime adresate lui E.Urdăreanu.

44.- Propuneri pentru reorganizarea grupului de ziare "România".

45.- Memorii privind situaţia Ziarului România.

46.- Treisprezece scrisori (mărturisiri de devotament) adresate de diferiţi legionari lui Urdăreanu.

47.- Darea de seamă asupra operaţiunilor de curăţire, efectuate de către Armata Română, în contra forţelor germane, care existau pe teritoriul României la 23 August 1944.

48.- Memorii privind executarea Convenţiei de Armistiţiu - Ianuarie 1945 -.

49.- Trei extrase buletin de presă din anul 1943 în limba engleză, referitoare la Regele Carol, organizaţiile politice române din U.S.A. şi activitatea Regelui Carol al II-lea.

50.- O scrisoare datată 21 Decemvrie 1943, semnată G.B. şi adresată lui Frank E.Stevens.

51.- Două note de convorbire între Mihai Antonescu şi Dr.Steltzer.

52.- O notă de convorbire Mihai Antonescu, General Gerstenberg.

53.- O notă de convorbire Mihai Antonescu, Von Kilinger.

./.

54.- O notă de convorbite între Mihai Antonescu şi Generalii Haupe, Speidel, Amiral Fleischer, Colonel Schumacher.

55.- Două note de convorbire între Mihai Antonescu şi Killinger.

56.- Un memorandum din 11 Februarie 1942 adresat de Antonescu lui Hitler referitor la contribuţia României în răsboiul contra U.R.S.S.

57.- O copie depe o adresă a Cabinetului Militar către M.A.S. Nr.79/S din 19 Iunie 1942 (trei exemplare).

58.- Notă de convorbirea din 19 Mai 1942 între Mihai Antonescu şi Killinger.

59.- Copie depe o scrisoare a lui Hitler către Ion Antonescu cu data de 29.XII.1942.

60.- Răspunsul lui Ion Antonescu către Hitler cu privire la scrisoarea din 29.XII.1942.

61.- Rezumatul convorbirii dintre Hitler şi Antonescu la 4 August 1944.

62.- Răspunsul lui Adolf Hitler la scrisoarea lui Ion Antonescu din 15 Noemvrie 1943.

63.- Un referat al Directivului Reglementării Exportului (Petre Constantinescu).

64.- Un manifest al Comitetului salvatorilor Patriei.

65.- Observaţiuni în legătură cu tratativele economice Româno Germane dela Berlin.

66.- O notă informativă purtând numele de Antoinette.

67.- O notă în limba germană purtând rezoluţia la Killinger.

68.- O notă a lui Ribbentrop prin care cere să vorbească cu Ion Antonescu.

69.- O scrisoare a Legaţiei Franţei datată 27 Iunie 1944.

70.- Un extras de pe o telegramă dela Ankara fără dată, referitor la protecţia evreilor.

71.- O notiţă a Legaţiei Elveţiei cu dată de 16 Mai 1944.

72.- O scrisoare a profesorului Renouvier către Mihai Antonescu.

./.

73.- O fotocopie a unei note americane cu data 25 Februarie 1943 referitoare la politica evreilor din teritoriile ocupate de germani.

74.- O telegramă din Santiago - 23 Ianuarie 1943.

75.- Instrucţiuni către Ministrul României la Moscova din 16 Aprilie 1941 (Gr.Gafencu).

76.- Telegrama cifrată 28.985 din 16 Aprilie 1945 dela Legaţiunea din Moscova.

77.- O notă de presă asupra lui Otto de Habsburg.

78.- Un raport al Legaţiei din Portugalia cu data de 15 Ianuarie 1943.

79.- Douăsprezece fotocopii depe fotografii de propagandă americane.

80.- Atitudinea României şi Finlandei în faţa bolşevismului.

81.- O dare de seamă asupra situaţiei politice din Franţa cărei îi lipseşte prima pagină şi fără dată.

82.- Raportul Nr.87.149 al M.A.S.

83.- O notă de convorbire între Sturdza şi Lavrentiev datată 20 Noemvrie 1940.

84.- Un memoriu purtând data 9 Noemvrie 1936.

85.- Notă asupra convorbirii V.Antonescu în ziua de 7 Noemvrie 1936 cu dl.Gurănescu.

86.- Notă de convorbire între V.Antonescu şi Arciszeroski la 9 Noemvrie 1936.

87.- O notiţă remisă la 11 Iulie 1944 de Steltzea lui Davidescu.

88.- O fotocopie a unui articol despre Regele Carol în limba engleză.

89.- O fotocopie de pe o publicaţie în limba engleză apărută în America. The "Free Romanion".

90.- Traducerea fotocopiei dela punctul 88.

91.- O notă scrisă la maşină fără titlu, fără semnătură şi fără date referitoare la schimbarea guvernului.

92.- O notă de convorbire între ministru Davidescu cu Taurioer ministrul Turciei la Bucureşti la 28 Mai 1942.

93.- Referat referitor la evacuarea archivei M.A.S. la 24 Februarie 1944.

94.- O telegramă cifrată către Legaţia din Moscova la 29 Noemvrie 1940.

95.- O notă asupra valorii bunurilor restituite la

./.

data de 2 Iunie 1945.

96.- O notă a Comisiei Române de Armistiţiu Nr. 26.546 din 3 Septemvrie 1945.

97.- O lucrare întitulată : Proect de propuneri pentru menţinerea păcii şi a securităţii".

98.- Un exemplar din Der kleine Bund.

99.- Un exemplar Bulletin D'informations Britannique

100.- Trei exemplare din memoriul întocmit de grupul Gafencu Cretzeanu "România în faţa Conferinţei de Pace partea I şi nouă exemplare partea II-a.

Tot acest material a fost predat biroului comisiei de anchete.

LT.COL.COLES.

005099

NOTA DE SERVICIU

Subsemnatul Emil Oprişanu am predat astăzi, 2 Septembrie 1947, ora 18, Cabinetului D-lui Secretar General, următoarele documente oficiale aparţinând arhivelor Ministerului Afacerilor Străine, şi care îmi fuseseră încredinţate spre triere de Dl. Pogoneanu, prin Dl. Roiu.

Aceste documente fac parte din materialul ridicat dela Minister de Dl. Pogoneanu, dus acasă la D-Sa şi restituit ulterior.

1) Raportul Legaţiunii dela Madrid, înregistrat la Ministerul Afacerilor Străine sub No. 43.903/941, privitor la revizia vamală a 4 valize, aparţinând Regelui Carol II.

2) Adresa Marelui Stat Major, No. 684.647, din 20.I.1945, către Ministerul Afacerilor Străine, Direcţiunea Politică, referitoare la intervenţiunile făcute de Marele Stat Major privitoare la necesitatea recunoaşterii poziţiei de cobeligerantă pentru România, în războiul contra Germaniei şi Ungariei.

3) Un raport al lui Niculae Titulescu către M.S.Regele, cu privire la raporturile ruso-române, însoţit de 6 anexe cu fotocopii, conţinând o scrisoare de recunoaştere a politicii dusă de Niculae Titulescu, semnată de Gh. Tătărescu, Ion Inculeţ, Nic. Titulescu şi telegrama prin care Dl. Titulescu este anunţat că noul Guvern este format fără D-Sa. Raportul este original, purtând semnătura lui Nic. Titulescu şi sigiliul său personal.

4) Telegrama cifrată trimisă de Dl. Min. Victor Antonescu, din Geneva, la 20.IX.1936, înregistrată sub No. 51.814, referitoare la o convorbire între Dl. V. Antonescu şi Dl. Litvinof, în legătură cu scoaterea D-lui Nic. Titulescu din Guvern.

5) Telegrama cifrată trimisă de Dl. Min. V. Antonescu, din Geneva, la data de 20 Septembrie 1936, înregistrată sub No. 51.813/936, prin care relatează o convorbire avută cu Beck.

6) Telegrama cifrată a Dlui Ministru V. Antonescu din Geneva, şi inregistrată la No. 53.237 din 27 Sept.1936, prin care arată că a avut o întrevedere cu Eden, referitoare la înlocuirea lui Nic. Titulescu.

./.

00600 2.

7) Telegrama cifrată a D-lui Ministru V. Antonescu, din Geneva, înregistrată la No. 53.388, din 28 Sept.1936, prin care relatează o lungă convorbire avută cu A.Eden, căruia i-a expus pe larg condiţiunile în care s'a desfăşurat criza ministerială privind înlocuirea lui Nic. Titulescu.

8) Telegrama cifrată No. 53.446, din 29 Sept.1936 şi telegrama cifrată No. 54.373 din 3 Octombrie 1936, referitoare la aceeaşi problemă, prima relatând o vizită a Ministrului Afacerilor Străine al Austriei - Schmidt, iar cea de a doua o convorbire cu Litvinof, în continuarea celei precedente.

9) Un dosar în cămaşe de hârtie albă, purtând scris de mâna D-lui Ministru Plenipotenţiar Mişa Arion, Secretar General, următoarele: "Călătoria D-lui Gh. Tătărescu la Bled (August 1934)" cuprinzând telegramele cifrate No. 46.390, 47.023, 47.034 telegrama descifrată, 47.034 telegramă cifrată.

10) Un dosar în cămaşe de hârtie albă, purtând scris de mâna D-lui Ministru M. Arion, Secretar General, "Intrevederea dela Tg. Jiu", cuprinzând următoarele telegrame No. 50.235 din 935 şi 52.748 din 1935, ambele relative la vizita D-lui N. Titulescu la Poiana şi la aprobarea dată de M.S.Regele politicii externe stabilită cu acel prilej de D-nii Tătărescu şi Titulescu

11) Un dosar hârtie albă, purtând scris de mâna Dlui Monistru M. Arion, Secretar General, următoarele : "Telegrame din Geneva (Convorbiri cu Delbos şi Litvinoff, -Iunie-Iulie 1936-)" conţinând următoarele telegrame cifrate No. 35.827, 36.020, 36.319, 36.840, toate din 1936, relative la campaniile de presă din România contra primului ministru al Franţei (Léon Blum), contra U.R.S.S. şi împotriva D-lui Titulescu. Răspunsurile primului ministru român, Dl. Tătărescu.

12) Telegrama descifrată adresată de Dl. Ministru Titulescu dela St.-Moritz, M.S.Regelui, la 11 Sept. 1939, cu privire la situaţia României la Conferinţa de Pace din 1919 (documentele Tardieu). (Text scris de mână la hotelul Suvretta House).

13) Copia dactilografiată a telegramei de mai sus.

2 Septembrie 1947

Predat : Emil Oprişanu

Primit: [signature]
Consul General

00601

R E F E R A T

Asupra rezultatelor obținute din anchetarea lui OPRISAN EMIL Consilier de Legațiune din Ministerul Afacerilor Străine, am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

I. Recunoașteri proprii despre faptele sale:

1.) - Recunoaște că în calitatea de Director Adjunct al Cabinetului și Cifrului, precum și in aceia de funcționar de stat a prilejuit tăinuirea unui material care prin conținutul lui era suspect. (Este vorba de materialul lăsat în păstrare de Rădulescu Victor Pogoneanu după îndepărtarea acestuia din serviciu).

- Recunoaște deasemeni că în calitatea ce o deținea era obligat să nu permită ducerea la locuința lui Victor Pogoneanu, care incetase de mai avea o calitate oficială în minister, a acestui material, dându-i prilejul să rețină o parte din el și să-l depoziteze la Misiunea Americană.-

2.) - Recunoaște că a trimis lui Alexandru Cretzianu, după ce acesta incetase de a mai fi ministrul țării la Ankara, material oficial aparținând Ministerului Afacerilor Străine - în speță cele 5 memorii ale Comisiunii Păcii și lucrări interioare ale acestei Comisiuni, ajutând prin aceasta acțiunea dusă de Al.Cretzianu la Conferința Păcii și care era in dezacord cu poziția adoptată de Guvernul român.-

3.) - Recunoaște că se face vinovat de divulgare de secret și prin aceia, că a comunicat lui Victor Pogoneanu și Roiu telegrame cifrate și descifrate pe care le menționează in declarațiiile date.-

- Recunoaște deasemenea că in calitatea sa de Director Adjunct al Cabinetului și Cifrului avea datoria de a controla și impiedeca pe Roiu Fl.de a lua cunoștință și pe alte căi de telegramele cifrate pe care le comunica

..//..

grupului Pogoneanu,cu atât mai mult cu cât ştia în mod pozitiv că făcea în mod obicinuit acest lucru.-

4.) - Recunoaşte că din telegramele ce le-a transmis din ţară in străinătate îşi aminteşte de:

- o telegramă trimisă lui Al.Cretzianu între Crăciunul 1945 şi 1 Ianuarie 1946 urându-i succes în acţiunea intreprinsă de acesta;

- o telegramă la Berna prin care transmitea din partea lui Victor Pogoneanu către Titu Pogoneanu,cu conţinut privat.

Prin această face recunoaşterea folosirii cifrului M.A.S. în scopuri neoficiale - fără însă să recunoască,că a făcut aceasta şi pentru deservirea legăturii dintre grupul Pogoneanu şi grupul din străinătate în scopurile subversive urmărite de acestea, ceiace nu pare verosimil.

5.) - Recunoaşte că fiind la Paris in calitate oficială de secretar al delegaţiei române la Conferinţă de Pace, cu ajutorul unui sistem de supracifrare prestabilit a cerut să i se expedieze prin curier două lucrări:

a/ Cum s'a făcut cedarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord de Dl.G.Tătărăscu;

b/ Istoraia Românilor de G.Giurescu.

Ambele lucrări erau necesare grupului din străinătate.-

Recunoaşte deci că folosind mijloacele de transmitere cifru şi curieri ai M.A.S. a ajutat atât grupul din ţară cât şi pe cel din străinătate de a acţiona în contra intereselor ţării susţinute de delegaţia guvernului la Conferinţa Păcii.-

6.) Recunoaşte că la Paris, deşi avea calitate oficială de secretar al delegaţiei române la Conferinţa Păcii a luat contact cu vârfurile grupului de rezistenţa din străinătate,transmiţându-le informaţiuni.-

<u>IN CONCLUZIE :</u>

EMIL OPRISAN a recunoscut rolul pe care l-a avut în acţiunea subversivă atât a grupului Pogoneanu cât şi a acelui din străinătate şi anume acela de „<u>REZIDENT</u>"

73/

00603

în Ministerul Afacerilor Străine, care a tăinuit materialul suspect al Grupului POGONEANU, a divulgat secrete din actele oficiale întocmite de M.A.S., a ajutat prin informaţiuni ce la deţinea în calitatea sa oficială pentru ca grupul din ţară şi străinătate să-şi desvolte acţiunea de subminare a intereselor ţării - deci spionaj calificat, şi a folosit cifrul M.A.S. pentru transmitere de mesagii a celor două grupuri.

Prin toate acestea se face vinovat de tăinuitor şi părtaş la întreaga acţiune subversivă dusă în contra intereselor ţării şi ale poporului, ajutând realizarea scopurilor ce-i erau cunoscute şi anume, de a provoca o acţiune armată din partea Anglo-Americanilor pentru răsturnarea prin forţă a regimului democratic.-

- Mai recunoaste că a înlesnit divulgarea si transmiterea unor acte de Stat agentilor unei puteri straine.

Recunoaşterile lui categorice permit încadrarea culpelor în textele prevăzute de legile ţării, fără posibilitate de răstâlmăcire, deoarece ele sunt legate de faptele datele şi persoanele ce au participat la înfăptuirea lor.

II. DECLARATII DESPRE FAPTELE ALTORA :

- VICTOR POGONEANU a sfătuit pe unii din diplomaţii rechemaţi din străinătate şi care fuseseră trimişi prin influenţa lui, să nu se mai întoarcă în ţară.

Dintre acestea citează pe :

- TITU POGONEANU - GH. ANASTASIU - V. MOTAS - MAXIM	ELVATIA
- A.BURILEANU - D.METTA	FRANTA
- ROMNICEANU	SPANIA
- M.NEGULESCU	ITALIA
- BRUTUS COSTE	LISABONA
- FRED.NANO	STOKHOLM
- AL.CRETZIANU - E. CIUREA - D. POPESCU	ANKARA

..//..

- Arată că prin sosirea în Elveţia a grupului CRETZIANU care s'a unit cu cel condus de GAFENCU s'a închegat un comitet de rezistenţă în scopul de a determina o intervenţie a marilor puteri pentru schimbarea regimului din ţară.

Opinia lui V.POGONEANU era că răsboiul este inevitabil.-

Cele de mai sus i-au fost comunicate de VICTOR POGONEANU şi ROIU în anul 1945 cam prin luna August.

- Refuzul lui AL. CRETZIANU de a restitui fondul de 6.000.000 fr.elv. a găsit compleetă aprobare a lui V. POGONEANU.

Pentru susţinerea cauzei lui AL. CRETZIANU, VICTOR POGONEANU a adunat material compus din:

- Acte sau copii de acte dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Străine ce fuseseră întocmite pentru susţinerea intereselor statului;
- Consultaţii juridice, din care una fusese întocmită de avocatul OTTULESCU.
- Copii de legi din Monitorul Oficial.

Toate acestea le-a trimis prin Misiunea Americană, în speţă prin Y. Bery, Melbourne şi Hulick, iar dela Misiunea Britanică prin Porter.-

Acest mod de transmitere a fost folosit în mod curent pentru comunicările cu străinătatea.

- Arată că grupul din străinătate avea un grup corespunzător în ţară format din:
  - VICTOR POGONEANU
  - FLORIN ROIU
  - CAMIL DEMETRESCU
  - BARBUL
  - R.HILLARD
  - A.GOLAPENTRA
  - NEAMTU
  - POP
  - R. BUZESTI
  - EMIL OPRISAN
  - CALIN BOTEZ şi alţii al cărui rol nu l-a putut identifica.

..//..

Mai erau o serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine care îi făceau diferite servicii lui POGONEANU V. şi Fl.ROIU şi citează:

- ALINA OECONOMU
- FLORICA SPIRESCU
- CONSUL ŢICU
- LILIANA STANESCU
- TEODORA RADULESCU
- CONSUL EMIL LAZARESCU
- V. SKELETTI
- VISOIANU (avocat) şi alţii pe care nu şi-i aminteşte.

- FLORIN ROIU şi CECILIA POGONEANU (fosta Dra Sorescu) păstrau cheile dela dulapul Fichet în care V.POGONEANU păstra materialul lăsat la M.A.S.

La acest dulap mai avea acces şi CAMIL DEMETRESCU.

- FLORIN ROIU până în ziua arestărei lui E.OPRISAN a avut în birourile Cifrului un birou metalic despre existenţa căruia a aflat doar cu câteva zile mai înainte de arestare.

- Materialul din dulapul de fier a fost dus la locuinţa lui Victor POGONEANU de
  - FLORIN ROIU
  - CECILIA POGONEANU şi
  - CAMIL DEMTRESCU

- Arată că V.POGONEANU mai păstrează material şi în camera blindată a Cifrului.-

- FLORIN ROIU i-a adus lui EMIL OPRISAN din partea lui VICTOR POGONEANU:
  - Un dosar relativ la indidentele din Piaţa Palatului - piesele din dosar fiind certificate de un magistrat militar;
  - Un plic conţinând doua mape în care a văzut o telegramă din 1936-1938 (?) dela N.Titulescu;
  - O telegramă a Dlui G.Tătărăscu şi alte hârtii.
  - Un plic conţinând câteva exemplare din memoriile grupului Gafencu către Conferinţa Păcii.

Toate acestea se găsesc în dulapul din perete al biroului lui E.Oprişan dela Etajul IV. împreună cu alte hârtii referitoare la acţiunea grupului Gafencu la Conferin-

--//--

ţa Păcii şi fotocopiile unor articole de critică la adresa U.R.S.S. - aparute în ziarele din străinătate.-

- ROIU a declarat lui E.OPRISAN că materialul ridicat dela M.A.S. şi nerestituit a fost depus în siguranţa la Misiunea Americană.

- ROIU a cerut în mod repetat şi cu oarecare regularitate să-i trimită lui V.POGONEANU telegramele primite din străinătate.

Aceiaşi cerere i se facea şi de Cecilia POGONEANU

Le-a predat în special telegramele referitoare la procesul CRETZIANU,două telegrame dela Ambasada din Moscova conţinând comunicări dela Dl.MINISTRU ALEXANDRINI în legătura cu negocierile economice româno-sovietice din anul 1946; telegrame privitoare la Conferinţa celor patru miniştri de externe dela Londra,Paris şi New-York; Telegramele în legătură cu negocierile economice dela Washington.

- FLORIN ROIU în afară de telegramele primite dela EMIL OPRISAN, preda lui Victor POGONEANU şi alte telegrame de pe care îşi lua notele în rezumat.-

- EMIL OPRISAN declară că a văzut la Fl.ROIU, texte absolut confidenţiale ca de pildă "textele integrale ale acordurilor economice româno-sovietice şi anexele secrete ale acestora,pe care le pregătea pentru Victor POGONEANU ca să fie trimise grupului din străinătate.

- FLORIN ROIU le remitea acestea şi Misiunilor Americane şi Engleză din ţară.-

- FLORIN ROIU mai preda lui Victor POGONEANU pentru a fi trimis în străinătate un fel de buletin al ştirilor din ţară, din tăieturi de texte de presă.

- Comitetul de conducere al organizaţiei din străinătate este format din:

- GRIGORE GAFENCU - AL. CRETZIANU - GR.NICULESCU BUZESTI - C.VISOIANU	ELVETIA
- V. TILLEA - BIANU	LONDRA
- C. DAVILLA - FRED-NANO şi - AL.CRETZIANU (venit ulterior)	AMERICA

- Arată că V.POGONEANU este acela care făcea legătura permanenta între grupul naţional ţărăniştilor din străinătate cu P.N.T.-

- Stie că atât V.POGONEANU cât şi Fl.ROIU trimiteau lui GAFENCU şi CRETZIANU material documentar relativ la situaţia din ţară precum şi INSTRUCTIUNI DIN PARTEA CONDUCERII P.N.T. MANIU.

- Trimiterile se făcau în 3 exemplare:

- Lui Al.CRETZIANU la NEW-YORK,

- LUI GAFENCU şi BUZESTI la BERNA şi

- Tăieturi de presă pentru GEORGE ATANASIU.

- FLORIN ROIU lipsea in cursul serviciului foarte des pentru a ţine legătura permanentă cu misiunile americană şi britanică. Tinea în mod special legătura cu Porter.

- La VICTOR POGONEANU acasă grupul forma un cerc de studii („BRAIN TRUST") - „cercul creerilor" - care se întrunea pentru a discuta şi soluţiona diferite probleme cerute de Partidul Naţional-Tărănist - căruia îi comunica apoi avizul.-

- Stie că V.POGONEANU vizita destul de des pe Iuliu Maniu, iar când nu putea să o facă trimitea pe CAMIL DEMETRESCU.

- Scopul întâlnirilor cu Iuliu Maniu era de " a pune în mâinile D-lui MANIU" materialul primit dela grupul din străinătate şi "să ia dela Dl.Maniu spre a fi trimis mai departe în străinătate (D.Gafencu,Cretzianu,etc."

- FLORIN ROIU a dat lui E.OPRISAN în primăvara anului 1947 să citească un memoriu raport al lui Buzeşti adresat lui IULIU MANIU şi primit de V. POGONEANU.

In partea finală„acest raport reclama instrucţiuni din ţară."

- CAMIL DEMETRESCU a cerut lui E.OPRISAN când a plecat la Paris să ducă o notă din partea lui Maniu către BIANU la Londra,care apoi a fost trimisă pe altă cale.

- Stie că V.POGONEANU avea legături cu COPOSU.

- Stie că pentru realizarea obiectivelor P.N.T. şi a grupului Pogoneamu se miza pe intervenţia străină care să răstoarne ordinea actuală din răsăritul Europei şi implicit România.

..//..

00608

- SKELETTI şi LAZARESCU dela Cifru M.A.S. au primit dela E.OPRISAN un sistem de supracifrare pentru comunicările ce acesta din urmă avea să facă dela Paris pentru comunicările ce interesau cele două grupuri.

- FLORIN ROIU a dat lui EMIL OPRISAN la plecarea acestuia din urmă la Paris adresele lui A.BURILLIANU şi EMIL CIUREA ca să-i poată găsi.-

- A cerut lui OPRISAN să comunice celor din străinătate că cei din ţară "lucrează".

- VICTOR POGONEANU a trimis lui T.POGONEANU prin EMIL OPRISAN o sumă de 1000 sau 2000 Fr.Elv.

- Persoane cu care EMIL OPRISAN a luat contact la Paris (in ordinea luării contactelor):

- BRUTUS COSTA
- BURILIANU
- EMIL CIUREA
- DIM.METTA
- AL. CRETZIANU
- LIVIU POP
- M.ROMNICEANU
- N. NEGULESCU
- CANCELARUL PETRESCU
- COLONELUL TOMOROVEANU fost ataşat militar la VICHY
- CATALIN - VLADESCU OLT
- NICULAIE DIANU.

I s'a propus să vadă şi pe GR.GAFENCU dar a refuzat.

III. DOCUMENTE CARE ÎI ACUZA :

- Pe EMIL OPRISAN :

Nu avem incă documente care să-l acuze în afară de declaraţiile sale susţinute cu precizări şi date de amănunt care nu pot fi contestate.

Declaraţiile lui FL.ROIU care concorda cu cele declarate de EMIL OPRISAN.

- PE VICTOR POGONEANU :

- Actele predate de N.N. POPESCU şi aflate la dosarul V.POGONEANU.

..//..

00609

- Declaraţiile lui E. OPRISAN.
- " lui FL. ROIU
- " Dra SORESCU (CECILIA POGONEANU)
- " lui NICULESCU BUZESTI.

IV. MARTORI IMPOTRIVA LOR:

- Martori din afara grupului nu avem.

Sunt susceptibili însă de a fi martori următorii funcţionari dela M.A.S.:

- V.SKELETTI
- E. LAZARESCU
- CALIN BOTEZ
- ELISABETA OPRISAN
- ALINA OECONOMU
- FLORICA SPIRESCU
- CONSUL TICU
- LILIANA STANESCU
- RADULESCU TEODORA
- CONSUL Gl. MICU. (poate da relatii despre E.Oprisan)

V. CONCLUZIUNI:

Declaraţiile lui EMIL OPRISAN concretizează în cea mai mare măsură obiectivele pe care ancheta şi le-a propus pentru lămurirea acţiunii grupului V. POGONEANU a rolului şi a obiectevelor urmărite de acest grup.

Deasemenea sunt precizate culpele personale ale lui E.OPRISAN cât şi ~~[illegible]~~ o parte din ale lui V.POGONEANU, FL. ROIU şi CAMIL DEMETRESCU.

Pentru a se vedea dacă anchetarea lui E.OPRISAN care concordă întocmai cu declaraţiile date de Fl.ROIU, este necesar:

- Să se cerceteze materialul existent la M.A.S. şi indicat de E.OPRISAN.
- Să fie audiaţi funcţionarii din M.A.S. arătate la punctul IV.
- Să se procedeze la confruntările ce vor necesita anchetarea lui V.POGONEANU şi FL. ROIU.

ANCHETATOR,
Lt. Col. [signature]

A

00610

1.- Cum s'a făcut angrenarea în acțiunea lui Pogonea[illegible] Prietenie și multe puncte de vedere comune. Mai târziu, dorința, [illegible], de a nu sta departe de activitatea lui Pog. despre care [illegible] o vorba la conducerea Ministerului. La început (vara 1945), nici nu era vorba de vreo acțiune în [illegible]. Colaborarea a lucrat doar numai [illegible] materialului documentar al lui Pog. (la început declarantul nici nu se [illegible] cifrare în străinătatea) ulterior, pentru a fi [illegible] de Pog. i-a dat unele telegrame [illegible] ca să le [illegible]. Cum s'a făcut această colaborare: "La început din propria inițiativă [illegible] mai târziu la solicitarea repetată a [illegible] lui Rom. [illegible]. Această parte din declarația lui [illegible] trebuie reținută. Ea dovedește [illegible] primul pas în colaborarea [illegible] O. nu [illegible] la P. Această [illegible] nici nu are vreo obligație sau vreo [illegible] [illegible] la aceasta. Valoarea [illegible] a acestei declarații o vom arăta mai departe.

regist. s'a concretizat — [illegible] 1945 — primăvara 1946

e recunoscută de Rom. și Dl. [illegible]?

2) ANALIZA ACUZAȚIILOR:

a) adăpostirea materialului În momentul [illegible] funcțiune, P. a lăsat la minister, într'un dulap metalic, acte personale (23 August), dosare de ale ministerului, diverse hârtii nedeclasate, într'un [illegible], tot ce [illegible] pentru lucru ca director al Cabinetului său personal. Am adăpostit acest material [illegible] Dl. P. [illegible] ce nu era al ministerului [illegible] hârtiile care [illegible] în [illegible]. În fapt, s'a [illegible] mult material. Scopul Dlui Po era de a [illegible] recuperarea materialului ministerului. Materialul [illegible] care nu aparținea ministerului [illegible] declarantei nici nu are valoare [illegible] vreo [illegible] [illegible] Dl. P. [illegible] cunoștea proveniența și modul cum l-a dobândit.

b) Telegrame comunicate lui P. [illegible] este recunoscută. Din declarații [illegible] anchetei nu rezultă însă două fapte: 1) că s'ar fi desvălit secretul cifrului; 2) că s'ar fi adus vreun prejudiciu politic Statului. În fapt, secretul cifrului nu a fost desvălit. Telegramele au fost comunicate în conținut, ceea ce este altceva. Pe de altă parte, niciuna din telegramele comunicate nu a fost de natură a aduce Statului vreun prejudiciu politic sau economic. În fine, trebuie relevat faptul că Dl. O. nu era [illegible] Dl. Pog. unica sursă de informare; după cum o dovedește faptul că Dl. P. a fost ținut la curent de Dl. Rom. și când Dl. O. a lipsit 3 luni la Paris și după numirea [illegible] [illegible] Cifru. De menționat în legătură cu aceste telegrame că Dl. Rom. avea putința — în calitate de funcționar al Comisiunii Păcii — să ia cunoștință de telegramele în legătură cu problemele Păcii.

c) Telegrame relative la procesul Cretzianu Aceste telegrame [illegible] în categoria precedentă a telegramelor comunicate Dlui Pog. și nu constituie pt. Dl. O. o culpă specială întrucât: 1) Dl. Rom. — după cum am arătat — avea și el însuși putința de a obține direct aceste telegrame [illegible] Cifru; 2) Dl. O. nu a [illegible] decât puține din telegramele scrise în această chestiune; 3) ceeace interesa grupul P. — pentru pregătirea apărării lui Cretzianu — nu erau telegramele pe care Leg. Berna [illegible] M.A.S. despre stadiul procesului, ci pe care [illegible] luarea în [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] ce se propuneau luarea în [illegible]. De aceasta putea Dl. Rom. să ia cunoștință ușor chiar în Minister — la [illegible] — [illegible] rapoartele Legațiunii și [illegible] pleca la Berna actele oficiale în legătură cu procesul. Tot la [illegible] [illegible] spre a fi transmise în străinătate actele ce s'ar fi [illegible] [illegible] Casiei [illegible] [illegible] [illegible] ce ar fi [illegible] [illegible] pe baza [illegible] Dlui Președinte [illegible] [illegible] acestea — spre a fi apreciate în străinătate — trebuiau [illegible] traduse și legalizate de M.A.S. deci Dl. R. avea [illegible] [illegible]

d) telegrame trimise în străinătate din Țară; nu s'a dezvăluit secretul cifrului și nici nu s'a făcut [illegible] comunicarea vreunui secret politic, economic etc.

e) telegrame trimise dela Paris în Țară idem. Cântările cerute și primite puteau fi comandate de alimentari pentru o librărie [illegible] cărți de cei din grupul Gafencu prin scrisoare trimisă pe căile de care se foloseau.

f) Cifrul special a'i fost o încercare uzitată ~~[illegible]~~ odată sau de 2 ori, nu a adus nici un prejudiciu Statului și nici nu a afectat securitatea cifrului M.A.S.

g) ducerea unei sume de fr. elv. în str. În fapt, D-l O. primise dela Minister, înainte de a pleca la Paris, o sumă în fr. elv. cu titlu de primă de echipare. Dsa nu putea așa dar ~~[illegible]~~ duce această sumă cu sine, fie că [illegible] compensată cu D-l Pog. pe [illegible]. Deci este vreo infracțiune la legea devizelor, ea nu privește pe D-l O.

3.- Caracterizarea colaborării D-l O. nu a fost un element esențial și nici necesar în acțiunea D-lui Pogoneanu. O dovedește și faptul că nu a fost inițiat în activitatea politică internă a D-lui Pog. De fapt, colaborarea a durat din Iulie 1945 până în ~~Dec.~~ 1946, ~~[illegible]~~ Dela această dată D-l Pog. pleacă dela Cifru astfel că colaborarea s'a redus la [illegible]: lichidarea materialului ce mai avea [illegible] dela D-l Pog.: (Mircea ?) pentru a da [illegible] [illegible] ce [illegible] cu arhivele sale. Reamintesc aci fraza din declarația din .... (a se reproduce textual). Rezultă din această declarație - coroborată cu declarațiile .... Coroborare că D-l O. se depărta de acțiunea D-lui P. ~~[illegible]~~ căutând să nu mai ~~[illegible]~~ colaboreze / D-sa căuta o eșire. Motivele: ~~[illegible]~~ pe de o parte din punctele de vedere ~~[illegible]~~ la început comune începuseră să se ivească divergențe; pe de altă parte teama de consecințele prelungirii colaborării, agravată prin coloratura ei de politică internă ce i se dădea din ce în ce mai mult.

a) politica externă 1) D-l O. contesta stabilitatea politicei externe și diplomației anglo-americanilor care nu și puteau impune vederile în punct de vedere. Această constatare [illegible] fost [illegible] la Conferința de Pace. 2) Deși [illegible] între anglo-americani și U. Sovietică apare ca o acțiune [illegible], pe [illegible] și [illegible] ce [illegible] și [illegible] asupra Țării noastre. 3) U.S. [illegible] de a crea liniște la [illegible] nu putea [illegible] o [illegible] a capitalului american: Țările din [illegible] Europei, participare care ar fi atras și influența politică a USA [illegible] : [illegible] ce [illegible].

b) politica internă [illegible] [illegible] și ~~[illegible]~~ [illegible] în detaliu de colegul meu maestrul ...., astfel că mă mărginesc a schița numai câteva puncte; 1) democrația de tip american - oricât de seducătoare ar fi la prima vedere - nu se poate transplanta ca atare oriunde ca în România unde tradițiunile economice și sociale sunt altele.

c) ~~[illegible]~~ Grupul Gafencu. D-l O a fost neplăcut impresionat de spiritul de caterie dominant: această grupare și de lupta ascunsă pentru a-și [illegible] cercul celor ce profitau de subsidiile generoase din fondul de 6 milioane [illegible] de Lețeanu.

d) În rezumat cu începere din vara 1946, chiar anterior plecării sale la Paris, D-l O. căuta o eșire din această colaborare. Il determină ~~[illegible]~~ accentuarea caracterului politic intern ce-l ia acțiunea D-lui Pogoneanu și atitudinea ce D-l O. a avut-o întotdeauna față de PNȚ. - Caracterul politic se evidenția în special prin [illegible] Maniu - Bianu, mesajul Gafencu - Maniu și [illegible] lui Gafencu ca șef al rezistenței, fuga lui Bujeslu [illegible] etc.

Carolmare

~~[illegible]~~ [illegible] reparaţiei [illegible] din [illegible] 1946. [illegible] constantă a colaborării [illegible] ~~[illegible]~~ lichidarea [illegible] al [illegible] D. O. nu a putut alege altă [illegible] decât cea progresistă democrată, 1) cu prietenia lui D. [illegible]; 2) [illegible] respectarea legitimelor personale ar fi interpretată ca o [illegible] alte unul din [illegible] ai MAS., a [illegible] ca o asemenea atitudine o putea determina.

e) D. O. şi grupul din străinătate. Dacă D. O. ar fi voit să plece în străinătate [illegible] acolo în rândurile aşa zisei "Rezistenţe", [illegible] oricând putinţa s'o facă. În adevăr, 1) în August – Noembrie 1946, [illegible] se găsea la Paris, ~~[illegible]~~ [illegible] chiar, cu soţia [illegible] pe d. [illegible], care îl aştepta. Nimic mai uşor [illegible], [illegible] ar fi obţinut, de a rămâne în străinătate. N'a [illegible]-o. 2) În Iulie 1946, i s'a oferit postul de consilier la Leg. Washington. Putea pleca deci cu întreaga sa familie, soţie, mamă, copii [illegible] acum în străinătate. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] de partea cealaltă. A refuzat acest post pentru [illegible] [illegible] întreţinerea unei familii de 5 persoane. [illegible] D. O. nu a voit să rămână în străinătate, pentru a [illegible] o [illegible] de refugiat politic – cu [illegible] ~~[illegible]~~ la Paris – [illegible] a [illegible] credincios Ţării sale.

f) ~~Declaraţia de la [illegible] din 2 Oct. 1947~~

Peroratio finalis

martori? Stoica Dipşanu

o o

B

Conform mandatului ce am primit dela clientul meu, D. O., îmi incumbă să arăt care au fost vederile sale în materie de politică internă – şi în special faţă de PNŢ. – demonstrând, în acest fel, cât de [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] prin [illegible] acest partid.

Tineretul care s'a ridicat în anii ce au urmat primului război mondial au asistat la aprigele lupte politice dela noi, cu dezlănţuirea pasiunilor şi a atâtor [illegible] de demagogie. Unii – [illegible] de lupta politică, se [illegible] [illegible] de avantagii – au intrat în [illegible] politice. Alţii, [illegible] de ~~[illegible]~~ spectacolul [illegible] [illegible] s'au ţinut deoparte. Clientul meu D. O. nu a făcut niciodată politică militantă, nu a [illegible] a [illegible] un partid politic.

Dar care erau vederile sale [illegible]? Experienţa războiului din 1916, când D. O. a îndurat – copil fiind – bombardamentele, refugiul şi mizeria, l-au făcut să deteste războiul şi violenţa ~~[illegible]~~ ~~[illegible] socială şi progres~~.

Prin formaţie intelectuală, prin experienţa războiului şi prin temperament, D-sa a înclinat întotdeauna ~~spre~~ către curentele care [illegible] să realizeze o mai mare justiţie socială, curente care, [illegible] s'au [illegible] [illegible] numim progresiste.

D. O. a detestat întotdeauna curentele de dreapta, ~~[illegible]~~ [illegible] obscurantismul, pe violenţa [illegible]. [illegible] ~~[illegible] D. O. [illegible] 1928~~ [illegible] care ~~[illegible]~~ atitudine [illegible] ~~[illegible] D. O. [illegible]~~ ~~[illegible]~~ curentele de dreapta care au frământat [illegible] şi politica de după războiul trecut, faţă de care ~~[illegible]~~ [illegible]

H. Manoff

Faţă de PNŢ, dintr-o mare [illegible] l-a votat la alegerile din 1928 socotindu-l, după [illegible], un partid de masă şi văzându-l deosebit de partidele oligarhice de atunci. Ce a urmat se ştie: o guvernare [illegible] care a deceptionat întreaga ţară [illegible] de atunci, nu a mai avut în [illegible] încredere în acest partid.

Atitudinea [illegible] PNŢ [illegible] de ~~[illegible]~~ negativă [illegible] partid în viaţa politică românească, ~~[illegible]~~ [illegible] din [illegible] sterilă a regimului [illegible]. Menţiona, [illegible]. Toate faptele

- refuzul de a participa la serbările încoronării din 1922
- Parlamentul separat de la Alba Iulia (refuz de a lua parte la lucrările Parlamentului)
- afacerile scandaloase ale regimului N-Ţ: Skoda, Boilă, Dumons etc. — de verificat
- coluziunea cu Garda de Fier în cartelul electoral încheiat cu aceasta
- pasivitatea faţă de dictatura regelui Carol II în 1938 şi mai târziu faţă de dictaturile legionară şi antonesciană.
- Sterilitatea ideologică a acestui partid care se vădeşte în lipsa unui program [illegible] a mai [illegible] ţărăniste. Doctrinarii ţărănismului: Stere şi Madgearu ~~[illegible]~~ n-au avut ca urmaşi decât demagogi sau agenţi electorali buni să repete [illegible] lozinci electorale dar nu să găsească nimic
- pasivitatea şi chiar atitudinea dubioasă a PNŢ faţă de războiul dus de Antonescu împotriva Uniunii Sovietice, război în care I. Mihalache – vice-preşedintele PNŢ – a luat parte ca voluntar.
- După ieşirea României din război, [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ o muncă ~~[illegible]~~ aprigă pentru vindecarea rănilor războiului şi refacerea căii în mărească [illegible] [illegible]. PNŢ a refuzat să colaboreze la această muncă constructivă şi, prin aceasta, s-a pus în opoziţie cu aspiraţiile poporului.
- Încă din această perioadă, PNŢ se dedă unei campanii de intrigi împotriva U.R.S.S. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apropiere faţă de U.S. [illegible] existenţei noastre ca stat – iar pe de altă parte, speculând neînţelegerile dintre anglo-americani şi Uniunea Sovietică.
- Lupta ocultă dusă de PNŢ împotriva guvernului, a regimului [illegible] de ~~[illegible]~~ aspiraţiile poporului român se mai vădeşte în două ~~teren~~ [illegible] fapte: pe tărâm extern: [illegible] de memorii şi [illegible] guvernul [illegible] şi U.Sov., memorii române ~~[illegible]~~ anglo-americ, pe tărâm intern: [illegible] sau organizarea de bande (care să se [illegible]) [illegible] împotriva Statului. Aceasta [illegible], de [illegible] [illegible] la organizarea unui război civil.
- [illegible] politică [illegible] atât de mare încât PNŢ [illegible] în 1946, când ţara suferea de foamete, PNŢ nu s-a asociat apelului adresat USA pentru un ajutor în cereale, pentru că, [illegible] ajutor, [illegible] sprijin guvernului, zicea PNŢ.
- A asumat [illegible] mişcării de rezistenţă din străinătate, şi, prin [illegible] pentru provocarea unui război între anglo-americani [illegible] şi U. Sov., război care s-ar fi abătut cu [illegible] asupra teritoriului ţării. PNŢ ar fi contribuit cu organizarea [illegible] de [illegible] război civil. [illegible] acestei [illegible] de [illegible] [illegible] a vice-pres. PNŢ D-l I. Mihalache, [illegible] în străinătate a [illegible] şi [illegible] declare criminală act. PNŢ
- Toate acestea au determinat [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ complect [illegible] de [illegible] de d-l [illegible] [illegible] şi acelaşi fel acţiunea grupului [illegible]
- [illegible], [illegible] fapt, aceste acţiuni, [illegible] cu [illegible] cu principiile sale democratice. Iată ce ne vor spune martorii, [illegible] [illegible] şi membrii ai [illegible] acelui Departament despre [illegible] [illegible] [illegible] ca [illegible]. — mercuit, Vlac, [illegible]
Stre Botez
- Mai mult, [illegible] ne va arăta că [illegible] din 1943-1944 ~~[illegible]~~ [illegible] împotriva dictaturii antonesciene, [illegible] [illegible] război.

(peroratio finalis)

00612

Notă

De întrebat Roşu:

- Câte telegrame a primit dela Paris în legătură cu grupul din străinătate din partea lui Opişan, înainte, după şi pe timpul conferinţei.

- Frecvenţa vizitelor la Pogoreanu ale lui E. Opişan şi în ce condiţiuni se petreceau acestea

00613

Notă

de adresele și telefoanele celor audiate în ziua de 4 Sept. 1947.

1. Consul Constantin Tincu — telef. 33047 - acasă
24169 - serviciu

2. Colnic Botez — ~~tei. pasa~~ — telef. 2.0353
Serv. Int. 78

3. Dr. Oeconomu — Str. Simonide No. 20 (Isvor.
Serv. 28458.

4. D-na Fl. Speriescu — acasă 71185
Serv. 29333.

5. Elisabeta Oprisan — 29742

6. Consul Mircea — Dir. Pers. - M.A.S

7. Vlad Skeletti - Secret de legație -
Str. Episcopiei 5.
telef.

00614

I. Intrebări introductive:

- Ce funcţiune îndeplinea în M.A.S.?
- De când cunoaşte pe V. Pogoneanu?

II. Cu privire la faptele proprii?

- De când a început colaborarea cu V. Pogoneanu în acţiunea dusă de acesta şi cum s'a petrecut aceasta?
- Dece aţi apreciat ca periculoasă păstrarea materialului lăsat în grija D-lui de Victor Pogoneanu?
- Ce s'a făcut cu materialul ridicat dela Minister de V. Pogoneanu cu ajutorul lui Fl. Rosie, Camil Demetrescu şi Cecilia Pogoneanu?
- In calitatea oficială pe care o aveaţi; ce datorii vă reveneau faţă de această sustragere?
- Ce v-a declarat Fl. Rosie şi V. Pogoneanu asupra punerii în siguranţă a acestui material?
- Ce telegrame aţi predat lui V. Pogoneanu direct sau prin intermediul lui Fl. Rosie?
- Ce a întreprins V. Pogoneanu pentru susţinerea cauzei lui V. Cretzianu în contra acţiunii deschise de Statul Român pentru a intra în posesia celor 6.000.000 fr. elv.?
- Cum aţi ajutat pe V. Pogoneanu cu privire la această chestiune?
- Aţi trimis lui Al. Cretzianu documente, după ce încetase de a mai fi ministrul Ţării?
- In ce scop?
- Care a fost atitudinea lui V. Pogoneanu faţă de reclamaţiile din străinătate a diplomaţilor trimişi prin influenţa sa?

- În ce scop i-a sfătuit să nu se înapoieze în țară?

- Ce telegrame ați predat lui V. Pogoneanu direct sau prin intermediul lui Fl. Roiu?

- Cu cine ați luat contactul la Paris din Grupul Gafencu-Crețianu?

- În ce scop ați stabilit acest contact?

- V-ați înapoiat în țară odată cu întreaga delegațiune română?

- În ce scop ați lăsat la plecare lui Emil Lăzărescu un sistem propriu convenit de supracifrare?

- Ce telegrame ați expediat folosind acest procedeu?

- La ce le erau ~~Erau~~ necesare ~~documentarii~~ grupului Gafencu-Crețianu aceste lucrări?

- Ce material ați predat secretariatului Conferinței de Pace și delegațiilor străini la Conferință, în afară de memoriile oficiale ale Guvernului?

- În ce scop ați predat memoriul cu privire la Cadrilater?

- Cum justificați ~~[illegible]~~ prin predarea unui document ce nu reprezenta punctul oficial al Guvernului?

- Îndeplineați un mandat prin această transmitere? Din partea cui?

II Cu privire la faptele altora:

- Care era poziția lui V. Pogoneanu în cadrul acțiunii dusă de el, ~~și grupul~~
- Care erau colaboratorii săi?
- Care era misiunea acestui grup?
- Cum își îndeplinea această misiune?
- Cum stabilea V. Pogoneanu legătura cu Iuliu Maniu?
- Cu ce altă persoană din P.N.Ț. mai

00615

Colabora?

- Ce mesagii verbal ați adus dela Paris pentru conducerea P.N.Ț. și privitor la grupul Gafencu – Crețeanu?

- Ce știți despre legătura lui V. Pogoreanu cu misiunea britanică și americană?
- Cu cine lua contactul dela cele două misiuni?

- Ce misiune mai avea de îndeplinit grupul lui Pogoreanu în afară de aceia de a ține legătura P.N.Ț. cu grupul Gafencu – Crețeanu și ~~celor~~ informarea două misiuni străine?

- Ce rol avea Camil Demetrescu?
- Ce rol avea Florin Roiu?

- Ce știți despre scopul și frecvența vizitelor lui Fl. Roiu la misiunea britanică și americană?
- Ce documente știți că a predat Fl. Roiu celor două misiuni?

- Cum se făcea legătura grupului din țară cu cei din străinătate?
- Prin cine anume?
- Ce ~~materiale~~ instrucțiuni a primit sau a transmis grupul V. Pogoreanu celor din străinătate.
- Ce știți despre legăturile directe pe care le stabilea V. Pogoreanu cu cele două misiuni străine?
- Ce alte persoane din M.A.S. îl ajutau pe V. Pogoreanu în activitatea sa, și cum?

III Despre Complot:
- Cum era organizată activitatea în țară și în străinătate?
- Care erau fondurile din care își asigurau activitatea cei din străinătate?
- Cum ați aflat aceasta?
- În ce fel se făcea în țară legătura cu P.N.Ț.?

- Care erau scopurile urmărite de aceşti două grupuri ale C.N.T.?
- Cum îşi desfăşura activitatea < cei din străinătate? / cei din ţară?
- Pe ce se sprijinea organizaţia în realizarea scopului urmărit? (- în ţară, - în străinătate)
- Când urma să se producă lovitura?

18 August 1947

00616

Notă

Se depune la arestul Direcțiunii Pol. de Siguranță St. Emil Oprișanu, pentru cercetări la dispoziția Brigăzii Volante.

Chestor
[signature]

Al Lepădatu

00617 11/II
Fond

PROCES VERBAL

Astăzi 18 luna August anul 1947

Noi, Kotary Peter comiser de serviciu in Directiunea Generală a Poliției, din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul procesverbal că, percheziționând pe Ogrisanu Emil de ani 41 de profesie Consilier de Legație originar din Jud. Buzău cu domiciliul in ~~Buzău~~ Bucuresti Argentina 3 trimis de Dl. Chestor Burlea cu raportul nr. Nota găsindu-se asupra sa următoarele:

Biroul de populație, șireturi,

COMISAR DE SERVICIU,
P. Kotary

Asistenti:

Deținut E. Ogrisanu

D O V A D A

Am primit banii și obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.-

Deținut ____________

Să se atașeze la dosarul jos numitului

36/I

Iață

00618

PROCES VERBAL

Astăzi 18 luna August anul 1947

Noi, Rotaru Petre comisar de serviciu în Directiunea Generală a Poliției, din Ministerul Afacerilor Interne;

Constatăm prin prezentul procesverbal că, percheziționând pe Georgescu Tulcea Radu de ani 26 de profesie Student în medicină originar din Jud Tulcea cu domiciliul în Tulcea Regina Elisabeta 160 trimis de Trimis de Penitenciarul Aiud cu raportul nr. ______ găsindu-se asupra sa următoarele:

4 lei (patru), un port foi cu acte, 2 curele, ochelari de soare, o cutie metal cu siringă;

COMISAR DE SERVICIU,

Rotaru

Asistenti:

Deținut Georgescu

D O V A D A

Am primit banii și obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.-

Deținut ______

D O V A D A

Am primit dela Direcţia Politiei de Siguranţă corespondenţă şi cereri care au fost ridicate cu ocazia perchezitiei, aceste cereri si corespondenţă aparţinând Ministerului Afacerilor Externe.-

Lisette Ofrişanu

Bucuresti 3o August 1947.-

00620

copie vezi vol. 5. f 665-674.

00621

DECLARATIE

Subsemnatul Emil Lăzărescu, domiciliat in str. V.A. Ureche Nr. 5, de ani 34, născut in Constanţa, divorţat in urma căsătoriei cu Adoiana Petronica, având un băiat in vârstă de 3 ani, asupra legăturilor mele cu dl Victor Rădulescu, Pogoneanu, declar următoarele:

In cunosc pe dl Pogoneanu incă de prin anul 933, din vremea in care eram coleg de facultate cu fratele său Titus. In anul 194o in urma stăruinţelor Dsale am fost mai intâiu detaşat, şi apoi transferat in calitate de bibliotecar al M.Af.Streine. La inceputul anului 1941, am trecut cu serviciul la Oficiul de Studii sub conducerea dlui Ministru V.Stoica, şi sub ordinele dlui Pogoneanu, care după câteva luni a plecat in streinătate. La Oficiul de Studii am rămas cu serviciul până la data de 15 Martie 194[illegible]

La data de mai sus am fost orânduit cu serviciul la Directiunea Oficiului, unde l'am regăsit şi pe dl Pogoneanu, care la acea dată nu era incă director adjunct al Cabinetului şi Cifrului, Numirea mea la cifru s'a făcut tot prin intervenţia dlui Pogoneanu. Către inceputul lunii August 1944 dl Pogoneanu a fost delegat oficial ca director adjunct al Cifrului. Cred că aducerea mea la Cifru a fost determinată de nevoia pe care Dsa o avea de incă un colaborator, de incredere in vederea acţiunii intreprinsă pentru 23 August 1944.

Am colaborat cu dl Pogoneanu in acest fel până după 23 August, când s'au oprit de către Comisiunea Aliată de Contro, comunicările cifrate. La această dată am cerut Dlui Pogoneanu un concediu de odihnă şi mi-am exprimat faţ de Domnia sa de a părăsi şi Ministerul, pentru a-mi căuta o slujbă care să-mi permită a mă ocupa de studiile istorice, in ~~xxx~~ vederea cărora mă pregăsitem in cursul universităţii. Acest concediu de odihnă şi in vederea plecării mele din Minister mi-a fost refuzat.

./v.

Din cauza acestui refuz,sănătatea slăbită a făcut ca mă inbolnăvesc și să rămân intr'un concediu de boală de 3 luni de zile,până in 15 Martie 1945.La inapoierea din conced am fost insărcinat de către dl Pogoneanu cu scrierea și dosarierea materialului privitor la actul dela 23 August.Operațiunea a fost executată in localul U.G.I.R.,pe atunci sediul Ministerului Af.Streine.Actele menționate se aflau in cinci copii in afară de originale,copii din care am făcut cinci exemplare complete.Stiu că o parte din aceste exemplare au fost apoi,pe nu știu ce cale,și prin cine anume,trimise in streinătate.Dl Pogoneanu mi-a afirmat că ele au fost"puse la loc sigur",ceace după câte am ințeles eu,ar fi insemnat trimiterea in streinătate.

După plecarea din Minister a Domnului Pogoneanu Domnia Sa m'a rugat să locuesc in casa Dsale atâta vreme cât Dsa va fi la Sinaia.Am acceptat această invitația și am rămas la Dsa chiar in zilele in care Dsa se afla,din timp in timp la București.

Am rămas in casa Dlui Pogoneanu din luna Iulie până prin luna Noemvrie 1945.Am acceptat invitația de a locui la dl Pogoneanu,in urma faptului că mă simțeam indatorat față de dânsul,pentru numeroase servicii ce-mi făcuse in trecut

Menționez că in timpul cât am stat ala dl Pogoneanu am putut să-mi dau seama că avea continue legături cu dl Niculescu Buzești și dl Vișoianu,precum și cu alți oameni din opoziție.N'aș putea precizat insă cu cine anume.Din intâmplare căutându-l insă la Casa Styrbe,unde se ducea regulat am văzut acolo odată pe dl Penescu și altă dată pe dl Coposu.

Aceste legături m'au determinat in momentul in care prezența mea pentru paza casei Dlui Pogoneanu n'a mai fost absolut necesară,să rog pe dl Pogoneanu să-mi pună la dispoziție mijloacele pentru a-mi transporta din nou acasă,bagajele ce mai le adusesem la Dsa.

Această cerere de a pleca a dat loc unei discuțiuni din ce in ce mai aprinsă intre dl Pogoneanu și mine in care i-am arătat că nu țin să particip la o acțiune ca acea dela 23 August 1944.Dsa mi-a replicat că nu este vorba decât de o acțiune de politică internă,și de coordonare a acțiunii partidelor de opoziție,pentru care ar avea nevoie să

~~fixxajutată~~

fie ajutată de un om care ştie să tacă.Hotărârea mea a fost categorică şi in urma unui schimb de cuvinte aspre, am părăsit,peste câteva zile casa dlui Pogoneanu.Relaţiile intre noi,fără a fi intrerupte vreodată au rămas prieteneşti,insă destul de incordate.

După această dată mi-a mai cerut să-i fac unele servicii.

In luna Ianuarie mi-a cerut să mă ocup de scrierea unui material de arhivă provenit dela Minister şi in care se găseau şi acte din aşa numita Arhivă a Palatului.Această arhivă se găsea la dl Pogoneanu acasă.Faţă de refuzul meu de a mă amesteca in această operaţie,am avut un nou schimb de cubinte cu dl Pogoneanu şi urmarea a fost că după două intrevederi in această chestiune nu l'am mai vizitat destul de multă vreme.Stiu că după aceia o parte din acest material a fost adus la Minister şi incredinţat spre clasare mai departe dlui Oprişanu şi subsemnatului.Deoarece eu nu văzusem tot materialul nu ştiu dacă a fost inapoiat Ministerului intreg materialul ce se aflase la dl Pogoneanu acasă.

Alte imprejurări in care l'am mai văzut pe dl Pogoneanu,după câte-mi amintesc sunt următoarele:

La Dna dr.Lăzărescu,colegă de Minister unde am fost invitat la o masă de seară.După masă,l'am condus pe dl Pogoneanu acasă şi fiind după ora 3 noaptea am rămas să dorm la Dsa.La ora 7 dimineaţa am pleca.Cu acest prilej nu am discutat nimica demn de a fi menţionat.

Până in luna Septemvrie 1946 nu l'am mai văzut pe dl Pogoneanu.Când Dsa a trebuit să părăsesc locuinţa Dsale de pe malul lacului,m'a rugat să mi ocup de alegerea cărţilor aparţinând Academiei Române şi aflatoare printre cărţile regretatului profesor Rădulescu ,Pogoneanu,cărţi pe care apoi le-am depus la Academia Română.

Data următoare a fost acea a logodnei dlui Pogoneanu pe la inceputu l lunei Noemvrie 1946,după acea la câteva săptămâni cu ocazia nunţii.Le-am făcut după acea o scurtă vizită particulară inainte de plecarea intr'un voiak care urma să dureze mai multă vreme.

După această dată nu am mai văzut pe dl şi Dna Pogoneanu până in apropierea Paltilor,când le-am făcut vi-

zită de plitețe însoțit de fiul meu.

L'am văzut apoi pe dl Pogoneanu la vreo lună- o lună și jumătate mai târziu când în legătură cu niște împrumutiri de cărți Dsa m'a rugat să-l ajut la pregătirea unei lucrări istorice privitoare la actul dela 23 August.I-am arătat că mi-ar fi peste putință să mă ocup de o asemenea lucrare în momentul acela.Dsa m'a rugat totuși să pun în ordine cronologică niște notițe în legătură cu această chestiune și să-i atrag atențiunea asupra eventualei omisiuni.La vreo două săptămâni am restituit aceste notițe.După restituirea acestor notițe nu l'am mai văzut nici odată până în momentul de față.

Asupra serviciilor cerute mie de dl Pogoneanu în calitatea ce o dețineam la Ministerul de Externe declar că cu prilejul diferitelor întâlniri arătate mai sus,dsa mi-a cerut să-i dau diferite vești despre activitatea Ministerului și unității.Dacă este adevărat că dl Pogoneanu personal nu insistat asupra informațiunilor ce aș putea să-i dau din Minister (fapt explicabil prin discuția și refuzul meu de a colabora la acțiunea politică întreprinsă de Dsa) în schimb,am fost solicitat în mai multe rânduri solicitat de dl Roiu,să-i dau voe să se uite în telegramele dela Cifru,pentru dl Pogoneanu.Deoarece s'a izbit de refuzul meu categoric,a revenit câtă vreme mai târziu, spunându-mi că de această dată o face numai pentru propria D-sale informare.Si de această dată am evitat.Faptele s'au petrecut astfel:Era în primăvara anului 1947,când repetân-du-mi această cerere de a-i da xxxx voe să se uite prin colecția de telegrame,i-am spus să vină într'o seară când voi fi de serviciu.Am avut grije ca în seara fixată să nu fiu la Minister,și astfel să evit a-i pune la dispoziție telegramele.Acest procedeu l'a folosit în două rânduri,după care dl Roiu dându-și probabil seama că era o formă de refuz,Dsa a renunțat să mai facă o asemenea cerere.Această nevoie de a-mi cere telegrame formulată de dl Roiu,s'a petrecut atât înainte cât și după plecarea dela Direcțiunea Cifrului a Domnului Oprişan.Asupra posibilităților ca dl Roiu să fi luat cunoștință de conținutul telegramelor,chiar dacă eu nu i le-am pus la dispoziție,menționez că dl Roiu avea acces la cifru,pentru a pătrunde în biroul dlui Oprişan.Chiar după plecarea dlui Oprişan faptul că Dsa depunea (seara) și ridica (dimineața) cheile biroului Păcii,în încăperile rezervate cifrului,în mod firesc ducea la putința de a lua

./.

eventual cunoştinţă de conţinutul unora dintre telegrame.

In privinţa declaraţiei Dlui Oprişanu că la plecarea Dsale la Paris, in calitate de secretar al Delegaţiei Române la Conferinţa Păcii, declar că imi amintesc că Dsa mi-a indicat un sistem de supracifrare cu maşina, pentru diferite comunicări speciale. Menţionez insă că deşi am luat cunoştinţă de acest sistem de supracifrare, pe care dl Oprişanu mi-l indica in calitate de şef şi ca unuia dintre funcţionarii mai vechi in Direcţie-personal nu am fost in situaţia de a aplica acest sistem de descifrarea vreaunui mesagiu. Mi-amintesc că au fost câteva telegrame absolut indescifrabile, care ar fi putut fi transmise in sistemul convenit, dar care dintr'o greşeală de aplicare a acestui sistem, au putut deveni complect indescifrabile.

ss. S. Lăzărescu

Asupra activităţii politice a dlui Pogoneanu ştiu că se găsea in legături cu partidul naţional ţărănist, partidul naţional liberal şi partidul social democrat, independent, precum şi cu reprezentanţi ai misiunilor engleze şi americane din ţară. Faţă de refuzul meu categoric de a-l ajuta in acţiunea politică pe care o intreprindea, Dsa nu mi-a comunicat nici o dată in ce constă aceste legături, iar, personal am ţinut să fiu cât mai departe de ele. Stiu insă că a fost ajutat in această acţiune de dnii Fl. Roiu şi Camil Demetrescu.

Despre modul in care Oprişanu ajuta pe dl Pogoneanu in acţiunea sa politică, nu am nici o cunoştinţă. Cred că ar fi putut să-l servească ingăduind dlui Roiu şi să ia cunoştinţă de unele telegrame dela Cifru. Această bănuială nu este intemeiată decât pe raporturile de prietenie ce ştiu că exista intre dnii Pogoneanu, Oprişanu şi Roiu.

Despre activitatea dlui Roiu pot menţiona că in repetate rânduri mi-a spus că e foarte ocupat având a vedea pe americani sau pe englezi. Stiu că făcea legătura pentru dl Pogoneanu cu misiunile engleză şi americană cărora le transmitea difeirte informaţiuni.

Asupra activităţii dlui Camil Demetrescu ştiu că făcea legătura intre dl Pogoneanu şi dl Gr. Niculescu-Buzeşti (atunci când aceştia nu luau contact direct) precum şi cu alte diferite personalităţi politice Dsa având intinse relaţii mondene.

./.

Asupra celorlalte persoane cu care venea in contact dl Pogoneanu nu pot da lămuriri cu precizie la relaţiile sau natura serviciilor pe care i le făceau.

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.

Bucureşti 16 Septemvrie 1947.

ss.Emil Lăzărescu

copie rezi vol. 5, f 675-679.

00627

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, domiciliat în Strada V.A,Ureche 5, de ani 34, declar următoarele:

1.-Intrebare: Care au fost termenii in care s'a adresat V.Rădulescu-Pogoneanu,când v'a făcut propunerea de colaborare şi cum a explicat sensul acţiunii ce intreprindea,pentruca Dvoastră să o apreciaţi ca periculoasă şi să vă determine la refuzul categoric anotat în declaraţia anterioară ?

Răspuns: Mi-a explicat că este vorba de o acţiune a opoziţiei cu scopul de a duce la o schimbare de guvern care ar fi putut merge până la forma actului dela 23 August. Mi-a explicat că în această acţiune aşi putea avea aceleaşi riscuri pe care mi le asumasem înainte de 23 August 1944. - In acel timp (vara anului 1945) exista o tensiune între Guvern şi factorul Constituţional şi se prevedea o ieşire din criză printr'o schimbare de Guvern. Felul în care urma să se facă această răsturnare sau înlăturare a Guvernului nu mi-a fost explicat în detaliu de către Dl.V.Rădulescu-Pogoneanu. Deoarece nu ştiam ce amploare sau ce formă va putea căpata acţiunea intreprinsă de D-sa,mi-a fost teamă să mă angajez într'însa,cu atât mai mult cu cât la acea data fusese descoperită organizaţia "T" şi nu voiam să fiu amestecat,eventual,în ceva similar.-

Faptul că avea nevoe de un om care să ştie să facă,mi-a întărit mai mult hotărârea de a nu participa,înţelegând şi prin aceasta că,lucrurile aveau un caracter secret şi care la un anumit moment ar putea veni cu măsurile de ordine şi siguranţă ale Statului.-

Din acţiunile ulterioare,ca de pildă: fuga D-lor Niculescu Buzeşti şi Vişoianu în străinătate legăturile Dlui Roiu cu anglo-americanii,solicitările de informaţiuni din Ministerul de Externe şi alte manifestări mai mărunte,am înţeles că intr'adevăr propunerea

E.F.

..//..

inițială de colaborare era pentru o acțiune cu caracter subversiv și am fost mulțumit că am refuzat colaborarea.

2.- Intrebare: Care a fost motivul pentru care la intrevederea din Ianuarie 1946 a avut loc o discuție cu cuvinte aspre între Dvoastră și Dl.Pogoneanu ?

Răspuns: Dl.Pogoneanu m'a chemat pentru a tria materialul aflat la D-sa acasă, afirmând că este o obligațiune a mea asumată prin faptul că triasem în Martie - Aprilie 1945 materialul în legătură cu 23 August 1944 și că o altă parte din material îmi era cunoscut încă din 1941 când lucrasem la Oficiul de Studii impreună cu D-Sa. Am cerut ca acest material să fie trimis la Minister și să lucrez în orele de serviciu. D-Sa mi-a adresat cuvinte aspre, punând în discuție chiar felul în care făcusem trierea anterioară. In urma unui schimb de cuvinte m'am despărțit de Dl.Pogoneanu într'o atmosferă încordată și D-sa a trimis materialul de triat la Minister, unde am început operațiunile de triere împreună cu Dl. Oprișanu.

Acest material fusese triat, încă înainte de chemarea mea în Ianuarie 1946 de către Dnii Pogoneanu și Camil Demetrescu.

3.- Intrebare: Ce știi despre materialul care n'a mai fost înapoiat de Dl.Pogoneanu Ministerului de Externe ?

Răspuns: Stiu că materialul a fost dus la Dl.Pogoneanu acasă în mai multe valize. Operațiune la care am participat și eu iar înapoerea materialului a fost făcută treptat, valiza conținând o parte din Arhiva Palatului fiind adusă chiar de mine. In mod sigur a existat diferența intre materialul dus din Minister și cel înapoiat, care a rămas la Dl.Pogoneanu.

De câte ori am întrebat unde se găsește materialul rămas la Dsa mi s'a spus că se afla "la loc sigur" cea ce am crezut totdeauna că voia să însemne în streinătate.- Stiu că el era încredințat D-lor Camil Demetrescu și Roiu, care urmau să-l dea cuiva. Această chestiune era ținută în secret și nu mi s'au comunicat detalii asupra destinației materialului. Am bănuit că poate fi

..//..

vorbă de o misiune streină, şi datorita relaţiunilor cari ştiam că există între dnii Roiu şi Demetrescu şi misiunile anglo-americane, am bănuit că este vorba de una dintre ele.-

4.- Intrebare: Care au fost termenii în care s'a adresat Dl.V.Pogoneanu atunci când v-a cerut informaţii din Minister, ce-l interesa anume şi în ce ocazii a făcut-o ?

Răspuns: Mi s'a adresat în mod obicinuit astfel: Ce mai este nou în Minister? Stii cam ce m'ar putea interesa. In mod concret, o singură dată, personal şi de mai multe ori prin Dl.Roiu mi.a cerut informaţii asupra procesului Cretzianu, cu privire la fondul de 6.000.000 fr.elv. I-am comunicat D-lui Roiu şi D-nei Pogoneanu informaţiunile venite dela Berna în legătură cu mersul general al procesului.

Am mai fost întrebat de Dl.Roiu ce ştiu în legătură cu negocierile economice dela Moskova. Ne ştiind nici eu nimic, N'aşi fi putut chiar dacă aşi fi vrut, să-i comunic ceva.-

Mi s'au mai cerut, prin Dl.Roiu informaţii în legătură cu tratative economice duse în America. Nu am dat nici un fel de informaţie de acest fel. Dacă până în toamna anului 1946, am răspuns la unele cereri de informaţiuni pe care dnii Pogoneanu şi Roiu mi le făceau destul de insistent, dela acea dată, m'am străduit să încetez acest lucru, fiindcă îmi dădeam din ce în ce mai mult seama de caracterul ilegal al acţiunilor. Cred că am dat şi o telegramă - text - D-lui Roiu s'au pogoneanu, nu-mi mai amintesc conţinutul, deoarece în general comunicam verbal conţinutul.-

Această-mi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.-

ss.Emil Lăzărescu.

17 Sept.1947, Bucureşti.

copie vezi vol. 5. f 680-6~~82~~ 830

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, domiciliat în Str.V.A. Ureche 5, de ani 34, declar următoarele:

Relaţiile mele cu Dl.Pogoneanu şi legăturile din ce în ce mai strânse, cari am dus în final la amestecul meu în acţiunea sa politică,îşi găsesc explicaţie prin următoarele circumstanţe:

Pe lângă ajutorul pe care mi l-a dat la intrarea mea în Minister, şi după acea în calitatea sa de şef, în timpul anului 1944,am avut câteva situaţiuni în care, găsindu-mă strimtorat d.p. Pogoneanu m'a ajutat. Astfel: pe timpul dispersiunii,cât vreme am stat la Snagov, am locuit în aceiaşi casă cu D-Sa, întreţinerea mea fiind asigurată de către D-sa. Apoi, când anumite nevoi de ordin familiar, au făcut necesar să imprumut, în aceiaşi vreme, unele sume, o parte din ele mi-au fost puse la dispoziţie de către Dl.Pogoneanu.-

Astfel,Dsa mi-a imprumutat bani,când pentru naşterea fiului meu,aveam nevoe de o sumă considerabilă faţa cu mijloacele mele. Totalul sumelor pe care le datoram D-lui Pogoneanu se ridica la circa 300.000 lei.

De atunci încoace, am încercat să discut cu Dl.Pogoneanu chestiunea acestor datorii şi a modalităţii plăţii lor.

Totdeauna D-sa mi-a spus că,de vreme ce n'aşi putea achita această sumă deodată (eu insistând să o achit la valoarea ei în momentul împrumutului), este mai bine ca toată chestiunea să se amâne până la vremuri mai bune.-

Când în luna Noembrie 1944, am cerut un concediu de boală, şi când acest concediu a trebuit să fie prelungit până în Martie 1945, Dl.Pogoneanu a insistat pentru a obţine dela Ministex un ajutor de

E.F. ..//..

boală, care mi-a permis să stau două luni de zile la munte. Ca urmare a acestor servicii, in vara anului 1945, când Dl. Pogoneanu m'a rugat să locuesc la dânsul, pentru a-i păzi casa, să accept, deşi, atât din punct de vedere material, cât şi din punctul de vedere al intereselor mele imediate, faptul de a locui la Dsa îmi creia serioase dificultăţi.-

După plecarea D-sale din Minister a mai survenit problema actelor ridicate de D-sa dela Minister şi transportate la D-sa acasă. Situez acest fapt cu primul meu amestec în activitatea D-Sale politică. Am acceptat să ajut la transportul unor valize, dintre cari despre unele ştiam că cuprind acte din următoarele motive: 1.- Fiindcă toată chestiunea mi se părea de minimă importanţă, deoarece credeam că nu este vorba decât de punerea în ordine a unor acte în vederea dării în primire a lor către Minister. Caracterul de secreat pe care l-a avut această operaţiune mi se părea justificat de faptul că această operaţiune nu fusese făcută - dintr'o neglijenţă condamnabilă dar explicabilă prin bruscheţa plecării D-lui Pogoneanu din Minister - în momentul când D-sa dădea in primire Direcţiune. Mai târziu, când prin Ianuarie 1946 mi-am dat seama de conţinutul valizelor, de timpul cât au rămas la D-sa de felul cum se făcea clasarea şi de faptul că ele n'au mai fost înapoiate în bloc, aşa cum fuseseră ridicate, am înţeles că toată operaţiunea avusese un caracter ilegal şi urmărise sustragerea unora dintre documentele transportate dela D-sa.

2.- Dl. Pogoneanu mi-a explicat întotdeauna obligativitatea pentru mine de a participa la trierea şi clasarea acelui material, din care, spunea dânsul, făceau parte numeroase acte în legătură cu actul dela 23 August. Această afirmaţiune mi s'a părut normală.-

Ca urmare, din motivele arătate mai sus, am participat la transportul materialului ridicat dela Minister. Abia mai târziu mi-am dat seama că, în cea mai mare parte, era vorba de acte ce nu aveau nici o legătură cu 23 August.-

Erau documente diferite (scrisori, rapoarte

ale miniştrilor noştri în streinătate, cereri, adrese, etc.) despre al căror conţinut nu pot da nici o relaţie, deoarece nu le-am văzut decât cu totul în treacăt, eu neavând ocazia să mă ocup decât de acea parte din materialul restituit Ministerului, despre care am pomenit în declaraţiile anterioare, şi care se găseşte şi acum în camera blindată a Direcţiunii Cifrului.- Stiu că materialul care a fost reţinut de Dl. Pogoneanu în momentul trierii, Dsa spunea: "Aceasta priveşte pe Camil", "De acestea se ocupă Roiu". Prin aceasta Dl. Pogoneanu înţelegea că e vorba de acte asupra cărora dăduse dispoziţiuni Dlui Roiu şi Camil Demetrescu. Stiu că o parte din ele au fost arse chiar de Dl. Pogoneanu, chiar cu ocazia chiemării mele în luna Ianuarie 1946, la D-sa acasă.-

Participarea mea la susamintitul transport de material, precum şi caracterul operaţiunilor de triere, am simţit că m'au angrenat într'o operaţiune periculoasă, şi pe care doream să o văd cât mai curând terminată. Din acel moment mi-am dat seama că nu aşi mai putea da înapoi dela acţiunea aceasta în care dădeam unele ajutoare, împotriva dorinţei mele. In acest timp au început şi cererile de diferite informaţiuni şi telegrame. Prin aceasta angrenare a mea, împotriva dorinţei mele, era consumată.-

Menţionez că în discuţiunile avute asupra caracterului acţiunii intreprinse de Dl. Pogoneanu, atunci când eu cerându-i explicaţii mi-am exprimat dorinţa de a nu fi amestecat într'o nouă acţiune ca cea care dusese la 23 August 1944, D-sa mi-a explicat că nu mă pot retrage, că ar fi neloial să nu-l ajut fiind vorba de o chestiune pur politică şi de mare însemnătate: se urmărea o acţiune politică interioară care coordonată cu o presiune fermă din partea anglo-americanilor care să ducă la o răsturnare a Guvernului. In acest caz, D-sa fiind reintegrat, mi-a explicat că voi avea posibilitatea unei plecări în streinătate, unde voi avea o situaţie mai bună.-

In repetate rânduri însă, i-am arătat că nu doresc să continui a rămâne în Minister, ci îndată ce voi putea găsi prilejul, să părăsesc această institu-

..//..

ţie,pentru a găsi un mijloc de a mă consacra numai studiilor mele istorice.-

Dacă este adevărat că prin comunicările de telegrame ce le-am făcut direct sau prin Dl.Roriu pentru Dl.Pogoneanu ajutam şi participam la această acţiune,nici o dată nu am ştiut care era planul după care se desfăşura întreaga activitate.

Angrenat in condiţiunile arătate mai sus şi fără posibilitate de a mă mai sustrage,m'am limitat la acest rol a ajuta D-lui Pogoneanu,cu titlu personal,pe baza legăturilor şi obligaţiunilor ce aveam faţă de D-Sa.-

Telegramele predate de mine sau transmise în rezumat D-lui Pogoneanu sunt acele referitoare la : a) Procesul Cretzianu, b) una cu privire la tratativele economice dela Washington Telegramele cu privire la conferinţa păcii şi chestiuni în legătură cu această conferinţă şi cu aplicarea tratatelor, erau comunicate direct şi oficial Biuroului Păcii, unde lucra Dl.Roiu şi care avea posibilitatea să le cunoască şi să le comunice direct Dlui Pogoneanu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.-

ss.Emil Lăzărescu.

Bucureşti,18 Septembrie 1947.

E.F.

copie regii vol. 5. f 687-690.

000634

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, de ani 34, domiciliat în Str. V.A. Ureche Nr. 5, declar următoarele.:

1/. Referitor la modul cum se va petrece răsturnarea Guvernului şi a regimului actual din România, stând de vorbă cu Dl. V. Rădulescu-Pogoneanu prin luna Martie 1947, când am fost să-i duc un dicţionar englez pe care mi-l ceruse.- D-sa mi-a explicat că în momentul în care trupele sovietice vor trece dincolo de Prut, în Jugoslavia se va petrece probabil o mare răscoală ; această răscoală va fi probabil potolită de anglo-americani.-

Intrebându-l care va fi situaţiunea la noi, D-sa mi-spus " Vezi şi tu ".- Cu Ruşii la Prut şi cu Americanii la Dunăre, situaţia nu va mai fi cea de acum, cu Ruşii acum şi cu Americanii, la dracu...".- Am întrebat dacă această situaţie posibilă în Serbia, n'ar duce la o reocupare a Tării noastre; D-sa mi-a răspuns că nu, dat fiind că dacă trupele ruse s'au retras dela noi fără război, ele nu se vor reîntoarce, aceasta însemnând cu siguranţă războiul.- Timpul când retragerea trupelor urma să se producă era văzut de D-sa ca " probabil sfârşitul toamnei, mai probabil începutul primăverii "(1948).- Amănunte asupra felului cum se va produce la noi în ţară răsturnarea guvernului şi regimului, D-sa nu mi-a dat.-

Asupra planului de răsturnarea guvernului, nu am putut niciodată afla, care era acest plan, dar ştiu că Dl. Victor Pogoneanu era în legătură cu Partidul Naţional Tărănesc şi Dl. Maniu precum şi cu misiunile engleză şi americană.- Legătura cu acestea din urmă era făcută prin dl. Florin Roiu.- Pentru activitatea cu Partidul Naţional Tărănesc, după plecarea D-lui Grig. Niculescu Buzeşti, Dl. Victor Pogoneanu a preluat întreaga activitate a acestuia, ca technician în problemele externe.-

2/. Intre persoanele din Ministerul Afacerilor Străine despre care ştiu că l-au vizitat pe Dl. Pogoneanu, citez : Dl. Ministru Filotti, care a venit în vre-o două trei rânduri, pentru acere D-lui Pogoneanu colaborarea în privinţa unor lucrări în legătură cu biroul Păcii, într'una din comisiunile căruia după plecarea din Minister, dl. Pogoneanu continua să figureze în mod teoretic.-

Dl.Ministru GH.DAVIDESCU,care a venit într'o vizită de politeţe.- Intr'o asemenea situaţie a fost şi Dl.Ministru Buzdugan.-

Au mai fost în diferite ocazii,cum a fost o recepţie după plecarea din Minister şi nunta D-lui Pogoneanu următorii: Gr.Niculescu-Buzeşti (despre care am mai amintit în declaraţiile mele anterioare că-l vizita şin în probleme de politică),E Oprişanu,Hillard,Barbul,W.Skeletti,Cugler,D-na Spirescu D-na Alina Oeconomu,D-na Liliana Stănescu,D-ra Teodora Rădulescu,D-nii Ionel Stârcea,Oancea şi cred Titus Mihăilescu.-

Dl.Ionel Stârcea a mai fost şi în alte ocazii.-

Menţionez că,dintre foştii miniştri de Externe în afară de Dl.Gr.Niculescu-Buzeşti,îl mai vizita pe Dl.Pogoneanu destul de rar,dl.Vişoianu.- Stiu însă că Dl.Pogoneanu îl întâlnea însă pe Dl.Vişoianu destul de des,fie acasă la acesta din urmă,fie la Dl.Niculescu Buzeşti.- Dintre funcţionarii din Minister avuţi mai sus şi alţii probabil erau unii care făceau/~~servicii~~,Emil Lazu/ D-lui Pogoneanu.-Ce anume nu pot preciza fiindcă în mod obişnuit,D-sa lucra compartimentul cu fiecare.- Asupra activităţii D-lui Fl.Roiu şi Camil Demetrescu ştiu că aceştia îl vizitase foarte des fiind colaboratori direcţi ai D-lui Pogoneanu.-

3/. Referitor la vremea când au fost arse o parte din documentele aflate la Dl.Pogoneanu şi aduse dela Minister, precizez că unele din ele,au fost arse în luna Ianuarie 1946, când mă găseam la D-sa chemat pentru a ajuta la trierea unei părţi din material.-

4/. Faptul că vedea pe Dl.Maniu îmi este cunoscut din nevoile pe care le avea să i se pregătească maşina,însă nici odată nu am putut afla scopurile pentru care-l vizita şi cuprinsul discuţiunilor ce au avut împreună.-

Aceasta îmi este declaraţia,pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Emil Lăzărescu

Bucureşti 20 Septembrie 1947.

(13)

00636

EMIL LAZARESCU - Consul in Ministerul Afacerilor Străine, în calitatea sa de funcţionar de stat în funcţiune se face vinovat de:

- Participare la complot prin aceea că a colaborat cu V. POGONEANU, despre a căruia activitatea subversivă era în perfectă cunoştinţă.

Om de încredere a lui V. POGONEANU, a locuit un timp de 4 luni chiar în locuinţa acestuia, ajutându-l în acţiunile sale. Despre faptul că era perfect orientat asupra caracterului subversiv al acţiunii lui V.POGONEANU, declară:

"Menţionez că în timpul cât am stat la Dnul POGONEANU, am putut să-mi dau seamă că avea continuu legături cu Dl. NICULESCU BUZESTI şi Dl. VISOIANU, precum şi cu alţi oameni din opoziţie....."

".....la casa Styrbei unde se ducea regulat am văzut acolo odată pe Dl. PENESCU şi altadată pe Dl. COPOSU"

(Declaraţia din 16 Septembrie 1947, E.Lăzărescu)

"Asupra activităţii politice a Dlui POGONEANU ştiu că se găsea în legătură cu P.N.T. şi P.N.L. şi P.S.D., precum şi cu reprezentanţii Misiunilor Engleze şi Americane din ţară."

(Declaraţia din 16 Septembrie 1947 E.Lăzărescu.)

Mai departe Emil LAZARESCU însuşi defineşte natura acestor legături, în urma unei discuţiuni avute cu V.POGONEANU.

"I-am arătat că nu ţin să particip la o acţiune ca aceea dela 23 August 1944"

La aceasta V. POGONEANU i-a replicat că:

".....ar avea nevoe să fie ajutat de un om care ştie să tacă"

(Declaraţia din 16 Septembrie 1947 E.Lăzărescu.)

"Mi-a explicat că este vorba de o acţiune a opoziţiei în scopul de a duce la o schimbare de Guvern, care ar putea merge până la forma actului dela 23 August. Mi-a explicat că la aceasta acţiune aşi putea avea acelea riscuri pe care mi-le asumasem înainte 23 August 1944.......... cu atât mai mult cu cât la acea dată fusese descoperită organizaţia„T" şi nu voiam să fiu amestecat.

Mai departe arată : „

"Am înţeles că într'adevăr propunerea iniţială de colabo

..//..

rare era pentru o acţiune cu caracter subversiv".
(Declaraţia E.Lăzărescu din 17 Sept.947.)

Rezultă deci că Emil LAZARESCU cunoştea perfect obiectivele acţiunilor subversive la care a fost solicitat cu stăruinţă de V. POGONEANU şi la care a participat, după cum se va vedea mai jos.

Părăsind locuinţa lui V. POGONEANU, a continuat să-l ajute pe acesta prin:

Participarea la sustragerea şi trierea materialului dus la VICTOR POGONEANU acasă.

" In luna Ianuarie mi-a cerut să mă ocup de trierea unui material de arhivă provenit dela Minister"
(Decl.din 16 Sept.1947 E.Lăzărescu.)

" Mai târziu..........am înţeles că toată operaţiunea avusese un caracter ilegal şi urmărise sustragerea unora dintre documentele transportate la Dsa".
(Decl.din 18 Sept.1947 E.Lăzărescu.)

- I-a dat lui VICTOR POGONEANU diferite informaţiuni ţinându-l la curent pe acesta cu activitatea din Minister, unde era îndeobşte cunoscut ca omul de încredere a lui V. POGONEANU.

In această privinţă arată:

"Asupra serviciilor cerute mie de Dl.POGONEANU în calitatea ce o deţineam la Ministerul de Externe declar că......mi-a cerut să-i dau diferite veşti despre activitatea Ministerului şi informaţiuni"
(Decl.din 16 Sept.1947 E.Lăzărescu.)

".......am fost solicitat în mai multe rânduri de Dl.ROIU să-i dau voe să se uite în telegramele dela cifru, pentru Dl. POGONEANU"
(Decl. din 16 Sept. 1947 E.Lăzărescu)

" Am răspuns la unele cereri de informaţiuni pe care Dl.POGONEANU şi ROIU mi le făceau destul de insistent.......... în general comunicam verbal conţinutul"
(Decl.din 17 Sept.1947 E.Lăzărescu)

- La plecarea lui EMIL OPRISAN dela cifru EMIL LAZARESCU a fost acela care a păstrat continuitatea acţiunii de informare a complotiştilor:

..//..

In acest sens EMIL LAZARESCU arată:

"Această nevoie de a-mi cere telegrame formulate de Dl. ROIU, s'a petrecut atât înainte cât şi după plecarea dela Direcţia Cifrului a Dlui OPRISANU".

(Decl.E.Lăzărescu din 16 Sept.1947).

"Telegramele predate de mine sau transmise în rezumat D-lui POGONEANU sunt acele referitoare la:

Procesul Creţianu, una cu privire la tratativele economice de la Washington......"

(Decl.E.Lăzărescu din 18 Sept.1947).

- In continuarea activităţei sale E.LAZARESCU arată şi confirmă că la plecarea lui E.OPRISAN la Paris în calitate de Secretar al Delegaţiunei române la Conferinţă de Pace, a avut-o înţelegere cu acesta de a putea comunica printr'un sistem de cifrare convenit, în afară de cifrul Ministerului pentru comunicările ce avea să facă Emil OPRISAN din partea Grupului Gafencu aflat la Paris.-

"...... declar că-mi amintesc că D-sa mi-a indicat un sistem de supracifrare, pentru comunicări speciale."

(Declaraţia din 16 Sept.1947 E.Lăzărescu)

- A participat la arderea unora din documente sustrase dela M.A.S.

"...... au fost arse în luna Ianuarie 1946, când mă găseam la D-sa pentru a ajuta la trierea unei părţi din material. "

(Decl. din 20 Septembrie 1947 E.Lăzărescu).

Toate cele de mai sus arată participarea directă a lui EMIL LAZARESCU la acţiunea complotului şi actul de trădare săvârşit prin transmiterea unor informaţiuni şi textele telegramelor cifrate din Ministerul Afacerilor Străine.

IN CONCLUZIE

EMIL LAZARESCU, consul in Ministerul Afacerilor

..//..

Straine, funcţionar de stat in funcţiune, se face vinovat de participare la complot şi trădare prin necredinţă, fapte prevăzute şi penate de art....... şi art..... din Codul Penal.

-----oooOooo-----

B. S.
D-l Lepadatescu

Brig. cercetări
în cursul zilei

Notă

Se depune și acestui G. P. numitul Emil Lazarescu de dispoz. Brigăzii Mobile B. S. pt. cercetări.

Șeful Brigăzii Mobile

[signature]

12 Sept 1947

00640

41/II

00641

PROCES - VERBAL

Astăzi ~~8~~ 12 luna Septemb. anul 1947

Noi, Ilatan Ptr comisar de serviciu în Direcţiunea Generală a Poliţiei din Ministerul Afacerilor Interne ;

Constatăm prin prezentul proces verbal că perchezi-ţionând pe - Lăzăroaia Emil de ani 34 de profesie [illegible] originar din Jud. Constanţa cu domiciliul în Bucureşti str. Vaurechi 5. trimis de Pl. Nicolescu Ştefan şef Bel. M. cu raportul Nr. Notă.

s'au găsit asupra sa următoarele :

114 una sută paisprezece lei; un port [illegible] acte, un stilou „Kaweka"; un port ţigaret de piele două chei; cravată, curea, [illegible], un ceas de mână „Tissot".

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

COMISAR DE SERVICIU,

Ilatan

Asistenţi :

Deţinut Emil Lăz[illegible]

D O V A D A

Am primit banii şi obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Deţinut

M.A.

copie vezi vol. 5. f 695-696.

00643

DECLARATIE

Subsemnatul IOAN De MOCSONYI - STYRCEA, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate, în continuare declar următoarele:

Am aflat dintr'o scrisoare a soţiei mele care se găseşte la Geneva că BILL HAMILTON se găsea în Elveţia la data acelei scrisori şi anume 26 Iunie 1947.

Am povestit aceasta şi prietenilor mei POGONEANU şi RADU BUZESTI când i-am intâlnit la Bucuresti in luna August a.c., si când întrebat fiind ce mai veşti aveâm dela soţia mea, le-am vorbit despre cuprinsul scrisorii.

ss/Ioan Mocsonyi - Styrcea

Bucuresti 12 Septembrie 1947

copii vezi vol. 5. f 697–711, 00644

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN De MOCSONYI - STYRCEA, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor intrebate declar următoarele:

I. In vara anului 1946, am venit la Bucuresti după o absentă de șase ăuni.- Am sosit cu masina D-lui Grigore Niculescu Buzesti care, impreună cu dl. Aurel Leucuția mă vizitaseră la Bulci si care mi-a oferit prilejul de a veni in Capitală unde aveam de aranjat mai multe chestiuni financiare în legătură cu intreprinderile mele,.- La Bucuresti am stat la mătușa mea Alexandrina De Vismes, născută la Kretzulescu, în Str. Transilvaniei 6.- Sosirea in Capitală a avut loc în ziua de 18 Iunie.- In cuprinsul primelor 3-4 săptămâni m'am ocupat de aranjarea chestiunilor pentru care venisem, în special de tratativele pentru vânzarea casei mele din Timisoara către C. E.C.-In acest timp am văzut foarte rar pe Dl. Gr. N. Buzesti care era mai mult la Buftea. Odată am luat mala cu dânsul si Dl. Leucutia la Dl. Petală din Ministerul de Externe. In timpul mesei, intrucât arătasem că aveam nevoie de o bună secretară-dactilografă, Dl. Petală mi-a semnalat printre altele pe D-na Ioana Bujoiu, functionară la Sectia Economică din Minister, ca având deosebite calități profesionale.-

Către mijlocul lunei Iulie, am intâlnit intâmplător pe D-na Ioana Bujoiu, cunoscută de mai multă vreme familiei mele, la Yacht-Club-Snagov și am refutat-o ulterior în Bucuresti. Dânsa mi-a povestit că doreste să plece în străinătate și că era pe punctul de a se căsători cu un ofițer englez William Hudson, in care scop indeplinea chiar o parte din formalitățile necesare. Mi-a mai spus că cunoaste pe cei mai multi dintre ofițerii englezi și americani dela Misiunile Militare, pe care-i vedea zilnic la Tennis. In acest timp, D-na Bujoiu mă ajuta ca secretară-dactilografă în demersurile mele și ale societăților în care sunt interesat și, ca urmare, începuse să

./.

ia în considerare renunțarea la proectul de plecare considerând ca posibil să devină secretara Domnilor Mocsonyi, la Bulci.

In 2 sau 3 August 1946, a trebuit să plece la Văleni /Roman pentru nevoile succesiunei Styrcea si in special pentru instalarea unui nou administrator .M'am inapoiat in Bucuresti către 15 August când am reluat tratativele restante cu firma "Straucher" pentru vânzarea Codrului Munteni care n'am izbutit decât in luna Octombrie.Intre timp,vedeam destul de des pe D-na Bujoiu prin care am cunoscut la Snagov câțiva din cunoscutii ei anglo-americani.-

II. In cadrul relatiunilor sportivo-mondene dela Snagov, am fost invitat si eu la o gustare la Col.american VILCOX care locuia in Sos.Jianu 72,- Acolo am intâlnit printre alții pe Maior Thomas Hall si Lt.Bill Ira-Hamilton care-mi fuseseră prezentati cu un an inainte la o mare recepție dată de Generalul Schuyler.Maiorul Hall,care spunea că este un cunoscut al D-lui Ministru Visoianu,și-a exprimat dorinta să aibă o intrevedere cu Dl.Gr.N.Buzesti pe care-l cunoscuse numai in treacăt.Deasemeni, în cadrul unei discutiuni asupra actului dela 23 August 1944, Lt.Hamilton care tocmai se inapoiase din Statele Unite unde-și petrecuse concediul de vară si care spunea că studiase inainte de a veni in România materialul documentar aflat la Washington, s'a interesat de Dl.Victor Rădulescu Pogoneanu,pe care spunea că ar fi dorit în fine să-l cunoască personal.Am comunicat d-lor Buzesti si Pogoneanu ocazional dorința exprimată de acești ofițeri americani.-

III. Intâlnirea dintre Hall,Hamilton,Buzesti si Pogoneanu a avut loc pe la mijlocul lunei Sept.în locuința sorei mele D-na Col.I.Florescu din Str.Sofia 12.Sora mea plecase pe toată vara din Bucuresti,astfel că la inapoierea mea din Moldova am tras acolo.- Am trebuit să recurg la acest loc in urma rugămintilor lor deoarece niciunul din participanti nu avea o locuință potrivită.D-na Bujoiu si cu mine am participat la intâlnire spre a face prezentările.Sosirea s'a făcut in ordinea următoare: întâi americanii la D-na Bujoiu care-i conducea,apoi Pogoneanu dormise la mine după insistențele lui Buzesti.După prezentările de rigoare,Hall a arătat că Hamilton tocmai a sosit dela Washington unde cercurile cele mai competente se preocupă de situația din România si că sunt surprinse că - spre deosebire de celelalte țări din Sud-Estul Europei - in România,cu toate plângerile și reproșurile adresate de opozitia Guvernului American,nu se simte nici o "rezistență" oficiantă nicăeri.Atât el

//.

cât Hamilton au adăugat că lumea trebuie să-şi dea seama în România că ajutorul american este in functie de intensitatea rezistenţei.- Aceste erau spuse in legătură cu demersurile opozitiei pe lângă guvernele Aliate in vederea inlocuirei Guvernului Român instaurat in urma acordului dela Moscova,cei doi americani arătând că interventii eficace din partea guvernului american nu pot fi obtinute atâta vreme cât opinia publică din Statele Unite nu este impresionată de existenţa unei tensiuni vizibile în România.După aceste prime fraze,dându-se seama de caracterul intrevederii,D-na Bujoiu,Pogoneanu si cu mine am oferit a ne retrage,mai ales că Dl.Buzesti declarase că D-sa reprezintă Partidul Naţional-Tărănesc,pe când noi nu reprezentam pe nimeni şi că el ceruse americanilor să arăte mai clar în numele cui vorbesc.Hall ne-a rugat insă să rămânem pentrucă dorea să audă şi părerile unor neutri şi ca D-na Bujoiu să stenografieze convorbirea. Apoi americanii au arătat că reprezintă servicii foarte sus plasate şi că au o autoritate indepedentă faţă de reprezentanţii diplomatici si Misiunea Militară Americană. Convorbirea a continuat apoi conform minutei datată 18 Sept.1946, text din limba engleză care se află la dosar.Intrevederea a durat până la ora 11 când Dl.Buzesti,declarând că a inteles problema,se va consulta si gândi urmând a prezenta un memoriu cerut de americani asupra chestiunei.- Aceştia arătaseră intr'adevăr că un asemenea memoriu era indispensabil deoarece trebuia neapărat ca guvernul american să fie sesizat pentru a avea justificarea unui răspuns.-

IV.- După câteva zile,a avut loc o nouă reuniune,de această dată noaptea - după cum ceruseră americanii - la Palatul Stirbey,la care au participat persoanele dela prima reuniune în afară de Dl.Pogoneanu,retinut de o indispozitie.D-na Bujoiu fusese rugată să vină spre a stenografia conversatiile iar eu vă asigur exacta intrepretare a termenilor,intrucât Dl.Buzesti nu cunoaşte bine englezeste şi nici cum vorbirea americană,iar americanii nu vorbeau convenabil nici o altă limbă.- După câte îmi amintesc,aceasta reuniune a avut loc intre 25 si 27 Sept.;nu pot preciza exact ziua.Ea s'a tinut în camera de dormit a D-lui Radu Buzesti care,venit dela Reşiţa,locuia vremelnic la Palatul Stirbey. Dat fiind că americanii insistaseră mult ca să se asigure un secret absolut şi intrucât ceilalti locatari ai Palatului ar fi putut surprinde conversatiile,Dl.Radu Buzesti eşea foarte des din cameră pentru a verifica dacă e cineva în apropriere.-

.//.

Dl.Grigore Niculescu Buzesti a prezentat memoriul promis si anume o lungă expunere politică in sensul minutei mai sus mentionate,fără nici un proect de organizare.- Americanii dintr-un inceput,s'au declarat complect nemultumiţi că nu li se prezenta nimic concret şi numai un nou proect gen Maniu oficial,prezentat sub altă formă,care n'ar face decât cea mai proastă impresie in cercurile de resort din Washington.In urma unei discutiuni prelungite şi foarte animate in care Dl.Buzesti sustinea categoric,pe de o parte,că guvernul american nu a dat în mod oficial nici un sprijin până acum opozitiei din ţările în care se găsesc trupe sovietice iar că,pe dealtă parte,opoziţia din România nu dispune de mijloace materiale adecuate şi ca atare, declara in numele Partidului Naţional-Tărănesc că nu s'ar putea angaja intr'o aventură fără garanţii serioase.- Americanii au răspuns că Dl.Maniu trebue în sfârsit să înteleagă că,dacă nu se organizează in sensul discutat,va fi depăsit de alţii fără partid si că dealtfel garanţii serioase nu va putea primi decât după primirea la Washington a unui plan concret de organizare şi actiune .- Dl.Grigore N.Buzesti a declarat că este în măsură să prezinte un nou memoriu care să răspundă la aceste condiţiuni că insă socotise că nu este indispensabil să prezinte in scris planul de organizare ,deoarece crezuse mai potrivit să prezinte personal in străinătate planul de detaliu,pentru care scop era necesar ca D-sa să poată părăsi imediat Tara.- Americanii au întărit ideia necesităţii plecării cât mai urgente a D-lui Buzesti,dar au adăugat că această plecare nu s'ar putea realiza chiar imediat,dacă ea nu se produce in executarea unui plan concret,cunoscut in prealabil de cercurile de resort.- Hall a vrut să fie lămurit: pe cine să sprijină executarea planului si dacă va putea fi transmis in numele intregei opozitii.La care Dl. Buzesti a răspuns că deocamdată nu are asentimentul decât a partidului National-Tărănesc,dar că este sigur că va obtine şi aprobarea celorlalte două partide de opoziţie,fiind convins că Dl.Maniu va obtine consinţământul D-lor C.Brătianu şi Titel Petrescu.- Hamilton a replicat că în cazul acesta nu vede cum se va putea realiza asigurarea unei perfecte discretiuni.- Dl. Buzesti a răspuns că nu poate fi nici o primejdie de indiscretie în Partidul Naţional Tărănesc intrucât chestiunea în întregimea ei nu va fi cunoscută decât de Dl.Maniu,ceeace este inevitabil pentru obtinerea mandatului scris de mai sus.-

.//.

S'au discutat apoi detalii tehnice de organizare la care Hamilton - ce se vedea a fi un specialist - a arătat că nu se poate conta pe armament şi nici un fel de material de provenientă americană /pentru a nu putea fi identificate/ci cel mult pe mijloace de procurare de armament european care se găseşte în abundenţă in tările din Sud-Estul European. El preconiza însă mai ales întrunirea de specialişti in vederea actelor de sabotaj şi distrugeri tehnice,organizarea depozitelor de alimente şi medicamente,precum si a unei reţele proprii de comunicaţii terestre în măsură a fi recordată cu cele din Polonia,Cehoclovacia, Ungaria şi Jugoslavia;Bulgaria şi Ukraina.-

Dl.Buzesti a arătat apoi că este absolut necesar ca oamenii politici români să poată părăsi Tara în timp util,pentru a se putea constitui in străinătate un comitet national care, in momentul oportum,să poată deveni guvernul recunoscut de Puterile Occidentale.- Persoanele vizitate pentru care se cerea garantia că vor putea fi scoase din Tară prin mijloace americane erau pe lângă D-sa D-nii Visoianu,Mihalache si alte personalităţi din partidul de opozitie care urma să fie desemnate ulterior.- Dl.Buzesti a schiţat chiar atunci complectarea memoriului său în sensul celor discutate iar Hall a indicat pasagiile ce credea că trebuiau eliminate din memorie ca fiind umplutură diplomatică fără valoare pentru obtinerea cât mai grabnică a răspunsului american.

V. La câteva zile după aceasta,Dl.Buzesti a transmis prin D-na Bujoiu memoriul definitiv,cu care americanii s'au declarat perfect de acord.- Memoriul acesta are cuprinsul memoriului aflat la dosar in limba engleză intitulat "Memorandum" datat cu 30 Sept.1946.

VI. Trebue să mentionez că ideea constituirii unui comitet militar cu sarcini de spionaj nu a fost impărtăsită delo într'un inceput de către Dl.Buzesti si a fost introdusă în Memorandum la sfârsitul reuniunii dela Palatul Stirbey.-

VII-In cursul discutiunilor dela Palatul Stirbey,americanii au lăsat să se inteleagă că documentul este destinat unui serviciu special nou infiinţat care se va ocupa cu centralizarea şi coordonarea tuturor ministerelor si serviciilor de informatii alcătuit din personalităţi cu acces imediat la forurile conducătoare din Statele Unite.La intrebarea D-lui Buzesti asupra modului

./.

în care se va putea lua contact din România cu acest serviciu spre asigurarea comunicatiilor absolut sigure intre opozitia de tară si comitetul din străinătate, americanii au răspuns că legăturile vor fi asigurate printr'un reprezentant al acestui serviciu ce va sosi in scurt timp in România.

VIII. Cred a fi înţeles intr'o convorbire ulterioară cu D-na Bujoiu că acest reprezentant ar putea fi noul atasat militar american la Bucuresti.-

ss/I. De Mocsonyi - Styrcea

12 Septembrie 1947.

IX - După înțelegerea intervenită între Dl.Gr.Niculescu Buzesti si agentii americanii asupra cuprinsului memoriului definitiv de propuneri,dânsii au mai discutat spre sfârsitul consfătuirei dela Palatul Stirbey si aspectul incadrării organizatiei quasi militare ce trebuia să ia fiinţă.Dl.Buzesti a arătat că Dl.Maniu are la dispozitie un număr suficient de ofiteri de toate gradele în măsură să o afirme.-Americanii au accentuat că nu ar trebui luaţi în considerare ofiterii cari au pierdut de mult contactul cu cadrele active şi nici acei care în armată sunt considerati ca imbătrâniti;ei arătau că este nevoie de ofiteri energici,capabili să suporte greutăţile unei actiuni de felul celei luate in considerare şi în special de ofiteri cu cunostinte tehnice adâncite si cu experienta de luptă câstigată pe frontul de Est în colaborare cu trupele germane.- Ei au mai cerut apoi avizul D-lui Buzesti asupra câtorva generali.-

X. O altă chestiune discutată cu acelaşi prilej a fost aceia a mijloacelor materiale ce trebuiau puse la dispozitia miscării de rezistenţă.- Tom Hale a cerut părerea D-lui Buzesti asupra utilităţii importului de LEI falşificati în străinătate .- Bill Hamilton a arătat că nu este practic,deoarece volumul hârtiilor monedă ar fi considerabil si imposibil de transportat în timp util si că nici introducerea de dolari sau franci elvetieni nu e avantajoasă,deoarece s'ar identifica cu usurintă sursa lor.

Dl.Buzesti a propus ca singură soluţie convenabilă aceia de a se bate monede jubiliare românesti în America,care urma să fie introduse clandestin si predate Comitetului central executiv al miscării,sub controlul observatorului american.-

XI. Cu prilejul discuţiunilor asupra persoanelor ce urmau să părăsească Tara prin intermediul americanilor,Hall si Hamilton au insistat stăruitor asupra necesităţii ca odată cu Dl. Buzesti sau imediat după dânsul să plece in străinătate şi toţi cei ce aveau,chiar numai intâmplător,cunoştinţe de tratativele sale.- Se refereau in primul rând la Pogoneanu şi la mine care nu puteam avea nici o utilitate pentru actiunea ca unii ce am fi putut fi suspectati din cauza strânselor noastre relaţii cu Dl.Gr. Niculescu Buzesti cât si din cauza activităţii noastre comune din timpul dictaturii;apoi la D-na Bujoiu si Dl.Radu Buzesti.- Americanii erau atât de preocupati de păstrarea secretului,incât cereau prioritatea plecării noastre fată de Visoianu,Mihalache si ceilalţi,cu unii ce nu eram atât de primejdioşi din punct de vedere

.//.

american.Atât Pogoneanu cât si eu am refuzat categoric plecarea ca unii ce nu aveam nici o participare la actiunea proectată şi întelegeam să ne abtinem dela orice fel de activitate in legătură cu ea. Dl.Radu Buzesti a refuzat si dânsul,deoarece spunea că va fi din nou mutat la uzinele din provincie a Soc.Resita.

XII. In zilele următoare am mai avut prilejul să-l vedem de mai multe ori pe Dl.Gr.Niculescu Buzesti inainte de plecarea sa. Am putut stabili din convorbirile noastre că D-sa avea consultări cu Dl.Maniu in legătură cu aplicarea planului si in deosebi cu încadrarea comitetelor prevăzute in memoriu.Hotărârea mea de a rămâne in Tară a avut darul să determine pe Dl.Gr.Niculescu Buzesti să nu-mi mai impărtăşească nici un element nou cu privire la activitatea sa, .Totuşi,faţă de cele discutate la reuniunea cu americanii dela Palatul Stirbey,cât si de preocuparea constantă a D-lui Buzesti de a duce la indeplinire planul, preocupare care il făcea să mai scape câte ceva,am putut stabili următoarele:

1/. Comitetul secret din străinătate s'ar fi compus din Dl.Gr.Niculescu Buzesti,presedinte;apoi,in ordinea importanţei D-nii Al.Cretzeanu si C.Visoianu. Dacă acesta din urmă n'ar fi acceptat,ar fi urmat să-i ia locul Dl.Gr.Gafencu./ In momentul acela Dl.Visoianu fiind lipsă,nu se putea cunoaşte opinia sa /

2/. Comitetul Central Executiv din Tarămar fi trebuit să cuprindă trei,cel mult patru membrii dintre care "observatorul" american.

3/. Comitetul Politic urma să aibă reprezentantii celor trei partide de opozitie.

Intrucât unul din membrii acestui comitet trebuia să facă parte si din comitetul central executiv şi cum P.N.T.,avea iniţiativa şi conducerea intregei actiuni,acesta trebuia neapărat să fie Naţional-Tărănist,sau o persoană dinafară având totala încredere a partidului.-

4/. Comitetul Militar avea să fie alcătuit dintr'unul sau mai multi ofiteri specializati,un civil român priceput în chestiuni de informaţii şi"observatorul" american care să facă legătură cu comitetul central executiv.

.//.

XIII.- In prima jumătate a lunei Oct., s'a produs plecarea lui Gr.Niculescu Buzesti si a D-nei Ioana Bujoiu conform hotărârilor luate la Palatul Stirbey.Plecarea a fost organizată de Hall si Hamilton cu cel mai mare secret,numai pilotul principal al G-ralului Schuyler,Căpitanul av.John Hall care urma să-i transporte,fiind la curent să acorde atâta importantă menţinerii secretului,încât nici cel de al doilea pilot nici pasagerii oficiali,dela Misiunea Americană,cari plecau cu acelaşi avion,nu trebuiau să afle existenţa la Bord a unor pasageri clandestini. Pentru aceasta,Dl.Buzesti si D-na Bujoiu au fost ascunsi cu două nopti inainte de plecare in casa pilotului principal care locuia in Str.Dumbrava Rosie.In ajunul plecării avionului John Hall conducând un camion, - dubă ,a transportat la Aeroportul Băneasa pe Dl.Buzesti si D-na Bujoiu,travestiţi în militari americani.- Pentru a-i trece in avion aproape fără a fi observati,Cpt.Av.John Hall a folosit metoda lipirii spatelui dubei de uşa avionului,Dl.Buzesti si D-na Bujoiu trecând imediat în coada avionului,in partea unde este interzis să se umble şi prin care trec comenzile avionului.- Ajunşi pe aeroportul zonei americane de lângă Viena,Dl.Buzesti si D-na Bujoiu au trebui să rămână in coadă avionului până la noaptea următoare sosirei la Viena , unde au fost internati singuri sub pază,într'o vilă până la plecarea in zona americană din Germania,care a avut loc cam la o lună după sosirea in aceleaşi conditiuni,dar cu un alt pilot a D-lor C.Visoianu si Manicatide.- D-nii Buzesti,Visoianu si D-na Ioana Bujoiu au plecat impreună din Viena tot cu un avion american si au aterizat,după câte cred la Veidelberg unde,din cauza intârzierii decolării unui alt avion american in drum spre Bucuresti si in care se afla un ofiter din anturajul imediat al G-ralului Schuyler Dl.Visoianu si D-na Bujoiu au fost recunoscuţi de acesta.Deşi sfătuit să tacă despre ceeace văzuse,ofiterul ar fi raportat imediat la sosirea Gen. Schuyler,din care cauză ar fi trebuit să părăsească imediat România Col.Seitz,Maiorul Tom Hall şi in sfârsit Lt.Hamilton Bill. Dl.Visoianu ceruse incă din luna August D-lui Barton Berry aprobarea de intrare in Statele Unite si la plecarea acestuia la Wasingthon in Sept.1946,îl rugase să-i comunic cel mai târziu la inapoiere,dacă prezenta sa la Washington ar fi agreiată. Răspunsul vaforabil a sosit prin Dl.Berry tocmai in ziua plecării D-lui Visoianu in Bucuresti.-

./.

00653

D-nii Buzesti, Visoianu si D-na Bujoiu au fost stabiliti mai târziu la Frankfurt am Main de unde au plecat in Elvetia: Dl.Buzesti in Decembrie 1946;. Dl.Visoianu in cursul primăverii a.c., iar D-na Bujoiu si mai târziu.-

Toate aceste le cunosc în parte dela Bill Hamilton care, înaintea de plecarea sa precipitată din România, a stăruit pe lângă mine ca să părăsească imediat tara, toţi cei ce aveau cunostinţe de tratativele duse de el si Tom Hall, deoarece este primejdie de indiscretie pentru că prea multi americani erau deja în curent cu plecarea D-lor: Buzesti şi Visoianu şi în parte din scrisorile primite prin postă dela D-na Ioan Bujoiu de mine si de sora sa.- D-na Scali - Logothetti.-

XIV. Este adevărat că la reuniunea dela Palatul Stirbey americanii si Dl.Buzesti au examinat fără a intra in detali şi problema organizării pe teren a miscării.Hotărârile luate sunt exprimate in memorandum care se referă la comitetele locale.Acestea urmau să fie instituite în fiecare comună mai importantă şi grupate geografic.Baza lor urma să o constitue organizmele existente ale partidelor de opozitie.Ele ar fi trebuit in caz de actiune să inglobeze toate organizatiile subversive existente pe teritoriul României, de orice nationalitate ar fi. Comitetele locale ar fi trebuit să cuprindă până la alegeri cât mai mult teritoriu cu putinţă in măsura mijloacelor si posibilităţilor.Punându-se de către Dl.Niculescu Buzesti problema unor ajutoare materiale cât mai urgente pentru a servi in alegeri americanii au precizat că nu interesează prea mult activitatea comitetelor pentru câstigarea alegerilor./pe care le considerau pierdute/, ci organizarea si antrenarea lor in vederea actiunei la ora H.

00654

XV. Plecarea Col.Seitz,Maiorului Hall si Lt.Hamilton s'a produs in toamna anului 1946 si anume: primul a plecat Maiorul Hall intre 26 si 28 Oct; al doilea Col.Seitz,in jur de 1 Noembrie,lăsându-si familia in tară si care l-a urmat cam la o lună; ultimul a plecat Lt.Hamilton in jur de 12 Noembrie 1946.

XVI. După plecarea D-lui Gr.Niculescu Buzesti in timp ce eu mă aflam la Bulci,Bill Hamilton a văzut pe d-nii Pogoneanu si Radu Buzesti.-

ss/ I.Mocsonyi - Styrcea

14 Sept.1947

copie vezi vol. 5. f 713-715 000655

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN de MOCSONYI - STARCEA, domiciliat în Comuna Bulci jud.Severin,asupra celor întrebate declar în continuare,următoarele:

In cursul duscuţiilor dela Palatul Stirbey Hall, Hamilton şi Buzeşti s'au pus de acord asupra unor detalii cu privire la instruirea cadrelor conducătoare ale mişcării de rezistenţă.- Acestea trebuiau să urmeze în străinătate cursul de specializare timp de 2-3 luni după care urmau să se înapoieze în ţara: prin reţeaua de curieri tereştri prevăzuţi în Memoriu sau aruncaţi cu paraşuta dacă situaţia nu ar mai fi ingăduit comunicaţiile.

S'a prevăzut deasemeni ca şefii mişcărilor de rezistenţă precum şi ajutoarele şi specialiştii lor din Estul şi Sud-Estul European trebuiau să ia contact între ei şi chiar să se întâlnească într'o conferinţă în străinătate spre a-şi coordona activitatea.-

In ceeace priveşte întinderea mişcărilor de rezistenţă cu care era evident că avea legătură,americanii au arătat chiar în prima şedinţă că erau organizate foarte serios în Polonia şi Jugoslavia : în Polonia ţara întreagă este acoperită cu cuiburi de rezistenţă şi că centrele cele mai puternice s'ar afla în zona Carpaţilor, condusă de un personaj denumit "Colonelul" care şi-ar fi întins zona de acţiune şi înspre Slovacia,Rusia Subcarpatică şi Nordul României.- In continuare,au vorbit despre existenţa unor organizaţiuni de partizani rămase de pe urma frontului de Est în Ukraina.- Aceste organizaţii ar avea o activitate destul de intensă şi americanii doreau să ştie dacă opoziţia romanească este dispusă să colaboreze cu acea mişcare ştiut fiind că luptând pentru eliberarea ţării lor ukrainienii consideră că din noul Stat ce s'ar constitui trebue să facă parte Basarabia şi Nordul Bucovinei.- Americanii au adăogat că sunt informaţi că în aceste teritorii nu s'ar mai găsi decât foarte puţini romani şi că nu ar fi exclus ca,în cele din urmă,

../..

faţă de o activitate mai eficientă decât acea românească a rezistenţei ucrainiene, Statele Unite să fie dispuse a satisface cererile teritoriale ale Ukrainienilor.- Hamilton, care cunoştea în deosebi situaţia din Jugoslavia ca unul care fusese şeful secţiei Jugoslave din biroul de mişcări subversive ale Ministerului de Război american în tot decursul războiului mondial şi trecuse după aceia la secţia bulgară şi română a aceluiaş birou, a arătat că, după părerea sa cea mai puternică şi bine pusă la punct organizaţie existentă este cea jugoslavă care-şi propune dealtfel să anexeze Banatul Românesc.- Se explica că metodele de lucru sunt foarte simple şi eficace, organizaţia având centre regionale pe Banovina şi organizaţii în fiecare sat.-

In legătură cu existenţa şi activitatea mişcării jugoslave, am auzit, cu prilejul vizitei pe care Colonelul Seitz din armata americană, împreună cu familia sa mi-au făcut-o în a doua jumătate a lunei Octombrie 1946 la Bulci că el fusese ofiţer american care pe teren a conlucrat dela început cu DRAGA MIHAILOVICI.- Seitz arăta că a dat spre tipărire unei case de editură americană, memoriile sale prin care dovedea că marea vină nu o poartă Mihailovici şi anglo-americanii care l-au împins împotriva lui Tito.-

ss. Ioan de MOCSONYI-STARCEA

14 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 5. f 716, 717.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN DE MOCSONYI - STARCEA, domiciliat în comuna Bulci Jud.Severin, asupra celor întrebate declar în continuare următoarele:

1.) Stiu că Tom Hall şi Bill Hamilton acordau cea mai mare importanţă transmiterei mandatului celor trei şefi ai Partidelor de opoziţie de care era vorba în "Memorandum" şi au făcut diligenţe pe lângă D-nii Pogoneanu şi Radu Buzeşti ca acest mandat să fie trimis cu extremă urgenţă şi cel mai târziu prin unul din ei.- Americanii arătau că fără acest mandat, Dl.Dr.Buzeşti nu se putea aştepta în străinătate ca autorităţile americane să-i acorde consideraţia şi importanţa la care era îndreptăţit,potrivit tratativelor duse, consemnate în minută şi care au avut drept rezultat propunerile opoziţiei şi plecarea D-lui Buzeşti.-

2.) Stiu deasemeni că Hamilton nu şi-a putut ascunde satisfacţia primind mandatul de mai sus,întrucât prin aceasta avea nu numai asigurările D-lui Grigore N. Buzeşti ci şi dovada formală a asentimentului celor trei şefi ai Partidelor de opoziţie la propunerile prezentate de D-sa prin Memorandum.-

ss.Ioan de Mocsonyi-Stârcea.

Bucureşti 18 Septembrie 1947.

00658

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi 22 Septemvrie 1947.

Noi, N.Dulgheru, Inspector general de Poliţie, asistat fiind de dl.L.Lepădătescu, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Ion de Mocsony-Stircea, constatăm următoarele :

IULIU MANIU :

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti este un membru al partidului meu, om de încredere şi foarte priceput în chestiuni de politică Externă pe care îl consultam ori de câte ori era cazul. D-sa nu a avut însă din partea mea nici tacit şi nici expres vreun mandat general sau special de a mă reprezenta sau angaja pe mine şi partidul naţional-ţărănesc, în politica externă.

Scrisoarea ce am încredinţat-o pentru dl.Grigore Niculescu Buzeşti în Octomvrie 1946 nu era un mandat de reprezentare ci avea menirea de a certifica că dl.Grigore Niculescu Buzeşti este membru al partidului nostru şi om de încredere al meu. Această scrisoare a fost semnată de mine şi nu ştiu dacă aceeaşi scrisoare a fost semnată şi de Dnii Brătianu şi Titel Petrescu sau aceştia i-au dat o scrisoare separată.

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti nu a avut nici odată încredinţarea din partea mea, de a duce tratative cu agenţi americani.

Nici odată direct nu am provocat pe dl.Ion de Mocsony-Stircea de a se înscrie în partidul naţional-ţărănesc cum nu am provocat pe nimeni, s'ar putea ca prieteni comuni să-i fi făcut vreo aluzie la aceasta.

ss.I.Maniu.

./.

M.C.

00659

DL ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Declară că a înţeles din convorbirea avută cu dl.Iuliu Maniu că acesta l-a solicitat să intre în partidul naţional ţărănesc şi ca dovadă este că i s'a propus să candideze pe listele naţional ţărăniste din judeţul Severin. Dealtfel Dnii Grigore Niculescu Buzeşti şi A. Leucuţia m'au solicitat direct să intru în partidul naţional ţărănesc. Cunoscând poziţia dlui Gr.Niculescu Buzeşti şi Leucuţia pe lângă dl.Iuliu Maniu, am considerat că solicitarea lor avea asentimentul dlui Iuliu Maniu cu atât mai mult cu cât cu ocazia adoptări mele ca fiu adoptiv al defunctului Mocsony, dl.Maniu mi-a dat să înţeleg că ar vedea cu ochi bună intrarea mea în partidul d-sale.

ss.Ioan de Mocsony Stircea.

DL IULIU MANIU :

Afirmă că cele declarate de dl.Ion Stircea corespund adevărului şi că deşi personal nu i-am făcut propunerea de a intra în partid, invitarea făcută de dnii Gr. Niculescu Buzeşti şi Leucuţia, am socotit-o ca bine făcută

ss. I.Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA :

Reafirmă că în opinia sa şi a prietenilor comuni cu ai dlui Gr.Niculescu Buzeşti acesta era reprezentantul partidului naţional ţărănesc în problemele de politică externă. Dl.Grigore Niculescu Buzeşti a făcut în nenumărat rânduri declaraţii în acest sens, arătând chiar că nici o altă persoană din partidul naţional ţărănesc nu avea căderea să vorbească în aceste probleme în numele dlui Maniu şi a partidului naţional ţărănesc. Am avut impresia din convorbirile anterioare cu dl.Maniu în timpul în care funcţionam în Palat că dl.Maniu împărtăşea acest punct de vedere. Ultima dată când dl.Buzeşti a afirmat cu tărie că reprezintă partidul naţional ţărănesc şi pe dl.Maniu a fost în cursul tratativelor duse de d-sa cu ofiţerii americani aşa cum am mai declarat.

ss. Ioan de Mocsony Styrcea.

./.

IULIU MANIU :

Menţine cele declarate mai sus în legătură cu Gr.Niculescu Buzeşti şi adaugă că nici nu crede ca dl. Niculescu Buzeşti să fi afirmat că este reprezentantul Partidului naţional ţărănesc. Dl.Gr.Niculescu Buzeşti a avut însă procură generală verbală de a reprezenta partidul naţional ţărănesc şi pe preşedintele său în relaţiile cu Palatul.

ss.Iuliu Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Stăruie în declaraţiile sale şi repetă că în cursul tratativelor dl.Gr.Niculescu Buzeşti a declarat că lucrează în numele partidului, naţional ţărănesc fiind autorizat la aceasta.

Ca dovadă că actele sale emană dela partidul naţional ţărănesc este faptul că primul memoriu prezentat la palatul Styrbei conţinea şi cererea ca guvernul american să trimeată (comisii) observatori la alegerile ce urmau să aibă loc. Dealtfel întreg acest memoriu cuprindea cereri care erau ~~în~~ general cunoscute fiind acelea exprimate oficial de opoziţia din ţară. Deasemeni la arătarea ofiţerilor americani că dacă partidul naţional ţărănesc nu este în măsură să se organizeze în sensul discutat, vor prefera persoane fără de partid sau aventurieri - dl.Gr.Niculescu Buzeşti a răspuns că partidul naţional ţărănesc are cadre suficiente şi este în măsură să realizeze o asemenea organizaţie.

ss. Ioan de Mocsony-Styrcea.

IULIU MANIU :

Repetă că nu are cunoştinţă de cele discutate între dl.Niculescu Buzeşti şi ofiţerii americani, dar că a aflat dela prieteni cu alte prilejuri că ofiţerii americani vorbesc că sunt nemulţumiţi că dl Maniu şi partidul naţional ţărănesc, nu face organizaţi subversive paramilitare. D-sa a afirmat totdeauna că nu înţelege

./.

să facă asemenea organizaţiuni şi că dl.Gr.Niculescu Buzeşti cunoştea perfect acest lucru.

ss. Iuliu Maniu.

Dnii Iuliu Maniu şi Ion Mocsony-Stircea îşi menţin cele declarate mai sus ca şi toate observaţiile anterioare.

ss. Iuliu Maniu.
ss. Ioan de Mocsoni Stircea.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss. M.Dulgheru.

ASISTENT,
ss. M.Lepădătescu.

ss.I.Maniu.

copie regi vol. 5 f. 718, 719

000662

DEC LARATIE

Subsemnatul IOAN de MOCSONYI - STYRCEA precizez şi adaug la declaraţia mea din 12 Sept.1947, următoarele:

In cursul intrevederii din Palatul Styrbei întrucât Dl.GRIGORE NICULESCU BUZESTI, declarase că: "Memorandum-ul" se va prezenta în numele întregei opoziţii, americanii au întrebat atunci cum se va putea dovedi aceasta.

Dl.BUZESTI a răspuns că dovada o va constitui însuşi mandatul scris ce-l va înfăţişa din partea D-lui MANIU şi că - deşi nu o poate garanta - are totuşi, bune speranţe că Dl. MANIU îi va putea obţine asemenea mandate şi din partea celorlalţi doi şefi ai partidelor deopoziţie Era deci înţeles că acest mandat urma să valideze şi calitatea în care Dl.BUZESTI trata cu HALL şi HAMILTON.

Dealtminteri, la ultima mea întâlnire cu Dl. GRIGORE N.BUZESTI, D-sa mi-a spus că pleacă mulţumit deoarece Dl.MANIU i-a făgăduit mandatul scris precum şi că se va strădui, Dl.MANIU, să obţină şi dela Domnii C.BRATIANU şi TITEL PETRESCU.-

Am aflat ulterior dela Dl.VICTOR R.POGONEANU, că mandatul de mai sus a şi fost trimis D-lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI sub forma unui mandat comun semnat de toţi trei şefii partidelor de opoziţie.-

ss.Ioan de Mocsonyi-Styrcea.

Bucureşti 24 Sept.1947.

copie vezi vol. 5. f 720-724. 00663

11

DECLARATIE

Subsemnatul Ion DE MOCSONYI-STARCEA, domiciliat în com. Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate cu privire la scopurile şi mijloacele de realizare a hotărârilor luate în cursul tratativelor duse de Dl. Grigore Niculescu Buzeşti cu ofiţerii americani T. Hall şi B. Hamilton, declar, în continuare, următoarele :

Conform punctului de vedere exprimat de Dl. Buzeşti, " mişcarea de rezistenţă " din România urma să fie o organizaţie paramilitară, clandestină creiată mai târziu în vederea apărării libertăţii alegerilor, apoi, în general, cu scopul de a se întări spiritul de rezistenţă activă a membrilor partidelor de opoziţie şi de a se înlesni, în acelaş timp, la nevoie şi prin forţă apărarea libertăţii şi securităţii membrilor lor.- D-sa susţinea deasemeni că încăerările izolate şi sporadice, inevitabile ar spori numărul " rezistenţilor ".-

In ipoteza retragerii totale a forţelor de ocupare a sovietice din ţară, în urma lichidării tratatelor de pace cu România şi Austria, mişcarea de rezistenţă avea să joace mai târziu rolul unui instrument de presiune asupra autorităţilor militare şi poliţieneşti în faza în care partidele de opoziţie ar încerca să obţină demisia guvernului pe cale oficială, paşnică.- Dacă, însă, Guvernul ar refuza atât constituirea unui guvern neutru, menit a face noui alegeri, cât şi formarea unui guvern potrivit rezultatelor obţinute de opoziţie în primele alegeri, atunci partidele de opoziţie urmau să găsească la ameninţarea răsturnării Guvernului şi, la nevoie, chiar la răsturnarea sa cu ajutorul acestei mişcări de rezistenţă.-

Aceste ipoteze au fost discutate de către Dl. Buzeşti cu ofiţerii americani la prima lor întâlnire, din 18 Septembrie 1946.-

Americanii şi-au exprimat imediat îndoelile cu privire la oportunitatea declanşării oricăror acţiuni de forţă, chiar izolate, în perioada premergătoare şi a alegerilor, precum şi a unor mişcări organizate mai important - chiar defensive şi ivite în urma unor eventuale provocări ale guvernului, atâta vreme cât U.R.S.S. nu şi-ar fi retras trupele din Austria, Ungaria şi România, arătând că o asemenea tactică ar aduce în

./.

mod fatal după sine neretragerea trupelor sovietice din acele ţări şi eventual,chiar reocuparea lor rapidă,în caz de retragere anterioară parţială sau totală.-

Dl.Buzeşti a invocat atunci garanţiile celorlalte puteri semnatare ale Tratatelor de Pace,Charta Naţiunilor Unite şi dreptul internaţional pentru ipoteza reocupării României pe motivul unor mişcări de masse,care - dealtfel - n'ar avea nici cea mai camuflată atitudine sau tendinţă anti-sovietică.-

Americanii au arătat, însă,însemnătatea ce o constituia pentru ei păstrarea cât mai intactă a organizaţiilor de rezistenţă pentru singura eventualitate ce părea să-i preocupe şi anume : ipoteza unui al treilea războiu mondial - precizând totodată că,în caz contrar,ele ar trebui să poată fi dizolvate,în timp util,fără a cunoaşte scopul pentru care fuseseră înfiinţate.-

Dl.Buzeşti a descris atunci pe scurt cum s'ar putea corobora concepţiile de organizare a rezistenţei româneşti,expuse de ofiţerii americani,cu scopurile şi mijloacele de rezistenţă politică a partidelor de opoziţie şi mai cu seamă a Partidului Naţional Tărănesc, " cel mai mare şi puternic din Tară " :(astfel cum sunt rezumate în " Minuta " din 18 Septembrie 1946.-) la acel prilej D-sa a făcut prima dată, apel la interlocutorii săi în vederea jutorării materiale cât mai prielnice a Partidelor de Opoziţie,în special a Partidului Naţional Tărănesc,totalmente lipsit de fonduri suficiente pentru menţinerea,necum pentru lărgirea cadrelor sale paramilitare existente.-

Asupra organizării şi sitemului de lucru al acestor cadre,expunerea D-lui Buzeşti a rămas foarte vagă, D-sa limitându-se a-i asigura pe americani că,din punct de vedere, numeric,ele constituiau desigur cea mai importantă organizaţie armată clandestină din România şi singura suceptibilă de a deveni o mişcare de rezistenţă respingătoare şi larg răspândită,astfel încât ele trebuia să formeze coloana vertebrală a întregei mişcări.-

In ce priveşte acţiunea propriu zisă a mişcării de rezistenţă ca şi ~~xxpx~~ clipa în care această acţiune ar urma să se desfăşoare,în tot decursul acestei prime întrevederi din 18 Septembrie 1946,Dl.Buzeşti nu a cerut nici o lămurire altă decât indicaţiuni mai precise asupra mandatului pentru care aceşti ofiţeri credeau că ar trebui să fie pregătită întreaga

./.

organizaţie în chestiune.-

La aceasta, americanii au răspuns că - deoarece nici războiul nu putea fi considerat ca o certitudine - perioada chiar aproximativă a isbucnirii sale ar fi un lucru imposibil de precizat, dar că data ce trebuia avută în vedere ar fi mai degrabă aceia la care ar înceta să mai existe posibilităţi de comunicaţii mai uşoare, datorite atunci numeroşilor agenţi diplomatici şi militari de preferinţă Misiunea Aliată de Control.-

Abia la întrevederea dela Palatul Stirbey, americanii au adus anumite precizări cu privire la rolul ce urma să-l îndeplinească în cele din urmă mişcarea de rezistenţă până la isbucnirea unui eventual conflict armat ruso-american.- In primul rând, mişcarea trebuia să-şi asigure din timp comunicaţii terestre absolut sigure ca mişcările de rezistenţă din ţările înconjurătoare, suficient de numeroase pentru a putea funcţiona până şi chiar în decursul primei faze, defensive, a războiului.- In al doilea rând, trebuia să dispună de informaţii precise relative la situaţia şi mişcările în şi prin România a forţelor militare, navale şi aeriene, (şi paramilitare dacă s'ar creia între timp) sovietice şi româneşti guvernamentale.- In al treilea rând să aibă pregătite depozitele sale de alimente, îmbrăcăminte, încălţăminte, medicamente şi de materiale sanitare iar în ce priveşte armamentul şi muniţiile, achiziţionate în Ţară sau de peste graniţă, să se păşească din timp la unificarea şi standardizarea calibrelor iar armamentul să fie dispersat prin distribuire la gradele echivalente cu ofiţerii şi cel puţin sub-ofiţerii - de perfectă încredere - a organizaţiilor locale, întrucât " trupa " ar primi armamentul necesar pe calea aerului, abia în cursul războiului şi chiar atunci numai în cazul când înarmarea massivă a populaţiei xx s'ar dovedi necesară.- Numai în eventualitatea conflictului armat declarat între Statele Unite şi U.R.S.S. s'ar pune problema unei acţiuni militare de sabotaj, pentru paralizarea transportului trupelor sovietice şi a aprovizionărilor lor în şi prin România, dar nici în acel caz acţiunea va căpăta caracterul unui sabotaj general, ci s'ar limita la acţiuni technice precise şi izolate, care toate ar fi comandate de către Comandamentul militar american, în măsura necesităţilor şi potrivit situaţiei stra-

tegice generale.-Rolul ofensiv complect al mişcării de rezistenţă românească ar fi trebuit să înceapă abia în clipa în care un front s'ar fi constituit în Europa,în care caz mişcarea ar avea menirea să uşureze operaţiunile armatelor americane,fixând prin lupte de hărţuială diviziile sovietice ce ar staţiona în România.-

Era deci dela sine înţeles că în cazul apropierii de România a frontului european terestru,mişcarea de rezistenţă era să înlesnească pătrunderea forţelor americane spre Uniunea Republicelor Sovietice Socialiste.-

In consecinţă,au apărut în discuţiile susmenţionate două puncte de vedere diferite referitoare la momentul şi la modul de acţiune al mişcării de rezistenţă priectate : americanii vizând în deosebi acţiunea în timpul unui eventual război iar Dl.Buzeşti susţinând teza partidului său,de prioritate a acţiunii de răsturnare a guvernului în condiţiunile arătate mai sus.- Ambele puncte de vedere au fost conciliate prin " Memorandum " ,convenindu-se ca ele să fie folosite deopotrivă în raport de situaţie.-

Dl.Buzeşti precizase dealtminteri în cursul primei întrevederi din 18 Septembrie 1946 că Partidul Naţional Tărănesc era hotărât să acţioneze cu orice preţ în felul arătat de D-sa mai sus chiar în eventualitatea neprimirii vre-unui răspuns schimbător la propunerile ce urma să prezinte din partea opoziţiei.-

ss/.Ioan de Mocsonyi-Stârcea

Bucureşti la 26 Septembrie 1947

copie vezi vol. 5 f 726-728

00667

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN DE MOCSONYI-STIRCEA, domiciliat în Comuna Bulci Jud.Severin, asupra celor întrebate declar, în continuare, următoarele :

1/. Ideea constituirei unui fond în Elveţia a apărat încă înainte de 23 August 1944.- Ea a fost emisă de mine sub forma înfiinţării mijloacelor materiale de existenţă independentă în străinătate a guvernului ce urma a se instaura, în cazul în care acţiunea internă pentru eşirea României din războiu ar fi eşuat.- Era atunci vorba de o sumă de circa douăzeci milioane franci elveţieni pe care Dl.Ministru Vespasian Pella urma să găsească modalitatea de a-i ţine la dispoziţie, în siguranţă, pentru această eventualitate.- Ideea a fost reluată, însă sub altă formă, pe când Dl.Grigore N.Buzeşti era Ministrul Afacerilor Străine, care a căutat să identifice şi să aibă la dispoziţia sa - în calitatea ce o deţinea - toate fondurile secrete ale Ministerului său aflate în străinătate.-

Despre materializarea acestei idei am aflat abia în vara anului 1945 dela Dnii Grigore N.Buzeşti şi V.Pogoneanu cari mi-au povestit că, în ultimele zile ale Ministeriatului Vişoianu, acesta - la sugestia predecesorului său - a dat ordin băncii elveţiene la care se aflau depuse sume pe numele guvernului român să pună la dispoziţia D-lui Ministru Al.Cretzianu suma de 6 milioane fr.elv.- In momentul acestui ordin, Dnii Buzeşti şi Vişoianu înţelegeau că această sumă să poată fi folosită ulterior pentru combaterea Guvernului Dr.Petru Groza.-

2/. L'am mai auzit pe Dl.Grigore N.Buzeşti vorbind de efectuarea acestui fond cu prilejul întrevederii cu ofiţerii americani la Palatul Stirbey, când D-sa a arătat că toţi cei ce lucrează în străinătate după dispoziţiile D-lui Maniu sunt subvenţionaţi din fondul sus-menţionat.- Această precizare a fost prilejuită de cererea americanilor de a li se indica persoanele de încredere aflate în străinătate.- Dl.Buzeşti a arătat că asemenea persoane sunt numeroase iar la întrebarea lor

./.

Municipiu
Orașul.
Comuna
Suburban.

00668

Fișa Nr. 2.

Apartamentul Nr. .... Din Imobilul situat. în:
Bulvard, Calea, Șoseaua, Str., Piața, Alea, Fundătura. Nr.
Sofia 12.

Comisariatul 7.
Nr. Rolului perceptiei fiscale
Nr. Abonamentului Radio
Vehicole, trăsurini Nr. 2666 20/III 1946
Arme - - autorizare Nr. - -

Cine anunță: Propietar, Chiriaș principal.
Data. . . . .

Destinația încăperilor	Numele de familie	Numele de Botez	Născut Locul	Născut Data	Profesia	Naționalitate	Cetățenia	Religia	Localitatea sau Str. de unde vine	Situația Militară Nr. Matricol	Situația Militară	Nr. și Autoritatea actelor de identitate	Ob-
Apartament	Florescu	Ion.	Buc.	5 XII 1899.	Col. A. Maj.	Rom.	Rom.	Ortodox.	Kiseleff 51	Ofițer	Activ.	B.I. 4833119	
Garsonieră	Florescu	Ileana	Santiago	17 IV 1912	Casnică	-"-	-"-	-"-	-"-	—		B.I. 455.673.	
Cameră Mobil.	Florescu	Ioane	Constantinop.	15 XI 931	Elev	-"-	-"-	-"-	-"-	—		C.F.R. 77251	
Cameră goală	Mocsonyi Stârcea	Ion.	Diplomat	16 V 1909	Diplomat	-"-	-"-	-"-	-"-	-		in Minist. de Externe	
Servitute													
Garaj													
Ext.													

copie reg. vol. 5 f. 731

Prezenta copie este conform cu originalul.
Comisar Ajutor.
[signature]

Destinația încăperilor.	Numele de familie	Numele de Botez	Născut Locul	Născut Data	Profesia	Naționalitatea	Cetățenia	Religia	Localitatea sau Strada de unde vine.	Situația Militară N. Matricol Unitatea	Nr. și autoritatea actelor de identitate	Observații
Alții membri ai familiei. Se vor specifica gradul de rudenie												
Străini de fam. Se va arăta calitatea în care sunt găzd.												
Oameni de serviciu. Se va arăta calitatea	Antonov	Maria	Constantinopol	1926	guvernantă	Rom.	Rom.	ortod.	Scoabi ii	—	622537.	
	Câmpeanu	Ana	Bor.-Cluj	1815	lucrătoare	–"–	–"–	–"–	Kiselef 51.	–	536.259.	
	Campeanu	Mandam.	–"–	1926	servit.	–"–	–"–	–"–	–"–	–	536259.	
	Openț	Niculai	Cleșea Albu	1923	ordonanță	–"–	–"–	–"–	–"–	—	298. VII/945.	

Pentru copie fiind conf. cu originalul
Se eliberat în baza ord. Nr. 29.970. Solicit 26. 9. 947
și se certifică de noi –
Comisar șef –
ss/. Gorjescu –

Semnătura proprietarului sau girantului
ss/. Ion. I. Diamandi.

Semnătura locatarului/ închiriat
Col. ss/ Florescu –

Conf. cu originalul –

668 bis

asupra mijloacelor de existenţă ce aveau, Dl. Buzeşti a dat răspunsul de mai sus.- In ce privea numele acestor persoane, D-sa a menţionat la întâmplare vre-o zece nume.-

In scopul păstrării celui mai perfect secret mai ales în străinătate, asupra întregei organizaţiuni subversive pusă la cale, americanii ceruseră să cunoască cel puţin persoanele de absolută încredere ce urmau să formeze comitetul secret restrâns din sânul " Comitetului Naţional " şi eventual viitor guvern din străinătate.-La aceasta, Dl. Buzeşti a arătat că poate conta pe Dl. Alexandru Cretzianu şi aproape sigur pe Dl. Vişoianu, iar ca supleant pe Dl. Grigore Gafencu, precum am arătat dealtfel într'o declaraţie scrisă anterioară.-

ss/. Iona de Mocsonyi-Styrcea

Bucureşti 9 Octombrie 1947

Dir. Siguranței

41/I

00669

PROCES - VERBAL

Astăzi ~~8~~ 8 luna Septembrie anul 1947

Noi, Rotaru Petre comisar de serviciu în Direcțiunea Generală a Poliției din Ministerul Afacerilor Interne ;

Constatăm prin prezentul proces verbal, că percheziționând pe - Macsoungi-Stircea Ioan de ani 38 de profesie Diplomat originar din Jud. Cernăuți cu domiciliul în Jud. Severin com. Bulci trimis de Insp. de Sig. Timișoara cu raportul Nr. 3716 s'au găsit asupra sa următoarele :

12632 (douăsprezece mii șase sute treizeci și doi lei) un ceas de mână „Patec-Filip", cu capota, heicheta, un stilou „Asuisa", trei pachete țigări americane, un geamantan sigilat corp delict și un geamantan cu diferite lucruri.

B. S.

La dosar

[illegible]

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

COMISAR DE SERVICIU,

Rotaru

Asistenți :

Deținut Ioan de Macsoungi Stircea

DOVADA

Am primit banii și obiectele prevăzute în prezentul proces verbal.

Deținut ____________

M.A.

Prezentul dos-
conține 669 file -
19.03.1955.
Lt. [illegible]

numerotarea cu mașina
șase sute șaizeci și nouă file.
[illegible]
26 VII 969

Astăzi 12 mai 2003, noi Rotaru Lucian, reprezentant SRI, și Elisabeta Neagoe, reprezentant CNSAS, am procedat la renumerotarea dosarului nr. 40 001, vol. nr. 30, care conține un număr de 669 (șasesuteșaizecișinouă) file + fila 668 bis = 670 file.

Reprezentant SRI
[signature]

Reprezentant CNSAS
[signature]